

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Doktora Tezi

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN PEDAGOJİK MÜZİK TERAPİ
TEKNİKLERİNİ UYGULAMA DURUMLARI

Burak SAĞIRKAYA

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Özer KUTLUK

İkinci Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI

Konya 2020

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın oluşmasında ve planlanmasında desteklerini esirgemeyen bilgi, görüş ve düşünceleriyle katkı sağlayan çok değerli danışmanım, Dr. Öğr. Üyesi Özer KUTLUK'a; araştırmanın konusunun belirlenmesinde desteğini esirgemeyen araştırmam boyunca tezimin gelişmesinde çok büyük desteğini gördüğüm bilgi, görüş ve önerileriyle yolumu aydınlatan Sayın Doç Dr. Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN'a; araştırma sürecim boyuncaengin bilgi ve tecrübesi ile bana yol gösteren, özel eğitim alanında her daim yardımcı olan ikinci tez danışmanın Sayın Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI'ya; tezimin yazım sürecinde bilgileriyle her daim destek olan Sayın Doç. Dr. Süleyman Barbaros YALÇIN'a; verilerin analizinde çok büyük desteklerini gördüğüm, Müzik Terapist Dr. Ayla CLARK VAROL, Müzik Terapist Tateiana CHERNOUS, Müzik Terapist Agnieszka RYNKIEWICZ ve Türkiye’de müzik terapinin mihenk taşı Sayın Prof. Dr. Hanefi ÖZBEY’e; manevi destekleri ile her daim yanımda olan Sayın Nihal ŞENGÜN, Prof. Dr. Aygöl AYKUT’a ve Ana Yaratıcı Müzik ve Sanat Terapi Derneği Yönetim Kurulu'na; uygulamalar sırasında bana yardımcı olan Afyon Özel Eğitim Uygulama Merkezi Müdürü Sayın Olcay GÖÇER’e; teşvikleriyle her koşulda yanımda olan manen güç aldığım dostum Tunç ŞARDAĞ’a; beni doğuran, büyüten ve koşulsuz seven ve bütün zorluklara rağmen her daim desteğini üzerinde gördüğüm canım arkadaşım, sırdaşım, en kıymetli varlığım annem Huriye ŞENSOY’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Burak SAĞIRKAYA

KONYA- 2020

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
RESİMLER LİSTESİ	vii
TEZ KABUL	ix
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	x
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT.....	xiv
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	6
1.3 Araştırmanın Önemi.....	7
1.4 Varsayımlar	8
1.5 Sınırlılıklar.....	8
1.6 Tanımlar	9
2 KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	13
2.1 Özel Eğitim	13
2.2 Öğrenme Güçlüğü'nün Sınıflandırılması ve Eğitime Yansıması	17
2.3 Otizm Spectrum Bozukluğu (OSB)	20
2.4 Özel Eğitimde Müzik ve Müzik Terapi	22
2.4.1 Orff müzik terapi	27
2.4.2 Nordoff-Robbins müzik terapi	29
2.4.3 Kreatif müzik terapi	30
2.5 OSB Tanılı Bireylerin Eğitiminde Müziğin Etkisi	31
2.6 Özel Gereksinimli Bireylerde Müziğin Terapötik Etkisi	31
2.7 Pedagojik Müzik Terapi Normları Üzerinden Özel Gereksinimli Bireylerin Beceri Alanlarına Yönelik Kazanım Elde Etme Sürecinde Öğretmenin Rolü .	33

2.8 Özel Eğitim Öğretmeninin Özel Gereksinimli Öğrenci ile Müzikal Bağ Kurma Süreci	35
2.9 Özel Eğitim Öğretmelerinin Müzik Temelli Uygulama Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar	38
2.10 Öz Değerlendirme.....	39
2.11 Eğitimde Eylem Araştırması	40
2.12 Özel Eğitimde Eylem Araştırması	48
2.13 Mesleki Gelişim.....	50
2.14 İlgili Araştırmalar.....	52
3 YÖNTEM	58
3.1 Araştırma Modeli	58
3.2 Veri Toplama Aracı	62
3.2.1 Araştırmanın I. evresine yönelik veri toplama araçları	63
3.2.2 Araştırmanın II. evresine yönelik veri toplama araçları.....	64
3.2.3 Araştırmanın III. evresine yönelik veri toplama araçları	67
3.3 Araştırma Süreci	71
3.3.1 Araştırma süreci I. evre özel eğitim öğretmenlerine yönelik özel eğitimde pedagojik müzik terapi seminer, ÖEPMTS	75
3.3.2 Araştırma süreci II. evre özel eğitim öğretmenlerine yönelik özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi, ÖEPMTE	78
3.3.2.1 <i>Grupla sosyalleşme, iletişim kurmaya yönelik temel düzey özel eğitimde pedagojik müzik terapi uygulamaları.....</i>	80
3.3.2.2 <i>Orff müzik terapi uygulamaları</i>	82
3.3.2.3 <i>Nordoff-Robbins (NRMTM) müzik terapi uygulamaları</i>	83
3.3.2.4 <i>Kreatif müzik terapi uygulamaları.....</i>	83
3.3.3. Araştırma süreci III. evre özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerine yönelik uygulama geliştirme süreçleri	86
3.4. Çalışma Grubu	91
3.4.1 Çalışma gruplarının oluşturulması	92
3.4.2 Çalışma ortamı	93
3.4.3 I. Evre çalışma grubunun özellikleri	93
3.4.4 II. Evre çalışma grubunun özellikleri.....	95
3.4.5 III. Evre çalışma grubunun özellikleri	96
3.5 Araştırma Geçerlilik ve Güvenirliği	97

3.6 Verilerin Çözümlemesi	103
4. BULGULAR.....	108
4.1 ÖEÖ'nin ÖEPMT'ye Yönelik Düşünceleri ve ÖEPMTS'i Sonrası	
Değerlendirmeleri	108
4.2 ÖEPMT'ne Katılım Gösteren Öğretmenlerin Müzik Temelli Farkındalıkları	
ve Müzik Temelli Eylemlerden Yararlanma Durumları	115
4.3 ÖEÖ'nin ÖEPMT Sonunda Kazanımlarına İlişkin Görüşleri	123
4.3.1 Öğretmen eğitimi ders programı, uygulamalar ve kazanımlar	124
4.3.2 Eğitim ve eğitim kazanımları değerlendirme formu	127
4.4 Çalıştığı Öğrenciye Yönelik PMT Unsurlarını Kullanan ÖEÖ'nin Mesleki	
Gelişimi ve Geliştirdiği MTU'a Yönelik; BEP Hazırlama, Kazanım Belirleme	
ve Uygulama Süreçleri	139
4.4.1 Öğretmen günlükleri	140
4.4.2 Yansıtma toplantıları	200
4.4.3 Öğretmen uygulama akış planları BEP	217
4.4.4 Öğretmen röportajları.....	222
4.4.5 Öğretmen değerlendirmeleri	227
5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	230
5.1 Tartışma	230
5.2 Sonuçlar	243
5.3 Öneriler	251
KAYNAKÇA	255
EKLER.....	270
ÖZGEÇMİŞ	383
CURRICULUM VITE.....	385

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 2. 1 Müzik terapinin etki alanlarına genel bakış	32
Tablo 2. 2 Eylem araştırması aşamalarında kullanılan yöntem ve veri toplama araçları.....	44
Tablo 2. 3 Eylem araştırması geliştirme şeması	45
Tablo 2. 4 Özel eğitimde eylem araştırmalarının konu betimlemesi.....	50
Tablo 3. 1 Araştırma evrelerinin uygulama tarihleri	74
Tablo 3. 2 Birinci derece için hazırlanmış uygulama.....	77
Tablo 3. 3 İkinci derece için hazırlanmış uygulama.....	77
Tablo 3. 4 Üçüncü derece için hazırlanmış uygulama.....	77
Tablo 3. 5 II. Evre özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitim programı	84
Tablo 3. 6 II. Evre özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi kazanımları.....	85
Tablo 3. 7 Seminere katılan bireylerin çalıştıkları alanlara göre dağılımları	94
Tablo 3. 8 Seminere katılan bireylerin çalıştıkları alanlarda ki kıdem yılları	94
Tablo 3. 9 Seminere katılan bireylerin demografik dağılımı.....	95
Tablo 3. 10 ÖEPMTTE katılımcı öğretmen bilgileri.....	96
Tablo 3. 11 Eylem sürecine katılım gösteren öğretmen bilgileri.....	97
Tablo 3. 12 Uzman görüşme cetveli.....	100
Tablo 4. 0 ÖEÖ'nin MTU'a yönelik bakış açıları ve bilgi birikimlerinin tespiti.....	109
Tablo 4. 1 ÖEÖ'nin müzik terapiye ilişkin düşüncelerinin tespiti	110
Tablo 4. 2 ÖEÖ'nin özel eğitimde müziğin birey üzerindeki gelişim alanlarına yönelik uygulama yeterlilikleri	112
Tablo 4. 3 ÖEÖ'nin ÖEPMTS'ne yönelik düşünceleri	114
Tablo 4. 4 Müzik temelli uygulamalarla ilgili öğretmen görüşleri	116
Tablo 4. 5 Ritim çalgılarını tanıma üzerine öğretmen görüşleri.....	116
Tablo 4. 6 Sesleri ayırt etme ve müzik algısı üzerine öğretmen görüşleri	117
Tablo 4. 7 Bireysel tanımlama için öğretmen görüşleri	122
Tablo 4. 8 Kazanım değerlendirme formu	125

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1 Müzik temelli terapötik süreç işleniş şeması.....	33
Şekil 2. 2 Kemmis ve McTaggart’ın eylem araştırması döngüsü.....	44
Şekil 2. 3 Eğitimde eylem araştırmasının diyalektik döngüsü	47
Şekil 3. 1 Eylem araştırması diyalektik döngüsü	61
Şekil 3. 2 Araştırmanın diyalektik döngüsü	72
Şekil 3. 3 Araştırma sürecinin grafiksel şeması.....	72
Şekil 3. 4 Araştırma sürecinin simgesel betimlemesi	73
Şekil 3. 5 Araştırma uygulama süreci	105

RESİMLER LİSTESİ

Resim 4. 1	Ö4'ün ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit.....	129
Resim 4. 2	Ö3'ün ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit.....	131
Resim 4. 3	Ö1'in ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit	134
Resim 4. 4	Ö2'nin ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit.....	137
Resim 4. 5	Ö1'in günlük notlarından bir kesit.....	141
Resim 4. 6	Ö2'nin günlük notlarından bir kesit.....	141
Resim 4. 7	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	143
Resim 4. 8	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	144
Resim 4. 9	Ö1'in günlük notlarından bir kesit.....	149
Resim 4. 10	Ö2'nin günlük notlarından bir kesit.....	150
Resim 4. 11	Ö1'in günlük notlarından bir kesit.....	161
Resim 4. 12	Ö2'nin günlük notlarından bir kesit.....	162
Resim 4. 13	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	163
Resim 4. 14	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	164
Resim 4. 15	Ö1'in günlük notlarından bir kesit.....	169
Resim 4. 16	Ö2'nin günlük notlarından bir kesit.....	170
Resim 4. 17	Ö1'in günlük notlarından bir kesit.....	179
Resim 4. 18	Ö2'nin günlük notlarından bir kesit.....	180
Resim 4. 19	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	181
Resim 4. 20	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	182
Resim 4. 21	Ö1'in günlük notlarından bir kesit.....	185
Resim 4. 22	Ö2'nin günlük notlarından bir kesit.....	187
Resim 4. 23	Ö1'in günlük notlarından bir kesit.....	193
Resim 4. 24	Ö2'nin günlük notlarından bir kesit.....	194
Resim 4. 25	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	196
Resim 4. 26	Araştırmacı günlük notlarından bir kesit.....	197
Resim 4. 27	Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	201
Resim 4. 28	Ö2'nin yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	202
Resim 4. 29	Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	204
Resim 4. 30	Ö2'nin yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	205
Resim 4. 31	Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	208
Resim 4. 32	Ö2'nin yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	209

Resim 4. 33 Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	213
Resim 4. 34 Ö2'nin yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit	215
Resim 4. 35 Ö1'in BEP'ndan bir kesit	218
Resim 4. 36 Ö2'nin BEP'ndan bir kesit	219
Resim 4. 37 Ö1'in BEP'ndan bir kesit	221
Resim 4. 38 Ö2'nin BEP'ndan bir kesit	222
Resim 4. 39 Ö1'in eylem süreci değerlendirmesinden bir kesit	228
Resim 4. 40 Ö2'nin eylem süreci değerlendirmesinden bir kesit	229

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

& ve

Kısaltmalar

AAMD	: American Association on Mental Deficiency
AAMR	: American Association on Mental Retardation
BEP	: Bireysel(-leştirilmiş) Eğitim Programı/Planı
GETAT	: Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Daire Başkanlığı
İTEA	: İşbirliği Temelli Eylem Araştırması
MT	: Müzik Terapi
MTU	: Müzik Temelli Uygulamalar
NACHC	: National Advisory Committee on Handicapped Children
NRMTM	: Nordoff -Robbins Müzik Terapi Modeli
OÇEM	: Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi
OSB	: Otizm Spectrum Bozukluğu
ÖE	: Özel Eğitim
ÖEMT	: Özel Eğitimde Müzik terapi
ÖEPMTE	: Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Eğitimi
ÖEÖ	: Özel Eğitim Öğretmen (ler)i
ÖEPMTS	: Özel Eğitimde Müzik Terapi Semineri
PMT	: Pedagojik Müzik Terapi
WFMT	: World Music Therapy Federation
YGB	: Yaygın Gelişim Bozukluğu

ÖZET

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Tezi

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN PEDAGOJİK MÜZİK TERAPİ TEKNİKLERİNİ UYGULAMA DURUMLARI

Burak SAĞIRKAYA

Araştırmanın amacı, Eylem Araştırması modeli ile *özel eğitim öğretmenlerinin* (ÖEÖ) pedagojik müzik terapi (PMT) tekniklerini tanımları, PMT uygulamalarının özel gereksinimli çocukların eğitim/gelişim alanlarına yönelik etkisini deneyimlemeleri ve mesleki gelişim süreçlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden *Yorumlayıcı Paradigmayı* dayalı *İş Birliği Temelli Eylem Araştırması Deseni* kullanılmış araştırma süreci, bulgular ve sonuç durum betimlemesi modeli ile aktarılmıştır. Araştırmada görüşme formu, değerlendirme formu, bireysel eğitim programı geliştirme formu, yansıtma toplantısı formu ve öğretmen günlükleri veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Konu ile ilgili yapılan alanyazın taraması ve uzman görüşleri neticesinde, araştırmanın üç evrede gerçekleşmesine ihtiyaç duyulmuştur. I. evrede *özel eğitim* (ÖE) alanında çalışan ÖEÖ'ne yönelik uygulamalı *özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri* (ÖEPMTS) düzenlenmiş, elde edilen verilerle ÖEÖ'nin ÖE'de müzik terapiye bakış açıları tespit edilmiştir. ÖEPMTS'i, araştırmanın altı hafta eğitim (II. Evre) ve on iki hafta sürecek eylem (III. Evre) sürecine dair bir prototip oluşturarak araştırmaya paydaş olmak isteyen ÖEÖ'ne ulaşılmasında önemli bir rol oynamıştır. ÖEPMTS'i sonrası oluşan öğretmen grubu, araştırmanın II. evresine dahil olmuş ve oluşan bu gruba yönelik; müzik temelli algı, müzik yeterlilikleri ve sınıflarında müzik temelli uygulamalardan yararlanma durumları tespit edilmiştir. Elde edilen veriler ve öğretmen yeterlilikleri doğrultusunda, ÖE'de PMT üzerine altı hafta on sekiz saat sürecek *özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitim* (ÖEPMTE) programı geliştirilmiş ve paydaş öğretmenlere uygulanmıştır. ÖEPMTE programının ilk iki haftası didaktik öğretim sürecine son dört haftası ise PMT tekniklerine dair uygulama, değerlendirme, çözümleme ve yansıtma sürecine ayrılmıştır. Geliştirilen ÖEPMTE programının, süreç boyunca revize edilerek öğretmenlerin gereksinimlerini karşılar nitelikte olması sağlanmıştır. ÖEPMTE programı sonunda, öğretmenlerin programa dair bakış açıları, mesleki gelişimleri ve müzik temelli *bireyselleştirilmiş eğitim programı* (BEP) geliştirme durumları tespit edilmiştir. Araştırmanın on iki hafta boyunca süren III. evresinde (eylem süreci) ise paydaş öğretmenlerin, ÖEPMTE programından elde ettikleri PMT kazanımları neticesinde; *müzik temelli uygulamalar* (MTU) geliştirme durumları, bunların öğrencinin müzik dışı eğitim/gelişim alanlarına yönelik uygulanma durumları ve süreçten kazanım elde etme durumları tespit edilmiştir. Buna göre; araştırmanın eylem süresince (III. Evre) ÖEÖ'nin, ÖE'de müziğin, müzik dışı pedagojik amaçlara yönelik terapötik etkisini gelişimsel bir boyutta deneyimledikleri gözlenmiştir. Araştırma sürecinin ise ÖEÖ'nin mesleki gelişimlerine önemli bir katkı sağladığı, ÖEÖ'nin ÖE'e gereksinim duyan öğrencilerin müzik dışı gelişim alanlarına yönelik müzik temelli BEP geliştirebilecekleri ve ÖE'de PMT unsurlarının ÖEÖ tarafında pedagojik amaçlar doğrultusunda kullanılabilirliğinin mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak belirli oranda temel müzik bilgisine gereksinin duyan PMT unsurlarının, ÖEÖ tarafından hangi inter-disipliner ve multi-disipliner sınırlar dahilinde kullanılacağı, bu araştırmada ileri araştırmalara yönelik bir yargı tümcesi olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik terapi, özel eğitimde müzik terapi, pedagojik müzik terapi, özel eğitim, pedagoji, eylem araştırması.

ABSTRACT

Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Ph.D Thesis

IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL MUSIC THERAPY TECHNIQUES BY SPECIAL EDUCATION TEACHERS

Burak SAĞIRKAYA

This study aims to introduce pedagogical music therapy (PMT) techniques to special education teachers (SETs) through Collaborative Action Research, to help them experience the effects of PMT applications on the education and development of children with special needs, and to investigate SETs' professional development process. This qualitative research study is a *Collaborative Action Research* following the *Interpretive Paradigm*. The research process, findings, and results are presented through a case description model. Data collection instruments for this study were interview forms, evaluation forms, individualized education program development forms, reflection meeting forms, and teacher journals. Based on literature and expert reviews, a three-phase model was adopted. In the first phase, a hands-on *Seminar on Pedagogical Music Therapy in Special Education* (SPMTSE) was organized for SETs working in special education (SE), and the resulting data were used to determine the perspectives of SETs on the use of music therapy in SE. As a prototype for the six-week training (Phase II) and twelve-week action (Phase III) stages of the research, SPMTSE played a vital role in contacting the SETs who would volunteer to be a collaborator in the project. A group of teachers from SPMTSE participated in the second phase which was designed to investigate their states of musical perception, musical competence, and their uses of music-based practices in class. In the light of the data and teacher competences, the researcher developed the *Training on Pedagogical Music Therapy in Special Education* (TPMTSE) for collaborating teachers. The TPMTSE program on PMT in SE was implemented in eighteen hours spanning over six weeks. The first two weeks of TPMTSE program concentrated on the didactic training process; the last four weeks focused on the implementation, evaluation, analysis, and reflection on PMT techniques. The TPMTSE program was continuously revised throughout the process to address collaborating teachers' needs. At the end of TPMTSE, teachers' perspectives on the program, their state of professional development and design of the music-based *individualized education programs* (IEP) were examined. The third phase (action process) lasted twelve weeks and aimed to find out how the PMT outcomes of the TPMTSE contributed to the extent to which collaborating teachers developed *music-based practices* (MBP), also to explore teachers' implementation of these for students' education and development in areas other than music, and their achievements at the end of the process. During the action phase (Phase III) SETs were seen to observe the therapeutic effect of music in SE on pedagogical goals other than music, at a developmental level. The process showed that this research contributed significantly to the SETs' professional development and SETs could develop music-based IEPs for special education students, directed at developmental areas other than music; and it is possible for SETs to use PMT for pedagogical goals in SE. However, the inter-disciplinary and multi-disciplinary boundaries within which SETs might use the PMT elements that necessitate basic knowledge of music remain an implication for future studies.

Keywords: Music therapy, music therapy in special education, pedagogical music therapy, special education, pedagogy, action research.

BÖLÜM 1

1 GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Eğitim üzerine yapılan araştırmaların, farklı görüş ve önerilerin ortaya konulduğu yöntemlerle yapıldığı görülmektedir. Gün geçtikçe karmaşıklaşan eğitim süreçlerinin geleneksel sorun çözme yöntemleri ile işlenmesinin birey ve toplum için yetersiz kaldığı söylenebilir. Sorunun varlığını tespit etmek ve çözme yollarının ortaya koymak için bilimsel araştırmalar, kişisel deneyimler ve deneme-yanılma yolu ile ele alınması gerekmektedir (Karasar, 2007, s. 6-7). Eğitim durumlarını ortaya koyan ve yeni yöntemler geliştiren çalışmalar ise bilimsel birikimle, gözlemle ve yapılan analizlerin harmanlanmasıyla mümkündür. Ne var ki bireyin ihtiyaç duyacağı ve eğitimine katkı sağlayacak yöntemlerin geliştirilmesi, bilim insanının olduğu kadar bilimden faydalanan eğitimcinin de görevidir. Eğitimciden eğitim kültürü kadar araştırma kültüründen de yararlanması beklenir. Ancak araştırma sürecine katılım sağlayan bir eğitimci ilk elden doğrudan öğrenme yolu ile iş birliğini ve sosyal değişmeyi başlatabilir (Aksoy, 2003, s. 478). Calhoun (2002), eğitimcilerin uygulamalarını iyileştirmek, geliştirmek için sürekli ve sistemli bir düzende yapılan araştırma modellerine ihtiyaç olduğundan bahsetmektedir. Mesleki öğrenmeyi arttıran dolayısıyla bireylerin gelişim sürecine etki eden araştırma modelleri, kişinin değiştirmek ya da geliştirmek istediği durumu kapsayacak genel bir fikir çerçevesinde ilerlemelidir (Aksoy, 2003, s. 480).

Araştırmalarda göstermektedir ki öğretmenlik mesleğinin her alanında olduğu gibi özel eğitim alanında çalışan öğretmenler de karşılaşılan sorunların çözümünde bilimsel gelişmelerden yeterince yararlanamamaktadırlar (Kara, 2019; Eyüpoğlu, 2019). Büyüköztürk (1995), yaptığı çalışmada birçok öğretmenin karşılaştığı eğitim zorlukları üzerine bilimsel araştırma yapmanın gerekliliğine inanmadığına dair görüş belirttiklerinden bahseder. Öğretmenlerin böyle bir tutum geliştirmesine yönelik itici gücün karşılaşılan sorunlara alternatif yöntemlerle çözüm üretilmesine yardımcı olacak

sahaları bilmemeleri ve bilgi değişimine direnç göstermeleri olduğu görüşüdür (Rodriguez, 2017; West, 2011; Morton, 2005).

Uçan (1997, s. 17), müziğin gelişen ve dönüşen bir özelliği olduğunu, müziğin eğitimde kullanılmasını ise bireye kendi yaşantısı yoluyla davranışsal kazanımlar kazandırma süreci olduğunu ifade etmektedir. Nitekim özel eğitim (ÖE) sürecinde müzik eğitiminin önemli bir yer teşkil ettiği, ÖE'de kullanılan müzik etkinlikleri sayesinde özel gereksinimli çocuklarda istendik yönde davranış değişikliği ve sosyalleşme üzerine olumlu sonuçlar alındığı görülmektedir (Çoban, 2005, s. 120-133; Özbey, 2009, s. 213-216; Pektaş ve Yurga, 2016; Eren, 2014; E. Kim, 2009; McFerran, Thompson ve Bolger, 2016). Müziğin özel gereksinimli bireylerin fiziksel ve zihinsel gelişimine katkısı olduğu, özgüven artımına dayalı başarı duygusunu aktive ettiği, sözel ve sosyal iletişim becerisine katkı sağladığı yapılan çalışmalarda da ortaya konmaktadır (Frick, 1999; Güven, 2011; Acordino vd, 2006, s. 101). Örnek olarak, Savarimuthu ve Bunnell (2002), yaptıkları araştırmada müzik uygulamalarının terapötik etkisine yönelik olarak özel gereksinimli bireylerin kendilerine zarar veren davranışlarında azalma, yaşam kalitesine ve iletişim fonksiyonlarına pozitif katkısı olduğunu tespit edilmiştir. Buna ek olarak özel eğitimde yaygın olarak kullanılan müzik terapi tekniklerinin davranışsal, duygusal, duyusal, sosyal ve motor gelişmeyi destekleyen uygulamaları içerdiği de söylenebilir (Rynkiewicz, 2009).

Özel gereksinimli bireylerin eğitim/öğretim sürecinde bireysel planlar geliştirilmesi gerekmektedir (Chen, 2007). Bu bakımdan öğrenciyi en iyi tanınması beklenen sınıf ve branş öğretmeninin müziği kullanarak öğrenci ile nasıl bir etkileşime gireceği özel eğitimde tanımlanması gereken bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. ÖE alanında çalışan öğretmenlerin, öğrencilerine dair müzik temelli çağdaş yaklaşımları, onların eğitim sürecine aktarabilmesini kolaylaştıracak destek ve iş birliği ancak bilimsel araştırmalar yolu ile geliştirilebilir. Örneğin öğretmen, öğrencisiyle bir şarkıyı söyleyerek ya da eşlik ederek onun nasıl mutlu olduğunu, aralarında nasıl bir iletişimin başladığını, onun nasıl daha uzun bir dikkat süresi geliştirdiğini fark edebilmelidir.

Bu noktada özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi (PMT) çalışmalarının sınırlarının belirtilmesi ve klinik müzik terapi çalışmalarının etik boyutundan bahsedilmesinin bu araştırma adına önemli olduğu düşünülmektedir. Müzik

terapi uygulamaları bireylerin nörolojik, fizyolojik, psikolojik iyileşme sürecinde uzman bir terapist tarafından hekim denetiminde gerçekleşmektedir (WFMT, 1997; 2011). Terapi süreci etik kurul ve sağlık bakanlığı yönetmelikleri ışığında klinik bir ortamda uygulanmak zorundadır. Alanyazında sürecin sağlığı ilgilendiren bir sağaltım süreci olarak ifade edildiği görülmüştür (Altınöçek, 2004; Somakçı, 2003; Aydın, 2012; WFMT, 1997; Çoban, 2005; GETAT, 2016). Müzik terapi ile disiplinler arası ilişkisi olan psikolojik, nörolojik, fizyolojik birçok rehabilitatif bilim dalı, özel eğitimle de direkt bir ilişki içerisinde. Uzmanlık gerektiren bu alanların okul ortamında öğretmen tarafından ele alınmaması gerekir. Ancak ÖE'de kullanılan Pedagojik Müzik Terapi ya da Eğitimde Müzik Terapi teknikleri, yukarıda bahsedilen bilgilerden ayrı tutulmakta yeni gelişen ve şekillenen bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebepten ötürü bu çalışmada terminolojik olarak "*Pedagojik Müzik Terapi*" terimi kullanılmıştır (Tomlison vd, 2012). PMT'nin en birincil farkı iyileşme değil değişim ve gelişim sürecini desteklemesidir. PMT müzik dışı hedeflere yönelik geliştirilen MTU sayesinde öğrenci ile kurulan müzikal bağ ve bu bağ sonucu meydana gelen gelişimi ve değişimi destekleyici bir etki süreci olarak tanımlanabilir. Yani müzik doğrudan bir eğitim unsuru değil eğitim sürecinde bir araç olarak kullanılmaktadır (Nordoff ve Robbins, 2004, s. 64-70; Rynkiewicz, 2009). Günümüzde bu süreç müzik temelli uygulama ya da terapötik müzik, süreci olarak da adlandırılmaktadır. Juliette ve Warwick (1992)'e göre diğer bir fark ise çalışmalar öğretmen tarafından sınıf ortamında uygulanabilmektedir. Eğitimde ve okul ortamında müzik temelli, etkili bir uygulama sürecinden bahsedebilmek için öğretmen her bir ders ve birey için en uygun yöntemi analiz edip geliştirmelidir. Çünkü özel gereksinimli çocukların gelişim/değişim sürecine müzik aracılığı ile müdahale edilebilmesi için ilgi alanları belirlenmeli ve süreç bireysel öğrenme/eğitilme hızına göre planlanmalıdır (Tufan ve Güven, 2010, s. 557). Bu bağlamda öğretmen öğrenci arasında kurulan müzikal bağ ele alındığında ÖE alanında en temel ve en genel olarak;

- Bilişsel gelişim,
- Devinimsel/hareketsel gelişim,
- Duygusal gelişim,
- Motorik gelişim,
- İletişim alanlarına yönelik gelişim,
- Sosyalleşme alanlarına yönelik gelişim,
- İfade gelişimi,
- Farkındalık gelişimi,
- Konuşma becerisi,
- İfade becerisi,
- Davranış gelişimi/değişimi,
- Duyuşsal farkındalık,

- Duygusal farkındalık,
- Bedensel farkındalık,
- Nesnel farkındalık,
- Kinestetik farkındalık,
- dürtüsel davranışları minimize etme üzerine terapötik bir etki elde edildiğini görüyoruz (Juliette ve Warwick, 1992, s. 5-40; Nordoff ve Robbins, 1983, s. 20-29; Nordoff ve Robbins, 2004; Eren, 2012; Eskioğlu, 2003; Güney vd., 2014). Müziğin bireylerin gelişim süreci üzerine literatürdeki araştırmalar incelendiğinde ise genel olarak; özel eğitimin müzikle ilişkisi, özel eğitimde müzik terapinin etkileri, çocuklarda müzikle rehabilite süreci, müziğin gelişim üzerine etkileri ve ÖE'de görev yapan müzik öğretmenlerinin bakış açılarına dair araştırmalara ulaşılmıştır (Orff, 1980; Dunny vd., 2019; Oldfield vd., 2011; Nordoff ve Robbins, 1983, 2004, 2007; Juliette ve Warwick, 1992; Eyüpoğlu, 2019; Güven, 2011; Kutlu, 2018; Kınalı, 2003).

Özel eğitimde kullanılan her bir yaklaşıma ve tekniğe yönelik uzmanlaşmak bir öğretmenin görevinden çok uzaktır. Fakat bu etkileşimin varlığı ve üzerine temel bilgilere sahip olmak çalışılan öğrencinin eğitim, gelişim ve değişim sürecine yardımcı olacağı da bilinmektedir. Ancak bir ÖEÖ'nin de farklı gelişim gösteren özel gereksinimli öğrencisi ile müzikle etkileşim kurabilecek düzeyde müzik terapinin etkilerini anlamış, ÖE'de müziğin gelişim üzerine terapötik etkilerini kavramış olması beklenmektedir. Rynkiewicz (2005, s. 19)'e göre; bir özel eğitim öğretmeninden mesleki alanda kendisini geliştirmesi, örgün eğitim modelinin dışına çıkarak pedagojik tekniklere (yaklaşımlara) ulaşması ve uygulamalarını öğrencinin gelişim alanlarına göre sentezlemesi beklenir. Özel gereksinimli bireylerin eğitim/öğretim sürecinde verimliliği arttırma yolunun, çağdaş yaklaşımların uygulanması ve öğretmenin öğretim yöntemlerini etkili bir şekilde kullanması ile mümkündür (Uçan, 2007; Üredi, 2006, s. 6). Ne var ki özel eğitim öğretmenlerine yönelik müzik temelli uygulamalar (MTU) geliştirmeye yönelik, mesleki gelişim üzerine ve müzik temelli yaklaşımların (öğretmen tarafından) terapötik etkisinin sınıf ortamında kullanımına dair yapılan çalışmalara ulaşılmamıştır. Bu bakımdan müziğin terapötik etkisinin, uygulama sürecinin ve kişinin hedeflenen gelişim alanlarına göre yöntem geliştirme ilkesinin, müziğin müzik dışı alanlara etkisi boyutunda özümsemesi ve ÖEÖ'nin öğrenci ile müzikal bağ kurma sürecini deneyimlemesi önem arz etmektedir.

ÖEÖ'nin bu süreci bir köprü olarak kullanıp öğrenci üzerinde farklı dokunuşlar gerçekleştiremedikleri, araştırmacının çalışma hayatında gözlemlediği bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde çağdaş eğitim anlayışı ve yaşam boyu öğrenme becerisine sahip bireyler yetiştirmek amacıyla ÖEÖ'nin müziğin gelişimsel ve değişimsel normlarını kullanarak alternatif öğretim stillerini kullanma ve fayda sağlanabilirliği üzerine yapılan araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun için de ÖEÖ'nin mesleki anlamda kendilerini yeterli hissedecekleri müzik temelli kazanımları uygulama üzerine bir eğitim ve eylem sürecine dahil olmaları gerektiği düşünülmektedir. Özel eğitim sürecine dahil olmuş çocuklara verilen müzik eğitimi ve müzik temelli uygulamaların, amaçlarının yeniden düzenlenmesi ve çağdaş modellere göre geliştirilmesi eğitimin verimliliği açısından da büyük önem arz etmektedir.

ÖEÖ'nin mesleki desteklenme sürecinde *Eğitimde Eylem Araştırması* modelinin bu anlamda en etkili araştırma modellerinden biri olduğu görülmüştür. Çünkü eylem süreciyle eğitimcinin kendi inisiyatifini kullanarak, duruma ve öğrenciye yönelik pratik çözümler ve müdahaleler üretebileceği bir ortam sağlamakta, grup ya da kişi tarafından çözüm odaklı sürdürülebildiği gibi yaparak yaşayarak öğrenme ve deneme yanılma yolu ile problemi belirleme, çözme, geliştirme şeklinde etkileşimli bir araştırma süreci ortaya konulmaktadır (Beverly, 1993).

Elliot (1991), eylem araştırmasında gelişimin ancak doğrudan katılımıla yaparak yaşayarak ve araştırarak gerçekleştiğini, somut verilere ulaşılmayan ya da değişime çözüm üretilmeyen alanlarda eylem araştırmasının işlevselliğinin mümkün olmadığından bahsetmiş ve eylem araştırması kapsamında; "*Mesleki gelişimin desteklenmesi için eğitim-öğretim yöntemlerinden nasıl yararlanılmalıdır?*" sorusuna cevap aramıştır. Zira yapılan eylem araştırmalarında multi-disipliner yaklaşımlar kullanılarak hedefin daha işlevsel kılındığı gözlenmiştir. Buna göre; "*ÖEÖ'nin ÖE'de PMT tekniklerinden yararlanma durumları*" üstüne eylem araştırması modeline uygun süreç odaklı araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmüştür.

Yapılan açıklamalar göz önüne alındığında; PMT alanında kullanılan Orff Müzik Terapi, Nordoff-Robbins Müzik Terapi, Kreatif Müzik Terapi tekniklerinin ve yaklaşımlarının ÖE'de kullanımı ve öğrenci üzerinde müziğin terapötik etkisine yönelik

farkındalığın eğitim/öğretim kurumlarında yaygınlaştırılması adına araştırma sürecinde eylem araştırması modelinin kullanımı gerekli hale gelmiştir. Çünkü eğitimde eylem araştırmasının iş birliği ve destekleyici yönü, öğretmenin kendi inisiyatifini kullanarak duruma ve öğrenciye yönelik pratik çözümler, müdahaleler üretebileceği bir ortam sağlamaktadır. Böylece bu araştırma da pedagojik müzik terapi normlarının eylem süreciyle ÖEÖ'nin mesleki gelişimlerine nasıl katkısı olacağı tespit edilmek istenmiştir. Bütün bu bilgilerin ışığında; *"Özel eğitim öğretmenlerinin geliştirdikleri müzik temelli uygulamaların terapötik etkisine dair yeterlilik ve görüşleri, öğrenciye yönelik ÖE'de pedagojik müzik terapi tekniklerini uygulama durumları ve mesleki gelişim süreçleri ne boyuttur?"* sorusu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Alanyazında ulaşılan araştırmalar, öğrenme güçlüğüne sahip öğrencilerin eğitim ve gelişim süreçlerinde müziğin kullanılmasının olumlu etkileri olabileceğine dair bulgular ortaya koymaktadır. Bu sebeple özel eğitim öğretmenlerinin öğrenciye yönelik kazanım belirleme sürecinde müzik temelli uygulamalar geliştirmeleri önemlidir. Nitel araştırma modellerinden *Yorumlayıcı Paradigmaya Dayalı İş Birliği Temelli Eylem Araştırması Deseni* ışığında gelişen bu araştırmada; özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi teknik ve yaklaşımları tanıyarak mesleki gelişimlerine katkı sağlamak ve özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkarak ÖEÖ'nin müziğin özel gereksinimli çocukların eğitim/gelişim süreçlerine yönelik terapötik etkisini deneyimlemesini sağlamak, araştırmada amaç olarak belirlenmiştir.

Çalışma boyunca araştırmanın amacına yönelik aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Özel eğitim öğretmenlerinin (ÖEÖ) özel eğitimde pedagojik müzik terapiye (ÖEPMT) yönelik düşünceleri ve özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri (ÖEPMTS) sonrası değerlendirmeleri nelerdir?

2. Özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimine (ÖEPMTE) katılım gösteren öğretmenlerin (ÖE: *Özel Eğitim yönelik*) müzik temelli farkındalıkları ve müzik temelli eylemlerden yararlanma durumları nasıldır?
3. Özel eğitim öğretmenlerinin (ÖEÖ) özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi (ÖEPMTE) sonunda kazanımlarına ilişkin görüşleri nedir?
4. Çalıştığı öğrenciye yönelik pedagojik müzik terapi (PMT) unsurlarını kullanan özel eğitim öğretmenlerinin (ÖEÖ) mesleki gelişimi ve geliştirdiği müzik temelli uygulamalara (MTU) yönelik; Bireysel(-leştirilmiş) Eğitim Programı/Planı (BEP) hazırlama, kazanım belirleme ve uygulama süreçleri ne boyuttadır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu çalışma; özel eğitimde müzik temelli uygulamaların ve kullanılan müzik terapi yaklaşımlarının ÖEÖ tarafından öğrenilmesi ve öğrencinin gelişim sürecinde ÖEÖ tarafından kullanılması açısından önemlidir. Özel eğitimde sanat terapisi, ergoterapi, duyu bütünleme terapisi, konuşma ve hareket terapisi gibi birçok yardımcı alandan biri olan pedagojik müzik terapinin inter ve multi-disipliner bir işlevi olması ve ÖEÖ tarafından yardımcı bir araç olarak kullanımının sağlanması açısından önemlidir. Özel eğitimde öğrenci ile birebir çalışma ilkesi ve yeni teknik ve yaklaşımların ÖEÖ'ne aktarımı ve müziğin terapötik etkisinin öğretmen görüşleriyle ortaya çıkarılması bakımından önemlidir. Özel eğitim kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkarak müziğin gelişime katkısının ÖEÖ tarafından gözlemlenmesi açısından önemlidir. Bununla beraber özel eğitim öğretmenlerinin bilinçli müzik uygulamaları yapmaları ve yapılan etkinlikleri test etmek açısından da önemli bir çalışmadır. Araştırmanın yapıldığı sırada, özel eğitim öğretmenlerine yönelik bu alanla ilgili yapılmış bir çalışma tespit edilememiştir. Bu bağlamda araştırma; ÖEÖ'nin sınıflarında gerçekleştirdiği müzik temelli uygulamaların, bireyin gelişimi üzerindeki terapötik etkiye dair işlevselliğin bilmesi açısından önem taşımaktadır.

1.4 Varsayımlar

Bu çalışma kapsamında hazırlanan ve kullanılan veri toplama araçlarına verilen yanıtların içten olduğu ve gerçek görüşleri ortaya koyduğu kabul edilmiş olup;

1. Araştırma boyunca özel eğitimde müzik temelli uygulamaların gelişimsel alanlara yönelik terapötik etkisini elde eden özel eğitim öğretmenlerinin diğer özel eğitim öğretmenlerini de temsil edebileceği,
2. Araştırma süresince kontrol edilmeyen değişkenlerin var olduğu ve katılımcıların sorulara içtenlikle cevap verdiği,
3. Araştırma sonuçlarının farklı engel gruplarına yönelik uygulamaları da kapsadığı,
4. Eylem araştırmasının 3 evrede kurgulanabileceği,
5. I. Evrenin 50 katılımcı ile seminer sürecinin 4 oturumda yeterlilik göstereceği,
6. II. Evrenin 4 katılımcı ile 6 haftalık eğitim sürecinin yeterlilik göstereceği,
7. III. Evrenin 2 katılımcı ile 12 haftalık uygulama/eylem sürecinin yeterlilik göstereceği varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Araştırmanın veri toplama, uygulama ve gözlem sürecinin oluşturulacağı Afyonkarahisar Özel Eğitim Uygulama Okulu II. kademe bünyesinde görev yapan iki özel eğitim öğretmeni ve onların PMT normları dahilinde geliştirdikleri MTU gerçekleştirecekleri öğrenciler ile,
2. Araştırmaya ayrılan süre ve maddi kaynaklar ile,
3. Öğretmen uygulamaları için alınan resmî izin (2017-2018 eğitim öğretim yılının ikinci dönemi) ile,
4. Araştırma sürecine katılım gösteren I. evrede 50, II. evrede 4, III. evrede 2 özel eğitim öğretmeni ile,
5. Müzik terapi bilim dalının, eğitimde/pedagojik müzik terapi yaklaşımının, özel eğitimde müzik terapi modeli ile ve eğitimde/pedagojik müzik terapi tekniklerinin (Orff müzik terapi, Nordoff -Robbins müzik terapi, Kreatif müzik terapi) kullanımı ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

1.Eğitim

Eğitim, eğitim sürecinden geçen bireyde kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana gelmesi durumudur (Varış,1986).

2. Eylem Araştırması

Uygulamalı nitel araştırma desenlerinden yorumlayıcı paradigmayı benimseyen, durum, süreç, yaşam kalitesini eleştirel yansıtma ve sorgulama ile önceden planlanmış, düzenlenmiş iş birliğine dayalı sistematik incelemelerle geliştirmeyi hedefleyen araştırma yöntemi (Kember, 2006; Ferguson, 2011; Johnson, 2002; Uzun, 2005; Mills, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3. Müzik Terapi

Müzik terapisi, bir müzik terapistinin bir danışan veya grupta; onların fiziksel, duygusal, zihinsel, sosyal ve bilişsel ihtiyaçlarına karşılık verebilmek adına iletişim, diyalog, öğrenim, mobilizasyon, ifade, organizasyon ve bunlarla ilişkili diğer terapötik amaçları gerçekleştirebilmek ve kolaylaştırmak amacıyla planlı bir süreçte müzik ve/veya müzikal unsurları kullanması, bireylerin zihin ve fizik sağlığının kazanılması, sürdürülmesi ve düzeltilmesi için tedavi edici hedeflere ulaşmada uzmanlar tarafından yönlendirilen sağaltımın elde edilmesi için müziğin sistemli bir şekilde kullanılması ve danışanla terapist arasında müzikle bir bağ oluşturulmasının bütünüdür (Çoban, 2005, s. 28-31, Öztürk, 2019, s. 123-125, WHOIDC-10, 2010; WFMT, 1997).

4. Pedagojik Müzik Terapi (Eğitimde Müzik Terapi, Okulda Müzik Terapi)

Pedagojik Müzik Terapi (PMT) hedeflenen kazanım üzerinden geliştirilmiş müzik temelli uygulamalar (MTU) sayesinde öğrenci ve uygulayıcıyla arasında kurulan müzikal bağ ve bu bağ sonucu meydana gelen gelişim/değişim sürecidir. Uygulamaların eğitim ve öğretim sürecine terapötik bir etkisi vardır. Pedagojik müzik terapide bir iyileşme, sağaltım durumu aranmaz. PMT'de kişiye göre yöntem geliştirme (BEP) ilkesinden yola çıkarak hedeflenen kazanım sürecinde müziğin araç olarak kullanımı görülür. PMT uygulamalarında, güvene dayalı ilişki sürecinin varlığı, müzik unsurlarının akademik müzikten farklı olarak anlık gelişmesi, öğrenciyi yönlendirmek yerine dahiliyetçi bir yaklaşım benimsenmesi ve terapi sürecini birlikte bitirme hissinin

çocuğa aktarılabilmesi beklenir (Nordoff ve Robbins, 2004; Rynkiewicz, 2009; Jacopson, 2013; Oldfield vd., 2003, s. 26-45).

5. Özel Eğitim

1997 yılında çıkarılan 573 sayılı K.H.K madde:3 b fıkrasında yapılan tanıma göre “özel eğitim”, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi ifade eder (MEB, 1997).

6. Özel Gereksinimli Birey

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde özel gereksinimli birey, “çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey” olarak ifade edilmektedir (MEB, 2006).

7. Bireysel Eğitim

18 Mayıs 2012 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan MEB Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ne göre; özel eğitime ihtiyacı olan engelli bireylerin gelişim ve bireysel yeterlilikleri dikkate alınarak, engel grupları ve dereceleriyle engel grupları belirlenmiş destek eğitim programları doğrultusunda engelli birey için hazırlanmış ve birebir yapılması gereken eğitim (MEB, 2012).

8. Müzik

İnsanların duygu ve düşüncelerini, ritmik ve melodik yapılar aracılığı ile ifade etme biçimlerine müzik denir (TDK, 2020; Uçan, 1997:10).

9. Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi, bireye müzikal bir davranış kazandırma, değiştirme ve geliştirme sürecidir. Bu süreçte belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenerek belirli hedeflere erişilir (Uçan, 1997). Genel müzik öğretim yöntemleri incelendiğinde bu hedeflerin anlatım, tartışma, soru/cevap, karşılıklı konuşma, görüşme, araştırma/inceleme, sunma/alma, bulma/keşfetme, yaratma/üretme, oyunlaştırma, rol yapma, örnek olay inceleme, yaşam öyküleme, iş birliği yapma, paylaşma, sorun çözme,

gösterme/yaptırma, tasarlama/gerçekleştirme, yapma/yaşatma şeklinde meydana geldiği görülür (Barışeri, 2013, s. 257). Yani müzik eğitim bireyin kendi yaşantısı yoluyla istendik müzikal davranışlar geliştirme sürecidir.

10. Pedagojik Müzik Süreci/Yaklaşımı

Pedagojik müzik süreci bireylerin gelişim basamakları, duygu durum süreçleri dikkate alınarak onların sosyal, duysal, duygusal, bilişsel, değerler, dil ve fiziksel gelişim süreçlerinde müzik unsurunun kullanımınıdır. Bu süreçte akademik müzik eğitimi ve müzik yeteneği aranmaz. Bireylerin hazırbulunuşluk durumları ve ilgilerine göre sürece dahil olmaları beklenir. Uygulamalar bireyin gelişim hedeflerine göre geliştirilir ve amaç müzik öğretmekten ziyade müzik unsurları aracılığı ile eğitim öğretim sürecine destek sağlamaktır. Orff-Schulwerk, Dalcroze Eurhythmics, Laban Hareket Pedagojisi yaygın kullanımı olan pedagojik müzik yaklaşımlarına örnektir (Frühauf, 2019). Pedagojik müzik süreci ve yaklaşımları eğitimde müzik terapiye dahil edilebilecek terapötik müzik sürecini ve terapötik müzik eğitiminin unsurlarını da barındırmaktadır.

11. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

Bireysel(-leştirilmiş) Eğitim Programı/Planı; özel gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimlerinin en üst düzeyde karşılanmasını sağlamak üzere hazırlanan ve öğrenci için uygulanan bireysel eğitim planıdır. MEB tarafından 2006 yılında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği yürürlüğe girmiş ve özel gereksinimli olarak tanımlanmış her çocuk için BEP zorunlu olmuştur. BEP, çıktıları öğretmenin öğrencinin gelişimini gözlemlemek ve sürdürebilmek ve sürece dahiliyeti için birincil önem taşımaktadır. BEP, gerektiğinde düzeltilebilen ve değiştirilebilen esnek bir çerçeveye sahiptir (Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2006).

12. Mesleki Gelişim (OTMG)

Okul Temelli Mesleki Gelişim (OTMG), okul içinde ve dışında öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri, değer ve tutumlarının gelişimini destekleyen, etkili öğrenme ve öğretme ortamları oluşturmada öğretmene destek sağlayan süreçler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Mesleki Eğitim, yeterliklerini geliştirmek isteyen öğretmene kendi gelişim modelini kendisinin oluşturması, hazırladığı Mesleki Gelişim Planı'nın uygulanması ve izlenmesi ve değerlendirme süreçlerinde öğretmene yol haritası

sunması bakımından önem arz etmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara 2017).

13. Yorumlayıcı Paradigma

"Sosyal bilimlerde yorumlayıcı paradigma, toplumsal yaşam alanında bireyler arası ilişkiler sonucu meydana gelen olayları gündelik hayatın pratik alanına indirgeyerek; onlara mikro yapılar içinde etkileşim halinde bulunan bireylerin düşünce, duygu, algı dünyasından bakıp eylemlerin ve olayların anlamlandırılmasını ve betimlenmesini sağlama amacını güden ve bu amacını gerçekleştirmek için de konu ve olayları ele alma anlayışını gösteren uygun kavram ve ilkeler, kurallar, teoriler, yöntem ve metotlar ortaya koyan önemli bir yaklaşımdır "(Yakut, 2014, s. 18).

14. İnter-Disiplin

Farklı disiplinlerden bilgi ve tekniklerin birleştirilerek elde edilen sentezin yeni teknik ve yaklaşımlara entegre edilmesi (Jensenius, 2012).

15. Multi-Disiplin

Farklı disiplinlerden bireylerin birlikte çalışarak elde edilen bilginin ortak çalışma sürecine dahil edilmesi (Jensenius, 2012).

BÖLÜM 2

2 KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili alanyazın incelemeleri ve araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Özel Eğitim

Bireyler gelişim dönemlerinde farklı ve ortak özellikler sergileyerek büyürler. Bu özelliklerin şekillenmesinde sosyal, kültürel, ekonomik, coğrafi, genetik ve nörolojik etmenlerin rolü vardır. Ulus toplumları bu farklılıkları göz önünde bulundurarak temel eğitim sistemini her bireye eşit şekilde aktarılabilceği bir ağ geliştirmişlerdir. Nitekim Ataman (2003, s. 2-10), örgün eğitim sisteminin ortak gelişim özellikleri sergileyen kategorilerdeki bireyler için olduğunu, farklı gelişim özellikleri sergileyen bireylerin bu standart eğitim ortamında güçlük çekeceğinden bahseder. Bu ortak örgün eğitim ağı için hazırlanmış müfredatı beklenildiği şekilde algılayamayacak ya da dahil olamayacak bu bireyleri farklı öğrenen ve özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler olarak adlandırabiliriz. Ersoy ve Avcı (2001), özel eğitimi zihinsel, duygusal, bedensel ve sosyal gelişim özellikleri yönünden ayrılan çocukların öğretim ve eğitim bütünü olarak nitelendirirler. Okuturlar (1975), ise özel eğitimi, bireye göre özel teknik ve yöntemlerin kullanıldığı bir alan olarak tanımlar.

Özel eğitimin amaçları: Özel eğitim gerektiren bireylerin iletişim kurabilen, iş birliği içinde çalışabilen, uyum sağlayabilen, temel yaşam becerilerini karşılayabilen, katılımcı bir yurttaş olarak kendi kendine yeterli duruma gelmesinde özel eğitime uygun yöntem, materyal ve personel aracılığı hayata hazırlanması amaçlanır (MEB, 2005).

Yukarıda sıralanan amaçlar doğrultusunda özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler eğitimin her alanında özel ilgiye gereksin duydukları bilinmelidir. Bu sebepten dolayı bu ihtiyaçların karşılanacağı eğitim öğretim ortamlarına ve bu ihtiyaçları karşılayabilecek özel yetişmiş eğitim ekibine ihtiyaç duymaktadırlar. Bunlara ek olarak toplumda ve sosyal yaşamdan soyutlanmadan eğitimlerini sürdürmeleri gelişim süreçleri için dikkat edilmesi gereken en önemli noktadır. Bu sebepten belirli

standartları karşılayan öğrenciler için gereksinimlere uygun olarak örgün eğitim okullarında kaynaştırma sınıf modeli geliştirilmiş ve akranlarıyla birlikte sosyal iletişime ve sosyal yaşama daha aktif bir şekilde dahil olmaları sağlanmıştır (Sarı, 2003; Güven, 2003; Ataman, 2003).

Özel eğitim gruplarının sınıflandırılması: Farklı gelişen bireyler yeterlilikleri ve ihtiyaç alanları göz önünde tutularak özel eğitim sistemine dahil edilmelidirler (Okuturlar, 1975, s. 18). Özel eğitim gerektiren özel gereksinimli bireylerin genel olarak alanyazında şu şekilde sınıflandırıldığı görülmüştür:

- *Konuşma yetersizliği,*
- *Görme yetersizliği,*
- *İşitme yetersizliği,*
- *Ortopedik yetersizliği,*
- *Zihinsel engellilik durumu,*
- *Öğrenme güçlüğü,*
- *Duyu güçlüğü,*
- *Kalıtımsal ya da kronik hastalığı olan,*
- *Şiddete ve suça yönelimli,*
- *Üstün yetenekli, olan bireyler.*

Buna ek olarak çeşitli psikolojik ve nörolojik nedenlerden dolayı;

- *Zihinsel potansiyelini kullanamayanlar,*
- *Özel öğrenme güçlüğü olanlar,*
- *Davranış bozukluğu olanlar,*
- *Travma sonrası özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler eklenebilir (Madi, 1997, s. 289).*

Ayrıca WHO (2020), sitesinde yer alan verilerde; istismar ve ihmal edilmiş çocuklar, göç ve savaş mağduru çocuklar, kültürel nedenlerden dolayı özel eğitime gereksinimi olan bireyler olarak yer almaktadır.

Geçmişten günümüze alan üzerine farklı sınıflandırmalar yapılmışsa da günümüzde benimsenen yaklaşımlar şu şekilde sınıflandırılabilir:

- *Duygusal yetersizlik/sorunlar,*
- *Davranışsal sorunlar,*
- *Dil ve konuşma yetersizliği,*
- *Duyusal yetersizlik,*
- *Fiziksel yetersizlik,*
- *Öğrenme güçlüğü,*
- *Sosyal ve kültürel sorunlar* (Güven, 2003, s. 65; MEB, 1991; 2006; 2012).

Zihinsel yetersizlik: Okuturlar (1975, s. 40), zihinsel yetersizlik durumunu, doğum öncesi veya erken yaşlarda meydana gelen zekâ fonksiyonlarında, öğrenme ve eğitim süreçlerinde, sosyal ilişkilerinde yetersizlik durumu olarak nitelemektedir. Amerikan Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizlik Birliği ise bireyin fonksiyonlarında hali hazırda önemli oranda işlev kaybı ve zihinsel işlevlerde bilişsel, kavramsal, sosyal ve uyumsal becerilerde anlamlı sınırlamalar olarak ortaya çıkan bir yetersizlik durumu olarak tanımlamaktadır (AAIDD, 1983). Zihinsel yetersizlik durumu şu şekildedir:

- *Hafif düzey zihinsel yetersizlik;* sınırlı oranda destek eğitimine ihtiyaç durumu,
- *Orta düzey zihinsel yetersizlik;* akademik, iş ve yaşam becerileri kazandırılmasında yoğun özel eğitime ihtiyaç durumu,
- *Ağır düzey zihinsel yetersizlik;* yaşam boyu süren ve öz bakım becerilerinde içine alan özel eğitim ve destek eğitime ihtiyaç durumu,
- *Çok ağır düzey zihinsel yetersizlik;* yaşam boyunca bakım ve gözetime ihtiyaç duyulması durumu (MEB, 2017).

MEB özel eğitim yönetmeliğinde zihinsel yetersizliği olan bireyler şu şekilde sınıflandırılmıştır.

Özel öğrenme güçlüğü: Bilişsel ve nörolojik etmenler temelli akademik eğitim performansında ve sözlü yazılı anlatım süreçlerinde gözle görülen yetersizlik durumu (Özyürek, 2003, s. 220). Disiplin alanlarında anlamlandıramama ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan iletişim ve sosyal uyum sorunları beraberinde gelmektedir.

Sosyal uyum güçlüğü: Coğrafi, sosyal, beslenme, istismar, ihmal gibi şartlardan farklı sosyal alanlara uyum gösterememe durumu (Göçer, 2018, s. 8-9).

Duyusal uyum güçlüğü: Bilişsel ve nörolojik faktörlerde açıklanamayan bireyin dengeli iletişimde kalmasını zorlaştıran, olasılıkla sürekli anksiyete ve depresyon durumu. Etkili iletişimi sürdürmekte güçlük çeken davranış kalıpları içerisinde gelişimsel sorunlar yaşayan bireyler olarak nitelendirilebilir (Göçer, 2018, s. 8-9).

Dikkat eksikliği, hiperaktivite ve hipoaktivite: MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün dikkat eksikliği ve hiperaktivite üzerine yayınlamış olduğu öğretmen el kitabı DEHB'ni dürtüselliğin ağır bastığı, aşırı hareketlilik veya hareketsizlik, durumu, düşünce öbeklerinin frontal yapıda çok hızlı hareket ettiği ve sosyal süreçlere uzun süreli odaklanamama durumu olarak ele almıştır (MEB, 2005).

Özel eğitim alanında eğitim öğretim veren kurumlar: Özel eğitim gerektiren bireylerin devam ettiği, okul öncesi, birinci ve ikinci kademe okulları, iş okulları, eğitim uygulama okulları, iş eğitim merkezleri, özel eğitim uygulama merkezleri ve örgün eğitim okullarında açılan kaynaştırma sınıflarını ve kurumlarda çalışan alan üzerine eğitim almış personeli kapsamaktadır (MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018; 2020).

Özel eğitim gerektiren bireylere yönelik uygulanan programlar: Özel eğitim alanında eğitim öğretim veren kurumlar ve bu kurumlarda çalışan eğitimciler BEP çerçevesinde öğrencilerine fayda sağlarken, MEB bünyesinde hazırlanmış olan yayınlardan da yararlanmaktadırlar (MEB, 2018). Bu yayınlar eğitilebilir ve öğretilebilir alanlara göre kategorilendirilmiş olup akademik, iş ve beceri geliştirme, temel yaşamsal becerileri, bağımsız yaşam becerisi, günlük yaşam becerisi, iletişim becerisi ve sosyal becerilerin gelişimi üzerine özel eğitim öğretmenlerine yardımcı olmaktadır. Bunu yanında görsel sanatlar, müzik ve uğraş becerileri, bedensel ve sportif kaynaklı yayınlar da mevcuttur.

Bu programlar içerisinde alana yönelik çıkarılan yayınlar şu şekildedir: MEB bünyesinde 2018 yılında "Müzik ve Oyun Dersi" başlığında 1.-2.- 3. ve 4. sınıflara

yönelik 5.- 6.- 7. ve 8. sınıflara yönelik 9.- 10.- 11. ve 12. sınıflara yönelik 3 adet kitap basılmıştır. Kitaplar orta, ağır zihinsel engelli ve OSB olan öğrenciler için hem sınıf öğretmenlerinin hem de müzik öğretmenlerinin ortak şekilde uygulayabileceği düzeyde hazırlandığı görülmüştür. Kitaplar incelendiğinde akademik müzik eğitiminin yanında, pedagojik müzik alanınada yer verilmiştir. Bu şekilde müzik temelli uygulamalarla (MTU) gelişimsel alanlara katkı sağlanmak istendiği düşünülmektedir. Bu bağlamda kitapların barındırdığı potansiyel bu araştırmanın çıkış noktası ile örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir.

2.2 Öğrenme Güçlüğü'nün Sınıflandırılması ve Eğitime Yansıması

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) engelliliği; zihinsel/nörolojik, kişilik ve fiziksel/fizyolojik bozuklukların birinin ya da birden çoğunun bir arada bulunması olarak tanımlar. Özyürek (2003, s. 220), ise öğrenme güçlüğü'nü bilişsel ve nörolojik etmenler sonucu bireyin davranış, ifade, düşünme alanlarında gelişiminin önemli ölçüde bozulma durumu olarak ifade eder. Sarı (2005, s. 237-249), sözel ve yazı dilini anlama ve kullanmayı içeren temel psikolojik süreçlerde bozukluk ve bu bozukluğa bağlı olarak dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma, hesaplama yeteneklerinde görülen aksamalar özgül öğrenme güçlüğü olarak tanımlar. Bunun yanında öğrenme güçlüğü kendi içinde özel öğrenme güçlüğü'nü de barındırmaktadır. Bu etmenler direkt ve dolaylı olarak duyuşsal uyum güçlüğü, sosyal uyum güçlüğü ile ilişkilendirilebilir.

1997 yılında Öğrenme Güçlüğü Ulusal Konseyi (National Joint Council on Learning Disabilities) tarafından yapılan öğrenme güçlüğü tanımında ise; rahatsızlıkların doğuştan gelen, merkezi sinir sistemi bozukluklarından kaynaklandığı ve bunlar yaşam sürelerinin herhangi bir anında da meydana geldiği, bireylerde istemsiz davranış denetimi, sosyal algı ve sosyal etkileşim problemlerinin yaşandığı ifade edilmektedir (NJCLD, 1997). Ayrıca; "Özgül öğrenme güçlüğü dinleme, konuşma, basit okuma, anlama, aritmetik hesap yapma, matematiksel mantık kurma ve yazılı anlatımda bozulma ile giden bir takım basit işlevlerde bozulmayı ifade eder" (Asfuroğlu ve Fidan, 2016, s. 49-54). Bu verilerden yola çıkarak bir ya da birden çoğunun bireyde var olması bireyin kendisi ve çevresi ile dengeli ilişki kuramaması/sürdürememesi, eğitim performansını, süregelen anksiyete durumunu ve sosyal uyum sürecini yoğun bir biçimde etkileyecektir.

Bugün daha sıklıkla benimsenen yaklaşım, sınıflandırma yerine özel gereksinimli tiplerden bahsetmek şeklinde olmalıdır. Örneğin; fiziksel özelliklerle ilgili durumlar, dil-konuşma ve duyuşsal yetersizliklerle ilgili durumlar, öğrenme güçlükleri ile ilgili durumlar, duyuşsal ve davranış sorunları ile ilgili durumlar olarak temel tiplerden söz edilmektedir (Güven, 2003, s. 65). Bu temel tipleri Özürlüler İdaresi Başkanlığı, herhangi bir bozukluk sonucunda, herhangi bir yeteneğin normal oranda azalması veya kaybedilmesi olarak tanımlar. Madi (1997, s. 289), ise bu tiplere sahip olan bireyleri; çeşitli nedenlerden dolayı zihinsel potansiyelini kullanamayanlar, nörolojik nedenlerden dolayı belirli fonksiyonlarda bozukluklar yaşayanlar, bunun neticesinde öğrenme güçlüğü çekenler, psikotik sorunlardan dolayı davranış bozuklukları yaşayanlar, çeşitli hastalık temelli gelişim bozuklukları yanında çevresel, sosyal türevlerden kaynaklı kalıcı süreli gelişim bozukluklarına sahip bireyler olarak ifade eder.

Öğrenme güçlüğü çeken bireyler Öner (2014, s. 7-27)'e göre;

- *Bilişsel özellikler:* Dikkat eksikliği, algı, bellek sorunu, bilgiyi işleme sorunları,
- *Akademik özellikler:* Okuma, konuşma, yazma, matematik sorunları,
- *Sosyal ve Duyuşsal özellikler:* Sosyal algı, sosyal yetersizlik, motivasyon sorunları,
- *Davranışsal özellikler:* Dürtüsel, tekrar eden davranış sorunları ve bu özelliklerden kaynaklanan sorunlarla kaşı karşıyadırlar.

Zihinsel Yetersizlik Durumu ise öğrenme güçlüğünden farklı bir platformda incelenmelidir. Bir önceki bölümde de ele alınan bu alan MEB Özel Eğitim Hizmetleri kılavuz kitabında "*Zihinsel Engellilik; doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında çeşitli nedenlere bağlı, genel zihinsel işlevlerde normallerden önemli derecede gerilik ve bunun yanı sıra uyumsal davranışlarda da yetersizlik gösterme durumu*" olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2017).

Yine aynı kılavuzda zihinsel yetersizlik türleri;

- Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey,
- Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey,
- Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey,

- Çok ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey olarak tanımlanmıştır (MEB, 2017).

Amerikan Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizlikler Birliği AAIDD (1983), verilerine göre zihinsel yetersizlik durumu;

- Nedenlerine göre,
- Ağırlık derecesine göre,
- Eğitilebilirliğe göre,
- Psikotik değerlendirmeye göre: Hafif düzey zihinsel gerilik, orta düzey zihinsel gerilik, ağır ve çok ağır düzey zihinsel gerilik olarak sınıflandırılmıştır.

Görüldüğü üzere eğitsel sınıflandırma, psikotik sınıflandırmaya paralel olarak eğitilebilir ve öğretilebilir olarak derecelendirilmektedir (Eripek, 2005, s. 96). Eğitilebilir bireyler temel akademik becerinin yanında öz bakım becerileri de öğrenebilirler (Yanardağ, 2001, s. 88). Bu bireyler normal ilkokul programlarından yararlanabilmektedirler. Öğretilebilir bireyler ise sosyal uyum, iletişim ve temel öz bakım becerilerini öğrenebilirler. Ders içi kazanımlar öğrencinin bilişsel, akademik, sosyal ve duygusal, davranış özellikleri göz önünde bulundurularak planlanmaktadır.

Buna göre; özel eğitimde genelgeçer bir eğitim yaklaşımına dayalı müfredat geliştirilmediği görülmektedir. Öğretmen güncel eğitim öğretim programları göz önünde bulundurarak öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine göre yaklaşım ve strateji geliştirme ilkesinden yola çıkmaktadır. Bundan dolayı ÖE'de belirli hatlara sahip net bir müzik temelli metodolojiden de bahsedilememektedir.

NCAEP (2020)'in yayınladığı son rapora göre, müzik terapinin öğrenme güçlüğü üzerine kanıt temelli bilimsel bir yaklaşım olduğunu ortaya konulmuş ve müzik ve müziğin inter-disipliner kullanımının özel gereksinimli bireyler üzerindeki etkisi kanıtlanmıştır. Nitekim alanyazında özel eğitim üzerine yapılmış müzik konulu araştırmalar incelendiğinde direkt ya da dolaylı olarak müzik unsurları aracılığı ile eğitimde kazandırılması amaçlanan becerilerin geliştirilmesi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir (Eren, 2012; Güven, 2012; Kış, 2007).

Genel itibarıyla alanyazında müzik unsurları aracılığı ile;

- Öğrenmeye hazırlık becerilerinin kazandırılmasına,
- Öz bakım becerilerinin kazandırılmasına,
- Dil ve konuşma becerilerinin kazandırılmasına,
- Sosyal becerilerin kazandırılmasına,
- İletişim becerilerinin kazandırılmasına,
- Hareket becerilerinin kazandırılmasına yönelik araştırmalara rastlanmaktadır.

Kazandırılmak istenilen becerilerin rehabilitesi sırasında ödül, pekiştirme, sözel, işaret, fiziksel tepki teknikleri, ayırıcı sözle ve sesli uyarıcı tekniği ve davranış değiştirme modellerine dayalı eğitim programlarını kullanıldığı görülmektedir. Yine alana yönelik araştırmalar incelendiğinde, Operant koşullanma ilkelerinin sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. Wolfe ve Hall (2003, s. 55-60), Edimsel-Operant Koşullanmayı olumsuz davranışın meydana gelirliğini sistematik olarak azalma ya da olumlu davranışın sistematik olarak arttırılması olarak ifade eder. Süreç sırasında kullanılan davranışçı model performans belirleme, beceri eksikliğini saptama, uygun bir program hazırlama, uygulama ve pekiştirici ile süreci yenileme olarak devam etmektedir. Darıca vd. (2005, s. 86)'ne göre, kazanımların pekiştirilmesi için sık deneme, bireyin kapasitesini tespit etme, pozitif uyararla kazanımlar sırasında destekleyici olma, süreç basitten karmaşığa doğru ilerletme, negatif zorlamadan kaçınarak yapıcı olma yer alır. Bu da göstermektedir ki özel eğitimde eğitime dair pek çok alandan yaklaşım ve tekniklerin kullanımına ihtiyaç duyulmaktadır.

2.3 Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)

Alanyazın incelendiğinde OSB'na dair birden çok tanımlamayla karşılaşmaktayız. “Bir gelişim bozukluğu” (Grandin, 2010). “Karmaşık ve ileri düzeyde bir gelişimsel yetersizliği” (Özbey, 2009, s. 65). “Yaygın gelişimsel yetersizlik türü” (Alaner, 2002, s. 244). OSB'nu üç yaşından önce başlayan ve ömür boyu süren, sosyal etkileşime ve iletişime zarar veren, sınırlı ve tekrarlanan davranışlara yol açan beynin gelişimini engelleyen bir bozukluktur (WHO, IDC-10 Version: 2010). Yani OSB bir zihinsel engellilik durumundan ziyade nöro-bilişsel bir gelişimsel bir bozukluk olarak tanımlanabilir. WHO Asperger sendromunu OSB belirtilerinden ayrı tanımlamıştır.

OSB'da soyut kavramları algılamamaya karşı bir yatkınlık durumu vardır. Görülen bu gelişme sorunu, gelişim çağında belli bir süreye kadar soyut kavramları algılayamayan çocuklara benzetilebilir (Leekam vd., 2002, s. 327).

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin 2000 yılında yayımladığı kılavuza göre (DSM-IV-TR), otizm spektrum bozukluğu kapsamında beş ayrı kategori yer almaktadır:

- Otizm (otistik bozukluk) (OSB)
- Asperger sendromu
- Atipik otizm (Yaygın Gelişimsel Bozukluk-YGB)
- Çocukluk dezentegratif bozukluğu
- Rett sendromu (Akt. Cebeci ve Kanbaş, 2011, s. 2).

Alaner (2002, s. 244)'e göre bu gelişimsel yetersizliğin tespitini şu şekilde verir:

- Sosyal etkileşim, iletişim bozuklukları,
- Saldırganlık davranışları,
- Yinelemeli davranışlar,
- Aynılık isteği,
- Beş duyu aşırı duyarlılık ve dikkat kaybı.

Oyun oynamak ve taklit etmek sosyal zekâ gerektiren ve iletişime açık çocukların sıklıkla yaptığı bir eylemdir. Çocuk oyunla kendini birey olarak görüp bir zümreye aidiyet duygusu geliştirir ve kendini o grubun bir parçası olarak görüp diğer bireylerin eylemlerinden öğrenme sağlar. Bu da beraberinde farkındalığı ve muhakeme yetisini getirir. OSB tanılı bir bireyde bu yeti doğal olarak bulunmaz ve geliştirilmesi gerekir.

“Otizm gittikçe artan ve her bireyi farklı şekilde etkileyen bir durumdur. Uygulanacak olan eğitimlerde en çok dikkat edilmesi gereken nokta bireysel farklılıklardır. Her birey farklı olduğu için verilen eğitimler de bireyin öğrenmesine, sosyalleşmesine ve iletişimine katkıda bulunacak şekilde farklı olmalıdır. Otizmlili bireyler bilgiyi öğrenmede değil öğrenilen bilgiyi yaşamlarında uygun şekilde kullanmakta sıkıntı yaşamaktadırlar” (Cebeci ve Kanbaş, 2011, s. 2).

Örneğin; alışkanlıklarına bağlı, kendine sembolik bir dil geliştirmiş dürtüler ve kodlamalarla hareket eden OSB tanılı bir birey için şarkı söylemek kendi başına bir iletişim aracı olabilir. Bu süreçte onun yanında olan öğretmen çocuğun neden dürtüsel davrandığını ve şarkılarla ne demek istediğın kavrayacak potansiyele sahip olması

gerekmektedir. Bir özel eğitim öğretmeni özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkmalı ve kazanımlarını belirlerken öğrencisini çok iyi tanıdığından ve analiz ettiğinde emin olmalıdır. “Otizmli çocuklarda tipik özellikler dışında, birbirine karşıt olan karakteristik davranış özellikleri de mevcuttur. Otizmli çocukların tanımlanması bireyselliğe indirgenildiğinde, iki çocuğun davranışları arasında zıtlıklara rastlamak olasıdır” (Özbey, 2009, s. 71).

Çoban (2005, s. 123), “Müzik Terapisi” adlı yapıtında aynalama ve oyun aracılığı ile eğitmenin birey için yeni teknikler geliştirebileceğini vurgulamış ve süreci şu şekilde betimlemiştir: Müzik unsurlarında yer alığı uygulamalarla çocuk ve öğretmen arasında terapötik bir ilişki kurulabilir. Yapılandırılmış oyun ortamında çocuklarla etkileşime girilir ve etkileşimi çocuk başlatır, terapist devam ettirir. Çocuğun önderliği izlenir ve çocuğun davranışlarının anlam ve amacı anlaşılmaya çalışılır. Ülkemizde özel eğitimin olanakları göz önüne alındığında, haftada ortalama bir saatlik terapistle uygulama sürecine dahil olan öğrencinin kazanımı onunla her gün çalışan alanına hâkim öğrencisini doğru tanımlamış ve doğru yaklaşım geliştirmiş öğretmenin vereceği kazanım arasında elbetti anlamlı bir farklılık olacaktır. Bundan dolayı OSB eğitiminde terapist, öğretmen, aile ve kurumlar arası iş birliği her zaman büyük önem taşımaktadır.

2.4 Özel Eğitimde Müzik ve Müzik Terapi

Birlikte şarkı söylemenin, dans etmenin, ritim tutmanın; bireyin sosyal-duygusal gelişimi, özgüveninin artması ve sosyalleşmesinin desteklenmesi açısından olumlu katkısı bulunmaktadır (MEB, 2013:303). Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu özel eğitimde müzik etkinlikleri kitabında, konunun önemine dair şu ifadeler yer verilmiştir (MEB, 2014:5):

- Müzik etkinlikleri ile özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonu artar.
- Çocuklar ifade ve duygusal tepkilerde deneyim kazanırlar.
- Çocuklar duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları olayları rahatça ifade ederler.
- Çocukların streslerinin azalmasında müzik son derece etkilidir.
- Çocukların öz saygılarının gelişimine yardımcı olur.
- Çocuklar sakinleşir, onlara dinlenme ortamı sağlanır.
- Çocukların benlik değerlerinin artmasına yardımcı olur.

- Çocukların dinleme becerileri, işitsel algıları ve dikkat süreleri artar.
- Dili kullanmalarında yardımcı olur.
- Çocukların dil, motor, bilişsel, öz bakım ve sosyal gelişim alanları desteklenir.
- Müzik ile etkili ve kalıcı öğrenme sağlanır.

Uçan (1999), müzik öğretim yöntemlerini, müziksel işitme-okuma-yazma yoluyla müzik öğretimi, müziksel devinme/ritimleme yoluyla müzik öğretimi (Dalcroze), müziksel toplu söyleme yoluyla müzik öğretimi (Kodaly), müziksel devinme/ritimleme, söyleme-çalma, doğaçlamama yoluyla müzik öğretimi (Orff), olarak sınıflandırmıştır (Akt. Barışeri, 2013, s. 257). Özel eğitimde ise müzik; daha fazla aktif katılım, çoklu algılama deneyimi, pratik yapma, model oluşturma ve öğrenme sürecinde daha fazla bireysel dikkat demektir (Thompson, 1999, s. 7-9).

Perry (1995), öğrenme güçlüğü çeken çocukların müziğe diğer akranları gibi tepki verdiklerinden ve diğer bireylerle iletişim aracı olarak kullanılan bir köprü olduğunu vurgular. Alvin (1998), ise öğrenme güçlüğü çeken çocuklar arasında müziğe duyulan ilgiden bahseder ve travmatik bir süreç yaşanmadıkça müzik aktivitelerinden yararlanabileceklerini söyler. Youngshin (2004, s. 321-339), Nordoff-Robbin müzikte terapi tekniğini tanımladığı kitabında bu gruptaki bireylerin müziğe olan tepkileri ritmik eşlik, odaklanma, dinlerken duygusal tepkiler verme, konuşma faktörleri ve müzikle birlikte hareket etme, iletişim kurma olarak sıralamaktadır.

Diğer bir yandan öğrencinin müzik yoluyla okulda edineceği deneyim akademik değil çoğunlukla sosyal deneyimlerdir. MEB tarafından yayınlanan özel eğitimde müzik eğitiminin kazanımları; başarı, motivasyon, eğlenme, yaratıcı ifade, duygusal tepkilerin deneyimi, strese azalma, sakinleşme, dinleme becerisinde gelişme, işitsel algının gelişimi ve dikkat süresinin artışı ve dil kabiliyetinin gelişimi ve hareket kabiliyetinin artımı olarak sıralanmıştır (MEB, 2008).

Müzik terapi zihinsel yetersizliği sahip bireylerin yaşam kalitesini yükseltmeye yardımcı olan, özel eğitim kullanılan bir yaklaşım olarak değerlendirilmelidir (Sze ve Yu, 2004; Youngshin, 2004, s. 321-339). Yeni Zelanda ulusal müzik terapi organizasyonu üyelerinden L.Stanley müzik terapinin pedagojik yönünü "*Music therapy is the use of music for non-musical pedagogical purposes*" müzik terapisi müziği müzik

dışı pedagojik amaçlar için kullanımı olarak tanımlamıştır (Stanley, 2020). Ne var ki özel eğitimde yapılan her müzik çalışması müzik terapi olarak algılanmamalıdır. Haz, başarı, fark edilme, koordinasyon, güven ve sakinleşme duyguları müziğin etkileri arasındadır. Hedefe dayalı kazanımlar terapi belirleyici unsurlardır. Dil gelişimine yardımcı olacak uygulamalar, motor gelişimi sağlayacak bütüner çalışmalar, trafik gürültüsü gibi uyaran etkisi yüksek olan daha özel alanlarla başa çıkmayı sağlayan çalışmalar ÖEPMT'nin kullanımına yönelik örnekler olarak verilebilir.

Müzik eğitiminin genel kazanımları müzikal bilgi ve becerileri geliştirmektir (Öner, 2014:32). Özel eğitimde müzik terapinin kullanımı ise müzik yoluyla daha ziyade müzikal olmayan kazanımların hedeflenmesidir. Bu alanda uygulanacak yardımcı unsurlar;

- Ritim,
- Şarkı söyleme,
- Grup çalışmaları,
- Dinlemeye ve dokunsallığa dayalı reseptif çalışmalar,
- İmgelem çalışmaları,
- Dans ve hareket çalışmaları olarak sıralanabilir.

Alanyazın incelendiğinde özel eğitim üzerine yapılan MT araştırmalarının, terapist ve öğretmenlerin yaptığı, öğrenme güçlüğüne sahip bireylerin duygusal algı ve duygusal motor becerilerinin geliştirmeye yönelik ritmik beceri içeren müzik çalışmalarının, beyin ve davranış ilişkisine etkileri üzerinde durdukları görülmektedir (Heckelman, 1969, s. 277; Atterbury, 1983, s. 259-270; Grant ve Lecroy, 1986, s. 2-9).

Özel eğitimde gerçekleştirilen kaynaştırma ve grup çalışmaları daha ziyade spor faaliyetleri gibi hareket ve ritmik kombinasyona dayalı çalışmalar olmaktadır. Bu da bireyi sosyalleşmeye yönlendirmektedir.

Noens (2006, s. 621-632), gelişim bozukluğu sergileyen çocukların büyük bir kısmının gündelik iletişim gereksinimlerini karşılayacak kadar doğal konuşma becerisine sahip olmadığını vurgular. Dil ve konuşma becerisi yoksunluğu ve mutizm beraberinde iletişim ve sosyalleşme yetilerinde de kayba neden olabilir. Bu noktada

müzik ile kurulan terapötik etkinin önemi iletişim aygıtlarının geliştirilmesine, bireyin sosyalleşmesi, motor beceri davranış geliştirme ve bireyin gündelik yaşantıya hazırlanmasında daha etkili olarak ortaya çıkar.

AMTA verilerine göre; “Müzik terapisi, müziğin, bireylerin fiziksel, duyuşsal, toplumsal ve/veya bilişsel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla kullanılmasıdır. Müzik terapisi sırasında enstrüman çalma, şarkı söyleme, dinleme, müzik parçası oluşturma, müziğe uygun hareketler yapma vb. ögeler yer almaktadır. Müzik terapisi, küçük çocuklarla, yaşlılarla, duyuşsal bozukluğu olanlarla, hastalarla (örneğin, yoğun ağrı çekenlerle) ve özel gereksinimli bireylerle kullanılmaktadır. Özel gereksinimli bireyler içinde müzik terapisinden en yaygın yararlanan gruplar, otistik özellikleri, beyin özürlü ve dikkat bozukluğu/aşırı hareketliliği olan çocuklardır” (Akt: Alaner, 2002, s. 235).

“Müzik terapistleri özel gereksinimleri olan çocuğun motor, iletişimsel, bilişsel ve sosyal becerilerinin gelişimini desteklemek için müzikal etkinliklerden yararlanırlar” (Alaner, 2002, s. 242). Özbey’in de vurguladığı gibi; dans ve hareket terapisiyle de çocuğun bedensel farkındalığı artarak beden ve davranışlar üzerinde daha etkili bir kontrol sağlanıp çocuğun eğitsel açıdan daha kolay yönlendirilmesi sağlanabilir (2009, s. 214-215).

Özel eğitimde kullanılan müzik terapi ve elde edilecek terapötik etkinin şu alanlara da daha işlevsel olduğu tespit edilmiştir:

- Kaba ve ince hareket yeteneğinin geliştirilmesi,
- Dikkat sürecinin artırılması,
- Beden farkındalığının geliştirilmesi,
- Sosyal becerilerin geliştirilmesi,
- Sözel ve sözel olmayan iletişimin geliştirilmesi,
- Okul öncesi ve temel eğitim kavramlarının öğreniminin kolaylaştırılması,
- Kendilik kavramının geliştirilmesi,
- Törenselleştirilmiş ve tekrarlayıcı davranışların değiştirilmesi ve ortadan kaldırılması,
- Bunaltı, öfke davranışlarının ve aşırı hareketliliğin azaltılması,
- Görme, işitme, dokunma gibi duyuşların algılanması ve bunların hareket sistemiyle irtibatının sağlanması” (Çoban, 2005, s. 125-126).

Özel eğitimde müziğin terapötik ilişkisinden faydalananacak bir eğitimci Bilen (2009, s. 25)’e göre, bedenin ritmik bir çalgı aleti gibi çalınması müzik, hareket ve dil öğelerinin birleşmesine yol açarak birden çok duyuguyu harekete geçirecektir.

Müzik seçimi de PMT süreci için çok önemli bir etkidir. Negatif uyaran etkisi oluşturacak müzikler seçilmemeli ve bireysel müzik-biyografisi çıkartılmalıdır. Benenzon'a göre müzik terapisinde, çocuğun o anki ruhsal durumuna uygun müzik parçaları sunulmalıdır (akt: Özbey, 2009, s. 215). Youngshin (2004)'e göre ise çocuk bağırma, atma, kırma, kendine ve karşısındakine zarar verme, stereotipik davranış ve sinir krizi durumuna girdiyse bütün müzikal unsurlar susturulmalı ve terapist/uygulayıcı/öğretmen konuşma ve temkinler ile bireyi motive etmeli gerekiyorsa uygulamayı sonlandırmalıdır. Şayet çocuk her dürtüsellikte ve tepkisellikte çalışmanın biteceğini koşullarsa, uygulayıcı hiçbir geliştirici çalışma yapamaz. Ancak birey süreç içerisinde kendini iletişime kapatır ise süreç bitirilmelidir (Youngshin, 2004, s. 325).

Bilen (2009, s. 25), "Ses ve beden çocuğun en doğal çalgısı olarak görülür ve olanakların en sınırlı olduğu durumlarda bile çocuğun doğrudan müziği içselleştirmesine yol açar." der. P. Nordoff ve C. Robbins kaleme aldıkları *Özel Eğitimde Müzik Terapi* (1983), *Engelli Çocuklarda Müzik Terapi* (2004), adlı kitaplarında ÖE'de PMT unsurları ve MTU'nun kullanımını aşağıdaki şu temeller üzerine kurguladıkları görülmektedir: Öncelikle ikili ilişki kurmak için her uygulama duyarlılığı arttırıcı bedensel çalışmalar, bireyler arası etkileşimi arttırıcı ritmik çalışmalar ve müzikli oyunlar ile başlamalı ve güven ortamını pekiştirmelidir. İkincil olarak peş peşe basitten karmaşığa müzikal yönergelerle çalışmaya devam etmelidir. Öğrenci birden fazla hareket kombinasyonunu peş peşe iki ya da ikiden fazla gerçekleştirebiliyorsa dikkat seviyesine göre farklı uygulamalara geçilmelidir ya da anlık meydana gelen doğaçlamalar eşliklerle, eko uygulamaları ile sürece devam edilebilir. Son aşamada ise öğrencinin hazırbulunuşluğuna göre grup çalışmaları ve grup içi faaliyetlere geçilmelidir. Çalışma her zaman bir selamlaşma ve bir vedalaşma ile bitmeli, bu bir merhaba şarkısı olabileceği gibi bir sembolik ritmik oyun da olabilmelidir. Aradaki müzikal bağın başlangıç ve sonucu belirleyici nitelikte olduğu bu çalışmalarda mümkün olduğunca az yönergeyle birlikte başlanıp birlikte bitirmeye ve süreç sonrası bedensel ve zihinsel regülasyona zaman ayrılmalıdır. Öğretmen her zaman yardımcı bir başka öğretmeni çalışmaya dahil etmelidir ki kontrol mekanizması daha işlevsel olabilsin. Çalışmadan elde edilecek kazanımlar ancak birey süreci içselleştirdiği, kabul ettiği ve güven ortamı geliştirildiği sürece elde edilecektir (Nordoff-Robbins, 1983, 2004). Yapıcı bir müzik terapi sürecinin devam etmesi için öğretmen aile, kurum ve terapistle

iş birliği içinde olmalı; gözlem ve analiz notlarının tutulması gerektiğinde bu notların paylaşılması ve yansıtma yoluyla ilerideki sürece nasıl devam edileceğinin istişaresi yapılmalı ve yeni stratejilere açık olunmalıdır.

Nitekim Amrhein (2002, s. 7)'e göre müzik; ancak kişinin kendisinin de aktif olarak yaptığı ve enstrümanla onu kavradığı ölçüde içselleştirilebilir.

Özel eğitimde müzikle terapötik bir etki doğurmak ve çocukla müzikal bir bağ kurabilmek, bilinçli bireylerin elinde çocuğa yeni kapılar açacak, çocuğun dünyasında farklı bir gelişimsel süreç başlatacaktır (Procter, 2018). Ancak çalıştırıcı bireyi çok iyi tanımalı çalışma süresinin bireyin içinde bulunduğu duruma göre değişken olabileceğini bilmeli ve bireye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkarak kendi kazanımları için hangi müzikal yolu kullanacağını iyi bilmelidir.

2.4.1 Orff müzik terapi

Haz duygusuna bireyin hazırbulunuşluğuna göre yaklaşılmalıdır. Haz beraberinde mutluluk getirir; mutluluksa beraberinde güveni, güven duyan birey ise iletişim kurar, yani iletkendir ve cevap verir (Degryse, 2010, s. 48-54). G. Orff bireylerin güven ağı içinde oldukça keyif duygularında artma, buna bağlı olarak gelişim alanlarında farklılaşmalar olduğundan bahseder. Gertrude Orff (1980)'a göre müzik ve hareket; bireyin başka bir bireyle iletişim halinde iken yardımcı materyallerle hareketlendiren, seslerle hayal gücünü geliştiren farkındalığı tetikleyen ve algılama sürecini kuvvetlendiren en güçlü araçtır. Yine aynı düşünceden yola çıkarak G. Orff tarafından geliştirilen Orff Müzik Terapi tekniği özel eğitimde kullanılan müzik terapi uygulamalarında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Gertrude Orff çalışmalarını Orff Schulwerk'in ritmik, hareket, dil, melodi dans yapısını örnek alarak başlamış ve tümevarım sürecini gelişim bozuklukları ve öğrenme güçlüğü çeken bireylerde kullanmıştır. G. Orff tekniğin olumlu sonuçlar neticesinde bu terapi yöntemini motor yeti kaybı ve fiziksel iyileştirmeler için de kullanılabilirliğine vurgu yapmıştır (G. Orff, 1980).

G. Orff önderliğinde 1974 yılında Almanya’da başlayan, “Orff-Musiktherapie” hareketi, Paul Nordoff ve Clive Robbins Yöntemi gibi özel eğitim ve eğitimde müzik terapinin öncülerinden olmuştur. Konu üzerine “Active Furthering of the Development of the Child” adındaki kitabını 1980 yılında yayınlamıştır. G. Orff’a göre müzik ve ritim beraberinde hareketi getirir. Ritim, hareket bileşkesinde var olan dans müziği tamlayan ana unsurdur. G. Orff müzik terapi çalışması sırasında çocuğun var olan becerilerinin iletişim mekanizmasına katkı sağlanması hedeflenmiş ve farklı öğrenen bireylerle gerçekleştirdiği müzik terapi seanslarına ağırlık vermiştir.

G. Orff'un çalışmaları ve Münih Orff Müzik Terapi Merkezi üzerine bir araştırma yapan Plahl (2007), G. Orff'un uygulamalarını ilk olarak iletişim ve hiperaktivite sorunu yaşamakta olan bireylerin eğitiminde kullandığını belirtmiş ve klinik sonuçlar aracılığı ile tekniğin terapötik yönünün birey üzerinde oldukça etkili olduğunu vurgulamıştır.

Voigt (2013, s. 97-105)’a göre; Orff Müzik Terapi gelişimsel problemleri olan çocuklarla kullanılan bir yöntem, oyunsallaştırma ve doğaçlama sayesinde bireylerin imgelem dünyalarının gelişimi ve farkındalık seviyeleri arttırılmasına olanak tanır. Çoban (2005), ise yazmış olduğu müzik terapi kitabında kapsamlı bir şekilde özel eğitimde kullanılan müzik terapi uygulamalarına yer verirken kitap içindeki ilgili bölümün şaşırtıcı bir şekilde Orff Müzik Terapi süreci ile ilintili olduğu tespit edilmiştir.

Orff Müzik Terapi uygulama süreci aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır:

- Seslendirme alıştırmaları,
- Şarklı söyleme sıklıkla bedenle eşlik etme,
- Dans ritmik alıştırmalar ve taklit teknikleri,
- Müzikal oyunlar,
- Müzik aleti çalma,
- Müzik dinleme olarak ele alınmaktadır (Voigt, 2013, s. 97-105).

Diğer bir deyişle terapi sırasında ritmik müzik, melodik müzik, dans ve hareketsel eğitim araçları kullanarak bireylerde pozitif bir yaklaşım geliştirilmenin mümkün olduğu görülmektedir.

Yine Çoban (2005, s. 126)'a göre özel eğitim gerektiren çocukların müzik terapi sürecinde;

- Dil gelişimi,
- Sosyal ve duyuşal gelişim,
- Kavram gelişimi ve zihinsel gelişim,
- Duyguşal ve hareketşel motor gelişim etkin bir rol oynamaktadır. Çoban'ın bu tespiti G. Orff'un müzik terapi algısı ile örtüşür nitelikte olduğu düşünölmektedir (Bkz:3.3.2.2 Orff Müzik Terapi Uygulamaları).

2.4.2 Nordoff-Robbins müzik terapi

Günümüzde yaygın olarak kullanılan “*Nordoff-Robbins Müzik Terapi Modeli*” (NRMTM) özel eğitimde etkisi bilimsel olarak kanıtlanmış ve dünya müzik terapi konfederasyonu tarafından kabul edilen bir modeldir. Müzikle terapi bireyin hareketlilik, iletişim, ikili ve sosyal ilişkileri düzeltirken kendi olma yolunda yaşam kalitesini arttırır (Nordoff, 1983, s. 20-29). Paul Nordoff ve Clive Robbins (1977)'e göre; müzik bilgisine ihtiyaç kalmadan birlikte müzik yaparak, şarkı söyleyerek birey kendini gerçekleştirmeye fırsat bulur. Paul Nordoff (1977, 1983)'a göre; her şey müziklik olabilir ve ast olan müzikal olmayanı müziğe nasıl dahil edip birlikte nasıl müzik yapıldığıdır. Çünkü müzik bireyle aramızda bağı başlatır. NRMTM'ne göre; müzik bir başkasıyla bağ kurma yoludur. Yine ikilinin 1977 yılında kaleme aldıkları ilk yapıt olan “*Individualized Treatment for the Handicapped Child*” adlı kitapda; insanlar müziği planlanmış bir eylem olarak düşünürler ama müzik iki kişinin karşılıklı konuşması gibi o an çıkar ve devam eder. İletişimsiz çocuklar müzikle iletişim kurabilir, konsantre süresini arttırabilir, ifade sorunu olanlar müzikle kendini ifade edebilir olarak aktarmışlardır.

P. Nordoff, C. Robbins müzikle terapi sırasında aktive olan ritim duyguşu, çocuğun hem dış dünyadan sürekli aldığı hem de kendini tanıma yolunda sarf ettiğı doğa öğrenme dürtüsünün güdülendiğini ifade eder. Youngshin, P. Nordoff ve C. Robbins'in 1977, 1983, 2004 ve C. Robbins'in 1998 basım yıllarına ait yayınları üzerine geniş bir alanyazın çalışması yapmış ve ritim ve hareketin bireyler arası iletişimi güçlendirdiğı ve kendini ifade aracı olarak sözlerin ve işaretlerin yerine geçtiğine

örneklerle işaret etmiştir (Youngshin, 2004, s. 330-339). Paul Nordoff ve Clive Robbins'in müzik terapi çalışmalarında aynalama, taklit ve yansıtma sıkça kullanılan tekniklerdir (Youngshin, 2004). Nordoff ve Robbins (1977)'e göre; gelişim çağındaki bireyler taklit mekanizmaları sayesinde öğrenirken, bilişsel sorunları olan çocuklarda bu öğrenme motivasyonu eksiktir ve sosyal becerilerin edinilmesi zor olduğu gibi davranış karmaşası sonucu edinilen becerilerin nerede ve ne zaman kullanacağını bilemezler. Paul Nordoff, müzik terapist süreci gözlemleyip, analiz edip, nasıl bir yol çizeceğini önceden hesaplırsa bu çocuklara yardım edebileceğini vurgular (Youngshin, 2004, s. 330-339). Özbey (2005, s. 49), ise bu çocuklarda beceriyi gerçekleştirme isteği bulunmadığını aktarır.

Yukarıdaki unsurlar üzerine çalışan özel eğitim öğretmeninin, müzik temelli uygulamalar (MTU) sayesinde öğrenci ile etkileşime geçerek, müzikal bir bağ kurabilmesi muhtemeldir (*Bkz:3.3.2.3 Nordoff-Robbins Müzik Terapi Uygulamaları*).

2.4.3 Kreatif müzik terapi

"Kreatif" müzik terapi 1959-1976 piyanist, besteci Paul Nordoff ve özel eğitimci Clive Robbins tarafından geliştirilen bir müzik terapi modelidir (Öztürk, 2019, s. 98). Fakat daha sonraları ikilinin çalışmaları ve uygulama teknikleri Nordoff-Robbins müzik terapi tekniği (modeli) olarak anılmış ve Kreatif müzik terapi modeli her ne kadar NR-MT çalışmalarında kullanılsa da bazı müzik terapi ve sanat terapi çevreleri tarafından bağımsız bir model olarakta kullanılmaya başlanmıştır. Kelimeyi dilimize yaratıcı müzik terapi olarak geçirmek doğru olacaktır. Adından da anlaşılacağı üzere belirli bir yöneme, modele bağlı kalmadan süreç içerisinde ve belirlenmiş amaçları için gerçekleştirilen müzik temelli uygulamalar ve süreç içerisinde yardımcı olarak kullanılan ergo ve sanat terapi modellerinin ortak kullanımını kreatif müzik terapi olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır (*Bkz:3.3.2.4 Kreatif Müzik Terapi Uygulamaları*).

Yukarıda 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3'te görüleceği üzere; ÖE süreçlerinin bireylerin nörolojik, bilişsel, duyuşsal, duygu durumsal, iletişimsel, sosyal ve motor beceri gelişim aşamalarında etkin kullanılan pedagojik müzik terapi teknikleri benzer öğreti süreçleri ortaya koymaktadırlar.

2.5 OSB Tanılı Bireylerin Eğitiminde Müziğin Etkisi

Özel eğitimde YGB tanılı OSB'li çocuklar başlı başına bir yer tutar. Yel pazenin bu kadar geniş olması ortak bir tanı özelliğinin olmaması ve bireylerin birbirinden bağımsız olarak davranış özellikleri göstermemesidir. OSB; yaşam boyu süren dil, iletişim, sosyalleşme, motor gelişim, algı ve tanımlama alanlarının birini ya da hepsini etkileyen gelişimsel bir sendrom olarak ifade edilmektedir (Özbey, 2005; Kanner, 1943, s. 217-250). Müzik YGB tanılı OSB'na sahip bireylerin eğitiminde değişmez bir unsur olarak yer almaktadır. Nitekim; stereotipi, ekolali, aynılığı koruma, hipoaktivite ve iletişim yetersizliği çocukların gelişimsel özelliklerine etki eden en belirgin etmenler olarak sıralanabilirken; bu etmenlerden etkilenen zihinsel, dil, sosyal-duygusal, motor ve davranış gelişiminde müzik unsurlarından yararlanmanın pozitif etkisinden söz edebiliriz (Frühauf, 2019; AAIDD, 1983, 2020). YGB tanısı almış OSB olan çocukların büyük bir bölümünün hafıza yeteneği ve sayısal algı yeteneği ile orantılı enstrüman çalma, şarkı söyleme gibi müzik alanlarına ilgileri olduğu bilinmektedir. İlgili çalışmalar gelişim özelliklerine dayalı rehabilite ve eğitim çalışmaları sırasında müzik unsurlarının bireyin kendilerini ifade etmekte kolaylaştırıcı rolü olduğunu da göstermektedir (Fazlıoğlu ve Yurdakul, 2005, s. 36).

2.6 Özel Gereksinimli Bireylerde Müziğin Terapötik Etkisi

Her geçen gün daha da gelişen müzik terapi bilimi, eğitimin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Özel eğitimde terapötik süreç bireylerin refahını her türlü terapi unsurlarını kullanarak iyileştirme veya değiştirme çabası olarak tanımlanabilir. Nitekim Tan ve Khetrapal (2016), araştırmalarında müziğin yapısal özelliklerinin özel gereksinimli öğrenciler üzerinde terapötik bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Müzik terapide bahsedilen bu terapötik etki müzikal etkileşim ve müzikal bağ aracılığı ile sağlanmaktadır. Bilimsel etkileşimli çalışmalar; müziğin özel eğitime gereksinim duyan bireylerde, zihinsel retardasyonlu bireylerde, yaygın gelişim bozukluğuna sahip bireylerde, nöro-motor geriliği olan bireylerde, dikkat eksikliğinde, öğrenme güçlüğü çeken bireylerin ve anksiyete içindeki bireylerin gelişim/değişim süreçlerinde yardımcı araç olarak kullanılabilirliğini vurgulamaktadır (Chernous, 2019; Degryse, 2010, Li, 2016).

ÖE'de yaygın olarak kullanılan *Aktif Müzik Terapi* unsurlarının (drama, doğaçlama, hareket, dans, enstrüman çalışması, oyun ve şarkı söyleme v.b) ikili ve grup içi dinamikleri arttırırken; bireyde sosyalleşme olgusunu destekleyen, takım ruhunu güçlendiren, farkındalığı arttıran öğrenme ve gelişim sürecini kolaylaştıran bir etmen olarak da karşımıza çıkmaktadır. Alanyazın incelemelerinde müziğin özel eğitimde kullanımının; bireylerin motor beceri gelişimi, sosyalleşme, iletişim bağlarının güçlenmesi, dikkat geliştirme, toplumsal boyutta yüksek uyaranlarla başa çıkma alanlarında faydalı olduğunu görüyoruz (Nordoff ve Robbins, 1983, s. 20-29). Degryse (2010, s. 48), müzik terapi sayesinde erken tedavi sağlayarak ve erken çocukluk gelişiminin eşsiz olanaklarından faydalanarak gelişim problemlerini teşhis edilebilir ve gelişimsel sorunları olan çocukların sosyal entegrasyonu sağlanabilirliğini ifade eder.

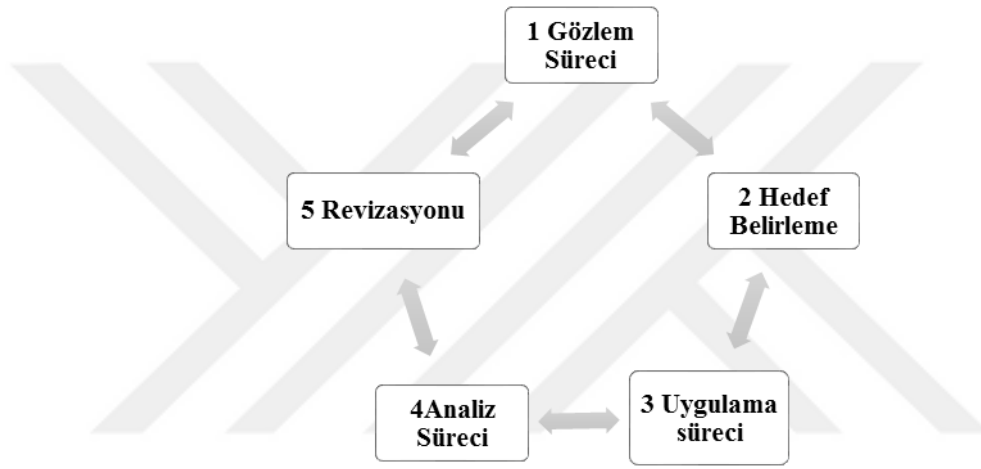
Müziğin dilsel, bedensel, mantıksal, uzamsal ve içsel zekâ ile ilişkisini ortaya koyan araştırmalar da göstermektedir ki müzik nörolojik bakımdan sözel-işitsel sisteme bağlı bir mekanizmadır (Gardner, 2010, s. 172-176; Lazear, 2000). Rynkiewicz (2005, s. 11-26). Çoklu zekâ kuramının müzik ve özel eğitimde müzik terapi etkisini ele aldığı araştırmasında, müzik ve birey etkisini (özel eğitim temelinde) şu şekilde sıralamışlardır:

Tablo 2. 1 Müzik terapinin etki alanlarına genel bakış

Müzik ve Terapötik Etki	Terapötik Etkiye Örnek
Müziğin Duygusal Davranışlarla İlişkisi	<i>Sakinleşme, gerginleşme, gevşeme, öfke, üzüntü,</i>
Müziğin Duyusal Gelişime Etkisi	<i>İmgelem gelişimler, ifade geliştirme,</i>
Müziğin Davranışa Etkisi	<i>İstendik davranış geliştirme, farkındalık,</i>
Müziğin Hareketle İlişkisi	<i>Kaba ve ince motor kaynaklı hareketlere etki,</i>
Müziğin Nörolojik Değişim/Gelişimle ilişkisi	<i>Müziğin bir hafıza odacığı oluşturmaları, olay ve durum üzerinde bir anı geliştirme, sıralama bilinci, bilişsel kazanımlar,</i>
Müziğin Bilinçaltıyla İlişkisi	<i>Yaşanmışlık/bastırılmışlıkların açığa çıkması,</i>
Müziğin Beceri Gelişimine Etkisi	<i>Sosyal, dinleme, dikkat becerisi,</i>
İstendik Hareketle Müziğe Tepki	<i>Dans etme, ritmik hareket, mırıldanmak,</i>
Bedenin Müziğe Fizyolojik Tepki Vermesi	<i>Hormonal reaksiyonlar,</i>
Bedenin Müziğe İstem Dışı Olarak Hareketle Tepki Vermesi	<i>Sallanma, irkilme,</i>

Yukarıdaki sürecin özel eğitimde müzik terapi ile ilgilenen bir uzmanın terapötik açıdan gerçek anlamda gelişme ve değişme sürecinin hedef ve çıkış noktasını belirlenmesinde büyük yararları olacağı düşünülmektedir.

Özel eğitim sürecine dahil olmuş bireyinin temel iletişimi sürdürülebilirliği onun bireysel algı düzeyine bağlıken, müziğin terapötik etkisi sayesinde ani uyaranların meydana getirebileceği etmenlerden en az zararı görmesi uygulayıcının süreç içerisinde bilgi ve birikimine bağlı olduğu düşünülmektedir. Eğitimci sürece çok iyi analiz edebilmeli; önce (1) gözlem sonra (2) hedef belirleme sonra (3) uygulama ve en son süreci (4) değerlendirip (analiz etme), (5) revize etme aşamaları ile terapötik süreci yürütmelidir (Rynkiewicz, 2009). Uygulayıcı bireyin müzik unsurlarına yatkınlığını ve terapi süreçlerinde dönüt verme yatkınlığını da göz önünde tutmalıdır. Yukarıda yer alan bu beş unsura dair süreç aşağıda şekil olarak verilmiştir.

Şekil 2. 1 Müzik temelli terapötik süreç işleniş şeması

2.7 Pedagojik Müzik Terapi Normları Üzerinden Özel Gereksinimli Bireylerin Beceri Alanlarına Yönelik Kazanım Elde Etme Sürecinde Öğretmenin Rolü

“Hemen hemen tüm çocuklarda ulaşılabilecek ve eğitilebilecek bir nokta vardır” (Bilen vd, 2009, s. 20). Fakat bu noktaları görebilecek ve çocuğa pozitif dokunabilecek özel eğitim öğretmeninin donanımlarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu etkileşimi bireye sağlayacak kaynağın yetersizliği, bireylerin gelişim sürecinde durağanlığa ve gerilemeye neden olabileceği düşünülebilir. Günün koşulları her bir özel eğitim kurumu için alanında uzman olarak yetişmiş bireylerin görev almasını mümkün kılmamaktadır. Amaca uygun eğitim planının gerçekleştirilmesi çoğu zaman özel eğitim öğretmenine düşmektedir. Bireyselleşmiş eğitim programları (BEP) planlama sürecinde öğretmen müziğin rolünü kavrayabilmeli, müziğin davranış kontrolüne etki edebilmesi için etkili

stratejiler ve müziğin kullanımına uygun öğretim stratejileri geliştirebilmelidir (Thompson, 1999:7-9; Harris, 1991). Özel gereksinimli çocukla çalışan bir eğitimcinin etkili bir sonuç alabilmesi için derin bir müzikal birikime ihtiyacı yoktur (Rynkiewicz, 2009). Temel süreç basit müzikal kalıplarla da sağlanabilir. Fakat öğretmen uygulama sürecine dahil olan bireyde dönüt verebilir nitelikte bir potansiyel olup olmadığını fark edebilmelidir. Ancak müzik unsurlarıyla bireyin kendi bedenini tanıması, orada da ikili iletişime girmesi için doğaçlama ve ritim duygusunun desteklenmesi öğretmenin de bu sürece dahil olmasıyla da ilintilidir. Çünkü çocukla eğitsel manada en fazla zaman geçiren öğretmen, sosyalleşmeye açılan bir iletişim kapısı niteliğindedir. Bilen (2009, s. 21)'e göre; ritim algısının ve yaratıcılığın gelişmesinde çocuğun kendi bedenini ritmik bir çalgı olarak kullanması ve doğaçlamalar önemli bir yer tutar.

Voigt (2013, s. 97-105)'a göre; nörolojik ve bilişsel bozukluklar yaşayan bireyler müzikal unsurlar sayesinde hareketliliğe geçme ve kendi kendilerine terapötik bir etki yapma olanağı bulmaktadırlar. Özel eğitimin her alanında olduğu gibi dikkat, kaygı ve algı bozukluğu yaşayan bireylerle yapılan müzikal çalışmalarının değişim ve gelişim sürecine etki edeceği yadsınamaz bir gerçektir. Öğretmen eğitim sırasında terapötik bir sonuca ulaşması muhtemel aktif müzik uygulamalarının bireydeki hareketlilik sürecini etkileyeceğini ve bireyde dokunma, algılama, hissetme, mekân kavrama, sosyal duyu ve duygu durum sürecine yüksek derecede destekleyeceği kanısını göz önünde bulundurmalıdır. Bir özel eğitim öğretmeni çocuklarla çalışırken ilk etapta somut kavramları kullanımının daha etkili olduğunu bilmelidir. Buna göre; özel eğitimli bireylerle çalışırken materyal kullanımına özen gösterilmeli ve hareket ile oluşan bu olgu bütünü ritme, doğaçlamaya ve sözel kabiliyete aktarılabilir. G. Orff (1980, s. 40-55). Müzik bir öğrenme aracıyla gelişim ve iletişim aracı da olabilmektedir. Bu bağlamda bir özel eğitim öğretmeni her daim çocuğu geliştirecek yeni tekniklere açık olmalıdır.

Doğal olarak gelişen sosyalleşme becerilerini, yaygın gelişim bozukluğuna sahip birçok bireyde tam olarak gözlemlemek mümkün değildir Özbey (2005, s. 45). Sosyal uyum güçlüğü özel gereksinimli çocukların temel sorunlarının başında yer aldığını; ilgisizlik, tepkisiz kalma, duygusal yaklaşımlardan kaçınma, oyun oynamama ve sosyal kurallara uymama gibi özellikleri sosyal yetersizliğin belli başlı örnekleri olarak sıralamıştır. Özel eğitime gereksinin duyan bir birey ile çalışan öğretmen ona sınıf

ortamında motor beceriler, kavrama becerisi, iletişim becerisi, günlük yaşam becerileri ve oyun oynama becerisi gibi becerileri kazanmasına yardımcı olurken, duyuşsal ve nörolojik gelişimlere de kapı açarak onu sosyal anlamda destekleyebilir. Ancak tıpkı terapist ve danışan arasında olduğu gibi müzik temelli uygulamaların öğretmen ve öğrencisi arasında bir güven ortamı geliştirilmesi gerekir (Rynkiewicz, 2009).

Konu üzerine araştırma yapmış uzmanların ortak görüşleri uygulayıcıların ancak sabırla bireye yardım edebileceği ve müzik terapinin çocukların yaşama sevinçlerini arttırılmasında, uyum bozukluklarının davranış problemlerini azaltılmasında ve sosyalleştirilmelerinde etkili olacağı yönündedir (Oldfield vd, 2003, s. 26-45; Kanner, 1943, s. 217-250).

2.8 Özel Eğitim Öğretmeninin Özel Gereksinimli Öğrenci ile Müzikal Bağ Kurma Süreci

Öğrenme güçlüğu çeken bireyler ihtiyaçları için iletişimi kullanırken karşılaşılan en önemli problem kendisini ifade edebilme becerisidir (Sarı, 2003). Bu noktada müzik önemli bir ifade aracı olarak kullanılabilir. Fakat bu sürecin gerçekleşebilmesi için güven ortamının kurulması gerekir. Ancak bu süreç tam sağlandığında etkili bir müzik temelli uygulama sürecinden bahsedilebilir.

Örneğin; öğretmen öğrencisi ile bir terapistten daha fazla zaman geçirmekte, öğrencisini bütün yönleri ile tanımada ve uygun yaklaşımı geliştirme aşamasında daha pratik olabilmektedir. Bu da gelişim sürecinde hızlanmayı arttıracak önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Lloyd (2007, s. 22), öğretmenin öğrencisini tanımaya yönelik hedef belirledikçe, müzik temelli bireysel bir yaklaşım geliştirilebileceğinden ve etkili bir MTU sürecinin var olabileceğinden bahseder. Görüleceği üzere müzikal bağ kurma süreci etkili bir güven ve analiz süreci ile ilintilidir. Aslında Lloyd'un özel eğitim öğretmenleri ve müzik terapistler için kaleme aldığı ve şarkılardan oluşan kitabındaki yukarıdaki yargısı, alanyazında ulaşılan Harris (1991)'in ve Öner (2014)'in de bireye göre yaklaşım geliştirme ve süreci yönetebilme yargıları ile örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir. O halde denilebilir ki özel eğitimde müzik temelli bir bağ sürecinden bahsetmek öğrenciyi doğru analiz etmekten ve ona dokunabileceği düşünülen müzik temelli unsurları doğru belirlemekten geçer. Bu yargıdan yola çıkarak özel eğitim

öğretmenin hedefe yönelik çalışmalarda kullanabileceği aşağıdaki şu beş genelgeçer müzik temelli unsurdan bahsedilebilir:

- Dinleme ve odaklanma çalışmaları,
- Şarkı söyleme,
- Ritmik çalışmalar,
- Hareket ve dans çalışmaları,
- Aynalama, drama çalışmaları.

Bu çalışmalar aynı zamanda pedagojik müzik terapinin temel yapı taşlarıdır.

Dinleme ve odaklanma çalışmaları: Dinlemek müziğin temelini oluşturur. *Reseptif (Pasif) müzik terapi* ve dokunsallığın içinde bulunduğu çalışmalar çocukların huzur bulmaları için önemlidir. Öğretmen bu süreci işleyecek uygun bir mekân bulma, zira odaklanmak sessizlikle mümkündür. Seçilen müzik önemli bir faktördür. Örneğin; orkestra tarafından üretilen yoğun sesleri dinlemek yerine solo performansları dinlemek daha fazla motive edici olabilir (Alvin, 1998).

Şarkı söyleme: Lloyd (2007)'a göre; öğretmenin seçtiği şarkıların söylemesi kolay anlaşılır olmalı, şarkı etkinliği planlanırken görsel desteği betimlemeye yönelik şarkılar seçilmeli, merhaba ve hoşça kal gibi girizgâh ve sonlandırma şarkılarıyla süreç sistematikleştirilmelidir. Özel eğitimde kullanılan şarkılar ritmik, melodik ya da sözel olarak tekrarlar içermesine dikkat edilmelidir. Basit şarkı formlarında bestelenmiş öğretici şarkıların en uygun form olarak uygulamalara yardımcı olacağını bilmelidir. Böylelikle tekrarlı bölümler hem kavraması kolay hem de yapılacak çalışma için sistematik bir düzen getirecektir.

Ritmik çalışmalar: Öğretmen ritim duygusunu geliştirmek için taklit, dinleme, tempo farklarını ayırt etme, heceleri ritmik vurma gibi çalışmalar yaptırmalıdır (MEB, 2008). Özel eğitim süreçlerinde ritmik uygulamalar melodik uygulamalara kıyasla daha fonksiyonel olabilmektedir.

Hareket ve dans çalışmaları: Öğretmen öğrencinin fiziksel gelişim alanlarını, kaba ve ince motor yeterlik sınırlarını iyi tespit edebilmelidir ki istendik uygulamalar gerçekleştirebilsin. Jungmair (2002, s. 4-5), müzik, hareket ve ritim ve doğaçlamanın

insanın bütün duygu ve algılama organlarını kapsayıp bunları çalıştırdığını söyler. Ne var ki öğretmen uygulamalar sırasında uyaran etkisi meydana getirecek istenmeyen davranışları (sinir atakları, stereotipik hareketler vb.) tetikleyen unsurlardan uzak durmalıdır.

Aynalama ve drama çalışmaları: Hikayelendirme ve betimleme özel gereksinimli çocukları hareketlendirmek için etkili bir yöntemdir. Öğretmen göstereceği kartlar, uygulayacağı sembolik hareketlerle dans ve ritim kapısını daha rahat açarak, pekiştirerek gelişme sürecini etkileyecektir. Aynalama süreci taklitle karıştırılmamalıdır.

Ne var ki bu beş unsuru uygulama sürecinde karşılaşılan en büyük sorun uygulayıcının bireye yönelik doğru öğretim planını sağlayamamasıdır (Harris, 1991). Diğer bir sorun ise pedagojik anlamda sınıf yönetimidir (Öner, 2014, s. 38). Shulman (1986, s. 4-14), ise özel eğitim öğretmeninin yöntem ve stratejileri kullanabilme ve onları geliştirme becerisine sahip olması gerektiğinden bahseder. Örneğin; özel eğitime gereksinim duyan nörolojik yeti kaybı olan bir çocukta muhtemelen önce alışma, tanıma ve özümseme gibi farklı çalışmalara gereksinim duyulacaktır.

Leekam vd. (2002, s. 327-342)'nin *Wing otizm spektrum bozukluğu "W-OSD"* üzerine yaptıkları ve PubMed'de yayınladıkları araştırmalarında; ileri derecede reterdasyona sahip bireylerle çalışacak eğitimcilere yönelik olarak çocukların genellikle çok yavaş ilerlerdiğini ya da hiç ilerleme göstermediğini; eğitimcinin durağanlığını ve bu karmaşık sürecin işleyişine hâkim ve sabırlı olması gerektiğini vurgulamışlardır. Bir ÖEO süreci öğrenciyi cesaretlendirerek ve çalışmaya hazırlayarak başlamalı, güven ortamı oluşturulmalıdır. Öğretmen öğrencinin katılımcı olmasını sağlayan yollar aramalı, verdiği yönergeler basit ve anlaşılır olmalıdır. Örneğin, ÖEO müzik ile öğrencisi arasından bir bağ geliştirmek ve hedefleri doğrultusunda kazanımlar elde etmek istiyorsa, alışkanlıklarına sınırsız bağlı ve mekân değişikliğinden yüksek derecede etkilenen ve kodlamalarla iletişim kuran bir çocuk ile ilk olarak mekân ve güven çalışmalı, farklı materyallerle devam ettirebileceği bu süreci ritmik enstrümanlarla da sürdürebileceğini bilmelidir. Öncelik olarak öğretmen bireye belirli basit ritimlerle belirli aralıklarda ritmik çalışmalar yaptırabilir. Akabinde bireyin kendini ikili dinamiğe açık olduğunu hissediyorsa, doğaçlama düzeyinde ve öğrenci

yeterliliklerine göre bir yönerge ile süreci devam ettirerek müzik bağ alanlarını geliştirebilir.

2.9 Özel Eğitim Öğretmenlerinin Müzik Temelli Uygulama Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar

Eğitimin niteliğinin geliştirilmesi, teknolojiye kaydedilen gelişmeler öğretmenin verimliliğini ve etkisini güçlendirir ancak hiçbir araç gereç ve yöntem öğretmenin yerini alamaz (MEB, 1990). Özel eğitim sınıfında pedagojik müzikle terapi unsurları içeren uygulamalar gerçekleştiren bir öğretmen zaman değerlendirme, mekân kullanımı, yönetim, yaklaşım geliştirme ve uygulama sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Bu sorunların üstesinden gelme ve başarılı bir öğrenme süreci sunma öğretmenin kendi denetimindedir (Thompson, 1999, s. 7-9). Öner (2014)'e göre; öğrenme güçlüğü çeken öğrencinin eğitime dahil olma isteği eğitim sürecini önemli derecede etkilemekte fakat öğrenme yöntemi ve nasıl öğretileceği öğretmenin kendi pratiğine bırakılmaktadır. Bu bağlamda pedagojik müzikle terapi unsurları içeren uygulamaları kullanacak bir öğretmen şu sorunlarla karşılaşabilmektedir:

- Öğrenciyi ne kadar tanıyorum?
- Öğrenci MTU sürecine ne kadar hazır?
- Nasıl bir uygulama planı geliştirmeliyim?
- Hedef ve kazanımlarım nelerdir?
- Ne tür çalgılar ve materyaller kullanmalıyım?
- Hangi tür müzik kullanmalıyım?
- Geliştirdiğim MTU hangi gelişim ve değişim alanına yönelik?
- Grup çalışmaları ve gerekiyorsa kaynaştırma evresi ne zaman olmalı?
- Süreci uygulamaya ne kadar istekliyim?
- Bilgilerim ve deneyimim ne boyutta?

Bu faktörlerin yanında mesleki iş birliği, çalışma ortamı, öğretmen-öğrenci, öğretmen-idare, öğretmen-veli faktörleri de devreye girmektedir.

Öğretmen mesleki yeterliliklerinin farkında olmalı ve onları geliştirme çabası içerisine girmelidir. Nitekim Kış (2007)'ın yaptığı araştırma ile eğitim öğretim sürecinde

artan standartların yanında öğretmenlerin yaşam boyu kendilerini eğitim ve uygulama yönünden geliştirmeleri gerektiği ortaya konulmuştur.

Bir özel eğitim öğretmeni uygulayacağı her stratejide öz değerlendirme yapabilmeli ve öğrenci ailesi ve gerekiyorsa diğer alan uzmanları ile iş birliğini devam ettirebilmelidir. Taşlayan (2012, s. 213-298), yapmış olduğu araştırmada bir öğretmenin meslektaşlarının deneyimlerinden yararlanabilen, eleştirel düşünceye sahip, iş birlikçi ve güncel olması gerektiği vurgulamıştır.

Alanyazın incelendiğinde araştırmalar, öğretmenlerin sınıf içerisinde yeni yaklaşım ve stratejiler geliştirmede mesleki zorluklar yaşadıklarını ortaya koymaktadır (Dedeoğlu vd., 2006; Arslan ve Özpinar, 2008; Arslan ve Öztürk, 2012). Görüldüğü üzere ÖEÖ'nin MTU sürecinde karşılaştığı sorunlar, mesleki anlamda pek çok yönden karşılan sorunlarla örtüşür niteliktedir. O halde öğretmenlerin sahip oldukları kişisel ve mesleki birikimi geliştirmeleri, mevcut gelişmelerle ilgili hizmet içi çalışmalara katılmanın yanında eylem süreçlerine dahil olmaları, bir uzman ile planlama, program hazırlama, uygulama ve yansıtma alanlarında iş birliği içinde olacakları çalışmalar yapmaları da gerekmektedir. Bu da öğretmenlerin çalışma hayatları boyunca da mesleki rehberliğe ihtiyacı olduğunu göstermektedir (MEB, 2002).

2.10 Öz Değerlendirme

Öz değerlendirme, kişinin kendi öğrenme sürecini kendi kendine değerlendirmesi olarak tanımlanabilir. Böylece kişi güçlü ve zayıf yönlerini görme şansını birinci elden edinir.

Örnek olarak bu araştırma sırasında öğretmenlerin öğrencileri ile yaptıkları her uygulama öncesi ve sonrası için günlük notları tutmaları istenmiştir. Günlükler bir öz değerlendirme olup, öğretmenin bir sonraki adımı için eksik ve gelişim gösteren yönlerini görmesini, ayrıca hedeflerine hangi yollarda ilerleyeceğine karar vermesi için büyük bir önem arz etmektedir. Demirel (2007, s. 270)'e göre öz değerlendirme sayesinde kişi çalışmalarının niteliği üzerine düşünebilir, analiz eder ve çalışmalarını yeniden düzenleyebilir.

Öz değerlendirme sayesinde kişiler güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin daha gerçekçi sonuçlara varabilirler. Kişi kendisiyle ilgili çıkarımlar konusunda dışarıdan bir gözlemciden çok daha fazla bilgiyi öz değerlendirme sayesinde edinebilir (Turaçoğlu, 2011, s. 47). Nitekim bu araştırma sırasında öğretmenlerle birlikte sistematik periotlarda gerçekleştirilen yansıtma toplantıları sayesinde sürecin keşif yoluyla ilerlemesi sağlanmış ve öğretmenlerin kendi potansiyellerini, durum analiz mekanizmalarını görmeleri hedeflenmiştir. Turaçoğlu (2011, s. 47), öz değerlendirmenin, bireyin kendi yeteneklerini keşfetmesini ve ortaya koymasını sağladığı gibi güçlü ve zayıf yönlerini fark ederek motivasyonu ve bireysel güveni artırıldığını belirtir.

Sluijsmans (2002, s. 32)'a göre ise öz değerlendirme; bireyi kendi uygulamalarına yönelik daha fazla yansıtma yapmasına yöneltmek, çalışmalarında daha nitelikli olmasını, süreç içerisinde sorumluluğu üstlenmesini sağlamak ve problem odaklı çözümlemeyi daha iyi kavramak için birçok durumda kullanılmaktadır. Öz değerlendirmeye olgusu ele alındığında bu araştırma boyunca öğretmenler sürecin odağında yer almışlar ve dışarıdan minimum müdahale ile gelişim süreçlerini kendileri tarafından ve kendi yargılarıyla tespit etmeleri için teşvik edilmişlerdir. Ayrıca öğrenme süreci içerisinde edinilen gelişim ve eksiklikleri periyodik yansıtma sayesinde tespit etmişlerdir. Eylem araştırmalarının merkez verilerini oluşturan günlüklerin ve alternatif değerlendirmelerin işlendiği yansıtma toplantılarının, öğretmenlerin mesleki gelişiminde hedef belirlemek ve süreci analiz etmek için etkili birer veri tabanı olduğu düşünülmüştür.

2.11 Eğitimde Eylem Araştırması

Eylem araştırmaları, mesleki gelişim çalışmaları sırasında öğretmenlerin en etkin olduğu uygulama türlerindendir (Yiğit, 2016, s. 59).

"Eylem araştırması sistematik, yansıtma ve iş birlikli sorgulamadır. Öğretmenler, okul müdürleri veya diğer paydaşlar öğretimin kalitesini arttırmak için veri toplarlar. Ölçme, keşfetme, araştırma, tartışma, belgelendirme, değerlendirme, analiz etme, iyileştirme ve gözden geçirme döngüsel eylemler olarak gerçekleşir" (Uzuner, 2005, s. 1).

Eylem araştırmasından, çoğunlukla uygulama temelli araştırma olarak bahsedilir çünkü çalışma hakkında düşünmeyi ve yansıtmayı içerir (Ferguson, 2011, s. 8). Uygulamalı nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırması, sorgulama yoluyla ve eleştirel yansıtma yoluyla planlanmış, iş birliğine dayalı sistematik incelemelerdir (Johnson, 2002; Ekiz, 2003; Mills, 2003; Uzuner, 2005). Martin ve Tallman (2001), ise eylem araştırmasını, uygulayıcının kendi eylemlerin test ettiği bir uygulamalı araştırma öğretme ve öğrenme durumunun yanında mesleki gelişme sağlayan bir süreç olarak nitelendirir (Akt: Yiğit, 2016).

Eğitimde eylem araştırması bölgesel, okul, sınıflar, sınıf, birkaç birey ya da tek bireyle birlikte yapılabilir (Ferrance, 2000, s. 3). Süreç eğitim uygulamalarını anlamak, değerlendirmek ve iyileştirmek için gerekli sistematiki sağlamaktadır (Köklü, 2001, s. 36). Elliot (1991), eğitimde eylem araştırmalarının öğretmenin mesleki gelişimini değerlendirmeyi ve program geliştirerek eğitim uygulamalarına önemli katkıları olduğunu belirtmektedir. Buna göre bir eylem araştırması için araştırmaya başlamadan önce araştırmacı, sistematik ilerlemelidir. Hedefin olumlu ve olumsuz sonuçlarını makul görmelidir. Araştırmacı çalışmaya başlamadan önce veri toplama yöntemlerini tam olarak planlamalıdır. Ferguson (2011, s. 19), veri toplamaya başlamadan önce planlı ve sistematik olmanın araştırmayı karmaşıklıktan kurtaracağını söyler. Araştırmacı gözlem formlarını düzenli doldurmalı ve çalışmayı karmaşıklığa sürükleyecek ispatlama ve karşılaştırmaya dayalı hipotezler yerine gelişim ve değişim sürecine çözüm bulmaya odaklanmalıdır.

“Eylem araştırması nicel bir araştırma değildir. Herhangi bir şeyi ispatlamak zorunda değilsiniz. En iyi şeyi belirtmek için birini diğerine karşılaştırmak durumunda değilsiniz. Araştırma deseninin kontrol grubu olmadığı gibi bağımlı ve bağımsız değişken ve denenceler de yoktur. Amaç anlamak ve çözüm bulmaya çalışmaktır” (Uzuner, 2005, s. 3).

Eylem araştırması, değişim ile eğitimi geliştiren, eğitimcilerin kendi uygulamalarını iyileştirmek için birlikte çalışılan bir süreçtir. Eylem araştırmasının mahiyetinin tam olarak ne olduğu ya da ne olmadığına dönük olarak liste aşağıda sunulmuştur.

Buna göre:

- "Eylem Araştırması, öğretime ilişkin yansıtma geliştirmektir.
- Eylem Araştırması, iş birliktir yani ilişkileri güçlendirmede diğer eğitimcilerle konuşan ve çalışan eğitimciler demektir.
- Eylem Araştırması, eğitimcilerin öz-eleştirel topluluklarının tesis edilmesidir.
- Eylem Araştırması, sistemli bir öğrenme sürecidir.
- Eylem Araştırması, eğitime ilişkin düşüncelerin 'test edilmesini' gerektiren bir süreçtir.
- Eylem Araştırması, açık fikirlidir.
- Eylem Araştırması, öğretime ilişkin günlük tutmaktır.
- Eylem Araştırması, politik bir süreçtir.
- Eylem Araştırması, iş yerlerimizin eleştirel bir analizidir.
- Eylem Araştırması, özel noktalara vurgudur.
- Eylem Araştırması, planlama, eylem, gözlem ve gözlem döngüsüdür.
- Eylem Araştırması, küçük eğitimci gruplarında çalışmaktır.
- Eylem Araştırması, öğretim uygulamalarımızın doğrulanmasıdır.
- Eylem Araştırması, öğretmenlerin öğretime ilişkin düşünürken yaptıkları her zamanki şey değildir. Daha sistemlidir ve iş birliktir.
- Eylem Araştırması, sadece problem çözme değildir. Eğitim uygulamalarımıza ilişkin genelde sorduğumuz soruların altındaki soruların arayışında problem ortaya koymayı içerir.
- Eylem Araştırması, diğer insanlara yapılmaz. Eylem Araştırması, belirli eğitimciler tarafından 'kendi' çalışmasına dair araştırmadır ve diğer uygulayıcıların yardımıyla yapılır.
- Eylem Araştırması, hiyerarşik değildir, bundan ziyade demokratiktir. Eylem Araştırması projesine ilişkin eşit sahipliğe ve etkiye sahip ilişkilerde birlikte çalışan eğitimciler demektir.
- Eylem Araştırması, eğitim sorunlarına önceden belirlenen cevapları uygulamanın bir şekli değildir. Eylem Araştırması, eğitim sorunlarına bağlamsal olarak özel çözümler üretmek için araştırır, keşfeder ve çalışır" (Yiğit, 2016, s. 50-51).

Eylem araştırmalarını diğer araştırma yaklaşımlarından ayıran en temel unsurlardan birisi de durumu öncekinden daha iyi hale getirmeyi amaç olarak belirlemektir. Bir diğer unsur da araştırma planlandığında öngörülme- yen unsurların araştırma sırasında ortaya çıkması olasılığıdır (Ferguson 2011, s. 17). Araştırma sırasında sapmaların olacağını kabul ederek durum ve süreç bazlı çalışmak eylem araştırmasının döngüsel yanını ifade etmektedir. Bu döngüsellik içinde katılımcı kişi ve araştırmacı uygulama çıkarımları hakkında şeffaf bir şekilde yansıtıcı olmalıdırlar.

Eğitimde eylem araştırması için iş birliği en birincil ölçüdür. Katılımcılar aralarındaki iletişim ağı sayesinde süreci daha kolaylaştırabilirler. Bu ifadeler Kember (2006, s. 83)'in belirttiği eylem araştırmasının yedi ana özelliği ile örtüşür niteliktedir. Bunlar;

- Sosyal uygulama olması,
- İyileşmeye dönük olmak,
- Döngüsel olmak,
- Sistemli, sorgulayıcı olmak,
- Yansıtıcı olmak,
- Katılımcı olmak,

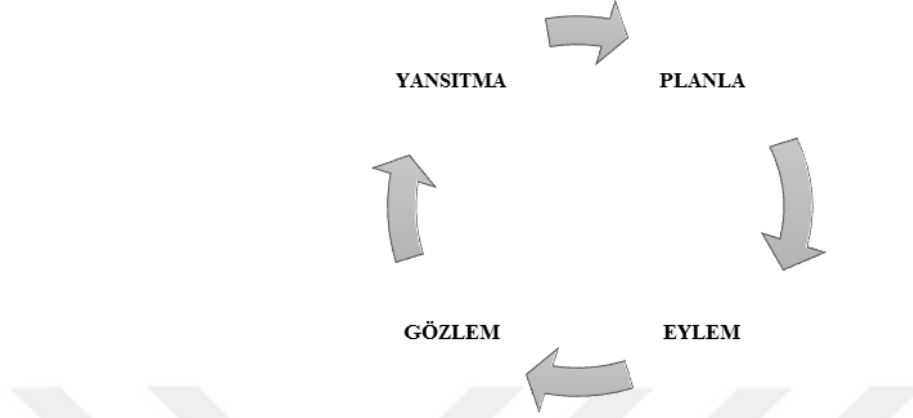
- Uygulayıcılar tarafından belirlenir olmak.

Bu özellikler araştırmacı ve araştırmaya katılanların farkında olması ve açık olarak dönütler vermesi gereken esaslardır. Bu esaslar çerçevesinde Yıldırım ve Şimşek (2005), eylem araştırmasını 3 grupta sunmaktadır:

- *Teknik-bilimsel-iş birlikçi eylem araştırması:* Kurum bazlı araştırmalarda uygulayıcı araştırmacının uzmanlığı ve önerileri dahilinde soruna çözüm yolları arar.
- *İş birliği (karşılıklı iş birliği) temelli (odaklı) eylem araştırması:* Araştırmacı ve uygulamacı sorun çözme odaklı olarak uygulamaya başlar. Etkileşime dayalı ve uygulamayı geliştirme odaklı bir eylem araştırma türüdür. Süreç uygulama ve tartışma (yansıtma) ekseninde ele alınır. İş birliği temelli eylem süreçleri öğretmenlere yardımcı olmakta ve süreci geniş bir bakış açısı ile ele alınmasını ve yansıtıcı düşünme ile öğretimin sürekliliğini sağlamaktadır.
- *Özgürleştirici-geliştirici-eleştirel eylem araştırması:* Uygulayıcıya araştırmacı tarafından yeni bilgi, beceri ve deneyimler kazandırılması hedeflenir. Kazanımları uygulamaya devam eden uygulamacıyı eleştirel bir bakış açısı ile kendini geliştirmesi yönünde teşvik eder.

Alanyazın incelendiğinde eylem araştırmasının uygulama sürecine dair farklı yaklaşımların olduğu görülmektedir (Kemmis ve McTaggart, 1998; Sagor, 2000; Johnson, 2002; Mills, 2003; Wallen and Fraenkel, 2003; Cresswell, 2005; Uzuner, 2005; Demirel, 2005; Hendricks, 2006; Beyhan, 2006). Bunun yanında araştırmacıların belirttiği ortak nokta eylem araştırmasının gerçekleştirilmek istenilen süreci planlama, planı eyleme geçirme, veri toplama, çözümleme ile yansıtma ve gerektiğinde bu maddeleri tekrardan ele alma şeklinde döngüsel bir uygulama sürecine sahip olduğu ifade edilebilir. Yine eğitimde gerçekleştirilen eğitimde eylem araştırması, öğretmenin yeni bilgilere ulaşarak kendisine eleştirel olarak gözlemlemesini ve mesleki anlamda gelişime daha açık olmasını sağlamaktadır (Aksoy, 2003, s. 487).

Nitekim Kemmis ve McTaggart (1988)'in yılında yayımladıkları "The action research planner" adlı yapıtlarında aktardıkları şematik yapının günümüzde geçerliliğini koruduğu görülmektedir. Bu döngüsel şema aşağıda sunulmuştur:

Şekil 2. 2 Kemmis ve McTaggart'ın eylem araştırması döngüsü

Yine alanyazın incelendiğinde eylem araştırmasının planlama, planı eyleme geçirme, veri toplama ve çözümleme ile yansıtma süreçlerinde hedef gösterilen veri toplama araçları bir bütünlük göstermektedir (Kemmis ve McTaggart, 1998; Sagor, 2000; Johnson, 2002; Mills, 2003; Wallen and Fraenkel, 2003; Cresswell, 2005; Uzuner, 2005; Demirel, 2005; Hendricks, 2006; Beyhan, 2006). Buna göre aşağıdaki tabloda okul ortamında yapılacak eylem araştırmaları için şemada verilen dört unsur dahilinde kullanılan yöntem ve veri toplama araçları tablo halinde gösterilmiştir:

Tablo 2. 2 Eylem araştırması aşamalarında kullanılan yöntem ve veri toplama araçları

Planlama	Uygulama/Eylem	İzleme/Gözlemleme	Değerlendirme/Yansıtma
Hedef kitlenin belirlenmesi, Materyal seçimi, Saha notları, Araştırmacı günlüğü, Yansıtıcı toplantı günlükleri, Öğretmen günlüğü, Günlük ders planları, Yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yapılandırılmış görüşme formları, Süreç geliştirme ve strateji planı hazırlanmalı,	Uygulanacak çalışmalar, Öğretmenle çalışma, Saptayıcı algı anketleri, <i>Program geliştirmenin 4 temel ögesi:</i> Hedef, içerik, eğitim durumu, sınama ilkesine göre öğretmenle uygulama süreci gerçekleştirilmeli,	Görüntü kayıtları, Ses kayıtları, Kontrol listesi, Günlük notları,	Öğretmenle yapılan toplantı ve tutanakları, Ölçüt bağımlı testler, İçerik analizi, Tematik analiz yöntemi ile çözümleme, Sağaltılama, Kaba değerlendirme formları, Yansıtma kararları, Yeni eylem planları, Süreç döngüsüne göre çalışmanın sürecinin sonlandırılması ya da tekrarlanması,

Eğitim odaklı eylem araştırmaları alanyazın dahilinde incelendiğinde şu üç ana alan üzerinden sınıflandırıldığı görülmektedir:

- Sınıf sorunlarını araştıran öğretmen bazlı eylem araştırması,
- Araştırmacının idareci ya da öğretmen iş birliğiyle yaygın bir sorun üzerine çalıştığı eylem araştırması,
- Eğitim bölgesi sorunları üzerine uzmanlar tarafından yapılan eylem araştırması (Uzuner, 2005; Demirel, 2005; Beyhan, 2006).

Bu üç maddeden yola çıkarak eğitim temelinde yapılacak bir eylem araştırmasının süreç odaklı yapılacağını söyleyebiliriz. O'Brien (2001, s. 3)'a göre; eğitim temelli eylem araştırması içeriğinde teorik bilgiyi ve uygulamayı barındırmalıdır. Eğitim ve uygulama süreci gözlemlemeye ve yansıtmaya dayalı olmalıdır. Buna göre aşağıdaki tabloda süreç odaklı yapılacak eğitim araştırmaları için yine yukarıdaki dört unsur dahilinde kurgulama şeması tablo halinde verilmiştir:

Tablo 2. 3 Eylem araştırması kurgulama şeması

Planlama Süreci	Uygulama/Eylem Veri Toplama Süreci	İzleme/Gözlemleme Çözümleme Süreci	Değerlendirme/Yansıtma Süreci
Hedef kitlenin ve uygulanacak bireylerin belirlenmesi, Saha notları, Materyal seçimi, Çalışma planının belirlenmesi, Gelişim alanlarının belirlenmesi, Veri toplama araçları belirlenmesi, Sürece dair bir prototip hazırlanması,	Uygulanacak çalışmalar, Durum tespitine yönelik saptayıcı Algı anketleri, <i>Program geliştirme süreci:</i> Hedef Mesleki düzeyin belirlenmesi, İçeriğin belirlenmesi, Geliştirme planı, Eylem sürecinin başlaması,	Görüntü kayıtları, Ses kayıtları, Araştırmacı günlüğü, Öğretmen günlüğü (kendi tutmalı-gözlem değerlendirme öneriler yer almalı) Günlük planları, Yapılandırılmamış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmış görüşme formları, Haftalık günlükler, Yansıtma toplantıları,	<i>Eldeki ürün nedir?</i> <i>Nereden nereye varmıştır?</i> <i>Tekrar nereye gitmek istenmektedir?</i> Öğretmenle yapılan toplantı ve tutanaklar, İçerik betimleme tekniği, Betimleyici analiz ile çözümleme, <i>Gerekli sağaltımlar:</i> Değerlendirme formları, Yansıtma kararları, Kaç toplantı döngüsü gerçekleştirildi, Yeni eylem planları,

Eylem araştırmasında sorunların çözümü ve iyileştirme süreci, iş birliği içinde yapılır (Beyhan, 2006, s. 6). Araştırmacı eylem araştırmasını gerçekleştirirken kendisine yardımcı olacak şu soruları yönetebilir:

- Hangi konuda araştırma yapılabilir?
- İhtiyaç duyulan konular nelerdir?

- Alan üzerinden yapılan kaynak çalışmalar nelerdir?
- Hangi birim, zümre ya da kurum dahil edilebilir?
- Araştırmada hangi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
- Araştırmada hangi veri toplama araçları kullanılmalıdır?
- Araştırmanın aşamalarının ve sonuçlarının pragmatik getirileri nelerdir?
- Nerede ve ne zaman yapılmalıdır?
- 5N1K kuralı nasıl uygulanır?
- Hedef nedir?
- Belirlenen kurum içersinde stabil ve değişken değerler nedir?
- Çalışmaya dahil edilecek bireyler kimlerdir (eğitimci: öğrenci ya da aile v.b.)?
- Mekânın işlevselliği nasıl kullanılabilir?

Araştırmacı bütün bunları belirledikten sonra öğretmenle çalışma aşamasından kendisine ve öğretmene yardımcı olacak şu soruları yöneltebilir:

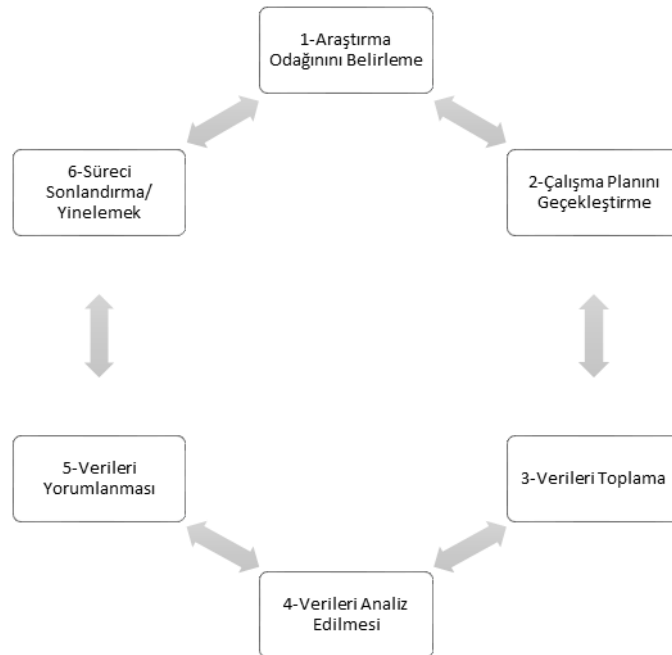
- Toplantılar, ders ve çalışma planının nasıl oluşturulmalıdır?
- Kullanılacak yöntem ve tekniklerin odağa göre sağlanması nasıl yapılmalıdır?
- Öğretmene çalışma ve hedef için teknikleri nasıl öğretilmelidir?
- Veriyi alan bireyin konuyu başka bir gruba aktarımı nasıl olmalıdır?
- Yansıtıcı toplantı ne sıklıkla gerekmektedir?
- Veri toplama araçlarının geçerliliği nasıl sağlanmalıdır?
- Süreç hangi aşamada tekrar edilmeli?
- Süreç hangi aşamada yenilenmeli?
- Süreç hangi aşamada sonlandırılmalıdır?

McTaggart (1991, s. 170-180) “*Katılımcı Eylem Araştırması İlkeleri*” adlı makalesinin bütününde eylem araştırması sürecini aşağıdaki şekilde betimlemişlerdir:

- Araştırmaya ihtiyaç duyulan konuların belirlenmesi,
- Alan üzerinden yapılan kaynak çalışmalar tespit edilmesi,
- Dahil edilecek birim, zümre ya da kurumun tespit edilmesi,
- Araştırma aşamaları ve sonuç getirilerinin gözden geçirilmesi,
- Nerede ve ne zaman yapılacağı,
- Hedeflerin neler olacağı,

- Araştırmada yer alan olguların içersinde stabil ve değışken değerler tespiti,
- Çalışmaya dahil edilecek yeni olguların belirlenmesi, (öğrenci-eğitimci vb.)
- Mekânın işlevselliği nasıl kullanılacağıının tespiti,
- Toplantılar, ders ve çalışma planının oluşturulması,
- Kullanılacak yöntem ve tekniklerin belirlenmesi,
- Araştırmaya dahil olan bireylere çalışma ve hedefler doğrultusunda tekniklerin öğretimi,
- Veriyi alan bireyin konuyu başka bir gruba aktarımını sağlamak,
- Farklı kanallardan verilerin toplanması, (günlükler, video kayıtları vb.)
- Yansıtıcı toplantılar ve gerekiyorsa sürecin gözden geçirilmesi,
- Verilerin ve sürecin betimlenmesi.

Mills (2003, s. 81-103), eylem araştırmalarında bir kurgusal döngü (planlama, eylem, gözlem, yansıtma) söz konusudur der. Bu yüzden eylem araştırması şu belirlenmiş sırada ilerlemesi gerekir ifadesi her zaman karşılık bulmayabilir. Bu kurgusal döngü çerçevesinde bazı aşamaları atlanabilir bazıları ise tekrarlanabilir. Mills'in genel hatlarıyla belirlediği eylem araştırması dialektik döngüsü aşağıdaki gibi planlanmıştır:

Şekil 2. 3 Eğitimde eylem araştırmasının dialektik döngüsü

Buna göre; iş birliği temelli eylem araştırmasında (İTEA) araştırmacı süreç içerisinde sistematik toplantıları öğretmenle gerçekleştirir ve düşünce, bilgi, öneri, çözüm paylaşımı yapılır. Bu şekilde araştırma için yeni eylem planları kurgulanabilir.

Eylem araştırmalarında plan, yöntem, kuram ve uygulama iç içe girmekte ve birbirlerini şekillendirmektedir. İnan (2011, s. 485)'a göre, güncel eğitim yaklaşım içerisinde öğretmen-öğrenci etkileşimi eğitim-öğretim sürecinin merkezindedir. Öğretmenin değişimi oluşturabilme ve süreci yönetebilmesinde eylem araştırması bir çerçeve olarak ön plana çıkmaktadır. Yani eylem araştırmaları, eğitim ortamında ve öğretmenlerin yetiştirilmesinde ön planda olması gereken bir nitelik taşımaktadır.

2.12 Özel Eğitimde Eylem Araştırması

Eylem araştırmasını yapan bir uzman, geniş ölçekli anket çalışmaları, hipotezin test edilmesi, korelasyonel çalışmalar, istatistiksel analizler gibi nitel verilerin baskın olduğu bir araştırma yöntemi yerine keşfetmeye ve yoruma dayalı nitel araştırma yöntemlerini tercih etmektedir (Köklü, 2001, s. 36).

Rawlinson ve Little (2004, s. 15), okul ortamında gerçekleşmesi mümkün eylem araştırması yaklaşımlarını 3 evrede sınıflandırmıştır:

- *Bireysel Eylem Araştırması*: Tek sınıf odaklı, bireysel öğretmen tarafından,
- *Okul Geneline Eylem Araştırması*: Okul odaklı, eğitim ve idari personel tarafından,
- *İş Birlikli Eylem Araştırması*: Bireysel ve genel eylemleri de kapsayan geniş eğitim kitlelerini etkileyebilecek iş birliği temelli eylem araştırmaları.

Ne var ki özel eğitim süreçlerinde gerçekleştirilen eylem araştırmalarının (süreçleri) yaygın ve örgün eğitim süreçlerinde olduğu gibi sistematik ilerlemesi mümkün değildir. Elbette özel eğitim örgün eğitim sisteminden ayrı düşünülemez fakat okul ortamında gerçekleşen özel eğitim örgün ve yaygın eğitim normlarından farklılıklar göstermektedir. Bu bağlamda Uzuner (2005, s. 2), “*Özel Eğitimde Örneklerle Eylem Araştırmaları*” adlı makalesinde, eylem araştırmasını öğretim kalitesini arttırmak için okullarda ve sınıflarda araştırma yapma, öğretmenin kendini gözlemleme, sistematik olarak problemi inceleme, katılımcıyı bilgiyle güçlendirme,

öğretmenlerle öğrenme ve öğretme süreçlerinde iş birliğini sürdürme, doğrudan sorgulama ve sosyal değişim faktörlerini geliştirmeye yönelik çalışmalar olarak aktarmaktadır. Görüleceği üzere özel eğitimde gerçekleştirilen eylem süreçleri çoklukla birey ve öğretmen odaklı gerçekleşmektedir.

ÖE' eylem süreçleri her ne kadar bireysel temellerden beslense de diğer eğitim odaklı eylem süreçleriyle aynı kurgu sürecine sahiptir.

- Araştırma
- Durum Saptama
- Planlama
- Uygulama
- İzleme-Gözlemleme
- Değerlendirme-Yansıtma aşamalarından oluşmaktadır (Atay, 2003; Carson-Et Al, 1999, s. 3-5). Bu sürecin içerisine bireysel yönleri tanıma ve birey odaklılığı da eklemenin gerekli olduğu düşünülmektedir.

ÖE'de eylem süreçlerini araştırmacı her adımı öğretmenle birlikte iş birliği içerisinde yürütmelidir. Keşfetme, planlama, eyleme geçme ve sonuçları değerlendirme birlikte gerçekleştirilir (Aydın, 2005, s. 241). Gerekiyorsa yeni yaklaşımları öğretmene tanıtmak ve araştırmacı ile iletişim fonksiyonlarını arttırmak için konu bazlı eğitici atölye çalışmaları ya da uygulama çalışmaları gerçekleştirilebilir. Süreç boyunca öğretmenin ilgili durum üzerinden veri toplaması, süreç üzerinden BEP çıkarılması, bir eylem planını belirleyerek uygulaması ve öğrenci tutum ve gelişimin gözlemlemesinde araştırmacı her adımda destek niteliğinde olmalıdır.

Amerikan Ulusal Eğitim Birliği'nin (National Education Association-NEA) 2011 yılında gerçekleştirdiği “Ulusal Eğitimde Strateji Geliştirme” adlı proje (NEA 20036-3290)'nin bir ayağı da “Zihin Engeli Öğrenciler ile Çalışan Öğretmenlere Yönelik Eğitim Desteği” adında (iletişim becerisi, sosyal beceri ve davranış gelişimi üzerine yoğunlaşan) bir eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte öğretmenlere yönelik öğrenci rehberliğini geliştirici eğitimler verilmiş, hedef davranışları ve yöntemleri öğretmenlerle gerçekleştirilen toplantılar aracılığı ile belirlenmiş uygulama atölyeleri yapılmıştır. Öğretmeni cesaretlendirici ve kılavuzluk eden bu çalışmada

öğretmenlerin yeni yaklaşım ve uygulamalara teşvik edilmesi ve sürecin iş birliğine dayalı olarak devam etmesi sağlanmıştır. Sonuç olarak iş birliğine dayalı yansıtıcı çalışmaların öğretmenleri cesaretlendirdiği ve olumlu tutum geliştirerek öğretim sürecinde daha işlevsel hareket ettikleri tespit edilmiştir. İş birliği temelli eylem araştırması (İTEA) çerçevesinde gerçekleştirilen NEA projesinin çıktıları ve sonuçları incelendiğinde (özel eğitimde öğrenme güçlü çeken öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan) aşağıdaki alanlar üzerine çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Aşağıda yer alan tablo verilerinin aynı zamandan özel eğitimde eylem araştırma süreçleriyle örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2. 4 Özel eğitimde eylem araştırmalarının konu betimlemesi

Araştırma Sahalarına Yönelik Örnekler	Veri Tespit Aygıtlarına Örnekler	Uygulama Aygıtları Yönelik Örnekler
<i>Öğrencilere yönelik uygulamalar:</i> Olumlu davranış geliştirme, Bilişsel davranış geliştirme Sosyal davranış geliştirme, Davranış değişimi, Hareket gelişimi, Farkındalık ve motivasyon gelişimi, <i>Öğretmene yönelik uygulamaları:</i> Eğitimciye kılavuzluk (mentorluk) yapma, Eğitimcinin iletişimsel gelişimi, Mesleki gelişimine yönelik motivasyon unsurları bulma,	Gözlem yoluyla, Görüşme yoluyla, Öğrenci bilgileri, Öğrenci çalışma ürünleri, Günlük notları, Toplantılar yoluyla, Yansıtma yoluyla, Hizmet içi eğitim (workshop), Tartışma ve değerlendirme çalışmaları, Araştırmacı ve eğitimcinin beyin fırtınasına dayalı toplantılar,	Eylem planı geliştirme, Uygulama planı geliştirme, Gözlem, Görüşme, Araştırma günlüğü, Görsel ve işitsel kayıt, Anket, <i>Motive araçları:</i> iş birliğine dayalı, cesaretlendirme, yardım alma ve paylaşma konularını katılımcılar arasında yaygınlaştırma, Yansıtıcı toplantılar, Kılavuzluk hizmeti,

2.13 Mesleki Gelişim

Mesleki gelişime olanak sunan hizmetiçi eğitim, proje bazlı eğitimler ve hayat boyu öğrenme olanağı sunan olgular öğretmen etkileşimi arttırdığı gibi öğretmenin iş doyumunu da artırmaktadır. Kendini daha donanımlı hisseden bir eğitimcinin eğitim sistemi içerisindeki rolü elbette daha farklı olacaktır. Öğretmen sadece bilgiyi aktaran değil aynı zamanda öğrenciye rehberlik eden, sürecin nasıl işleyeceğini planlayan kişilerdir de (MEB, 2007). Değişen dünya koşullarıyla klasik şartlanma ve ezbere takip artık yerini ihtiyaçlara ve koşullara göre değişim gösteren bir eğitim modeline bırakmıştır. Öğretmenlerin yenilenen bu gereksinimler çerçevesinde üstlendiği görevler

değişmiştir. Bundan dolayı öğretmenlerin sahip oldukları niteliklerin yanında hayat boyu öğrenme ilkesine uyum göstermeleri de gerekmektedir (Abazaoğlu, 2014).

Mesleki gelişim, öğretmenin bilgi ve eğitimsel uygulamalarında iyileştirmeler ile sonuçlanan gelişim olarak tanımlanabilir (Wei vd., 2010, s. 1). Nitekim Kim (2008)'e göre pedagojiye ve uygulamalara yeni içgörülerini katan, yeni içerik ve kaynak anlayışlarının keşfediliş sürecidir. Şüphesiz pedagojik içerik bilgisi de mesleki gelişime etken eden ana taşlardır. Öğretmenin öğrencinin dikkatini toplama, motive etme ve kaynakları birleştirebilmesinde öğrenme kuramları ve pedagojik prensiplere hâkim olması yatar. Sadeghi ve Zanjani (2014, s. 177)'ye göre ise öğretmen her bir öğrencinin ihtiyacını ve taleplerini analiz edebilmeli, uygulamaları için uygun amaçlar planlayabilmeli, etkinlikleri seçmeli, tasarlamalı ve değerlendirebilmelidir.

Bunun yanında etkili mesleki gelişim için öğretmenin gelişim aygıtlarının desteklenmesi gerekir. Öğretmene gelişim fırsatı sunulmalı, farkındalığı artırıcı desteklemelerle ona bir öngörü alanı verilmelidir. Mesleki gelişim sırasında öğretmene gözlemlene, değerlendirme ve yeni uygulamalar konusunda yansıtma fırsatları sunulmalı, yansıtma deneyimlemeye dayanmalı, iş birliğine dayalı bilginin paylaşımı olmalı, sürdürülebilir olmalı, modelleme, koçluk ve problemlerin toplu çözümü ile destek sunulmalıdır (Darling-Hammond ve McLaughlin, 1995, s. 597-604).

Bümen vd. (2012, s. 31-49) mesleki gelişimi tetikleyici 7 model uygulama geliştirmiştir. Bu modellerin genel itibarı ile en belirleyicileri şu şekilde sıralanabilir:

- *Gözlem / değerlendirme modeli:* Bu modelde öğretmenlere uygulama süreci (ders) sonrası objektif geri dönüt verilir. Bu modelde uygulama öncesi ve sonrası toplantılar yapılır.
- *Araştırma – inceleme modeli:* Bu modelde bir problem belirlenir. Öğretmen probleme göre plan yapar, veri toplar ve süreci yorumlar.
- *Rehberli bireysel gelişim modeli:* Bu modelde süreç öğretmen tarafından tasarlanır. İhtiyaç duyulan konularda hedef belirlenerek aktiviteler tercih edilir ve sonunda kendi öğrenme süreçleri değerlendirir.

- *Geliştirme / ilerletme sürecine katılım modeli:* Bu modelde öğretmenler alanyazını okuma, tartışma, gözlem, eğitim süreci ve deneme/yanılma ile kendilerini geliştirme süreci içerisinde yer alırlar.

Gerek D. Hammond, McLaughlin gerekse Bümen ve diğer araştırmacıların sıraladığı ilkeler, eğitimde eylem araştırmasına uygun mesleki gelişim süreçleriyle örtüşür niteliktedir. Bu bakımdan bu tanımlama ve ilkelerin bu araştırmanın normları ile doğrudan ilişkisi bulunduğu ve öğretmen mesleki gelişiminin önemini vurgular nitelikte olduğu düşünülmektedir.

2.14 İlgili Araştırmalar

Eyüpoğlu (2019), “*Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitime ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*” adlı çalışmada; öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için yeterli bilgiye sahip olmadıkları, katılan 80 müzik öğretmeninden yalnızca 12’sinin lisans döneminde özel eğitim dersi aldığı, 41’inin özel eğitim ile ilgili hizmetiçi eğitime katıldığı ancak öğretmenlerin 54’ünün özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli gördüğü, 26’sının ise kendini yeterli görmediği belirlenmiştir. Öğretmenlerin lisans döneminde özel eğitim dersi alanlar özel eğitim dersinin öğrenciyi tanıma, sınıf yönetimi, etkili iletişim ve öğrenciye müziksel davranış kazandırma açısından kendilerine faydalı olduğu, ders planlama, farklı yöntem ve teknikleri kullanma, materyal tasarımı açısından ise faydasız olduğu, ne yapması gerektiğini bilememe kaygısı ve öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleri bilgisi yetersizliği kendilerini yetersiz gördüğü tespit edilmiştir. Çalışmada müzik öğretmenlerinin özel eğitim öğrencilerinin bireysel farklılıklarını önemseyerek buna göre öğretim plan ve programlarının düzenlenmeleri gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kara (2019), “*Özel Eğitim Öğretmenlerinin Özel Eğitim Süreçlerinde Müzik Eğitimi Entegrasyonuna İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*” adlı çalışmada; özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerine müzik eğitimi dahil edebilme ve uygulayabilme durumlarına ilişkin görüşleri tespit edilmek istenmiş, çalışmada 14 özel eğitim öğretmeni yer almıştır. Yüz yüze görüşme tekniği ile elde edilen verilerin içerik analizi yapılmış, katılımcıların müzik eğitiminin özel eğitim süreçlerine

uygulama ve dahil edilmesine ilişkin olumlu bir tutuma sahip olduğu ancak yeterlik ve farkındalık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Bozkuş (2018), “*Öğretmenlerin mesleki gelişiminde dinamik yaklaşımın uygulanması: Bir Eylem Araştırması*” adı çalışmada; öğretmenlerin sınıf için öğretilerinin iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada gözlem formu, mesleki değerlendirme formları kullanılmış; öğretmenlerin mesleki gelişimde engellerle karşılaştıkları, mevcut parametrelerin öğretmen ihtiyacı karşılamadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünce üzerine yöneldiklerinde çalışmalarında daha verimli oldukları gözlenmiş, eğitim parametreleri hazırlanırken öğretmen deneyim ve bilgilerine göre hazırlanmasının gerekliliği sonucuna varılmıştır.

Kutlu (2018), “*Ortaokullar ve Özel Eğitim Uygulama Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere İlişkin Görüşleri*” adlı çalışmada hem kaynaştırma sınıflarında hem de özel eğitim sınıfların görev yapan müzik öğretmenlerinin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmada; müzik öğretmenlerinin özel eğitimde müzik alanında bilgi donanımına sahip olmadıkları, lisans döneminde bu alanda bir ders almadıkları, alanla ilgi bir hizmet içi eğitime katılmadıkları, müzik öğretmenlerinin çalıştıkları kurumlarda donanımlı bir müzik sınıf olmadığı ve yeteri kadar enstrüman bulunmadığı tespit edilmiştir. Araştırmacıya göre; kaynaştırma sınıflarında özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerde algı problemleri ve konuşma problemlerinden dolayı zorluklar yaşandığı fakat öğretmenlerin bu öğrencilere derslerinde ayrıca zaman ayıramadıkları; bu sebepten dolayı kaynaştırma sınıflarında önlemler aldıkları, tam zamanlı örgün eğitim öğrencilerinin bu öğrencilerden etkilendiklerini düşündükleri ve öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili pedagojik donanımlarında eksiklik hissettikleri sonucuna varılmıştır.

Yiğit (2016), “*Öğretmenlerin mesleki gelişiminde eylem araştırmasının kırkpatrik program değerlendirme modeline göre incelenmesi*” adlı araştırmasında; eylem araştırmasının öğretmenlerin mesleki gelişimine katkısını incelemiş, 25 öğretmene ulaşılmış ve araştırma sırasında elde edilen veriler ışığında öğretmenlerin eğitim programlarını iyileştirmek için belirli bir süre kapsamlı bir hizmetiçi eğitim (seminer) verilmiştir. Tespit edilen öğretmenlerin okulda öğretmenlere belirli bir süre eğitim kapsamlı bir eğitim verilmiştir. Araştırma sırasında öğretmenlere görüşme

formları ve değerlendirme formları uygulanmış ve araştırmada öğretmenlerin mesleki gelişiminde eylem araştırmasının önemli katılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uzuner (2015), “*Özel Eğitimden Örneklerle Eylem Araştırmaları*” isimli makalesinde eylem araştırmasının tarihi, tanımları, varsayımları, nitelikleri, türleri, diyalektik döngüsü, geçerliği, güvenilirliği, analizi ve etik konularını irdelemiştir. Araştırmada özel eğitim alanındaki eylem araştırması örneklerine yer verilmiş ve eylem araştırmalarının öğretmen eğitiminde ve mesleki gelişimdeki önemi tartışılmıştır. Araştırma sonucunda, eylem araştırmalarının öğretmenleri yetkili ve donanımlı hale getirdiği ve mesleki gelişime olanak sağladığı belirtilmiştir. Eylem araştırmalarının özel eğitim alanında yaygınlaşmasının kaçınılmaz olduğu sonucuna varılmıştır.

Özbek (2014), “*Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Becerileri: Bir Eylem Araştırması*” adlı çalışmada; yansıtıcı düşünme kavramı üzerinde durmuştur. Çalışmanın amacı öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde yansıtıcı düşünme becerilerini nasıl kullandıklarını, ne gibi durumlar üzerine yansıtma yaptıklarını ortaya koymak ve düşünme becerilerinin gelişime katkı sağlamak olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında karşılaştıkları problemleri ve bu problemleri nasıl çözebildikleri ve yansıtıcı düşünmeyi kendi düşünme süreçlerinde nasıl uyguladıkları araştırılmıştır. Çalışma sırasında öğretmen adayları ile 10 hafta boyunca uygulama yapılan öğretmen adaylarından o günkü uygulamalarıyla ilgili düşüncelerini yansıtan bireysel günlükler tutmaları istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının özgün öğretim ortamlarında deneyim kazanmalarının, haftalık günlük tutmalarının, yansıtma kararları doğrultusunda bir sonraki ders için plan hazırlamanın önemli olduğu belirlenmiştir.

Şakırgil (2014), “*Bir Üniversitede Öğretmen Geliştirme Üzerine Eylem Araştırma (Action Research) Çalışması*” adlı çalışmada öğretmen mesleki gelişimi üzerine araştırma yapılmıştır. Araştırma ile öğretmenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda eylem araştırması yapmaya teşvik edilmesi hedeflenmiştir. Sonuç olacak eylem sürecinde bireylerin kendi güçlü ve zayıf yönlerinin daha etkili bir şekilde farkına vardıkları, öğretmenlerin mesleki gelişim sürecinde farklı şekilde düşünme fırsatının yakaladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Korucu (2011), “*Model Olarak Eylem Araştırmasının Bir İngilizce Öğretmeninin Mesleki Gelişiminde Kullanılması: Örnek Olay Çalışması*” isimli çalışmada eylem araştırmasının bir İngilizce öğretmenin mesleki gelişimine katkısını araştırmıştır. Araştırmacı tek bir öğretmen ile eylem araştırması yürütmüştür. Araştırma on bir hafta sürmüş ve eylem araştırmasının alan bilgisi, inanç, tutum ve öğretim uygulamalarında değişiklik ve gelişmelere neden olduğu ve mesleki gelişimine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çakır-Doğan (2011), “*Türkiye’deki İlköğretim Düzeyindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İçin Müzik Eğitiminin Durumu ve Öğretim Programı Model Önerisi*” başlıklı araştırmasında verilen müzik eğitime ilişkin program, süreci ve mekansal etmenleri, sınıf ve müzik öğretmenine anket uygulayarak tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmaların çoğunlukla sınıf ortamında ritim unsurları, şarkı söyleme ve müzik dinlemeden yararlanılarak yapıldığı tespit edilmiştir.

Turan (2006), “*Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşleri*” adlı çalışmada özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin derslerinde müzikten yararlanma ve müzik kullanımı sırasında karşılaştıkları sorunları irdelemiştir. Buna göre; öğretmenlerin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin düşük olduğu, materyal seçimi ve çalışma ortamının yetersiz kaldığı ve öğretmenlerin kendi yeterliklerini geliştirmek için müfredat programlarının ve yayınları yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Rodriguez (2017), “*Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Müzik Entegrasyonu Terapisinin Özel Eğitim Öğretmenleri Tarafından Öğretimsel Bir Araç Olarak Kullanımını*” araştırmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ve gözlem tekniği ile 4 özel eğitim öğretmenini müzik entegrasyonu terapisi kullanımı için farklı motivasyonlara sahip oldukları, genel olarak öğrenci bazlı eğitim sürecini planlama ve bireyselleştirmekte güçlük çektikleri, özel eğitime entegre ettikleri müzik terapi uygulamalarının öğretmen tarafından uygulanabileceği ancak bireyselleştirilmiş eğitim planlarının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Drossinou-Korea ve Fragkouli (2016), araştırmalarında OSB tanılı çocukların sözel ve sözel olmayan iletişim süreçlerinde müziğin terapötik etkisi ile duygusal

hazırbulunuşluk arasındaki ilişkiyi test etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre özel eğitimde müziğin terapötik etkisinin dans ve oyun gibi pedagojik alanlarla direk etkileşimi olduğu, bu doğrultuda duygusal örgütlemeyi hedefleyen kişiselleştirilmiş müzik terapi uygulamalarının zayıf ya da hiç sözel iletişim göstermeyen çocuklarda iletişim becerilerini geliştireceği sonucuna ulaşmışlardır.

Wong ve Chik (2016), “*Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrencilere İlişkileri Tecrübelerini ve Sorunları*” üzerine yaptıkları araştırmanın sonuçlarını röportaj tekniği ile 10 katılımcı üzerinden elde etmişlerdir. Müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin müzikal ihtiyaçlarına ve gelişim süreçlerine nasıl destekleyeceklerine ilişkin deneyim sahibi olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

West (2011), “*Mesleki Gelişim Aktivitesi Olarak Eylem Araştırması*” isimli çalışmada müzik eğitimi ve genel eğitimde bir mesleki gelişim biçimi olarak öğretmen odaklı araştırma çıkarımları ele alınmıştır. Araştırmaya göre, öğretmenlerin merak ettiklerini keşfetmeleri ve uygulamalarını güçlendirilmeleri isteniyorsa teşvik edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Araştırmada öğretmen araştırmacılarının, eğitimcilerinin uygulayıcılarla iş birliğine açık olması gerektiği ve öğretmenlerin devam etmekte olan çeşitli eğitim gereksinimlerini karşılamak için bu mesleki gelişim eğitimlerinin yapılabilmesi için imkân sağlaması gerektiği önerilmiştir.

Morton (2005), “*Danışmanlık ve Öğretmenlik*” adlı çalışmada, bir yıl boyunca gönüllü iki öğretmene kılavuzluk üzerine bir eylem araştırması yapmıştır. Sınıfta gözlemci olarak yer almış ve öğretmenlerin gereksinim duyduğu konularda çeşitli teknikler göstermiştir. Gözlemlerini öğretmen görüşmeleri ile güçlendirmiş ve öğretmenlerin yetersiz oldukları konularda güven ve iletişim ortamını güçlendirerek onları cesaretlendirmiştir. Sonuç olarak her iki öğretmende değişim tespit edilmiş fakat bireysel farklılıklar göze çarpmıştır. Birinci öğretmenin uygulama konusunda direnç gösterdiği fakat ikinci öğretmenin sınıf kontrolü, öğretim yöntemlerini geliştirme ve öğrenci aile iletişiminde olumlu ve yapıcı olmaya yöneldiği sonucuna varmıştır.

Michele ve Kretschmer (1996), “*Öğretmen Araştırmalarında Profesyonel Gelişimi Desteklemek*” adlı eylem araştırmasını bir özel eğitim okulunda 130 personelle

birlikte gerçekleştirmişlerdir. ‘‘Sürdürülebilir bireysel gelişim ve mesleki gelişim nasıl olmalıdır?’’ genellemesi üzerinde araştırmayı başlatmışlardır. Buna göre; öğretmenler öğrenci gelişimi üzerinden kendilerini denetleme şansı yaklamışlardır. Araştırmacılar öğretmenlere kılavuzluk yaparak kurum içerisindeki diğerk çalışanlarla iş birliğine dayalı projeler gerçekleştirmeleri yönünden cesaretlendirmişlerdir. Beyin fırtınası ve çözüm odaklı toplantılar ile eğitimciler arasında fikir alışverişini ve mesleki deneyim paylaşımları sağlamışlardır. Sonuç olarak katılımcılar mesleki anlamda daha işlevsel başarılar sergilemiş, öğretmenlik sürecine adanmışlığın arttığı sonucuna varmışlardır.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada ÖEÖ'nin; özel eğitimde kullanılan müzik terapi tekniklerini tanıyarak ve kullanarak mesleki gelişimlerine katkı sağlanması, BEP hazırlama sürecinde müzik temelli uygulamalar geliştirmesine katkı sağlanması, özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkarak müziğin özel gereksinimli çocukların öğrenme ve gelişim alanlarına yönelik etkisini fark etmelerinin sağlanması, özel eğitimde müziğin terapötik etki sürecine dair etkileşimde bulunmalarının sağlanması amaç olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma nitel araştırma modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Araştırma sürecinde işleniş bakımından yorumlayıcı paradigmayı benimseyen nitel araştırma desenlerinden *İş Birliği Temelli Eylem Araştırması Deseni İTEA* (collabotative Action Research) kullanılmıştır (O'Brien, 1998, s. 147-148).

İTEA: İş Birliği Temelli Eylem Araştırması (İş Birlikli Eylem Araştırması): İTEA deseni günümüzdeki şeklini geliştiren Rowell (2005, s. 101)'e göre, okul paydaşlarının uygulama ve araştırma yolu ile eğitim bağlarının güçlendirilmesine yardımcı bir araçtır. Araştırmacı paydaşlara eylem araştırması sürecini özetler ve geliştirdiği modeli sunarak birinci elden sürecin devamlılığını ve mesleki gelişim sürecini destekler. Buna ek olarak iş birliği temelli eylem araştırmaları araştırmaya dahil olan paydaşların (katılımcıların) araştırma sürecinin amacına uygun olarak paylaşımcı ve açık bir şekilde karşılaşılan sorunların iş birliği içinde araştırma temelli çözüm bulunmasına katkı sağlanması amacı ile hazırlanır. Söz gelimi bir ortamla doğrudan ilişkisi olmayan bir araştırmacının eylem araştırması yapması ve amaca ulaşma olasılığı o ortamla doğrudan ilişkisi olan bir öğretmenin sonuca ulaşmasından daha düşüktür (Büyüköztürk vd., 2014, s. 255). Caro (2000)'ya göre ise, iş birliği temelli eylem araştırmaları katılımcıların (öğretmenlerin) mesleki gelişim ve öğrenme süreçlerini arttırmak amacıyla araştırma tekniklerini

kullanarak kendi eğitim uygulamalarını sistematik olarak irdeledikleri bir süreçtir. Bu sebeple, araştırmacı araştırmaya katılanlardan elde ettiği bireysel deneyim ve görüşleri veri olarak işlemesi gerekmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006, s. 574). İTEA katılımcıların kendi durumlarını iyileştirmelerine olanak sunarken, birlikte çalışma prensipleri içerisinde ilgili konunun irdelenmesini de kolaylaştırır (Rowell, 2005, s. 101). Araştırmaya dahil olan katılımcılar, kendi gelişim süreçlerini sistematik bir şekilde masaya yatırırken, sürece dahil olan taraflar kendi çalışma prensiplerini de sınamış olurlar. Rowell (2005, s. 100-110), "Colloborative Action Research" adlı çalışmasında yapılan diğer İTEA'larına yer verirken, katılımcıların araştırma sürecine kendilerini daha hızlı adapte edebildiklerini, çözüm bulmak istedikleri problemi daha hızlı tanımladıkları, gerekli verileri toplama sürecinde ve geliştirdikleri planı uygulama/yorumlama sürecinde daha disiplinli ve içtenlikle katılım gösterdiklerini eklemiştir. Nitekim İTEA sırasında izlenen yöntemler öğretmen motivesini arttırıcı olduğu gibi planlı ve koordineli çalışmaya da teşvik etmelidir.

İş Birliği Temelli Eylem Araştırmalarında Süreç İşleniş Kurgusu: İTEA'nı 2 teknik altında toplanabilir. "Teknik, Bilimsel, İş Birlikçi Eylem Araştırmaları" ve "Karşılıklı İş Birliği, Uygulama ve Tartışma Odaklı Eylem Araştırmaları". Bu araştırmanın işleniş kurgusu incelendiğinde bu teknikler üzerine oturtulduğu görülmüştür.

Buna Göre:

Teknik, Bilimsel, İş Birlikçi Eylem Araştırması: Bu yaklaşımda, daha önceden belirlenmiş bir kuramsal çerçeve içinde bir uygulamanın test edilmesi veya değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yaklaşım, uygulama sürecini betimlemeye çalışır. Kuramsal çerçeveye hâkim olan bir araştırmacı rehberliğinde uygulayıcı yeni bir yaklaşımı uygulamaya koyabilir ve bu süreç araştırmacı tarafından analiz edilerek uygulamaya yönelik bir değerlendirme yapılabilir. Uygulama sürecinde uygulayıcı ve araştırmacı arasında sıkı bir etkileşim vardır. Uygulamada karşılaşılan sorunlar araştırmacıya iletilir ve araştırmacı uzmanlığı dâhilinde çözüm yollarını uygulayıcıya aktarır. Uygulayıcı öneriler doğrultusunda uygulamaya devam eder.

Karşılıklı İş Birliği, Uygulama, Tartışma Odaklı Eylem Araştırması: Araştırmacı ve uygulayıcı bir araya gelerek uygulamada ortaya çıkan olası sorun alanlarını, bu sorunlara neden olan olası etmenleri ve olası müdahale yollarını saptarlar. Yaklaşım, uygulamayı geliştirmeye yönelik olduğundan “*Uygulama Odaklı Eylem Araştırması*” olarak da bilinir. Bu yaklaşım “*Teknik/Bilimsel/İş Birlikçi*” yaklaşıma göre daha esnektir. Araştırmacı ve uygulayıcı arasındaki etkileşim araştırmanın seyrini değiştirebilir. Ancak bu seyir değişikliği sistematik veri toplanmasını zorlaştırabilir" (Akt: Beyhan, 2013, s. 74).

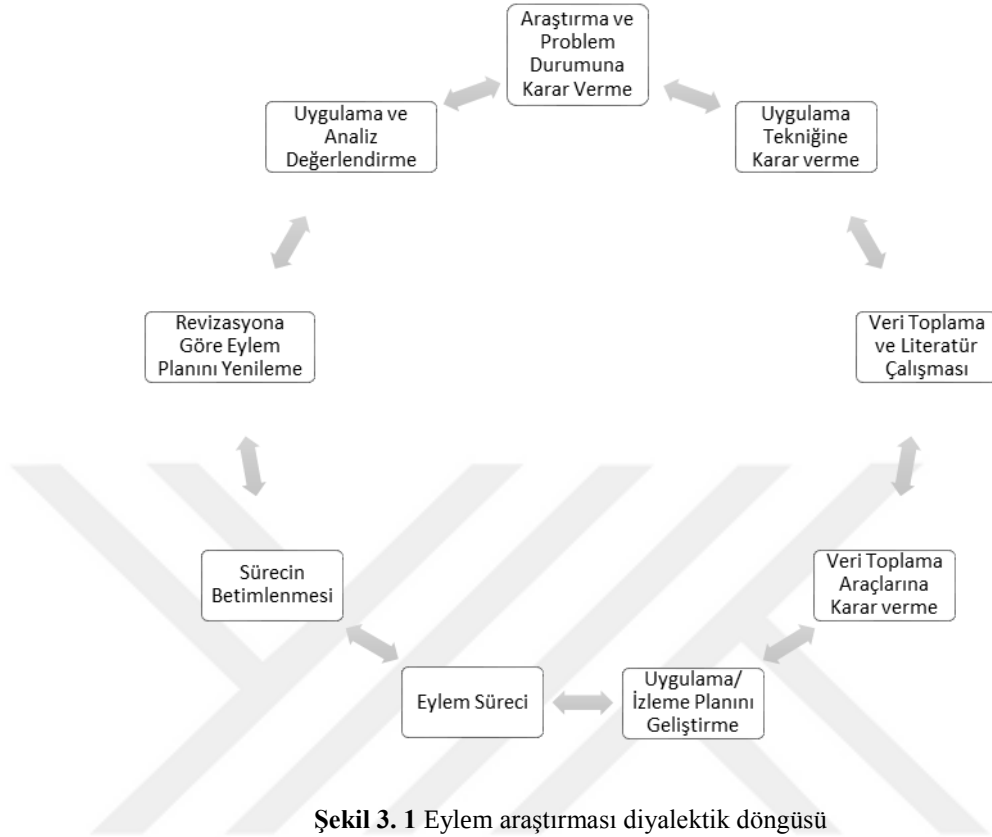
Ekiz (2003, s. 55), öğretmen ve sınıf değişimi ve gelişiminin oluşturulmasında en güçlü araştırma deseni eylem araştırması olarak görmektedir. Eylem araştırmasında uygulayıcılar eğitimin kalitesini geliştirmek için kendi uygulamalarına yönelik bilimsel araştırma yapabilirler (Kınık, 2010, s. 75).

Eylem araştırması: araştırma ve uygulamayı bir araya getiren araştırma sonuçlarının uygulamaya özgün olarak aktarılmasını sağlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 84). Okul/kurum ve diğer çalışma sahalarında birbirinden bağımsız pek çok eylem araştırması modeli kullanılmaktadır. Yaygın olarak kullanılan eylem araştırma modelleri şu şekilde sıralanabilir.

- Bireysel gelişim/farkındalık odaklı eylem araştırması,
- İş birliği temelli eylem araştırması,
- Kurum/okul genelinde hedef odaklı eylem araştırması,
- Kurum/okul genelinde süreç odaklı eylem araştırması,
- Betimleyici/yorumlayıcı eylem araştırması,
- Kavram geliştirici eylem araştırması, (O'Brien 1998, s. 147-152).

Eylem araştırması kavramsal yapısına göre, planlayan ve uygulayan öğretmen süreç içerisinde durumu daha iyi anlayabilir ve geliştirebilir (Kuzu, 2009, s. 427). Bir eylem araştırmasında genellemeler aramak yerine araştırmacı ve birey belirli bir durumun koşullarını değiştirmelerini sağlayacak bilgiyi elde etmeye yoğunlaşır (Kınık, 2010, s. 75). Bireye özel kuram ve uygulama yöntemi geliştirmeye dalalı bu çalışmalar; planlama, tartışma, gözlem ve 2 katmanlı aktarım üzerine kurgulanmaktadır. Aşağıdaki şekilde Cohen ve Manion (1989), tarafından önerilen Eylem Araştırması Diyalektik

Döngüsü yer almaktadır. Aşağıdaki yer alan Şekil 3.1 aynı zamanda bu araştırmanın da dialektik döngüsünü yansıtmaktadır.

Şekil 3. 1 Eylem araştırması diyalektik döngüsü

Eylem (Aksiyon) araştırmalarında katılımcıların rolü, araştırmacının rolü kadar önem kazandığı uygulamalı araştırmalardandır. Nitekim Duban (2005), ve Beyhan (2013, s. 71-73)'a göre; eylem araştırması sistematik ilerler, iş birliğine dayanır, veri toplamaya başlamadan plan yapılır, araştırma süreci değişkendir, günlük tutmak ve katılımcıların kendilerini analiz etmeleri beklenir. Eylem kontrol deney grubu gibi nicel araştırma tekniklerine başvurmayla gerek kalmadan bir olguyu ispat etmeye çalışmak yerine betimlemelerle sürecin başkaları tarafından anlaşılmasını sağlar. Eğitim alanında gerçekleştirilen eylem araştırmalarının temel amacı, verilen kuramı test etmek ve var olan bilgiyi geliştirmek yerine öğretmene kendi gelişim sürecine dair karar vermede yardımcı olacak verilerin toplanmasıdır (Borg, 1987, s. 284).

Eylem (Aksiyon) sürecinde, araştırmaya dahil olan bireyin verileri direkt ve gözleme dayalı olarak elde edilir. Bu bakımdan nicel verilere duyulan ihtiyaç sınırlı bir orandadır.

“Aksiyon araştırması için bu çok nadirdir çünkü her ortamın karışık ve kendine özgü bir yapısı vardır. Aksiyon araştırmacısı için kendisiyle çalışan insanı seçmesi ve onunla ortak çalışması amaçlanır. Aksiyon araştırmacısının grup karşılaştırmadan ziyade ortamdaki durumları bazen bir sonraki durumlarla karşılaştırma yapmaktadır ama yine araştırmacının amacı ortamlardaki değişiklik üzerinde yoğunlaşır. Aksiyon araştırmalarının planlama, eylem, izleme-değerlendirme ve yansıtma sırasından oluşur” (Barışeri, 2014, s. 7-8).

Buna göre bu araştırma; özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında müziğin terapötik etkisinden yararlanabilmeleri ve öğrenci bazlı kazanım odaklı plan/uygulama çalışmalarında müziği kullanabilmeleri için hazırlanan eylem planını ve eğitim programını da barındırmaktadır. Zira müzik terapi çalışmalarının etki alanı ve uygulama yöntemlerinin birey bazlı olarak geliştirme hedeflenmektedir. “Metot olarak incelediğimizde aksiyon araştırmalar çalışmalarını kişiler üzerinde yapmaktan ziyade, bu kişilerle birlikte sistematik ortak çalışmaya dayalı araştırmalar yapmak ve onu geliştirmek en temel hedefidir” (Barışeri, 2014, s. 6).

Bu bakımdan bu araştırmanın modeli eylem araştırmalarından yorumlayıcı (betimleyici) paradigmayı (Yakut, 2014), benimseyen iş birliği temelli eylem araştırması (İTEA) desenlerinden oluşmaktadır.

Araştırma amacı 4 soruyu teşkil eden 3 evrede şekillenmiştir. Araştırmanın çalışma gruplarını; I. evrede Afyon Merkez ilçede bulunan özel eğitim uygulama okulu ve rehabilitasyon merkezlerinde görev yapan katılımcı 50 özel eğitim öğretmeni ve uzmanlarını (PDR), II. evrede Afyonkarahisar birinci ve ikinci kademe özel eğitim okuldan katılımcı 4 öğretmeni, III. evrede yine aynı kurumdan katılımcı 2 öğretmeni kapsamaktadır. Araştırma ÖEÖ'nden PMT'yi uygulama durumları üzerine süreç odaklı elde edilen verilerinin durum tespitine dayalı betimlemelerinden oluşmaktadır.

3.2 Veri Toplama Aracı

Eylem araştırmalarında veriler hem nicel hem de nitel yöntemlerle toplanabildiği gibi (örneğin görüşme, açık uçlu sorular, anket) bu türler, daha geçerli ve güvenilir sonuçlara ulaşmak adına birlikte kullanılabilir (Büyüköztürk vd, 2014, s. 259).

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan veri toplama araçları:

- Anket soruları,

- Tanımlama çizelgesi,
- Değerlendirme formu,
- Yarı yapılandırılmış görüşmeler,
- Video kayıtları,
- Video kayıtlarına göre hazırlanmış gözlem raporları,
- Araştırmacı günlüğü,
- Katılımcı günlüğü,
- Yansıtma toplantıları formu,
- Son yansıtma toplantısı formu, olarak on başlık altında ele alınmıştır.

Araştırmalar için soru oluşturmak basit ve doğrusal bir süreç değildir. İyi soru yazmak için araştırmacının ilgili alanyazın ile araştırma soruları arasında etkili bir etkileşim kurması ve hazırladığı soruları sürekli olarak geliştirmesi gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 137). Bu bağlamda araştırma amacını teşkil eden araştırma sorularını süreç içerisinde çözümlemeye çalışırken birey görüşlerinin ortaya çıkmasında ve araştırmanın gidişatında veri toplama araçları birincil derecede önemli olmuştur. Bunun yanında öğretmen görüşmeleri, değerlendirme formları yazılı olarak alınmış ve çeşitli aralıklarla video kayıtlarıyla öğretmenlere yapılandırılmamış sorular yöneltilmiştir. Video kayıtlarının transkriptleri çıkarılıp çalışma verisi olarak kullanmıştır.

Eylem araştırması sürecinde veri toplama teknikleri araştırmanın sürecine, durumuna ve araştırmacının bireysel yeterliklerine göre değişkenlik gösterebilir (Kuzu, 2009, s. 428). Buna göre araştırma evrelerinin veri toplama ve çözümleme süreci şu şekilde gelişmiştir:

3.2.1 Araştırmanın I. evresine yönelik veri toplama araçları

Araştırmanın I. evresi ve birinci araştırma amacına dair veri toplama araçları şu şekildedir:

Bu bölümde, anket verileri durum tespiti ve öğretmen görüşlerinin toplanıp konu üzerine detaylı bir eğitim programı hazırlanabilmesi amacı ile toplanmıştır. Anket

araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, demografik bilgilerin ve 3'lü likert tipinde hazırlanmış soruları barındırmaktadır.

Anket ve Değerlendirme Formu: Araştırmanın I. evresinde gerçekleştirilen özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri (ÖEPMTS) katılımcılarına 23 adet üçlü likert tipinde hazırlanmış sorudan oluşan anket formu yöneltilmiştir. Anket formu öğretmenlere yönelik demografik bilgiler, konuya dair bilgi durumu, uygulama düzeyi, beceri alanlarına ve bakış açılarına dair beş bölümden oluşmaktadır. Buna ek olarak öğretmenlere seminer sonrası seminere dair değerlendirmeleri ve araştırmanın II. evresinde yer alma durumlarına yönelik üçlü likert tipinde hazırlanmış 5 sorudan oluşan bir değerlendirme formu verilmiştir.

Seminer sürecinde çalışma grubunun, özel eğitim alanında uygulanan müzik terapi çalışmaları hakkında görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda alanyazın taramasıyla 100 soruluk bir havuz oluşturulmuş, uzman ve akademisyen görüşlerine dayanarak havuz 50 soruya çekilmiştir (*Bkz: Geçerlilik ve Güvenirlilik 3.5, Verilerin Çözümlemesi 3.6*). Oluşturulan bu havuzdan likert tipi tutum envanteri geliştirilmiş ve bu envanter özel eğitim ve müzik terapi uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur (*Bkz: Tablo 3.14*). Uzmanlardan alınan nihai dönütlerle 30 soruluk bir envanter elde edilmiştir. Seminer süreci ve çalışma grubu göz önünde tutularak 30 soru araştırmacının bilgi/birikim süzgecinden de geçirilmiştir. Sonuç itibari ile 28 betimleyici likert tipi soruya ulaşılmıştır. Sorular öğretmen görüşlerinde anlamlı bir bütünlük oluşturması için 4 bölüm olarak aktarılmıştır (*Bkz: Tablo 4.1- 4.2- 4.3*). Seminere katılan I. evre çalışma grubundan elde edilen görüşler bilgi/durum tespitine dayalı olarak çözümlenmiş ve betimlenmiştir.

Araştırmanın birinci amacına yönelik üçlü likert tipinde hazırlanmış betimsel yönergelerle öğretmenlerin, müzik terapi bakış açıları ve müziğin terapötik etkisine yönelik yeterlilik tespitine dayalı sorular Ek.1'de sunulmuştur.

3.2.2 Araştırmanın II. evresine yönelik veri toplama araçları

Araştırmanın II. evresi ve ikinci araştırma amacına dair veri toplama araçları şu şekildedir:

Bu bölümde, araştırmanın II. evresine katılmış öğretmenlerin alana dair durum tespitinin yanında bilgi ve birikimlerinin tespiti edip verilecek olan 6 haftalık eğitim programının şekillendirilmesinde ve öğretmenlere verilecek olan eğitim sürecinin tanımlandırılması hedeflenmiştir.

Öğretmen Tanımlama Çizelgesi: Araştırmanın II. evresine katılım gösteren öğretmenlerin müzikal farkındalıkları ve sınıflarında müzik temelli olgulardan yararlanma durumları, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış ön görüşme sorularından oluşan çizelgelerle tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultta hazırlanan çizelge ile aşağıda yer alan altı alan üzerinden bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

Çizelgenin tespit etmeyi hedeflediği tanımlama verileri şu şekildedir:

- Demografik verilere,
- Özel eğitimde müzik konusuna yönelik verilere,
- Öğretmenin derste müziği kullanımına yönelik verilere,
- Öğretmenin müzik temelli ilgi ve becerisine yönelik verilere,
- Öğretmenin müzik temelli ilgi ve becerisine yönelik verilere,
- Öğretmenin temel ritmik çalgı bilgisine yönelik verilere,
- Müzik, uyaran ilişkisine (*öğretmenin müzik temelli farkındalığı ve duygu durum ilişkisine*) yönelik verilere ulaşılmak istenmiş.

Öğretmen Tanımlama Çizelgesinin İşlevselliği: İkinci evre veri toplama araçları 6 haftalık öğretmen eğitimine katılacak özel eğitim öğretmenlerini doğru analiz edebilmek ve yeterlilikleri boyutunda onlara göre bir kazanım programı çıkarmak için hazırlanmıştır. Formun hazırlanmasında özel eğitim, müzik eğitimi ve rehberlik alanlarında birer uzman ve iki akademisyen müzik terapist ve üç müzik terapistten görüş alınmıştır. Formun verilerinin oluşturulmasında soru havuzundan yararlanılmıştır (Bkz: 3.5 ve 3.6). Form 30 soru ve 6 bölümden oluşan üçlü likert tipinde geliştirilmiştir.

Çizelge müfredat kitapları ve alan üzerine yapılmış akademik kaynaklardan örnek alınarak düzenlenmiştir.

Araştırmanın II. evresi ve üçüncü araştırma amacına dair veri toplama araçları şu şekildedir:

Bu bölümde, araştırmanın her iki çizelge verilerinin betimlenmesi sonucu ve alan uzmanlarının önerilerinin yanında araştırmacının bilgi birikimi doğrultusunda hazırlanmış bir eğitim programı geliştirilip uygulanmıştır. Bu program belirlenmiş kazanımlar ve bu kazanımlara yönelik uygulamalardan oluşmaktadır.

Süreç boyunca öğretmen öğretim/eğitim süreci görsel kayıt altına alınmış ve araştırmacı notlarıyla birlikte süreç betimsel analizi yapılmıştır. Altı haftalık eğitim programının sonundan katılımcı dört öğretmene eğitim programına ve kendi mesleki gelişimlerine yönelik bir değerlendirme formu verilmiştir.

Öğretmenin Eğitime Dair Bireysel Gelişim ve Değerlendirme (Kazanım/Değerlendirme) Formu: Araştırmanın II. evresinde altı haftalık uygulama planına göre verilen özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi (ÖEPMTE) sonrası öğretmenlerin eğitime yönelik bakış açıları ve eğitim sonrası mesleki gelişimlerinin tespitine yönelik yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir değerlendirme formu verilmiştir.

Gözlem Raporları: Eğitim süreci içerisinde her bir öğretmen için araştırmacı kendi gözlem notalarını tutmuştur. Öğretmenlerden elde edilen form verileri araştırmacının gözlem raporları ışığında betimlenmiştir.

Öğretmenin Eğitime Dair Bireysel Gelişim ve Değerlendirme (Kazanım/Değerlendirme) Formu İşlevselliği: 6 haftalık öğretmen eğitimine katılan özel eğitim öğretmenlerini gelişim süreçlerini doğru analiz edebilmek ve yeterlilikleri boyutunda kazanım ve bireysel gelişim yeterliliklerini tespit edilebilmesi için hazırlanmıştır. Formun hazırlanmasında özel eğitim, müzik eğitimi ve rehberlik alanlarında birer uzman ve iki akademisyen müzik terapist ve üç müzik terapistten görüş alınmıştır. Form verileri soru havuzu oluşturularak (Bkz: 3.5 ve 3.6) elde edilmiştir. Form 14 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Öğretmenlerin bireysel eğitim süreçlerini açık bir şekilde ifade edebilmeleri için yarı yapılandırılmış sorulara ihtiyaç

duyulmaktadır. Öğretmenlerin paylaşımları üçüncü amacı kapsayan bölümde video analizleri ile betimlenerek sunulmuştur.

Bu şekilde verilerin toplanması ve betimsel analizle, araştırmanın II. evresini kapsayan ikinci, üçüncü amaca dayalı, özel eğitimde müzik terapi eğitim programına dahil olan özel eğitim öğretmenlerinin kazandıkları yeterlilikler ve görüşleri tespit edilmeye ve betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın II. evresini kapsayan ikinci ve üçüncü amacına yönelik uzman ve akademisyen görüşleri ve alanyazın taraması sonucunda hazırlanmış veri toplama araçları ekler bölümünde yer almaktadır. (Bkz: Ek.2; Ek.3; EK.4)

3.2.3 Araştırmanın III. evresine yönelik veri toplama araçları

Araştırmanın III. evresi ve dördüncü araştırma amacına dair veri toplama araçları şu şekildedir:

Bu bölüm, araştırmanın III. evresine dair ÖEÖ'nin 12 hafta boyunca gerçekleştirdikleri eylem süreci ve bu eylem sürecinin araştırmacı tarafından betimlenmesine dair veri toplama ve tespit araçlarından oluşmaktadır.

Öğretmen Günlüğü, Araştırmacı Günlüğü, Yansıtma Toplantısı Görüşme Formu, Son Yansıtma Toplantısı Görüşme Formu, Video Kayıtları, Öğretmen Planları, Öğretmen Röportajları:

➤ Öğretmenlere süreç içerisinde kendi gelişimlerini gözlemleyebilecekleri, uygulamalarını bütün yönleriyle değerlendirecekleri, bir sonraki çalışmaya hazırlanmalarında ve düşünme eylemi sırasında kendileri kolaylık sağlayabilecek yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir günlük verilmiştir. Günlük öğretmenlerin gerçekleştirdikleri bir önceki uygulamaya dair sorularında olduğu iki bölümden oluşmaktadır. Bu şekilde öğretmenlerin bir önceki süreci hatırlamaları ve içinde bulundukları sürece bütün yönleriyle ele almaları hedeflenmiştir.

- Her üç haftada bir araştırmacı ve öğretmenin gerçekleştirdikleri yansıtma toplantıları için bir form hazırlanmıştır. Bu şekilde araştırmacı öğretmene koçluk yaparken hem fikir alışverişinde bulunulmuş hem de öğretmenin kendini daha objektif görmesi sağlanmıştır. Her yansıtma toplantısı sonrası araştırmacı ve öğretmen bir karar almış ve araştırmacı süreci sonuç olarak betimlemiştir.
- Araştırmacı öğretmenlerin öğrencileri ile uygulama sürecini, yansıtma toplantısı sürecini, öğretmen günlük notlarına dair betimlemeleri, kendi uygulamalarının yansıtma toplantısında seyretme olanağı bulan öğretmene dair gözlemlerini bütün yönleriyle kaleme aldığı bir günlük tutmuştur. Bu günlük araştırmanın betimlenmesi, bütün olguların raporlanması için yardımcı bir araç olarak kullanılmıştır.
- Öğretmenlerin II. evrede öğrendikleri ışığında öğrencilerine yönelik uygulama ve kazanım planları (müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim programı -planı- BEP) geliştirmeleri istenmiştir. Bu planlar öğretmenlerin gelişim süreçlerini desteklerken, plan/kazanım geliştirme ve uygulama aşamalarında kendilerine yardımcı olması hedeflenmiştir.
- Bir eylem araştırması görsel ya da işitsel veriler olmadan düşünülemez. Öğretmenlerin bütün uygulama ve gelişim süreçleri kayıt altına alınmış ve araştırmanın betimlenmesinden kullanılmıştır.
- Araştırmanın I. evre seminer II. evre eğitim ve III. evre uygulama (eylem) sürecinde yer almış paydaş öğretmenlerden araştırma sonunda bütün süreci ve araştırmacıyı da dahil edecekleri bir değerlendirme kaleme almaları istenmiştir. Bu değerlendirmenin öğretmen görüşlerini net, nihai bir şekilde ortaya konması ve sürece dair sembolik bir sonlandırmayı teşkil ettiği için önemli bir veri olduğu düşünülmüştür.
- Araştırmanın 7. ve 11. haftalarından yapılandırılmamış sorular öğretmenlere yöneltilerek röportaj tekniğinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Elde edilen verilerin öğretmenlerin kendi ağızlarından sürece ve kendi mesleki gelişimlerine dair önemli bir verileri ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Buna göre; araştırmanın III. evresini kapsayan dördüncü amaca yönelik veri toplama aygıtlarının hazırlanmasında özel eğitim, müzik eğitimi ve rehberlik alanlarında birer uzman ve iki akademisyen müzik terapist ve üç müzik terapistten görüş alınmıştır. Uzman ve akademisyen görüşleri ve alanyazın taraması sonucunda hazırlanmış bu aygıtlar betimsel ve bireysel analizi mümkün kılan;

- Çalışma sonrası günlükler,
- Çalışma öncesi günlükler,
- Öğretmen tarafından geliştirilen PMT'ne dair MTU'dan oluşan kazanım ve uygulama (BEP) programları,
- Her üç haftada bir yapılan yansıtma toplantı tutanakları,
- Yapılandırılmamış 7. hafta video röportajları,
- Yapılandırılmamış 11. hafta video röportajları,
- Final toplantısı tutanağı,
- Yapılandırılmamış öğretmen değerlendirme metinlerinden oluşmaktadır.

Bu metinlerin araştırmacı günlükleri ve video çıktılarıyla birlikte harmanlanması betimsel analizi mümkün kılmıştır. Veri toplama aygıtları ekler bölümünde yer almaktadır.

Bu bölümde, araştırma süresinde kullanılan birincil veri toplama araçlarına yönelik ayrıntılara yer verilmiştir.

Video Kayıtları: Araştırmanın I. evresi seminer, II. evresi öğretmen eğitim programı, III. evresi öğretmenlerin öğrenci uygulamaları süreci baştan sona kayıt altına alınmıştır. II. ve III. evre videoları gerektiğinde uygulama sonrası, gerektiğinde yansıtma toplantıları sırasında öğretmenlerle izlenmiş ve gelişim, hedef, kazanımlar, sürecinde öğretmen üzerindeki etkileri konuşulmuştur. Videoların analiz ve betimlenme süreci hazırlanan programın ve öğretmen öğrenci uygulamalarının, gelişim düzeyinin tespiti için kullanılmıştır. Video kayıtları aynı zamanda araştırmacının I. ve II. evrede uygulayıcı olmasından dolayı betimleme sürecini nesnel olarak ele almasında etkili olmuştur.

Araştırmacı Günlükleri (Notları- Raporları): Araştırmacı II. ve III. evrede, öğretmen gelişimi ve değişimi boyutunda kendi notlarını almış ve bu notlar ışığında verilerin betimlenmesinde kullanılmıştır. Araştırma notlarında yoruma açık olmamaya ve betimsel olunmaya dikkat edilmiştir. Araştırma süreç içerisinde gözlemler kısa notlar halinde alınmıştır.

Öğretmen Günlükleri ve Yansıtma Toplantı Formları: Araştırmanın dördüncü amacının belirlenmesinde araştırmacı günlükleri, video kayıtları kadar öğretmen günlükleri ve yansıtma toplantısı notları da çok önemli ve geniş bir yer almaktadır. Bu notlar bulgular kısmında olduğu gibi paylaşılmış ve gözlem süreci araştırmacı tarafından yalın ve açık şekilde aktarılmıştır. “Bu sayede eylem araştırması sürecinde izlenen tüm süreçleri araştırmacının bakış açısıyla yansıtıldığı ve çeşitli değerlendirmelerde bulunulduğu bir veri kaynağı elde edilmiştir (Kınık, 2010, s. 94).

Videoların betimlenmesi her ne kadar araştırmacının yansız gözlemine dayalı olsa da günlüklerin, öğretmenlerin kendi gelişim süreçlerinin birinci ağızdan ve kendi bakış açılarıyla değerlendirmeleri bakımından çok önemli bir veri kaynağı olarak düşünülmektedir. Bundan dolayı araştırmanın getirisi olarak öğretmen günlüklerinin tamamı "tebyiz" (TDK: *Bir yazıyı temize aktarmak*) edilmiş halde ekler kısmında sunulmuştur.

Bilgi Aktarım Kaynağı: Araştırma sırasında öğretmenlere günlük notlarını tutabilecekleri defterler ve kendilerine yardımcı olacağı düşünülen yarı yapılandırılmış günlük dosyaları verilerek uygulama ile ilgili doğal süreci, hedefleri, karşılaştıkları güçlükleri, çözüm önerilerini ve kendilerine ait notları almaları istenmiştir. Verilerin gerçeği yansıtması açısından şeffaf olunması gerekliliği ve yazılanlardan öğretmenlerin ileriye dönük olarak sorumlu tutulmayacağı, verilerin araştırmanın akışı için samimi olarak paylaşılması gerekliliği bahsedilmiştir. Günlükler bir önceki çalışma ve o günün çalışması olarak iki bölüm halinde öğretmenlere sunulmuş ve her çalışma sonrası düzenli doldurulması beklenmiştir. Verilen analiz edilmesi sırasında gerekli notlar araştırmacı günlüğü ile karşılaştırılarak verilerin tutarlığı da tespit edilmiş ve gerek görülen konularda öğretmenlere koçluk (Mentörlük) yapılmıştır. Fakat bu paylaşım sürece müdahale ve işlenişin yeniden gözden geçirilmesi ya da değiştirilmesi gibi öğretmeni direkt etkileyecek boyutta yapılmamıştır.

Dokümantasyon ve Kaynak İncelemesi: Eylem araştırmasında ders planları, öğretim programları, farklı yazılı kaynaklar veri olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 302). Bu eylem araştırmasında sürece yardımcı olacak farklı kaynaklardan edinilen veriler kaynak olarak kullanılmıştır. Buna örnek olarak araştırma sırasında akademisyen görüşleri doğrultusunda farklı kaynaklardan tespit edilen soru maddeleri, bilgi formları, günlükler, görsel kayıtlardan, ders programları, eğitim örnekleri, eylem araştırmaları, farklı araştırma görselleri ve alanyazından yararlanılmıştır.

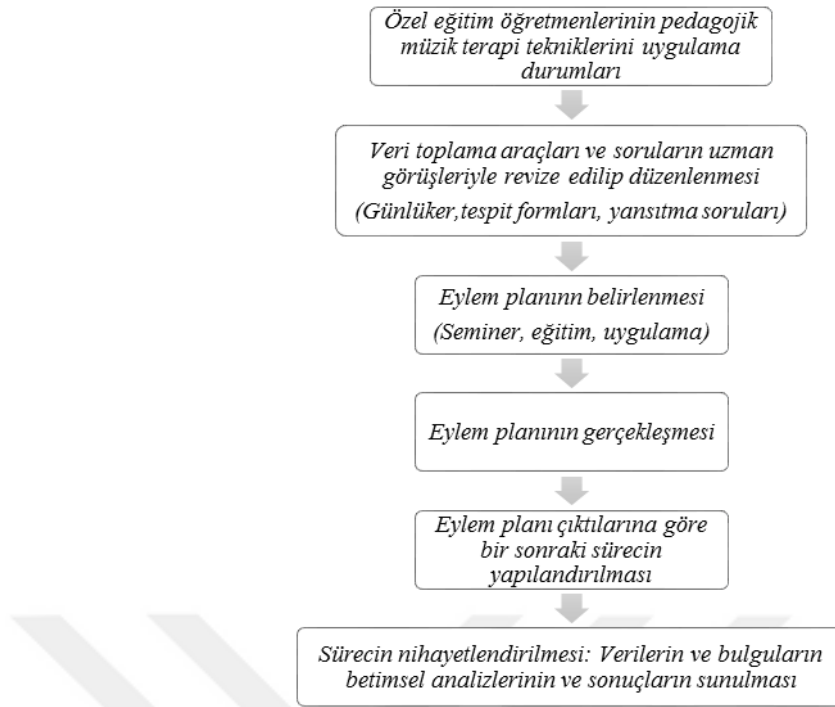
3.3 Araştırma Süreci

Eylem problem çözmeye yönelik problemi belirleme, soruları belirleme, eylem planı belirleme, veri toplama ve analiz araçlarını belirleme, eylemi gerçekleştirmek ya da yeni bir eyleme karar vermek aşamalarından oluşabilir. Yine alanyazın incelendiğinde farklı araştırmacıların aşamaları beş, kimi yerde de sekiz maddede sıraladığı görülebilir (Beyhan, 2013, s. 76). Ferrance (2000, s. 9)'nin altı maddeden oluşan eylem araştırması süreci, araştırmacıların ortaya koyduğu maddeleri özetler niteliktedir.

Ferrance'ın belirttiği aşamalar şu şekildedir:

- Araştırma probleminin tanımlanması,
- Veri toplanması, literatür ve kaynak taraması,
- Verilerin analizi ve yorumlanması, araştırma sorularının belirlenmesi,
- Eylem uygulama planının geliştirilmesi ve eylem planının uygulanması,
- Elde edilen sonuçların ve verilerin analizi ve değerlendirmeden geçmesi,
- Gerekliyse yeni eylem planının hazırlanması ve sürecin devamından oluşmaktadır.

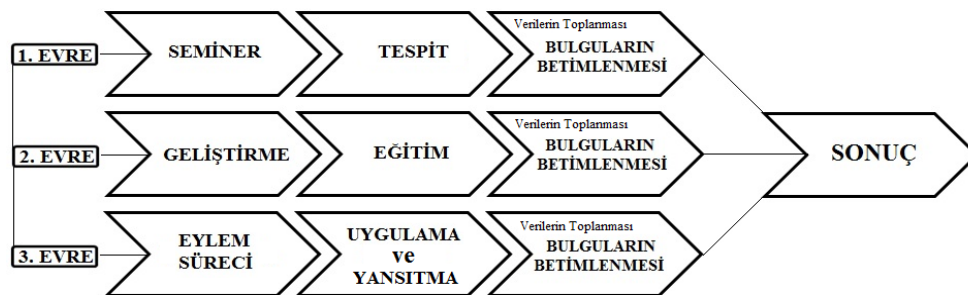
Yukarıda yer alan Ferrance'ın maddeleri ışığında ve bu alanda çok kapsamlı bir kaynak hazırlamış Yıldırım ve Şimşek (2008)'in eylem araştırması diyalektik döngüsü dikkate alınarak hazırlanmış araştırma sürecinin betimlemesi aşağıda yer almaktadır:

Şekil 3. 2 Araştırmanın dialektik döngüsü

Şekil 3.2 Araştırmanın dialektik döngüsü: Eylem araştırmasında bir süreç irdelenmesi gereken problem durumuyla başlar, araştırmayı daha belirgin hale getirecek sorularla araştırmacı sürece daha net odaklanabilir. Süreci daha net irdellemek için ilgili alanda veriler toplanır. Bunlar araştırmacı notlarını, günlükleri, yansıtma toplantısı verileri, bireysel gözlem formları ve araştırmanın problem durumuna yönelik soru envanterleri olabilir. Araştırmada alanyazımı taraması toplanan verilerin anlamlandırılmasında kolaylık sağlayacağı gibi veri toplama sırasında alanyazından mütemadiyen faydalanılması gerekir. Süreç verilerin elde edilmesi ve yorumlanma süreci, eylem planının gerçekleşmesi, uygulama aşaması ve gerekiyorsa yapılan analizlerle yeni eylem uygulama planlarının hazırlanması, sürecin yinelenmesi ve sonuçların betimlenmesi ile devam eder.

Buna göre; araştırmanın grafik üzerinde süreç ve uygulama şeması aşağıdaki gibidir:

Şekil 3. 3 Araştırma sürecinin grafiksel şeması

Şekil 3.3 Araştırma sürecinin grafiksel şeması:

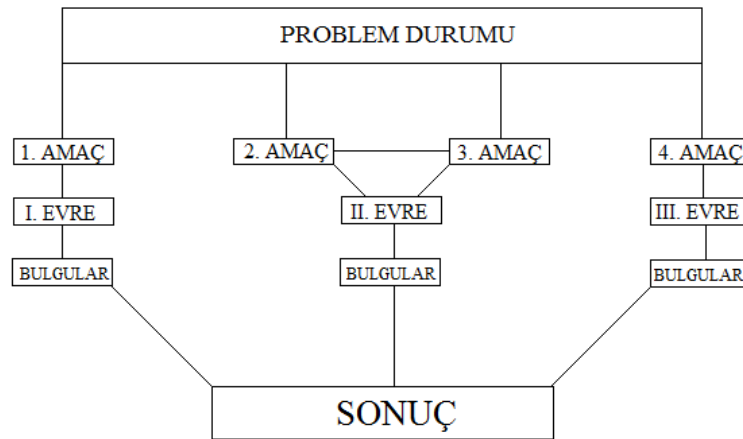
I. Evre: (ÖEPMTS) İl bazında özel eğitim öğretmenlerine ulaşılır, özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri verilir. Veriler toplanır ve çözümlenir.

II. Evre: (ÖEPMTE) I. evrede elde edilen bilgiler, II. evre öğretmen tanımlama verileriyle harmanlanır ve bir eylem planı oluşturulur. Özel eğitim öğretmenleri bir eğitim programına dahil edilir. Eylem planına göre öğretmenler özel eğitimde pedagojik müzik terapi tekniklerine ve uygulama alanlarına dair bir eğitim programına dahil olurlar. Eğitim programı sürecinde müzik temelli uygulamalarla özel eğitimde müzikle bağ kurma ve terapötik kazanım sürecini deneyimlemeleri sağlanır. Akabinde uygulama değerlendirme süreci ele alınır ve öğretmenlerin belirledikleri kazanımlar doğrultusunda demonstrasyon uygulamalar yapmaları sağlanır. Verilen eğitim sonrası öğretmenlerin eğitime yönelik bakış açıları ve eğitim sonrası gelişimlerinin tespitine yönelik sorularla süreç görüşme tekniği ile değerlendirilir.

III. Evre: (Öğrencinin müzik dışı farklı gelişim alanlarına yönelik hedef/kazanım tespit sürecinde PMT tekniklerine dayalı MTU geliştirme ve bunlar çerçevesinde BEP hazırlama) Özel eğitim öğretmenleri belirlediği bir öğrencisi ile çalışmaya başlarlar. Öğretmenlerin öğrenci için BEP hazırlayıp kazanımlara göre müzik temelli uygulamalar geliştirmeleri hedeflenir. Süreç 12 hafta olarak tasarlanmıştır. Süreç kayıt altına alınır. Öğretmenlerin her çalışmaya dair bir günlük doldurur, belirli periyotlarda araştırmacının öğretmenle birlikte gerçekleştirdiği yansıtma toplantıları yapılır, öğretmenler öğrenci uygulamaları için planlar geliştirir, öğretmenlerle sürece dair görsel röportaj yapılır, süreç sonrası öğretmenlerin araştırmaya yönelik değerlendirmeleri alınır. Bu süreçte toplanan veriler betimlenerek çözümlenir.

Sonuç: Tüm süreç ve veri toplama araçları betimsel analizden geçirilir ve sonuç olarak paylaşılır.

Buna göre araştırma sürecinin simgesel betimlemesi aşağıdaki gibidir:

Şekil 3. 4 Araştırma sürecinin simgesel betimlemesi

Şekil 3.4 Eylem araştırma sürecinin simgesel betimlemesi: Problem durumu belirlenir ve bir eylem planı geliştirilir, eylem planı dahilinde araştırma amaçları tespit edilir, amaçlar doğrultusunda araştırma üç evreye bölünür, her bir evrede elde edilen veriler araştırmanın ilgili yöntemine ve veri çözümleme aygıtlarına göre betimlenir, elde edilen bulgular araştırma sonucuna aktarılır.

Buna göre araştırma evrelerinin gerçekleştirildiği tarihler aşağıda verilmiştir:

Tablo 3. 1 Araştırma evrelerinin uygulanma tarihleri

I. Evre: Özel Eğitim Öğretmenlerine, Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Semineri (ÖEPMTS):	06.01.2018
	09.02.2018
	16.02.2018
II: Evre: Özel Eğitim Öğretmenleri Pedagojik Müzik Terapi Eğitimi (ÖEPMTE):	23.02.2018
	02.03.2018
	09.03.2018
	16.03.2018
	23.03.2018
	30.03.2018
	06.04.2018
	13.04.2018
III. Evre: Özel Eğitim Öğretmenlerinin Öğrenci Uygulamaları:	20.04.2018
	27.04.2018
	04.05.2018
	11.05.2018
	18.05.2018
	25.05.2018
	01.06.2018
	08.06.2018
	09.04.2018
III. Evre: Özel Eğitim Öğretmenleri Yansıtma Toplantıları:	28.04.2018
	19.05.2018
	09.06.2018

Tablo 3.3 Araştırma evrelerinin uygulanma tarihleri: Araştırmanın I. evresini teşkil eden seminer süreci (ÖEPMTS), II. evresini teşkil eden eğitim süreci (ÖEPMTE) ve III. evresini teşkil eden ÖEÖ'nin ÖE'de PMT tekniklerine dayalı MTU geliştirme ve belirledikleri müzik dışı gelişim alanlara yönelik geliştirdikleri hedef/kazanım planları (BEP) dahilinde öğrenciye yönelik gerçekleştirdikleri MTU sürecine dair eylem süreci tarihlerle verilmiştir.

3.3.1 Araştırma süreci I. evre özel eğitim öğretmenlerine yönelik özel eğitimde pedagojik müzik terapi seminer, (ÖEPMTS)

Araştırmanın bu evresinde, araştırmanın birinci amacına yönelik olarak; “Özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitimde müziğe yönelik yeterlilikleri, özel eğitimde müzik terapiye bakış açıları ve özel eğitimde müzik terapi semineri sonrası semineri yönelik değerlendirmeleri ne boyuttadır?” sorusu işlenmiştir (Bkz: 4.1). Süreç şu şekildedir:

Seminer İçeriği: Özel eğitimde uygulamalı müzik terapi seminerine sırasında araştırmacı katılımcılara yıllar içerisinde edindiği pedagojik müzik terapi birikimini uygulama örnekleriyle sunmuş/uygulamıştır.

Uygulamanın (Seminerin) amacı:

- Özel eğitime ihtiyaç duyan farklı gelişen/öğrenen bireylerle çalışanların eğitimde (Pedagojik/PMT) müzik terapi çalışmalarının işlevselliğine tanıtmak/deneyimletmek,
- PMT çalışmalarının birey üzerinde değiştirilmek istenilen davranış, iletişim, hareket ve dikkat becerilerinin kazandırılması/geliştirilmesine olan katkısı üzerine farkındalık sağlamak,
- Katılımcıları yeni yaklaşım ve modellerin kullanımı üzerine cesaretlendirmek,
- Özel eğitimde müzik terapiyi nitelikli bir şekilde yaygınlaştırmak,
- Araştırmanın II. ve III. evresinde yer almak isteyen eğitimcilere ulaşmak,
- Bu farkındalıklar doğrultusunda özel eğitimde müzik terapinin kullanımına yönelik durum tespitini sağlamak olarak belirlenmiştir (Bkz: Ek 1. *Araştırmanın I. Evresi Birinci Amaca Yönelik Veri Toplama Araçları*).

Müzik terapi uygulamaları katılımcılara aktarılırken; farklı gelişen/öğrenen bireyler ve zihinsel öğrenme/gelişim yetersizliğinden hafif, orta, ağır düzey gruplardan en az birisine dahil olması muhtemel bireylerle çalışan uzman (PDR) ve öğretmenler göz önünde tutulmuş ve özel eğitimde en yaygın beş gelişim/öğrenim alanı “devinimsel/motor, duygu/durumsal süreç, bilişsel, sosyal/iletişimsel ve davranışsal” üzerinden seminer programı hazırlanmıştır. Katılımcıların özel eğitimde bireye göre yöntem geliştirme ilkesinin; gözlem, analiz, uygulama, sonuç ilişkisini direkt ya da

dolaylı yoldan bildikleri var sayılarak seminer sürecinde edindikleri deneyimleri kendi çalışma alanlarına uyarlayabilecekleri düşünülmüştür.

Seminerde katılımcılara aşağıdaki seminer hedefler didaktik olarak sunulmuştur:

- Müzik terapi nedir?
- Özel eğitimde kullanılan müzik terapi teknikleri nelerdir?
- Neden okulda (eğitimde, pedagojik) müzik terapi?
- Özel eğitimde müzik terapinin etki alanları nelerdir?

Dört hedef konu üzerine iki saat didaktik bir sunum, akabinde üç saatlik uygulamalı bir sunumla, pedagojik müzik terapi uygulamaları yine yukarıda bahsi geçen bilgiler doğrultusunda duysal uyarıların ve sosyal uyum davranışlarının ağırlıklı olduğu bir derecelendirme tekniği ile aktarılmıştır.

Aktarılan uygulama örnekleri şu şekildedir:

- *Birinci Derece Uygulamalar* (Temel düzey MTU); kişilerin hazırbulunuşluk düzeyi ve kaba motor becerilerindeki işlevselliği göre zihinsel öğrenme/gelişim yetersizliğinde herhangi bir gruba dahil edilmesi muhtemel bireylerde uygulanabilmektedir.
- *İkinci Derece Uygulamalar* (Orta düzey MTU); orta düzey zihinsel gerilik düzeyine sahip bireylere kadar uygulanabilmektedir.
- *Üçüncü Derece Uygulamalar* (İleri düzey MTU); daha çok hafif düzey zihinsel gerilik düzeyi ve hafif düzey zihinsel retardasyonlu bireylere kadar uygulanabilmektedir (Rynkiewicz, 2005, s. 13-15).

Derecelendirmelere yönelik uygulamalar için eğitim ve öğretim süreçlerinden en az birine dahil olabilen öğrencilere yönelik çalışmalara yer verilmiştir. Bu şekildeki temel çalışmalarla öğretmenlerin müzik terapi uygulamalarını daha akıcı bir şekilde tanımlayacağı ve deneyimleyeceği düşünülmüştür.

Bu derecelere yönelik Pedagojik (Eğitimde) Müzik Terapi uygulama örnekleri şu şekildedir:

Tablo 3. 2 Birinci derece için hazırlanmış uygulama

<i>Yansıtma/Aynalama/Eş güdüm odaklı Dans ve Ritim Uygulaması:</i>	
• Uygulama:	Grup çalışmasıdır. Harekete ve yansıtmaya dayalı çalışmalar içerir. Ritmik devimin gerçekleşmesi beklenir.
• Yönerge:	Bedenini keşfetmeye, hareket kabiliyetinin farkına varmaya ve ritmik uyarınları çalıştırılmaya yönelik yönergeler.
• Kazanımlar:	Takip edebilme, sıralama bilinci, dikkat algısı, koordinasyon, konsantrasyon,
• Uyarınl:	Tef ya da davul
• Pekiştirici:	Ritmik çalgılar, farklı materyaller ve müzik
• Gelişim alanı:	• Devinimsel/motor, bilişsel, Sosyal, iletişim, dikkat
<i>Uygulamanın Alındığı Referans Terapist: Shirley Salmon</i>	
<i>Yer: Munich Orff Center, Orff Music Therapy Seminar. Almanya</i>	
<i>Tarih: Temmuz 2010</i>	
<i>Konu: Orff Müzik Terapi</i>	

Tablo 3. 3 İkinci derece için hazırlanmış uygulama

<i>Drama, doğaçlama ve işitsel algıya yönelik uygulama:</i>	
• Uygulama:	Birçok uyarının ve yönergenin bulunduğu duyuş ve hissetme ve motor beceri üzerine çalışmalar içerir.
• Yönerge:	Bedenin uyarılması, reflekssel/anlık uyarınlarmızı çalıştırılmasına yönelik yönergeler.
• Kazanımlar:	Bedenini hissetmeye, dikkat algılama ve bağlantı kurabilme, analiz yapabilme ve analitik düşünme becerisi,
• Uyarınl:	Tef ya da davul
• Pekiştirici:	Ritmik çalgılar, farklı materyaller ve müzik
• Gelişim alanı:	• Devinimsel/ motor, bilişsel, Duygusal
<i>Uygulamanın Alındığı Referans Terapist: Simon Procter</i>	
<i>Yer: Nordoff-Robbins Music Therapy technique practice Training UK NR Institute Lviv Ukrayna</i>	
<i>Tarih: Nisan 2018</i>	
<i>Konu: Nordoff-Robbins Müzik Terapi Teknikleri</i>	

Tablo 3. 4 Üçüncü derece için hazırlanmış uygulama

<i>Paralel Hareketlilik Uygulaması:</i>	
• Uygulama:	Eşli bir çalışmadır. Kinestetik, bilişsel yönü temel alan müzikli aktiviteler içerir.
• Yönerge:	Bedenin uyarılması, duyuş ve uyarınlarmızı çalıştırılmasına yönelik yönergeler.
• Kazanımlar:	Mekân algısı, uyum ve sıralama bilinci, dikkat algılama ve bağlantı kurabilme,
• Uyarınl:	Tef ya da davul
• Pekiştirici:	Farklı materyaller ve müzik
• Gelişim alanı:	• Devinimsel/ motor, bilişsel
<i>Uygulamanın Alındığı Referans Terapist: Prof. Ayla Varol Clark</i>	
<i>Yer: Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu. Kütahya</i>	
<i>Tarih: Mayıs 2016</i>	
<i>Konu: Kreatif Müzik Terapi</i>	

Tablo 3.1-3.2-3.3: Tablolarda ÖEPMTS sırasında gerçekleştirilen uygulama örneklerinin süreci, kazanımları, hangi gelişim alanına yönelik uygulanabileceği, uygulamanın referansı, alındığı eğitim veya sempozyum tarihi verilmiştir. Uygulamaların ayrıntıları seminer esnasında kayıt altına alınmış ve arşivlenmiştir.

I. Evre sonu katılımcılara araştırmacının yapmak istediği araştırma hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş ve II. evreye katılmak isteyip istemediklerine dair soru yöneltilmiştir. Buna göre; Afyonkarahisar Özel Eğitim ve Uygulama Merkezi'nden 4 özel eğitim öğretmeni ikinci evrede yer alıp, ayrıntılı olarak özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi almaya karar vermiştir.

3.3.2 Araştırma süreci II. evre özel eğitim öğretmenlerine yönelik özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi, (ÖEPMTE)

Araştırmanın bu evresinde, araştırmanın ikinci amacına yönelik olarak; “Özel eğitimde müzik terapi eğitim programına dahil olan özel eğitim öğretmenlerinin bireysel tanımlamaları nelerdir?” sorusu işlenmiştir. (Bkz: 4.2) (Bkz: *Ek 2. Öğretmen Yeterlilik Tanımlama Çizelgesi ve Öğretmen Tanımlama Çizelgesi*). Tanımlamalar sürecin devamlılığında etken rol oynamıştır. Buna ek olarak, araştırmanın üçüncü amacına yönelik olarak da "ÖEPMTE alan öğretmenlerin pedagojik müzik terapi eğitimine ilişkin değerlendirmeleri ve bu süreçte kazandıkları yeterlilikleri ne boyuttadır?" soruları işlenmiştir. (Bkz: 4.3) (Bkz: *Ek 4. Eğitim / Uygulama Kazanımları Değerlendirme Formu*). Süreç şu şekildedir:

Öğretmen Eğitim Sürecinin Belirlenmesi: Araştırmanın II. evresini kapsayan öğretmen, eğitim süreci 09 Ocak 2018 ve 16 Mart 2018 tarihleri arasında olacak şekilde toplamda 6 hafta 18 saat olmak üzere hazırlanmış bir eğitim programı uygulanmıştır.

Öğretmenlere 2 hafta didaktik 4 hafta uygulamalı olmak üzere bir eğitim ve kazanım programı uygulanmış. Uygulanan program araştırmanın I. evresi olan uygulamalı pedagojik müzik terapi semineri ve II. evre başında öğretmenlere uygulanan öğretmen yeterlilik ve tanımlama çizelgesi neticesinde araştırmacı tarafından haftalık program ve haftalık kazanım şeması üzerinde gösterilmiştir (Tablo 3.5 ve 3.6). Betimlenen bu şema özel eğitim, müzik eğitimi ve rehberlik alanlarında birer uzman ve

iki akademisyen müzik terapist ve üç müzik terapist, alan araştırmaları, farklı eğitim kazanım program şemaları ve yapılmış araştırmalar incelenerek geliştirilmiştir. Süreç içerisinde öğretmenlerin kendi gelişim ve yeterlilikleri sonucunda plan değişime uğramıştır. Eylem araştırmasının getirisi olarak bu değişim süreci kaçınılmazdır.

Özel eğitim müzik terapi eğitimi sırasından öğretmenlere aşağıdaki hedefler kısa didaktik sunumlar ve tanımlar olarak sunulmuştur.

Didaktik Program Hedefleri 1. Hafta 60+60 +60 (180 Dakika)

- Müzik terapi nedir?
- Müzik dersi ve müzik terapi farkı nedir?
- Müzik terapi kimlere uygulanır?
- Müzikle ve terapötik ilişki ne demektir?
- Özel eğitimde müzik nasıl algılanmalıdır?
- Özel eğitimde müzik terapinin etki alanları nelerdir?

Didaktik Program Hedefleri 2. Hafta 60+60 +60 (180 Dakika)

- Neden okulda (eğitimde, pedagojik) müzik terapi?
- Özel eğitimde kullanılan müzik terapi teknikleri nelerdir?
- Özel eğitimde müzik neden iyileştirmez?
- Özel eğitim öğretmeni müzikle nasıl bağ kurar?
- Bireye göre kazanım belirlerken müzik nasıl yardım eder?
- Kişiye göre yöntem geliştirme sürecinde müzik temelli etki nedir?

Eğitim Programı Hedefleri 3. Hafta 60+60 +60 (180 Dakika)

- Özel eğitimde müzik terapi teknikleri nelerdir?
- Müzik temelli uygulamalar ve kazanımları nelerdir?
- Duyu bütünleme ve müzik ilişkisi nedir?
- Müzik temelli bireysel analizler nasıl yapılır?

Eğitim Programı Hedefleri 4. Hafta 60+60 +60 (180 Dakika)

- Orff müzik terapi tekniği nedir?
- Kişiye göre yöntem geliştirme ilkesi nedir?
- Bireye göre müzikal hedef nasıl belirlenir?

Eğitim Programı Hedefleri 5. Hafta 60+60 +60 (180 Dakika)

- Nordoff-Robbins müzik terapi tekniği nedir?
- Müzik Temelli Terapötik ilişki nedir?
- Müzikal bağ nasıl kurulur?

Eğitim Programı Hedefleri 6. Hafta 60+60 +60 (180 Dakika)

- Kreatif müzik terapi tekniği nedir?
- Müzikal hedefler nasıl değerlendirilmelidir?
- Süreç değerlendirmesi nasıl yapılır?

Didaktik sunumun ardından katılımcı öğretmenlere araştırmanın ikinci amacı için verilen çizelge verileri de göz önünde tutularak öğretmenlerin yeterlilikleri boyutunda uygulama/kazanım programı hazırlanmıştır. Bu eğitim programı araştırmacının bilgi ve deneyim süzgecinin yanında uzman görüşleri alınarak geliştirilmiştir (Tablo: 3.5 ve 3.6). Programda her hafta özel eğitimde müzik terapinin genelini teşkil edecek kazanım alanları, müzik terapi teknikleriyle harmanlandırılıp uygulama örnekleri olarak öğretmenlere sunulmuştur (Bkz: *Ek.3 Araştırmanın II. Evresi Üçüncü Amaca İlişkin 6 Haftalık Eğitim Programı*).

ÖEPMTE sırasında müzikal bir bilgi birikimi ve deneyimi olmadan uygulamaya katılan bireyler arasında müzikal bağın nasıl kurulacağına yönelik uygulamalar gösterilmiş. Dört haftalık öğretmen eğitimi (ÖEPMTE) için geliştirilmiş uygulama/kazanım örneklerinin yer aldığı program örnekleri şu şekildedir: 3.3.2.1 *Grupla sosyalleşme, iletişim kurmaya yönelik temel düzey müzik terapi uygulamaları*, 3.3.2.2 *Orff müzik terapi uygulamaları*, 3.3.2.3 *Nordoff-Robbins (NRMTM) müzik terapi uygulamaları*, 3.3.2.4 *Kreatif müzik terapi uygulamaları*.

3.3.2.1 Grupla sosyalleşme, iletişim kurmaya yönelik temel düzey özel eğitimde pedagojik müzik terapi uygulamaları

Paralel Hareketlilik Uygulaması:

• Uygulama:• Yönerge:• Kazanımlar:• Uyaran:• Pekiştirici:• Gelişim Alanı:• Uygulamanın Alındığı ReferansTerapist, Yer ve Tarih:	Eşli bir çalışmadır. Kinestetik, bilişsel yönü temel alan müzikli aktiviteler içerir. Bedenin uyarılması, duygu ve uyarılarımızı çalıştırılmasına yönelik yönergeler. Mekân algısını, uyum ve sıralama bilinci, dikkat algılama ve bağlantı kurabilme, Tef ya da davul Materyaller ve müzik Devinimsel/ motor, bilişsel Christine Schönherr (Avusturya)Yaşlılık döneminde müzik terapi semineri. Çekya, 2017

Uygulama Açıklaması: Bu uygulamalar MTU olup temel ve orta seviye çalışmalardır. Hafif düzeyde, orta ve ağır düzey gruplarına, OSB, YGB (yaygın gelişimsel bozukluğu) ve mental retardasyon tanısı almış bireylere yönelik uygulamaları içermektedir. Çalışmalar bireylerin hazırbulunuşluk düzeyine göre düzenlenmelidir.

Kinestetik İletişim Uygulaması:

<i>Uygulama Örneği:</i>	(Aşağıda örnek bir çalışmanın transkripti sunulmuştur. Uygulama örneği kinestetik iletişim alanına yöneliktir. Bu uygulamanın MTU ile öğretmen öğrenci arasında kurulan müzikal bağ sürecine bir örnek teşkil ettiği düşünülmektedir. Bu örnek ile müziğin farklı amaçlara yönelik araç olarak kullanımına yazılı bir örnek verilmiştir.) Bu çalışma öncesinde öğretmenin öğrencisinde negatif uyaran etkisi meydana getirecek süreçlerden haberdar olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin, öğrencinin bedensel ve zihinsel engellerini ve hassasiyetlerini göz önünde tutularak hazır bulunuşlukdurumunu tespit ettiği düşünülmektedir. Bu tür yakın iletişim gerektiren örnekler güven süreci sağlanmadan uygulamaması gerektiğini bildiği düşünülmektedir. I. Aşama: Partnerler ilgili materyaller (boya vb.) ile kâğıda diledikleri gibi aktarımda bulunarak iletişim sürecini başlatırlar. Öğretmen müziğin hızına göre yavaş ya da hızlı karalamalar yapması için öğrenciyi teşvik edebilir. II. Aşama: Partnerlerden birinin fırça ile boşluğa, yere ya da kendi vücuduna çizdiğini diğerinin kâğıt yüzeyine aktarması beklenir. Bu uygulama görerek, hissederek ve ritmik kodlamalar ile yaparak ilgili alanlara yönelik uyaran etkisi artırılabilir. III. Aşama: Aynalama çalışması sırasında paralel, simetrik asimetrik hareketlerle karşılıklı aktarım çalışmaları yapılabilir. IV. Aşama: Partnerlerden biri diğerinin bedeninde uyaran etkisi yaratmayacak alanlarda çizgisel ve dairesel basit aktarımda bulunurken öteki partner bunu kâğıt üzerine aktarmaya çalışır. Müziğin ritmine ve temposuna göre çizgisel (yavaş tempo yuvarlak hız tempo kare gibi) kodlamaları verilebilir. Duyu bütünleme çalışmalarına bir örnek olan bu uygulama sırasında müzik bir katalizör görevi görecektir ve hazırbulunuşluk seviyesine göre ritmik yönergeler eklenerek uygulama yönelik seviye değişikliği yapılabilir. Son aşama olarak süreci hareket aşamasına taşıyarak öğrencinin hem nesnel iletişim hem de bedensel iletişim aygıtları çalıştırılabilir. Bu sayede ritmik doğaçlama uygulamalarına geçilebilir. MTU kurgulanırken koşullu şartlanma ilkesine neden olacak uygulamalardan mümkün olduğunca uzak durarak süreç çok yönlü bütünsel kazanımlar elde edilebilecek bir alana taşınmalıdır. Bu noktada en belirleyici etken öğrencisini iyi analiz ettiği düşünülen öğretmendir.
<i>Yönerge:</i>	Haz duygusu, sakinlik, orada olabilme ve dikkat algısının çalıştırılması yönelik yönergeler.
<i>Kazanımlar:</i>	Görme, anlamlandırma, işleve dökebilme,
<i>Uyaran:</i>	Tef ya da davul
<i>Pekiştirici:</i>	Materyaller ve müzik
<i>Gelişim Alanı:</i>	Devinimsel/ motor, bilişsel, duygusal, duygusal,

<i>Uygulamanın Alındığı Referans Terapist, Yer ve Tarih:</i>	Bu uygulama birleştirilmiş bir uygulamadır. Uygulamanın doğaçlama ve hareket evresi: Simon Procter, 2018 Lviv, Ukrayana, Nordoff-Robbins Müzik terapi tekniği seminerinden alınmıştır. Uygulamanın Duyu Bütünleme Evresi ise MEB Talim Terbiye Kurulu Özel Eğitimde Duyu Bütünleme Terapisi Eğitimi Sertifika Programı, 2017 Esenyurt, İstanbul, uygulama örneklerinden alınarak uyarlanmıştır.
--	--

Uygulama Açıklaması: Bu uygulama örneği ileri seviye uygulamalara katılım gösterebilecek öğrenciler için kurgulanmıştır. Öğretmen çalışmayı regule ederek temel ve orta seviye indirgeyebilir. Örnek olarak; hafif ve orta düzey öğrenme güçlüğü çeken bireyler OSB, YGB (yaygın gelişimsel bozukluğu) ve belirli derecelerde mental retardasyon tanısı almış bireylere yönelik uygulamaları içermektedir. Öğretmen, çalışmalarını bireylerin hazırbulunuşluk düzeyine göre düzenlenmelidir.

3.3.2.2 Orff müzik terapi uygulamaları

<i>Orff Müzik Terapi Uygulama Örnekleri:</i>	
<i>Uygulama:</i>	Betimsel-imgelem çalışmalar, oyunlaştırma, çizgisel notasyon, dans ve ritim çalışmaları.
<i>Yönerge:</i>	Oyunlaştırma, motor beceri, sosyal iletişim, algı, odaklanma, hafıza, tanımlama, uygulayabilmeye, ifade edebilme, yönelik yönergeler.
<i>Hedefler, Kazanımlar:</i>	Takip dikkat, hareket becerisi, kinestetik beceri, aynalama, paralel uyum, motor beceri, grup içi müzik faaliyetine iştirak, motor beceri, Sosyal iletişim, algı, odaklanma, hafıza gelişimi, tanımlama, uygulayabilme, ifade edebilmeye yönelik aktiviteler.
<i>Uyaran:</i>	Tef ya da davul
<i>Pekiştirici:</i>	Materyaller ve müzik
<i>Gelişim Alanı:</i>	Devinimsel/ motor, bilişsel, duygusal, duyuşsal, davranışsal
<i>Uygulamanın Alındığı Referans Terapist, Yer ve Tarih:</i>	Tateiana, 2018, 2019, 2020 (Uluslararası Orff Müzik Terapi Eğitimleri, Kayseri, İzmir, İstanbul) Shirly Salmon (Avusturya) Munich Orff Center, Orff Müzik Terapi Semineri, Almanya, 2010

Uygulama Açıklaması: Bu etkinlikler temel ve orta seviye çalışmalardır. Hafif düzeyde, orta ve ağır düzey gruplarına, OSB, YGB (yaygın gelişimsel bozukluğu) ve mental retardasyon tanısı almış bireylere yönelik uygulamaları içermektedir. Çalışmalar bireylerin hazırbulunuşluk düzeyine göre düzenlenmelidir. MTU aracılığı ile gelişim alanlarına yönelik çalışmalardır. (Bkz:2.4.1 Orff Müzik Terapi)

3.3.2.3 Nordoff-Robbins (NRMTM) müzik terapi uygulamaları

Nordoff-Robbins Müzik Terapi Uygulama Örneği:

Uygulama:	Öğrenci ve öğretmen doğaçlama enstrüman çalma örnekleri, müzikle sıralama çalışmaları ve müzik yolu ile iletişim kurma örnekleri, Birlikte besteleme yapar, şarkı söyler.
Yönerge:	Bu modelde farkındalığı arttırıcı, güven ortamı sağlayıcı, ifadeyi geliştirici uygulamalar sağlanmalı, yönergelerden kaçınılmalıdır.
Kazanımlar:	Algı gelişimi, relaksasyon, ifade geliştirmek, hareket becerisi, farkındalık.
Uyaranlar:	Müzik aletleri, piyano, gitar,
Pekiştirici:	İfadeler, tını ve süreç
Gelişim Alanı:	Devinimsel/ motor, bilişsel, duyuşsal, duygusal, davranışsal
Uygulamanın Alındığı Referans Terapist, Yer ve Tarih:	Nordoff-Robbins Music Therapy Enstitüsü Müdürü Simon Procter. (İngiltere) Psikoloji Üniversitesi Lviv Ukrayna, Nisan 2018

Uygulama Açıklaması: Çıkış gayesi tamamen özel eğitim bireyleri olan bu terapi modeli, danışan ve terapist arasında müzikal bir bağ kurmayı ve kurulan bağ sonucu değişimsel ve gelişimsel kazanımlar hedefler. Bu etkinlikler öğretmen denetiminde temel seviyede uygulanabilir. Hafif düzeyde, orta ve ağır düzey gruplarına, OSB, YGB (yaygın gelişimsel bozukluğu) ve mental retardasyon tanısı almış bireylere ve DEHB tanılı farklı öğrenen bireyler, hareket beceri engeli olan bireylere yönelik uygulamaları içermektedir. Çalışmalar bireylerin hazırbulunuşluk düzeyine göre düzenlenmelidir. Öğretmen aradaki güven ortamı sağladıktan sonra kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkarak öğrencisi ile birebir iletişim ve güven alanında kalmalıdır. Ne var ki Nordoff-Robbins müzik terapi modelinin, belirli tekniklerin uygulamasından dolayı ve enstrümanda profesyonelliği gerektirdiği için bu alanda uzman terapist ve Co-terapist gözetimine ihtiyaç duyulmaktadır. (Bkz:2.4.2 Nordoff-Robbins Müzik Terapi)

3.3.2.4 Kreatif müzik terapi uygulamaları

Kreatif Müzik Terapi Uygulama Örneği:

Uygulama:	Kreatif müzik terapi Çıktılarının örneklerle sunulur. Herhangi bir MTU örneği kreatif müzik terapiye örnek olabilir.
Yönerge:	Farkındalığı arttırıcı, güven ortamı sağlayıcı, ifadeyi geliştirici ve doğaçlamayı teşvik edici yönergeler.
Kazanımlar:	Algı gelişimi, relaksasyon, ifade geliştirmek, hareket becerisi, farkındalık gelişimi, nesne ve süre tanımlama alışkanlığı,
Uyaranlar:	Müzik aletleri, farklı materyaller, boyalar,
Pekiştirici:	İfadeler, tını ve süreç
Gelişim Alanı:	Devinimsel/ motor, bilişsel, duyuşsal, duygusal, davranışsal, sosyal,

Uygulamanın Alındığı
Referans Terapist, Yer
ve Tarih:

Agnieszka Rynkiewicz, Polonya 2009
Shirly Salmon, Almanya 2010
Duygu Duran Orlowski, Türkiye 2018

Uygulama Açıklaması: Bu etkinlikler bütün seviye çalışmalarını kapsamaktadır. Hafif düzeyde, orta ve ağır düzey gruplarına, OSB, YGB (yaygın gelişimsel bozukluğu) ve mental retardasyon tanısı almış bireylere yönelik uygulamaları içermektedir. Çalışmalar, bireylerin hazırbulunuşluk düzeyine göre düzenlenmelidir. (Bkz: 2.4.3 *Kreatif Müzik Terapi*)

Yukarıda 3.3.2.1- 3.3.2.2- 3.3.2.3 ve 3.3.2.4'de verilen uygulama örnekleri ve açıklamalar, ÖEO'ne yönelik 6 hafta verilen ÖEPMTE'nde gösterilen PMT tekniklerine dair genel bilgileri içermektedir. Aşağıda yer alan tablo 3.5 ve 3.6 ise öğretmenler için hazırlana eğitim planı ve kazanımların haftalık programıdır. Bahsi geçen konuların, hangi tarihlerde, kaç saat olarak işlendiği yine bu tablolarda yer almaktadır.

Tablo 3. 5 II. Evre özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitim programı (ÖEPMTE)

S Ü R E	1. Hafta Didaktik Sunum	2. Hafta Didaktik Sunum	3. Hafta Uygulama	4. Hafta Uygulama	5. Hafta Uygulama	6. Hafta Uygulama
	09.02.2018	16.02.2018	23.02.2018	02.03.2018	09.03.2018	16.03.2018
60'	Müzik terapi	Pedagojik Müzik Terapi	Temel Uygulama örnekleri	Orff MT. Uyg.	Nordoff-Robbins MT. Uyg.	Kreatif MT. Uyg.
60'	<i>Eğitimde Müziğin Terapötik Etkisi</i>	<i>Müzikal Bağ Nasıl Kurulur?</i>	<i>Duyu Bütünleme ve MT. Uyg.</i>	<i>Uygulama Örnekleri</i>	<i>Role-Playing</i>	<i>Role-Playing</i>
60'	Teknikler	Bireye Göre Kazanım Geliştirmek	Değerlendir me	Değerlendir me	Değerlendirme	Değerlendirme

Tablo 3.5 II. evre özel eğitim müzik terapi eğitimi programı: Eğitim çıktılarının katılımcılar tarafından canlandırma süreci olan "Role-Playing" Yaratıcı Drama'da "Rol Oynama" (Adıgüzel, 2014, s. 348-350) olarak karşımıza çıkmaktadır. Eyleminin müzik terapi eğitimlerinde net karşılığına alanyazında rastlanmamış, psikodrama gibi sanat ve müzik terapi türevlerini kullanılan alanlarda terminolojinin Role-Playing olduğu tespit edilmiştir. Bunun yerine farklı uzmanların simülasyon, demonstrasyon, dramatizasyon ve canlandırma terimlerini kullandıkları görülmüştür. Role-playing süreci müzik terapi eğitimi boyunca öğrenilen ve deneyimlenen çıktıların eğitmen tarafından katılımcılara uygulama görevleri verilerek, onların kendilerini gerçekleştirme ve değerlendirmesine fırsat verme süreci olarak betimlenebilir. Psikodrama'nın öncüsü Moreno, Role-Playing bireyin süreç içerisinde diğer insan ve nesnelerle gösterdiği etkileşim süreci olarak ifade eder (Özbek ve Leutz, 2003, s. 34). Katılımcılar süreci kendi aralarında yansıttıkları gibi canlandırma sürecini de görsel olarak izlemiş, mesleki gelişimlerine çok

yönlü katkı sağlamışlardır. Araştırmacı bilgi ve birikimini 6 hata boyunca katılımcılara aktarırken bireysel deneyimlemeleri ön planda tutmuştur. Uygulama örnekleri hem gösterilmiş hem katılımcıların birebir deneyimlemesi hem de kendi uygulama örneklerini geliştirmeleri sağlanmıştır. Buna göre; öğretmenler müzik terapinin tanımını öğrenirken MT'nin eğitimde önemi, Orff müzik terapi, kreatif müzik terapi gibi PMT modellerini tanımışlardır. Öğretmenler eğitim boyunca farklı amaçlar için MTU örnekleri geliştirme yollarını keşfederken öğrenci ile nasıl müzikal bağ kurulur ve kurulan bu bağın gelişim alanlarına etkilerini nasıl tespit edip devam ettirilebilir üzerine çalışmalar yapmışlardır.

ÖEPMTE, Günlük Değerlendirme Süreci: Her eğitim günün sonunda araştırmacı önderliğinde katılımcılara süreci ve kendilerini değerlendirebilecekleri bir alan verilmiştir. Bu süreçte yansıtma yoluyla birbirlerini de değerlendirerek paylaşımlarda bulunmaları sağlanmış ve pedagojik müzik terapiyi bütün yönleriyle ele alma ve kendi yeterliliklerini sınama şansı yakalamışlardır.

Görsellerin Değerlendirme Süreci: Süreç görsel olarak kayıt altına alınmış ve ileriki evrelerde öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerinin betimlenmesinde kullanılmıştır. Ayrıca her eğitim günü sonu öğretmen uygulamaları ve öğretmen canlandırmalarının görselleri öğretmenlerle paylaşarak öğretmenler için hem süreci hem de kendilerini daha rahat irdeleyebilmeleri sağlanmıştır. Öğretmenlerle görseller mümkün olduğunda paylaşılmış ve ileride ki süreçte yararlanmaları hedeflenmiştir. Buna ek olarak görsellerin paylaşımı öğretmenlerde olumlu bir etkileşim meydana getirdiği görülmüştür.

Tablo 3. 6 II. Evre özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi kazanımları

	<i>Kazanımlar:</i>
<i>1. Hafta:</i>	Müzik dersi ve müzik terapinin farkını irdeler. Müzik terapinin etki alanlarını irdeler. Özel eğitimde pedagojik müzik terapinin işleyişini irdeler.
<i>2. Hafta:</i>	Pedagojik müzik terapinin uygulama alanlarını irdeler. Pedagojik müzik terapinin uygulama alanlarını deneyimler. Özel eğitim pedagojik müzik terapi tekniklerini irdeler.
<i>3. Hafta:</i>	Özel eğitim pedagojik müzik terapi tekniklerini deneyimler. Duyu bütünleme ve müzikal bağlantı noktalarını irdeler. Bireyin hareketsetel, müzikal, ritmik tepkisel analizini (tespitini) yapar.
<i>4. Hafta:</i>	Orff müzik terapi uygulamalarını deneyimler. Bireyin müzik dışı alanlarına yönelik müzik temelli bir hedef belirler. Belirlediği hedefleri kazanım bağlamında değerlendirme yapabilir.
<i>5. Hafta:</i>	Nordoff-Robbins müzik terapi uygulamalarını deneyimler.

	Bireye göre hedef kazanım bağlamında değerlendirme yapabilir. Terapötik ilişkinin farkına varır. Belirlediği hedefin kazanımını müzik temelli olarak irdeler.
6. Hafta:	Kreatif müzik terapi uygulamalarını deneyimler. Kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinin önemine varır. Müzikal bağ kurma sürecinin farkına varır. Bireye göre hedef kazanım bağlamında çoklu değerlendirme yapabilir.

Tablo 3.6 II. evre özel eğitimde müzik terapi eğitimi kazanımları: 6 haftalık süren ÖEPMTE sırasında öğretmenlere eğitim/uygulama kazanımları bir çizelge halinde verilmiştir. Bu çizelge eğitim boyunca elde edilmek istenilen ve hedeflenen kazanımlar olarak öğretmenlere aktarılmıştır. Ayrıca kazanımlara dair öğretmen değerlendirmeleri Tablo: 4.7 kazanım değerlendirme formunda sunulmuştur. Buna göre; öğretmenlerin özel eğitimde (pedagojik) müzik terapinin temelini oluşturacağı düşünülen bu kazanımların elde etme süreçleri, hem kendi gözlemlerinden hem de araştırmacının sürece dair notlarının ortak betimlemesi ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Kazanımlar alanyazında tespit edilen veriler, uzman görüşleri ve araştırmacının kendi bilgi süzgeçinden geçerek hazırlanmış ve eğitim süreciyle doğru ortantılı olarak geliştirilmiştir.

Eğitim Sürecine Dair Öğretmen Görüşleri: 6 haftalık PMT eğitimi sonrası katılımcı 4 öğretmene (Bkz: EK 4.) *Eğitim / Uygulama Kazanımlarını Değerlendirme Formu* sunulmuştur. Öğretmenlerin eğitime dair değerlendirmeleri ve mesleki gelişim süreçleri tespit edilmek istenmiştir. Form alanyazında tespit edilen veriler, uzman görüşleri ve araştırmacının kendi bilgi süzgeçinden geçerek hazırlanmış ve eğitim süreciyle doğru ortantılı olarak geliştirilmiştir.

3.3.3. Araştırma süreci III. evre özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerine yönelik uygulama geliştirme süreçleri

(3.3.3'ün Genişletilmiş Başlığı: ÖEO'nin ÖE öğrencisinin müzik dışı gelişim alanlarına yönelik hedef/kazanım tespit sürecinde PMT tekniklerine dayalı MTU geliştirmesi ve bunlar çerçevesinde BEP hazırlama süreçleri)

Araştırmanın bu evresinde araştırmanın dördüncü amacına yönelik olarak; “Özel eğitim öğretmenlerinin öğrenci ile yaptıkları pedagojik müzik terapi uygulamaları sırasında uygulama planı yapabilme ve uygulamaya aktarabilme durumlarının yanında öğretmenlerin yazdıkları günlük notları yansıtma toplantısı verileri ve video analizleri

incelendiğinde gelişim süreçleri ne boyuttadır?" sorusu işlenmiştir (Bkz: 4. Amaca İlişkin Bulgular). Süreç şu şekildedir:

Eylem araştırması III. evre dördüncü amacına yönelik sürecinin betimlenmesi, aşağıda ayrıntılarıyla verilmiştir.

Öğretmenlerin Öğrencilere Yönelik Uygulama Süreçlerinin Belirlenmesi:

- Süreç dahilinde; öğretmenlerin öğrencilere yönelik belirledikleri müzik dışı hedefler,
- Bu hedefler doğrultusunda belirledikleri kazanımlar,
- Bu kazanımlar için PMT teknikleri dahilinde geliştirilen müzik temelli uygulamalar,
- Müzik temelli uygulamalar yoluyla geliştirilen (gerçekleşen) müzikal bağ,
- Tespit edilen (elde edilen) müzikal bağ neticesinden meydana gelen (gelmesi muhtemel) terapötik süreç ve kazanımlar hedeflenmiştir.

Yukarıda aktarılan süreç 23 Mart 2018 ve 9 Haziran 2018 tarihleri arasında olacak şekilde toplamda 12 hafta ve haftalık bir ders saati olmak üzere öğretmen uygulamalarını içermektedir.

Öğretmenlerin Öğrencilere Yönelik Kazanım Belirlemesi: (Bkz: 4.4.3)

Öğretmenler, kendi gözlemleri sonucu öğrenciye kazandırılması gereken gelişim alanlarının listesini çıkarıp buna yönelik uygulama/kazanı planı geliştirmeleri için teşvik etmiştir. (Öğretmenler halihazırda öğrencilerini ellerinde var olan raporlar, test verileri, ilgili kurumların paylaşılan bilgileri aracılığı ile ve kendi gözlemleri sayesinde tanımaktadırlar). Sistematik aralıklarla öğretmenlerin öğrenciye uyguladıkları uygulama/kazanım planlarını araştırmacı ile paylaşmaları istenmiştir (Bkz: Ek.7 Öğretmen Uygulama Akış Planları). Bu şekilde öğretmenlerin zaten özel eğitimde ünitelendirilmiş davranış/beceri geliştirme ve kazanım müfredatından yola çıkarak hazırlaması gereken BEP'nı MTU temelinde geliştirip öğrenciye aktarabilme durumları tespit edilmek istenmiştir.

Buna göre:

- Öğretmenlerden öğrencilere yönelik gelişim gösteren ve geliştirilmesi gereken alanların belirlenmesi,
- Öğretmenlerin öğrencilere yönelik belirlenen hedef planının uygulanması sonunda elde edilen kazanımların belirlenmeleri beklenmiştir.

Öğretmenlerin Belirledikleri Kazanımlara Yönelik Müzik Temelli Uygulamalar Geliştirmesi: Bu süreçte öğretmenlerin 6 haftalık özel eğitimde müzik terapi eğitimi neticesinde elde ettikleri bilgi ve birikimden yararlanabilme ve aktarabilme durumları tespit edilmeye çalışılmıştır (Bkz: Ek.7 Öğretmen Uygulama Akış Planları). Öğretmenlerin elde etmek istedikleri kazanımlara yönelik müzik temelli uygulamalar geliştirmeleri teşvik edilmiştir. Sürecin müzik dersi ve müzik temelli uygulamaların farklarını birinci elden tespiti bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Buna göre:

- Öğretmenlerden öğrenciyi müzikal ilgi, ritmik yansıtma, devinimsel kabiliyet, dürtüsellik ve dikkat alanlarında tanımlamaları,
- Öğretmenlerin öğrencilerinde geliştirmek istedikleri alanı, öğrencinin müzikal ve davranış potansiyelini de göz önünde tutarak MTU bir kazanım/uygulama planı geliştirmeleri beklenmiştir.

Öğretmenlerin Kendi Uygulama Sürecine Yönelik Değerlendirmeleri (Günlükler): (Bkz: 4.4.1) Her uygulama öncesi ve sonrası öğretmenlere uygulama süreçlerine ve öz değerlendirmeye dair sorular barındıran günlük notları verilmiştir (Bkz: Ek.5 Öğretmen Günlükleri). Günlük notlarıyla öğretmenlerin kendilerine değerlendirmeye tabi tutarken, mesleki gelişim süreçlerinin gözlemlenmesi ve araştırma için betimsel verilerin tespit edilmesi istenmiştir.

Buna göre:

- Öğretmenlerin süreci irdelemeleri,
- Öğrencilere yönelik elde ettikleri kazanımları irdelemeleri,

- Kurulan müzikal bağ ve bu bağın sonucunda elde edilen terapötik ilişkiyi tanımlayabilmeleri,
- Öğretmenlerin öğrencilere yönelik kazanım/uygulama sürecine devam etme ya da yeni bir kazanım/uygulama süreç basamaklarını geliştirmeleri beklenmiştir.

Öğretmenlerin Uygulama Süreçlerine Yönelik Araştırmacı ile Gerçekleştirilen Yansıtma Toplantıları: (Bkz: 4.4.2) 12 Haftalık uygulama süreci boyunca araştırmacı her 3 haftada bir ve gerek duyuldukça katılımcılarla bireysel olarak yansıtma toplantıları gerçekleştirmiştir (Bkz: E.6 Yansıtma toplantıları). Yansıtma toplantılarında durum değerlendirmeleri yapıldığı gibi süreçle alakalı önemli alanlara değinilmiş ve katılımcıların süreci nasıl daha farklı ele alabilecekleri üzerine istişarelerde bulunulmuştur. Araştırmacı bilgi ve birikimini bu süreçte katılımcılar ile paylaşırken, katılımcılarla birlikte sürece dair kararlar alınması sağlanmıştır. Bu şekilde ve araştırma için betimsel verilerin tespit edilmesi istenmiştir.

Buna göre:

- Öğretmenlerin süreci değerlendirmeleri,
- Öğrencilere yönelik elde ettikleri kazanımları değerlendirmeleri,
- Kurulan müzikal bağ ve bu bağın sonucunda elde edilen terapötik ilişkiyi değerlendirmeleri,
- Öğrencilere yönelik kazanım/uygulama sürecinin değerlendirmeleri,
- Mesleki gelişim süreçlerini değerlendirmeleri,
- Kendi uygulamalarına dair görselleri izleyerek çıkarımlarda bulunmaları,
- Yeni uygulama süreçlerine yönelik kararlar alınması sağlanmıştır.

Araştırmacının Öğretmen Uygulama Sürecine Yönelik Günlük Notları: Araştırmacı öğretmenlerin öğrencileri ile gerçekleştirdikleri uygulama sürecinde öğretmenlerin eylemlerini kendi notlarıyla betimleyen günlükler tutmuştur. Günlük notları yansıtma toplantıları sırasında öğretmenlerle ayrı ayrı paylaşılmıştır. Ayrıca araştırma verilerinin betimlenmesinde araştırmacı günlükleri verilerinden de

faaydalanılmıştır. Araştırmacı günlüğü verilerin daha kompakt bir şekilde betimlenebilmesi adına büyük yarar sağladığı düşünülmektedir.

ÖĞretmenlerin Görsel Kayıtları İnceleme Süreci: 12 haftalık Ğretmen uygulaması sürecinde öğretmenlerin öğrencileri ile gerçekleştirdikleri bütün uygulamalar ayrı ayrı kayıt altına alınmıştır. Her yansıtma toplantısında ve süreç içerisinde gerek oldukça bu görseller öğretmenlerle ayrı ayrı paylaşılarak kendilerini gözlemleme şansı verilmiştir. Bu şekilde öğretmenlerin mesleki gelişimlerini ve uygulama süreçlerini mercek altına almaları hedeflenmiştir.

Araştırmacının Görsel Kayıtları Betimleme Süreci: 12 haftalık Ğretmen uygulaması sürecinde öğretmenlerin öğrencileri ile gerçekleştirdikleri bütün uygulamalar ayrı ayrı kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı bütün görselleri teker teker izleyerek süreci betimlemiştir. Betimleme notlarını yansıtma toplantısı sürecinde öğretmenlerle ayrı ayrı paylaşılarak sürecin öğretmenle birlikte ele alınması sağlanmıştır.

Sözel Değerlendirme: Araştırmacının öğretmenlerle sürece yönelik görsel röportajı, (Bkz: 4.4.4.) 7. hafta ve 11. hafta olmak üzere gerçekleştirilmiştir. ÖĞretmenlerle yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan birebir görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler görsel kayıt altına alınmış ve öğretmenlerin günlüklerde yer almayan sorularla süreci, araştırmayı, araştırmacıyı mercek altına almaları hedeflenmiştir. Görüşme ile araştırmanın Ğretmen gözünde işlevselliği de tespit edilmeye çalışılmıştır (Bkz: Ek.8).

Yazılı Değerlendirme: (Bkz: 4.4.5) Eylem araştırmasının sonlandırıldığı 12. haftada öğretmenlerin kendi eğitim süreçlerini, Ğrenci ile gerçekleştirdikleri uygulama süreçlerini, planlama süreçlerini ve yansıtma toplantısı süreçlerinin yanında 20 hafta süren araştırmayı bütün yönleri ile mercek altına almaları ve yazılı olarak değerlendirmeleri istenmiştir (Bkz: Ek.9).

Değerlendirme verilerinin betimlenmesi ile 'lerinin özel eğitimde kullanılan PMT modellerini uygulanabilme durumlarının birinci ağızdan tespit edilmesi

istenmiştir. Bu şekilde araştırmanın öğretmen gözünde de işlevselliğinin ortaya konulacağı düşünülmüştür.

Araştırmacının Sürecinin Betimlenmesi: Günlükler, yansıtma toplantısı verileriyle ve araştırmanın elde edilen diğer verilerinin harmanlanması ile öğretmenlerin mesleki gelişimi ve ÖEÖ'nin pedagojik müzik terapi modellerini uygulayabilme durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın 20 haftalık eylem süreci boyunca elde edilen bütün verileri araştırma sürecinin yapılandırılmasında kullanılmıştır. Veriler araştırmanın nihai sonucuna da aktarılmış ve bir durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

3.4. Çalışma Grubu

"Eylem araştırması problem ile doğrudan ilgili kişilerle gerçekleştirilir. Dolayısıyla ele alınan problem, problemin çözümü için geliştirilen öneriler (amaç, alt problemler), elde edilen bulgular ve sonuçlar hep bu kişilerle (paydaşlarla) ilgilidir. Özel tanımlı, kasıtlı bir grupta gerçekleştirildiği için eylem araştırmalarında genellikle evren örneklem aynıdır. Bu yöntemle genellenebilir sonuçlara varmak zorunlu değildir ve bazen olası da değildir" (Büyüköztürk vd.,2014, s. 258). Eylem araştırması süreçlerinde, sürecin getirisi olarak çalışma grupları değişkenlik gösterebilir.

Bu çalışmada çalışma grupları şu şekildedir:

Araştırmanın I. evre çalışma grubu için; 2017-2018 Eğitim-öğretim yılı Afyonkarahisar ilinde görev yapan ve seminere katılım gösteren 50 özel eğitim öğretmeninden,

Araştırmanın II. evre çalışma grubu için; ÖEPMTS'ne katılım gösteren ve araştırmanın II. evresine katılan Afyonkarahisar özel eğitim uygulama okulu 1,2. kademedeki görev yapan 4 özel eğitim öğretmeninden,

Araştırmanın III. evre çalışma grubu için; araştırmanın I. evre seminer, II. evre eğitim süreçlerine katılım göstermiş, Afyonkarahisar özel eğitim uygulama okulu 1,2. kademedeki görev yapan ve araştırmanın III. evre uygulama sürecine katılım sağlayan 2 özel eğitim öğretmeninden oluşturmaktadır.

3.4.1 Çalışma gruplarının oluşturulması

Araştırmada sürecinin sağlıklı bir zeminde ilerleyebilmesi için öğretmenlerin I. II. ve III. araştırma sürecine dahil olmalarında, katılımcılık ve sürecin paydaşı olmaya yönelik isteklilik durumu esas alınmıştır. Çalışma gruplarının oluşturulmasında araştırmanın amaçları gözetilmiştir.

Araştırmanın I. evresinde elli kişiden oluşan özel eğitim öğretmeni grubuna yönelik müzik terapi semineri gerçekleştirilmiştir. Seminer sonrası dört özel eğitim öğretmeni araştırmanın II. evresini teşkil eden 2 hafta didaktik 4 hafta uygulamalı müzik terapi eğitimine katılım göstermiştir. Araştırmanın III. evresini teşkil eden ve *öğretmenlerin öğrencilerin gelişim alanlarına yönelik kazanımlar belirleyip, bu kazanımlar üzerinden müzik temelli uygulamalar geliştirdikleri 12 haftalık müzik terapi uygulama süreci* için ise iki öğretmen katılım göstermiştir. Buna göre; araştırmanın I. evresi 50, II. evresi 4, III. evresi 2 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın I. evresini kapsayan özel eğitim öğretmenlerine yönelik müzik terapi uygulama semineri sonunda, süreç ayrıntıları ile anlatılmış ve sürece gönüllü olarak katılımın ve belirli bir özveriyle yaklaşmanın önemi ayrıntıları ile aktarılmıştır. Yapılan araştırmada her bir bireyin gelişim durumu hiçbir karşılaştırma olamadan betimlenmiştir. Buna göre; süreç içerisinde öğretmenlerin devamlılık kararı veri kaybı olarak değil uygulama sürecine hazır olup hazır olmamak olarak değerlendirilmiştir. Zira öğretmenlerin edindikleri her bir bilgi ve donanım mesleki hayatta kendilerini farklı bir boyuta taşıyacağı düşünülmektedir. Müzik eğitimi olmayan bireylerin müzik yoluyla öğrencilerin gelişim alanlarına yönelik bir bağ kurma sorumluluğunu alıp alınmaması ancak kendi öz iradeleriyle açıklanabilir.

Özel eğitim öğretmenlerinin çalışma koşulları; öğrenci sayıları, sınıf durumları göz önünde tutularak araştırma sürecinde eğitim/uygulama aşamalarına öğretmenler kendi öz iradeleri ile devam edip, süreci yine kendi öz irileriyle tamamlamışlardır. Bundan dolayı araştırma potansiyelinin çalışma gruplarına eşit başarı oranında aktarıldığı düşünülmektedir.

3.4.2 Çalışma ortamı

Nitel araştırmalarda ortam özellikleri araştırma sonuçlarını etkileyecek bir etken olarak değerlendirilir. Bundan dolayı araştırma ortamlarının betimlenmesi gerekmektedir. Araştırmanın I. evresi, Afyon RAM müdürlüğü konferans salonunda gerçekleşmiştir. Araştırmanın II. evresi, Afyonkarahisar özel eğitim uygulama okulu toplantı salonunda gerçekleşmiştir. Araştırmanın III. evresi, aynı kurumun müzik sınıfı ve spor odasında gerçekleşmiştir. Araştırma verilerinin tamamı sürecin kolaylığı ve veri kaybını önleme adına, özel eğitimcilerin aşına oldukları kurum, salon ve odalarında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca araştırmanın II. ve III. evreleri mesai saatleri içerisinde gerçekleştirildiği ve resmi izinler ve onay formlarında çalışmanın yapılacak mekânlar bildirilmiştir. Uygulamaların yapıldığı bütün mekânlar gerekli ses sistemi ve teknik yeterliliklere sahip olduğu ve uygulamanın işlenişi için yeterli olduğu düşünülmüştür. Araştırmanın III. evresinde araştırmacı öğretmen ve öğrenci çalışma sürecine müdahale etmemiş ve siyah bir perdenin arkasından süreci gözlemlemek ve verileri toplamak için bulunmuştur. Bu gereksinimlerden dolayı çalışılan mekânların araştırma için uygun olduğu düşünülmektedir.

3.4.3 I. Evre çalışma grubunun özellikleri

Özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri (ÖEPMTS) özel eğitim alanında çalışan uzman (PDR) ve öğretmenlerin, özel eğitimde müzik terapiyi birebir deneyimleyerek tanınmaları, konuya dair görüşlerini ve yeterliliklerini tespit etmek ve araştırmanın II. ve III. evresinde yer almak isteyen bireylere ulaşmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın I. evresi taşıdığı amaç ve bu amaca uygun olarak izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği bakımından durum saptamaya yönelik uygulamalı betimsel/yoruma dayalı bir çalışmadır. Katılımcılar, çalışmanın içeriğini ve amacını Afyonkarahisar Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM) ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün kurumlara gönderdiği üst yazıyla öğrenmişlerdir. Seminere 50 katılımcı iştirak etmiştir.

Buna göre; ÖEPMTS öncesinde ilgili kurumlarda 70 kadar kadrolu alan mezunu tespit edilmiş, alan mezunlarının İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Öğretim Şubesi'ne bağlı; 6 özel eğitim rehabilitasyon merkezi, özel eğitim (eski adı OÇEM) uygulama okulu, işitme engelliler okulu, orta ve ağır düzey zihinsel engellilere yönelik birinci,

ikinci kademe ve ortaöğretim okulu, hafif düzey zihinsel engellilere yönelik ortaöğretim okulu, destek eğitimi alanına yönelik örgün eğitim okullar bünyesinde 30 özel eğitim sınıfı, örgün eğitim okulları bünyesinde %60 oranında örgün eğitimin gerçekleştirildiği 45 adet destek eğitim odasında görev yaptığı bilgisine ulaşılmıştır. Uygulamaya katılan katılımcılar gönüllülük usulüne göre katılmış ve veriler gönüllülük usulüne göre toplanmıştır (Bkz: 3.3.1).

Tablo 3. 7 Seminere katılan bireylerin çalıştıkları alanlara göre dağılımları (ÖEPMTS I. Evre)

<i>Alan</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Özel Eğitim Bölümü	43	86,0
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR)	6	12,0
Sosyal Hizmetler	1	2,0
<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>

Tablo 3. 7 Seminere katılan bireylerin çalıştıkları alanlara göre dağılımları: ÖEPMTS'ne özel eğitim (öğretmenliği) bölümü mezunu olduğunu belirten (n=25), özel eğitim zihinsel engelliler (öğretmenliği) bölümü mezunu olduğunu belirten (n=18), psikolojik danışmanlık ve rehberlik mezunu olduğunu belirten (PDR) (n=6), sosyal hizmetler mezunu olduğunu belirten (n=1), 50 kişi katılmıştır. Seminere Afyonkarahisar Merkez ilçede çalışan özel eğitim alanı mezunu öğretmenler arasında %70 oranında katılımın sağlandığı görülmüştür. Ne var ki zihinsel engelliler (öğretmenliği) bölümünün günümüzde pek çok üniversitenin özel eğitim (öğretmenliği) bölümü içerisinde öğrenci kabul eden bir bölüm olduğu tespit edilmiş olup; veri bütünlüğünün sağlanabilmesi ve terminolojik hatanın önüne geçebilmek adına tablo üzerinde n=18 ve n=25'in toplamı olan n=43 oranı verilmiştir.

Tablo 3. 8 Seminere katılan bireylerin çalıştıkları alanlardaki kıdem yılları (ÖEPMTS I. Evre)

<i>Kıdem Yılı</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
1-5	26	52,0
6-10	12	24,0
11-15	10	20,0
15 üstü	2	4,0
<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>

Tablo 3. 8 Seminere katılan bireylerin çalıştıkları alanlarda ki kıdem yılları: ÖEPMTS katılımcılarının %52 oranında beş yıla kadar mesleki deneyimi olduğunu belirten kişilerden oluştuğunu, on yıla ve on beş yıla kadar mesleki deneyimi olduğunu belirten kişilerin ise eşit orana yakın olduğu ancak 15 yıl üstü özel eğitimde alanında çalışan 2 katılımcı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 9 Seminere katılan bireylerin demografik dağılımı (ÖEPMTS I. Evre)

<i>Yaş</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
20-30	25	50,0
31-40	14	28,0
41-50	10	20,0
51 üstü	1	2,0
<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Erkek	16	32,0
Kadın	34	68,0
<i>Toplam</i>	<i>30</i>	<i>100,0</i>

Tablo 3. 9 Seminere katılan bireylerin demografik dağılımı: Seminere katılan bireylerin %50 oranında 30 yaş altı bireylerden oluştuğu, katılımcıların %68 oranında kadın bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir.

3.4.4 II. Evre çalışma grubunun özellikleri

Özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitimi: ÖEPMTS'ne katılım göstermiş ve araştırmanın devamında yer almak isteyen özel eğitim alanında çalışan uzman (PDR) ve eğitimcilerden oluşmaktadır. Öğretmenler özel eğitimde müzik terapi üzerine 6 haftalık birebir öğrenme sürecine dahil olmuşlardır. Öğretmenler konuya dair mesleki gelişim sürecinin bir parçası olmuşlar ve okul ortamında gerçekleştirdikleri BEP süreçlerinde belirledikleri kazanımlar üzerinden müzik temelli uygulamalar geliştirebilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca eğitim süreci öğrenci ile kurulan müzikal bağ ve bunun sonucu elde edecekleri terapötik sürecin nasıl geliştiğini fark etmeleri amacıyla da önem teşkil etmektedir.

Araştırmanın II. evresi, taşıdığı amaç ve bu amaca uygun olarak izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği bakımından süreç odaklı uygulamalı betimsel/yoruma dayalı bir çalışmadır. Katılımcılar Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Özel Eğitim Dairesine bağlı Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. ve II. kademe okulunda görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Buna göre; eğitim sürecine 4 katılımcı öğretmen iştirak etmiştir (Bkz: 3.3.2).

Tablo 3. 10 ÖEPMTE katılımcı öğretmen bilgileri (II. Evre)

	<i>Ö1</i>	<i>Ö2</i>	<i>Ö3</i>	<i>Ö4</i>
<i>Yaş</i>	33	27	24	30
<i>Cinsiyet</i>	Erkek	Erkek	Kadın	Kadın
<i>Eğitim</i>	Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü	Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü	Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü	Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü
<i>Çalışma yılı</i>	7	3	2	8
<i>Şu anki çalışma grubu</i>	OSB tanılı orta dereceli öğrenme güçlüğü olan öğrenciler	Hafif ve orta dereceli öğrenme güçlüğü olan öğrenciler	İleri derecede öğrenme güçlüğü olan öğrenciler	İleri derecede öğrenme güçlüğü olan öğrenciler
<i>Sınıfı içi öğrenci sayısı</i>	4	2	2	3

Tablo 3. 10 ÖEPMTE katılımcı öğretmen bilgileri: ÖEPMTE'ne katılan Ö1: Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü mezunu ve alanda 7 yıldır öğretmen, 2017-2018 eğitim öğretim yılında OSB olan YGB tanılı öğrencilerle çalışmakta. Ö2: Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü mezunu ve alanda 3 yıldır öğretmen, 2017-2018 eğitim öğretim yılında öğrenme güçlüğü tanılı öğrenciler ile çalışmakta. Ö3: Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü mezunu ve alanda 2 yıldır çalışmakta, 2017-2018 eğitim öğretim yılında ileri derecede mental retardasyona sahip bireylerle çalışmakta. Ö4: Özel eğitim (öğretmenliği) bölümü mezunu ve alanda 8 yıldır çalışmakta, 2017-2018 eğitim öğretim yılında ileri derecede mental retardasyonu olan öğrenciler ile çalışmakta olduğu tespit edilmiştir.

3.4.5 III. Evre çalışma grubunun özellikleri

Öğretmen Uygulama ve Eylem Süreci: Özel eğitimde müzik terapi normları dahilinde 12 hafta boyunca “tanımla, planla, uygula, değerlendir, tekrar et” sürecine katılım göstermek isteyen ve araştırmanın devamında yer almak isteyen eğitimcilerden oluşmaktadır. Öğretmenler ÖEPMTE sırasında edindikleri çıktılar dahilinde 12 haftalık birebir öğrenci uygulamaları sürecini, araştırmacıyla eş güdümlü olarak yönetmişlerdir. Bu şekilde mesleki yeterliliklerine katkı sağlanması planlanmıştır. Öğretmenlerin sınıf ortamında gerçekleştirdikleri BEP geliştirme süreçlerinde belirledikleri gelişim alanları üzerinden kazanımlar belirleyip, bu kazanımlara yönelik müzik temelli uygulamalar yapmaları sağlanmıştır. Ayrıca 12 haftalık süreç içerisinde gerçekleştirilen yansıtma toplantılarında öğretmenlere mentorluk (supervisörlük) yapılmaya çalışılmıştır. Öğretmenler öğrenci bazlı geliştirdikleri uygulamalar sırasında öğrenci ile kurulan müzikal bağ ve bunun sonucu elde ettikleri terapötik sürecin nasıl meydana geldiğini deneyimlemeleri hedeflenmiştir. Sürecin birinci elden öğrenci gelişimini gözlemek adına önem teşkil ettiği düşünülmektedir.

Araştırmanın III. evresi, taşıdığı amaç ve bu amaca uygun olarak izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği bakımından eylem araştırması modeli çerçevesinde süreç

odaklı uygulamalı betimsel/yoruma dayalı bir çalışmadır. Katılımcılar Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğünün Özel Eğitim Dairesine bağlı Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. ve II. kademe okulunda görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Buna göre; 12 haftalık eylem sürecine 2 öğretmen iştirak etmiştir (Bkz: 3.3.3).

Tablo 3. 11 Eylem sürecine katılım gösteren öğretmen bilgileri (III. Evre)

	Ö1	Ö2
<i>Öğretmen İsim</i>	Onur Öğretmen	Muhittin Öğretmen
<i>Yaş</i>	33	27
<i>Cinsiyet</i>	Erkek	Erkek
<i>Eğitim</i>	Özel Eğitim Zihinsel Engelliler Öğretmenliği	Özel Eğitim Zihinsel Engelliler Öğretmenliği
<i>Çalışma yılı</i>	7	3
<i>Çalışma yapmayı hedefledi öğrenci tanısı</i>	YGB olan, öğrenme güçlüğü ve konuşma güçlü tanıli öğrenci	Konuşma güçlüğü, hafif dereceli öğrenme göçlüğü ve DEHB tanısı olan öğrenci
<i>Çalışmaya karar verdiği öğrenci sayısı</i>	1	1
<i>Öğrenci isim</i>	Aziz	Mustafa

Tablo 3. 11 Eylem sürecine katılım gösteren öğretmen bilgileri: 12 Haftalık öğretmenlerin öğrencileri ile uygulama gerçekleştirdikleri eylem sürecine katılan Ö1: Onur Öğretmen, Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engelliler Öğretmenliği mezunu ve OSB olan YGB tanıli öğrencilerle 7 yıldır çalışmakta, 12 hafta boyunca çalışma yapmayı hedeflediği öğrenci OSB olan YGB tanısı aldığı tespit edilmiştir. Ö2: Muhittin Öğretmen, Özel Eğitim Bölümü Zihinsel Engelliler Öğretmenliği mezunu ve öğrenme güçlüğü ve DEHB tanıli öğrenciler ile 3 yıldır çalışmakta, 12 hafta boyunca çalışmayı yapmayı hedeflediği öğrenci hafif derecede mental geriliği olan ileri derecede hiperaktivite ve odak güçlüğü tanısı aldığı tespit edilmiştir.

3.5 Araştırma Geçerlilik ve Güvenirliği

Araştırma amacını teşkil eden araştırma sorularına cevap niteliğini de taşıyan yarı yapılandırılmış, yapılandırılmış sorular, öğretmen formları, günlük soruları, yansıtma toplantısı soruları, eylem planı öncesi ve süresince uzman ve akademisyen görüşleriyle elde edilmiştir. Araştırma kapsamında alan bilgisi ve nitel araştırma konularında uzman ve akademisyen görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırmanın her bir amacına yönelik olarak araştırmacı tarafından alanyazından yararlanılarak hazırlanan veri toplama araçları ve sorular, uzman ve akademisyenlerin görüşleri neticesinde nihai haline ulaşmıştır. I. evre ÖEPMTS ve II. evre ÖEPMTE sırasında kullanılan uygulamalar ve teknikler için alan uzmanlarının görüşleri yanında

yıllar içerisinde araştırmacının katılımcı olduğu eğitimlerden faydalanılmıştır. Araştırma sürecinde de alan uzmanı kişilerin görüşlerinden sürekli olarak yararlanılmıştır. Ayrıca özel eğitim alanında kullanılan güncel kaynaklardan veriler toplanarak araştırmacı tarafından karşılaştırma yapılmış ve geçerlilik güvenirlik tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma sürecinde verilerin analizi düzenli olarak yapılmış. III. evre öğretmen uygulama geliştirme süreci sırasında o haftanın verileri her uygulama sonrası betimlenmiş, böylelikle süreç elementlerinin birbiri ile olan ilişkisinin irdelemenmesi sağlanmıştır. Mümkünlük dahilinde çalışma verileri uzmanlar ile paylaşılıp revizasyon ve süreç odaklı bilgi paylaşımında bulunulmuştur. Afyon Özel Eğitim Uygulama Okulu müdürü ve özel eğitim uzmanı Olcay Göçer ile sürekli iletişimde kalınarak özel eğitim ayağı güçlendirilmiştir. Ayrıca müzik terapist ve akademisyen olan Sayın Prof. Dr. Ayla Clark Varol (Amerika), Sayın Dr. Agnieszka Rynkiewicz (Polonya) ve Sayın Tetiana Chernous (Ukrayna) ile sürekli etkileşimde kalınarak pedagojik müzik terapi ayağı güçlendirilmiştir. Bu şekilde araştırmacının betimlemelerinin, sürecin ve çalışılan ortamın araştırmayı okuyanlar için daha rahat kavranabilmesine özen gösterilmiştir.

Süreç içerisinde eğitimde ve özel eğitimde gerçekleştirilmiş eylem araştırmalarına, bunun yanında konuya dair dokümantasyonlara ulaşılmış ve araştırmacı tarafından bir bibliyografya yapılarak bu çalışmalar kategorilendirilmiştir. Bu çalışmalardaki bilgilerin karşılaştırılması ve sağlaması yapılarak araştırmanın I. ve II. evresini kapsayan 8 hafta ve araştırmanın III. evresini kapsayan 12 haftalık eylem sürecine dair yöntem geliştirilmesinde faydalanılmıştır.

Araştırma maddelerinin geliştirilmesi ve bu maddelerin geçerliliği ve güvenirliği konuyla ilgili alanda çalışan uzmanlara sunulmuş ve cümle listesi oluşturulması istenmiştir. Zira eylem araştırmasında yapılan uygulamaların sürekli analiz edilerek bir sonraki sürece aktarımının gerekliliği neticesinde nitel araştırma konusunda uzman akademisyen görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Görüş beyan eden akademisyenler Yaşar Üniversitesi (İzmir), Erciyes Üniversitesi (Kayseri), Southern Vermont Music Therapy NPO (Amerika), ve Osman Gazi Üniversitelerinde (Eskişehir) görev yapmaktadır. Akademisyenler araştırmanın I. evre, II. evre, III. evre veri toplama araçlarının oluşturulmasında ve her evre için oluşturulan soru envanterlerinin geçerlilik ve güvenirliğinin sağlamasında gerek mail yolu, gerek telefon konuşması, gerek kamera

görüşmesi, gerekse yüz yüze olarak iletişim kurulmuştur. Akademisyen elde edilen bu listede alanyazından elde edilen soru havuzuna eklenerek benzer maddeleri çıkarılmıştır. Elde edilen yeni liste hem akademisyen hem de uzman görüşlerine tekrar sunulmuştur. Uzman görüşleri neticesinden araştırmacı tarafından nihai bir envanter elde edilmeye çalışılmıştır.

Buna ek olarak Necmettin Erbakan Üniversitesi'nden (Konya), farklı aralıklarla akademisyenlerin görüşlerine başvurularak araştırmanın eylem süreci ve araştırmanın uygulama evreleri gerekli görüldüğü zaman düzeltmelere gidilmiştir ve araştırma nihai haline ulaşmıştır.

Araştırmacının Konumu ve Deneyimi Hakkında Bilgiler: Araştırmacı araştırma sürecinde hem gözlemci hem de kendi çalışmalarını uygulamaya dahil etmesi bakımından uygulayıcı katılımcı konumundadır. Araştırmacının konu üzerindeki birikimi aşağıda verilmiştir.

- 2008-2009 Avrupa Komisyonu Asistanlık (Staj) Programı: LLP:2009/2007-TR-70.
- 2010-2011 Grundtving Asistanlık programı: 2011-1-TR-Gru11-28059. Kapsamında “Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy” (Polonya) adlı özel eğitim kurumunda Dr. Agnieszka Rynkiewicz’in himayesinde müzik terapi asistanlığı,
- 2018 Nordoff-Robbins müzik terapi eğitimi, Uzman Dr. Simon Procter, İngiltere (Lviv Katolik Psikoloji Üniversitesi Sanat ve Müzik Terapi Bölümü-Ukrayna),
- 2018 Modül I. 2019 Modül II. 2020 Modül III. Orff müzik terapi eğitimi Uzmanı Tetiana Chernous. Ukrayna (Ana Yaratıcı Sanat ve Müzik Terapileri Derneği-Türkiye),
- 2017 Müzik ve hareket terapisti Christine Schönherr. Almanya. (Nitra Müzik Üniversitesi-Slovakya).
- 2015-2016 Prof. Dr. Ayla Clark Varol. ABD (Webinar ve Fiziki Atölyeler)

- 2018 Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Hizmet İçi Eğitim Programları Özel Eğitimde Duygu Bütünleme Terapisi Uygulayıcılığı Sertifika Program (Türkiye)
- 2018 Yine aynı kurumun; Özel Eğitim Uygulama ve Yaklaşımlar Sertifika Programı (Türkiye)
- 2019 Sağlık Bakanlığı GETAT Dair Başkanlığı Müzik Terapist Sertifika Programı (Türkiye)

Araştırma sırasında yapılan uygulamaların tamamında yıllar içerisinde; “Müzik Terapist Dr. Ayla Clark Varol, Amerika. Uzman Psikoterapist Müzik ve Sanat terapisti Tateiana Chernous, Ukrayna. Müzik Terapist Dr. Agnieszka Rynkiewicz, Polonya, Nordoff-Robbins Müzik Terapi Uzmanı Dr. Simon Procter, İngiltere. Orff-Schulwerk eğitmeni ve Yaşlılık Dönemi Müzik Terapi Uzmanı Christine Schönherr, Almanya.” atölyelerinden edinilen uygulama bilgileri birebir ya da araştırmacı tarafından amaca yönelik geliştirilerek kullanılmıştır.

Bunun yanında çalışmada meydana gelen öğretim programının güvenilirliği için araştırmaya sözel olarak mail, görüntülü ve yüz yüze görüşmelerle farklı ülkelerdeki müzik terapistleri ve eğitimde müzik terapi uzmanlarının bilgi birikimine başvurulmuştur. Müzik terapi seminer konuları ve öğretmen müzik terapi eğitimi içeriği ve verilerin hem özel eğitim hem de müzik terapi normlarına göre betimlenmesi için alanda çalışan müzik terapistlerden ve özel eğitim uzmanlarından (Bkz: Tablo 3.12) bir danışma grubu kurulmuş ve yararlanılmıştır.

Tablo 3. 12 Uzman görüşme cetveli

Uzman/ Terapist	Son Görüşme Tarihi
Müzik Terapist, Dr. Ayla Clark Varol, Amerika.	11.10.2018
Müzik Terapist, Dr. Agnieszka Rynkiewicz, Polonya.	05.04.2009
Uzman Psikoterapist, Müzik ve Sanat terapisti, Tateiana Chernous, Ukrayna.	14.09.2019
Özel eğitim Uzmanı, Olcay Göçer, Türkiye.	30.06.2018
Pediatric ve özel eğitim Psikoloğu, Ecer Seçer, Türkiye.	15.05.2018

Tablo 3. 12 Uzman görüşme cetveli: Yukarıdaki tabloda uzmanlarla araştırma için yapılan son görüşme tarihine yer verilmiştir.

Bu araştırmada yer alan soru envanteri Büyüköztürk vd. (2014, s. 124-172)'nin anket geliştirme aşamalarına göre hazırlamıştır. Soruların geçerlilik güvenirlikte ise Büyüköztürk vd. (2014, s. 106)'nin test geliştirme aşamalarından amacın belirlenmesi, ölçek amacının belirlenmesi, madde havuzunun oluşturulması, anlaşırılık ve uzman görüşü alma aşamaları benimsenmiştir.

1. Amaca İlişkin Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliği: Araştırmanın birinci amacını ve I. evresini oluşturan (ÖEPMTS) Seminer sürecinde çalışma gurubunun, özel eğitim alanında uygulanan müzik terapi çalışmaları hakkında görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmış. Bu doğrultuda alanyazın taramasıyla 100 soruluk bir havuz oluşturulmuş, uzman ve akademisyen görüşlerine dayanarak havuz 50 soruya çekilmiştir. Oluşturulan bu havuzdan likert tipi tutum envanteri geliştirilmiş ve bu envanter özel eğitim ve müzik terapi uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur (*Bkz: Tablo 3.12*). Uzmanlardan alınan nihai dönütlerle 30 soruluk bir envanter elde edilmiştir. Seminer süreci ve çalışma grubu göz önünde tutularak 30 soru araştırmacının bilgi/birikim süzgecinden de geçirilmiştir. Sonuç itibari ile 28 betimleyici likert tipi soruya ulaşılmıştır. Anket geliştirme ve uygulama sürecinde Büyüköztürk vd. (2014, s. 125)'nin geliştirdiği anket geliştirme süreci takip edilmiştir.

4 aşamadan oluşan süreç şu şekildedir:

- Problem tanımlama, amaç ve soruların belirlenmesi,
- Maddelerin yazılması, taslak bir formun oluşturulması,
- Akademisyen görüşlerinin alınması, uzman görüşlerinin alınması,
- Son şekil, incelemelerle anketin son şeklinin verilmesi.

Seminere katılan I. evre çalışma grubundan elde edilen görüşler bilgi/durum tespitine dayalı olarak  z mlenmiş ve betimlenmiştir. Araştırmanın birinci amacına yönelik   l  likert tipinde hazırlanmış betimsel yönergelerle öğretmenlerin, müzik terapiye bakış açıları ve MTU'nın etkisine yönelik yeterlilik tespitine dayalı sorular Ek.1'de sunulmuştur.

2. Amaca İlişkin Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliği: Araştırmanın ikinci amacını II. evresini oluşturan (ÖEPMTE) eğitim öncesinde çalışma

grubunun özellikleri, yeterlilikleri, ilgi alanları ve beklentilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda alanyazın taramasıyla bir soru havuzu oluşturulmuş, uzman ve akademisyen görüşlerine sunulmuştur. Görüşler neticesinde iki çizelge elde edilmiştir. Birinci çizelge öğretmen yeterlilik tespiti, ikincisi öğretmenlerin tanımlanması üzerine oluşturulmuştur. Oluşturulan bu çizelgelerden birinci likert tipi envanter geliştirilerek elde edilmiştir. İkinci çizelge ise açık uçlu kişisel betimlemelere dayanan bir envanterden oluşmaktadır. Elde edilen bu iki envanter özel eğitim ve müzik terapi uzmanlarının görüşlerine de sunulmuştur (Bkz: Tablo 3.12). Bu gruptan alınan nihai dönütlerle çizelgeler nihai halini almıştır. Eğitime katılan II. evre çalışma grubundan elde edilen görüşler bilgi/durum tespitine dayalı olarak çözümlenmiş ve betimlenmiştir (Bkz: 3.3.1). Araştırmanın ikinci amacına yönelik hazırlanmış betimleyici çizelgelerle öğretmenleri tanımlamaya dayalı sorular Ek.2'de sunulmuştur.

3. Amaca İlişkin Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliği: Araştırmanın II. evresi dahilinde araştırmanın üçüncü amacını oluşturan (ÖEPMTE) eğitim sonrasında çalışma grubunun mesleki gelişimi, kazanımları ve verilen 6 haftalık eğitimin niteliğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Buna göre soruların oluşturulmasında aşağıda yer alan geliştirme aşamaları kullanılmıştır:

- Amacın belirlenmesi,
- Hedef kitlenin belirlenmesi,
- Tespit edilmek istenilen özelliklerin belirlenmesi, (özyeterlilik, beceri gibi odaklanılan kavramların yapılarının belirlenmesi)
- Madde havuzunun oluşturulması, en uygun maddelerin tespiti için literatür taraması ve uzman görüşleri,
- Verilerin nasıl elde edileceğinin açıklanması, (görüşme mi, gözlem mi gibi veri toplama araçlarının belirlenmesi)
- Maddelerin dil açısından anlaşılabilirliğin incelenmesi,
- Uzman görüşleri alınarak veri toplama maddelerinin değerlendirilmesi ve ölçülmesi (Büyüköztürk vd, 2014, s. 105-106). Bu aşamalar araştırmanın bütün amaçlarına uygun olarak düzenlenmiş ve uygulanmıştır.

Bu doğrultuda alanyazın taramasıyla 20 soruluk bir havuz oluşturulmuş, uzman ve akademisyen görüşleriyle elde edilen maddelerin benzerleri çıkartılıp havuz 28 soruya yükselmiştir. Elde edilen bu envanter yine akademisyen görüşleri alınarak 14 açık uçlu sorudan oluşan nihai haline gelmiştir. Eğitime katılan II. evre çalışma grubundan elde edilen görüşler durum tespitine dayalı olarak betimlenmiştir (Bkz: 3.3.2). Araştırmanın üçüncü amacına yönelik hazırlanmış eğitim ve eğitim uygulamaları değerlendirme formu soruları *Ek.4'te* sunulmuştur.

4. Amaca İlişkin Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliği: Araştırmanın dördüncü amacı ve III. evresini oluşturan 12 haftalık eylem süreci boyunca çalışma grubunun mesleki gelişim süreci mercek altına yatırılmıştır. Bu doğrultuda yerli ve yabancı kaynaklara ulaşılmıştır. Soruların çarpıcı ve birbirleri ile benzerlik teşkil etmemesi adına araştırmacı tarafından yoğun bir çaba sarf edilmiştir. Elde edilen verilerin günlüklere ve yansıtma toplantılarına mantıklı şekilde yerleştirmek için aşırı özen gösterildiği düşünülmektedir. Zira sürecin öğretmenler için karmaşılaştırılmaması en birincil hedef olmuştur. Araştırmacı tarafından elde edilen soru envanteri uzman ve akademisyenlerin ayrı ayrı görüşlerine sunulmuş ve görüşler neticesinde nihai haline gelmiştir. Öğretmen uygulamalarını kapsayan III. evre çalışma grubundan elde edilen veriler durum tespitine dayalı olarak titizlikle ve tarafsızca betimlenmiştir (Bkz: 3.3.3). Araştırmanın üçüncü amacına yönelik hazırlanmış envanterler *Ek.4, Ek.5, Ek.7, Ek.8, Ek.9'da* sunulmuştur.

Buna göre; araştırmada kullanılan farklı veri kaynakları, veri toplama araçları, uzman görüşleri ve akademik dönütler bir seneye yayılan geniş bir zamanda hazırlanmıştır. Böylece araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliğinin sağlanması ve *veri çeşitliliği kuralına* (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 94) uyularak sürecin farklı değerlendirilmesi için çalışılmıştır. Bu şekilde gerekli etik önlemlerin alındığı düşünülmektedir.

3.6 Verilerin Çözümlemesi

Eylem araştırmasında analiz süreci verilerin elde edilmeye başladığı anda başlar, bu da süreci ve araştırmanın anlaşılır kılınmasını sağlar (Kemmis, 1988, s. 177). Yıldırım ve Şimşek (2008, s. 303)'e göre; eylem araştırmasında analiz süreci verilerin

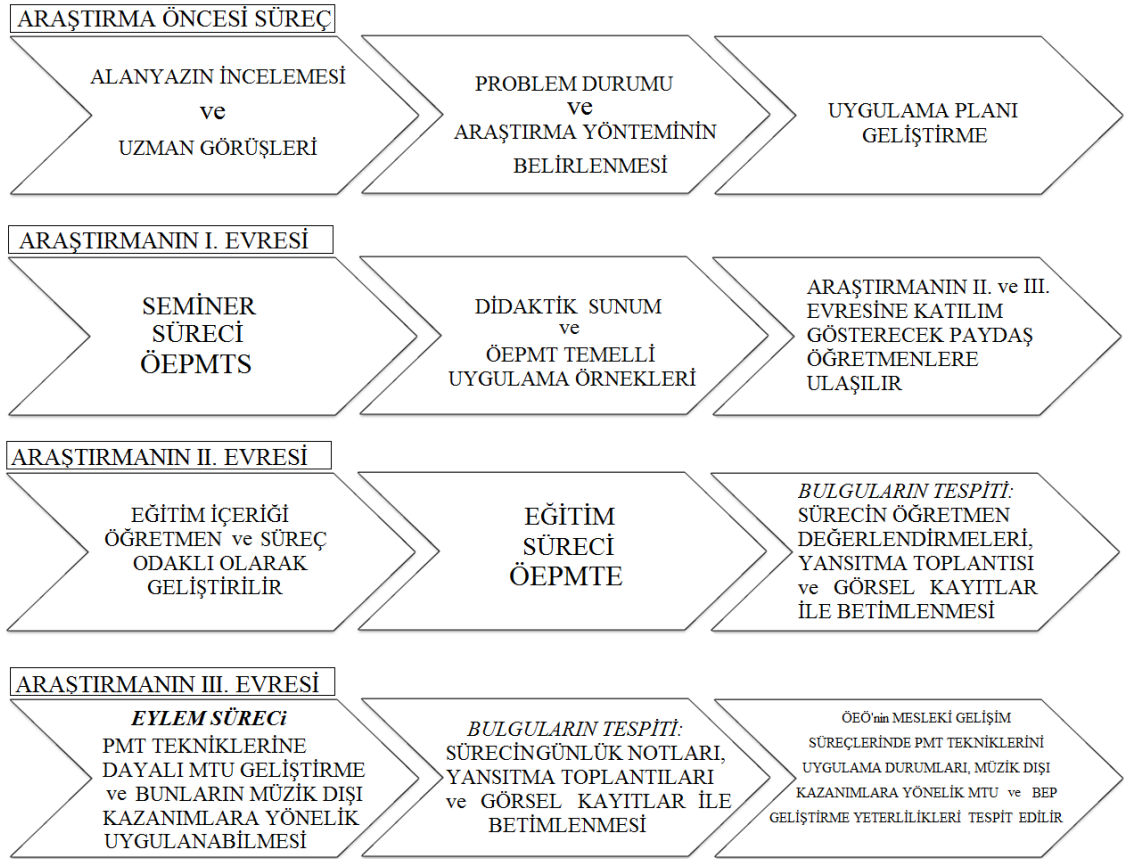
düzenlemesi, sorulan sorulara alınan cevapların betimlenmesi ve sürecin yorumlanması aşamalarından oluşur. Betimsel analizlerde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Kemmer, 2006, s. 105). Betimsel analizlerin yer aldığı görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara çok sık yer verilmeli, araştırmacı ulaştığı yorumlarla birlikte probleme ilişkin öneriler ortaya koymalıdır (O'Brien, 2001).

Araştırmanın verilerinin nitel araştırma kapsamından betimsel analizi yapılmıştır (Kınık, 2010, s. 95). Betimsel analizde verilerin yorumlanması, neden sonuç ilişkisinin irdelenmesi ve sonuçlara ulaşılması gerekmektedir (Türkkan, 2008, s. 84). Elde edilen veriler belirlenen tekniklere, araştırma amaçlarına göre yorumlanır. Elde edilen veriler araştırma amaçlarının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebildiği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorulara göre de sunulabilir (Kember, 2006, s. 100). Buna göre elde edilen bütün verilen sistematik bir sıralamada araştırma bulgularında sunulmuştur. Bu sürece günlükler, görsel kayıtlar, betimleyici sorular, yansıtma toplantısı ve araştırmacı notlarının bulunduğu veri toplama aygıtlarıyla analiz edilerek doğrudan desteklenmiştir. Verilerin mantıklı bir şema üzerinden incelenebilmesi için ise farklı alıntılarla ilişkilendirilmiş, yorumlanması yoluna gidilmiştir. Eylem araştırması sürecinde verilerinin yorumlanması ve analiz edilmesinde Yıldırım ve Şimşek (2008, s. 232)'in aşağıda verilen ve dört elementten oluşan betimsel analiz tekniği izlenmiştir:

- *Araştırma Çerçevesi Oluşturmak:* Araştırmanın kavramsal çerçevesinden başlayarak soru, görüşmeler ve gözlemle elde edilecek verilerin hangi temalar altında betimleneceğine dair bir çerçeve oluşturmak.
- *Verilerin İşlenmesi:* Oluşturulan çerçeveye göre elde edilen verilerin düzenlenmesi ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi.
- *Bulguların Tanımlanması:* İşlenen verilerin tanımlanması sürecidir.
- *Bulguların Yorumlanması:* Tespit edilen bütün veriler araştırma ışığında açıklanır, neden-sonuç ilişkisine dayalı olarak anlamlı bir ilişkide sunulur.

Araştırmacı tarafından yapılan yorumlar farklı olgular arasında yapılan karşılaştırmalarla desteklenir.

Aşağıda yer alan şekil 3.5'te araştırmanın temel işlenişi şema halinde sunulmuştur. Bu şemada araştırmanın bütün evreleri ve alt bulgulara yönelik hedefler yer almaktadır. Araştırma modeli ve süreçleri aşağıdaki şemada gösterildiği gibidir.

Şekil 3. 5 Araştırma uygulama süreci

Şekil 3. 5 Araştırma uygulama süreci: Şekilde yer alan açıklamalar ile araştırma sürecine genel bir bakış sunulmuştur.

Yukarıdaki bilgiler ışığında verilerin geçerlilik güvenilirliği ve çözülmesi için kaynak taraması yapılmış, araştırmanın kavramsal çerçevesi geliştirilmiş ve soru havuzu oluşturulmuştur. Veri tespiti için uzman görüşlerine başvurulmuş, veri tespit materyalleri düzenlenmiş ve uygulama planının hazırlanması aşamasına geçilmiştir.

Birinci Amaca Yönelik Olarak: Uygulama sürecinde I. evre için saha çalışması yapılmış ve özel eğitim öğretmenlerine ulaşılmıştır. Durum tespitine dayalı sorularla öğretmen cevapları betimlenmiştir. I. evreyi teşkil eden verilerin analizi n= (frekans) ve % (yüzde) değerleri kullanılarak çözümlenmiş tablo ve grafikte gösterilmiştir. Buna göre her bir grafik sütununun yüzdelik dilimi 50 net katılımcı üzerinden %100 net veri dağılımı olarak gruplandırılmıştır.

İkinci Amaca Yönelik Olarak: Uygulama sürecinin II. evresinde verilen müzik terapi eğitimi (ÖEPMTE) öncesi katılımcı öğretmenlere Tablo, 4.4.1 müzik temelli uygulamalar, Tablo, 4.4.2 çalgı tanıma, Tablo, 4.4.3 müzikal algı üzerine 3 bölümden ve likert tipinde öğretmen tanımlama çizelgesi uygulanmıştır. Tablo, 4.5 katılımcı öğretmenlere açık uçlu sorular sorularak, yöneltiyle öğretmen görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna göre verimlerin çözümlenmesinde yoruma dayalı betimleyici bir yol izlenmiştir. Öğretmen dönütleri tablolar halinde sunulmuş.

Üçüncü Amaca Yönelik Olarak: II. evre eğitim öncesi likert tipi ve açık uçlu sorularla eğitim programına katılan öğretmenlerin yeterlilikleri, hazırbulunuşlukları ve bilgileri tanımlanmıştır. Elde edilen verilere göre katılımcı öğretmenlere yönelik müzik terapi eğitim programı hazırlanmış ve 2 hafta didaktik, 4 hafta uygulama ve değerlendirme olmak üzere bir programı uygulanmıştır (Bkz: Ek.3 Araştırmanın II. Evresi Üçüncü Amaca İlişkin 6 Haftalık Eğitim Programı). Eğitim sonucunda eğitim kazanımları (Tablo 4.8) öğretmen görüşlerine sunulmuş ve eğitimin başarısı öğretmen gözünden de sağlanmak istenmiştir. Buna ek olarak 14 sorudan oluşan eğitim ve eğitim kazanımları değerlendirme formu (Bkz: Ek.4 Eğitim ve eğitim kazanımları değerlendirme formu ve üçüncü amaca ilişkin bulgular 4.3.2) öğretmenlere sunulmuş ve yoruma dayalı betimleyici bir yolla öğretmen dönütlerine yer verilmiştir.

Dördüncü Amaca Yönelik Olarak: Öğretmenlere 12 hafta boyunca çalışacakları bir ortam hazırlanmış ve belirledikleri hedeflere müzik terapi normları dahilinde kazanım elde etmeyi umdukları birer öğrenci ile çalışmaları istenmiştir. 12 hafta boyunca günlük notları, yansıtma toplantıları, görüntü kayıtları toplanmıştır (Bkz: Dördüncü amaca ilişkin bulgular, 4.4.1,- 4.4.2,- 4.4.3,- 4.4.4,- 4.4.5). Elde edilen verilerle öğretmenlerin öğrencileri ile müzikal bir bağ kurup, bu bağ sonucu terapötik bir amaca ulaşma durumları ve birey bazlı kazanım planı yapabilme durumları

betimleyici bir yol izlenmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin pedagojik müzik terapi tekniklerini uygulama durumlarına dair gelişim süreçleri iş birliği temelli eylem araştırması normlarına göre betimlenmiştir (*Bkz: Ek.1, Ek.2, Ek.3, Ek.4, Ek.5, Ek.6, Ek.7, Ek.8, Ek.9*).

Yöntem bölümünde araştırma modeli, çalışma grupları, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi ve araştırmanın geçerlilik güvenirliği detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın problem cümlesine yönelik tespit edilmek istenen araştırma amaçları ve bu amaçlara yönelik üç evreden meydana gelen eylem araştırma sürecinin bulguları 4.1, 4.2, 4.3 ve 4.4'te sunulmuştur.

4.1 ÖEÖ'nin ÖEPMT'ye Yönelik Düşünceleri ve ÖEPMTS'i Sonrası Değerlendirmeleri

Araştırmanın birinci amacına yönelik bulgulara ulaşabilmek için araştırmanın I. evresi olan “Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Semineri” (ÖEPMTS) gerçekleştirilmiştir. Seminer sırasında tespiti yapılmak istenen, (*“ÖEÖ'nin ÖEPMT'ye yönelik düşünceleri ve ÖEPMTS sonrası değerlendirmeleri nelerdir?”*) sorulara yönelik bulgular aşağıdaki gibidir:

Seminer katılımcılarının alan üzerine düşünceleri ve farkındalıklarının tespiti kadar onların bilgi birikimleri de önem arz etmektedir. İTEA normlarına göre, katılımcı grubunun bir çalışma sonrası hangi alanlara yönelik gelişim ve değişim gösterdiği ve fikirlerinin nasıl evrildiğinin gerçekçi tespitinin yapılması için süreç öncesi net bir profil çıkartılmalıdır. Nitekim Calhoun (2020 s.20)'e göre net bir hedef kitleye sahip, spesifik bir alanda yapılan bir çalışmanın, kurgulanabilmesi için katılımcı profili tespit edilmelidir. Bu yüzden araştırmanın II. ve III. evrelerine yönelik bir prototip oluşturan ÖEPMTS'nin öncesinde, genel katılımcı profiline dair net veriler elde edilmeye ihtiyaç duyulmuş ve yukarıdaki bulgularda yer alan yargılar katılımcılara yöneltiştir. Katılımcıların bu yargılara içtenlikle cevap verdiği düşünülmüştür. Bundan dolayı Tablo 4.0'te yer alan seminer öncesi özel eğitim öğretmen profilinin, *“müzik temelli uygulamalara yönelik bakış açıları ve bilgi birikim tespiti”* ve müzik dersi dışında da alana yönelik mesleki yeterliliklerinin, ÖEPMTS bulgularının net bir şekilde ortaya konabilmesi için önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.0 ÖEÖ'nin MTU'a yönelik bakış açıları ve bilgi birikimlerinin tespiti

		Katılıyorum		Kısmen		Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
1	Özel eğitim öğretmeni sınıfında müzik temelli unsurlarla ilgili yöntemler kullanabilir.	8	16,0	17	34,0	25	50,0	50	100,0
2	Özel eğitim sınıflarında müzik temelli unsurların ders sürecine kullanımına dair deneyimim var.	3	6,0	4	8,0	43	86,0	50	100,0
3	Özel eğitim müzik ve oyun müfredatına göre lisans veya hizmet içi düzeyinde eğitim aldım.	5	10,0	1	2,0	44	88,0	50	100,0

Tablo 4.0 Müzik temelli uygulamalara yönelik bakış açıları ve bilgi birikim tespiti, buna göre; katılımcılara, *özel eğitim öğretmeni sınıfında müzik temelli unsurlarla ilgili yaklaşımlar kullanabilir*, yargısı verilmiştir. Katılımcıların %58,00 oranında özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında müzik temelli unsurları kullanamayacağı, %26,00 oranında kısmen kullanabileceği ve %16,00 oranında kullanabileceği yönünde dönüt vermişlerdir. Buna göre; katılımcıların ÖEÖ tarafından ÖE derslerinde müzik temelli unsurlardan yararlanamayacaklarını düşündükleri tespit edilmiştir. Katılımcılara *Özel eğitim sınıflarında müzik temelli unsurların ders sürecine kullanımına dair deneyimim var*, yargısı verilmiştir. Katılımcıların %86,00 oranından müzik temelli unsurların ders sürecinde kullanımına dair bir deneyimi olmadığı, %8,00 oranında kısmen deneyimi olduğu ve %6,00 oranında deneyimi olduğu yönünde dönüt vermiştir. Buna göre; katılımcıların derslerinde müzik temelli unsurlardan yararlanamadıkları tespit edilmiştir. Katılımcılara, *Özel eğitim müzik ve oyun müfredatına göre lisans veya hizmet içi düzeyinde eğitim aldım*, yargısı verilmiştir. Katılımcıların %74,00 oranında özel eğitimde müzik ve oyun müfredatına göre bir eğitimi olmadığı, %2,00 oranında kısmen olduğu, %24,00 oranında olduğu yönünde dönüt vermiştir. Buna göre; katılımcıların büyük oranda özel eğitimde müzik ve müzik temelli uygulamaların derslerinde nasıl uygulayacağı üzerine bilgilerinin olmadığı tespit edilmiştir.

Antik çağlardan bu yana düşünürler, hekimler, psikologlar, eğitimciler fiziksel ve zihinsel gelişimde müziğin önemli bir yeri olduğu savunmuşlardır (Yavuzer, 1999: 220). Bugün müziğin birey üzerindeki fiziksel ve zihinsel etkisi bir savdan ziyade bilimsel dayanak ve ispatlara oturtulmuş bir zeminedir. Bugün artık müziğin birey üzerindeki etkisini pek çok alanda bilimsel olarak kanıtlamıştır. Sığırtmaç (2005)'a

göre; müziğin zihinsel gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, dil gelişimi, motor gelişim alanlarında etkisi bilinmektedir. Fakat müziğin bu alanlara etkisi her bireyde farklılık göstermektedir. Güven (2003)'in de söylediği gibi her çocuk bir diğerinden farklıdır ve bu yüzden eğitiminde bireysel temeller olmalıdır. Özel eğitimde bireye göre yöntem geliştirme ilkesi her özel eğitim öğretmenin bilmesi gereken temel ilkelerdendir. Öğretmenlerin de tam bu noktada yeni yöntem ve tekniklere doğru kaynaklardan ulaşması gerekir. Çünkü farklı gelişim alanlarına sahip farklı öğrenen çocuklarla çalışan her öğretmenin çocukla arasında bir bağ kuracağı ve onu destekleyeceği yeni yöntemlere her zaman ihtiyaç duyacaktır. Öğretmen bilinçli olarak yaptığı her müzikal uygulamanın çocuk üzerinde terapötik etkisinin olacağını bilmelidir. Bu yüzden öğretmenin müzik terapi üzerine farkındalık geliştirmesi ve etki edeceği alanlara dair fikri olması önem arz etmektedir. Özel eğitim, sanat ve spor olmadan düşünülemez. Bundan dolayı Tablo 4. 1'de yer alan "*özel eğitim öğretmenlerinin müzik terapiye ilişkin düşüncelerinin tespiti*", öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerinde müzik terapi normlarını bilimsel ve pedagojik dayanak üzerinden bakış açılarını ortaya koyması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4. 1 ÖEO'nin müzik terapiye ilişkin düşüncelerinin tespiti

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Müzik Terapiye İlişkin Düşünceleri	Katılıyor		Kısmen		Katılmıyor		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	n	%
1 Müzikle terapi, müzik dersinden farklı bir amaç doğrultusunda yapılır.	34	68,00	11	22,00	5	10,00	50	100,0
2 Müzik bireyin davranış eğitimine yönelik geliştirici/egitici çalışmalarda kullanılabilir.	43	86,00	4	8,00	3	6,00	50	100,0
3 Müzik bireyin algılama/farkındalık düzeyine yönelik geliştirici/egitici çalışmalarda kullanılabilir.	33	66,00	15	30,00	2	4,00	50	100,0
4 Müzik dürtüsel agresif davranışları söndürmede kullanılabilir.	17	34,00	4	8,00	29	58,00	50	100,0
5 Müzik sakinleştirme ve anksiyete düzeyini regüle etmekte kullanılabilir.	39	78,00	9	18,00	2	4,00	50	100,0
6 Müzik özel gereksinimli bireylerin iletişim ve sosyal etkileşim kurmasında etkilidir.	28	56,00	15	30,00	7	14,00	50	100,0
7 Müzik öğrenci ve öğretmen arasında bir bağ kurarak güven ortamı sağlar.	37	74,00	7	14,00	6	12,00	50	100,0
8 Müziğin özel gereksinimli bireylerin dikkat ve motivasyon geliştirmesine etkisi vardır.	46	92,00	2	4,00	2	4,00	50	100,0
9 Müzik uygulamalarının özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin gelişim sürecine etkisi/katkısı vardır.	46	92,00	4	8,00	2	4,00	50	100,0
10 Müzik etkili bir olumlu pekiştiricidir.	38	76,00	9	18,00	3	6,00	50	100,0
11 Müzik içeren çalışmalar tüm farklı gelişen/öğrenen özel eğitim guruplarına uygulanabilir.	41	82,00	3	6,00	6	12,00	50	100,0

Tablo 4.1 *Özel eğitim öğretmenlerinin müzik terapiye ilişkin düşüncelerinin tespiti*, buna göre; katılımcıların %68,00'i müzik terapinin müzik dersinden farklı bir

amaç için yapıldığını, %86,00'sının müziğin davranış eğitimi çalışmalarında kullanılabilir olduğunu, %66'00'sinin algılama ve farkındalık çalışmalarından müziğin etkili olduğunu, %34,00' ünün müziğin ve müzik uygulamalarının dürtüsel ve agresif davranışları söndürmede kullanılabilir olduğunu, %78,00' inin sakinleştirme ve anksiyete düzeyini regule etmek için kullanılabilir olduğunu, %56,00'sinin iletişim ve etkileşimde müzikten yararlanılabileceğini, %74,00' ünün müziğin ikili iletişimde güven ortamına etken olduğunu, %92,00' sinin müziğin motivasyon ve dikkat süresini arttırdığı ve bireysel gelişim sürecinde kullanılabilir olduğunu, %76,00'sinin müziğin pekiştirici olduğunu ve %82.00' sinin müzik uygulamalarının tüm özel eğitim gruplarında uygulanabilir olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir. Seminere Afyonkarahisar merkez ilçeden özel eğitim ve zihinsel engelliler alanında çalışan bireyler arasında %70'lik bir katılım sağlanmıştır. Tablo verileri incelendiğinde katılımcıların özel eğitimde müziğin farklı gelişim alanlarına yönelik kullanımına dair farkındalıkları olduğu, müziğin eğitimde farklı amaçlar için kullanılabilir olduğunu, müziğin bireylerin sosyal ve iletişim ihtiyaçlarını karşılayabilir olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Fakat madde dörtten de anlaşılabileceği üzere katılımcıların %58,00'nin müziğin dürtüsel davranışları söndürmede kullanımının etkili olmayacağı yönünde dönüt verdikleri tespit edilmiştir.

“İletişim olmadan öğrenme olmaz, iletişim kurulmadan öğrenme gerçekleşmez. Öyleyse öğrenme ve öğretme, temelde bir iletişim işidir. Bu nedenledir ki, türü, düzeyi, süresi ve içeriği ne olursa olsun eğitimde iletişime büyük önem verilir” (Uçan, 1996, s. 72). İletişemeyen öğrenci öğretmen, gelişemeyen bir süreç demektir. Öğrenciyle kurulacak en ufak iletişim örgüsü çocuk üzerinde olumlu gelişim alanlarını açacak bir kapı gibidir. Eğer öğretmen çocuğa nasıl ulaşacağını bilmezse yaptığı işten keyif almayacağı ve o kapıyı açamayacağı düşünülebilir. Özel eğitimde gelişim ve değişim süreci iletişim olmadan düşünülemez. Bundan dolayı tablo 4.2'de yer alan *"Öğretmenlerin özel eğitimde müziğin birey üzerindeki gelişim alanlarına yönelik uygulama yeterlilikleri"* 'nin tespiti, öğretmenlerin mesleki süreçlerinde müzik temelli yeterlilik ve farkındalık düzeylerinin ve öğrenciye yönelik farklı iletişim kanallarının kullanımının ortaya konulması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4. 2 ÖEÖ'nin özel eğitimde müziğin birey üzerindeki gelişim alanlarına yönelik uygulama yeterlilikleri

Öğretmenlerin özel eğitimde müziğin birey üzerindeki gelişimsel alanlarına yönelik uygulama yeterlilikleri	Katılıyor		Kısmen		Katılmıyor		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	n	%
1 Çeşitli amaçlara yönelik dil gelişim eğitimi sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.	3	6,00	5	10,00	42	48,00	50	100,0
2 Çeşitli amaçlara yönelik hareket/motor beceri eğitimi sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.	9	18,00	12	24,00	29	58,00	50	100,0
3 Çeşitli amaçlara yönelik işitsel algı eğitimi sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.	7	14,00	2	4,00	41	82,00	50	100,0
4 Çeşitli amaçlara yönelik sosyal beceri kazandırma eğitimi sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.	4	8,00	9	9,00	37	74,00	50	100,0
5 Çeşitli amaçlara yönelik ifade/duygu geliştirme eğitimi sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.	5	10,00	3	6,00	42	84,00	50	100,0
6 Çeşitli amaçlara yönelik davranış pekiştirme/geliştirme eğitimin sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.	4	8,00	8	16,00	38	76,00	50	100,0
7 Çeşitli amaçlara yönelik dikkat geliştirme eğitimi sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.	10	20,00	9	18,00	31	62,00	50	100,0
8 Çeşitli amaçlara yönelik ders içi/dışı kullandığım müziği öğrencinin ilgi ve beğenisine göre seçebilirim.	30	60,00	14	24,00	6	12,00	50	100,0
9 Gerektiğinde öğrenciyi motive etmek ve eğlendirmek için müzikten yararlanabilirim.	48	96,00	2	4,00	0	0,00	50	100,0

Tablo 4.2 Öğretmenlerin özel eğitimde müziğin birey üzerindeki gelişimsel alanlarına yönelik uygulama yeterlilikleri, buna göre; katılımcıların %84,00'ü oranında dil gelişim eğitimi, %58,00'i oranında hareket/motor beceri eğitimi, %82,00'si oranında işitsel algı eğitimi, %74,00'ü oranında sosyal beceri kazandırma eğitimi, %84,00'ü oranında davranış pekiştirme/geliştirme eğitimi, %76,00'si oranında dikkat geliştirme eğitimi, %62,00'si oranında ifade/duygu geliştirme eğitimi sırasında şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanmadıkları görülmüştür. Katılımcıların özel eğitim müfredatına göre sınıflarında gelişim alanlarına yönelik kazanımlar ve BEP üzerinde çalışmalar gerçekleştirdikleri düşünülürse, müziğin ve müzikal uygulamaların çeşitli amaçlara yönelik yapılan kazanım uygulamalarında yer almadığı tespit edilmiştir. Fakat katılımcıların çeşitli amaçlara yönelik ders içi/dışı kullandığı müziği öğrencinin ilgi ve beğenisine göre seçme oranının %60 olduğu ve gerektiğinde öğrenciyi motive etmek ve eğlendirmek için müzikten yararlanabilirim yönergesine %96 oranında olumlu dönüt verdiği görülmüştür. Bu orana bakıldığında

öğretmenlerin öğrenci potansiyellerini analiz edebildikleri ve onların hazırbulunuşluk düzeylerine göre müziği bir uyaran ya da pekiştireç olarak kullanabildikleri görülmektedir. Bu da öğretmenlerin öğrencilerini tanımlayabildikleri, onların beğenilerinin farkında oldukları ve müzik temelli iletişim kurabildiklerinin göstermektedir. Öğretmenlerin sahip olduğu müzikal algı potansiyelinin zaman içerisinde doğru şekilde yönlenmediğini, bu algının tekrardan doğru şekilde kazandırılmasının gerekliliği veriler ışığında ortaya konulduğu düşünülmektedir.

Öğretmen yapabileceği uygulamalarla çocuğun potansiyelini çıkarabilmeli, kendini ifade edebilmesine olanak sağlayabilmelidir. Çünkü kendini ifadenin iletişime ve değişime neden olduğu bilinmektedir. Yavuzer (1999)'e göre, müzik duyarlılığı uyandırmalı, duygusal algıları arttırmalı, insanı geliştirmek amacıyla olmalıdır. Kınalı (2003, s. 260)'ya göre ise müzik, ruhsal durumun dinginleştirilmesi, güvensizlik, saldırganlık, gerilim, korku davranışlarıyla başa çıkmada önemli bir etkidir. Özel eğitimde müziğin etkisi yadsınamaz bir unsurdur. Özel eğitimde müzik akademik bir kaynaktan çok daha fazlasıdır. Müzik unsurları bireylerin kendilerini ifade etmede, sosyal, davranışsal, bilişsel ve psikolojik gelişimlerinde faydalı olacak bir araç olarak kullanılmalıdır. Ne var ki günümüz koşulları özel eğitim kurumlarında her alan için bir uzmanın bulundurulmasını mümkün kılmamaktadır. Bu yüzden özel eğitimde müziğin gücü, her özel eğitim öğretmeni tarafından etkili bir şekilde kullanılabileceği düşünülmelidir. Öğretmen çağın getirisi olarak mesleki donanımını sürekli tazelemeli ve bireye dokunabilmek için yeni yöntem ve teknikleri nasıl kullanabileceğini bilmelidir. Bundan dolayı tablo 4.3'te yer alan "Öğretmenlerin ÖEPMTS'ne yönelik düşünceleri"nin tespiti, öğretmenlerin mesleki süreçlerinde çağdaş yöntemleri kullanabilmeleri ve mesleki potansiyellerine yeni bir boyut katıcı ÖEPMT'ye yönelik düşüncelerinin ortaya konulması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4. 3 ÖEÖ'nin ÖEPMTS'ne yönelik düşünceleri

Öğretmenlerin Seminere yönelik düşünceleri		Katılıyorum		Kısmen		Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	n	%
1	Özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri faydalı bir amaca hizmet etmiştir.	37	74,0	13	26,0	0	0,0	50	100,0
2	Özel eğitimde pedagojik müzik terapi seminerinde gösterilen uygulamaların özel eğitimde kullanımı faydalıdır.	31	62,0	12	24,0	7	14,0	50	100,0
3	Seminerle alan üzerindeki farkındalığım artmıştır.	39	78,0	9	18,0	2	4,0	50	100,0
4	Özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi uygulamaları hakkında bilgim artmıştır.	41	82,0	9	18,0	0	0,0	50	100,0
5	Araştırmacının ayrıntılarıyla açıkladığı doktora çalışmasının parçası olan II. ve III. evreye dahil olmak istiyorum.	4	8,0	0	0,0	46	92,0	50	100,0

Tablo 4.3 Öğretmenlerin ÖEPMTS'ne yönelik düşünceleri, buna göre; katılımcıların %74,00'ü oranında özel eğitimde pedagojik müzik terapi seminerini faydalı bulduğu, %62,00'si oranında seminerde gösterilen uygulamaların özel eğitimde kullanılabilir buldukları, %78,00'i oranında özel eğitimde müzik terapi üzerine farkındalık geliştirdikleri, %82,00'si oranında özel eğitimde kullanılan müzik terapi teknikleri hakkında bilgi sahip oldukları ortaya konulmuştur. ÖEPMTS sonrasında öğretmenlerin kendi potansiyellerini gördükleri, öğretmen öğrenci arasında müzikal bağın nasıl kurulup gelişimsel ve değişimsel sürecin müzikle nasıl işleneceğini deneyimledikleri ve çeşitli amaçlara yönelik şarkı, müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabileceklerinin farkına vardıkları düşünülmektedir. ÖEPMTS sonrasında katılımcılar ile ÖPMTE detayları paylaşılmıştır. Katılımcılar %92,00 oranında eğitim sürecinin 6 hafta, akabinde 12 hafta sürecek eylem sürecinin kendileri için uzun olduğunu, günlük tutmanı zor olacağını, eğitim ve öğrenciler ile uygulama sürecinin kapsamlı ve yorucu olabileceğini düşündüklerini bildirmişlerdir. Dolayısıyla araştırma sürecinin diğer basamaklarına neden katılmak istemediklerini sözlü olarak iletmışlerdir. ÖEPMTS sonrası %8,00 (n=4) oranında katılımcı öğretmen, çalışmanın II. evresi olan ÖEPMTE'nde yer almak istediği görülmüştür.

Buna göre:

Araştırmanın birinci amacına yönelik gerçekleştirilen, ÖEPMTS sonrası mesleki potansiyelleri ve düşünceleri bulgularla ortaya konulan katılımcılardan, araştırmanın II. ve III. evrelerinde de devam edecek olan mesleki gelişim ve eylem sürecine 4 ÖEÖ'nin dahil olmak istediği tespit edilmiştir.

4.2 ÖEPMTE'ne Katılım Gösteren Öğretmenlerin Müzik Temelli Farkındalıkları ve Müzik Temelli Eylemlerden Yararlanma Durumları

Araştırmanın ikinci amacına yönelik bulguları ortaya koymak için araştırmanın II. evresi olan “Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Eğitimi” (ÖEPMTE) öncesi katılımcılara sorulan "*ÖEPMTE'ne katılım gösteren öğretmenlerin müzik temelli farkındalıkları ve müzik temelli eylemlerden yararlanma durumları nasıldır?*" sorulara yönelik tespitler yapılmak istenmiştir.

Buna göre:

öğretmenlere betimsel yönergelerden oluşan ve görüşlerini belirtebilecekleri sorular verilmiş ve öğretmenlerin *bireysel tanımlama boyutları* ele alınmaya çalışılmıştır. Elde edilen verilerinin betimsel değerlendirmesi yapılarak öğretmenlerin yeterlilikleri ve ihtiyaç duydukları alanlar tespiti hedeflenmiştir. Öğretmenleri eğitim süreci öncesi tanımlayabilmenin önem arz ettiği düşünülmektedir. Zira öğretmenleri kapsayacak altı haftalık uygulama/kazanımlardan oluşan eğitim programı çıkarılmasında bu dönütleri büyük rol oynamıştır. Araştırmanın mantıklı bir çerçevede hareket etmesi adına öğretmenden alınan verilerin eylem araştırması normlarına ve araştırma modeline göre betimsel değerlendirmesi yapılmış ve öğretmen dönütleri paylaşılmıştır (Bkz: Ek-2). Araştırmanın bu bölümünde yer alan birinci öğretmen için, Ö1. ikinci öğretmen için, Ö2. üçüncü öğretmen için, Ö3. dördüncü öğretmen için, Ö4. kodu verilmiştir.

Aşağıda yer alan üç tablo sırası ile öğretmenlerin temel ritmik bilgileri, farklı amaçlarda için müziği uygulama durumları ve farkındalıklarına dair tespit edilen bulgulardan oluşmaktadır.

Tablo 4. 4 Müzik temelli uygulamalarla ilgili öğretmen görüşleri

f Frekans= 01-02-03-04	Katılıyorum (f)	Kısmen (f)	Hiç (f)
Özel eğitimde müzik çalışmalarına yönelik eğitim aldım.	2		2
Derslerimde öğrencilerime müzik dinletiyorum.	4		
Derslerimde ritim çalışmaları yapıyorum.	1	1	2
Sesleri ve tınıları ayırt etmeye çalışmaları yapıyorum.	3		1
Derslerimde hareket ve dans çalışmaları yapıyorum.	1	3	
<u>Özel eğitim programına göre:</u>			
Sınıfta müzik dersi işliyorum.	1	2	1
Derslerimde özel eğitim için hazırlanmış müzik programını kullanıyorum.	1		3
Eğitici, öğretici şarkı repertuarı oluşturdum.	3	1	
Derslerimde ritmik çalgılar kullanıyorum. (Davul, marakas, ritim çubuğu)	1	2	1
Derslerimde farklı müzik türleri kullanıyorum. (Pop, klasik, halk/sanat)	4		

Tablo 4.4 Müzik temelli uygulamalarla ilgili öğretmen görüşleri, buna göre; öğretmenlerin genel olarak derslerinde müzik dinlettikleri, ses ve tını ayırt etme çalışmaları yaptıkları, eğitici öğretici bir şarkı repertuarı oluşturdıkları ve derslerinde öğrencinin beğenisine göre farklı müzik türlerini kullandıkları fakat MEB tarafından hazırlanan özel eğitimde müzik ve oyun kitabını kullanmadıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin derslerinde ritim ve harekete dayalı uygulamalar yapma konusunda istekli olmadıkları, temel ritim çalgılarını kullanamadıkları, ilgili müfredattan yeteri kadar yararlanmadıkları düşünülmektedir.

Tablo 4. 5 Ritim çalgılarını tanıma üzerine öğretmen görüşleri

f Frekans= 01-02-03-04	Katılıyorum (f)	Kısmen (f)	Hiç (f)
<u>Şu beş ritmik çalgıyı tanıyorum:</u>			
Davul.	4		
Marakas.	3	1	
Ritim çubukları.	2	1	1
Tef.	4		
Çıngıraklık zil.	2	2	

Tablo 4.5 Ritim çalgılarını tanıma üzerine öğretmen görüşleri, buna göre; öğretmenlerin genel olarak tef ve davul gibi geleneksel ritmik halk çalgılarının prototiplerini tanıdıkları, çıngırak ve ritim çubukları gibi özel eğitimde de yaygın olarak kullanılan ritmik çalgıları ayırt etmede yeterli olmadıkları görülmüştür. İlginç bir şekilde öğretmenlerin marakas çalgısını yüksek oranda tanıdıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4. 6 Sesleri ayırt etme ve müzik algısı üzerine öğretmen görüşleri

f Frekans= 01-02-03-04	Katılıyorum (f)	Kısmen (f)	Hiç (f)
Duyduğum sesleri ayırt edebilirim.	3	1	
Dinlediğim bir müzikte enstrümanları seslerinden ayırt edebilirim.	1	2	1
Duyduğum bir ritmi tekrar edebilirim.	2	2	
Müzik türlerini (klasik, pop, halk, enstrümantal v.b) ayırt edebilirim.	2	2	
Müziği bir amaç doğrultusunda dinlerim. (rahatlamak, eğlenmek, vb.)	4		
Müzik dinlerken farklı düşüncelere odaklanabilirim.	2	2	
Müzik dinlerken dikkatimi odaklayabilirim. (örn: Kitap okumak)	2	1	1
Müzik dinlerken konuşma eylemini yapabilirim.	4		
Dinlediğim bir şarkıya mırıldanarak/sözüyle eşlik edebilirim.	4		
Söylediğim şarkıya devinimsel (dans- hareketle) eşlik yapabilirim.	4		
Söyledim/dinlediğim bir şarkıya ellerimle ritmik eşlik yapabilirim.	4		
Hem söylerken hem de dinlerken ritmik bir çalgı çalabilirim.	3	1	
Herhangi bir mekânda (Kafeterya, otobüs vb.) yayını yapılan müziğin gürlüğü veya türü ikili iletişim veya diğer eylemler sırasında odağımı engellemez.	3	1	
Dinlediğim şarkının bittiğini ve başka bir şarkını başladığını fark ederim.	4		
Duyduğum bir müziği ikinci sefer dinlediğimde hemen tanırım.	1	3	

Tablo 4.6 *Sesleri ayırt etme ve müzik algısı üzerine öğretmen görüşleri*, buna göre; öğretmenlerin genel olarak duyduğu nesne ve canlı seslerini ayırt edebildiği, müziği bilinçli bir amaç doğrultusunda kullanabildiği, müzik dinleme sürecinde psiko-motor ve bilişsel anlamada işlevsel oldukları, odaklanma ve ritmik eylemlerde yeterli oldukları ve müzik odaklı duygu durum süreçlerinin araştırmacının beklentileri dahilinde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında öğretmen beyanlarına göre iki öğretmenin ritmik hafıza ve müzikal hafızaya sahip oldukları görülmüş. Öğretmenlerin sözel hafıza ve melodik hafıza konusunda istendik seviyede yeterli olmadıkları tespit edilmiştir.

Öğretmenleri tanımlamak ve eğitim sırasında yeterlilikleri doğrultusunda gelişim alanlarına yönelik bir kazanım programı hazırlamak için müzik bilgisi, müzik dersi işleyiş durumu, müziği hangi kazanımlar doğrultusunda kullandığı öğretmene göre bilişsel, devinimsel, davranışsal müzikal algı, müzikal koordinasyon ve duygu durum alanlarında müzikal etki üzerine temel betimleyici yönergelerden oluşan yukarıdaki soruların öğretmen dönütlerine göre tespit edilen bulguları aşağıda sunulmuştur. Bu veriler araştırmanın eğitim ve eylem ayakarı için çok büyük önem arz etmektedir.

Buna göre:

Ö1: Öğretmenin müzik dinlerken odaklama ve herhangi bir konu üzerine düşünebilme eylemi gerçekleştirebildiği, müzik dinlerken konuşma eylemini gerçekleştirebildiği, müzik dinlerken dikkat eylemini gerçekleştirebildiği, kitap okumak gibi odaklanma gerektiren eylemleri yapabildiği, müzikal bir beğeni geliştirdiği ve dinleyeceği müziği türünü bilerek dinlediği, herhangi bir ortamda yayını yapılan müziğe tepkisel davrandığı ve beğeni/hoşnutsuzluğunu ifade ettiği, bir şarkı ya da müziğin bitip yeni bir eserin başladığını farklı koşullar altında fark edebildiği, duyduğu bir eseri ikinci sefer duyduğunda tanıyabildiği, duyduğu bir ritmi tekrarlayabildiği, dinlediği eserde büyük oranda çalgıları seslerinden tanıyabildiği, müzik türlerini büyük oranda ayırt edebildiği, dinlediği bir şarkıyı sözleriyle ayırt edebildiği ve söyleyerek eşlik edebildiği, elleriyle ritmik eşlik yapabildiği, müziğin ritmine göre dans ve hareketlilik gösterebildiği, hem dinleme hem de söyleme eylemi sırasında herhangi bir nesne ya da çalgıyla ritmik eşlik yapabildiği, müzik dinleme eylemini rahatlama, hüzünlenme, eğlenme gibi amaçlar doğrultusunda kullanabildiği tespit edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenin temel ritmik okul çalgılarını tanıdığı, özel eğitimde müzik hakkında bilgisinin olduğu, özel eğitimde müzik üzerine hizmet için eğitime katıldığı, MEB tarafından hazırlanan özel eğitim müzik programı ve müfredatını incelediği, sınıf içerisinde müzik dersi işlediği, öğrencileriyle tını ve ses ayırt etme, heceleme çalışmaları yaptığı, öğrencilerine farklı amaçlar doğrultusunda şarkı ve müzik dinlettiği, derslerinden ritim çalışmaları yaptığı ve ritmik enstrümanlar kullandığı, hareket ve devinime yönelik dans içerikli çalışmalar yaptığı, amaca yönelik ve MEB kazanımına yönelik okul şarkılarını tanıdığı ve eğitici öğretici bir amaç için şarkı repertuarına sahip olduğu kendisi tarafında verilen dönütler neticesinde tespit edilmiştir.

Buna göre:

Öğretmenin müzikal bir işlevselliğe sahip olduğu, müzikal farkındalığının gelişmiş olduğu, temel müzikal farkındalığa ve ritmik beceriye sahip olduğu ve özel eğitim sınıfında MEB müfredatına göre öğretmen tarafından yapılması beklenen temel müzikal çalışmaları gerçekleştirdiği bulgularına ulaşılmıştır.

Ö2: Öğretmenin müzik dinlerken odaklama ve herhangi bir konu üzerine düşünebilme eylemi gerçekleştirebildiği, müzik dinlerken konuşma eylemini gerçekleştirebildiği, müzik dinlerken dikkat eylemini kısmen gerçekleştirebildiği, kitap

okumak gibi odaklanma gerektiren eylemleri yapamadığı, müzikal bir beğeni/tercih geliştirdiği ve dinleyeceği müziği türünü bilerek dinlediği, herhangi bir ortamda yayını yapılan müziğe kısmen tepkisel davrandığı ve beğeni/hoşnutsuzluğunu kısmen ifade ettiği, bir şarkı ya da müziğin bitip yeni bir eserin başladığını farklı koşullar altında fark edebildiği, duyduğu bir eseri ikinci sefer duyduğunda kısmen tanıyabildiği, duyduğu bir ritmi tekrarlayabildiği, dinlediği eserde çalgıları kısmen seslerinden tanıyabildiği, müzik türlerini büyük oranda ayırt edebildiği, dinlediği bir şarkıyı sözleriyle eşlik edebildiği, elleriyle ritmik eşlik yapabildiği, müziğin ritmine göre dans ve hareketlilik göstermediği, hem dinleme hem de söyleme eylemi sırasından herhangi bir nesne ya da çalgıyla ritmik eşliği kısmen yapabildiği, müzik dinleme eylemini rahatlama, hüzünlenme, eğlenme gibi amaçlar doğrultusunda kullanabildiği tespit edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenin temel ritmik okul çalgılarını kısmen tanıdığı, özel eğitimde müzik hakkında bilgisinin kısmen olduğu, özel eğitimde müzik üzerine bir eğitime katılmadığı, MEB tarafından hazırlanan özel eğitim müzik programı ve müfredatını kısmen incelediği, sınıf içerisinde müzik dersi kısmen işlediği, öğrencileriyle tını ve ses ayırt etme, heceleme çalışmaları yapmadığı, öğrencilerine farklı amaçlar doğrultusunda şarkı ve müzik dinlettiği, derslerinden ritim çalışmaları yaptığı fakat ritmik enstrümanlar kullanmadığı, hareket ve devinime yönelik dans içerikli çalışmalar kısmen yaptığı, amaca yönelik ve MEB kazanımına yönelik okul şarkılarını tanıdığı ve eğitici öğretici bir amaç için şarkı repertuarına sahip olduğu kendisi tarafından verilen dönütler neticesinde tespit edilmiştir.

Buna göre:

Öğretmenin müzikal bir işlevselliğe sahip olduğu fakat müzikal farkındalığının gelişebilir olduğu, temel müzik becerisine sahip olmakla birlikte sadece belirli oranda uygulamayı tercih ettiği ve özel eğitim sınıfında MEB müfredatına göre öğretmen tarafından yapılması beklenen temel müzikal çalışmaları kabul edilebilir ölçüde gerçekleştirdiği bulgularına ulaşılmıştır.

Ö3: Öğretmenin; müzik dinlerken odaklama ve herhangi bir konu üzerine düşünebilme eylemini sürekli gerçekleştiremediği, müzik dinlerken konuşma eylemini gerçekleştirebildiği, müzik dinlerken dikkat eylemini kitap okumak gibi odaklanma gerektiren eylemleri gerçekleştirmede zorluk çektiği, müzikal bir beğeni geliştirdiği ve

dinleyeceği müziği türünü bilerek dinlediği, herhangi bir ortamda yayını yapılan müziğe tepkisel davranmadığı ve gerektiğinde sese odaklanmadığı, bir şarkı ya da müziğin bitip yeni bir eserin başladığını farklı koşullar altında fark edebildiği, ilk duyduğu bir eseri ikinci sefer duyduğunda kısmen tanıyabildiği, duyduğu bir ritmi iki üç tekrardan sonra kısmen tekrarlayabildiği, dinlediği eserde çalgıları seslerinden tanımlayamadığı, müzik türlerini kısmen ayırt edebildiği, dinlediği bir şarkıyı sözleriyle ayırt edebildiği ve söyleyerek eşlik edebildiği, elleriyle ritmik eşlik yapabildiği, müziğin ritmine göre dans ve hareketlilik gösterebildiği, hem dinleme hem de söyleme eylemi sırasından herhangi bir nesne ya da çalgıyla ritmik eşlik yapabildiği, müzik dinleme eylemini rahatlama, hüznlenme, eğlenme gibi amaçlar doğrultusunda kullanabildiği, vermiş olduğu dönütler neticesinde tespit edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenin temel ritmik okul çalgılarını tanıdığı, özel eğitimde müzik hakkında bilgisinin kısmen olduğu, özel eğitimde müzik üzerine mezun olduğu okulda eğitim aldığı, MEB tarafından hazırlanan özel eğitim müzik programı ve müfredatını incelediği, sınıf içerisinde müzik dersi işlediği, öğrencileriyle tını ve ses ayırt etme çalışmaları yaptığı, öğrencilerine farklı amaçlar doğrultusunda şarkı ve müzik dinlettiği, derslerinde ritim çalışmaları yapmadığı ve ritmik enstrümanlar kullanmadığı, hareket ve devinime yönelik dans içerikli çalışmalar nadiren yaptığı, amaca yönelik ve MEB kazanımına yönelik okul şarkılarını tanıdığı ve eğitici öğretici bir amaç için şarkı repertuarına sahip olduğu kendisi tarafından verilen dönütler neticesinde tespit edilmiştir.

Buna göre:

Öğretmenin müzikal bir işlevselliğe sahip olduğu fakat müzikal farkındalığının gelişebilir olduğu, temel müzik becerisine sahip olmakla birlikte sınıfındaki ağır zihinsel engelli ve bedensel engelli öğrencilerden dolayı belirli müzikal alanları uygulamayı tercih ettiği ve özel eğitim sınıfında MEB müfredatına göre öğretmen tarafından yapılması beklenen temel müzikal çalışmaları sınırlandırılmış ölçüde gerçekleştirdiği bulgularına ulaşılmıştır.

Ö4: Öğretmenin müzik dinlerken odaklama ve herhangi bir konu üzerine düşünebilme eylemini gerçekleştirebildiği, müzik dinlerken konuşma eylemini gerçekleştirebildiği, müzik dinlerken dikkat eylemini kitap okumak gibi odaklanma gerektiren eylemleri gerçekleştirebildiği, müzikal bir beğeni geliştirdiği ve dinleyeceği

müziği türünü bilerek dinlediği, herhangi bir ortamda yayını yapılan müziğe tepkisel davranmadığı ve gerektiğinde sese odaklanmadığı, bir şarkı ya da müziğin bitip yeni bir eserin başladığını fark edebildiği, duyduğu bir eseri ikinci sefer duyduğunda kısmen tanıyabildiği, duyduğu bir ritmi tekrarlamada kısmen başarılı olduğu, dinlediği eserde çalgıları seslerinden tanımlayamadığı, müzik türlerini ayırt edebildiği, dinlediği bir şarkıyı sözleriyle ayırt edebildiği ve söyleyerek eşlik edebildiği, elleriyle ritmik eşlik yapabildiği, müziğin ritmine göre dans ve hareketlilik gösterebildiği, hem dinleme hem de söyleme eylemi sırasında herhangi bir nesne ya da çalgıyla ritmik eşlik yapabildiği, müzik dinleme eylemini rahatlama, hüzünlenme, eğlenme gibi amaçlar doğrultusunda kullanabildiği tespit edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenin temel ritmik okul çalgılarını kısmen tanıdığı, özel eğitimde müzik hakkında bilgiye sahip olmadığı, özel eğitimde müzik üzerine bir eğitim almadığı, MEB tarafından hazırlanan özel eğitim müzik programı ve müfredatını kısmen incelediği, sınıf içerisinde müzik dersi işleyemediği, öğrencileriyle tını ve ses ayırt etme çalışmaları yaptığı, öğrencilerine farklı amaçlar doğrultusunda şarkı ve müzik dinlettiği, derslerinde ritim çalışmalar yapmadığı ve ritmik enstrümanlar kullanmadığı, hareket ve devinime yönelik dans içerikli çalışmalar nadiren yaptığı, amaca yönelik ve MEB kazanımına yönelik okul şarkılarını kısmen tanıdığı ve eğitici öğretici bir amaç için şarkı repertuarına kısmen sahip olduğu kendisi tarafından verilen dönütler neticesinde tespit edilmiştir.

Buna göre:

Öğretmenin müzikal bir işlevselliğe sahip olduğu fakat müzikal farkındalığının gelişebilir olduğu, temel müzik ve ritim becerisine sahip olmadığı, sınıfındaki ağır zihinsel engelli ve bedensel engelli öğrencilerden dolayı belirli müzikal alanları uygulamayı tercih ettiği ve özel eğitim sınıfında MEB müfredatına göre öğretmen tarafından yapılması beklenen temel müzikal çalışmaları gerçekleştirmede yeterli olmadığı bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 4. 7 Bireysel tanımlama için öğretmen görüşleri

	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
<i>Kendinizi müziksel anlamda tanımlayınız</i>	İyi bir dinleyiciyim. Çoğu şarkıda söz yerine müzik benim için daha önemlidir. Ancak ne yazık ki çalgı aleti çalamıyorum. Pek şarkı da söylemem.	Müziğin birçok duyguya tercüman olduğunu düşünüyorum. İyi bir dinleyiciyimdir.	Duygusal durumuma uygun müzik dinlerim.	Ben müzik olmadan bir hayat düşünemiyorum, her zaman içinde bulunduğum durumda müzik kurtarıcım olmuştur.
<i>Müziksel ilgi alanlarınız nelerdir?</i>	Bağlama, bateri, bas gitar gibi bazı enstrümanların sesi çok hoşuma gidiyor. Ritmini sevdiğim müziği tekrar tekrar dinleyebilirim. İyi bir dinleyiciyim.	Genellik kulağıma hoş gelen müziklerin yanında halk müziği ve özgün müzik dinlerim.	Çocuk şarkılarını severim ve müziğe uygun oyun geliştirmek ilgimi çeker.	Veri elde edilememiştir.
<i>Ne tür müzikler dinlersiniz?</i>	Türk halk müziği, Türkçe ve yabancı pop müzik, Türkçe rock, enstrümantal müzik.	Klasik, Halk Müziği, Musik-i, Özgün ve Enstrümantal müzik.	Pop, halk müziği, enstrümantal müzik.	Pop, yabancı pop, Türk halk müziği,
<i>Derslerinizde ne tür müzikler kullanırsınız?</i>	Enstrümantal, Çocuk şarkıları ve çizgi film müzikleri.	Okul şarkıları, Enstrümantal müzik kullanıyorum.	Okul müzikleri ve enstrümantal müzik.	Enstrümantal ve okul müzikleri.
<i>Sizin için eğitimde en önemli nokta nedir?</i>	Emeğimin karşılığını almak. Öğrencilerimin başarıma mutluluklarını görmek.	Emek ve bilgi birikimini öğrenciye aktarmak.	Sabır ve fedakârlık.	Vicdan ve disiplin.
<i>Kendinizi geliştirmek istediğiniz müzik üzerine bir alan varmıdır?</i>	Bateri çalmayı öğrenmek ve düzenli olarak ritim çalışmak istiyorum.	Enstrümantal olarak kendimi geliştirmek istiyorum.	Vurmalı çalgıları derste kullanabilecek kadar öğrenmek, şarkı türkü söylemek.	Ritmik olarak geliştirmek istiyorum.
<i>Kendinizi geliştirmek istediğiniz eğitim alanı nedir?</i>	Özel eğitim her kendimi geliştirmek istiyorum. Çünkü akademik alanda gelişmektense duygusal anlamda daha mutlu olduğumu düşündüğüm için özel eğitim alanında çalışıyorum.	Özel eğitimde yeni metot ve teknikler alanında,	Otizimde kendimi daha çok geliştirmek istiyorum.	Yeni bilgiler öğrenmek istiyorum. Yeni eğitimlere katılmalıyım.
<i>Öğrencinizin hangi alanlarda kendisini geliştirmeye ihtiyacı var?</i>	Öğrencilerimin, iletişimi başlatma, sürdürme, sosyalleşme, bağımsız hareket etme gibi alanlarda zorlandığını ve gelişime ihtiyaç duyduklarını gözlemliyorum.	Bilisel ve davranış alanlarında,	Öncelikle müziğin müzik olduğunu fark etmeye ve müziğe göre ritmik hareketler yapmaya ihtiyaçları var.	Davranışsal, bilişsel, psiko-motor, sosyal.
<i>Şunları yapabiliydim öğrencilerim daha fazla geliştirdi, dediğiniz hususlar nelerdir?</i>	Eğitimde öğretmen / veli iş birliği çok önemli. Bunun yanı sıra farklı ve orijinal uygulama ve etkinliklerin öğrencilerin öğrenme becerilerine ve kişisel gelişimlerine olumlu katkı sağlayacağını düşünüyorum.	Aile desteği şart! Okulda yapılan uygulamalarda kendimi geliştirirsem öğrencilerde daha çabuk olumlu sonuçlar meydana geleceğini düşünüyorum.	Okulda daha çok müzik aleti olsa ve öğrenciler ile müzik terapisi yapılsa, fakat vaktimiz az ve her öğrenci birbirinden farklı.	Birçok alanda bizimde yardıma ihtiyacımız var fakat aile ilgisi, aile bilgisi ve okulda donanımlarımız desteklenmeli. (Bkz: Ek-2, form: 2)

Tablo 4.7 *Bireysel tanımlama için öğretmen görüşleri*, buna göre; öğretmen tanımlama çizelgesinde elde edilen ve öğretmen görüşlerinin yer aldığı veriler ışığında dört öğretmenin de müziğe olan ilgisinin yanında kendilerini müzikal beceri alanlarında yetersiz bulmaları, ritmik olarak geliştirmek istemeleri, müziğin duygu durum üzerindeki etkisinin farkına varmış olmaları buna göre müzikal bir beğeni geliştirilmiş olmaları, Türkçe pop, halk müziği ve enstrümantal müzik türlerinin ortak bir beğenide buluşması, derslerinde genelde okul şarkıları ve enstrümantal müziği tercih etmeleri, öğrenciye emek vererek fedakarlıkta bulunmak istemeleri, özel eğitime uygulanan yeni teknik ve yaklaşımlara açık olmaları mesleki alanda kendilerini geliştirmek istemeleri, öğrencilerin farkındalık, davranışsal, bilişsel, motor beceri, iletişim ve sosyalleşme alanlarında desteklenmesinin farkında olmaları ve buna yönelik işbirliği içinde olmaları öğretmenlere verilecek 6 haftalık özel eğitimde pedagojik müzik terapi eğitiminin (ÖEPMTE) ana hatlarını oluşturmak için önemli bir veri olduğu düşünülmektedir.

Bunun yanında öğretmenlerle öğrencilere yönelik iletişim ve sosyalleşme aygıtlarını destekleyici, dürtüsel ve kaygı odaklı davranışlarını minimize edici, motor senkronizasyonu destekleyici ve dikkat geliştirici, farkındalık alanlarını destekleyici temel ve bütüner MTU yapılmasının gerekli olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin kendileri geliştirmeye en çok ihtiyaç duydukları alanın ritmik gelişim alanı olduğu tespit edilmiştir. Yukarıdaki bulgular ışığında destekleyici bir eğitim programı üzerine çalışılmasının gerekli olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu verilerden yola çıkarak öğretmenlerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan eğitim/uygulama süreci aşağıdaki yer alan ÖEÖ'nin ÖEPMTE sonunda kazanımlarına ilişkin görüşleri bölümünde ele alınmıştır.

4.3 ÖEÖ'nin ÖEPMTE Sonunda Kazanımlarına İlişkin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacına yönelik bulgulara ulaşabilmek için araştırmanın II. evresi olan “Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Eğitimi” (ÖEPMTE) gerçekleştirilmiştir. Eğitim süresince, "*ÖEÖ'nin ÖEPMTE sonunda kazanımlarına ilişkin görüşleri nedir?*" sorusuna yönelik bulgulara ulaşmak istenmiştir.

6 haftalık “Özel Eğitimde Uygulamalı Pedagojik Müzik Terapi Eğitimi” (ÖEPMTE) sırasında Özel eğitimde müzik terapi eğitim programına dahil olan özel eğitim öğretmenlerinin pedagojik müzik terapi eğitimine ilişkin değerlendirmeleri ve bu süreç sonunda kazandıkları mesleki yeterliliğe ilişkin görüşlerine yönelik bulguların tespiti esas alınmıştır. Eğitim müzik terapi normlarına göre ÖEÖ'ne özel eğitimde pedagojik müzik terapi teknikleri ve uygulama alanları, hazırlanmış bir program dahilinde uygulamalı ve didaktik olarak aktarılmıştır. ÖEPMTE sonrası katılım gösteren öğretmenlerin yarı yapılandırılmış betimsel sorularla edindikleri bilgiler ışığında özel eğitimde müzik uygulamalarının terapötik etkisinden yararlanma durumları, öğrenci ile aralarında müzikal bir bağ kurabilmeye yönelik farkındalık durumları tüm boyutlarıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlere uygulanan bu form eğitim programının öğretmen gözünde değerlendirmesini de kapsamaktadır. Birinci öğretmen için, Ö1. ikinci öğretmen için, Ö2. üçüncü öğretmen için, Ö3. dördüncü öğretmen için, Ö4. kodu kullanılmıştır. Araştırmanın mantıklı bir çerçevede hareket etmesi adına bütün öğretmenlerden alınan verilerin eylem araştırması normlarına göre süreç odaklı durum betimlemesi yapılmış ve öğretmen dönütlerinin tam metinleri ekler bölümünde paylaşılmıştır. Eğitim programı (Bkz: Ek, 3), uygulama, kazanım listesi (Bkz: Tablo 3.6), öğretmen eğitimi ders programı (Bkz: Tablo 3.5), uygulamalar örnekler (Bkz: 3.3.2.1, 3.3.2.2, 3.3.2.3, 3.3.2.4,) ve kazanımlar değerlendirme formu (Bkz: Ek, 4) ilgili bölümlerde paylaşılmıştır.

Bulgular aşağıdaki gibidir:

4.3.1 Öğretmen eğitimi ders programı, uygulamalar ve kazanımlar

ÖEPMTE'ne yönelik haftalık 3 saatten toplamda 18 saatlik bir program geliştirilmiştir (Bkz: tablo 3.5; Ek, 3). Eğitim sırasında birinci ve ikinci hafta tamamen didaktik eğitim unsurlarına yer verilmiş ve konular soru cevap, görsel ve yazılı materyaller olmak üzere öğretmenlere aktarılmıştır. Son dört hafta boyunca uygulama örnekleri ve değerlendirmelere ağırlık verilmiştir. Bu süreçte kayıt altına alına uygulama örneklerini öğretmenlerin izlemesi sağlanarak, kendileri değerlendirmeleri yoluyla iş birliği temelli eylem sürecine ilk adımların atılması hedeflenmiştir. Elde edilen kazanım tablosunu alanyazın çerçevesinde öğretmenlerin kendi çıkarımlarından esinlenilerek araştırmacı tarafından nihai şeklini almıştır. Elbette her bir konu başlığı içerisinde

birden çok kazanım ve öğrenme alanı barındırmaktadır. Fakat araştırma süreci göz önüne alındığında o haftayı teşkil eden eğitim süreciyle alakalı öğretmenlere kazandırılması gerekli olduğu düşünülen en temel kazanımlara ulaşılmaya çalışılmıştır (Bkz: Tablo 3.6). Kazanımlara dair öğretmen görüşleri kodlama halinde Tablo 4.8'de verilmiştir.

Tablo 4. 8 Kazanım değerlendirme formu

Hafta	Kazanım	Ö1.			Ö2.			Ö3.			Ö4.		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
1	1. K			+			+			+			+
	2. K			+			+			+			+
	3. K			+			+			+			+
	4. K		+			+		+			+		
2	5. K			+		+			+			+	
	6. K		+			+		+			+		
	7. K			+			+		+			+	
	8. K		+			+		+			+		
3	9. K			+			+		+			+	
	10. K			+			+		+				+
	11. K		+			+		+			+		
	12. K			+			+	+			+		
4	13. K			+			+		+			+	
	14. K		+			+				+			+
	15. K		+				+	+			+		
	16. K			+		+				+		+	
5	17. K			+			+		+			+	
	18. K			+			+		+			+	
	19. K		+			+		+			+		
	20. K			+			+		+			+	
Toplam		0K	7K	13K	0K	8K	12K	7K	8K	5K	7K	8K	5K

Tablo 4.8 değerlendirme formuna göre; kazanım tablosu 20 kazanım (K= kazanım) 6 haftadan oluşmaktadır. İlk 4 hafta üçer kazanım son 2 hafta dörder kazanım belirlenmiştir. Öğretmenlere her hafta için kazanım listesi verilmiş deneyimledikleri ve öğrendikleri süreç de kendilerini değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre 1 rakamına (gösterge) yapılan işaret kazanımın öğretmen gözünde elde edilemediği, 2 rakamına (gösterge) yapılan işaret kazanımın öğretmen gözünde elde edildiğini fakat geliştirilmesi ve irdelenmesine gerek duyduğunu, 3 rakamına (gösterge) yapılan işaret ise kazanımın öğretmen tarafından özümsemiş olduğunu ve uygulama sürecinde bu kazanım üzerinden hedefler geliştirebileceğini betimlemektedir.

Tablo 4.8 kazanım değerlendirme formu göstergesinde yer alan kazanımlar aşağıdaki gibidir:

-
- (1.K)** Müzik dersi ve müzik terapinin farkını irdeler.
 - (2.K)** Müzik terapinin etki alanlarını irdeler.
 - (3.K)** Özel eğitimde pedagojik müzik terapinin işleyişini irdeler.
 - (4.K)** Pedagojik müzik terapinin uygulama alanlarını irdeler.
 - (5.K)** Pedagojik müzik terapinin uygulama alanlarını deneyimler.
 - (6.K)** Özel eğitim pedagojik müzik terapi tekniklerini irdeler.
 - (7.K)** Özel eğitim pedagojik müzik terapi tekniklerini deneyimler.
 - (8.K)** Duyu bütünleme ve müzikal bağlantı noktalarını irdeler.
 - (9.K)** Bireyin hareketssel, müzikal, ritmik tepkisel analizini (tespitini) yapar.
 - (10.K)** Orff müzik terapi uygulamalarını deneyimler.
 - (11.K)** Bireyin müzik dışı alanlarına yönelik müzik temelli bir hedef belirler.
 - (12.K)** Belirlediği hedefleri kazanım bağlamında değerlendirme yapabilir.
 - (13.K)** Nordoff-Robbins müzik terapi uygulamalarını deneyimler.
 - (14.K)** Bireye göre hedef kazanım bağlamında değerlendirme yapabilir.
 - (15.K)** Terapötik ilişkinin farkına varır.
 - (16.K)** Belirlediği hedefin kazanımını müzik temelli olarak irdeler.
 - (17.K)** Kreatif müzik terapi uygulamalarını deneyimler.
 - (18.K)** Kişiyi göre yöntem geliştirme ilkesinin önemine varır.
 - (19.K)** Müzikal bağ kurma sürecinin farkına varır.
 - (20.K)** Bireye göre hedef kazanım bağlamında çoklu değerlendirme yapabilir.
-

Buna göre; Ö1. ve Ö2.'nin 6 haftalık eğitim sürecinde ikinci ve üçüncü göstergelerinde ağırlık görülürken, Ö3. Ve Ö4'ün birinci göstergelerinde 7 kazanım ve geliştirilmesi gereken ikinci kazanım göstergesinde 8 gösterge yer almaktadır. Ö3. ve Ö4.'ün bireysel hedef geliştirme, öğrenciyi analiz edebilmek ve müzikal hedefler geliştirme alanlarında kazanım elde edemedikleri, Ö1. Ö2. Ö3. Ö4.'ün müzik dersi ve PMT sürecinin farkını ayırt edebildikleri, müzik terapi ve özel eğitimde müzik temelli uygulamaların gerekliliği yönünde kazanım geliştirdikleri, kişiyi göre yöntem

geliştirmenin önemi ve özel eğitimde müzik terapi ve teknikler alanında kazanımlar elde ettikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo incelendiğinde, Ö3. ve Ö4'ün neredeyse kazanım göstergelerine eşit oranda dönüt verdiği görülmektedir. Ö3. ve Ö4'ün hafta 2 gösterge 4'e verdikleri dönüt PMT'nin uygulama alanlarına yönelik yeterince bilgiye sahip olamadıkları buna rağmen Ö1. ve Ö2.'nin konu üzerine bilgilerinin geliştirilmesi gerektiği yönündedir. Ö1. ve Ö2. hafta 2 gösterge 5'e verdikleri dönüt eğitim süresince yapılan uygulamalarda kazanım elde ettikleri buna rağmen Ö3. ve Ö4.'ün ÖE'de PMT tekniklerini irdeleyemedikleri yönündedir. Hafta 3 gösterge 9'da bütün öğretmenlerin temel müzik ve ritim bilgileri dahilinde öğrenciye yönelik müzikal tepki, ritmik dönüt ve motor beceri alanlarında değerlendirme yapabileceklerine dairdir. Öğretmenlerin farklı PMT tekniklerine karşı dönütleri geliştirilmesi gereken boyutta olmasına rağmen, hafta 4 gösterge 10'da yer alan Orff müzik terapi modeline yönelik yüksek kazanım elde etmeleri çarpıcı bir bulgu olduğunu düşündürmektedir. Ö3. ve Ö4.'ün hafta 3 gösterge 4'te ve hafta 5 gösterge 14'te öğrenciye yönelik farklı alanlarda değerlendirmelerde bulunabileceklerini belirtmişken hafta 4 gösterge 11 ve 12'de kazanım belirleyememe ve kazanıma yönelik değerlendirme yapamama alanlarında verdikleri dönütler, öğretmenlerin sürece dair neden sonuç ilişkisine bağlamında daha ayrıntılı değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ö1. Ö2. Ö3. ve Ö4.'ün hafta 3 gösterge 16, 17, 18, 19 ve 20'de yer alanlara yönelik kazanım elde etmeleri eğitim süreci açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bütün öğretmenleri farklı amaçlar için müziği bir araç olarak kullanmayı sağlayacak müzik temelli uygulamaların önemini irdeleyebilmeleri eğitim süreci için önemli bir bulgudur. Nitekim öğretmenlerin II. evre eğitim değerlendirme formları (4.3.2) incelendiğinde gösterge tablosu ile örtüşür yorumlar yaptıkları tespit edilmiştir.

4.3.2 Eğitim ve eğitim kazanımları değerlendirme formu

Aşağıda italik olarak yer alan kısımlarda, öğretmenlerin ilgili yönergeye yönelik yazılı dönütlerinden örnek kesitler göstermektedir. Betimsel çözümlemenin tam anlaşılır kılınması için yönergeye yönelik bu örnekler italik olarak paylaşılmıştır. Ayrıca öğretmen dönütlerinin görsel kesitlerinde yer verilerek bu bölüm desteklenmeye

alışılmıştır. Öğretmen dönütlerinin tamamına yönelik transkriptler (tebyiz) ekler kısmında yer almaktadır (Bkz: Ek.4).

Verilerin betimlenmesi şu şekildedir:

1. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını “zel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesi” bakımından değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel czm aşağıda sunulmuştur:

1: *Son derece dikkat ckici ve eğlenceli olması sebebiyle, direkt olarak bireye uygulanıp kazanım elde edilebilecek bir terapi yöntemi. Ancak uzun bir hazırlık dönemi gerektirmesi ve zaman alıcı olması nedeniyle sürekli olarak kullanılabilirliği aklımda soru işaretleri yaratıyor.*

Eğitimi cktılarının özel eğitimde kullanılan yöntemlere yeni bir bakış açısı getirdiği, öğrenciye yönelik davranış gelişimini destekleyebileceği, eğitimde yer alan temel konuların bütünsel bir şekilde ele alınması öğretmenler tarafından işlevsel bulunmuştur. Ancak ğretmenlerin gördükleri uygulama örneklerini öğrencinin gelişim alanlarına göre indirgeme sürecinde düşünsel zorluklar yaşadığı görülmüştür. Bunun yanında sürecin detaycı bir hazırlık gerektirmesi 1. 3. ve 4. için eleştirel bir yan olarak tespit edilmiştir.

2. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını, “zel eğitimde müzik uygulamalarının davranışına etkisi” bakımından değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel czm aşağıda sunulmuştur:

2: *Müziğin hem rahatlatıcı hem de motive edici bir yönü olduğu için olumlu davranış geliştirip olumsuz davranışı ortadan kaldıracaktır. Ancak Müzik uygulamalarının bazı öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yaratıp o davranışı daha da arttırabilir.*

Öğretmenlerin, müziğin öğrenme alanlarına yönelik olumlu etkisini, davranış değiştirmede ve dikkat geliştirmede kullanılabilirliğini fark etmeleri eğitimin pozitif bir dnt olarak düşünülmektedir. Ancak 2. ve 3’n sese ve harekete duyarlı

çocuklarda müziğin istenmedik davranışları tetikleme olasılığı yerinde bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını, “özel eğitimde müzik uygulamalarının gelişim alanlarına etkisi” bakımından değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: Verilen eğitim, genel olarak tam gelişim alanlarına hitap eden bir uygulamadır.

Eğitim çıktılarının iletişim ve sosyalleşme becerileri, motor koordinasyon, olumlu davranış pekiştirme ve algı alanlarına yönelik olumlu etkisi üzerine öğretmenlerin ortak düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Ancak Ö1’in görsel, işitsel, hareket ve yansıtma üzerine yapılan bütüncül çalışmalara yönelik düşüncesinin ve Ö2’nin devinimsel ve hareket gelişimi üzerine düşüncesi *parça bütün* ilişkisi yönünden değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Resim 4. 1 Ö4’ün ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit

1- Katıldığınız uygulamayı özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesi yönünden değerlendiriniz.	
Olumlu:	Olumsuz: <i>Farklı valit olma olabiliyor.</i>
2- Uygulamayı özel eğitimde müzik uygulamalarının davranışa etkisi yönünden değerlendiriniz.	
Olumlu: <i>Müzik uygulama ile bir konuşma üzerine çocukların et zamanı olarak davranışsal olarak beşer etkisi olmaktadır.</i>	Olumsuz: <i>Öğrenciyi tek bir uygulamaya odaklanarak olumsuz etkiler.</i>
3- Uygulamayı özel eğitimde müzik uygulamalarının gelişim alanlarına etkisi yönünden değerlendiriniz.	
Olumlu:	Olumsuz:
4. Uygulamayı özel eğitimde müzik uygulamalarının iletişime etkisi boyutunda	

4. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını, “özel eğitimde müzik uygulamalarının iletişime etkisi” boyutunda değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: *Müzik uygulaması sayesinde öğrencinin öğretmeni ile iletişime geçmesini sonrasında diğer insanlarla da iletişime geçmesini sağlayabilir. Bu da sosyalleşmesine olumlu etki eder.*

Ö1. kısa cümlelerden oluşan şarkıların öğrencide dikkat uyandıracağını konuşma becerisine yardımcı olacağını ancak tekerleme ve şarkıda öğretilen tümcenin günlük konuşma sürecine aktarılamayacağını düşünmekte. Ö3. müzikle dikkat geliştirilip çocuğun konuşma becerisine katkı sağlanacağı düşünmekte. Ö4. müzikle sakinleşen bir çocuğun çok daha rahat iletişim kurabileceğini düşünmektedir. Buna karşı Ö2.'nin öğrenci ile kurulan müzikal bağın sözel iletişime değil sözsüz iletişime yönelik olumlu dönüt verici etkisini gördüğü, farklı yönergeleri algılayan ve dikkat geliştirici konuşma dışı bir iletişime yol açacağını gözlemlediği, bu sürecin öğrencinin sosyalleşmesi için olumlu bir adım olacağını düşündüğü görülmüştür. Bu bakımdan Ö1, Ö3 ve Ö4'ün müzikal bağ sonucu gerçekleşecek iletişime yönelik terapötik etki üzerine araştırmanın III. evresinde daha yapıcı bir gelişim sergilemeleri hedeflenebilir.

5. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını, “özel eğitimde kullanılabilirliği” açısından değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: *Bu eğitim oldukça sade ve anlaşılır olduğundan kolayca uygulanabilmektedir. Bu yüzden eğitim alanında uygulanması, amaca yönelik yeni yöntemlerin de geliştirilmesi ile son derece olumlu olacaktır. Yine de bazı öğrencilerde kullanımının zor olduğunu belirtmek zor olmaz.*

Öğretmenlerin özel eğitimde kullanılan temel müzik terapi uygulamalarının bütün kazanım alanlarında kullanılabilir olduğunu, bireysel uygulamanın daha yüksek sonuçlar vereceğini düşündükleri, güdülenmeye yardımcı olduğunu düşündükleri görülmüştür. Fakat Ö3'ün odaklamada meydana gelecek güçlükler üzerine düşüncesi ve Ö1'in uygulama yelpazesine yönelik kaygılı düşünceleri olduğu görülmüştür. Bu bakımdan öğretmenlerin gördükleri uygulama örneklerini öğrencinin gelişim alanlarına ve zihinsel engellilik tanısına göre indirgeme sürecinde düşüncel zorluklar yaşadığı düşünülmektedir.

6. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını, “derslerinize yardımcı bir teknik” olarak değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: -Öğrencinin ilgi alanı doğrultusunda müzik dinleme, şarkı söyleme vb. etkinlikler öğrenme becerisini arttırabilir.

Ö4: -Dil ve iletişim becerisi için yöntem olarak kullanılabilir.

Ö1: -Her kazanım ve her gelişim alanında faydalanmak güç görünüyor.

Öğretmenler eğitim programı ve verilen uygulama örneklerini akademik olarak odaklanmaya yardımcı buldukları, oyun ve müzik bileşkesinden yola çıkıldığı için çocuk için her zaman rahat dönüt alınacak bir yöntem olarak gördükleri, kazanılmak istenilen davranış ve gelişim alanlarına açık buldukları görülmüştür. Bunun yanından öğrenme becerisini artırıcı ve verbal (sözel) ve non verbal (sözel olmayan) iletişim için etkili olduğu söylenmiştir. Ö1'in her kazanım ve her gelişim alanı için kullanma konusunda kaygı duyduğunu bildirmiştir.

Resim 4. 2 Ö3'ün ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit

4- Uygulamayı özel eğitimde müzik uygulamalarının iletişime etkisi boyutunda değerlendiriniz.	
Olumlu: Otizmi: çocuklarda konuşma çok az yerde hiç olmadığı için özellikle dilatörleri çekip, imitasyon ile istenilen be yolla mkt. olabilir.	Olumsuz: Sese karşı duyuru. çocuklarda tam tersi etkiyle 'abır' iletişimini keş ediliyor.
5- Uygulamayı eğitimde kullanılabilirliği yönünden değerlendiriniz.	
Olumlu: Sadece müzik dersinde değil diğer derslerde konuşma öğrenmek kullanılabilir olmuştur.	Olumsuz: Diğer derslerde kullanı. dıyında öğrenenin dilatörleri diğer kazanımları hedefe ulaşımının neden olabilir.
6- Uygulamayı derslerinize yardımcı bir yöntem yönünde değerlendiriniz.	
Olumlu: Diğer derslerde öğrenen ilgi alanı doğrultusunda müzik, dinleme, şarkı söyleme vb. etkinlikler öğrenme becerilerini artırır.	Olumsuz: ilgi alanı olmayan öğrenenlerde kullanılması zorlaşabilir.

7. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programı boyunca sunulan örnekleri göz önünde tuttuğunuzda, “müziğin terapötik etkisi, özellikle hangi zekâ gerilik düzeyi

tanısı almış bireylerin eğitiminde kullanılabilir?” yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *Müzik terapinin asıl amacı rehabilitasyon, özel eğitim ve geliştirme olduğuna göre her düzeyde zihin engeli olan bireylerde kullanılabilir. Ancak bunun yanı sıra işitme, görme, fiziksel engeli de varsa uygulama zorlaşabilir.*

Öğretmenlerin ortak görüşü hafif ve orta düzey zeka geriliği tanılı kaba motor rezonanslara hakim bireylerden oluştuğu yönünde. Bunun yanında Ö2, Ö3, Ö4, müziğin terapötik etkisini ağır düzey zihinsel engellilik durumunda etki etmeyeceği üzerine düşünce bildirmişlerdir. Elbette her özel eğitim uygulaması kişinin hazır bulunuşluk düzeyine göre şekillendirilmeli ve uzun süreli bir gözlem, takip cetveline raporlandırılmalıdır. Buna göre öğretmenlerin çok daha fazla sürede dönüt alınacak gruplara karşı tepkisel yaklaştıkları ve bu konu üzerine öğrenciye bireysel değil gruplara yönelik bütüncül baktıkları düşünülmektedir.

8. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programında size sunulan “zeka gerilik düzeylerine göre hazırlanmış özel eğitimde pedagojik müzik terapi uygulamalarının” kazanım ve derecelendirme yönergelerinin işlevselliğini değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *-Bilişsel, duyuşsal, sosyal, devinimsel gibi birçok ihtiyacımız ve doyurulması gereken başarı, mutluluk gibi duygularımızın olması nedeniyle derecelendirmenin işlevsel olduğu düşünüyorum.*

Ö2: *-Bize sunulan eğitimde derecelendirilmiş yönergelerin işselliği açısından bakıldığında bizlere ne yapacağımız konusunda konusunda bilgiler sunulmuştur. Bu sayede bu uygulamayı daha iyi kavrayabildik.*

Ö4: *-Eğitim kazanımlar müzik aracılığı ile olumsuz davranışları kontrol altına almak, bu davranışları analiz edebilmek ve davranışları müzik yolu ile iyileştirebilmek üzerine kurgulanmış. Çeşitli müzik aletleri ile gerçekleştirilen doğaçlamalar, şarkı söyleme vb. müzikal yöntemler, engelli öğrenciler üzerinde olumlu kazanımlar sağlar.*

Öğretmenlerin zeka gerilik düzeylerine göre hazırlanmış özel eğitimde pedagojik müzik terapi uygulamalarında yer alan kazanım ve derecelendirme yönergelerini işlevsel buldukları görülmüştür. Bununla birlikte Ö1, istenilen gelişimin her kişide farklılık göstereceği üzerinde dururken Ö4'te doğru gözlem ve analiz yapabilme kabiliyetine sahip müzikal kazanımlarla terapötik süreci ilerletebilecek, öğrencinin gelişim alanlarına yönelik çalışabilecek öğretmen modelinden bahsetmiştir.

9. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını genel bir bakış açısıyla değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *-Eğlenceli ve dikkat çekici bu eğitim uygulaması, büyük oranda çocukların hayatlarında ilk defa görecekları işitsel, görsel, dokunsal materyalleri de içeriyor ve bu bağlamda çocukları daha en başından yakalıyor.*

Öğretmenlerin eğitim çıktılarına dikkat çekici ve yapıcı buldukları görülmüş. Bunun yanında Ö3, Ö4, eğitimin daha ziyade temel öğrenebilen ve eğitilebilen kabul edilebilir psiko-motor rezonanslara sahip zihinsel engelli bireylere yönelik olduğunu düşündükleri farklı kategori üzerindeki öğrencilere karşı beklentilerini nasıl ayarlamaları gerektiği konusunda kaygılar yaşadıkları görülmüştür. Bu da öğretmenlerin ağır ve çok ağır dereceli zihinsel retardasyon ve geriliğe sahip kısmen öğretilen çocuklara karşı tepkisel yaklaşıtlarını düşündürmektedir.

10. Öğretmenlere katıldığınız eğitim programını kazanım alanları doğrultusunda değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Öğretmenlerin eğitimi bilişsel, akademik, psiko-motor gelişim, hareket becerisi, duyuşal gelişim, dikkat geliştirme, genel algı geliştirme, soyut algı/düşünme becerisi, kinestetik öğrenme, konuşma becerisi üzerinden kazanımlara yönelik yapıcı ve işlevsel buldukları görülmüştür.

Resim 4. 3 Ö1'in ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit

10-Uygulamayı aşağıda sıralanan alanlara yönelik değerlendiriniz:
Bilişsel: Kodlama ve akılda kalıcılık bakımından faydalı olur. (Ör: 1'den 10'a kadar şarkı yardımıyla saymak.)
Akademik: Özellikle 1.kademe öğrencileri (1-4.sınıf) matematik, okuma-yazma vb. derslerde (her kazanıma uygun olmasa da) faydalı olur.
Psiko-motor: Ritim, dans, hareket, eşlik etme, taklit etme vb. psiko-motor becerilere kesinlikle katkı sağlar.
Hareket becerisi: Fiziksel bir enerji olmayan -zihinsel enerji olan- bireylerin hareket potansiyelini ortaya çıkarmaya yardımcı olur.
Duyusal: Uygulayıcı/Öğretmen/Ebeveyn ile olumlu ve güçlü bir bağ kurmak için yararlanılabilir.
Dikkat: Dikkat çekici ve eğlenceli yanı en büyük avantajı.
Algı: Bireyin/Öğrencinin dikkatini çekeceği için algılama ve uygulamaya olumlu etkisi olacaktır.
Soyut Düşünme: Sevgi, heyecan, korku vb. kavramları güçlendirmek/ tanımlamak için kullanılabilir.
Kinestetik öğrenme: Müzik eşliğinde bir rant, gösteri yapma rol alma, dolayısıyla toplum içinde bir yer edinmeye yardımcı olur.
Konuşma becerisi: Tekrarleme, sayılaşma, şarkı sözü çocukların en kolay öğrendiği şeylerdir. Bu nedenle konuşma anlamında olumlu katkısı olacaktır.

11. Öğretmenlere “Katıldığınız eğitim programının sırasında uygulanan pedagojik müzik terapi yönteminin hangi yönleri bu faaliyeti özel eğitimde kullanılabilir kılmaktadır?” yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Öğretmenlerin terapötik sürecin müzik yönünü, ritmik yönünü, şarkı yönünü, hareket ve devinim yönünü, oyun yönünü yapıcı ve işlevsel buldukları görülmüştür. Bunun yanında Ö1'in oyun yönünü öğrenmeye, sosyalleşmeye, iletişime, dil gelişimine giden en kısa yol olarak görmesi, Ö2'nin müzikal uygulamalarla aracılığı ile öğretilecek olan davranışı oyunlaştırarak amaca ulaşılmasını müziğin terapötik etkisi olarak nitelendirmesi, Ö3'ün motor gelişim ve duyu motor gelişimde etkisinin fark etmesi, Ö4'ün dikkat ve farkındalık üzerine durması, öğretmen gözünde özel eğitimde müzik terapinin kullanılabilirliğini ve önemini gösterdiği düşünülmektedir.

12. Öğretmenlere eğitim sırasında kullanılan enstrümanları değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: Bu uygulamada kullanılan davul, tef, çingirak v.b. çalgıların hepsi sizin de dediğiniz gibi başlangıç için ve müzik bilgisi olmayan bir öğretmenin öğrencisine faydalı olabilmesi için uygundu ve amaca dönük çalışmalar yapılması için yeterli. Ancak uygulamadaki bazı çalgılar öğrencileri olumsuz tepkiye itebilir. Örneğin davul

nasıl kullanacağını bilmeliyiz yoksa öğrenci ani bir sestən irkilebilir ve tamamen içine kapanabilir.

Öğretmenler eğitim uygulamalarında kullanılan tef, davul, gitar, ritim çubukları gibi farklı enstrümanları çocuğun ilgisini çekip kullanabileceği en temel enstrümanlar olarak görmüşlerdir. Yeterli müzik bilgisine sahip olmayan bir öğretmenin de bu tür temel uygulamaları sınıflarında yapabileceklerinin farkına varması enstrümantal yönden en değerli kazanım olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira öğretmenler uygulamalar sırasında bu çalgıları nasıl rahatlıkla farklı şekillerde kullanabileceklerini deneyimlemişlerdir. Ö4'ün de belirttiği üzere müzik birikimi olmayan bir öğretmen için çalgıların seçimi çok uygun bulunmuş, *temel, uygulama/hedef/müzik aleti prensibi* öğretmenleri cesaretlendirdiği görülmüştür. Fakat Ö1, Ö2, Ö4, bazı çocuklarda çalgılarla yapılan ritmik ve müzikal uygulamalardan önce çalgıyı anlamlandırma, ağzına götürmeme, nesneyi atmama, sesin ve nesnenin duyumsal/görsel/ince motoral farkındalığının meydana getirilmesi gereken uzun bir süreçten bahsetmişlerdir.

Elbette özel eğitimin her alanı duyu bütünleme olmadan düşünülemez. Fakat duysal ve motor reseptörler de ileri derece sorun yaşayan *proprioseptif duyu sistemi, vertibüler duyu sisteminde* duysal bütünlemeye gereksinim duyan ve *taktil duyu* sisteminde uyaranlara az tepki veren/uyarana ihtiyacı olan çocukların müdahalesi bu araştırmanın konusuna girmemektedir. Öğretmenlerin bu noktada merkezi sinir sistemine bağlı duysal nöronlar üzerindeki bilgi akışı alanına giren akademik duyu bütünleme terapisi sahasına girdikleri, duysal entegrasyon için analiz/sentez/organizasyonsal içeren nörolojik bir olgunun kaygısı içinde oldukları düşünülebilir. Öğretmenlerin araştırmanın III. evresinde bu farkları daha net anlayıp öğretmen öğrenci arasından müzikal bağ kurmak, kazanımlara göre terapötik bir etkiyi müzikle anlamlandırmak ve kendi sınırlarını daha net hatlarla belirleyecekleri düşünülmektedir.

13. Öğretmenlere eğitimde kullanılan materyalleri değerlendiriniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: *Uygulama sırasında kullanılan materyaller özel eğitim gerektiren çocuk için son derece uygun ve oldukça kullanımı basit, merak uyandıran materyallerdi. Bu*

bağlamda çocukta yeni bir davranış geliştirmek ve kazanım elde etmek anlamında oyunlaştırıp çocuğa uygulamak davranış gelişimine katkı sağlayacaktır.

Öğretmenler kullanılan materyaller için yapıcı dönütler vermiştir. Görüşler, materyallerin dikkat çekici objelerden oluşması, kullanımının kolay oluşu öğrencinin dikkatini çekici ve kazanımlara göre hazırlanması kolay olduğu yönündedir.

14. Öğretmenlere eğitim öncesi ve sonrasında sizlere sunulan yazılı ve görsel materyalleri işlevsellikleri açısından değerlendirirsiniz, yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Öğretmenler sunulan yazılı metinlerin, görsel materyallerin, müzikle terapi uygulamalarının, uygulayışın, sonuçların işlevsel olduğunu bildirmişlerdir. Bunun yanında detaylı, örneklendirilmiş, sonuçlarıyla açıklanmış bir bilgilendirme süreci yaşadıklarını dile getirip yeterli bilgi donanımı ile eğitim süreci tamladıklarını aktarmışlardır. Almış oldukları 6 haftalık temel didaktik ve temel uygulamalı pedagojik müzik terapi eğitimi ile özel eğitimde pedagojik müzik tekniklerinden nasıl faydalanacaklarını ve eğitimde nasıl uygulayabileceklerini ve bunları da kendi mesleki hayatlarına nasıl adapte edeceklerini kavradıkları düşünülmektedir. Ancak öğretmenler eğitimin uygulama süresi daha uzun süreye yayılıp daha kısa bölümlerden oluşması gerektiğini ve 6 haftanın çok yoğun olduğunu bildirmişlerdir. Bunun yanında Ö4, öğrenci ile nasıl uygulama gerçekleştirebileceğini kavrayamadığını bildirmiştir.

Resim 4. 4 Ö2'in ÖEPMTE değerlendirmesinden bir kesit

Diğer: _____	
12- uygulamada kullanılan çalgıları değerlendiriniz.	
Olumlu: Bu uygulamada kullanılan Def, davul, zurna vb. çalgıların hepsi bu terapi için uygundur. Bu çalgılarla amaçta odak çalışmalar yapılabilir.	Olumsuz: Uygulamadaki bazı çalgılara öğrenciler olumsuz tepki verebilmektedir. Öğretmenin davul sesinden korkabilmektedir.
13- Uygulamada kullanılan materyalleri değerlendiriniz.	
Olumlu: Uygulamada kullanılan materyaller bir davranışı geliştirmek için uygundur. Bu materyallerle oyunlaştırarak davranışlar geliştirilebilir.	Olumsuz: _____
14- Uygulama öncesi ve sonrasında sizlere sunulan yazılı ve görsel materyalleri işlevselliğini değerlendiriniz.	
Olumlu: Bu uygulamada bize sunulan hem yazılı materyallerde hemde görsel materyallerde müzik ile terapi uygulamasının ne olduğunu nasıl uygulandığı hakkında, bize bilgiler sunulmuştur. Bu doğrultuda bilgiler edinildik ve ne yapacağımız konusunda bilgi sahibi olduk. Artık bu uygulamayla pedagojik müzik sistemini uygulayabileceğimizi düşünüyorum.	Olumsuz: _____
Öğretmenler bu uygulamayı nasıl uyguladığı hakkında, bize bilgiler sunulmuştur. Bu doğrultuda bilgiler edinildik ve ne yapacağımız konusunda bilgi sahibi olduk. Artık bu uygulamayla pedagojik müzik sistemini uygulayabileceğimizi düşünüyorum. Ekleme istedikleriniz: → Bu kadar yeterli :) Tezekkürler.	

15. Öğretmenlere “Katıldığınız 6 haftalık özel eğitimde pedagojik müzik eğitim teknikleri ve müzik terapi eğitimi sonunda araştırmanın III. evresini oluşturan ve 12 hafta sürmesi planlanan öğretmenlerin öğrencilere yönelik geliştirecekleri uygulamaları içeren sürece katılma durumunuz nedir?” yönergesi verilmiş ve dönütlerin betimsel çözümü aşağıda sunulmuştur:

Ö1, Ö2, katılacağını bildirirken, Ö3, Ö4, 6 haftalık eğitim programının çok yoğun geçtiği ve 12 hafta için hazırlık sürecinin çok zaman olacağını bildirerek yer almak istememişlerdir.

Buna göre:

Ö1: Eğitim çıktılarını işlevsel bulduğu, farkındalık düzeyinde artış olduğu, mesleki anlamda konuya yönelik olarak gelişim sergilediği, müziğin terapötik gücünün farkına vardığı, öğrenciye yönelik kazanım ve plan geliştirme konusunda özel eğitimde müzik terapidenden yararlanmak istediği tespit edilmiştir.

Ö2: Eğitim çıktılarını işlevsel bulduğu, farkındalık düzeyinde artış olduğu, mesleki anlamda konuya yönelik olarak gelişim sergilediği, müziğin terapötik gücünün

farkına vardığı, öğrenciye yönelik kazanım ve plan geliştirme konusunda özel eğitimde müzik terapiden yararlanmak istediği tespit edilmiştir.

Ö3: Eğitim çıktılarını işlevsel bulduğu, farkındalık düzeyinde artış olduğu, mesleki anlamda konuya yönelik olarak gelişim sergilediği, süreç odaklı değil duruma odaklı düşündüğü, öğrenci ile kurulacak müzikal bağın ve müziğin terapötik etkisine yönelik farkındalık geliştirdiği fakat bu gelişimi nasıl kullanacağı konusunda kaygılı olduğu, öğrenciye yönelik kazanım ve plan geliştirme konusunda bilgisinin olduğu fakat yaygın eğitim modellerini kullanma konusunda isteksiz olduğu tespit edilmiştir.

Ö4: Eğitim çıktılarını belirli bir oranda işlevsel bulduğu, farkındalık düzeyinde belirli bir oranda artış olduğu, mesleki anlamda konuya yönelik olarak kaygılarının olduğu, süreç odaklı değil duruma odaklı düşündüğü, öğretmenin mesleki süreç olarak sadece şu an çalıştığı öğrencilere odaklandığı ve sadece bu öğrenciler ile kurulacak müzikal bağın ve müziğin terapötik etkisine yönelik düşünce sergilediği, öğrenciye yönelik kazanım ve plan geliştirme konusunda bilgisinin olduğu fakat yaygın eğitim modellerini kullanımı üzerine isteksiz olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin eğitim çıktılarını kabul edilebilir orandan işlevsel buldukları, konuya yönelik farkındalık düzeylerinde kabul edilebilir oranda artış olduğu, mesleki anlamda kabul edilebilir oranda gelişim gösterdikleri, öğretmen öğrenci arasında kurulacak müzikal bağ ve bu bağın sonucu elde edilecek kazanımlara yönelik müzikal bir terapötik etki üzerine farkındalık gösterdikleri, öğrencinin gelişim alanlarına yönelik plan, müzikal kazanım geliştirme konusunda yeterliliklerinin olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin büyük oranda eğitimi yapıcı buldukları, kendilerine yönelik bir gelişim sergiledikleri, müzik terapinin eğitimde ve özel eğitimde olumlu sonuçlar verdiğine inandıkları fakat eğitim sürecinin yorucu buldukları görülmüştür. Ö1, Ö2, tarafından özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapiden elde edilecek sonuçlar üzerine daha yoğun çalışmak isteklerinin varlığı Ö3, ve Ö4'te tespit edilememiştir. Ö3, ve Ö4, III. evre çalışmalarının uygulama öncesi hazırlık aşamasının olması, doldurulması beklenen formların sıklığı, 12 haftalık eylem sürecinin kapsamlı ve detaylı olmasından dolayı gelişim süreçlerini sonlandırdıklarını bildirmiş, 12 hafta devam etmesi planlanan özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerine yönelik müzik temelli uygulama (MTU) geliştirme sürecine Ö1, ve Ö2, dahil olmuştur.

4.4 Çalıştığı Öğrenciye Yönelik PMT Unsurlarını Kullanan ÖEÖ'nin Mesleki Gelişimi ve Geliştirdiği MTU'a Yönelik BEP Hazırlama, Kazanım Belirleme ve Uygulama Süreçleri

Araştırmanın dördüncü amacına yönelik bulgulara ulaşabilmek için araştırmanın III. evresi olan “özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerine yönelik MTU geliştirme süreçleri” gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerden *"Çalıştığı öğrenciye yönelik PMT unsurları kullanan ÖEÖ'nin gelişim süreçleri ve müzik temelli BEP geliştirme, uygulama, kazanım süreci ne boyuttadır?"* sorularına yönelik bulgular elde edilmek istenmiştir. Araştırmanın bu bölümünde yer alan birinci öğretmen için **Ö1.** İkinci öğretmen için ise **Ö2.** kodu verilmiştir. 12 Hafta boyunca amaca yönelik olarak elde edilen günlük notlarının, video betimlemelerinin, araştırmacı notlarının, yansıtma toplantısı notlarının, öğretmen uygulama akış planlarının (BEP) tarafsız ve açık bir şekilde süreç odaklı betimlemesi yapılarak doldurulan bütün formlar araştırmanın açık ve tarafsızlık ilkesine binaen kesintisiz olarak ekler kısmında verilmiştir. (Bkz: Ek.5, Ek.6, Ek.7, Ek.8, Ek.9).

Öğrenci tanımları:

Öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerinde PMT unsurlarından yararlanma durumlarının tespit edilebilmesi için on iki hafta boyunca çalışacakları öğrencilerin profilleri önem arz etmektedir.

Buna göre:

Ö1'in çalışacağı öğrenci:	OSB tanısı almış, sosyal iletişimde güçlük çeken, öz bakım becerisi orta düzeyde, ekolali ve tekrarlı hareketleri olan, sınırlayıcı davranış sorunları olan, ifade edici dil becerisinde sorunlar yaşayan 11 yaşında erkek bir birey.
Ö2'nin çalışacağı öğrenci:	OSB tanısı almış, akademik başarısı orta, sosyal iletişim becerisi düşük, öfke ve davranış problemleri yaşayan, öz bakım becerisi orta, alıcı dil becerisi yerinde fakat ifade edici dil becerisinde sorunlar olan, 13 yaşında erkek bir birey.

ÖEÖ'nin eylem sürecinde göstermiş oldukları mesleki gelişimlerine dair bulgular aşağıdaki gibidir:

4.4.1 Öğretmen günlükleri

Verilerin Betimlenmesi: Bu bölümde öğretmenlerin tutmuş olduğu günlük notları süreç odaklı durum betimlemesi yapılarak çözümlenmiştir (Bkz: Ek.5).

1. HAFTA: 23.03.2018

ÖEO'nin Öğrencileri ile Yaptıkları Birinci Çalışma Öncesi Tuttukları Günlük Notlarına İlişkin Verilerin Betimlenmesi

Öğretmen Günlük Notlarına Göre;

Ö1 ve **Ö2**'nin 6 haftalık eğitim süreci sonrası gerçekleşecek 12 haftalık çalışmaya yönelik süreç içerisinde hedef belirleyeceği, ilk çalışma öncesi yeteri kadar hazırlık yapılmadığı, heyecan düzeyinin yüksek olduğu, öğrenciden gelecek tavır ve tutuma odaklanıldığı ve ilk çalışma öncesi gözlem ve durum tespiti yapılmadığı tespit edilmiştir.

ÖEO'nin Öğrencileri ile Yaptıkların Birinci Çalışma Sonrası Tuttukları Günlük Notlarına İlişkin Verilerinin Betimlenmesi

Öğretmen Günlük Notlarına Göre;

Ö1: Her çalışma öncesi etkili bir çalışma planının yapılması gerektiğini fark ettiği, motivasyonu güçlendirici çalışmaların yapılması gerekliliğini gördüğü, alternatif eylem planlarının yapılmasının gerekliliğini gördüğü, çalışmanın başlangıç ve bitiş noktalarını keskin hatları ile belirlemesi gerektiği ve kazanımlara uygun davranılmasının gerekliliğini kavradığı tespit edilmiştir.

Resim 4. 5 Ö1'in günlük notlarından bir kesit

Bugün yaşadığım en çarpıcı olay neydi?
Öğrencinin kısa bir süre bile olsa benî taklit etmesini sağlamak.

Bir sonraki çalışma için hedefim nedir?
1) Ortana daha iyi bir giriş yapmak.
2) Yaklaşık 10 dakikalık bir performans ortaya koymak.

Bir sonra ki çalışma için nasıl bir hazırlık yapmalıyım?
1) Materyal 2) Şarkı hazırlamalıyım.

Kendimi notlar:
* Karşılama Şarkısı
* Müzikle birlikte dokümanal çalışma
* Müzikle birlikte taklit çalışması.
* Ritim tutma
* Kapanış

Ö2: Çalışmadan önce ortama ısındıran ve motiveyi güçlendiren hazırlık çalışmalarının önemini kavradığı, sınıf için kontrolün etkisini gördüğü, plana göre hareket etse dahi karşılaşılabilecek beklenmedik durumlara göre yeni yaklaşımlar belirlemesinin önemini kavradığı, öğrenciyi iyi gözlemlemek ve gerektiği kadar tekrarın önemini kavradığı tespit edilmiştir.

Resim 4. 6 Ö2'nin günlük notlarından bir kesit

Bugün öğrendiğim şeyler nedir?
Dance'ın kademeli bir şekilde tutar edilecek değişikliğin öğrendim.

Bugün hedeflediğim ama yapmadığım şey nedir?
Bugün hedeflediğim şey öğrenciyle belirlenen koreyimin gerçekleştirilmesidir. Ancak çok başarılı olmadım düşünüyorum.

Bu çalışmada zorlandığım şeyler nelerdi?
İlk çalışma olduğu için düzenlediğim ne yapacağımı bilmediğim anlar oldu. Öğrencide de dikkat dağınıkları zaman zaman yaşandı.

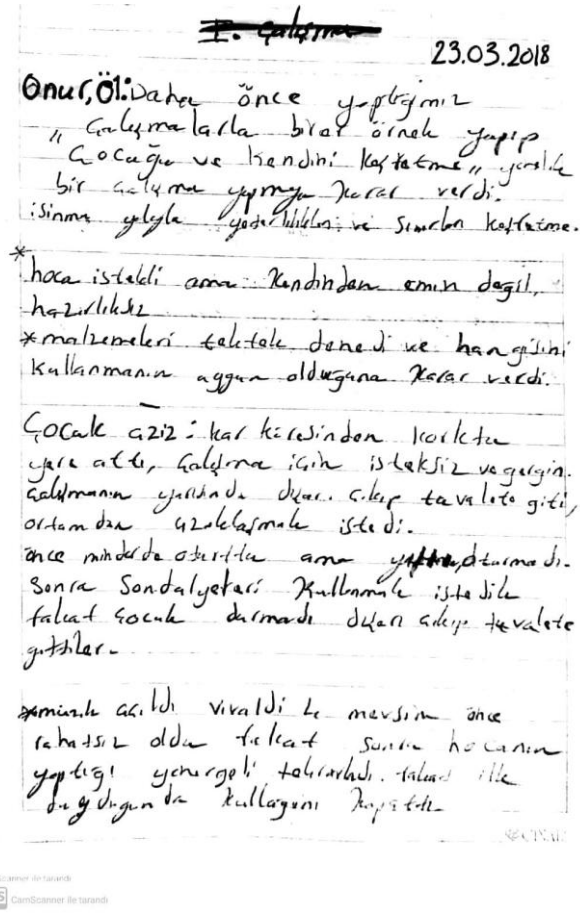
Bir sonraki çalışma için neyi geliştirebilirim?
Bu çalışmada yaptığım hataları ve yapamadığım doğruları düzeltmek yeni bir durum seçtiyeceğim.

Bugün öğrencilerimin durumları neydi?
Öğrenci aenelde çalışma yapılırken agresif ve dikkatli. 1 dk çözümler bir öğrenciydi. Ama bu çalışmada çok sorun çıkarmadan çalışmaya uygun hareket etti.

Birinci Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporlarına Göre;

Ö1: Hazırlık uygulamaları sırasında yapılan örnek çalışmaları yapıp, öğrenciye ve kendini keşfetmeye yönelik bir uygulama gerçekleştirdiği gözlenmiştir. Öğretmenin istekli fakat kendinden emin olmadığı, hazırlık yapmadığı, malzemeleri tek tek denediği ve hangisinin kullanıma uygun olduğunu o an tespit ettiği gözlenmiştir. Çalışılan öğrencinin çalışma için isteksiz ve gergin olduğu gözlenmiş, dışarı çıkıp tualeti olmadığı halde tualete gittiği ve öğretmenin bu durum karşısında alternatif üretmediği görülmüştür. Öğretmen öğrenciyi mindere oturtmuş fakat rahat edemediğini gözlemleyerek onu sandalyeye yönlendirmiş ve bu sırada öğrenci ikinci kez dışarı çıkıp tualete gitmiştir. Bu şekilde çalışma birçok kez kesintiye uğramıştır. Öğretmen Vivaldi Dört Mevsim Konçerto dizisinden İlkbahar'ın birinci bölümünü öğrenciye dinletmiş fakat öğrencinin gerildiğini ve kulaklarını kapattığını gözlemleyerek dokunsal hareketlerle öğrenciyi rahatlatmaya ve müziğe alıştırmaya çalışmıştır. Daha sonra öğretmen elindeki malzemeleri kullanarak ısınma çalışması gerçekleştirmiş, öğrencinin ve öğretmenin bu şekilde rahatladığı gözlenmiştir. Öğretmenin uygulama sırasında bir gelişim alanı seçemediği ve uygulamadan koptuğu gözlenmiştir. Bunun üzerine öğrenci de öğretmenin huzursuzluğunu sezinleyerek bahçeye çıkma arzusunu kendi geliştirdiği “Bahçeyi aç” tümcesini aralıksız tekrarlayarak rahatlama ortamından çıktığı ve gerginlik ortamına girdiği görülmüştür. Bu noktada araştırmacı birinci çalışma olması itibarıyla duruma müdahale ederek öğretmeni rahatlatmaya ve neler yapabileceği tekrar gözden geçirmesi gerekliliği hususunda onu cesaretlendirmiştir. Süreci sonlanırken öğretmen tekrar aynı müziği açarak, vücut bölümlerini müzik aracılığı ile hareketli olarak gösterdiği, tekrar rahatlamaya ve gevşemeye yönelik bir çalışma gerçekleştirdiği gözlenmiştir. Bunun sonucu olarak rahatlama sağlandığı görülmüştür. Öğretmen ilk çalışmayı kendi isteği ile bu noktada sonlandırmıştır.

Resim 4. 7 Araştırmacı günlük notlarından bir kesit

Ö2: Öğretmen çalışmaya başladığı öğrenci ile devam edemeyeceğini düşünerek yeni bir öğrenci ile çalışmaya devam etmiştir. İlk öğrenci ile enstrümantal bir müzikle çalışmaya başlayan öğretmenin öğrenci üzerinde hakimiyet kuramadığı, ona verdiği komutları tam olarak dinletemediği gözlenmiştir. Öğrencinin oturmadığı, davranış sıkıntıları yaşadığı, kenarda duran trambolin ile oynamaya başladığı, öğretmeni dinlemediği görülmüştür. Öğretmen öğrenci ile çalışmaya başlayamayacağını ve ona hakimiyet kuramayacağını düşünerek uygulama yapacağı öğrenciyi kendi rızası ile değiştirmiştir. Akabinde belirlediği ikinci (yeni) öğrenci ile çalışmaya başlamıştır. İkinci öğrencinin müziğe ilgisi olduğunu ve müzikal komutları zorlanmadan yerine getirdiği gözlenmiştir. Öğretmenin yeni öğrenci ile dokunsal iletişime dayalı ve mekânı özümsemeye dayalı hareket çalışması yaptığı, öğretmenin verdiği renkli toplar ve materyaller ile öğrencinin odak noktasının değiştiği ve bunu tespit eden öğretmenin bu konu üzerinden öğrenciye yaklaştığı görülmüştür. Öğretmenin müzik ve temel dokunsal hareketler aracılığı ile öğrenciyi ortama alıştırdığı, odak noktasının değiştirdiği ve

İkinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notlarına Göre;

Öğretmenlerin çalışacakları öğrencinin o anki psikolojik ve sosyal durumu ile özdeşleştirip hareket etmeye çalışacakları, müzik kullanarak eğitim vermek ile müziğin terapötik etkisi arasındaki farkı tam olarak kavrayamadıkları, özel eğitim öğretim müfredatı kazanım öğelerini kullanıp müziği daha çok öğrenme alanına yardımcı bir sentez yöntem olarak gördükleri, müzik ve hareket uygulamaları aracılığı ile öğrencinin içerisinde bulunduğu durumdan çıkarmaya yönelik çalışmaların önemi kavrayamadıkları, öğrenciyi genel olarak gözlemleyip yeterlilikleri ve geliştirilmesi gereken alanlar doğrultusunda bir program geliştiremedikleri gözlenmiştir. Birinci öğretmenin başlangıç ve bitiriş şarkısını özel eğitimde kullanılan müzik terapi uygulamaları içerisinde var olan besteleme tekniğini kullanarak ritmik bir şekilde yazması, ikinci öğretmenin ilk çalışmada gerçekleştirmediği hedefi tekrar yenilemesi ve her iki öğretmenin de birinci çalışmada eksik görülen noktaları iyi analiz ederek tekrar yinelemeleri özel eğitimde müziğin terapötik etkisini uygulanması bakımından etkili olduğu tespit edilmiştir.

İkinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notlarına Göre;

Ö1: Öğrenciye yönelik beklenti seviyesinin yüksek olduğu, öğrencide gözlemlediği tavır ve davranışlara göre motive düzeyinin düştüğü, öğrenciyi tam analiz etmeden aşırı materyal kullanımının öğrencinin kaygı düzeyini arttırdığı, panik ve kriz anında alternatif bir strateji geliştiremediği, hazırlık, ısınma çalışmalarının motive edici önemini kavradığı, sade ve karmaşık olmayan yönergelerle öğrencinin dikkat düzeyini daha yüksek derece tutabileceğini kavradığı, öğrenciye deneyimlemesi için süre tanımanın önemini gördüğü, aceleci tavrın öğrenci üzerinde olumsuz etki doğurduğunu gördüğü, araştırmacı çalışma sonrası yapılan uygulama toplantılarının öğretmen üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Ö2: Hazırlığa dayalı plan geliştirmede hevesli olmadığı, öğrenci üzerinde kurabileceği yapıcı otoritenin önemini kavrayamadığı, öğrencinin gelişimsel alanlarının net gözlemleyemediği, motivasyon düşüklüğünün öğrencinin tavır ve tutumlarına bağlandığı, özel eğitimde uygulanan müzik çalışmalarının terapötik etkisini müziğin farklı yöntemlerde yardımcı araç olarak kullanma arasındaki farkı gözlemleyemediği,

hazırlık ve motivasyonu güçlendirici ısınma çalışmasının önemini kavradığı, kazanım boyutunda hedefin değiştirilmesinin çalışmanın ilerleyişi için önemli olduğunu gördüğü gözlemler neticesinde belirlenmiş olup araştırmacı tarafından çalışma sonrası yapılan kısa süreli uygulama toplantılarının öğretmen üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

İkinci Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporlarına Göre;

Ö1: Öğrencinin ağlayarak çalışma ortamına girdiği, gergin olduğu gözlemlendi. Öğretmen çalışmaya hazırladığı plan doğrultusunda başladı. Öğretmen bu sarmalı ortama ısınma, müziksel rahatlama, hedefin uygulanışı (uzun kısa kavram eğitimin şarkılı ve ritmik olarak uygulanması) ve sonlandırma şarkısı olarak gerçekleştirdi. Buna göre öğretmenin kaygı düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Isınma ve rahatlama çalışmaları sırasında öğretmenin belirgin anksiyete etmenleri gösteren öğrencinin dikkatini başka yöne yönlendirmek için dokunsal çalışmalar ve hareketlerle öğrenciyi çalışmaya doğru kanalize ettiği ve bunu yaparken kendinden emin şekilde ilerlediği gözlemlendi. Akabinde öğretmen çalışma yaptığı öğrenci için bestelediği ‘‘merhaba’’ şarkısını ritmik oyunlar ve el ele tutuşup dans edeceği şekilde uyguladı. Öğretmenin alternatif durumlar karşısında ikinci bir plana başvuramadığı ve yazdığı planın öğrenci tarafından uygulanamadığını görüp süreci kendisi tarafından sonlandırmaya çalıştığı gözlemlendi. Öğretmenin özel eğitim kazanımlar yönergesinden ‘‘uzun ve kısa kavramlarını tanıır’’ başlığını kullanması ve bunu yaparken ritmik ve müziksel belirteçleri kullanırken öğrencinin kavrayabileceği boyuttan çok daha zor bir şekilde göstermesi uygulamanın gidişatı için sekteler doğurdu. Örneğin, öğretmen öğrencinin önüne uzun kısa nesneler koyduktan sonra hem kendi hem de öğrencinin eline ritim çubukları verdi ve kısa nesneler gösterildiğinde öğrencinin, uzun nesneler gösterildiğinde kendisinin çalması gerektiğini anlattı. Uygulama sırasında öğrencinin sürece dahil olmadığını gören öğretmen her iki yönerge içinde kendisi yapmaya başladı. Böylelikle çalışmanın amaca ulaşmadığı ve koşullu şartlandırma tekniğine başvurulduğu gözlemlendi. Çalışma sonra öğretmen ile yapılan toplantıda yaptığı uygulamanın koşullu şartlanma tekniğine dahil olduğu, ritim uygulamasının burada pekiştireç olduğu ve müziğin terapötik etkisini doğuran uygulamalara dahil olmadığı üzerine yansıtma yapıldı. Buna mutabık öğretmenin hedef uygulamasını ve kullandığı teknikleri değiştirmeye karar vermesi ve bu karara kendi özgür iradesi ile ulaşması olumlu bir gelişimsel etken olduğu düşünülmektedir. Böylece öğretmenin 6 haftalık eğitimi aşamasında bahsedilen ısınma, önceden belirlenen hedefin uygulanışı, çalışmaya

belirgin bir sonlandırma eklenmesi ve çalışma üzerine düşünme evrelerinin etkili bir şekilde kavradığı gözlenmiştir. Öğretmenin müziğin öğrenme alanlarına etkisi boyutunda tekrar düşünmek istemesi, fazla materyal kullanımının öğrencide yarattığı anksiyete düzeyini görmesi, sürecin öğretmen tarafından hızlı uygulanması ve öğrenciye uygulaması için yardım edilmemesi ve öğrenciye süre verilmemesinin fark edilmesi, yapılan uygulama sürecinin öğretmen gelişimi açısından olumlu bir etmen olduğu gözlenmiştir.

Ö2: Öğretmenin ön hazırlık yapmadan çalışmaya başladığı ve araştırmacıdan sürekli uygulama için yardım istediği ve uygulamaya tam odaklanamadığı gözlenmiştir. Öğretmen belirli basit ritmik çalışmalar yapıp ısınma çalışmalarına başlamış fakat sabit ostinato bir ritim belirleyemediğinden kaynaklı uygulamanın öğrenci ve öğretmen tarafından uygulanamadığı görülmüştür. Öğretmenin “Bir müzik açalım bari” sözü üzerine herhangi bir öğrenme alanı için planlanmamış rastgele bir müzik yayını yapmaya başladığı görülmüştür. Öğrencinin dikkatinin dağılması üzerine öğretmen rahatlatıcı dokunsal çalışmalar yaparak öğrenciyi uygulamaya çekmek istemiştir. Daha önceki çalışmada belirlediği trafik ışıklarını öğrenme kazanımını tekrar koşullu şartlanma tekniği ile uygulamaya çalışmış fakat hem öğretmende hem de öğrencide isteksizlik gözlenmiştir. Öğretmen ilk önce ritim çubuğuna bir kere vurduğunda öğrencinin kırmızı rengi iki kere vurduğunda yeşil renge yürümesini istemiş fakat öğrenci yönergeleri kabul etmemiştir. Akabinde bir kere vurduğunda dur iki kere vurduğunda yürümesini istemiş ve bunu yaparken yönergeyi kır-mı-zı yan-dı dur, ye-şil yan-dı geç şeklinde ritmik olarak öğrenciye söylemiş öğrenci bu uygulamayı 2 kere yapıp tekrarlamak istememiştir. Buna mutabık renk küreleri ile öğrenciyle yansıtma çalışması yapmak istemiş fakat öğrencinin dikkati ve sabrı tamamen dağıldığı için öğretmenin yönergelerini alamadığı görülmüştür. Bunun üzerine öğretmen “ne yaptığım konusunda bir fikrim yok” diyerek çalışmayı bitirmek istemiştir. Çalışmadan sonra öğretmen ile yapılan toplantıda, yaptığı uygulamanın koşullu şartlanma tekniğine dahil olduğu, ritim uygulamasının burada negatif bir pekiştireç olabileceği ve müziğin terapötik etkisini doğuran uygulamalara dahil olmadığı yansıtma yolu ile iletilmiştir. Öğretmenin çalışmadan önce bir A ve bir B planın geliştirilmesi gerektiği, öğrenciye yönelik uygulanması gereken otoritenin önemi, çalıştığı öğrenciyi iyi gözlemlemesi gerektiği karmaşık ve kullanılan ses tonunun işlevselliğinin önemi bir kez daha yansıtma yolu ile aktarılmıştır. Buna mutabık öğretmenin özgür iradesi ile hedef

uygulamasını ve kullandığı yaklaşımları değiştirmeye karar vermesi çabuk yönergelerin öğrenci için algılanamayacağını görmesi olumlu bir gelişimsel etken olduğu düşünülmektedir. Böylece öğretmenin 4 haftalık öğretmen hazırlık sürecinde yapılanları tekrar gözden geçirmek istemesi ve öğrencide var olan müzikal yetenek üzerinden bir plan geliştirmek istemesi yapılan uygulama sürecinin öğretmen gelişimi açısından olumlu bir etmen olduğu gözlenmiştir.

İkinci Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Her iki öğretmenin de kendilerini motive edecek aygıtlara ihtiyaç duydukları, öğrenciden kaynaklı beklenmedik durumlara hazırlıklı olmaları gerektiği, öğrencilerin gelişim alanlarını yetenek ve ilgi düzeylerini tespit edemedikleri, öğrenciyi gözlemleyip gelişim alanlarındaki ihtiyaca göre yöntem geliştirmekte zorlandıkları, süreç içerisinde aralıklarla tekrarın önemini göremedikleri, müzik seçiminde rastgele bir yol kullandıkları, beklenmedik durumlar karşısında alternatif yollar üretmekte zorlandıkları, hedef belirlemenin önemini gördükleri, öğrenciye zaman tanımanın gerekliliğini gördükleri, oto-kontrol ve kontrol mekanizmalarının önemini gördükleri, özel eğitimde müziğin terapötik etkisinin farkına vardıkları, müzikal unsurların yanında alternatif yaklaşım ve teknikleri kullanarak öğrencinin dikkatini istedikleri noktaya yoğunlaştırabilecekleri durumları kavradıkları fakat müziğin terapötik etkisini ve etki alanlarını netleştiremedikleri düşünülmektedir.

3. HAFTA: 06.04.2018

Üçüncü Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notlarına Göre;

Öğretmenlerin çalışacakları öğrencinin o anki hazırbulunuşluk ve sosyalleşme durumunu dikkate alarak, anksiyete düzeyi ve odak noktasını değiştirme üzerine çalışmalar yapmayı düşündükleri, müzik kullanarak eğitim vermek yerine müziğin terapötik etkisini ön plana çıkaran uygulamalar yapmayı düşündükleri, özel eğitim öğretim müfredatı kazanım öğelerini kullanarak uyguladıkları birinci ve ikinci hafta çalışmalarının müzik temelli uygulamalar olmadıklarını fark ettikleri, müziği daha çok gelişim alanına yardımcı bir yaklaşım olduğunu farkına vardıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin müzik ve hareket uygulamaları aracılığı ile öğrencinin içerisinde bulunduğu duruma yönelik hedefler belirleyip çalışmalarını bu yönde işleyecekleri tespit edilmiştir. Her iki öğretmenin öğrenciyi genel olarak gözlemleyip yeterlilikleri ve

geliştirilmesi gereken alanlar doğrultusunda bir program geliştirmek istedikleri tespit edilmiştir. Ö1'nin mekâna ve nesnelere karşı aşırı anksiyete geliştirmiş öğrencisi ile odak noktasını değiştirici çalışmalar yapmayı hedeflemesi özel öğretimde kullanılan müzik terapi uygulamaları içerisinde var olduğu düşünülmekte, Ö2'nin hedefini belirlemesi fakat hangi uygulamaları kullanacağı yönünde emin olamaması öğrenciyi iyi analiz ederek ve çalışma ortamını tenkit ederek süreklilik kazandıracağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin hedeflerini değiştirmeleri ve her iki öğretmenin de eksik görülen noktaları iyi analiz ederek tekrar düzenlemek istemeleri özel eğitimde müziğin terapötik etkisinin uygulanması bakımından etkili olduğu düşünülmektedir.

Üçüncü Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notlarına Göre;

Ö1: Öğretmenin önceden belirlediği hedefler doğrultusunda hazırlığının tam olduğu gözlemlenmiş; materyal seçimi, müzik seçimi ve ders kurgusunun önceden belirlenmiş olması gerekliliğini kavradığı gözlemlenmiştir. Bu durum, öğretmenin yapacağı çalışmalardaki yönergelerinin netliğine ve kendinden emin davranışlarına yansıdığı gözlenmiştir.

Resim 4. 9 Ö1'in günlük notlarından bir kesit

Çalışmadan önce

Bir önce ki çalışma istediğimi hedefe ulaştı mı?
Seçimime devam ediyorum.

Bugün bir önce ki çalışma hedefimden mi ilerleyeceğim yoksa yeni bir çalışma hedefim mi olacak?
Öğretimsel öğeleri tamamen çalışma planından çıkardım. Sadece müzik renkli tüller ile rahatlatma çalışması yapacağım.

Bu gün kendimi nasıl hissediyorum? (Duyusal, sosyal)
Enerjim yüksek iy hissediyorum.

Bugünkü çalışma hedefim nedir?
Müzik eşliğinde yeşil, kırmızı tül kumaşlara dokunma, onlarla oynama, istenirse etme vb. hareketler yapacağız.

Bugün için bir hazırlık yaptım mı?
Müziğimi ve materyallerimi hazır. Spor salonundaki büyük minderleri kullanacağız.

Ö2: Hazırladığı materyalleri hangi yönergelerle nasıl kullanılacağı konusunda kendince bir plan yapmamış olması, çalışma akışında program dahilinde bir sıralama olmaması sebebiyle ne yapacağını bilememesi çalışmada zorlanmasına sebep olmuştur. Çalışma öncesinde şarkıların dinlenerek bir ritim kalıbı oluşturmaması/hazırlanmaması

uygulama esnasındaki yönergelerinin belirsizliğine yansımıştır. Öğretmen müzikten ritimden amaç ve hedeften ziyade çocuğun yaptığı hareketlere odaklanmış ve çalışma terapötik ilişki gözetmeksizin bir emir komuta zincirine dönüştürülmüştür. Çalışma sonunda öğretmenle yapılan kısa toplantıda belirlediği hedefler doğrultusunda çalışma planı ve yapacağı dersin bir kurgusunun hazırlanmasının mümkünse simülasyon yapmanın ne kadar önemli olduğunu kavradığı tespit edilmiştir.

Resim 4. 10 Ö2'nin günlük notlarından bir kesit

Ö2 m. b. t. m. III

GÜNLÜK NOTLARI

Tarih: 06.06.2018

Çalışmadan önce

Bir önce ki çalışma istediğimi hedefe ulaştı mı?

Önceki çalışma tam olarak hedefe ulaşamadı.

Bugün bir önce ki çalışma hedefimden mi ilerleyeceğim yoksa yeni bir çalışma hedefim mi olacak?

Bir önceki hedefim farklı olarak yeni bir hedef seçip uygulamaya devam edeceğim.

Bu gün kendimi nasıl hissediyorum? (Duyusal, sosyal)

Çalışmaya hazır motivasyonum yerindeydi. Duyusal ve sosyal olarak iyiydim.

Bugünkü çalışma hedefim nedir?

Bugünkü çalışmada hedef öğrencinin dikketini toplama motivasyonunu arttırma ve koordineli çalışmaktır.

Bugün için bir hazırlık yaptım mı?

Öğrencinin motivasyonunu sağlamak için birkaç deneme yaptım.

Üçüncü Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporlarına Göre;

Ö1: Öğretmenin belirlediği hedef doğrultusunda iki farklı renkte (kırmızı ve yeşil) kumaş kullanmıştır. Müziğin de eşliğiyle öğretmen ilk kumaşı havada serbestçe hareket ettirmeye başlamıştır. Bu durum çocukta rahatlama hissinden doğduğu tahmin edilen bir gülümsemeye sebep olmuştur. Daha sonra diğer kumaşı da aynı serbest hareketlerle havada dolaştırmış, ardından öğrenciye temas ettirmiştir. Öğretmen öğrenciyi bu yöntemle oyunun içine çekmiş ve öğrenci de bu duruma benzer hareketlerle karşılık vermiştir. Herhangi bir yönerge olmadan sadece müzik ve

hareketlerle doğaçlama olarak bir senkronizasyon, ardından da taklitsel hareketler görülmüştür. Müziğin (süresinden kaynaklı) bitmesine öğretmen kayıtsız kalmış ve duraksamadan çalışmaya devam etmek istemiştir. Öğrencinin artık oyuna dahil olmadığını görünce öğretmen yönergeler vermeye başlamış ancak öğrenci bu yönergeleri yerine getirmemiştir. Ardından müziği yeniden başlatmaya karar veren öğretmen çalışmasına müzikle devam etmiş ve aynı hareketleri yönergesiz bir şekilde yansıtmaya dayalı olarak öğrencinin gerçekleştirdiğini görmüştür. Burada öğretmenin konuşmadan ziyade müzik, hareket, enstrüman, nesne, beden dili vs. sayesinde öğrenciyle bir iletişim kurabildiğini kavradığı düşünülmektedir. Yönergenin az olması sebebiyle öğrencide olası kafa karışıklığının önüne geçilmesi sağlanmış, bu sayede öğretmenin de öğrencinin de kendisini sürece bıraktığı gözlemlenmiştir. Bu durum, hedeflenen müziğin terapötik etkisi bakımından değerli görülmektedir. Çalışmanın çerçevesinin belirlenmiş olması, öğretmenin sergilediği kreatif oyunun da bu çerçeveden çıkmamış olması öğretmenin hem sürece odaklanıp hem hedefte kalabileceğini fark etmesine sebep olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalışmada kullanılan materyal ve müziğin öğretmenin hedef belirlemedeki rolünde önemli olduğunu kavradığı gözlenmiştir.

Ö2: Çalışmaya başlarken çocuğun ellerinden tutarak hareketli bir şekilde müzikli dans çalışması yapmıştır. Hareketlilik sırasında öğretmen dans hareketlerini çok büyük yaptığından, öğrenci öğretmene ayak uydurmakta zorlanmış, zaman zaman danstan soyutlayarak kendini yere bırakmıştır. Isınma çalışması sırasında öğretmenin dans ve hareket kurgusu konusunda hazırlıksız olduğu, çalışma sırasında doğaçlama yaptığı hareketlerin de iletişim sağlamak adına orantısız kaldığı gözlemlenmiştir. Öğretmen ısınma çalışmasının ardından kumaşı eline alarak çocuğun dikkatini çekmiş ve kumaşın bir ucunu çocuğa vererek öğrenciden senkronize hareketler yapmasını beklenmiştir. Ancak kumaşla yapılan hareketlerde tekrar noktasında tutarsızlık olduğu için senkronize olunamamıştır. Burada öğretmenin yapacağı hareketleri öğrenciye önceden tasarlamadığı ve o anda gelişi güzel kurguladığı düşünülmektedir. Uygulama sırasında yapılan hareketten çok çocuğun kumaşı seyretmesine karşın, öğretmen hareketleri ön planda tutulmuş ve yönergeleri harekete dikkat çekilmek üzere yinelenmiştir. Burada öğretmen çocuğun materyali incelemesi, materyalin hareketlerinin, şeklinin, dokusunun yani genel yapısının öğrenci tarafından deneyimlemesi adına farklı bir ısınma çalışması yapması gerektiğini kavrayamadığı

düşünülmektedir. Çalışmanın devamında kumaş bırakılmış ritim çubukları alınmıştır. Bir çift ritim çubuğu da öğrenciye verilmiştir. Tekrar müzik açılarak müziğin ana ritim temposu tutulmaya çalışılmıştır. Öğretmen müzik başlamadan önce tempo tutmaya başlamış çocukta elindeki çubuklarla tempo gözetmeksizin taklit etmeye çalışmıştır. Müzik başladıktan sonra öğretmen tempoyu yakalamış ancak çocuk bireysel hareket etmeye devam etmiştir. Öğretmenin burada, müzikle aynı anda tempoya başlayıp aynı anda durması gerektiğini fark etmediği düşünülmektedir. Yaptığı hareketlerin tutarlı olmaması çocuğun hareket ve tempo tutmasına da yansımış ve çalışmada bir iletişim kurulamamıştır. Buna karşın müzik bitene kadar çalışma istikrarlı bir şekilde devam etmiş öğrenci müziğin sonlarına doğru tempoyu yakalamış ve senkronize bir tempo duyulmuştur. Öğretmenin burada, ÖEPMTE sırasında öğrendiği Nordoff-Robbins müzik terapi tekniğine dair temel bir uygulama gerçekleştirdiği görülmüştür. Uygulama sürecinin uzatılması ve sürecin gözlenmesi ile öğretmenin aynı anda tempoya başlayıp aynı anda durması gerektiğini fark ettiği düşünülmektedir. Burada öğretmenin müziği dinlemesi ve müziğin ritminde hareket etmesinin önemini kavradığı da düşünülmektedir. Müzik bittikten sonra ritim çubukları bırakılmış ve iki adet vurmali çalgı (küçük davul) alınmıştır. Öğretmen yönerge vermeden tek eliyle davulla tempo tutmuş ve öğrenci de ona katılmıştır. Daha sonra iki eliyle kısa bir ritim vurmuş ve öğrencinin de bunu kendi davulunda vurmasını istemiştir. Öğrenci farklı bir ritmi tek eliyle vurmuştur. Öğretmen kendisi tekrar iki eliyle bir ritim vurmuş ve beklemiştir. Ancak bu ritim bir öncekinden farklı olduğu için öğrenci de algılayamamıştır. Rastgele bir ritim vurulma algısı olduğundan öğrenci tarafından rastgele ritimler vurulmaya başlanmıştır. Müzik açıldıktan sonra müziğin temposuyla ritim vurulmak istenmiştir. Çocuk davulu eline alıp vurmaya başlamış ancak öğretmen davulu tekrar bırakması adına yönergeler vermiştir. Öğretmenin müzik ve ritim konusunda hazırlıksız oluşu müziğe ayak uyduran bir tempo tutamamasına sebep olmuş ve bu durum öğretmeni, ritmi bırakıp yönerge vermeye yönelttiği gözlemlenmiştir.

Üçüncü Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Her iki öğretmenin de çalışma esnasında daha az yönerge kullandığı müziğin sağladığı etkileşimi ön planda tuttukları gözlemlenmiş olup çalışma içerisinde öğrenciye daha çok alan bırakmalarının öğrencinin kendisini rahat hissetmesine sebebiyet verdiği, bu durumu pozitif etkiye dönüştürmek için de çalışma öncesi hazırlığının tam olması gerekliliğinin aksi taktirde hedeften sapma eğiliminin daha yüksek olduğu

farkındalığına ulaştıkları gözlemlenmiştir. Çalışma öncesi hazırlık sürecinin çalışmanın seyrindeki ders hakimiyetine olan önemini kavradıkları düşünülmektedir. Hedefledikleri kazanıma uygun şarkı materyal enstrüman seçimlerinde, çalışma öncesinde kullanacakları müziği dinleme, müziğe aşina olmanın bu materyalleri müzikle ilişkisinin de kurgulanmasının önemli olduğunu, bu hazırlığın çalışma sürecini olumlu etkileyeceğini fark ettikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin müzikli aktivite sırasında önceki çalışmalara göre daha az yönerge kullandıkları, hareketin, tekrarın ve taklit etmenin önemini fark ettikleri iletişimin sadece sözel olamayacağını, beden dili, yansıtma ve ritmik hareketlerle de sağlanabileceğini kavradıkları düşünülmektedir.

4. HAFTA: 13.04.2018

Dördüncü Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Öğretmenler belirlemiş oldukları hedef doğrultusunda devam etmeyi tercih etmişler, bu hedefte farklı materyaller, müzikler, öğrenci merkezli oyunlar tasarlamak istemişlerdir. Burada öğretmenlerin öğrencilerde hedefledikleri davranış değişiklikleri ile yapılan etkinlik arasındaki tutarlılığın giderek özdeşleştiği öngörülmektedir. Uygulamalardan verim almaya başlamaları kendi iç motivasyonları içinde değerli olduğu anlaşılmaktadır. Yapılanların öğretmeye dayalı yaptırımlar içeren bir ders süreci değil; bağ kurmaya, anlamaya, ihtiyaca, hareket etmeye yönelik olması gerektiği öğretmenler tarafından kavrandığı düşünülmektedir. Bir sonraki çalışma için ön hazırlıklarının önceki çalışmalara göre daha öğrenci merkezli olduğu tespit edilmiştir.

Dördüncü Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmenin planlı oluşunun kendisine güven sağladığı görülmüştür. Öğretmenin motivasyonel bazda yapacağı çalışmaya hazır olması uygulamaların verimli olmasını ve kendisini içsel anlamda rahat hissetmesini sağlamıştır. Daha önceki çalışmalarda gerek çalışma öncesi gerekse çalışma esnasında sıkça yaşadığı hedefine ulaşip ulaşamayacağı yönündeki kaygılarının azaldığı düşünülmektedir. Kendisinin de bu hedef ve uygulamaya olan güvenirliliğine yol açan etkenlerin, çalışmaların temel amaçlarının, kullandığı materyallerin, müziğin terapötik etkisi için olduğunu kavramasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu farkındalık öğretmenin beden diline ses tonuna çalışma esnasında hareketlerine, yönergelerine ve sınıf hâkimiyetine yansımakta, öğrenciyle kurduğu iletişimin güçlenmesine sebep olduğu görülmektedir.

Yaptığı planın hedefi ile uygulanabilirliği arasındaki farkın en aza inmesi öğretmenin öğrenciyi merkeze almasının farklı bir göstergesidir. Öğrenciden beklenen şeyin bir ders kazanımı olmasının dışında terapötiksel bir süreç olmasını kavraması, hedef odağını bu yönde değiştirmesi, sonraki çalışmaları da daha rahat planlayabileceği düşüncesinin gelişmesine sebep olduğu öngörülmektedir.

Ö2: Öğretmen çalışma için ön hazırlığını tamamlamış çalışmaya enerjisi yüksek bir şekilde başladığı görülmüştür. Önceki çalışmalarda birden fazla kazanım hedefleyen ve bu kazanımları uygulamada zorlandığı için hedeflerinde değişikliğe giderek müziğin derse bir destek değil terapötik etkiyle bir ilişki kurabilmeye yönelmek olması gerekliliğini kavraması, ulaşması gereken hedeflerde sadeleşme olması, kendisinin de rahatlama hissettirmiş, enerji ve özgüveninde yansıtıcı artış tespit edilmiştir.

Dördüncü Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Öğretmen çalışmanın başında öğrenciye önce birkaç enstrüman göstermiş ve öğrencinin keşif sürecini gözlemlemiştir. Aynı zamanda öğrencinin dikkatini sınıfa ve yapacakları çalışmaya vermesi açısından (öğrencinin gösterdiği tepkiler baz alınarak) uygun olduğu görülmektedir. Hedef planında belirttiği üzere önce öğrencinin sevebileceğini düşündüğü müzik türlerinden ilkini (hareketli az enstrümanlı flamenko türünde bir müzik) dinletmiştir. Bu esnada öğrencinin kulaklarını kapattığını görmüş ve öğrenciye dokunarak onu rahatlatmaya çalışmış, isterse müziği değiştirebileceğini söylemiştir. Öğretmenin bu davranışının, öğrenciye onun isteklerine önem verdiğini hissettirmesi, öğrencinin uygulamaya olan güveninin artması, terapötik etkinin başlaması bakımından değerli olduğu düşünülmektedir. Daha önceki çalışmalarda yönergeler, öğrenciden beklenen davranışları yapması üzerineyken; bu çalışmada öğrencinin sergilemek istediği davranışı ortaya çıkarır nitelikte verilmeye dönüşmüştür (“şimdi ne yapmak istiyorsun?” gibi). Öğretmenin, farklı müzikleri de dinleterek öğrencinin nasıl tepkiler verdiğini gözlemlemesi, bu çalışmada ve sonraki çalışmalarda yapacağı etkinliğin verimliliğini öngörmesi açısından önemli olduğunu kavradığı düşünülmektedir. *Bazı müzik tarzlarını (Yüksek perdeden çalınmış Rock tarzı müzikte) dinlerken öğrencide olumsuz davranışlar görülmüş sürekli olarak tuvalete gitmek isteme davranışında ve ısrarında artış görülmüştür. Bu davranışına karşın öğretmen çocuğun yanına yaklaşp ona dokunarak dikkatini başka noktaya çekmek istemiş, ardından müziği değiştirerek önceden belirlediği materyallerle bir etkileşim

sağlamaya çalışmıştır. Çalışma süresi boyunca öğrencinin hareketlerini gözlemlemesi zihninde oturttuğu kurgudan farklı ilerlemesi, öğretmenin beden dilinden ve çalışmayı hızlandırmasında görüldüğü üzere kısa süreli bir karmaşa yaşadığı ancak tekrar öğrenci merkezli düşünerek sürece odaklanıp ihtiyaçlar doğrultusunda dersi sürdürmeyi tercih ettiği görülmektedir. Öğrencinin sıkılma duygusuna dayalı geliştirdiği reflekslerden, öğretmenin olumsuz duygu durum anlamında daha az etkilendiği düşünülmektedir. Ritim enstrümanları kullanmaya başladığında müziğe eşlik etmesi beklenen öğrenci için önce kendisi davula vuran öğretmen öğrenciden yanıt gelmeyince tekrar vurmuştur. Ancak a-ritmik bir düzende çalınan enstrümanda tutarlı bir tekrar olmamış rastgele davula vurulduğu izlenimi yaratılmıştır. Öğrenci tarafından da rastgele ritimler vurulmaya başlanmış süreç bir süre bu şekilde devam etmiştir. Burada öğretmenin ritim çalışması konusunda hazırlıksız olduğu müzikle beraber eşlik edeceği ritimlerin ön hazırlığını yapmadığı görülmüştür. Buna rağmen öğrencide şu ana kadarki en uzun odaklanma sürecinin bu çalışmada görülmüş olması öğretmen için bir sonraki çalışmanın ön hazırlığının temellerini oluşturmada motivasyon kaynağı olacağı düşünülmektedir.

*Öğrencinin sıkıldığında gerginlik ve anksiyete yaşadığında sürekli olarak tuvalete gitmek istemesi bir problem davranış olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ö2: Çalışmanın başında öğretmenin müziği açmasıyla öğrencinin duyduğu müziğe hemen eşlik etmeye başlamıştır. Öğretmenin öğrenciye alan bırakarak bir süre serbestçe hareket etmesi sağlamış, bu sırada sınıfta dolaşarak ritim enstrümanlarını kullanmıştır. Öğretmenin bu şekilde öğrenciye katılması ÖEPMTE sırasında öğrendiği Nordoff-Robbins teknikleri ile örtüşür niteliktedir. Öğretmenin bu tavrı ile öğrencinin kendini çalışmanın merkezinde hissetmesi ve bir güven ortamı oluşturulduğu görülmüştür. Rahat hareket eden öğrenciyi gözlemleyen öğretmen de bu durumdan motive olmuş ve doğaçlama terapötik bir sürece girdikleri gözlenmiştir. Öğrencideki bu hazırbulunuşluk düzeyi, ısınma çalışmasında yönergeleri kolaylıkla alması ve uygulamasını sağlamıştır. Süreç öğretmeni motive etmiş çalışmanın seyrini kolaylaştırmıştır. Bu gözlem çerçevesinde öğretmenin, öğrencinin mevcut durumundan fazlasıyla etkilendiği, motivasyonunun öğrenci endeksli olduğu düşünülmektedir. Öğrencinin müziğe olan ilgisini bir önceki çalışmada fark ettiği düşünülen öğretmen bu çalışmada öğrenciye daha aktif rol vermiş kendisini geri planda tutmuştur. Öğrenciden

aldığı pozitif dönüşler sayesinde de çalışmayı rahatlıkla sürdürebilmiş olan öğretmenin, öğrenciyle aralarında müzik temelli bir güven ilişkisinin oluşmaya başladığı, müziğin terapötik etkisinden faydalanabildiği gözlenmiştir. Öğretmenin çalışmayı bu şekilde sonlandırmış olmasıyla, sonraki çalışma hedeflerine yönelik daha öğrenci merkezli olması gerekliliğinin farkına vardığı düşünülmektedir.

Dördüncü Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin kendi hedefleri ve öğrenciden beklentilerinin ne kadar uyumlu olduğunu gözden geçirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin, öğrencinin mevcut durumu merkeze alındığında, uygulama ve çalışma planlarının, materyal seçiminin, çalışma kurgusunun ve öğrenci için belirledikleri hedeflerin değişebileceğinin farkındalığına ulaştıkları düşünülmektedir. Daha önceki çalışmalarda kendi belirledikleri hedeflerde öğrencinin mevcut durumunu ikinci planda bıraktıkları görülmüştür. Dördüncü hafta ile birlikte kendi hedefleri için ulaşmak istenen sonuca giderken, bu hedeflerin öğrencinin potansiyelinin ötesinde olduğunu fark ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin ilk haftalarda yararlandıkları özel eğitim müfredatının öğretme amaçlı olduğunu, kendi yönergelerinde öğrenmeye dayalı olduğunu gördükleri düşünülmektedir. Her iki öğretilimde öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine göre ve bir çalışma süresi kadar kazanımlarını belirlemeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin kazanımları müziğin terapötik etkisine yönelik belirlemelerinin; çalışmanın seyri, uygulanabilirliği, hedeflere ulaşılabilirliği açısından değerli olduğunu fark ettikleri düşünülmektedir.

5. HAFTA: 20.04.2018

Beşinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Öğretmenlerin çalışma öncesinde kendilerinde eksik yön olarak düşündükleri ritmik ön çalışmaları yaptıkları görülmüştür. Belirledikleri hedeflerin bir önceki çalışma hedefleriyle uygunluk gösterdiği görülmüştür. Öğrenciyi merkeze alan müzik yoluyla bağ kuracak, hareket ve ritim tekrarlarını daha uzun süre yapmaya çalışacak uygulamalar tasarlamak istedikleri görülmüştür. Öğretmenlerin artık uygulamaların içeriğinde değişiklik yaptıkları görülmüştür. Yeni çalışma için öğretmenlerinin duygu durumlarının çalışmayı yapmaya yeterli olduğu ancak yaratıcılık ve olumsuz durumlara karşı kendi iç yeterliliklerine güvenme konusunda motivasyonlarının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Beşinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmenin materyal, müzik, enstrüman hazırlıklarını eksiksiz yaptığı bu hazırlığa yönelik uygulama planı oluşturduğu gözlemlenmiştir. Uygulama öncesi duygu durumunu kendisi tarafından da sözel olarak da belirtmiştir. Öğretimde motivasyon eksikliği görülmekte, uygulama sırasında öğrencinin kaygılı ve strese bağlı olumsuz davranışları öğretmen üzerinde de etkili olduğu gözlemlenmektedir. Öğrencinin beklenmedik durumlarda verdiği duygusal ve fiziki reaksiyonların öğretimde motivasyon düşüklüğü meydana getirdiği görülmüştür. Buna rağmen öğretmenin bir plan dahilinde hazırlık yaptığı, farklı materyaller kullandığı, öğrenci ile aralarında ritmik senkronizasyon geliştirmeyi hedeflediği, çalışma sürecinde farklı alternatifler üretmeye başladığı ve öğrenciden aldığı etkileşim sonucu süreci nasıl kontrol etmesi gerektiğini bildiği görülmüştür. Öğretmenin öğrenci merkezli düşünmesi, belirlediği hedefe ulaşmasa da öğrenciden aldığı pozitif bir iletişimsel etkinin kendisini mutlu ettiği tespit edilmiştir. Bu çalışmada öğretmenin müzik unsurları kullanarak süreçte terapötik etkilerin görüldüğünü fark etmesi öğretmenin mesleki gelişim anlamında ilerlediğini düşündürmektedir.

Ö2: Öğretmenin günlükte belirttiği hazırlık sürecini uygulamada göstermediği, doğaçlamaya dayalı ve o anki öğrenci durumu ekseninde yaratıcı çalışmalarla çalışmayı yönettiği gözlenmiştir. Öğretmenin kontrol mekanizmasını tamamen öğrencinin duygu durumuna bırakması geliştirilmesi gereken bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaptığı çalışmalarda kendisinin ve öğrencinin motivasyonunu birincil önceliğe alan öğretmen, bu duyguyu etkileyebilecek olay ve durumlardan kaçındığı, çalışmanın verimliliğinin yüksek ölçüde, önce öğrencinin sonra da kendinin o günkü motivasyonuna bağlı olduğunu düşündüğü gözlemlenmiştir. Öğretmenin ritmik olarak kendini geliştirmek istemesi ve kendinde gördüğü ve geliştirilmesi gerektiği diğer yönleri dair bir ön hazırlık sürecinin önemli olduğunu fark ettiği görülmüştür. Özellikle öğrencinin gün geçtikçe dikkat toplama becerisinin müzik temelli uygulamalar sayesinde gelişmeye başlaması öğretmenin kendi kaleminde ortaya konulmuş çarpıcı bir bulgu olduğu düşünülmektedir. Doğaçlamanın öğrenci merkezli ve Kreatif çalışmalar yapabilmenin önemini kavrayan öğretmenin, ön hazırlığında büyük ölçüde önem taşıdığını kavradığı tespit edilmiştir.

Beşinci Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Çalışmanın başında öğrencinin sınıfa anksiyetesi yüksek ve agresif tavırlar sergileyen bir duygu durumu haliyle girdiği görülmüş ve problem davranış olarak tanımladığımız “bahçeyi aç” ifadelerini sürekli tekrarlar bir vaziyet halindeyken müzik açılarak uygulama başlatılmıştır. Uygulama, müziğin başlatılmasıyla beraber öğretmenin, öğrencinin yanına giderek onunla beraber oturması, ona dokunarak sakinleştirmeye çalışmasıyla devam etmiştir. Öğrencinin olumsuz davranışları neticesinde öğretmenin motivasyon halinin düştüğü gözlemlenmiştir. Önceden hazırladığı materyallerden biri olan renkli kumaşı müziğin sakin ritmiyle senkronize hareket ettirerek yumuşak hareketlerle öğrencinin dikkatini farklı yöne çekebildiği görülmüştür. Müziğin sesinin yüksek olduğunu fark eden öğretmen volumü düşürerek müziğin daha fonda çalmasını sağlamıştır. Yüksek sesli ve yüksek perdeli enstrüman seslerinin olduğu müziklerin öğrencide olumsuz davranış gösterdiği farkındalığına ulaşmış olduğu görülen öğretmenin, müzik seçiminin ve müziğin ses seviyesinin hangi değerlerde olması gerektiğini de kavrandığı düşünülmektedir. Uygulamanın devamında ritim çubuklarını öğrencisiyle ikiye paylaşıp ritmik senkronizasyon beklemiş ancak öğrenci dikkatini tekrar kaybederek problem davranış sergilemeye devam etmiştir. Öğrenciden beklenen davranış görülmediğinde, öğretmen tarafından motivasyon kaybı yaşanmakta ve çalışmanın seyri sekteye uğramaktadır. Çalışmanın sonlarına doğru öğretmen öğrenciden hedefine uygun bir davranış gözlemlemiş bu durum kendinde pozitif bir etki yaratarak karşılıklı eğlenceli bir dizi ritim tekrarlama sürecine dönüşmüştür.

Ö2: Çalışmanın başında öğretmen ısınma uygulaması olarak Danimarka halk şarkısı (eğlenceli ve çocukların sevebileceği tarzda bir müzik) açarak müziksel hareket çalışması yapmış, hedeflediği öğrenci ile senkronize hareketleri sağlayamadığında ise çalışmayı Kreatif bir oyuna dönüştürmüştür. Oyundan keyif aldığı düşünülen öğrenci, öğretmenin yönergelerini yerine getirmeye başlamıştır. Bu uyumun öğretmene motivasyon sağladığı düşünülmektedir. Çalışmanın devamında öğretmen büyük davulu yere yatık bir şekilde koyarak kısa bir ritim vurmuş öğrenciye tekrar etmesi yönünde yönerge vermiştir. Öğrencinin ritmi tekrar etmediğini görünce aynı ritmi birkaç kere daha tekrarlamıştır. Öğrenci önce başka ritimler vurmuş ancak istikrarlı olarak aynı ritmi devam ettiren öğretmenin ritmine kulak veren öğrenci bir süre dinledikten sonra bir anda ritmi vurmuştur. Öğretmenin bu şekilde istikrarlı ritme devam etmesi ve bu

iletişimin yönerge vermeden sağlanabildiğini düşünmesi Nordoff ve Robbins müzik terapi tekniğine uygunluk göstermektedir. Öğretmenin, müziksel ifadede tek seferde gösterilen/duyurulan bir ezginin, ritmin, hareketin öğrencide hemen karşılık bulamaması ve öğrencide tekrarının hemen görülememesi olağan karşılanması gerektiğini kavradığı düşünülmektedir. Bu durum müziğin terapötik etkisi bakımından araştırmacı tarafından değerli bulunmuştur. Uygulamanın devamında öğretmen müziğin metronomunda bir tempo tutmaya başlamıştır. Öğretmen öğrenciye herhangi bir yönerge vermemiş, öğrenci de ritme eşlik etmemiştir. Bu aşamada öğretmen öğrencinin elinden tutarak davula vurması konusunda yönerge vermiş öğrenci de öğretmenle aynı tempoda bir süre müziğe eşlik etmiştir. Öğretmen öğrencinin senkronize hareket ve ritmini görünce aynı tempoda tek bir ritimle şarkıya eşlik etmeyi sürdürmüş ve öğrencinin dikkat süresini uzatmaya çalışmıştır. Öğretmenin bu noktada ön hazırlık yapmadan uyguladığı MTU'nun süreç içerisinde değişime uğrayabileceğini fark ettiği gözlenmiştir. Öğretmenin bu şekilde öğrenciyle müzik temelli bir iletişim bağı sağlayabildiği ve sürecin uygulamaya olumlu etkilerinin olduğu gözlenmiştir.

Beşinci Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin çalışma öncesi uygulama planlarının yerini, çalışma esnasında doğaçlamaya bıraktığı ancak öğrencilerden gelen katılımlar doğrultusunda çalışmayı hedefledikleri kazanıma doğru yönlendirdikleri görülmüştür. Burada öğretmenlerin öğrenci merkezli ve planlanan çalışmaya hazır olup olmadıklarını veya hazırlamak için farklı oyun, dans, hareket gibi ısınma çalışmaları yapmaları gerekebileceğini kavradıkları düşünülmektedir. Bu farkındalık, öğretmenleri, daha önce yönerge vererek yaptırmak istediği uygulamaları, öğrenciyi güven ortamına taşımak adına; hareket, oyun ve doğaçlama çalışmalarına daha fazla zaman ayırmaya yönelttiği gözlemlenmiştir. Özel eğitim derslerinin müfredat kazanımlarını müzik yardımıyla işleme düşüncelerinden sıyrılmış olmaları ve müziği, müziksel temelli uygulamaları çocukların terapötiksel süreçleri (rahatlama, odaklanma, güvenme, taklit edebilme, anksiyete ve stres bozukluğunda düşüş, hiperaktivitenin kontrol düzeyini artırabilme vb.) için kullanıyor olmalarını kavramaları, öğretmenlerde o anki çalışmanın kazanımından çok, sürecin kendisinin bir kazanım olduğunu fark ettikleri düşünülmektedir. Sonraki uygulamalar için çalışma planlarında (BEP) müzik unsurlarını bir iletişim aracı olarak da kullanabilmenin ancak kendi ön çalışmalarının yoğunlaştırarak meydana geleceğini fark ettikleri düşünülmektedir.

Altıncı Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Öğretmenlerin yeni çalışmanın uygulamaları için ön çalışmaları tamamlamış, materyal, enstrüman ve plan hazırlıkları yapılmış olduğu gözlemlenmiştir. Duygusal ve sosyal açıdan yeni çalışma için uygun oldukları, hedeflerini önceki çalışma hedefleri ile aynı şekilde belirledikleri; müziğin, müziksel aktivitelerin öğretmen öğrenci arasındaki iletişimin güçlenmesi ve öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda yapılacağı ilkesinin benimsenmiş olduğu tespit edilmiştir. Ö1'in öğrencideki gevşemenin süreci kolaylaştırdığına inandığı Ö2'nin ise ritmik uyarılarla öğrencinin sürece daha fazla dikkat geliştireceğine inandığını bildirmesi, öğretmenlerin hedef belirleme konusunda belirli bir seviyeye geldiklerinin göstergesi olduğu düşünülmektedir.

Altıncı Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmenin çalışma öncesi hazırlığının ve motivasyonunun tam olduğu, bu hazırlığın kendisine olan güven noktasında pozitif etki sağladığı ve bu etkinin de uygulamanın sürecine yansıdığı görülmüştür. Önceki çalışmalarda hedef odaklı olmasının vermiş olduğu sonuca ulaşma gayretinden kaynaklanan hızlı hareketlerin ve anlaşılır olmayan yönergelerin yerine daha süreç odaklı öğrencinin ihtiyacını anlamaya yönelik olduğu ve çalışmayı öğrenci merkezli kurguladığı öğretmen ifadelerinden anlaşılmaktadır. Öğretmen öğrencisinde 10 dakikalık bir dikkat süresi geliştirebildiğini, bunun da süreci kontrol ederken öğrenciye alan tanıdığından kaynaklı olduğunu bildirmiştir. Öğretmen, uygulama sürecinde öğrencinin *-bahçeyi aç* gibi kaygı belirtisi olan ibarelerden kurtulduğunu, öğrenciye yönelik yeni müzikler deneyeceğini ve bu şekilde öğrencinin beğenisine yönelik müzikler bulacağını, öğrencinin dikkatini bozan nesnelerin fark ettiğini ifade ederek artık öğrenciyi bütün yönleriyle analiz edebildiğini ortaya koymuştur. Öğretmenin notlarında giriş gelişme ve sonuç bağlamında artık uygulama sürecine baktığını ve bu şekilde daha fazla ritmik ve müzik ögesi kullanabildiği tespit edilmiştir. Öğrencinin dikkat seviyesinde ve yansıtma seviyesinde olumlu bir gelişim görüldüğü, bunun da MTU geliştirerek ve ritmik çalgılarının ağırlıklı olarak kullanımı sayesinde olduğu belirtmiştir.

Resim 4. 11 Ö1'in günlük notlarından bir kesit

Enstrüman seçimi. Tef, davul, ritim çubukları.

Seçilen enstrüman hangi kazanımlara yönelik. Ritim tutmayı tablit yolu ile yapmaya yönelik.

Bugün yaşadığım en çarpıcı olay neydi? Öğrencim benimle bu uygulamayı yapmaya çalıştı. Kesintiler olsa da fena değildi.

★ Gelişim gösteriyormuş diye düşündüm. ★

Bir sonraki çalışma için hedefim nedir? → Müziklerini değiştirip 1 müzik 1 ritim 1 oyun şeklinde bir planla çalışmak.

Bir sonra ki çalışma için nasıl bir hazırlık yapmalıyım? Yazılı bir plan yapacağım. Materyal eksikim yok. Müzik bulacağım.

Ekleme istediklerim: 7. Çalışma harika olacak.

Ö2: Öğretmenin hazırlık çalışmasını uzun tutmasıyla öğrenciyi merkeze almasının ulaşacağı hedef bakımından önemli olduğunu kavradığı, yapacağı çalışmaya öğrencinin ne kadar hazır olduğu konusunda bir ön değerlendirme yapmasının, öğrencinin mevcut duygu durum ve çalışma için verimlilik derecesini gözlemleme gerekliliğini önemseydiği düşünülmektedir. Öğretmenin birden fazla ısınma çalışması yapması, sürece verdiği önemin hedefe verdiği önemden daha fazla olması gerektiğini kavradığı düşünülmektedir. Öğretmenin bu çalışmada beden perküsyonu tekniği kullanması ve müziğe o ritmi entegre edebilmiş olması önceki çalışmalara göre müzik unsurları bağlamında kendini geliştirdiği, ön hazırlığına bireysel müzik çalışmalarını da dahil ederek müzikli aktivitelerde kullanacağı ritimleri eklediği görülmektedir. Öğretmenin, önceki çalışmalarda öğrencinin dikkatinin dağılma anlarında ne yapması gerektiği konusunda ikilemlere düştüğü, zaman zaman uygulama yönetimini kaybettiği görülmüştü. Ancak bu uygulamada öğretmenin öğrencinin bu boşluğunu fırsata çevirip yeni bir uygulamaya geçerek öğrencide merak uyandırdığı ve dikkatini yeniden toplayabildiği gözlemlenmiştir. Bu durumun, öğretmenin kendine olan güvenine, etkinliğe olan hakimiyetine, beden dili ve net yönergelerine yansıdığı gözlemlenmiştir. Öğretmenin, dikkati dağılan ve sıkılan öğrenciyi farklı materyallerle ve yaratıcı oyunlarla yaklaşıp ilgisini çekmeye çalışmasının, tek bir uygulamaya bağlı kalmadan birlikte verimli zaman geçirmenin de sürecin bir parçası olduğunu kavradığı tespit edilmiştir. Ayrıca ritim aletleriyle yaptığı çalışmada, öğrencinin kendisine uyum sağlamadığı halde ritmi değiştirmemesi, istikrarlı ve sabırlı bir şekilde öğrenciyi

müziğin temposuna çekmeye çalışması, öğretmenin, hedeflediği kazanıma bir çerçeve içerisinde ulaşıp ulaşamayacağını deneyimsel olarak kavramış olduğu düşünülmektedir. Bu çerçeveyi ön hazırlık sürecinde tasarlamış olmasının kendisine uygulama sırasında oldukça yardımcı olduğu tespit edilmiştir.

Resim 4. 12 Ö2'nin günlük notlarından bir kesit

Bugün yaşadığım en çarpıcı olay neydi?
Öğrencinin ilerleme kat ediyor olması

Bir sonraki çalışma için hedefim nedir?
Aynı hedefi geliştirme

Bir sonra ki çalışma için nasıl bir hazırlık yapmalıyım?
Hedefe ulaşmak için kendimi daha iyi hazırlık yaparak

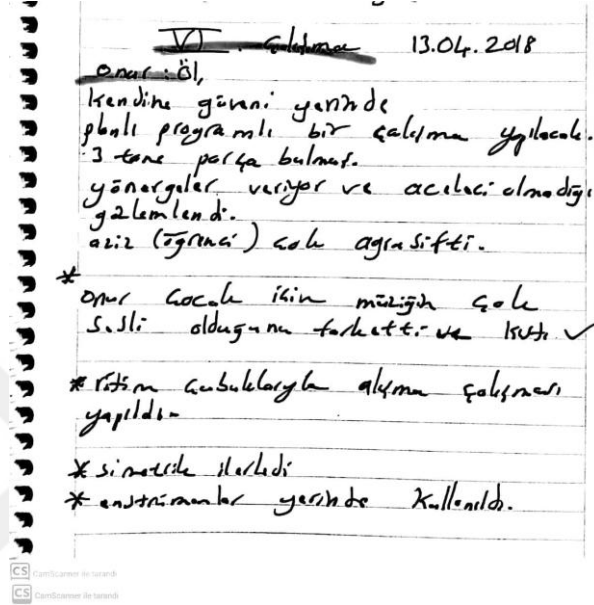
Ekleme istediklerim:
hedefe ulaşmaya çalışacağım

Altıncı Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Öğretmen çalışmaya başlamadan önce materyalleri sınıfın görünür yerlerine açık bir şekilde dizerek öğrencinin sınıfa girdiği andan itibaren görsel merakını fark ettirmeyi amaçlamış ve bunu başarmıştır. Öğrenci bu materyalleri merak etse de onlara yaklaşmış ancak dokunmamıştır. Öğretmen eline aldığı kumaşla öğrenciyi uygulama için hazırlamaya başlamış tüm materyallere tek tek öğrencinin temas etmesini sağlamıştır. Müzikle beraber devam eden aktivitenin sonunda ritim aletleri (davullar) paylaştırılmış ve müzik orta hareketli bir müzikle değiştirilmiştir. Öğretmen bir ritim kalıbıyla müziğe eşlik etmeye başlamış öğrenciden de ona katılmasını beden hareketleri ve yönergesiyle belirtmiştir. Öğrencinin dikkatinin uzun süre ritim kalıbında olduğu öğretmenin bu durumu yöneterek dikkat süresini uzatmak adına ritmi ve senkronizasyonu bozmadan devam ettiği gözlemlenmiştir. Ancak öğretmenin temel hedeflerinden biri olan kaygı seviyesini düşürme isteğinin karşılık bulmadığı düşünülmektedir. Öğrenci anksiyete davranışı gösterdiği için öğretmen çalışmanın yönünü değiştirmek istemiş ve dokunsal olabilecek pasif bir yöntem kullanıp, hafif müzik eşliğinde öğrenciye hafif ses tonuyla rahatlama yönergeleri vererek anksiyetesini düşürmeye çalışmış ve uygulama bu şekilde sonlandırılmıştır. Öğretmenin çalışma içerisinde önceden belirlediği hedefi öğrencinin ihtiyacıyla buluşturmuş olması,

çalışmanın seyri ve ilerleyen süreç için öğrencinin öğretmene karşı güven duymasının sağlıklı bir şekilde ilişki kurulmasının, çalışmanın temel amacına hizmet ettiği düşüncesiyle değerli görülmektedir.

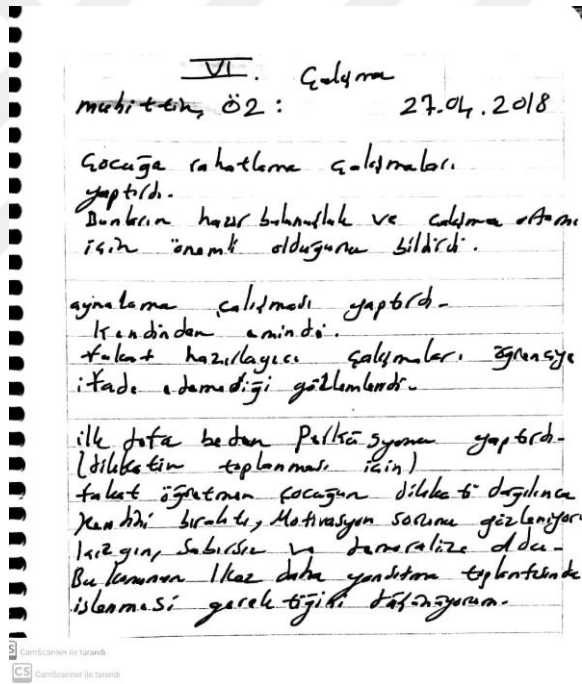
Resim 4. 13 Araştırmacı günlük notlarından bir kesit

Ö2: Öğretmen çalışmanın başında, renkli topları öğrencinin bedenine temas ettirerek onun bedensel duyularını uyarmış ve yapacağı uygulama için öğrencinin hazırbulunuşluğunu gözlemlemiştir. Bir süre sonra vücudunda gezdirdiği topu öğrencinin hâkimiyetine bırakarak hem iletişim sağlamış hem de öğrencinin uygulamalara aktif katılımı için hazır olup olmadığını gözlemlemiştir. Topun hareketini öğrencinin devam ettirdiğini gören öğretmen eyleme hazır olduğuna kanaat getirmiş ve bir sonraki ısınma çalışmasıyla öğrenciyi uygulamaya hazırlamıştır. Uygulamanın devamında müziği açarak beden perküsyonu tekniğiyle önce alkış sonra öğrenciyle karşılıklı el çarpması şeklinde kısa bir uygulama yapmıştır. Daha sonra iki zamanlı bir ritim vurmaya başlayarak (önce diz sonra alkış şeklinde) öğrenciye onunla aynı ritmi yapması konusunda yönerge vermiştir. Öğrenci ritmi yapmış ancak bir süre sonra öğrencinin bu uygulamaya yönelik dikkatinin dağılmış olması, öğretmeni farklı bir uygulama için hazırlığa yöneltmiştir. Uygulamalara ritim aletleriyle devam eden öğretmen, müziğin temposunda basit ritimler vurmaya başlamış öğrenciden de ona katılmasını istemiştir. Öğrenci farklı ritimler vurarak senkronize hareket etmeyi reddetmiş ancak öğretmen müziğin temposunda sabit bir ritim vurarak öğrencinin ayak

uydurmasını beklemiş, zaman zaman da kendisi öğrenciye uyarak onu müziğin temposuna çekmeye çalışmıştır. Öğrenci bir süre sonra müziğin ve öğretmenin temposunu yakalayarak uzun süre bu ritmi vurabilmiştir. Öğretmen aynı ritmi bir süre daha devam ettirmeye çalışsa da öğrencinin bu tekrardan sıkıldığı, ritmi bırakarak uygulamadan uzaklaştığı gözlemlenmiştir. Öğretmen ritim aletleriyle başladığı bu aktiviteyi bırakarak yanında getirdiği kumaş ve ışıklı toplanlarla Kreatif bir oyun oluşturmuş ve öğrencinin dikkatini yeniden toplanmasını çalışmanın devamına hazır hale gelmesini sağlamıştır. Önce ritim çubukları ardından davullarla aynı ritmi kısa bir süre daha devam ettirmiş ancak öğrencinin başlattığı ritimlere öğretmen cevap vermediği için öğrenci, bu tek taraflı göster-yap temelli ilişkiden sıkılarak çalışmadan uzaklaşmıştır. Öğretmen bu durumu fark etmiş ve çalışmayı sonlandırmıştır.

Resim 4. 14 Araştırmacı günlük notlarından bir kesit

Altıncı Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin uygulama öncesi hazırlıkları yaparken önceki çalışmaları referans almaları, çalışmanın temel amacını gözetmeleri ve belirledikleri kazanım hedeflerini bu doğrultuda planlamaları hem öğrenciyi hem o çalışmayı hem de süreci pozitif yönde etkilediği düşünülmektedir. Deneyimin getirdiği bir rahatlamanın, uygulama yöntemlerine ve sürece yansıdığı, her çalışmada hedefe yaklaşıyor olma hissinin öğretmenleri motivasyonel olarak da beslediği düşünülmektedir. Bir sonraki çalışmada

önceki çalışmalardan daha iyi olacağı yönünde raporlamaları gözlemlenmiş, bunun sebebinin deneyimsel olarak uyguladıkları etkinliğin öğrenciden çok kendilerine kattığı olguyu uygulayarak görmek istemeleri olduğu düşünülmektedir.

7. HAFTA: 04.05.2018

Yedinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Öğretmenlerin önceki çalışmadan edindikleri deneyimi baz alarak yeni çalışmaları bu değerlendirmeler üzerinden yaptıkları, kendilerin de öğrencideki değişimleri gözlemlemeyi kavradıkları, bu değişikliklerin planlama yaparken sistemli ve sınırları önceden çizilmiş kat-i planlar şeklinde değil, süreç içerisinde öğrencinin durumuna ve ihtiyacına göre değişebilen planlamalar olması gerektiği farkındalığı edindikleri düşünülmektedir. Bir sonraki çalışma için ön hazırlıklarını eksiksiz yaptıkları gözlemlenmiş, deneyimin verdiği rahatlığın motivasyonlarına pozitif etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Yedinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmenin önceki deneyimlerine dayanarak yeni hazırladığı planda, materyal müzik hazırlığının yanı sıra öğrencinin ihtiyacını da göz önünde bulundurduğu, kendince hazırladığı ritim kalıplarını ön hazırlık sürecine dahil ettiği gözlemlenmiştir. Öğretmenin yedinci hafta planladığı her şeyi yaptığını belirterek öğrenciyi peş peşe müdahaleler ve yönergelerle sıklamamanın çalışmanın seyri için önemli olduğu bilgisini kavradığı düşünülmektedir. Ayrıca, öğretmenin kendi belirlediği ritmi öğrenciye çaldırmaktansa öğrencinin de katkı sağladığı ve çalabildiği bir ritme beraberce ulaşp bu ritim üzerinden ortak bir tempo yakalayarak iletişim kurulmasının önemli olduğunu kavradığı; müziğin, ritmin bir öğreti değil tam da bu amaç için kullanıldığını öğrendiği düşünülmektedir. Öğretmenin öğrencinin uygulamadaki motivasyonu ve dikkat süresini arttırmak için çaba sarf ettiği tespit edilmiştir. Müziğin öğretilmeden de yapılabilen bir şey olduğunu kavradığı düşünülen öğretmen, sonraki ritimleri de bu yönde, kendi belirlediği değil öğrenciyle ortak belirlenen ritimler üzerinden birlikte çalışmalarla devam ettirmek istediği tespit edilmiştir. Bu çalışmadaki öğretmen gözlemine ek olarak; öğretmen, ışıklı topların kullanıldığı alışveriş ve göz teması gerektiren, sıranın kendisinde olduğu bilinci kazandırmaya yönelik yeni bir

uygulama yaparak, ritim ve mevcut materyalleri öğrencinin ihtiyacı olduğunu düşündüğü spesifik çalışmalarda da kullanabileceğini kavradığı tespit edilmiştir.

Ö2: Öğretmenin ön hazırlığını önceki deneyimlerine dayanarak yapmış olası planladığı uygulamalara da yansıdığı görülmüştür. Bu çalışmada sözel iletişimin daha net kullanıldığı, önceki çalışmalarda yönerge belirlemede ve öğrenciye doğru yönerge vermede sıkıntı yaşadığı düşünülen öğretmenin bu çalışmada sözel uyaran verme konusunda gelişim gösterdiği düşünülmektedir. Öğrenciye olumlu pekiştiriciler vererek onu çalışmaya daha hızlı adapte eden öğretmen artık çalışmanın özellikle MTU ayağında daha az zorlandığını belirtmiştir. Öğretmen, öğrencideki en büyük problemin dikkat süresinin çok düşük olması ve motivasyonun hemen bozulması olduğunu ve bu soruna yönelik MTU geliştireceğini belirtmiştir. Öğretmenin ritmik tekrarları birden fazla yapması, sözlü yönergelerle destekleyerek bu tekrarlara devam etmesi, öğrenciden yansıtma beklemesi, kendinin çalışmalarda nasıl daha verimli olabileceği noktasında deneyimlerini artırmak adına bu pratiklere dikkat ettiği tespit edilmiştir.

Yedinci Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Öğretmen çalışmanın başın ışıklı küreleri kullanarak bir ısınma oyunu yapmış küreleri öğrencinin bedenine temas ettirerek ve alışveriş yaparak öğrenciyi uygulamaya hazırlamıştır. Hazırlık aşamasını tamamladıktan sonra öğrenciyle karşılıklı sandalyelerde oturmuş aralarına da büyük davulu koymuştur. Ritim çubuklarını aralarında paylaştırarak öğretmen ilk ritim kalıbını vurarak öğrenciden tekrar etmesini istemiştir. Aynı ritim kalıbını tekrar vurmuş, öğrencinin zorlandığını görünce öğrencinin vurabildiği ritim kalıbına yakın bir ritim kalıbı kullanmış ve öğrenciden tekrarını istemiştir. Öğrenci ritmin bir kısmını vurabilmiş bir kısmını vuramamıştır. Bu aşama öğretmen birkaç farklı ritimle, öğrencinin vurabileceği ritmi buluna kadar devam etmiştir. Ortak ritim oluşturulduktan sonra bu ritim bir süre devam ettirilerek süreç karşılıklı bir ritmik oyuna dönüşmüştür. Öğretmen çalışmanın devamında ritim çubuklarını bırakarak beden perküsyonu tekniği kullanmış bedeninde önce dizlere vurup sonra alkış yaparak ritmi ikiye bölerek öğrenciyle beraber bu ritmi senkronizasyonu yakalayana kadar devam etmiştir. Ritmi yaparken değişik varyasyonlarda kullanmış, alkış yerine öğrenciyle elleri karşılıklı vurarak öğrencinin göz teması kurmasını da sağlamıştır. Bedenin diğer yönlerinin ve davulunda dahil edildiği yansıtmalı birkaç ritim daha vurulmuş, öğrencinin tekrar etmesiyle de pekiştireçle ödüllendirmiştir. Bir sonraki

uygulamada öğretmen eline 2 adet ışıklı top almış önce öğrenciden ritmi vurmasını istemiş sonra da ışıklı topları öğrenciye verip öğrencinin elindeki ritim çubuklarını alarak aynı ritmi kendisi vurmuştur. Farklı varyasyonlarla bu çalışmayı bir süre sürdürdükten sonra öğrenciyi oyunlu pekiştirmele ödüllendirerek çalışmayı sonlandırmıştır. Uyarıların sağlıklı bir şekilde yapıldığı ve öğrencinin, kendinin de uygulamada belirleyici olabildiğini hissettiği için uzunca bir süre yönergelere uymuş olması, öğretmenin öğrenciye karşı daha sıcak bir yaklaşım geliştirdiği gözlemlenmiş olup, aralarındaki samimiyetle beraber müziğin terapötik etki sürecinin görünür olmaya başladığı düşünülmektedir. Uygulama esnasında öğretmen yeni bir ritim vurmadan öğrencinin kendince ritmi bulmasını izlemiştir. Önceki çalışmalarda öğrencinin ritmi vuramadığı/tekrarlayamadığı anlarda öğretmenin bedensel ve sözel müdahalelerde bulunduğu gözlemlenmişti. Bu çalışmada öğrenci ritmi tekrarlayamadığında bir süre beklemiş ve öğrenciye alan bırakmıştır.

Ö2: Öğretmen uygulamaya, kumaşın bir ucunu öğrenciye verip diğer ucunu kendisi tutacak şekilde aralarında belli bir mesafeyle kumaşı bir gergin bir gevşek bırakarak Kreatif ısınma oyunuyla başlamıştır. Öğretmen kumaşla beraber öğrenciye yaklaşp sonra yerine geçmiş aynısını öğrencinin de yapması adına yönerge vermiştir. Birkaç kez bu sıralama yapıldıktan sonra kumaşın içerisine renkli küreler konularak küreye dokunmadan kumaş yukarı aşağı hareket ettirilmek suretiyle kürenin öğretmen öğrenci arasında gidiş gelişi sağlanmıştır ve el göz uyumuna yönelik motor senkronizasyon üzerine çalışılmıştır. Bu uygulamayla öğrencide sıranın kendisine geldiğini birazdan başlayacak olan uygulamada da belli bir sıra olması gerektiği bilincinin uyarıldığı gözlemlenmiştir. Bir süre bu oyunu oynadıktan sonra ritim çubukları öğretmen tarafından paylaştırılmış ve kısa ritim kalıpları tekrarları sağlanmıştır. Öğrenci çalışmanın başında bu kalıpları vuramasa da öğretmen birkaç farklı ritim kalıbı göstererek öğrencinin uyum sağlamasında rehber olmuştur. Ardında davullara geçilerek benzer ritimler davullarda da denenmiş, öğrencinin ritmi vuramadığında öğretmen sözel uyarılarla öğrenciye yönelik telkinler verdiği görülmüştür. Yönergelerin net olması, öğrenci tarafından rahat algılanabilmesi çalışmanın seyri ve kolay iletişim sağlanabilirliği açısından ve arada kurulan müzikal bağın gelişimi için değerli olduğu düşünülmektedir. Öğrenciden gelen pozitif tepkilerle öğretmen çalışmayı sürdürmüş terapötik bir etki sağlamıştır. Öğretmen öğrenciyi bir pekiştirmele ödüllendirerek çalışmayı sonlandırmıştır.

Yedinci Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin ön hazırlık sürecinde dersi planlarken nasıl bir uygulama yapacakları yanı sıra yapacakları uygulamada kullanacakları müziksel aktivitelere daha hakim olmak adına kendi müzikal gelişimleri içinde ön çalışma yaptıkları ve bu çalışmanın uygulamalara yansıdığı gözlemlenmektedir. Uygulamalar sırasında önceden çalıştıkları ritimleri plan doğrultusunda öğrenciye verilmek istense de öğrencinin mevcut durumunun ve hazırbulunuşluğunun çalışmanın seyrini değiştirdiği görülmüştür. Pedagojik müzik terapi modeline dair önemli bir unsur olan öğretmenlerin bu tutumlarının artık uygulanmaya başlandığı görülmüştür. Öğrencinin yapabildiği düzeyde bir ritim bulunana kadar farklı ritim kalıpları vurulması ve beraber çalınacak olan ritmin ortak eş güdümden meydana gelmesi, öğretmenlerin Nordoff-Robbins müzik terapi tekniği üzerine aldıkları temel eğitim çıktılarının artık uygulamaya aktarabildiklerini göstermektedir. Bu aşamada öğretmenlerin kendi gelişim süreçleri değerlendirdikleri günlük notlarında, önceki çalışmalarda hedefe ulaşabilmek için keskin yönergeler ve sabit ritmik kalıpları kullanırken artık çalışma esnasında yeniden şekillenen ritmik öğeler kullandıkları görülmüştür. Öğretmenlerin beklenmedik durumlarda farklı çözümlerle uygulamanın içeriğinin değişebileceğini kavramaları pedagojik müzik terapi modelinin özel eğitimde kullanılan müzik terapi tekniklerinin her birinde doğal olarak var olan, bireyin hazırbulunuşluk düzeyine göre yöntem geliştirme ilkesi ile örtüşür olduğu görülmüştür.

8. HAFTA: 11.05.2018

Sekizinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Öğretmenlerin bir önceki çalışmada öz değerlendirme yaptıkları ve öğrenciden aldıkları dönütlerden gayet memnun oldukları, hedeflerine kısmen ulaştıklarını hissetmelerinin ve süreci yönetebilmenin verdiği motivasyonla, sonraki çalışmaya daha istekli oldukları gözlemlenmiştir. Uygulama öncesi planlamanın kendi gelişimlerine olan etkilerini de fark ettiklerinden öğretmenlerin hem ön hazırlık sürecini hem de uygulama sürecini daha keyifli geçirdikleri düşünülmektedir. Buna göre günlük notlarında şu önemli alanlar tespit edilmiştir: Ö1. öğrenciye vermek istediği ritmik senkronizasyon, yansıma becerisi, iletişimde kalabilme ve dikkat üzerine 2-3 ritmik öğenin içinde olan bir kombinasyon keşfedip bunu peş peşe 3 kere yapabilirse öğrenciye yönelik geliştirdiği kazanımlarda başarılı olacağını belirtmiştir. Ö2. ise

öğrenciyi sürekli motive edecek farklı yönergeler geliştirerek, öğrencinin ritim ve hareket öğeleri ile dikkat süresini geliştirici MTU yapmak istediği ve tekrar sürecinin öğrenci dikkat süreciyle eş güdümlü gideceğini belirtmiştir.

Sekizinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Bu çalışmada öğretmen, uygulama öncesi ısınma çalışmasının şekillenmesine de öğrenciyi dahil etmiş, başlangıçtan itibaren ortaklaşa bir oyun alışverişi başlatılmış olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmen uygulamasını ısınma uygulaması ve hemen ardından ritmik bir oyunla birleştirip çalışma kurgusunda kopmaların daha az yaşanmasını istediğini belirtmiştir. Bununla birlikte öğretmenin süreci bir bütün olarak görmeye başladığı düşünülebilir. Beden perküsyonu ile eş zamanlı ritim yapması öğrenci ile ilk defa uzun süreli (farklı gelişen bireylerde çok zor görülen) göz teması kurabildiğini belirtmiştir. Öğretmenin beden perküsyonu ile yaptığı ritimleri göz koordinasyonları ile de yönetebildiği gözlemlenmiştir. Öğrencideki bu gelişimin öğretmende pozitif etkiler yarattığı düşünülmekte olup, hem çalışma esnasında hem çalışma sonrasındaki duygu ve düşüncelerine bu etkilerin yansıdığı gözlemlenmiştir. Zira öğretmen günlük notlarında artık daha sakin ve kendinden emin olduğunu ve kendi geliştirdiği MTU sayesinde öğrencinin motor beceri ve yansıtma becerisinde bir gelişme olduğunu fark ettiğini söylemiştir. Bunun öğretmenin mesleki gelişiminde etkili bir öge olduğu düşünülmektedir.

Resim 4. 15 Ö1'in günlük notlarından bir kesit

Oyun seçimi... Işıklı küre değiştirme oyunu.

Seçilen oyun hangi kazanımlara yönelik... Sıra ile bir hareketi tekrar etmeye yönelik.

Enstrüman seçimi... Davul, ritim şubukleri.

Seçilen enstrüman hangi kazanımlara yönelik... Ritim tutma, beraber bir şalgıyı kullanma.

Bugün yaşadığım en çarpıcı olay neydi?
Bir önceki (7 nolu) ve bu uygulama (8 nolu) daha güzel oldu. Kesintiler daha az yaşandı.

Bir sonraki çalışma için hedefim nedir?
Belki enstrüman değiştirebiliriz. Ama yine aynı şekilde kurgulanmış bir çalışma yapacağız.

Bir sonra ki çalışma için nasıl bir hazırlık yapmalıyım? Plan yapman yeterli.

Ö2: Öğretmen uygulama içinde öğrenciyi daha çok gözlemlediği, yaptığı hareketi veya ritmi tekrarlamasını beklemesi yerine bu ritmi nasıl yapacağı, bu hareketi nasıl tekrarlayabileceği noktasında öğrenciyi sözlü yönergelerle destekleyerek kendi hareketlerini de daha büyük daha görünür bir şekilde tekrarladığını belirtmiştir. Öğretmenin, yönergelerin veya tekrarların öğrenci tarafından yerine getirilmediğinde, öğrenciyle göz teması kurmaya çalışmasının ve doğru zamanda sözlü uyarıları daha net vermenin önemini kavradığı düşünülmektedir. Öğretmen vurulan ritim kalıbını farklı bir şekilde vuran öğrenciye müdahale etmediğini, öğrenciden olumlu dönüt alamayınca farklı bir çözüm bularak kendisi öğrencinin ritmine uydurmaya çalıştığını ve bir sürede beraberce ve senkronize bir şekilde yeni bir ritm vurabildiklerini belirtmiştir. Burada öğretmenin ritim kalıbı konusunda ısrarcı olmaması, Nordoff-Robbins müzik terapi tekniği ile örtüşmekte ve öğrenci ile kurulan müzikal ilişkinin sürece yansıdığı açıkça görülmektedir. Çalışmada ortak ritmin yakalandığı ve önceki çalışmalara kıyasla bu çalışmada dikkat ve senkronizasyon süresinin en uzun süren uygulama olduğu öğretmen günlük notlarıyla tespit edilmiştir. Öğretmenin temel hedeflerinden biri olan dikkat süresini uzatma kazanımına yaklaşmış olması kendisinde motivasyon sağladığı uygulama öncesi ve uygulama sırasında daha özverili ve istekli davrandığı tespit edilmiştir.

Resim 4.16 Ö2'nin günlük notlarından bir kesit

Çalışmadan Sonra

Bugün neyi en iyi şekilde yaptım?

Öğrenciye yönergeleri iyi verdiğimi düşünüyorum.
Buana çalışmasını yansıması fark ettim.

Bugün hangi konuda kendimi geliştirdim?

Öğrencinin dikkati dağıldığında ne tür bir
yazma basuracajına konumunda kendimi geliştirdim.

Bugün öğrendiğim şeyler nedir?

Bilmiş tekrarlar yaparken aralarda öğrencinin
sıkılmaması için farklı motivasyon yöntemi geliştirmek
gerektiğini öğrendim.

Bugün hedeflediğim ama yapmadığım şey nedir?

Hedeflediğim şeyleri nezdese hepsine ulaştım.

Bu çalışmada zorlandığım şeyler nelerdi?

Çok fazla zorlanmadan çalışmayı tamamladım.

Sekizinci Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Çalışmanın başında öğretmen ışıklı topları kumaşın içine sarmış ve kumaşı büyük davulun üstüne koymuştur. Öğrenciyi davulun bir tarafına oturtmuş kendisi de öğrencinin karşısında olacak şekilde davulun diğer tarafına oturmuştur. Daha sonra kumaşın bir ucunu tutmasını istemiş, katlı olan kumaşın diğer ucunu da kendisi tutarak kumaşın açılmasını, içindeki topların davulun üstüne düşmesini sağlamıştır. Düşen topları öğrenciye verip tekrar geri alarak hem sıra kavramı hem de sözlü yönergeler uyma konusunda ısındırma sağlamıştır. Isınma uygulamasının devamında öğrenciye bir adet ritim çubuğu vererek karşılıklı top alışveriş oyununu, davula bir kere vurup sonra topu verip öğrenciden de davula bir kere vurduktan sonra topu geri alarak ritmik bir uygulamaya dönüştürmüştür. Uygulamaya topları bırakarak beden perküsyonu tekniğiyle devam etmiştir. Önce dizlerine ardından alkış ve iki omzuna ellerini kapatarak öğrenciden eş zamanlı bunu yapmasını sözlü yönergeyle talep etmiştir. Öğrencinin, öğretmenin tüm hareketlerini ve yönergelerini yerine getirmesinin ardından pekiştireçle ödüllendirildiği gözlemlenmiştir. Çalışma sırasında dışarıdan gelen yüksek konuşma sesleri öğrencinin dikkatinin toplanmasına negatif etkisi olduğu halde öğretmenin bu durumu görmezden geldiği, öğretmenin öğrencinin dikkatini uygulamaya yönlendirmek adına uygulama içeriklerinde sık sık değişikliklere gittiği gözlemlenmiştir. Bir sonraki uygulama için öğretmen eline küçük davulu almış büyük davulu da öğrenciye bırakmıştır. Basit ritim kalıpları vurarak öğrenciden tekrar etmesini beklemiştir. Öğrenci bu kalıpların bir kısmını tekrar etmiş ancak büyük bir kısmını, dışarıdan gelen seslerin dikkatini dağıtması sebebiyle tekrar edememiştir. Öğretmen çalışmayı “aferin” pekiştireci ve dokunsal pekiştireçlerle sonlandırmıştır.

Ö2: Öğretmen çalışmaya beden perküsyonu ve dokunsal hareket temalı bir oyunla başlamıştır. Öğrenci ile karşı karşıya geçerek (ayakta) ellerini önce dizlerine vurmuş, sonra ellerini çırpmış daha sonra da öğrenciyle karşılıklı el çırpması şeklinde bir ritim oluşturmuştur. Bu tekrarı birkaç kere yaptıktan sonra da öğrencinin ellerinden tutarak kendi eksenlerinde bir sağa bir sola dönerek mekansal odaklanma yönünde bir ısınmayı da sağlamış olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmanın devamında ritim çubuklarını öğrenciyle ikiye bölünmüş olarak paylaşmış ve öğrencinin tekrarlaması için 4 zamanlı basit kalıplı bir ritim vurmuştur. Öğrenci ritmi tekrarlamayınca öğrenci ile göz teması kurmuş ve sözlü yönerge kullanarak daha büyük hareketlerle ritmi görselleştirerek tekrar vurmuştur. Uygulamanın ikinci kısmında iki küçük davulu yan yana koymuş ve

öğrenciyle beraber davulların karşısına oturmuştur. 4 zamanlı basit ritmi davul üstünde de tekrarlayarak öğrenciden vurmasını istemiş öğrenci birkaç tekrardan sonra aynı ritmi vurmaya başlamıştır. Öğretmen ortak ritmi yakalayınca bırakmadan (önceki çalışmalarla karşılaştırıldığında) uzunca bir süre bu ritme devam etmiştir. Öğretmen bir süre sonra ritmi durdurarak öğrenciye pekiştireç ödülü vermiş ve çalışmayı sonlandırmıştır. Bu çalışma ile birlikte öğretmenin ritmik olarak kendini geliştirdiği gözlenmiştir.

Sekizinci Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin çalışma öncesi hazırlıklarına kendi müzikal gelişimlerini de dahil ettikleri gözlemlenmiş bu durumun da uygulamaların içeriğine ve çalışmaların verimliliğine yansıdığı görülmüştür. Çalışmaları tasarlarken belirli ritim kalıpları ve sınırlı yönergeler, uygulama sırasında uygulama akışının yarattığı etkiyle içerik yönünden değişebilen öğrenci ekseninde şekillenebilen etkinliklere dönüştürüldüğü görülmüş, öğretmenlerin bu değişikliklere hazırlıklı oldukları, yaratıcı katkılarla süreci yönetebildikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerde pozitif etkilerin oluşturduğu düşünülen müziğin terapötik etkisinin öğretmenler tarafından da gözlemlenebilir hale gelmiş olması öğretmenlerin; kendilerine, hedeflerine, yaratacakları etkilere ve mesleki deneyimlerine katacakları bu zenginliğe daha fazla inandıkları düşünülmektedir.

9. HAFTA: 18.05.2018

Dokuzuncu Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Ö1'in çalışma (BEP) planında, ortama ısıtma, yansıtma, sıralama, tutma, dokunsal temas üzerine bir kazanım belirlediğini ve ilk çalışmalarda öğrencinin anksiyete düzeyini artıran Vivaldi Dört Mevsim Konçertosu'nu tekrar kullanmak istediğini belirtmiştir. Öğretmenin belirttiği bu süreç özel eğitimde müzik terapi normlarına göre düzenlediği görülmüştür. Ö2'nin ise bugün çalışacağı öğrencinin durumunun iyi olmadığı ve planını değiştirip, öğrenciyi rahatlatmaya yönelik bir uygulama geliştireceğini belirtmiştir. Öğretmenin bu tutumu özel eğitimde müzik terapinin öğrencinin duygu durum süreci ve hazır bulunuşluk durumuna göre yöntem yaklaşma ilkesi ile örtüşür nitelikte olduğu görülmüştür. Buna göre; öğretmenlerin hedefleri doğrultusunda plan yaparken öğrencide ısınma, yansıtma, taklit, sırası gelince ritim tutma, dokunsal temas gibi uygulama içi tekniklerin kullanılması gerektiğini kavradıkları düşünülmektedir. Önceki deneyimlerinin bu tekniklerin içeriğinin

geliştirilmesine yardımcı olduğu gözlemlenmiştir. Öğrenci öğretmen güven süreci içerisinde daha fazla geliştiğinden uygulama öncesi ısınma çalışmalarına daha kısa sürede sonlandırdıkları gözlemlenmiştir. Araştırmacının yansıtma toplantısında paylaştığı üzere öğrencilerin anksiyete seviyelerini düşürebilmek adına, sözel ve dokunsal uyarıların aksatılmaması gerektiği öğretmenler tarafından uygulandığı tespit edilmiştir. Bu çalışma için uygulama hedefleri arasına, ısınma çalışmaları ön hazırlığının da dahil edildiği tespit edilmiştir.

Dokuzuncu Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmenin bu çalışmada farklı melodiler kullanması ve bu melodilere yönelik uygulamaları uyarlaması, müziğin terapötik etkisine olan merakının ve daha farklı neler yapılabileceği noktasında araştırmalarının fazlalaşması, konuya olan ilgisinin artması sebebiyle olduğu düşünülmektedir. İlk ısınma çalışmasını yönergesiz yapıp sonraki ısınma çalışmasını yönergeli olarak yapan öğretmenin, öğrencinin yönerge almaya hazır olup olmadığını gözlemlene yeteneğini geliştirmiş olduğu ve öğrenciyi kademe kademe uygulamaya hazırlamanın önemini kavramış olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin uygulamayı önce yönergesiz olarak yapıp öğrencinin algılayamadığında yönergelerle desteklemiş olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenin birincil iletişim aracının ritmik hareket algısı olduğu, bunun yeterli gelmediğinde sözel iletişime başvurduğu bu çalışmada görülmüştür. Zira öğrencinin dikkatinin dağıldığı ve göz kontağından uzaklaştığı süreçlerde öğrenciye dokunsal müdahaleler yaparak onu cesaretlendirdiği görülmüştür. Öğrenci farklı bir ritim vurabildiğinde öğretmen ona uyararak ritmi o anda öğrencinin vurabildiği başka bir ritim haline dönüştürerek beraber müzik yapmaya başlanabileceğini kavramasına rağmen, bu çalışmada kavradığı bu tekniği uygulamadığını belirtmiş ve bu durumun da çalışmanın seyrine yansıdığı görülmüştür. Öğretmenin uygulamaları zenginleştirmesi çalışmanın verimliliği açısından değerli bulunmaktadır. Ancak bu çeşitliliğin deneyime yansıyabilmesi ve öğretmenin önceden kavradığı bilgilerle harmanlanabilmesi için zamana ihtiyaç olduğu, daha fazla çalışma yapılması gerektiği düşünülmektedir. Öğretmenin kendi sözleri, amatörce de olsa öğrenciye müzikle dokunabilmekten ona faydalı olmaktan büyük keyif aldığı yönündedir. Öğretmenin yedinci haftadan itibaren öğrencinin iletişim, dikkat geliştirme, yansıtma ve bunun getirisi olarak sosyalleşebilmesi üzerine MTU geliştirdiğini ve bir plan program dahilinde bu süreci yaptığı yönündedir. Öğretmenin bu tutumu PMT süreçleriyle örtüşür niteliktedir. Günlük notlarında yer alan "*eklemek*

istediklerim" bölümüne öğretmenin yazdıkları araştırmanın işlevselliği bakımından önemli sayılmaktadır. Öğretmen, pedagojik müzik terapi öğeleri aracılığı ile öğrenciye motor beceri, davranış becerisi kazandırabildiğini, öğrenci uygulayıcı (öğretmen) arasında güçlü bir bağ kurulduğunu, normal derste öğrenciyle iletişim kurmakta zorluk çekerken MTU sırasında öğrenciden iletişim dönütleri aldığını, mesleki anlamda kendisinin geliştiğini dile getirmiştir. Dokuzuncu haftanın sonunda öğretmenin kendi öz iradesi ile günlüklere yazdığı bu sözler, özel eğitimde pedagojik müzik terapi unsurlarının öğretmen tarafından kullanılabilirliğini ve önemini ortaya koymaktadır.

Ö2: Öğretmenin çalışma için ön hazırlığını tam yaptığı uygulama içeriğini de önceki deneyimlerini de göz önünde bulundurarak zenginleştirmek istediği gözlemlenmiştir. Kendisini çalışmalarda daha rahat hissettiğini raporlamalarda belirtmiş olan öğretmenin, beklenmedik durumlara karşı yaratıcı çözümler oluşturabilmesinin kendisini motive ettiği ve çalışmamanın seyriyle ilgili daha az kaygı yaşadığı görülmüştür. Öğretmenin, öğrencinin hareketli davranışlarını bir süre gözlemledikten sonra, uygulamaya başlamadan önce öğrencinin rahat ettiği bir pozisyonda ışıklı toplarla dokunsal uyaran yöntemine dayalı bir ısınma oyunu oynamış olması, ısınma egzersizlerinin öğrencinin önce uygulamayı yapabilecek seviyeye getirilmesi amacıyla kullanılması gerektiğini kavradığı düşünülmektedir. Öğrencinin topları seyretmesi (burada istenmeyen bir stereotipik uyaran ilişkisi kurulmamıştır) ve öğretmenin öğrencinin iyi vakit geçirdiğini gözlemlemesi sonucunda ona bir süre müdahale etmeyerek süreci dahil olmuştur. Öğretmen bu süreçte öğrenciye onun ilgisini çeken ve rahatlatıcı olduğunu düşündüğü bir müzik dinletmiştir. Bu süreçte öğretmen öğrenci arasında kurulan sinerjinin terapötik etkiyi gözlemlemek açısından değerli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin sözlü iletişim kurma konusunda belli farkındalıklar edindiğini ve bu yönde kendini geliştirmesi gerektiğini önceki raporlamalarda belirtmiş olmasına rağmen bu çalışmada çok az sözel uyaran kullandığı ve öğrenciye bedensel müdahalelerde bulunduğu gözlemlenmiştir. Çalışma içerisinde zaman zaman öğrencinin farklı hareketler ve ritimler yapmasına olanak sağlayan öğretmenin, öğrencinin bu durumlarda müziğe daha çok kulak verdiği gözlemini sonraki çalışmalarda değerlendirebileceği düşünülmektedir. Öğretmenin kendi notlarında farkındalık sürecini tanımlarken, öğrencinin durumu ne olursa olsun müzik terapi sürecinde çok farklı yaklaşımlar kullanarak kendini mesleki anlamda geliştirmenin sınırı olmadığını gördüğünü belirtmiştir.

Dokuzuncu Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Öğretmen çalışmanın başında Vivaldi'nin dört mevsim şarkısını açmış eserin ilk bölümde (ilkbahar bölümü) yer alan melodiyle beraber şeffaf bir tülün bir ucunu öğrenciye verip diğer ucundan kendisi tutarak bu melodi eşliğinde tülü hareket ettirmeye başlamıştır. Ardından tülün ortasına renkli bir top koyarak bu topu düşürmeden senkronize hareketlerle ısınma çalışması yapmıştır. Aynı çalışmayı farklı bir melodi başladığında (eserin yaz bölümü) yeşil renkli tülle de yaparak melodiler arasındaki farkı, öğrenciye farklı materyaller kullanarak algılamasına yardımcı olmaya çalışmıştır. Burada öğretmenin betimsel müzik imgeleri kullanması ÖEPMTE'de öğrendiği Orff müzik terapi ve kreatif müzik terapi çıktıları ile örtüşür niteliktedir. İkinci ısınma oyununda yönergeleri doğru uygulayan öğrenciyi elini sıkarak ve “aferin” pekiştireci ile ödüllendirmiştir. Bir süre bu ısınma çalışmasına devam etmiş, müziğin ikinci bölümünün sonuna doğru tülleri bırakarak dokunsal uyaranlarla öğrenciyi hem motive etmiş hem yeni uygulamaya hazırlamıştır. Çalışmanın devamında öğretmen ortaya küçük davulu koymuş, ritim çubuklarını öğrenciyle birer birer paylaşmıştır. Eline aldığı renkli topu öğrenciye uzatan öğretmen öğrenci topu aldıktan sonra davula üç kere vurmuş sonrasında öğrenciden topu geri isteyerek (elini gösterip sözel uyaran kullanmadan) topu aldıktan sonra da öğrenciden davula vurmasını beklemiştir. Öğrenci bu yönergeyi ilkinde algılayamamış ancak birkaç tekrardan sonra toplar sayesinde sıra bilinci oturduğu düşünülen öğrencinin bu yönergeye uyduğu gözlemlenmiştir. Öğrencinin ısınma çalışmaları sayesinde sıralı olarak aktivite yapabilmeye hazır olduğunu düşünen öğretmen uygulamaya beden perküsyonu tekniğiyle devam etmiş ellerini önce dizine sonra birbirine sonra göğsüne vurarak basit bir ritim göstermiştir. Öğrencinin, -sözel uyaranlarında desteğiyle- bu ritimleri vurabildiği gözlemlenmiştir. Öğretmenin beden perküsyonu tekniği kullanırken anlaşılır ve büyük hareketler kullandığında öğrencinin daha çabuk uyum gösterebildiğini kavradığı düşünülmektedir. Öğretmen bir sonraki uygulama için küçük davulu almış bacaklarının arasına davulu koymuş ve iki kere el çırparak bir kerede davula vurarak bir ritim oluşturmuştur. Öğrenci bu ritmin benzerini farklı bir şekilde vurmuş ve öğretmenle göz teması kurmuştur. Öğretmen onun vurduğu ritme olumlu pekiştireç vererek “aferin süper oldu” diyerek öğrenciyi cesaretlendirmiştir. Yine aynı ritmi vurarak öğrencinin vurması için ona süre tanımıştır. Fakat öğretme bu andan itibaren sözel yönlendirmeler yaparak iletişim hedefinden uzaklaştığı ve vurduğu ritmi öğretmeye yönelik bir çalışmaya girdiği gözlemlenmiştir. Ancak öğrenci vurmayı reddetmiş ve ısrar edildiğinde ise kaygı

seviyesi yükselerek sıkılgan ve agresif davranışlar sergilemeye başlamıştır. Öğretmen davula vurmaya yeltendiğinde öğrenci onun ellerini tutmuş ve isteksiz davranışlarını sergilemeye devam etmiştir. Öğretmenin, bu durumun üzerine çalışmayı sonlandırarak öğrenciyi dokunsal hareketlerle rahatlatma yoluna gittiği gözlemlenmiştir. Özel eğitimde uyarıların bu tür ters tepkime meydana getirdiği süreçlerin net ve uzun vadeli gözlemlerle minimize edileceği düşünülmektedir.

Ö2: Öğretmen sınıfa agresif davranışlar sergileyerek giren öğrencisini yere minder koyarak o mindere yatmasını sağlamış ve hafif bir müzik eşliğinde üzerinde renkli toplar gezdirerek dokunsal uyarılarınla onu rahatlatmıştır. Ardından öğrenciyi oturur vaziyete gelmesini sağlayıp, şeffaf bir tülün bir ucunu öğrenciye verip diğer ucunu kendisi alarak hafif müzik eşliğinde senkronize hareketlerle tülü hareket ettirmeye başlamıştır. Daha sonra tülün ortasına iki adet ışıklı top koyarak bu topların tül içerisindeki hareketlerini, müziğin hafif ritmiyle öğrenciyle beraber hareket ettirmişler ve uygulama gününün ilk uzun süreli iletişimini sağlamışlardır. Çalışmanın devamında öğretmen, öğrencinin daha önceden de bildiği bir şarkı açmış (Takatak şarkısı) ve şarkının çalmaya başlamasıyla beraber hemen beden perküsyonu tekniğiyle elini önce dizine sonra göğsüne sonra karşılıklı el çırpma şeklinde öğrenciden tepki beklemiştir. Ancak öğrencinin şarkıyı duyduğunda farklı bir heyecan yaşadığı ve farklı hareketler yapmak istediği gözlemlenmiştir. Öğretmenin şarkıyı açtıktan hemen sonra çalışmaya başlaması ve öğrencinin şarkıya verdiği tepkileri gözlemlemeden ve işitsel farkındalık yaratmadan uygulamaya geçmesinin, öğrenci üzerinde istenmedik davranışlara sebep olduğu düşünülmektedir. Öğretmen kararlı bir şekilde şarkıya beden perküsyonu ile ayak uydurmaya çalışmış, öğrenciden onu yansıtmayı beklemiş, ancak öğrenci beklenen yansıtmayı çok az yapabilmıştır. Öğretmen öğrenciye sarılarak dokunsal uyarıyı yeniden kullanmış bir süre bekledikten sonra ritim çubuklarını öğrenciyle ikiye bölerek müziğe uygun ritim kalıbı tekrarlamaya başlamıştır. Öğrencinin birkaç tekrarından sonra yeniden dikkatinin dağıldığını fark eden öğretmenin tekrar uygulama değiştirerek farklı enstrümanlarda aynı ritmi vurmaya yönelik bir çalışmaya geçtiği gözlemlenmiştir. Öğretmenin öğrencinin dikkatini toplamak adına sözel yönergelerde de bulunduğu gözlemlenmiştir. Bir süre davulla müziğin ritmini vurarak devam eden öğretmen öğrencinin ritim çubuklarını bırakıp davulu eline almasıyla öğretmen de ritim çubuklarını bırakmış ve öğrencinin hareketlerini aynalamıştır. Bu durumla pedagojik müzik terapi uygulamalarında sık

görülen bir unsuru gerçekleştirdiği görülmüştür. Öğrenci, ritmi ve hareketleri kontrol ettiği algısıyla müziğe ayak uydurabilmiş ve öğretmenle beraber senkronize hareket edebilmiştir. Öğretmenin, bazı durumlarda kontrolü öğrenciye bırakması gerektiğini, bu durumun öğrencinin motivasyonunu ve uygulamaya olan ilgisinin artmasını sağladığını kavradığı düşünülmektedir. Müziğin bitmesiyle öğretmen, öğrenciye sarılarak aferin pekiştireci uygulamış ve çalışmayı sonlandırmıştır.

Dokuzuncu Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin süreç içerisinde kendilerinde eksik gördüğü veya geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri noktalarda daha özverili oldukları gözlemlenmiştir. Bu öz yeterliliğin kendilerine, öğrencilerine ve mesleki yaşamlarına yansımış olan olumlu etkilerinin onları motive ettikleri noktasında bir görüşe vardıkları raporlamalar ve öğretmenlerle yapılan ikili görüşmeler sonrasında anlaşılmaktadır. Kazandıkları deneyimler neticesinde hedefleri doğrultusunda planladıkları uygulamaların öğrenci merkezli oluşu ve çalışma süreci içerisinde uygulama sıralamasının veya içeriğinin değişebilir olması, öğretmenlerin, müziğin terapötik etkisini birincil öncelik olarak aldıkları yönünde bir kanıt olabileceği düşünülmektedir. Uygulama esnasında belirlenen hedeflerden uzaklaşılmasına rağmen başka bir uygulamaya geçişte tekrar hedef ekseninde bu uygulamanın şekillenmesi öğretmenlerin sürecin sonuca işaret etmesi gerektiği deneyimini de kazandıkları düşünülmektedir. Buna rağmen, Ö2'nin öğrencinin dürtüsel davranışlarını bir problem olarak görmesi ve uygulama sürecini bu davranışlar üzerinden betimleyeme çalışması, süreci etkilediği görülmektedir. Öğretmenin bu konu üzerinden mesleki anlamda iş birliğine ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Zira öğretmenin kendi motivasyonunu öğrencinin motivasyonu ile ilişkilendirdiği ve uygulamadaki başarının öğrenci motivasyonu ile ilişkilendirdiği düşünülmektedir. Ö1'in ise beklenmedik bir anda öğrencide uyaran etkisi meydana getiren ve süreçte negatif etki veren sözel ve dokunsal tepkilerinin haftadan haftaya azaltığı görülmektedir.

10. HAFTA: 25.05.2018

Onuncu Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Ö1'in uygulama sürecinde beden perküsyonu ekseninde motor beceriyi geliştirmeye dayalı ritmik bir uygulama yapmak istediğini belirtmiştir. Öğretmen bir önceki uygulama sırasında öğrenciden istediği dikkat gelişimini aldığını belirtmiş ve

çalışma motivasyonunun güçlü olduğunu aktarmıştır. Öğrenciye yönelik geliştirdiği MTU'yu eğer öğrenci kurgulanmış bir süreç dahilinde üç kere yapabilecek dikkat süreci geliştirirse kazanıma ulaşmış olacağını belirtmiştir. Ö2'nin çalışma öncesi notlarında ise motivasyona sahip olduğu ve geliştirdiği ritmik koordinasyon uygulaması ile öğrenciye yönelik hedefler belirlediğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin ön hazırlık sürecini tamamladıkları bu süreç içerisinde daha önce uygulamaya dair yaşadıkları hedefe ulaşma kaygılarının daha az olduğu, geliştirilmesi gereken yönleri konusunda öz farkındalık edinip bu yönlerini geliştirmeye çabaladıkları, bir sonraki çalışmayı planlarken önceki çalışmayı ve öğrencinin gelişim alanlarını da dikkate alarak çalışmayı planladıkları, öğrenciyle kurdukları iletişimin ve müzik sayesinde olduğu düşünülen terapötiksel ilişkinin kendilerini motive ettiği düşünülmektedir. Öğrencide gözlemledikleri olumlu dönütlerin kendi meslekleri açısından da bir gelişim olduğunu varsayan öğretmenlerin, bu birikimi diğer öğrencilerinde de kullanabileceklerini sık sık belirttikleri gözlemlenmiştir.

Onuncu Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmen öğrencinin özellikle bedensel farkındalığının geliştirilmesi gerektiğini düşünerek, temas ve beden ritmi üzerine çalıştığını belirtmiştir. Öğretmen hazırladığı planı uygulayabildiğini ve süreç içerisinde kreatif denemeler yaparak o ana yönelik öğrenci odaklı doğaçlama ürünler geliştirebildiğini belirtmiştir. Tepkisel anlamlandırmalarda sıkıntılar yaşayan öğrencinin çalışmadan keyif aldığı, içinde bulunduğu durumları ifade etmeye çalıştığı ve çalışmayı kesintiye uğratacak dönütler vermediği belirtilmiştir. Öğretmenin çalışma sürecinde fiziki ortamın bir ya da birden çok kez değişmiş olmasından memnun olmadığı görülmüştür. Öğretmenin bu tutumu terapötik bir ilişkide var olması gereken, mekân bütünlüğüne saygı kavramıyla örtüşür niteliktedir. Öğretmenin öğrencinin kaba motor becerisine yönelik davulu kullanmasının, ince motor becerisine yönelik ritim çubuklarını kullanmasının el-göz uyumu ve ritmik koordinasyonu harekete geçirdiği düşünülmektedir. Öğretmen bu çalışmada yönerge verirken aynı zamanda öğrenciyle göz teması da kurabildiğini belirtmiş. Öğrencinin göz teması kurulduğunda yönergeleri daha çabuk anladığını fark eden öğretmen öğrenciyle iletişime göz temasının da önemli olduğunu kavradığı düşünülmektedir. Uygulamaları yaparken kendinden emin duruşu ve yönergelerin net, anlaşılır oluşu çalışmanın seyrini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenin birkaç uyarıyı aynı anda kullanabildiği -hem sözel hem dokunsal hem göz

teması- gözlemlenmiştir. Öğrencinin keyifli vakit geçirdiğini gören öğretmen, kendinin motivasyonunun da buna bağlı olarak yükseldiğini fark ettiği düşünülmektedir. Müziğin terapötik etkisinin öğrenci öğretmen ilişkisine yansıdığı, bu sayede güçlü bağlar kurabildikleri düşünülmektedir.

Resim 4. 17 Ö1'in günlük notlarından bir kesit

Bir önce ki çalışma istediğimi hedefe ulaştı mı? Evet. Uygulamak istediğim
adımları gerçekleştirdim. Çok fazla kesintiye
uğramadım. Bu benim için önemliydi.

Bugün bir önce ki çalışma hedefimden mi ilerleyeceğim yoksa yeni bir çalışma hedefim mi
olacak? Bugün 9. çalışmanın devamı niteliğinde
olacak. Beden perküsyon - taklit - Birlikte
ritim tutma ile ilerleyecek bir plan yaptım.

Bu gün kendimi nasıl hissediyorum? (Duygusal, sosyal)
İyi hissediyorum. Önceki çalışmadan itibaren.
daha rahat ve strese girmeden süreci
yönetiyorum.

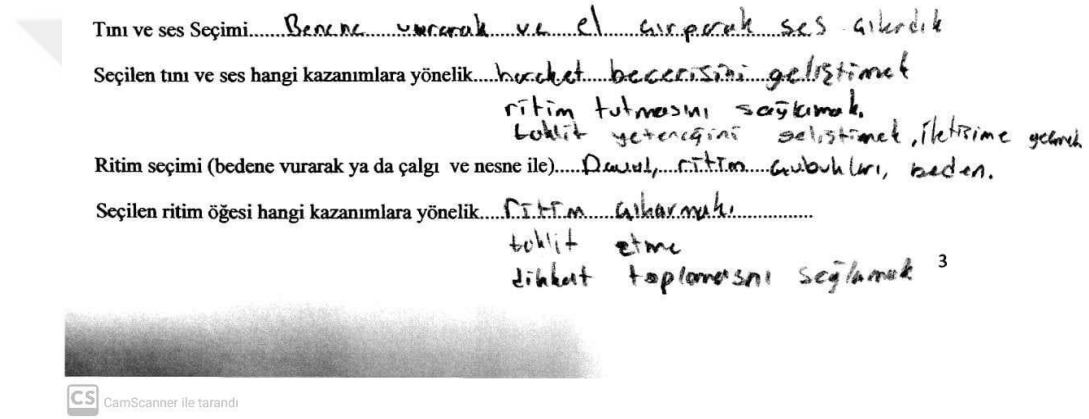
Bugünkü çalışma hedefim nedir? Öğrencimin en az 3'er tekrar
ile beni takip etmesini istiyorum. Bir de
kesintiye uğramadan uygulamayı yapmayı
hedefliyorum.

Bugün için bir hazırlık yaptım mı? Materyallerim hazır. Planım hazır.

Ö2: Öğretmen öğrencide yaşanan dikkat dağınıklığının kendisinde de motivasyon kaybına yol açtığını belirterek bu konu üzerine çalışmalar yapacağını iletmıştır. Buna rağmen çok çabuk dikkat sapmaları yaşayan öğrenciye yönelik anlık unsurlar onun odağını yine kendisinde toplayabilmesi Nordoff-Robbins müzik terapi tekniği ile örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin tümevarım mekanizmasını MTU içinde uygulamaya başladığı ve geliştirdiği bir ritmik kombinasyonu kademeli ilerleterek kazanımlarını elde edebildiği görülmüştür. Bunun özel eğitimde müzik terapinin bireye göre yöntem geliştirme ilkesiyle ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Öğretmen uygulamaya ilişkin planlama sırasında sözlü uyarıları daha az kullandığını fark etmiştir. Bunun olumlu bir tutum olduğu düşünülmektedir. Bunun yanında sözel pekiştireçleri de yeteri kadar kullanmadığını fark etmiştir. Bu konuda ek çalışma yapması gerektiğini çünkü çalışma esnasında hem hareketleri hem de ritme adapte olabilen öğrenciyi olumlu pekiştireçlerle ödüllendirmesi gerektiğini belirtmiş olduğu gözlemlenmişti. Öğretmenin bu tutumu pedagojik müzik terapinin

bireye yaklaşımı ile özdeşleştirilebilir. Bu çalışmada öğretmenin göz kontağına önem verdiği hareket ve ritim tekrarı yaparken bunun önemli olduğu farkındalığı edindiği düşünülmektedir. Öğrenciyle aralarında süreç içerisinde gelişen müzik temelli bir uyum olduğu gözlemlenmiş, bu durumun öğretmenin motivasyon eksikliği noktasında olumlu yönde değişimler getirdiği düşünülmektedir. Uygulama esnasında öğretmenin CD çalardan yayınına yaptığı müziğe dair, müzik-ritim-hareket konularında yaşanan aksaklıkların giderilmesi adına; müziğe uygun ritmi vurma, müziğe eşlik etme konusunda ön çalışma yapması gerektiği düşünülmektedir.

Resim 4. 18 Ö2'nin günlük notlarından bir kesit

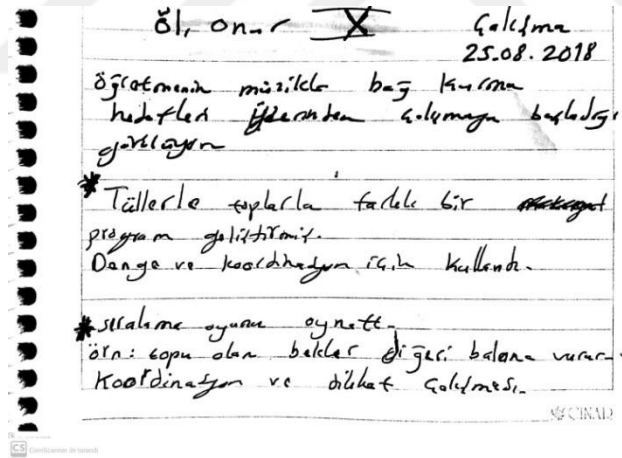

Onuncu Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Öğretmen çalışmaya Vivaldi'nin dört mevsim isimli eserini ses kaynağından açarak başlamıştır. Öğrencinin sınıfa girdiğinde sakın olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmen önceden sınıf ortamını hazırlamış sandalyeleri karşılıklı konumlandırmıştır. Bu sandalyelerin birine öğrenciyi oturtmuş diğerine de kendisi oturarak elindeki tülün bir ucunu öğrenciye vermiştir. Tülün ortasına kırmızı küçük bir top koyan öğretmen yönerge vermeden tülü sağa sola yukarı aşağı müziğin ritmiyle uyumlu bir şekilde hareket ettirmeye başlamıştır. Öğrencinin, öğretmenin yaptıklarını yansıtmaya başladığı -sözlü uyarı olmadan- tülün senkronize bir şekilde hareket ettiği gözlemlenmiştir. Öğretmen aynı uygulamayı yeşil renkte tülle de yapmış bu kez sözlü uyarı kullanarak öğrenciye “aşağı indir” “şimdi yukarı kaldır” şeklinde yönergeler vermiştir. Bunları söylerken öğretmenin öğrenciyle göz teması kurduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenin, zaman zaman topun yere düşmesiyle dikkati dağılan öğrencinin dikkatini hemen toplamak için kullanacağı materyalleri yakınına koyduğu ve düşen topu aramak yerine

hemen yanındaki yeni topu tülün içine koyarak çalışmanın kesintiye uğramasını engellediği gözlemlenmiştir. Çalışmanın devamında öğretmen ortaya küçük davulu koymuş ve öğrenciye tek bir ritim çubuğu vermiştir. Eline aldığı renkli topu öğrenciye uzatan öğretmen öğrenci topu aldıktan sonra davula üç kere vurmuş sonrasında öğrenciden topu geri isteyerek topu aldıktan sonra da öğrenciden davula vurmasını el hareketleri ile istediğini belli etmiştir. Öğretmenin, bu alıştırmayı yaparken sözlü yönergeler de kullanarak "sıra sende", "şimdi sıra bende" öğrencinin sıra bilincini oturtmasını kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir. Çalışmanın devamında önce ritim çubukları ardından ritim aletleriyle müziğe uygun ritim kalıpları vurarak öğrenciden yansıtmasını beklemiş ve birkaç tekrardan sonra öğrenci ritmi vurabilmiştir. Çalışmanın sonunda senkronize bir şekilde aynı anda ortak bir ritim tutturarak müziğin bitişiyse aynı anda ritmi durdurmuşlardır. Bu durumdan çok eğlendiği gözlemlenen öğrenci kahkaha atmış ve bu durum öğretmende pozitif bir etki uyandırarak motivasyon sağladığı gözlemlenmiştir.

Resim 4. 19 Araştırmacı günlük notlarından bir kesit

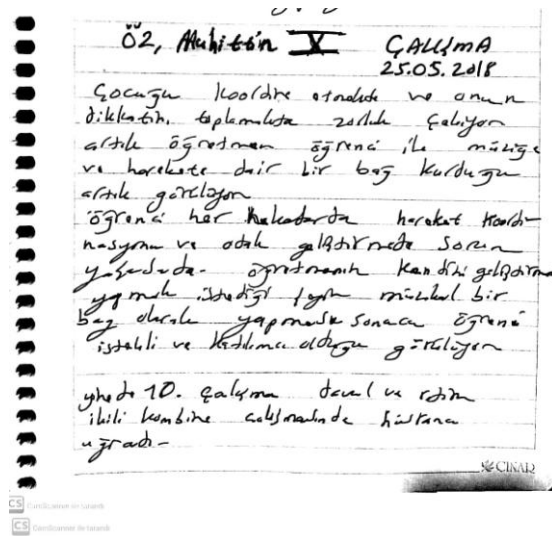

Ö2: Öğretmen çalışmanın başında öğrenciyle ayakta yüz yüze bakacak şekilde karşı karşıya durmuş ve öğrenciye birazdan müzik açacağını ve beraber bir oyun oynayacaklarını söyleyerek ilk kez bir ön bilgilendirmede bulunmuştur. *Bunun özellikle pedagojik müzik terapi uygulamaları sırasında katılımcı bireyi bilgilendirme ile ilişkisi olduğu söylenebilir. Bu bilgilendirmeyi yaparken öğrenci ile göz teması kurma çabası gözlemlenmiştir. Ardından "Gromatik" isimli şarkıyı açarak beden perküsyonu yöntemiyle bir ritim kalıbını vurmaya başlamış öğrenciden durumu yansıtmasını istemiştir. Öğrenci şarkıyı önceki çalışmalardan da bildiği için şarkı başlar

başlamaz müziğini mırıldanmaya başlamış ve beden ritmini vurmaya çalışmıştır. Öğretmenin, ritmi müziğin temposuna göre vuramadığı, öğrenci de öğretmeni yansıtmaya çabalarken -bu sırada müziği de mırıldanarak- ritmi müziğe uyarlayamadığı için ritme dönüt vermekte zorlandığı gözlemlenmiştir. Öğretmen beden perküsyonuna dair bir ritim kalıbı vurduktan sonra öğrencinin elinden tutarak kendi etrafına bir kez dönmüş ve aynı kalıbı tekrar vurmuştur. Bunu birkaç kere tekrar etmiştir. Ancak müziğin a kısmı ve b kısmı olarak iki farklı bölüme ayırmadan, bir belirteç kullanmadan hareketi ve ritmi doğaçlama bir şekilde kullandığı için öğrenci ne zaman ritim vuracağını ne zaman hareket edeceğini anlayamamıştır. Bu noktada öğretmenin müzik ve ritim ilişkisi üzerine çalışması gerektiği düşünülmektedir. Buna rağmen öğrencinin dikkatinin dağılmadığı ve öğretmenin yönergelerine uygulamaya yönelik odaklandığı gözlemlenmiştir. Öğretmenin, bu çalışmada sözlü yönergelere az yer verdiği, daha çok göz teması ve bedensel hareketlerle iletişim kurmaya çalıştığı gözlemlenmiştir. Öğretmenin uygulamaya bütüncül yaklaşması planladığı tüm detaylarıyla uygulayabilmesi için çalışma öncesi ön hazırlık sürecini tekrardan gözden geçirmesi gerektiği düşünülmektedir.

*Öğretmenin bu tutumu alıcı dili gelişmiş bireyler için çok etkili bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Fakat pedagojik müzik eğitiminde (Orff Yaklaşımı vb.) öğrencide merak uyandırmak için yapılan bir anatitik düzlemde bazen sözel iletişimin neredeyse hiç olmadığı, tümevarım odaklı uygulamaların farklı gelişim gösteren ve özel ilgi/egitime gereksinin duyan bireylerde kaygı ve tekrarlanan davranışları tetikleyebildiği bilinmektedir. Bu yargı, pedagojik müzik terapinin pedagojik müzik eğitiminden ayrıldığı noktalardan biri olarak düşünülmektedir.

Resim 4. 20 Araştırmacı günlük notlarından bir kesit

Onuncu Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin kendi deneyimlerini mesleki boyutta gözlemledikleri ve bu gözlem sonucunda planlamanın, uygulama içeriklerinin, hedeflerin, öğrenciyle olan iletişime dayalı olarak gelişme gösterebileceğinin farkına vardıkları görülmektedir. Öğretmenlerin öğrenciden alınan olumlu ve olumsuz dönütleri analiz edebildikleri, her bir ön hazırlık sürecini ve çalışmayı sürecini buna göre tasarladıkları gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin kendilerinde geliştirilmesi gerektiğini fark ettikleri yönlerinin (sözel uyarılar, müzikal ön çalışma, ritim kalıbı üretebilme, müzik seçimi ve bu müzikle bir ön çalışma yapma, müziğe ritim uydurma, tempo yakalayabilme, öğrenciyi analiz edebilme ve yönerge sırlamasını buna göre belirleyebilme) geliştirilmesiyle ulaşılmak istenen hedefin doğru orantılı olduğu sonucuna varıldığı düşünülmektedir. Zira öğretmenlerin kendilerinde geliştirilmesi gereken alanları fark ettikleri görülmüştür.

11. HAFTA: 01.06.2018

On Birinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Ö1'in çalışma öncesi notları incelendiğinde ortak bir senkronizasyon sürecinin nasıl işlenmesi gerektiğini gördüğü, müziğin öğrencinin duygu durumu üzerinde meydana getirdiği değişiklikleri fark ettiği, öğrenciye yönelik müzik belirleyebildiği, bu müziğe göre ritmik kombinasyonlar geliştirdiği, öğrencinin koordinasyon alanında gelişimlerini fark ettiği görülmektedir. Ö2'nin çalışma öncesi notları incelendiğinde ise öğrenci motivasyonunu yönlendirebildiği, öğrencinin uzun süreli harekete dayalı çalışmalar yapabildiği, öğrencinin koordinasyonunu geliştirdiği ve odakta kalması süresini arttırdığını fark ettiği görülmektedir. Öğretmenlerin önceki çalışmada hedeflerinin büyük bir bölümüne ulaşmaları sebebiyle yeni çalışma için heyecanlı ve istekli oldukları, materyal, plan, sınıf ön hazırlık gibi süreçleri motivasyonlu bir şekilde tamamladıkları, önceki çalışmanın eksiklerini analiz ederek yeni çalışma planını yaparken bu eksiklerin giderilmesi yönünde bir program geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Önceki uygulamalarda kazanılan deneyimlerin öğretmenlere, yeni uygulama hazırlarken kullanacakları ritim kalıbı materyal müzik gibi yardımcı enstrümanların daha farklı nasıl kullanılabileceği yönünde yeni bakış açıları kazandırdığı düşünülmektedir.

On Birinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmenin öğrencideki kaygı düzeyini artık regule edebildiği görülmektedir. Öğretmen ilk defa çelik üçgen çalgısını kullanmış ve öğrenciden olumlu tepki alabilmiştir. Öğretmenin uygulamalarını bir adım daha ileri götürerek tekrarlar, materyaller ve oyunlar aracılığı ile etkili bir iletişim kurabildiğini görülmüştür. Öğrencinin hareket zorluklarından dayalı öğrenciye en uygun çalışma pozisyonunu bulan öğretmen bu şekilde müzikal iletişimin daha etkili olduğunu keşfettiği görülmüştür. Öğretmenin çalışmayı kurgulama sürecinin pedagojik müzik terapi unsurları ile örtüşür nitelikte olduğu görülmüştür. Öğretmen senkronize olma, yansıtma, doğaçlama, ritim oluşturma, ritmik oyunlar yapabilme ve öğrencinin haz duygusuna yönelerek çok yönlü gelişim sürecini desteklediği görülmektedir. Müzik temelli uygulamaların öğrencide uyandırdığı terapötik etkinin farkına vardığı görülmüştür. Öğretmen öğrenci arasında meydana gelen müzik temelli iletişim sürecinin her ikisi için hayatları boyunca kalıcı olacak bir etkileşim olduğu düşünülmektedir. Öğretmen uygulama öncesi ön hazırlığını öğrenci gelmeden önce sınıf düzeninden kullanacağı materyal sıralamasına kadar düzenli bir şekilde hazırladığı, yaptığı plan doğrultusunda uygulayacağı yöntemleri bir sıraya koyduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenin, çalışmayı özel yapılandırılmış bir mekânda yapması gerektiğini uygulamalar başladığında ve bittiğinde “başladı” “bitti” gibi yönergelerle sınırları çizmeyi, bu şekilde dolaylı uyaran kullanması gerektiğini kavradığı düşünülmektedir. Öğretmenin bu çalışma haricinde öğrenciyi farklı alanlarda da gözlemlemesi ve çalışmalarda uyguladığı tekrar, taklit ve sıra kavramını sosyal yaşantıda da kullanabildiğini görmesi, yaptığı çalışmaların verimliliğini değerlendirmesi açısından değerli görülmüştür. Çalışma planlanırken, uygulanırken, uygulamadan sonra öğretmenin öz değerlendirmesi incelendiğinde; sürecin öğrenci öğretmen ilişkisine yansıdığı ayrıca öğretmenin kişisel, sosyal ve mesleki yaşantısına da etkisi olduğu görülmektedir. Öğretmenin; uygulama için farklı enstrümanlar kullanması ve önce bu enstrümanlara karşı öğrencinin tepkisini, yaklaşımını gözlemlemesi, öğrenciyi yakından tanınması, hoşuna gidebilecek oyun ve envanterleri belirlemesinin çalışmanın verimliliğine etki ettiğini fark etmiş olmasının hedeflediği kazanımlara ulaşması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Hedeflenen kazanımların, yapılan planların ve bu planlamaların uygulamalar sonucunda hedefe ulaşılabilir olması öğretmenin kendisinin ve öğrencinin ihtiyaç analizini doğru yapmış olduğunu göstermektedir. Öğretmenin müziğin terapötik etkisini deneyimlerken nasıl bir yol izleneceği ve gelişim sürecini nasıl etkilediğini farkına varması bir kazanım

olarak varsayılmaktadır. Ayrıca öğretmenin 11. haftaya yönelik olarak elde ettiği motivasyon ile son hafta için bütün süreci içine alan bir plan geliştireceğini iletmiştir. Öğretmenin eklemek istedikleriniz bölümünde yer verdiği şu açıklamanın kreatif, Orff ve Nordoff-Robbins müzik terapi teknikleriyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. "11. çalışmanın sonunda öğrencim bağımsız ritimler oluşturabildi. Ritim çubuklarıyla davula vurarak kendi ritmini buldu. Bu durum onu çok eğlenceli geldi ve ben de onun ritimlerini yansıttım. Aramızda farklı bir etkileşim oldu. O uygulayıcı ben ise öğrenci oldum ve o an bir oyun sürecine girdik. Artık terapötik süreç demekle ne demek istediğinizi daha iyi anlıyorum."

Resim 4. 21 Ö1'in günlük notlarından bir kesit

Oyun seçimi: Işıklı küre ve renkli plastik topları yuvarlama,
Seçilen oyun hangi kazanımlara yönelik: davul üstünde selettirme.
Işıklı kürelere karşı tedirginliğini azaltma. Kâğıtlarını
yeme kazanımlarına yönelik.
Enstrüman seçimi: Davul, ritim çubukları, çelik ağız.
Seçilen enstrüman hangi kazanımlara yönelik:
Ritim tutma, yansıtmaya, taklit ve bağımsız müzik
Bugün yaşadığım en çarpıcı olay neydi? oluşturmaya yönelik.
Bundan sonra zevkli ve akıcı bir uygulama
oldu. Hen ben hem öğrencim son derece
eğlenerek planladığımız her şeyi yaptık.
Bir sonraki çalışma için hedefim nedir?
12. ve son çalışmamız benzer özellikte
bir çalışma olacak. Kullanacağımız materyaller,
çalgılar ve hedeflerimiz aynı olacak.
Bir sonra ki çalışma için nasıl bir hazırlık yapmalıyım?
12. çalışma için bir gün
önceden yazılı bir plan hazırlayacağım.
Uygulama esnasında öğrencim veya benden
kendini tutar: doğaçlama bir ses ağız, ayın veya ritim
çıkarsa buna da uygulamamızda kullanacağız.
Eklemek istediklerim:
11. çalışmamızın sonunda öğrencim kendisi
bağımsız ritimler oluşturdu. Ritim
çubuklarıyla davula vurarak kendi ritmini
buldu ve bu durum ona eğlenceli geldi.
Ben de öğrencimin ritmini taklit ettim.
O uygulayıcı ben öğrencisi oldum.
Çok güzel bir finaldi.

Ö2: Öğretmenin öğrencide belirlediği kazanımların; dikkat, koordinasyon ve ortak uyum üzerinden geliştirildiği görülmektedir. Öğretmen çalışma esnasında kendinin ve öğrencinin ihtiyacı olabileceğini düşündüğü şeyleri de hazırlığına dahil ettiği kurguyu buna göre yaptığı gözlemlenmiştir. Çalışma sırasında öğrenciyle sık sık göz teması kurmaya çalışması onun ihtiyaçlarını ve mevcut durumunu anlamaya

çalışması, öğretmenin öğretiden büyük ölçüde sıyrıldığı ve öğrencinin ihtiyaçlarını ön plana alarak onunla iletişim kurmayı hedef aldığı düşünülmektedir. Öğretmenin bu tutumu pedagojik müzik terapi modeli ve özel eğitim kullanılan müzik terapi teknikleri ile örtüşür niteliktedir. Isınma çalışması sırasında, öğrenci hareketleri tekrarlamadığında öğretmenin yönergeyi yinelemek yerine öğrencinin rahat hareket etmesine izin verdiği gözlemlenmiştir. Öğrenci yönerge almaya hazır olana kadar farklı uygulamalara geçebileceği ve onun dikkatini merak uyandıran yeni enstrüman veya materyallerle çekilmesi gerektiği farkındalığına ulaştığı; bu sayede öğretmenin çalışmaya dair daha iyi bir gözlem yeteneği geliştirdiği ve çalışmayı yönetebildiği düşünülmektedir. Öğretmenin bu tutumu Nordoff-Robbins müzik terapi tekniği ile örtüşür niteliktedir. Bu durumda öğretmenin çalışma sınırlarını belirlerken öğrencinin kendi yönelişini ve ihtiyacı olanı seçmekte özgür oluşunun çalışmanın verimliliğine yansıdığını kavradığı düşünülmektedir. Öğretmenin uygulama kurgusun yaparken belli bir sıra ve düzen içerisinde bu uygulamayı gerçekleştirdiği, basitten karmaşığa doğru bir yol izlediği, önce beden perküsyonu, sonra ritim çubuğu, ardından davul ve en son hem beden hem enstrüman kullanarak daha karmaşık ritimlerin olabileceği bir sırlamayla uyguladığı gözlemlenmiştir. Öğretmenin bir ritim kalıbı verdikten sonra öğrencinin bu ritme göre hareket etmediğini gördüğünde, uygun bir şekilde bu kalıbı farklı bir ritme çevirerek (ritmik yapıyı basitleştirerek) uygulamanın verimliliğini arttırdığı gözlemlenmiştir. Öğretmenin müziği bir ifade gücü olarak da benimsemiş olduğu, bu yüzden kalıplara bağlı kalmadan ifade dilene olguya göre uygulama içeriğini şekillendirebildiği düşünülmektedir. Öğretmenin uygulama çıktıları özel eğitimde müzik terapinin temel kurgusu ile örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Resim 4. 22 Ö2'nin günlük notlarından bir kesit

Bu problemleri çözmek için neler yaptım?

Öğrencinin motive olması için uğraştım.

Bugün beni motive eden şeyler nelerdi?

Konuyu hakim olarak, neyi nasıl yapacağımı bilerek
beni motive etti.

Bugün motivasyonumu bozan şeyler nelerdi?

Öğrencinin sonlara doğru agresif tavır
sergilemesi.

Notlarım:

Her ne kadar sığırıcı agresif davranış
sergilemiş olsada çalışmaya 20 80 tutuldu.

Materyal seçimi Davul, Tül, ritim tutukları.

Seçilen materyali hangi kazanımlara yönelik? Motiv. olmasını sağlamak
hareket etmek, dikkat toplamak
ritim tutmak

On Birinci Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Öğretmen öğrenci gelmeden önce sandalyeleri karşılıklı koymuş, sandalyelerin ortasına da büyük davulu koymuştur. Davulun üstüne çalışma esnasında kullanacağı materyalleri dizerek çalışma öncesi ön hazırlığını tamamlamıştır. Öğrenci sınıfa girdiğinde onu sandalyeye oturtmuş kendisi de karşısındaki sandalyeye oturmuştur. “Aziz şimdi başlıyoruz” diye sözlü bir uyarı vererek öğrencinin hazırbulunuşluğunu gözlemlemiştir. Öğrenciye renkli topları uzatıp kendisi de çelik üçgen zili alarak bir ritim kalıbı vurmaya başlamıştır. Daha sonra öğrenciden topları bırakıp aynı ritmi onun vurmasını istediğini belirten bir sözlü yönerge kullanmıştır. Öğrenci çelik üçgenden çıkardığı ses karşısında gülümsemiş, gülümseyen öğrencisini gören, motivasyonu ve enerjisi yükseldiği düşünülen öğretmen, öğrencinin bu ritmi birkaç kez vurmasına müsaade etmiştir. Uygulamanın devamında bir kez davula bir kez çelik üçgene vurarak farklı bir ritim kalıbı oluşturmuş ve öğrenciden bunu tekrar etmesini beklemiştir. Öğrencinin ilk seferinde bu kalıbı tekrar etmesi ile öğretmen aynı kalıbı birkaç kez daha vurmuş ve tüm yönergeleri doğru bir şekilde algılayıp uygulayan öğrencisine aferin pekiştireci ile ödüllendirmiş, elini tutmuştur. Bir sonraki uygulamada kumaş yaprakları öğrenciye verip renkli topları kendi eline alarak topları davulun üstünde öğrenciye doğru yuvarlamış, öğrencinin elinden kumaş yaprakları alarak, öğrenciden topları tekrar kendisine yuvarlamasını istemiştir. Öğretmen bu uygulamayı sıra bilincini oturtmak amacıyla birkaç kez daha denemiştir. Öğretmenin uygulama

sıralamasının planlı olması ve öğrenciyi gözlemleyerek bir sonraki uygulamaya geçiyor olması, hedeflerine planları doğrultusunda gidebileceği gibi beklenmedik durumlarda uygulamanın içeriğini de değiştirebileceği deneyimi kazandığı düşünülmektedir. Bu çalışmaya özgü dikkat çeken başka bir unsur da öğrenciye kumaş yaprakları uzatırken hangisini isteyeceğini sormuş olması. *Önceki çalışmalarda öğretmen kendi istedikleri enstrümanlar ve envanterleri öğrenciye verirken burada öğrenciye seçme şansı vermiş olması, öğretmenin çalışmayı otoriter bir şekilde yönetmektense uygulamanın içeriğini öğrenciyle beraber belirliyor olması, kazandığı deneyimlerle süreci her koşulda yönetebileceği motivasyonunu edindiği düşünülmektedir. Öğretmenin bu tutumu pedagojik müzik terapinin seçme hakkı ilkesi ile örtüşür niteliktedir. Ayrıca öğretmenin gerçekleştirdiği bu çalışma özel eğitimde kullanılan müzik terapi tekniklerinin temel ilkeleri ile örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin yeni uygulamaya geçerken, sözlü olarak bunu öğrenciye belirtmesi ve göz teması kurarak öğrenciden onay beklemesi davranışları ile öğretmenin, terapötik ilişki kurmada öğrencide benliğin ve benlik saygısının güçlendirilmesinin önemli olduğunu kavradığı düşünülmektedir. Çalışmanın devamında öğrenciye büyük davulu vermiş kendisi küçük davulu almıştır. Yönerge vermeden çalmaya başlamış öğrenciden onu yansıtmamasını beklemiştir. Öğrenci kendince farklı bir ritim kalıbı vurmuş öğretmen kendi ritim kalıbını öğrencinininkine göre değiştirerek ona ayak uydurmaya çalışmıştır. Öğretmen öğrenci arasındaki bu ritmik oyunun bir süre sonra karşılıklı iletişime dönüştüğü, sıralı olarak bir öğrencinin bir öğretmenin farklı ritimler vurarak eğlendikleri öğretmenin de hedefine ulaşmanın vermiş olduğu başarı duygusuyla motivasyonunun yükselmiş olduğu gözlemlenmiştir. Amaçlanan hedeflere ulaşılırken doğru yollar izlendiği, öğretmenin öğrenciyi uygulamayı ve çalışmanın bütününe doğru analiz edebildiği düşünülmektedir.

* OSB, YGB ve farklı öğrenen diğer bireylerde belirgin olan davranış problemleri duruma veya ihtiyaca uygun görülmeyen eylemleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada kendi isteğine yönelik öğrencinin hareket edebilmiş olması ve beklenen davranışı yönerge beklemeden kendisinin başlatmış olması, öğrencideki karar verme, kararları uygulayabilme, süreci anlamlandırma bilme alanlarında gelişmeler üzerine aşama kaydedildiği düşünülmektedir.

Ö2: Öğretmenin öğrenci sınıfa girmeden önce sandalyeleri sırt sırta verecek pozisyonda yerleştirmiş, uygulamada ihtiyacı olacak materyalleri de bu sandalyenin üzerine ve çevresine konumlandığı gözlemlenmiştir. Uygulamanın başında öğrenciye “Şimdi başlıyoruz, müziği açayım mı” diyerek müzik çalara yönelmiş ve

hazırladığı müziği başlatmıştır. Öğretmenin bu tutumunun, öğrenciye sürecin bir parçası olduğunu hissettirdiği düşünülmektedir. Öğretmenin öğrenciye bu şekilde hitap etmesi pedagojik müzik terapinin eşitlik ilkesi ile örtüşmektedir. Öğretmenin, çalışmanın başlayacağını bildirdiği sırada öğrenciyle göz teması kurmaya çalıştığı gözlemlenmiştir. Öğretmen müzik başladığında alkışla tempo tutmaya çalışmış ve aynı anda sandalyelerin çevresinde hareket etmeye başlayarak öğrencinin de kendisine katılması yönünde yönerge vermiştir. Öğretmen el çırparak sandalyenin çevresinde hareket ederken öğrencinin farklı hareketlerle döndüğü ancak öğretmenin onu kendisini taklit etmesi yönünde uyarmadığı hatta öğrenciye onun kendine özgü hareketlerini destekler nitelikte söz öbekleri kullandığı gözlemlenmiştir. Öğretmenin müziğin terapötik etkisi niteliğinde öğrencinin müzikle kendini farklı ritim ve farklı hareketlerle ifade edebilmesine destek olması, onun öğrenciyle kuracağı ilişki bakımından da önemli olduğunu kavradığı ve farklı öğrenen çocuklarda kendini ifade etmenin oldukça değerli olduğu farkındalığını müzik terapi sürecine de yerleştirdiği düşünülmektedir. Uygulamanın devamında öğrenciyi sandalyeye oturarak yeşil renkte bir kumaşı ritmik hareketlerle öğrenciye temas ettirerek dokunsal uyaran kullandığı, öğrenciyi yönerge alabilmeye/yönergeleri uygulayabilmeye hazırladığı anlaşılmaktadır. Bir sonraki uygulamada beden perküsyonu ile müziğe uygun ritim kalıpları oluşturmuş ve öğrenciyle bu ritimleri ortak tempo ile gerçekleştirmişlerdir. Öğretmenin öğrenciden benzer ritimleri ritim çubuğu ve davul ile de vurmasını beklediği, birkaç tekrardan sonra öğrencinin ritmi vurabildiği gözlemlenmiştir. Öğrencinin tekrarlardan zaman zaman sıkıldığı ancak öğretmenin, hemen yeni bir uygulamaya geçerek öğrencinin dikkatini farklı bir noktaya çekmeye çalıştığı gözlemlenmiştir. Gözlemlenen bu davranış bağlamında öğretmenin, önceki çalışmalarda verilen yönerge yerine getirilmediğinde, tekrar tekrar aynı yönerge verilmesinin öğrencide bir gelişim sağlamadığını kavradığı; bunun yerine materyal ritim, müzik gibi envanterler kullanarak yeniden dikkat çekebileceği farkındalığına ulaştığı düşünülmektedir. Çalışmayı bitirdiğinde “Çalışmamız bitti, aferin çok iyiydin” gibi hem bitiş yönergesi hem de olumlu pekiştireç kullanmış olduğu gözlemlenmiştir.

On Birinci Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini her bir çalışmada daha verimli kullandıkları gözlemlenmiş, kendi kazanımlarını daha rahat ve potansiyelli bir şekilde uygulayabilmek adına ön hazırlık çalışmalarına farklı materyaller, gözlemler, okumalar

ekleyerek kedilerine farklı bakış açıları kazandırdıkları gözlemlenmiştir. Bu ve bundan önceki iki çalışmada görüldüğü üzere; öğrencinin mevcut durumunu öğretmenlerin kendi hazırlıklarıyla en verimli şekilde buluşturabilmeleri, ders sonunda kendilerinde ve öğrencilerinde olumlu anlamdaki değişikliklerin gözle görülür ölçüde pozitif katkı sağlamaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Birinci öğretmende öğrenciye sağlanan katkıların analizi yapılırken öğretmenin kendi gelişiminin bu katkıya ne kadar etkisi olduğu, ikinci öğretmende ise bu ekinin temellerinin neye dayandırılabilceği sorulduğunda; müziğin terapötik etkisinin bu olumlu etkilere sebep olduğu ortak fikrine varıldığı görülmektedir. Çalışmaların başlangıcı ve bitişinin sınırlar ve öğrencinin farkındalığı bakımından önem arz ettiği her iki öğretmen tarafından da kavrandığı düşünülmektedir. Sözlü ve dokunsal uyaranlara daha geniş yer vererek uygulama içerisinde de bu uyaranları kullanmanın öğrenciyi motive ettiği, ihtiyaç hissedildiğinde bu uyaranların kullanılabilmesi için öğrencinin sürekli gözlemlenmesi gerektiği farkındalığı her iki öğretmende de olduğu düşünülmektedir. Uygulama sonunda yapılan röportajda gelişimsel süreçlerini değerlendirmeleri istendiğinde öğrenciyi tanımaya, onu anlamaya ve gözlemlemeye başladıktan sonra uygulamaların daha verimli geçtiğini ve son üç uygulamada hedeflere neredeyse ulaşıldığı bilgisini her iki öğretmenin de belirttiği gözlemlenmiştir. (Bkz: *Öğretmen röportajları 11. hafta*) Öğrencilerin olumlu anlamda gelişim göstermesinin öğretmenlerdeki gelişimsel süreçle doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Son uygulama için önceki uygulama deneyimlerinden faydalanarak verimli bir süreç geçirmek istediklerini belirten öğretmenlerin, yeni çalışma için heyecan duydukları da gözlemlenmiştir.

11. haftanın sonunda öğretmenlerle yapılan kısa toplantıda öğretmenlere; müzik terapi süreçlerinin öğretim süreçleri gibi başarılı ya da başarısız gibi olgusal olmadığı, son uygulama süreçlerinin de pek tabii öğrencinin duygu durumuna göre şekilleneceği, yaptıkları çalışmalarda geliştirdikleri müzik temelli uygulamaların bir süreci teşkil ettiği ve burada amacın öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerinde pedagojik müzik terapi unsurlarını müzik dışı farklı amaçlar için kullanabilme durumları olduğu ve pek tabii ki müzik temelli unsurları kullandıkları çalışma süreçlerinde her zaman terapötik bir etki elde edilememesinin doğal olduğu, katıldıkları bu sürecin pedagojik müzik terapinin temel ilkeri çerçevesinde geliştiği ifade edilmiştir.

On İkinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları

Ö1'in artık öğrencinin bağımsız olarak ritmik kombinasyonlar sergilemesini, onun keşfettiği ritmik doğaçlamaların yansıtma yolu ile aralarında kurulan müzikal bağ ile devam etmesini istediğini ve bunun sonunda elde ettikleri kazanımların terapötik bir etki meydana getirmesini umduğunu dile getirmiştir. Öğretmen süreç içinde gelişebilecek her türlü etmenin sürecin bir parçası olduğunu kavradığı görülmüştür. Ö2'nin ise sabit bir hareket ve ritim kombinasyonun öğrencinin peş peşe 3 kere yapabilmesinin kendi amacına ulaşmak olduğu ve norma koşullarda 30 saniyenin altına bir dikkati olan öğrencinin müzik temelli uygulamalara yönelik olarak bu sürenin daha yüksek olduğunu keşfettiğini belirtmiştir. Buna göre; öğretmenlerin bir önceki çalışmanın verimliliğinden oldukça memnun oldukları, bu memnuniyetinde kendi motivasyonlarına ve çalışma azimlerine yansıdığı; yeniliklere, değişime ve gelişime daha açık oldukları, beklenmedik durumlara karşı uygulayacakları teknikler ile ilgili deneyim kazandıkları, çalışma öncesi yaşadıkları kaygı seviyelerinin tamamıyla kaybolduğu, hatta bunun duygunun yerini heyecana bıraktığı, öğrenciden aldıkları olumlu dönütler neticesinde kendi mesleki gelişimlerini diğer tüm özel eğitim ihtiyacı olan çocuklara uygulayabilecekleri fikrinin öğretmenleri ayrıca memnun etmiş olduğu, mevcut hedef, plan, duygu durum, hazır bulunuşluluklarının çalışma öncesi gözlem raporuna yansımış olduğu tespit edilmiştir.

On İkinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları

Ö1: Öğretmen öğrenciye yönelik daha fazla özgür alan tanıması neticesinde öğrencinin sürece daha yoğun odak geliştirebildiğini belirtmiştir. Öğretmen tam anlamıyla bir kurgusal sürece girmiş ve müzik terapi uygulamalarının bütün aşamalarını gerçekleştirebildiği görülmüştür. Ayrıca öğretmenin süreci etkileyecek etmenlerin farkında olması ve öğrenci kaynaklı değişimlerin farkına varabilmesinin özel eğitimde istenilen bir tutum olduğu söylenebilir. Günlük notlarında öğretmenin çalışma sürecini net bir şekilde aktardığı görülmüştür. Kullanılan müzik enstrümanları, materyaller, pekiştiriciler ve ortam düzenlemesi dahil pedagojik müzik terapi ilkeleri ile örtüşür bir aşama sergilediği görülmüştür. Öğretmenin hedeflerinin yansıtma yapabilme, birlikte ritim yapabilme, bağımsız ritim yapabilme üzerine belirlemiştir. Çalışmayı önce duyu bütünleme teknikleri ile başlatıp daha sonrada hedeflediği alanlar üzerine MTU

gerçekleştirebilmesi, öğretmenin alanına yönelik mesleki kazanımlarını ortaya koyduğunu göstermektedir. Öğretmenin uygulama öncesi sınıf düzenini ve kullanacağı materyal şemasını özenle hazırladığı görülmüş olup, çalışma için duyduğu heyecan ve motivasyonu günlük notlarına yansıdığı gözlemlenmiştir. Öğretmenin öğrenciyi gözlemine dayalı bir yol belirlemiş olması çalışmayı sadece uygulama odaklı değil bir bütün olarak ele aldığı, öğrencinin sınıfa girdiği andan itibaren çalışmanın başlamış olduğunu hissettirdiği görülmüştür. Daha önceki haftalarda yalnız hedefe odaklandığı düşünülen öğretmenin, bu çalışmada öğrencinin ihtiyacına odaklandığı, onun beklentilerini ve isteklerini doğru analiz ederek öğrencinin yaşayacağı stres, can sıkıntısı, heyecan, gibi durumlarda olası kaygı seviyesi artışının önüne geçecek stratejiler geliştirdiği ve çalışmayı bu sayede verimli olarak devam ettirebildiği gözlemlenmiştir. Öğretmenin, OSB tanılı bireylerde heyecan, stres, yorgunluk, can sıkıntısı anlarında ortaya çıkan stereotipik davranışların çalışma esnasında tekerrür etmemesi adına öğrenciye daha fazla alan bırakması gerektiğini öğrencinin kendisini rahat ve güvende hissetmesinin önemli olduğunu fark ettiği, buna göre bir yaklaşım geliştirdiği gözlemlenmiştir. Öğretmenin öğrencinin ritmine uymaya çalışması, öğrenciyle sözsüz diyalog kurmaya çalışmasının bir göstergesi olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin bu tutumu Nordoff-Robbins müzik terapi tekniği ile örtüşür niteliktedir. Öğrencinin yansıtmayı hemen yapabilmesi, öğretmenin ısınma çalışmalarını, sıralamayı, öğrencinin mevcut duygu durumunun analizini doğru yaptığına işaret ettiği düşünülmektedir. Çalışmanın devamında öğretmenin çelik üçgene vurduktan sonra hemen yönerge vermeyip bekleyerek öğrenciyi gözlemlemiş olması, uygulamanın ne şekilde devam edeceğinin öğrencinin yeni davranışıyla ilgili olabileceği yönünde - olması gereken- bir yöntem geliştirdiği düşünülmektedir. Zira öğretmenin çalışma esnasında karşılaştığı olumsuz durumlara karşı (öğrencinin dikkatinin masanın üzerinde unutulmuş materyale yönelmesi) ihtiyaca yönelik bir yönerge geliştirerek, bu olumsuzluğu çalışmanın bir parçası haline getirebildiği öğretmen günlük notlarında tespit edilmiştir.

Resim 4. 23 Ö1'in günlük notlarından bir kesit

11. uygulamanın aynısı olarak (üçgen zil, davul, ritim çubukları)
Tını ve ses Seçimi..... tını ve ses çalışması yaptık.
Seçilen tını ve ses hangi kazanımlara yönelik..... Taklit, birlikte ritim tutma,
farklı seslere olumlu tepki geliştirmeye yöneliktir.
Ritim seçimi (bedene vurarak ya da çalgı ve nesne ile)..... Hem beden hem çalgı ile.
Seçilen ritim ögesi hangi kazanımlara yönelik..... Taklit, yansıtmaya, bağımsız ve
orijinal bir ritim oluşturmaya yöneliktir.
Oyun seçimi..... (Basit bir kaç top yuvarlama, davul
Seçilen oyun hangi kazanımlara yönelik..... üstünde sekteleme)
Uygulamaya farklılık katmak için böyle bir oyun ekledim.
Enstrüman seçimi..... Çelik üçgen, ritim çubukları, büyük ve küçük davul.
Seçilen enstrüman hangi kazanımlara yönelik..... Taklit, yansıtmaya, senkronize
ritim çalışması, bağımsız kendi ritmini oluşturma.
Bugün yaşadığım en çarpıcı olay neydi?
1) Öğrencimin hem kendisinin ritim oluşturma çabası.
2) Hem de benim el ve parmak hareketlerimi
aynı şekilde taklit etme çabası çok etkileyiciydi.
Bir sonraki çalışma için hedefim nedir?
Bunun çalışmasıdır. Bitti. (42)

Ö2: Öğretmen kazanım hedefini dikkat süresini geliştirmek olarak belirlemiş ve bu amaç doğrultusunda bir MTU geliştirmiştir. Uygulamayı davul gibi öğrencinin hareket esnasında odağının daha güçlendirecek bir enstrümandan seçmesi öğretmenin pedagojik müzik terapi teknikleriyle örtüşür şekilde davrandığını göstermektedir. Zira öğrenci hem müziği dinleyip hem ritmik bir ögeyi takip edip hem de hareket üzerine çok zor bir kombinasyonu başarabilmiştir. Öğretmenin bu tutumu öğrencinin çalışma esnasında sınırlarını doğru analiz edebildiği ile ilişkilendirilebilir. Öğretmenin çalışma öncesi materyal, müzik ve sınıf ortamını hazırladığı ve uygulama içerikleri içinde kendi ön hazırlık sürecini tamamladığı görülmüştür. Öğretmenin, öğrencinin mevcut duyu durumunu, o günkü davranışsal özelliklerini öncelik olarak ele aldığı gözlemlenmiştir. Bu bakış açısıyla öğrenci ekseninde uygulamaları düzenleyebiliyor ve değiştirebiliyor oluşu, önceki çalışmalarda deneyimsel birikimlerinin öğrenciden aldığı olumlu dönütlerle karşılık bulduğu, bu durumun kendi motivasyonuna ve çalışmanın verimliliğine yansıdığı düşünülmektedir. Öğrencinin dikkat dağınıklığı yaşadığı ve kendini farklı ritimlere kaptırdığı durumlarda öğretmenin -önceki çalışmalara göre- sakinliği ve öğrenciyle göz teması kurarak net bir sözlü uyarın kullanıyor olmasını günlük notlarında anlıyor. Çalışılan öğrencinin dürtüsel davranışlarının yoğunlu ve

dikkat eksikliğinin yansımaları bu çalışmada sıkça görülmüş olsa da sözel uyarının öneminin öğretmenin özel eğitim birikiminde getirdiği bir özellik olması sebebiyle çalışmanın daha verimli geçtiği görülmüştür. Öğretmenin ilk çalışmadan şu anki çalışmaya kadar olan gelişim süreci değerlendirildiğinde, öğrenciden aldığı olumlu dönütlerin yanı sıra, öğrencilere yaklaşım biçimini değiştirerek iletişime, ihtiyacı anlamaya ve bu ihtiyaca yönelik uygulama planı geliştirmeye dayalı bir yaklaşımı benimsemiş olduğu ve pedagojik müzik terapi normlarına göre uygulamalarını gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Resim 4. 24 Ö2'nin günlük notlarından bir kesit

Çalışmadan Sonra

Bugün neyi en iyi şekilde yaptım?

Sıkıştığım durumlarda yeni bir alternatif ortaya koyabildim.

Bugün hangi konuda kendimi geliştirdim?

Öğrencilerle beraber daha iyi çalışma konusunda kendimi geliştirdim.

Bugün öğrendiğim şeyler nedir?

Bu son uygulamayı ve uygulamaların zaman içerisinde ne kadar etkili olduğunu öğrendim.

Bugün hedeflediğim ama yapmadığım şey nedir?

Hedeflediğim şeylerin hepsini yaptım.

Bu çalışmada zorlandığım şeyler nelerdi?

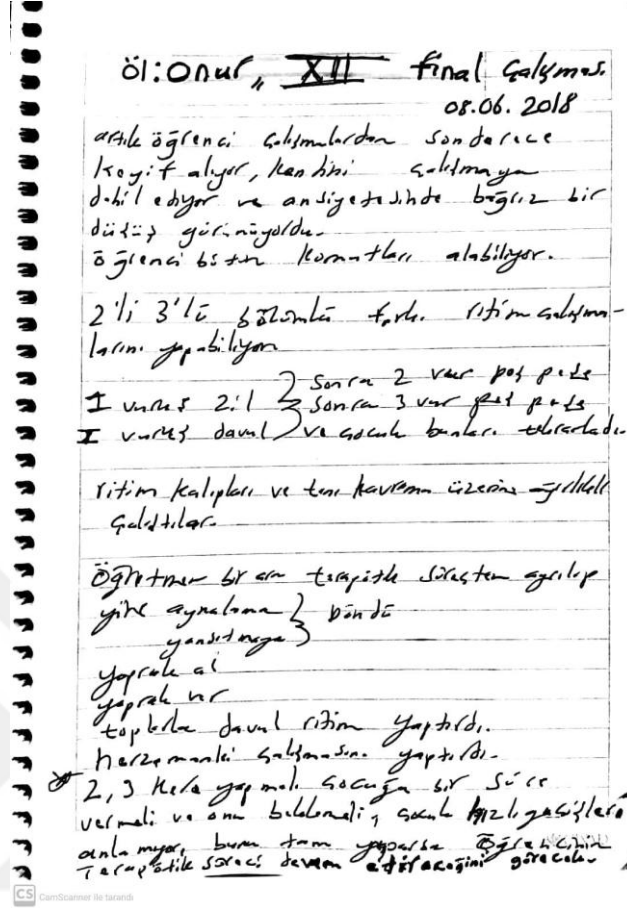
Çalışmada zorlu yolda yolda bitirdim.

Onikinci Çalışmaya Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporları

Ö1: Öğretmen öğrenci sınıfa girmeden önce iki sandalyeyi karşılıklı olarak yerleştirmiş, sandalyelerin arasında da büyük davulu düz bir şekilde konumlandırmıştır. Davulun üzerine önceden hazırladığı renkli yaprak şeklinde kumaşlar ve ışıklı topları karışık bir şekilde yerleştirmiş ve sınıf ortamını uygulamaya hazır hale getirmiştir. Öğrenci sınıfa girdiğinde sandalyeye oturtmuş, kendisi de karşı sandalyeye geçerek “Aziz, şimdi başlıyoruz” başlangıç uyarısını kullanmıştır. Çelik üçgeni havaya doğru kaldırarak öğrenciye çubuk bir materyal verdikten sonra kendisi de yerden çubuk materyali alacağı sırada öğrenci çelik üçgene elindeki materyalle 3 kere vurarak ses çıkarmıştır. Öğretmen öğrencinin bu hamlesi üzerine kendisi de çelik üçgene 3 kere

vurmuş ve bir süre bekledikten sonra öğrenciye “Sıra sende” yönergesiyle sözlü uyarın vermiştir. Öğrenci yönergeyi doğru algılayarak sıranın kendisinde olduğunu fark etmiş ve bu kez farklı bir ritim vurmuştur. Öğretmenin, öğrencinin ritmine istinaden, onunla aynı ritmi vurmaya çalışarak bir ritimsel diyalog kurmaya çalışmıştır. Bir süre karşılıklı ritimsel yansıtmadan sonra öğrencinin dikkati dağılmış ve yanındaki masanın üzerinde duran toplara yönelmiştir. Öğretmen, öğrencinin dikkatini sözlü uyarılarla çekmek yerine öğrenciye dikkatini çeken şeyi alması yönünde söylemde bulunmuş, öğrencinin masanın üzerindeki farklı bir materyali alarak uygulamaya dahil etmesine yardımcı olmuştur. Öğrencinin ihtiyacını, isteklerini doğru analiz ettiği düşünülen öğretmenin, bu davranışı ile öğrencinin motivasyonunu yükselttiği gözlemlenmiştir. Zira bu özel eğitimde kullanılan müzik terapi tekniklerinde istenilen bir tutumdur. Bir sonraki uygulamada öğretmen, davula vurup ardından ışıklı top alışverişi yaparak sıra bilincini oturtmaya çalışmış, birkaç tekrardan sonra benzer al-ver ısınma oyununu renkli toplarla da yaparak öğrenciye sıranın kendisine geldiğini kavratmaya çalışmıştır. Renkli kumaş yaprakları öğrencinin kol ve omzuna koyarak beden farkındalığı üzerine de ısınma çalışması yapmış, birkaç top birden davul üstünde sektirerek öğrencinin farkındalığını materyaller üzerinde yoğunlaştırmış, dikkat toplamıştır. Daha sonra; önce dizlerine, sonra el çırpması (alkış), sonra göğsüne vurarak beden perküsyonu yöntemini aynalama ve yansıtma kazanımına yönelik kullandığı gözlemlenmiştir. Kademeli olarak bedeninin farklı bölgelerini de çalışmaya ekleyerek farklı ritmik uygulamalarla çalışmayı sürdürmüştür. Çalışmaya ritim çubukları ve davullarla devam eden öğretmen, ritmi önce kendisi başlatmasına rağmen öğrencinin farklı bir ritim vurmasıyla kendi ritmini öğrenciye göre uyarlamış ve karşılıklı olarak benzer ritimler vurularak süreç devam ettirilmiştir. Öğretmenin hem ritmik çalışmaları hem de sözlü uyarıları aynı anda kullandığı görülmekte olup, öğrencinin de dikkati dağılmadan çalışmayı sürdürebildiği gözlemlenmiştir. Çalışma “aferin” pekiştireci ile sonlandırılmış ve çalışmanın bittiği sözel olarak öğrenciye belirtilmiştir.

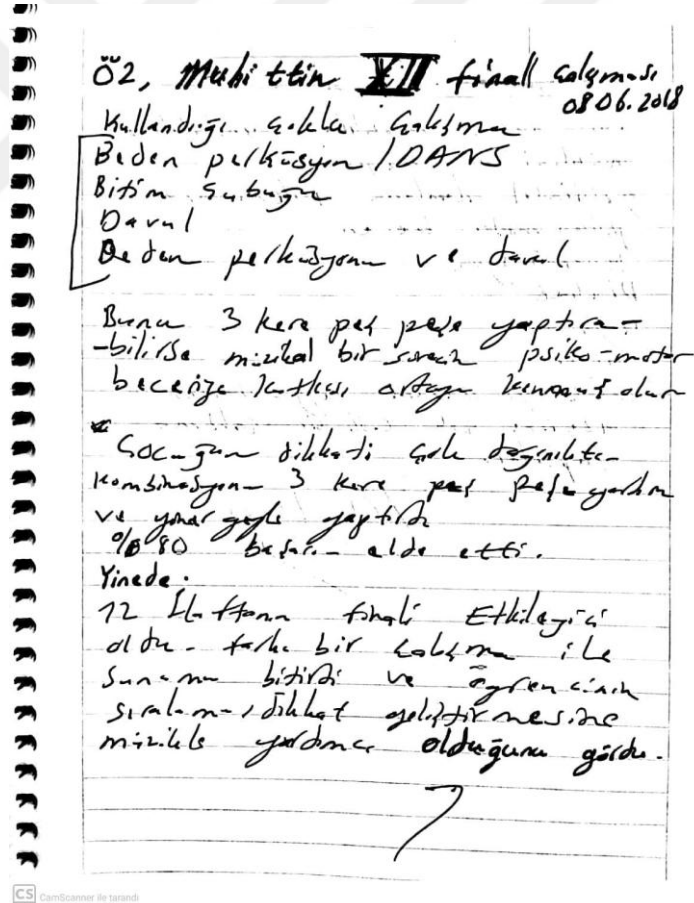
Resim 4. 25 Araştırmacı günlük notlarından bir kesit

Ö2: Öğretmen, öğrenci sınıfa girdiğinde müziği başlatmış ve öğrenciyi karşısına alarak ellerini önce dizine vurmuş sonra alkış yapmış ardından öğrenciyle karşılıklı el çırpma hareketi yaparak hem ritmik hem sezgisel hem de devinim kazanımlarına yönelik bir uygulama ile başlangıç yapmıştır. Öğrenci ısınma aşamasında olduğu için öğretmenin ilk iki beden perküsyon ritimlerini taklit etmemiş yalnızca el çırpmalarda öğretmene katılmıştır. Öğrencinin dikkatinin dağıldığını fark eden öğretmen hemen uygulamaya yeni bir materyal ekleyerek merak uyandırmış ve öğrencinin dikkatini ritim çubuklarıyla çekmeyi sağlamıştır. Çalan müziğe eşlik niteliğinde vurulan ritim aynalama ve taklit kazanımlarına yönelik ortak ritim bulunana kadar devam etmiştir. Ortak tempoya ulaşıldıktan sonra hem ritim vurulup hem de sınıf içerisinde hareket edilerek ritmik çalım ve koordineli ritmik hareket sağlandığı, öğrencinin yönerge almadan yansıtmaya başladığı gözlemlenmiştir. Öğrencinin farklı ritim denemelerini görmezden gelen öğretmenin, öğrenci ile göz teması kurarak ona kendi çaldığı ritmi çalması yönünde yönerge ve yansıtımlar yaptığı gözlemlenmiştir. Belli bir süre aynı

ritim kalıbında devam eden öğretmen öğrencisinin dikkatini yeniden toplayabilmek adına tekrar enstrüman değiştirmiş, davulların birini kendisi alıp diğerini öğrenciye vererek müziğe eşlik eden tempoyu çalmıştır. Öğrencinin tempoyu çabuk yakalamasıyla öğretmen daha büyük hareketlerle bu ritmi devam ettirmiş, aynı zamanda hareket ederek öğrencinin devinimini sağlamıştır. Öğretmen çalışmaya -kademeli olarak- beden perküsyonu, ritim çubuğu, davul ve hepsinin beraber kullanıldığı eşlik ritim kalıplarıyla, öğrencinin dikkat süresinde bir artış görene kadar devam etmiş, uygulamaların sonunda afferin pekiştireci ve dokunsal uyaran kullanarak çalışmayı sonlandırmıştır. Öğretmenin bu şekilde özel eğitimde pedagojik müzik terapi normlarına dair geliştirdiği MTU sürecini tamalamış ve müzik dışı kazanımlara yönelik olun bir terapötik etki elde edebildiği gözlenmiştir.

Resim 4. 26 Araştırmacı günlük notlarından bir kesit

On İkinci Haftanın Karşılaştırmalı Betimlemesi

Öğretmenlerin uygulamaya yönelik hazırlıklarının uygulama içerisinde öğrencinin mevcut durumuna göre değişiklik gösterdiği görülmüştür. Bu durum müziğin

terapötik etkisine dair bir kazanım olduğu, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iletişimi olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Uygulamalar sonucunda ulaşılması beklenen hedeflerin öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda olması gerekliliğinin öğretmenler tarafından kavrandığı düşünülmektedir. Uygulama süreçlerinde verimli vakit geçirmeye ve belirlenen kazanımların müzik temelli uygulamalar yoluyla kazandırılmaya yönelik öğretmenlerin gelişim gösterdiği görülmüştür. Öğretmenlerin, müzik temelli uygulamalar yolu ile elde edecekleri terapötik etkinin önemini kavradıkları, müziği, ritmi, kendi bedenlerini bir iletişim aracı olarak kullandıkları görülmüştür. Süreç içerisinde öğretmenlerin mesleki hayatlarında ilk defa sözel uyaran veya yönerge kullanmadan, yalnızca müzikle iletişim kurmaya çalıştıkları görülmektedir. Öğretmenlerin pedagojik müzik terapi normlarına göre anlaşılmanın ve benzeşmenin önemini gördükleri düşünülmektedir. Müziğin iletişime olan katkısı sayesinde öğretmenlerin öğrencilerine karşı empati alanı oluşturdıkları düşünülmektedir. Bu empati alanı sayesinde bireylerin ihtiyacının ne olabileceği noktasında yeni bir anlayış geliştirilmesi gerekliliğinin kavrandığı görülmüştür. Uygulamanın sonunda her iki öğretmenin de hedeflerine ulaştığı, özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi tekniklerinin kullanım alanlarını temel ve gerekli düzeyde çalışma süreçlerinde deneyimledikleri ve müzik temelli uygulamaların farklı gelişim alanlarına yönelik kazanımlarını fark ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin öğrencilere yönelik belirledikleri müzik dışı gelişim süreçlerine dair müzik temelli uygulamalar geliştirerek kazanımlar elde ettikleri görülmüştür. Ö1'in kaygı düzeyini minimize etme, yansıtma yapabilme, sıralama bilinci ve el göz uyumuna dair belirlediği motor kazanımlara ulaştığı, Ö2'nin ise dikkat geliştirme, dürtüsel davranışlardan uzaklaşma ve odaklanabilme alanına dair kazanımlara ulaştığı görülmüştür. Öğretmenlerin uygulama süreci ile müzik temelli uygulamalar sayesinde öğrencide elde edilen terapötik etkiyi deneyimledikleri ve müzikal bağ kurma sürecinin farkına vardıkları günlük notları ve araştırmacının gözlemlerine dayanarak ulaştıkları düşünülmektedir.

Buna göre:

Öğretmenlerin çalışmanın ilk evrelerinde süreci bir ders niteliğinde uygulamaya çalışmış olmalarından ötürü netice alamamış oldukları görülmüştür. Buna karşın ilerleyen süreçte öğretmenlerin kendilerini, ritme, müziğe ve öğrencinin tepkilerine odaklandıkları görülmektedir. Süreç içerisinde öğretmenlerin kendilerinde ve

öğrencilerinde gördükleri değişikliği mesleki gelişimlerinin yanında içsel bir farkındalık olarak da değerlendirdikleri gözlemlenmiştir. Yansıtma, taklit senkronize hareket etme, ortak tempo tutma, aynı müzikte aynı veya farklı ritimler vurabilme beraber enstrüman çalma gibi özel eğitimde müziksel temelli uygulamaların temelini oluşturan olguların farklı gelişen bireylere olan gelişimsel faydaları öğretmen gözünde değerlendirilmiş ve uygulama olanağı bulmuştur. Normal gelişen bireylerin de ihtiyacı olan ilişki kurma, ötekiyle benzeşme, ortak keyif alma, anlama, anlaşılma isteği özel eğitimde kullanılan müzik terapi tekniklerinin de hedeflerini oluşturmaktadır. Özel eğitim öğrencilerinin pek çoğunda yaşanan iletişim sorunlarından ötürü farklı ifade şekillerine ihtiyaç duydukları bilinmektedir. Bu süreçte öğretmenler bu olguyu fark etmiş ve öğrenciye yalnızca konuşarak iletişim kurmak yerine farklı olarak müzik aracılığı ile yeni bir ifade şekli sunmaya ihtiyaç duydukları görülmüştür. Öğretim süreçlerine katılamayan bu öğrencilerin ise öğretmenlere karşı olumlu tepki verdikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin bu tutumları pedagojik müzik terapinin özel eğitimde kullanılan teknikleri ile ilişkilendirilebilir. Öğretmenlerin bu durumu fırsata çevirerek öğrencide ve kendilerinde ulaşmak istedikleri hedefe ulaşmak adına süreci ileriye taşıyabildikleri, 12 haftalık sabır isteyen bir süreç geçirdikleri görülmektedir. Müzik, ritim, hareket sayesinde öğrencide beklendik/istendik davranış gelişimi hedeflenirken, öğretmenlerin kişisel ve mesleki deneyimlerinde olan değişimin öğretmen günlük notlarında da fark edildiği görülmüştür.

Öğretmenlerin 12 haftalık yazdıkları günlükler ve araştırmacının uygulamalara dair notları betimlendiğinde öğrenciye göre yöntem geliştirme, müzikal unsurlar kullanarak belirledikleri hedeflerden kazanım elde etme, bir güven ortamı içerisinde müzikal bağ kurabilme ve bu kurulan bağın neticesinde terapötik bir etkiye dayalı kazanımlar elde etme yetilerinde düzenli bir artış durumu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden hareketle; müziğin ve müziğin terapötik etkisinin bireyin bilişsel, kinestetik, devinimsel, motor, sosyal gelişim, iletişim ve duygu durum alanlarına yönelik etkili bir uygulama aracı olarak kullanabildikleri, araştırma sürecinde kendi yaşanmışlık tecrübelerinden yola çıkarak mesleki gelişimlerine katkı sağladıklarına dair bulgulara araştırmacı notları, video analizleri ve öğretmen günlük notları betimlemeleri sonucunda ulaşılmıştır.

4.4.2 Yansıtma toplantıları

Bu bölümde öğretmenlerin araştırmacı ile birlikte katıldıkları yansıtma toplantısı verileri süreç odaklı durum betimlemesi yapılarak çözümlenmiştir (*Yansıtma toplantı transkriptleri Bkz: Ek.6*).

Araştırmanın uygulama evresine katılan öğretmenler ile üçer haftalık periyotlar şeklinde yansıtma toplantıları gerçekleştirilmiştir. Toplantılar sırasında öğretmenlerin yaptıkları çalışmalar üzerinden kendilerini değerlendirmeleri, uygulamalarını ve hedeflerini gözden geçirmeleri istenmiştir. Toplantı sonunda öğretmenler yeni uygulamalar için araştırmacıyla birlikte fikir alışverişinde bulunurken kendilerini değerlendirme ve süreç üzerine karar alma mekanizmalarını kullanmışlardır. 12. haftanın sonunda final yansıtma toplantısı gerçekleştirilerek öğretmenlerin kendilerini, öğrenciye göre yöntem geliştirme, müzikal unsurlar kullanarak belirledikleri hedeflerden nasıl kazanım elde etmek istedikleri ve müzik terapiden geleceğe dönük olarak yararlanma durumlarını irdelemeleri beklenmiştir.

Yansıtma toplantı verileri şu şekildedir.

Birinci Yansıtma Toplantısı: 09.04.2018

Birinci Yansıtma Toplantı Sonuç/Karar Değerlendirmesi

Ö1: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşarak ilk üç çalışmada öğrencinin hangi müziklere olumlu tepkiler verip hangi müziklere olumsuz tepkiler verdiğinin saptanması, sonraki süreçlerin bu müzikler üzerinden etkileşim sağlamaya çalışılması (nitekim öğretmen yedi ve sekizinci haftada bunu gerçekleştirmiştir), ritmik yanı ağır basan MTU geliştirmesi, ısınma sürecine önem vermesi, BEP geliştirirken; gözlem, hedef belirleme, uygulama, süreci, gözden geçirme ve tekrar hedef düzleminde ilerlemesi gerektiği, ÖEPMTE'de aldığı notları inceleyerek müzik terapi normlarının müzik dersinden ayrıldığı noktaları tekrar gözden geçirmesi gerektiği, materyal kullanımında öğrenci hassasiyetine önem vermesi gerektiği, hedeflerini öğrenciyi yeterlilikleri çerçevesinde belirlemesi, negatif uyaran etkilerini tespit etmesi gerektiği, öğrencinin anksiyete geliştirdiği sesleri tespit etmesi gerektiği ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu süreç için enstrüman çalmanın en birincil

gereklilik olmadığı, motivasyon kaynağının öğrenci değil öğretmenin kendi içsel süreci olduğu, uygulama sürecinde öğrencinin duygu durum ve hazırbulunuşluğunu dikkate alması gerektiği araştırmacı tarafından öğretmene iletilmiştir. Öğretmenin kendini zayıf gördüğü yönlerini geliştirebilmesi ve uygulamadaki hakimiyetinin artması bakımından ön hazırlık sürecinde kendince simülasyonlar yapmasının, kullanılan müziklere tür ve biçim yönünden dikkat edilmesinin uygun olduğu görüşüne varılarak karşılıklı dilek ve temennilerle birinci yansıtma toplantısı sonlandırılmıştır.

Resim 4. 27 Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit

Yansıtma Toplantısı : I

Tarih: 03.04.2018

Öğretmen: Onur ATAMAN

Uygulamada öğrencinizi geliştirmek istediğiniz hedefiniz nedir?

Bahçeye çıkarak istediğinde terleneğe, hazır sınıflara başlıyor. İleri aşama kavgırmak ve sınıfa eliyile xuruma davranışı. Hedefim öğrencinin dikkatini dağıtmak. Bahçe yerine kendisi mäsge vermesini sağlamak. Ve bu davranışın sermesini sağlamak.

Uygulamada kendinizde geliştirmek istediğiniz hedef nedir?

Yaptığım uygulamalarda ritim eğlerinin etkisizliğini fark ettim. Daha sonraki uygulamalarda çalışmamam ritim ve oyunu daha fazla kullanmayı hedefliyorum.

Uygulamada karşılaştığınız sorunlar neydi?

Öğrencinin dikkatini kendine odaklayamadım. Bu nedenle çalışmaya öğrenci beklemediğim kavgırmak vermedi.

Sorunları çözmek için hangi yollara başvurdunuz?

İsınma bölümünü biraz daha uzun yapabiliyim. Ritim ders ve oyunun daha dikkat çekici hale getirecek bir plan hazırlayabilirim. Birlikte ritim yapmak etkili olacaktır. (senkronize)

Sorunları çözmek için uyguladığınız yöntemler etkili oldu mu?

Hemen etkili olduğum söyleyemem. Mäsge ders ile (matematik) ilişkilendirme bağlantım takılı kaldı. Mäsge eğlerini daha en plan çıkarmanın gerek- içinin farkındayım. Davranış ve dikkat geliştirme üzerine çalışan daha doğru olacaktır.

Uygulamada kendinizi güçlü hissettiğiniz yanlarınız nelerdi?

Hi bir plan hazırladığımı düşünüyorum. Öğrencinin 1 yıldır tanıyor olmam da kendini güçlü hissetmemi sağlıyor.

CS CamScanner ile tarandı

Ö2: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşarak şu an kullanmakta olduğu MEB öğretim müfredatı çıktılarının sürece uygunluğunun mutlaka saptanması, öğrenci motivasyonu ve dikkat süresi üzerine MTU yapılabileceği, uygulama sırasında öğretmen beklentileri dışında hareket eden öğrenci için yeni uyaranlar bulunabileceği, öğrencinin müzik kabiliyetinin süreç için öğretmen uygulamalarına ne kazandırdığının düşünülmesi gerektiği, ÖEPMTE'de öğretmen notlarına tekrar incelenmesi ve özel eğitimde müzik terapinin uygulama

alanını tekrardan anlamlandırmak gerektiği ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu süreç için planlı çalışmanın önemi, gerekiyorsa uygulama hedeflerinin değiştirilmesi gerektiği, öğrenci davranışlarının uygulama sürecini etkileyebileceği ama öğretmen motivasyonda belirleyici unsur olmadığı araştırmacı tarafından öğretmene iletilmiştir. Öğretmen ile yeniden belirlenen hedeflerin, mevcut özel eğitim müfredatından bağımsız olarak değerlendirilmesi gerektiğine, yeni belirlenecek olan hedefin müziğin terapötik etkisini gözlemlemeye ve çalışmaların bu etkinin yarattığı değişikliklere yönelik olmasına; etkinlik planlama, ön hazırlık, materyal belirleme gibi konularda kazanıma uygun ve plana sadık kalınmasının önemi vurgulanarak karşılıklı dilek ve temennilerle birinci yansıtma toplantısı sonlandırılmıştır.

Resim 4. 28 Ö2'nin yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit

Sizin için bir sonra ki adım ne olmalıdır?

Vaktığım uygulamanın olumlu ve olumsuz
sonuçlarını öğretmene karşı olan hedefi belirleyip
ilgili hedefi belirleyip belirleyip belirleyip
yeni bir hedefi belirleyip belirleyip belirleyip
belirlemek olmalıdır.

Hedefinizi değiştirmek ister misiniz?

Evet hedefimi değiştirmek istiyorum.
Çünkü yapılan uygulamada başarısız olduğum
ve bu hedefi müzik terapisi ile değiştirmek
istiyordum.

Yeni hedefiniz nedir?

Öğrenciye farklılıkların en önemli özelliklerinden
biri farklılıkların topluma kabul edilmesidir. Sınıf içi
yapılan etkinliklerde çok az farklılıkların öğrenciye
bilgi vermesiyle ilgili olduğunu da farkettim. Bu sosyal
farklılıkların topluma ne kadar yaygın olduğunu
Bir sonra ki adımınız ne olacak? Yöntemi ne uygulayacağımı planlıyorum.
Yeni bir kazanımı belirledikten sonra
bu hedefi uygulama bir yöntem geliştirmek olacak.
Öğrenciye öğretmene uygulanan katılımların tesvihi
etmek. Sıra uygulamaya katılacak. Sıra sıra
öğrenmek isteyen hedefe ulaşacaktır.
Hangi yöntemleri uygulamayı düşünüyorsunuz?

Müzik estetik edebiyatı

Uygulayacağınız yeni strateji çalışmayı hangi hedefe ya da sonuca taşıyacak?

Mükemmeliyetçi çok çalışacak. Motivasyon ve
koordinasyonu arttıracak.

Çalışma sırasında sizi etkileyen ya da çarpıcı olduğunu düşündüğünüz olayları paylaşır
mısınız?

Öğrenci Dikkatini kısa süreli topladığını düşünüyorum.

Birinci Yansıtma Toplantısına Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporu

Ö1: Öğretmenle yapılan görüşmede şimdiye kadarki süreçte öğrencinin ve kendi gelişiminin hangi noktada olduğu bunlarla ilgili neler yapılması gerektiği -öncelikli- ele alındı. Öğretmenin çalışmaları deneyimlemiş olması, yapması ve yapmaması

gerekenleri uygulamalar sayesinde daha iyi öğrendiği, öğrenciden beklendik veya beklenmedik davranışların kendisini nasıl etkilediğini bunlara karşı nasıl bir eylem planı geliştirebileceğini tecrübe etmiş olması, sonraki süreçte dair özel eğitimde müziğin terapötik etkisinin kavranması, kazanımların bu çerçeveye göre ön planda tutulması bakımından değerli olduğu düşünülmektedir.

Ö2: Öğretmenle yapılan toplantıda planlamanın kendi gelişim süreci içinde önemli olduğu konusunda bir farkındalık edildiği düşünülmektedir. Şimdiye kadarki çalışmalarda hedeflediği kazanımlara ulaşamamasının kendisinde olumsuz etki yarattığı gözlemlenmiştir. Müziğin ve müziksel uygulamaların yarattığı etkileri gözlemlene yeteneğine ulaşabilmesi için kendisinin de süreçte odaklanması gerekliliğini kavradığı düşünülmektedir. Öğretmenin müfredat kazanımları ile müzik terapi yöntemleriyle ulaşacağı kazanımları birbirinden ayırması gerektiği kendisi ile paylaşılarak bu konuda farkındalık oluşturulduğu düşünülmektedir.

İkinci Yansıtma Toplantısı: 28.04.2018

İkinci Yansıtma Toplantı Sonuç/Karar Değerlendirmesi

Ö1: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşarak; öğrencinin kaygı durumuna yönelik hedefler belirlemesi, negatif uyaranları fark etmeye çalışmak, süreci nasıl verimli kullanabileceğini gözden geçirmek, öğrenci ile kurulan iletişimin kaynağını tespit etmek (ritimsel mi, dokunsal mı, müzik odaklı mı?), öğrencinin bedensel sınırlarını ve hareket kabiliyetini tespit etmek, öğrencinin yansıtma mı taklit mi yaptığını keşfedebilmek, kullanılacak müziğin niteliğini belirlemek, yeni materyallerin süreci daha işlevsel kılacağı ve öğrencinin olumlu tepki verdiği müziklerin belirlenmesi gerektiği ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu süreç için planlı çalışmanın önemi, gerekiyorsa uygulama hedeflerinin değiştirilmesi gerektiği, müzik temelli, ritim, oyun, hareket, dans sürecinin özel eğitimde kullanılan müzik terapi tekniklerinin hepsinde var olduğu ve MTU geliştirirken bu sürecin daha etkili olacağı, bu sürecin bir ders süreci olmadığı ve öğrencinin daha çok keşif sürecinin desteklenmesi gerektiği, yönergelere tepki vermeyen öğrenciye alternatif bir yol bulunarak iletişim daha farklı geliştirileceği araştırmacı tarafından öğretmene iletilmiştir. Öğretmen, planları ve ön çalışmayı hazırlarken öğrencinin kaygı seviyesini azaltmaya yönelik bir içerik oluşturması gerektiğine, öğrencinin beğendiği müzikleri ve

sevebileceği ritim/enstrümanları tespit ederek çalışmaya öğrenciyi merkeze alarak devam edeceğine vurgu yapmıştır. Hedeflerle ilgili bir değişiklik yapılmayacağı ancak uygulamaların içeriklerinin müziğin terapötik etkisini öne çıkarabileceği iletişim odaklı, müzikal etkileşimi arttıran MTU kullanılabilir şekilde düşünülmesi gerektiği görüşüne varılarak, karşılıklı dilek ve temennilerle ikinci yansıtma toplantısı sonlandırılmıştır.

Resim 4. 29 Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit

* Hem niteliksel hem de süreci birlikte ele al.

Uygulama sırasında sizi motive eden şeyler nelerdir?
Müzikle yapılan hareketlere katılması, çeşitli
görevleri keşfetmesi, kullandığı eşyaları
motivasyonunu arttıran şeyler ele al.

Uygulama sırasında sizi motivasyonunuzu düşüren şeyler nelerdir?
Öğrencinin müziğe kulak vermemesi. Yönerge alınması,
yönergeyi takip etmemesi. Sessizlik ortamı motivasyonu
düşürüyor.

Uygulama istediğiniz düzende ilerliyor mu?
* Belirli bir aşamaya kavuştuk. Yavaş yavaş
geliştirmeye başladık.
Evet istediğimiz düzende ilerliyor.

Sorunları çözmek için başka hangi yollara başvurabilirsiniz?
* Yeni materyaller deneyebiliriz.
Yeni materyaller ile çalışabiliriz.
Öğrenciyi daha sıcaklık buldurup yapmak
istediği şeyi tespit edebiliriz.

Çözmek ya da geliştirmek istediğiniz hedef çıkmaza giriyor mu?
Aynı kesintiler var. Fakat çıkmaza girmedi.

Çözümlemek istediğiniz ya da geliştirmek istediğiniz hedef için çözüme ulaşacağınıza
inanıyor musunuz?
Evet.

Çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:
İlk 1-2 uygulamada öğretimsel öğelere
görecesizce çalışmayı tekrar ede ede şarkı
haline getirdik. Bu şekilde basit ve öğrenci
merkezli olarak devam edeceğiz.

Ö2: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşarak; öğretmenin öğrencinin dürtüsel davranışlarını uygulama sürecinde nasıl minimize edeceğine dair farklı müzikal unsurlar denemesi gerektiği, öğrencinin dikkat süresinin kademeli olarak arttırılması gerektiği, öğrencinin hareketli olmasından ötürü ritmi teşvik edecek hareket uygulamalarının keşfedilmesi, süreci sadece çalmak değil; duymak ve duyduğunu yansıtmak olarak da görülmesi gerektiği, müzik temelli uygulamaların öğrencinin motivasyonunu arttırmak için değil dikkat seviyesini arttırmak için kurgulanması gerektiği ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu

süreç için öğrenci motivasyonunun süreci belirleyen unsur olmayacağı, öğrenciye daha fazla alan tanınması gerektiği, pedagojik müzik terapi unsurlarına göre sürecin yönlendirerek değil ancak keşfederek meydana geleceği, bir uygulama süreci boyunca terapötik etkinin kimi zaman birden fazla kere meydana gelebileceği, basitten karmaşığa doğru ilerlemenin öğrencinin süreci anlamlandırması için daha etkili olduğu, ÖEPMTE sırasında rol-play unsurlarının hatırlanması ve pedagojik müzik terapi tekniklerinin tekrardan gözden geçirilmesinin süreç için daha etkili olacağı araştırmacı tarafından öğretmene iletilmiştir. Belirlenen hedef doğrultusunda devam edilerek, müziğe uygun ritimlerin yanında hareket, dans, oyun gibi yan uygulama yöntemleri de kullanılarak öğrencinin ilgisi uyandırılacak ve her çalışmada biraz daha uzun ritim kalıplarıyla dikkat süresi uzatılmaya çalışılacaktır. İlk çalışmadan şu ana kadar olan süreçte olumlu olumsuz durumlar ve davranışlar gözlemlendiğinde öğretmenin yönerge verme konusunda gelişim göstermesi gerektiği görüşüne varılarak ek destek verilmesi, gerekli yönlendirmelerin yapılmasına karar verilmiş, karşılıklı dilek ve temennilerle ikinci yansıtma toplantısı sonlandırılmıştır.

Resim 4. 30 Ö2'nin yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit

Not: Uygulamanın sonuna öğretmen ve öğrenciyle beraber bir müziğe eşlik etmesi planlanmıştır. Bütün öğrenci 3-5 dk dikkat toplayarak uygulama devam sırasında belirlenen hedef için bir sonraki adım ne olacaktır? hedefe ulaşabilecektir.

Öğrenci ile beraber ritim tutarak dikkat toplayarak sağlanacak devam edeceğim ritim sesleri 2 den 3 e 3'ten 5'e gibi tekrarla ile devamlılığı sağlanıyor çalışacağız.

Hedefinizi değiştirmek ister misiniz?

Belirlediğim hedefte devam edeceğim.

Yeni hedefiniz nedir?

Bir sonraki adımınız ne olacak?

Tezeli, 6-8 ritim, öğrenciyi tesvik etmek devamlılığı sağlanarak ritim hareket ve seslerle.

Hangi yöntemleri uygulamayı düşünüyorsunuz?

Uygulayacağımız yeni strateji çalışmayı hangi hedefe ya da sonuca taşıyacak?

Öğrencide dikkat toplayarak, sağlanacak ve motivasyonu koordine çalışmasını sağlayacak.

Çalışma sırasında sizi etkileyen ya da çarpıcı olduğunu düşündüğünüz olayları paylaşır mısınız?

Çalışma sırasında öğrencinin ritim seslerini tekrarla etmesi ve aynıları çıkarması etkilidir. Öğrenci daha önce ritmik sesler bağırarak olumlu ve pozitif bir şekilde seslere tekrar ederken uygulama ile artık benzeri benzer sesleri ve dikkat toplayarak olarak yapmaya başladı.

İkinci Yansıtma Toplantısına Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporu

Ö1: Öğretmenin öğrencide hedeflediği davranış değişikliklerine tam olarak ulaşamamış olmasının vermiş olduğu demoralize durumunun, bazı uygulamalarda öğrenciden olumlu dönüt almasıyla, yerini motivasyona ve çalışmanın güvenilirliğine bıraktığı düşünülmektedir. Farklı materyal, müzik ve içeriklere ihtiyaç duyduğunu belirten öğretmenin, konuya olan ilgisinin geliştiği, -yaptığı çalışmaların olumlu dönütlerinin fazlalaşmasıyla kendisine olan güveninin arttığı- görülmektedir. Öğretmenin ön hazırlık sürecinde tasarladığı çalışmayı uygulamaya tam olarak yansıtamamış olması, öğrenciden beklediği tepkilerin istediği gibi olmamış olması, bir demoralize durumu oluşturmakta olduğu görülmüş ilk çalışmadan şu anki çalışmaya kadar gelişim süreci öğretmene hatırlatılarak kendisine, deneyimlerinin çalışmalara yansıtacağı pek çok konuda yol kat edildiği konusunda geri bildirim verilmiştir.

Ö2: Uygulamanın ilk evrelerinde öğrencinin müziğe, ritme ve hareketlere olumlu veya olumsuz tepki vermediği, süregelen uygulamalarla bu davranışının müziğe ritim uydurarak ve müziğin ritimlerini ağızyla tekrarlayarak katılım sağladığı gözlemlenmiştir. Öğretmen bu durumu kendi deneyim sürecine dahil etmiş, yeteneği fark edilen öğrenciye uygulamaların ön hazırlığı yapılırken bu ilgi göz önünde bulundurularak planlama yapılmıştır. Öğretmenin kendini ve öğrenciyi değerlendirirken, öğrencide beklendik ve beklenmedik davranışların oluşmasında hangi uygulamaların, hangi yönergelerin daha etkili olduğu araştırmacı ile beraber göz önünde bulundurularak uygulama içeriğinin zenginleştirilmesi ve öğretmenin geliştirilmesi gereken yönleri konusunda yönlendirmeler sağlanmıştır.

Üçüncü Yansıtma Toplantısı: 19.05.2018

Üçüncü Yansıtma Toplantı Sonuç/Karar Değerlendirmesi

Ö1: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşarak; öğrencinin sürece aktif katılımını sağlayacak MTU uygulamaları keşfetmenin gerekliliği, kreatif müzik terapi çıktılarından olan imgeleme dayalı uygulama örneklerinin arttırılması gerektiği, uygulama sürecine tek bir parçaymış gibi bütüner bakılması gerektiği, öğrencinin öğretmenin belirlediği süreci kesmesi uygulama sürecine etki etmeyeceği, ritmik alanda öğretmenin desteğe ihtiyacı olduğu, haftalık yapılan BEP'nin uygulanamamış olsa bile mesleki

gelişim anlamında kıymetli olduğu, son haftalarda gelmek istediği noktayı belirlemesi gerektiği ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu süreç için öğretmenin çok etkin bir yol kat ettiği, ritmik anlamda öğrenciye yönelik geliştirici uygulamalar gerçekleştirdiği, öğretmenin bu sürece çok önem verdiği, her hafta daha fazla ilerleme gösterdiği, öğretmenin çözüm odaklı olduğu ve karşılaşılan sorunlara karşı yapıcı önlemler alabildiği, öğretmenin hedefe istikrarlı bir şekilde ilerlediği, BEP hazırlama konusunda çok başarılı olduğu, öğretmenin süreci ve kendini analiz etmede başarılı olduğu, öğretmenin pedagojik müzik terapi modeline göre özel eğitimde kullanılan tekniklerin hemen hepsini uygulamalarında gerçekleştirebildiği, öğrenci ile aralarında müzikal bir bağ kurulduğu, müzikal iletişimlerinin gözle görünür oranda arttığı ve öğretmenin her uygulama sonunda hedeflerine yönelik geliştirdiği MTU'a dair terapötik bir kazanım elde ettiği araştırmacı tarafından öğretmene iletilmiştir. Hedeflenen kazanımlara büyük ölçüde ulaşıldığı veya ulaşılacak üzere olduğu düşünüldüğünden mevcut hedefte devam edilmesine, öğrenci merkezli yapılan çalışmalarının verimliliği daha yüksek olduğundan bu çerçevede çalışılmasına, öğrencinin sevdiği uygulamaların keşfedilmesiyle planların bu uygulamalar çerçevesinde planlanmasına, karşılaşılabilecek problemlere karşı öğretmenin o anda yaratıcı çözümler üretebildiğinden mevcut içsel rahatlığının çalışmanın sürecini olumlu etkilediği yinelenmiş; sürecin bu şekilde devam ettirilmesi görüşüne varılmış, dilek ve temennilerle toplantı sonlandırılmıştır.

Resim 4. 31 Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit

Uygulama sırasında sizi motive eden şeyler nelerdir?
Yapmaya selettığım müzik terapi uygulamasından
başını zerk almam, bana eğlenceli gelmesi beni
motive etti.
Öğrencimin başarıya katkı sağlama da motive
olmanı sağladı.

Uygulama sırasında sizi motivasyonunuzu düşüren şeyler nelerdir?
1- Uygulamanın kesintilere uğraması.
2- Öğrencimin bazen küçük şeylere takılması.
3- Bana uygulamalarda planlama bir bilimsel unuttu
4- Çalıtımın sürekli değişmesi.

Uygulama istediğiniz düzende ilerliyor mu?
Evet ilerliyor. Uygulamada bu uygulamaya
kadar aşama kaydedtim. Başlangıçta şuan
bulduğum noktaya ulaşmıştım. Bana güven
Artık her şey yolunda gidiyor. Uygulamam güzel
Sorunları çözmek için başka hangi yollara başvurabilirsiniz bir finale düşünüyorum.
Çalışarak her hafta soluma şarkı ve bir şekilde
işim bulduk. Uygulama planımızda yaptığımız
dışkı ve dokümanlar işe yaradı.
(11 ve 12. uygulamayı solumam yapacağımı düşün-
yorum.)

Çözmek ya da geliştirmek istediğiniz hedef çıkmaza giriyor mu?
Hayır. Artık her şey yolunda. Daha profesyonel
olacağımı düşünüyorum. Herkele varmak üzere.

Çözümlenmek istediğiniz ya da geliştirmek istediğiniz hedef için çözüme ulaşacağınıza
inanıyor musunuz?
Evet. Öğrencimin kaygıları, korkuları ve tutumları
ile ataldı. Kendini uygulamaya odaklayıp
yaptığı hareketten, alıştığımız ritimden zerk oluyor.
Çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım: Basit düşünür sakın
bir şekilde uygulamadım. Başta çok karmaşık
planlar yaptığını gördüm. Tedirgin ve heyecanlı
olmam. Çalışmayı tekrar yapsam
1) Beden perküsyon
2) Ritim (çalı ile) tutma merkezli basit
çalışmalar yaparım.

Ö2: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşarak öğrencinin sürece aktif katılımını sağlayacak ve dikkat sürecini artıracak MTU uygulamaların daha fazla harekete dönük olması gerektiği, son haftalarda gelmek istediği noktayı belirlemesi gerektiği, öğrenciye yönelik nasıl bir final uygulaması gerçekleştirmek istediği, bu uygulama için bir simülasyon gerçekleştirmesinin faydalı olacağı, öğrencinin ilgisini çeken enstrümanlara daha öncelik vermesi gerektiği, ÖEPMTE boyunca öğrendiği çıktıları tekrar incelemesinin faydalı olacağı, öğrenciyi süreci bozan bir etmen değil sürecin öğrenci odaklı olması gerektiği, ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu süreç için öğretmenin hem motivasyonel anlamda hem de ritmik uygulamalar anlamında gelişim gösterdiği, özel eğitimde uygulana pedagojik müzik terapi normları daha iyi kavradığı, MTU ve özellikle ısınma çalışmaları sırasında pek çok kere Nordoff-Robbins tekniklerinden yararlandığı, geliştirdiği uygulamalar sayesinde öğrencinin dikkat seviyesini her uygulama gününde biraz daha ilerlediği, artık öğretmenin öğrenci dinamiklerini fark ettiği ve öğrenciye daha fazla alan vererek uygulamaları daha etkili kıldığı, öğrenci ile aralarında müzikal

Ekleme İstedikleriniz:
Gülümseme, alkışlar, şarkılar, sesler ve danslarla birlikte
başlamalıdır. İlk etapta sadece bu şekilde ilerletilmeli
etkili olabileceğini kanıtlanmalıdır.

Karar:
İkinci dönem edilecek geliştiril-
mektedir.

Sonuç:
Belirli bir zaman aralığında
süre verildiği için bu zaman aralığında daha
edilerek en son aşamaya ulaşılacaktır.
Gülümseme ve seslerden oluşmaktadır. İlk aşamada
beden ile sesleri ile birlikte edilecek
belirli sayıları 3 olacaktır. Sonra ritim kubbeleri
ile çalışmaya geçilecektir. Başlangıçta ritim 3 tane
sayısı ile sürdürülecektir. Son aşamada davul ile
ritim tutulacaktır. Aynı şekilde ve tekrar yapılacaktır.
Sonuç olarak ise beden ve davul ya da ritim
kubbeleri ve davul birlikte kullanılarak ritim
tutulacaktır ve dikkat toplanması sağlanacaktır.

[illegible]

Ö1: Öğretmenin kendisi ve öğrencisi için belirlediği hedeflere büyük

209

ek çalışma ve uygulamalar öğretmen ile paylaşılmış, bu konuda ek bilgi ve deneyim aktarılmıştır. Süreç içerisinde her yeni çalışmada daha çok kendine güvenen ve çalışmanın hedefine ulaşacağını düşünen öğretmenin azimli davranışları ve uygulama içeriğini zenginleştirme çabalarının, kendi mesleki deneyimine ve çalışmaların verimliliğine yansıyacağı görüşüne varılmıştır.

Ö2: Öğretmenin öğrenci için belirlediği hedeflere yaklaşmış olduğunu belirtirken kendisi için belirlediği hedeflere ulaşmak için çaba sarf etmesi gerektiği, deneyimlerin aktarılabilmesi için şu ana kadarki süreçte kendisinin gözlemlemesi ve eksik gördüğü yönler konusunda bilgi ve kaynak desteklerinin sağlanabileceği konusunda görüş bildirildi. Yaşanan olumsuz durumların motivasyonel olarak problem yarattığı görülse de öğrencideki değişikliğin ve öğretmenin kazandığı deneyim sayesinde bu olumsuzlukları daha rahat tolere edebildiği gözlemlenmiş, gelişimin hem öğrencide hem öğretmende olduğu belirtilmiştir. Ulaşmak istenen hedefler doğrultusunda öğrencide eksik gördüğü -tekrar süresinin az olması durumunun kendisinde yarattığı olumsuz etkilerini, azimli bir şekilde motivasyonu düşürmeden uygulamaya devam ederek öğrenciden olumlu dönüt alınabileceği görüşü paylaşılmıştır.

Dördüncü Yansıtma Toplantısı: 09.06.2018

12 Haftalık çalışma sonrası yapılan Yansıtma Toplantısı verileri şu şekildedir:

Dördüncü Yansıtma Toplantı Sonuç/Karar Değerlendirmesi

Ö1: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşarak; öğrencinin müzik dersinin ve müzik terapinin farkını anladığı, öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimi çok farklı bir noktaya taşıyabildiği, süreci pedagojik müzik terapi normlarına göre ilerletebildiği, çok basit bir materyalin bile özel eğitim sürecinde ne kadar ekli olabildiğinin görüldüğü, MTU geliştirebilme alanına yönelik mesleki anlamda kendine katkı sağladığı, 12 haftalık bir süreçte kendisinin özel eğitimde müzik terapi üzerine geliştirebildiği, öğrencinin; isteksizlik, gerginlik ve kaygılarına yönelik başarı gösterdiği, ilk 5 haftada uygulama sürecini yönetim zorlukları yaşarken son haftalarda sürecin öğretmenin beklentilerine göre şekillenebildiği, öğrencinin uygulama sürecinde kullanılan bazı materyallere karşı kaygı geliştirmesi durumunu fark edebildiğini ve buna yönelik çalışmalar yaptığı, öğrencinin seslere

yönelik kaygılar geliştirdiği ve buna yönelik kapsamlı uygulamalar gerçekleştirdiği, öğrenci ile aralarında müzik temelli bir bağ kurulduğu gibi bu bağın sosyal iletişime de yansıdığı, sadece ÖEPMTE çıktıları ile yetinmeyip online olarak kaynak taraması yapması ile kendisini sargın eğitim modeline göre geliştirdiği, ilk haftalarda gerçekleştirdiği karmaşık ve eğitim odaklı planların yerini sadece ve öğrenci odaklı planlar aldığı, öğrenciye uygulama öncesi bir alan tanıyarak onu süreç içerisinde daha aktif bir rol almasını sağladığı, her uygulama öncesi yaptığı ısınma çalışmalarının ve ödül pekiştireçlerinin özel eğitimde kullanılan müzik terapi teknikleri ile örtüştüğü, öğrencinin haz duygusuna yönelmenin öğrenci gelişimine çok olumlu etkileri olduğunu gördüğü, öğrenciye yönelik empati geliştirerek öğrenci gözünden süreci görmeye çalıştığı, oyunlaştırma sürecinin gelişime yönelik terapötik etki sağladığını fark ettiği, müzik odasını etkili bir şekilde kullandığı, motor beceri-yansıtma-senkronizasyon ve gelişim üzerine etkili uygulamalar gerçekleştirdiği, öğrencinin kendi ritmini bulma konusunda onu desteklediği, öğrencinin kaygı düzeyinde müzik odasına yönelik iyileşmeler gösterdiği, öğretmenin kademeli olarak problem bulma ve çözme yolları üzerine gelişim gösterdiği, bütün uygulama seanslarına yönelik plan yapıp hazırlıklı geldiği, yeni fikirler geliştirme konusunda kendisini geliştirdiği, MTU geliştirdiği öğrencisi ile 1 yıla yakındır özel eğitim sınıfında çalıştığı fakat öğrencisi ile ilk defa bu kadar yakın bağlar kurduğu, bunu müzik uygulamaları sayesinde olduğu, öğrenciye karşı sabırlı olmasının müzik terapi sürecini daha etkili hale getirdiği ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu süreç için özel eğitimde müzik terapinin ülkemizde son dönemde varlığı bilinen terapötik yaklaşımlardan biri olduğu, buna rağmen özel eğitim öğretmenlerinin mesleki gelişimi üzerine akademik verinin az olduğu ve yapılan araştırmaların çoğunlukla tespit odaklı olduğu, öğrenci ile en çok eğitsel vakit geçiren öğretmenin sonuçlara ulaşamadığı bu anlamda öğretmenin katılmış olduğu 20 haftalık sürecin pedagojik olarak çok kıymetli olduğu öğretmene iletişmiştir. Bir enstrüman çalmanın özel eğitimde müzik terapinin ana unsur olmadığı fakat melodik enstrümanların kullanımı süreci daha farklı bir boyuta getireceği, süreç içerisinde kullanılan müziklerin öğrencinin potansiyelini yansıtmadığı halk müziği ya da farklı solo çalgıların kullanıldığı müzikleri keşfetmesi gerektiği, çalışma motivasyonunun öğrenci kaynaklı olmaması için çaba harcaması gerektiği, hedeflediği planların öğrencinin duygu durum sürecine göre farklı bir şekilde sonuçlanabileceği bu yüzden sonuç değil süreç odaklı düşünmesi gerektiği, çalışılan öğrencinin tipik OSB tanılı ve ileri derecede YGB olmasından dolayı elde edilen kazanımın çok önemli olduğu, her

hafta farklı materyalleri sürece dahil etmesinin ve öğrencinin hangi materyale karşı olumlu tepkiler verdiğini analiz etmesinin pedagojik müzik terapi normlarına göre etkili olduğu araştırmacı tarafından öğretmene iletilmiştir. Öğretmen alana yönelik gelecek adımlarınız sorusuna, *"Müzik terapi uygulamasını profesyonel anlamda ilerletmek istemiyorum. Fakat girdiğim her sınıfta bu uygulamayı kullanarak öğrencilerime faydalı olmak istiyorum"* şeklinde verdiği ibarenin mesleki etik anlamında çok önemli oldu iletilmiştir. Öğretmenin yaygın eğitim sürecinde özel eğitimde yeni yaklaşımları öğrenmek istemesinin kendisini mesleki anlamda çok kıymetli bir noktaya taşıyacağı bildirilmiştir. Öğretmen final yansıtma toplantısına, *"Öğrendiğimiz ve uyguladığımız müzik terapi süreci ile mesleki gelişimime değerli bir parça eklediğimi düşünüyorum, çalışmalarıyla bize rehberlik eden araştırmacıya çok teşekkür ederim."* sözleriyle eklemede bulunmuştur.

Öğretmenin çalışma öncesi eğitim kısmında öğrendikleri ve çalışma esnasında öğrenci ile deneyimlediği aktiviteleri meslek hayatına dahil edebilmesi için belirli bir süreye ihtiyacı olduğu görüşüne varıldı. Toplantıda belirtildiği üzere, müzik terapi uygulamalarının eğitimsel sürecinde ve uygulama sürecinde edindiği kazanımların (işitsel, dokunsal, ritimsel, iletişim ve aynalama yöntemleri) sosyal, mesleki yaşantısına değer kattığı, sonraki süreçte karşılaştığı öğrencilerle kurulan ilişkilere yeni bir yaklaşımla fayda sağlayacağı, ortak görüşüne varılmış, dilek ve temenniler ile toplantı sonlandırılmıştır.

Resim 4. 33 Ö1'in yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit

- 20 İlk çalışmadan son çalışmaya kadar uyguladığınız yeni stratejiler çalışmayı hangi hedefe ya da sonuçlara taşıdı? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)
- Kullandığımız strateji, yöntem ve teknikler çalışmamızın istenilen noktaya varmasını sağladı. İlk 4-5 çalışmamızda ortaya çıkan eksik ve aksak noktaları en aza indiren hedefimize ulaştık. Hedefimiz "Öğrencinin kaygı düzeyini azaltarak farklı müziklerle çalışmasını sağlamak, ritim tutmasını sağlamak" bu hedefimize ulaştık.
- 21 12 Hafta boyunca sizi etkileyen ya da çarpıcı olduğunu düşündüğünüz olayları ve sonuçları paylaşır mısınız? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)
- * Özellikle son 3 çalışmada öğrencimin beni çok başarılı taklit etmesi.
* Baştan kektuğu ışıklı tabloları 2-3 uygulama sonra kendi rapı kapatması, anlaşılmamaktan kaçınmaması.
* Son çalışmada öğrencimin ritim tutup benim onu taklit etmen (rolleri değiştik) etkileyiciydi.
- 22 12 hafta boyunca yaşadıklarınızı göz önünde tutarak, eklemek istedikleriniz: (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)
- Uygulama sonrası raporlarda ve yansıtma toplantısı raporlarında her soruya ayrıntılı ve içten cevaplar verdiğimi düşünüyorum. Bu nedenle eklemek istediğim bir şey yok.
→ Güzel bir okulda, güzel çalışma arkadaşlarıyla çalışıyorum. Müzik Terapi Uygulaması ile kendi mesleki gelişime ~~ve~~ işe yarar/ değerli bir parça eklediğimi düşünüyorum. Çalışmalarda bize rehberlik eden Burak Hoca'ya teşekkür ederim.

Ö2: Öğretmenin hedefleri doğrultusunda araştırmacının gözlem ve deneyimleri kendisiyle paylaşılarak öğrencinin; dikkat geliştirme ve odaklanma süresinde ilk çalışmalara oranla gözle görülür bir farklılık olduğu, ilk çalışmalarda ki kaygı temelli agresif tavırlarında azalma olduğu, ritmik bir koordinasyon geliştirdiği ve öğretmen ile senkronize çalışmalar yapabildiği, müziğe olan ilgisi sayesinde çalıştırmayı ve uygulama sürecini kolaylaştırdığı, öğretmene yönelik iletişim dönütlerinde artma meydana geldiği, öğretmenin; yönerge ve pekiştireç ayrımını artık yapabildiği, motivasyonunu geliştirici kaynakları belirleyebildiği, öğrencinin duyu durum sürecine göre çalışmanın farklı yönlerde şekilleneceğini kavradığı, hazırlık yapmanın önemine vardığı, planlama sürecinin önemine vardığı, öğrenciye alan tanıyarak ona sürece daha iyi kanallandırdığı, oyunlaştırma sürecinin pedagojik müzik terapinin bir unsuru olarak görmeye başladığı, olumlu pekiştireçlerin süreç için önemini gördüğü, karşılaştığı sorunlara anlık sorun çözme yaklaşımları geliştirdiği, öğrenciye göre yöntem geliştirerek onun hareket alanını kısıtlamayıp geliştirdiği, kademeli bir uygulama süreci gerçekleştirdiği, uygulamalarda ÖEPMTE öğrendiği özel eğitim de kullanılan müzik terapi tekniklerine dair uygulamalar kullandığı, bu süreçte MTU geliştirebildiği,

kendisine hedefler belirlediği ve bu konuda sonuçlara ulaştığı, öğrenciye yönelik kazanımlar geliştirmede başarılı olduğu, müziğin terapötik etkisini fark ettiği ortak yansıtma ile belirlenmiştir. Bu süreç için özel eğitimde müzik terapinin ülkemizde son dönemde varlığı bilinen terapötik yaklaşımlardan biri olduğu, buna rağmen özel eğitim öğretmenlerinin mesleki gelişimi üzerine akademik verinin az olduğu ve yapılan araştırmaların çoğunlukla tespit odaklı olduğu, öğrenci ile en çok eğitsel vakit geçiren öğretmenin sonuçlara ulaşamadığı bu anlamda öğretmenin katılmış olduğu 20 haftalık sürecin pedagojik olarak çok kıymetli olduğu öğretmene iletişmiştir. Süreç içerisinde kullanılan müziklerin iyi analiz edilmesi gerektiği, çalışma motivasyonunun öğrenci kaynaklı olmaması için çaba harcaması gerektiği, hedeflediği planların öğrencinin duygu durum sürecine göre farklı bir şekilde sonuçlanabileceği, bu yüzden sonuç değil süreç odaklı düşünmesi gerektiği, çalışılan öğrencinin dürtüselliğinin yüksel olmasından dolayı elde edilen kazanımın çok önemli olduğu araştırmacı tarafından öğretmene iletilmiştir. Öğretmen alana yönelik tespitiniz sorusuna, *"Uygulama sürecinde öğrencide gözlemlediğim dikkat gelişiminin müziğin terapötik etkisi olarak düşünüyorum"* şeklinde verdiği ibarenin mesleki gelişimin sonucu oldu öğretmene iletilmiştir. Öğretmen deneyimlediği bu süreç çıktılarının kendisini mesleki anlamda çok kıymetli bir noktaya taşıyacağı bildirilmiştir. Öğretmen final yansıtma toplantısına, *"Müzik terapi uygulamaları ile tanıştıktan sonra bu uygulamaların geliştirilerek özel eğitimde yeni bir yöntem olabileceğini gördüm. Öğrencilerdeki davranış bozukluğu üzerindeki olumlu etkileri çalışmanın sonucunda görülüyor. Özel eğitimde birçok yöntem ve teknik var fakat müzik terapi bunlardan daha farklı bir konumda. Müzik terapi yöntemlerinin de bu yöntemler arasında yer alması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü uygulamalar her özel eğitim öğretmeninin uygulayabileceği düzeyde. Yani özel eğitimde çalışan öğretmenlerin uygulayabileceği ve verim alabileceği ve keyif alıp kendilerini geliştirebilecekleri bir uygulama."* sözleriyle eklemede bulunmuştur.

Öğretmen kazanımlarının uygulamalara ne ölçüde yansıdığı, bu kişisel ve mesleki kazanımların sonraki süreçte nasıl bir değişiklik yaratacağı ile ilgili pozitif yöndeki paylaşımlarının değerlendirilmesi sonucu farklı öğrencilerde uygulayabileceği ve beklediği sonuçlar elde edebileceği görüşüne varılmıştır. Öğretmen bu konudaki çalışmalarının devam edeceğini farklı müzik terapistleri ve bu alanda çalışan deneyimli kişilerle yeni çalışma planları yapacağını, arkadaş çevresi ve meslektaşlarına bu konu

hakkında bilgi alışverişleri yapacağını bildirmiştir. Dilek ve temenniler ile toplantı sonlandırılmıştır.

Resim 4. 34 Ö2'nin yansıtma toplantısı tutanağından bir kesit

İlk çalışmadan son çalışmaya kadar uyguladığınız yeni stratejiler çalışmayı hangi hedefe ya da sonuçlara taşıdı? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

İlk çalışmada belirlenen hedefe daha sonra öğrencide keşfedilen durumdan dolayı değiştirilmiştir. En önemli strateji bu olmuştur. Öğrencideki tutum değişikliği sağlanmıştır. İkinci uygulamada stratejiler anlatılmıştır. 12 hafta boyunca için adımlar atılmış ve çalışma sonuca ulaştırılmıştır.

12 Hafta boyunca sizi etkileyen ya da çarpıcı olduğunu düşündüğünüz olayları ve sonuçları paylaşır mısınız? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Uygulama sürecinde en etkilendiğim durum öğrencideki tutum değişikliği keşfetmem ve bu uygulamayı içerisinde gerçekleştirilmesi sağlamaktır. 12 hafta boyunca uygulama sürecinde öğrencideki durumdan etkilenmiş ve dikey tutum konusunda daha iyi bir sonuç almıştır. 12 hafta boyunca yaşadıklarınızı göz önünde tutarak, eklemek istedikleriniz: (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Müzik uygulaması ilk tenistiktan sonra özel eğitim için yeni bir yöntem olabileceğini gördüm. Öğrencideki davranış bozukluklarının düzeltilmesi için özel eğitim için en önemli dönemdir. Bu konuda özel eğitimde bir çok yöntem ile bu davranışları düzeltilmeye çalışılır. Bu yöntemle müzik terapi uygulaması da eklenebilir. Bu uygulamaların özel eğitimde çalışan diğer öğretmenlerin uygulayabileceği bir çalışmadır. Bu çalışmanın düşünülmesi.

CS CamScanner ile tarandı

Dördüncü Yansıtma Toplantısına Yönelik Araştırmacının Gözlem Raporu

Ö1: Öğretmenin çalışmanın başlarında eğitim sürecinde sırasında öğrendiklerini uygulamakta zorluk çektiği görülmüş, ilk çalışmaların hedef ve içerik bakımından zayıf olduğu, süreç içerisinde kazandığı deneyimler neticesinde ön hazırlığının ve planlama sürecinin gelişim gösterdiği tespit edilmiştir. Öğretmenin özel eğitimde müzik terapi uygulamalarını tam olarak kavrayabildiği, beklediği davranış değişikliklerine ve öğrencide hedeflediği farklı iletişim yollarına yönelik kazanımları tespit ettiği görülmüştür. Öğretmenin öğrenci için geliştirdiği uygulama süreci sayesinde kendi duyumsal, sezgisel ve müziksel yönlerinin de gelişim gösterdiği tespit edilmiştir. Öğretmenin müziğin terapötik etkisinin, öğrenci üzerindeki olumlu olumsuz etkilerini görmüştür. Öğretmen gözlemleri sayesinde kendindeki güçlü/zayıf yönlerini fark ederek mesleki gelişimine farklı bir katkı yapmıştır. Programlı çalışmanın önemini, çalışma planı hazırlama, uygulama içeriği belirleme, bireye yönelik yöntem geliştirme ilkesine

yönelik edindiği müzik temelli deneyimler öğretmenin mesleki gelişim sürecine farklı bir bakış açısı getirdiği düşünülmektedir. Öğretmenin beklenmedik durumlara karşı yaratıcı davranmanın özellikle özel eğitim öğrencilerine yaklaşım bakımından sağlayacağı faydaları kendi yaşamına dahil edebileceğini belirtmesinin olumlu bir tespit olduğu düşünülmektedir. İlk çalışmadan son çalışmaya kadar öğretmen uygulamaları gözlemlendiğinde, sürecin hem kendisi hem öğrencisi için verimli geçtiğini görülmektedir. Toplantı sonunda, özel eğitimde müzik terapi tekniklerinin gelişim alanlarıyla ilişkisinin yüksek olduğu ve bu farkındalığını birinci elden deneyimlendiği belirtilerek, öğretmenin pedagojik müzik terapi uygulamalarını gerçekleştirebildiği ve süreç odaklı olumlu dönütler aldığı yönünde görüş birliğine varılmıştır.

Ö2: Süreç içerisinde öğrencide dikkat dağınıklığı ile ilgili çalışmak isteyen öğretmenin eğitim döneminde bu konuda başarılı olabileceğini düşündüğü ancak çalışmaya başladığında karşılaştığı zorluklar neticesinde bu konuda zorluklar yaşadığı görülmüş. Ancak deneyim kazandıkça öğrencide gördüğü olumlu dönütlerinde etkisiyle motivasyonunun yükseldiği bunun da sonraki çalışmalara yansiyarak öğrencide hedeflediği kazanıma büyük ölçüde ulaştığını belirtmiştir. Sürecin bu yönde gelişmesinde öğretmenin geliştirdiği MTU ve öğrenciye yönelik yapılan müzik temelli gözlemlerin büyü etkisi olduğu düşünülmektedir. Sonraki çalışmalarında kazandığı deneyimleri aktarmasının kendi gelişimsel sürecinin devam etmesine bağlı olduğu düşünülen öğretmenin, özel eğitim öğrencilerine, meslektaşlarına ve sosyal çevresine kazandığı deneyimleri aktarma konusunda heyecan duyduğu gözlemlenmiştir. 12 haftalık sürecin istediği hedefe oldukça yaklaşmış olmasının kendisinde yarattığı motivasyonel ve pozitif etkilerinde kendi öz değerlendirmesine dahil ettiği görülmüştür. Öğretmen gözlem yeteneğinin geliştiğine ve sonraki çalışmalarında ritim ve hareket ağırlıklı uygulamaları kullanıp, öğrencinin ihtiyaçlarını ön planda tuttuğu görülmüştür. Öğretmenin bu tutumu özel eğitimde var olan bireye göre yöntem geliştirme ilkesi ile örtüşür niteliktedir. Toplantı sonunda, özel eğitimde müzik terapi tekniklerinin iletişimle ilişkisinin yüksek olduğu ve bu farkındalığını birinci elden deneyimlendiği belirtilerek, öğretmenin pedagojik müzik terapi uygulamalarını gerçekleştirebildiği ve süreç odaklı olumlu dönütler aldığı yönünde görüş birliğine varılmıştır.

Buna göre:

Öğretmenlerle yapılan yansıtma toplantısı kararları ve araştırmacı raporlarından yola çıkarak, öğretmenlerin öğrenciye göre müzik temelli BEP geliştirme düzeylerinde, müzik temelli unsurlar kullanarak belirledikleri hedeflerden doğrultusunda kazanımlar elde etme düzeylerinde, mesleki gelişim süreçlerinde özel eğitimde kullanılan müzik terapi tekniklerinden yararlanma düzeylerinde, iletişim odaklı müzikal bağ kurabilme düzeylerinde ve farklı pedagojik amaçlar doğrultusunda müziğin etkilerinden yararlanabilme düzeylerinde düzenli bir artış durumu tespit edilmiştir.

4.4.3 Öğretmen uygulama akış planları BEP

Bu bölümde öğretmenlerin yapmış oldukları BEP'nin süreç odaklı durum betimlemesi yapılarak aktarılmıştır (Bkz: Ek.7).

Aşağıda 3. 6. 9. 12. haftalarda öğretmen tarafından öğrenciye yönelik olarak hedeflenen kazanım ve uygulamaların akış planlarına yer verilmiştir. Uygulama akış planları öğretmen tarafından hazırlanan ders planları olarak düşünülebilir. Fakat pedagojik müzik terapi süreçleri bir ders değil, müzik temelli uygulamaların yer aldığı terapötik etkinin muhtemel olduğu, gelişim odaklı süreçlerdir. Zira gerek günlükler gerekse öğretmen akış planları incelendiğinde, öğretmenlerin ilk haftalarda kavram eğitime yönelik çalışmalar yaptıkları ve MEB özel eğitim müfredatında yer alan ders planlarından faydalandıkları daha sonraki haftalarda müzik temelli kazanımlara ve bu kazanımların terapötik etkisine yönelik gelişim gösterdikleri ve bu doğrultuda öğrenci odaklı planlar geliştirdikleri görülmüştür. Uygulama akış planları öğretmenlerin kâğıda aktardıkları şekilde ekler bölümünde yer almaktadır.

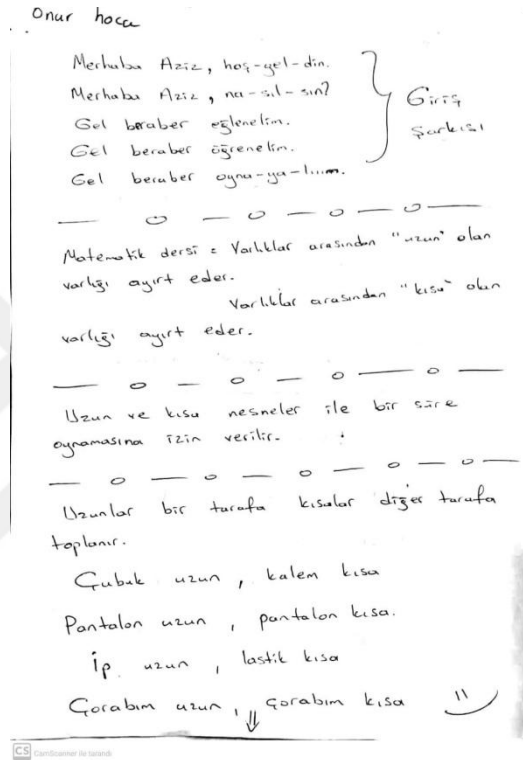
Öğretmen uygulama akış planlarına yönelik bulgular şu şekildedir:

3. Hafta Uygulama Akış Planı Araştırmacı Gözlem Raporu

Ö1: Öğretmen geliştirdiği plan için “Zıtlık kavramlarını öğrenir, sıralama bilinci geliştirir. Matematik kavramlarını müzikle işlemek, varlıklar arasında uzun olan varlığı ve kısa olan varlığı ayırt eder.” kazanımını belirlemiştir. Süreç için farklı materyaller belirleyerek müzik terapi normlarına göre öğrenci ile etkileşime geçeceği

bir şarkı yazmıştır. Öğretmen müzik terapi normlarına göre ısınma çalışmaları kurgulamış ve bir kapanış şarkısı yazarak sonlanma hissini öğrenciye aşılama çalışmıştır. Ne var ki öğretmenin zıtlık kavramlarına dayalı bir öğretme planı hazırlamış ve müziği sadece amaç için bir ikincil araç olarak kullanmayı tercih etmiştir. Öğretmenin bu aşamada müzik terapi normlarında uzaklaştığı ve müzikal bir bağ kurmayacağı düşünülmektedir.

Resim 4. 35 Ö1'in BEP'ndan bir kesit

Ö2: Öğretmen geliştirdiği plan için “*Trafik Kurallarına Uygun Hareket Eder.*” kazanımını belirlemiştir. Süreç içerisinde farklı materyaller belirleyerek müzik terapi normlarına göre hareket etmiştir. Ne var ki hazırladığı plan özel eğitimde çok sıklıkla kullanılan koşullayarak öğrenme ve koşullamayı ödüllendirme olarak belirlemiştir. Öğretmen planında her ne kadar ısınma uygulamalarına yer verse de bunu gerçekleştirememiş ve müzik terapi normlarından uzaklaştığı gibi günümüz pedagojik anlayışında kabul görmeyen bir tekniği kullanmak istediği görülmüştür.

Resim 4. 36 Ö2'nin BEP'ndan bir kesit

Tropik kurallarına uygun hareket eden kazanımı seçildi.
Bu kazanım içerisinde yer alan kırmızıda dur, yeşilde
geç ve yaya geçidini kullan. yönergelerinin öğrenciye
kazandırılması hedeflendi.
Uygulama öncesinde öğrencinin ortama adapte olması
sağlanacak.
Kazanıya yönelik materyaller seçildi.
Kırmızıda dur, yönergesi için def
Yeşilde geç yönergesi için beşingirak seçildi.
Öğrencinin ısınma aşamasından sonra kazanıma
dönük çalışmaya geçilecek.
Yapılan uygulama sonucunda olumlu veya olumsuz
durumlarda öğrenciye "aperin" pekiştirme olarak verilecek.

6. Hafta Uygulama Akış Planı Araştırmacı Gözlem Raporu

Ö1: Öğretmen geliştirdiği plan için “Ortak ritim tutabilme, senkronize hareket edebilme, iletişim kurma, sıra farkındalığı, taklit edebilme, yansıtma.” kazanımını belirlemiştir. Süreç için farklı materyaller belirleyerek terapi normlarına göre öğrenci ile etkileşime geçmeyi planlamıştır. Öğretmen müzik terapi normlarına göre ısınma çalışmaları kurgulamış, yansıtma çalışmaları yaparak öğrencisi ile iletişim halinde kalmayı denemiş ve öğrencinin tepkisel davranışlar sergileme ve anksiyete durumunu göz önünde tutarak terapötik bir etkiye ulaşmaya çalışmıştır. Bu plan ile öğretmenin özel eğitimde kullanılan temel müzik terapi normlarına göre hareket ettiği düşünülmektedir.

Ö2: Öğretmen geliştirdiği plan için “İletişim kurma, birlikte hareket etme, ritim tutma ve ortak tempoda buluşma, koordineli hareket edebilme, uyum sağlama, dikkat süresini uzatma” kazanımını belirlemiştir. Süreç için farklı materyaller belirleyerek terapi normlarına göre öğrenci ile etkileşime geçmeyi planlamıştır. Öğretmen müzik terapi normlarına göre ısınma çalışmaları kurgulamış, yansıtma çalışmaları yaparak öğrencisi ile iletişim halinde kalmayı denemiş ve öğrencinin tepkisel davranışlar sergileme ve anksiyete durumunu göz önünde tutarak terapötik bir etkiye ulaşmaya

çalışmıştır. Bu plan ile öğretmenin özel eğitimde kullanılan temel müzik terapi normlarına göre hareket ettiği düşünülmektedir.

6. Hafta Uygulama Akış Planı Araştırmacı Gözlem Raporu

Ö1: Öğretmen geliştirdiği plan için “*Ortak ritim tutabilme, senkronize hareket edebilme, iletişim kurma, sıra farkındalığı, taklit edebilme, yansıtma*” kazanımını belirlemiştir. Öğretmen planını tamamen müzik terapi normlarına göre kurgulamış ve öğrencinin dikkat seviyesine yönelik çalışmalar belirlemiştir. Bu şekilde öğrenci ile müzikal bir iletişim kurabilmiş, ortak bir nabız bularak öğrenci ile etkileşimi devam ettirmeye çalışmıştır. Öğretmenin uygulama süreci içerisinde bu plana göre terapötik bir etki elde edebildiği düşünülmektedir.

Ö2: Öğretmen geliştirdiği plan için “*İletişim kurma, birlikte hareket etme, ritim tutma ve ortak tempoda buluşma, koordineli hareket edebilme, uyum sağlama, dikkat süresini uzatma.*” kazanımını belirlemiştir. Öğretmenin planında müzik terapi normlarına uyduğu ve buna göre bir süreç takip ettiği belirlenmiştir. Öğrencinin dikkat seviyesinin yanında ifade ve sıralama bilincine yönelik uygulama planı belirlerken, ısınma ve sonlandırma çalışmalarını gerçekleştirmeyi planlamıştır. Öğretmenin kurguladığı plana göre öğrencide istediği kazanımı elde edebileceği düşünülmektedir.

12. Hafta Uygulama Akış Planı Araştırmacı Gözlem Raporu

Ö1: Öğretmen geliştirdiği plan için “*Ortak ritim tutabilme, motor becerileri geliştirme, birlikte hareket edebilme, iletişim kurma, sıra farkındalığı, taklit edebilme, yansıtma.*” kazanımını belirlemiştir. Kazanım incelendiğinde öğretmenin özel eğitimde müzik terapinin birinci unsuru olan güven ve öğrenci ile müzikal bağ kurma yolu ile terapötik sonuçlara ulaşma kavramını başarılı bir şekilde kurguladığı gözlenmiştir.

Resim 4. 37 Ö1'in BEP'ndan bir kesit

12. Müzik Terapi Uygulaması Planı ^{onur}

* Materyaller: Davul, ısıklı küre, renkli plastik top, renkli kumaş yapraklar, ritim şubukları, çelik üşgen.

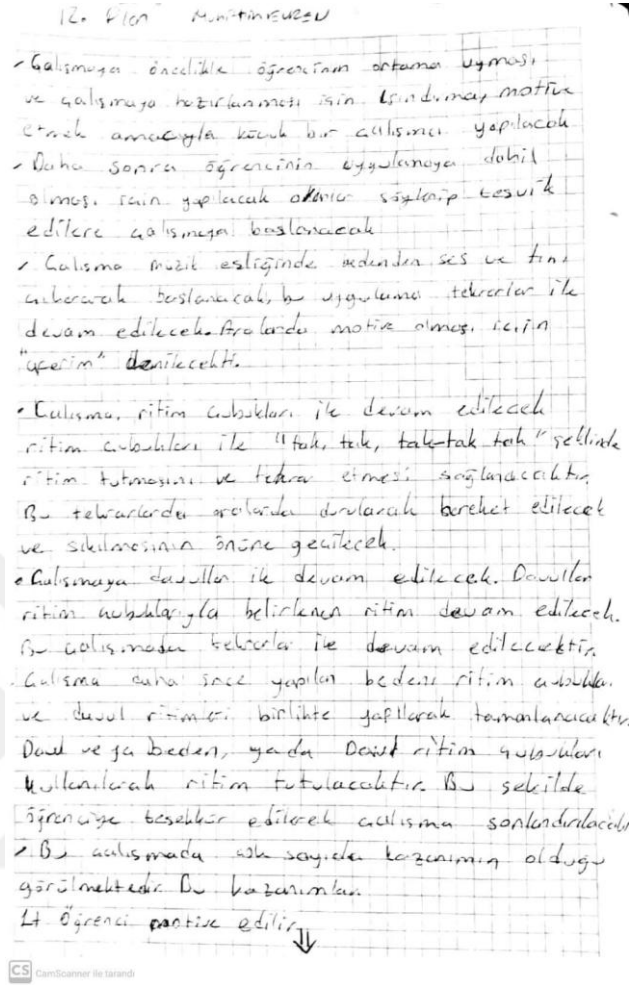
* Bu uygulamada daha önce hiç kullanmadığımız çelik üşgeni kullanacağız. Eğer ki öğrencinin hoşuna giden bir materyal olursa 3-4 tekrar içeren bir ritim çalışması yapacağız. Çelik üşgen öğrenciyi rahatsız ederse bırakacağız.

* Uygulama adımlarını şu şekilde planladım.

- 1) Basit bir giriş ritim çalışması
- 2) ısıklı küreler ile bir oyun. (Davul üzerinde sektirme ya da yuvarlama şeklinde)
- 3) Renkli plastik toplarla değiştirerek ritim ve alış-veriş hareketi.
- 4) Renkli kumaş yapraklarla çalışma. Yaprığı tutan kişi bekler diğer davula vurur.
- 5) Beden perküsyonu. Önce dizler, kolları sırtı ve ayaklar ve alış.
- 6) Büyük davul ve küçük davul ile birlikte ritim tutma. Burada öğrencinin eğlenmesi, katılması, taklit etmesi hatta yaparsa kendisi ritim oluşturmaya başlayacaktır →

Ö2: Öğretmen geliştirdiği plan için “İletişim kurma, birlikte hareket etme, ritim tutma ve ortak tempoda buluşma, koordineli hareket edebilme, uyum sağlama, dikkat süresini uzatma.” kazanımını belirlemiştir. Kazanım incelendiğinde öğretmenin özel eğitimde müzik terapinin birinci unsuru olan güven ve öğrenci ile müzikal bağ kurma yolu ile terapötik sonuçlara ulaşma kavramını başarılı bir şekilde kurguladığı gözlenmiştir.

Resim 4. 38 Ö2'nin BEP'ndan bir kesit

Buna göre: Öğretmenlerin öğrenciye göre BEP geliştirme sürecinde; MTU geliştirebilme, müzik temelli unsurlar kullanarak belirledikleri hedeflerden kazanım elde etme, bir güven ortamı içerisinde müzikal bağ kurabilme ve bu kurulan bağın neticesinde terapötik bir etkiye dayalı kazanımlar elde etme yetilerinde düzenli bir artış durumu tespit edilmiştir.

4.4.4 Öğretmen röportajları

Bu bölümde öğretmenlerin görsel olarak verdikleri röportajlar süreç odaklı durum betimlemesi yapılarak aktarılmıştır (Bkz: Ek.8). Röportajlar görsel kayda alınmış ve transkriptleri (tebyiz) çıkartılmıştır.

Araştırmanın 12 haftalık uygulama evresine katılan öğretmenler ile 7. ve 11. haftalarda yarı yapılandırılmış görsel röportajlar gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin hem kendi gelişim süreçlerini tespiti hem de araştırmanın işlevselliğinin tespiti adına röportaj verilerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğretmen röportajlarına yönelik bulgular şu şekildedir:

7. Hafta Öğretmen Röportajı

Ö1: Özel eğitim öğretmeni Onur ile 7. hafta sonunda yapılan röportajda; şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri, kendi gözünden gelişim süreci, müzik temelli uygulamaların öğrencisine olan katkıları, müzik temelli uygulamaların kendisine olan katkıları, özel eğitimde müziğin terapötik etkisi hakkında değerlendirmeleri istenmiştir.

Onur öğretmen, bu süreçte öğrencisi ile daha fazla etkileşime girebildiği, öğrencinin ritmik komutlara dönüt vermeye başladığı, dikkat seviyesinde görülür bir ilerleme olduğunu dile getirmiştir. Sürecin kendisi tarafından yönetiliyor olmasının büyük bir özgüven verdiğini dile getirmiştir. Bunun yanında müzik terapi öğrenme sürecinde bir eğitim yöntemi olarak düşündüğü fakat ilerleyen çalışmalarda müzik terapinin özel eğitim kullanılan bir araç olduğunu fark ettiğini, müzik temelli uygulamaların daha çok gelişim alanlarında yapılmak istenilen değişimler için kullanılabileceğini vurgulamıştır. Müziğin bir iletişim aracı olduğu, verimli zaman geçirmek için etkili olduğu, öğrencinin keşif sürecinde kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen çalıştığı öğrencinin ileri derecede dikkat sorunu yaşadığını, birlikte geçirdikleri çalışma sürecinde öğrencisi ile daha özel ilgilenilebildiğini, normalde sınıfta derse katılmayan öğrencinin MTU sürecine katılmak istediğini, yansıtma yapmaya çalıştığını belirtmiştir. Öğretmen süreç içerisinde öğrenciyle daha fazla iletişim kurabildiğini ve müzik unsurları sayesinde aralarında daha güçlü bir bağ oluştuğunu ifade etmiştir. Özel eğitimde müzik terapi sürecinde müzik yeteneğine ihtiyaç duyulmadığı, önemli olanın öğrenciyi olumlu anlamda etkileyebiliyor olmak olduğunu vurgulamıştır. Kendisinin de artık bu anlamda müziğe farklı baktığını dile getiren öğretmen kaygı bozukluğuyla ilgili bir yol kat ettiklerini düşündüğünü söylemiştir. Onur Öğretmen motor gelişimin yanında bilişsel olarak da gördüğü bir hareketin tekrarlayabilmesinin farklı gelişen çocuklar için büyük bir kazanım olduğunu

düşündüğünü, bu süreçte hem planlı bir çalışma yapmayı hem de çalışma esnasında yaratıcı fikirlerle yeni uygulamalar üretebilmeyi öğrendiğini ifade etmiştir. Sabır ve gözlem faktörünün süreç içerisinde en büyük kazanım olarak düşündüğünü söyleyen öğretmen mesleki anlamda kendini motive olmuş hissettiğini ve özel eğitime dair yeni bir yaklaşımı uygulayabilir olmanın mutluluğunu yaşadığını belirtmiştir.

7. Hafta Öğretmen Röportajı

Ö2: Özel eğitim öğretmeni Muhittin ile 7. hafta sonunda yapılan röportajda; şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri, kendi gözünden gelişim süreci, müzik temelli uygulamaların öğrencisine olan katkıları, müzik temelli uygulamaların kendisine olan katkıları, özel eğitimde müziğin terapötik etkisi hakkında değerlendirmeleri istenmiştir.

Muhittin Öğretmen röportaj için kendisini hazır hissetmediğini ve motivasyonunun düşük olduğunu bildirmiştir. Buna bağlı olarak Ö2'den 7. Haftanın sonunda yapılan röportaja dair bir veri elde edilememiştir.

Ö1'in Değerlendirmesine Göre: Öğretmenin müziğin etki alanlarını keşfettiği, kendi gelişim sürecinin farkında olduğu, mesleki anlamda cesaretlendiği, alan üzerinde geliştirdiği kaygılardan kurtulduğu, öğrencisi için geliştirdiği uygulamalardan olumlu dönütler aldığı, müzik sayesinde farklı bir iletişim ağı kurabildiği, öğrenci ile güçlü bir bağ oluşturulduğu, müzik temelli uygulamalar geliştirmekten keyif aldığı, geliştirilen bu uygulamalardan elde edilen müzik terapi süreci için müzik yeteneğine ihtiyaç duyulmadığı fark ettiği, bunun yanında; sürecin bireysel özgüveni geliştirdiği, mesleki anlamda planlı çalışma ve üretme güdüsünü teşvik ettiği, öğretmenin sabır geliştirme ve öğrenciye yönelik gözlem ve analiz sürecine katlı sağladığı tespit edilmiştir.

Ö2'in Değerlendirmesine Göre: Veri elde edilmemiştir.

11. Hafta Öğretmen Röportajı

Ö1: Özel eğitim öğretmeni Onur ile 11. hafta sonunda yapılan röportajda; şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri, kendi gözünden gelişim süreci, müzik temelli uygulamaların öğrencisine olan katkıları, müzik temelli uygulamaların kendisine

olan katkıları, özel eğitimde müzik terapinin kullanımı ve terapötik etkisi hakkında değerlendirmeleri istenmiştir.

Onur Öğretmen; uygulamalarını bir düzene soktuğunu, belirlediği hedefleri istediği şekilde ulaşabildiğini, öğrenciden yönergelerine istendik dönütler alabildiğini, agresif tavırlarda azalma, mantıklı bir sıralama bilinci geliştirdiğini belirtmiştir. Öğrencinin sempati geliştirdiği müzikleri keşfedip bu sayede öğrencinin odaklanma ve dikkat süresinde gözle görülür bir seviyeye getirdiğini aktarmıştır. Öğrencinin ilgisi olan ritmik çalgıları ve materyalleri keşfettiğini ve uygulamalarında bu nesnelere sıklıkla yer verdiğini belirtmiştir. Onur Öğretmen müziğin iletişimi güçlendirdiğini ve bu sayede öğrenciyle aralarında bir güven ilişkisinin kurulduğunu aktarmıştır. İlk haftalarda yaşadığı zorlukları araştırmacı ile yapılan görüşmelerle yeni bilgiler yeni deneyimler kazanarak aştığını, bu sayede uygulamaları geliştirirken ve öğrenciye uygularken büyük keyif aldığını belirtmiştir. Öğretmen gelişim sürecinden bahsederken geleneksel eğitim yöntemleri ile yetiştiğini ve yaygın modellere her zaman bir ön yargı ile baktığını ancak yer aldığı 20 haftalık araştırma sürecinde zoru başardığını ve birçok alanda kendisine katkı yapıldığını sözlerine eklemiştir. Öğretmen çok basit materyaller kullanılarak da müzik temelli uygulamalar yapılabileceğini ve bunun mesleki anlamda artışından bahsetmiştir. Onur Öğretmen en büyük kazanımın öğrendiklerini mesleki yaşamına dahil edip çalışma hayatı boyunca karşılaşacağı bütün öğrencilerine yönelik kullanacağını belirtmiştir. Öğretmen müzik eğitimi almamasına rağmen müzikle kurulan bağın ve öğrencide elde ettiği kazanımların ve yaşanan yoğun pozitif sürecin etkisinden bahsetmiş ve bunun terapötik bir süreç olduğunu, elde edilen kazanımlarında müziğin gücü olduğunu belirtmiştir. Onur Öğretmen amacın müzik öğretmek ya da iyileştirmek olmadığını, amacın özel eğitimde katkısı ispatlanmış yaklaşımların ve yeni tekniklerin öğretmen tarafından deneyimlenmesi ve öğrenciye bir nebze olsun yardımcı olma süreci olduğunu ifade etmiştir. Öğretmen son olarak farklı gelişim gösteren bireylerin her bir alana yönelik o alanın uzmanı ile çalışmasının mümkün olmadığını ve bir özel eğitim öğretmenin öğrenciyi en iyi tanıyan ve onunla en fazla vakit geçiren uzman kişi olarak yeni yaklaşım ve teknikleri bilmesinin faydalı olacağını belirtmiştir.

11. Hafta Öğretmen Röportajı

Ö2: Özel eğitim öğretmeni Muhittin ile 11. hafta sonunda yapılan röportajda; şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri, kendi gözünden gelişim süreci,

müzik temelli uygulamaların öğrencisine olan katkıları, müzik temelli uygulamaların kendisine olan katkıları, özel eğitimde müzik terapinin kullanımı ve terapötik etkisi hakkında değerlendirmeleri istenmiştir.

Muhittin Öğretmen; ilk haftalarda bulamadığı motivasyonu son haftalarda öğrenci kaynaklı olarak kendisinde bulduğunu, uygulama öncesi hazırlık yaptığını ve öğrenciye yönelik kazanımlarında daha kontrollü olduğunu belirtmiştir. Dürtüsel yanı ağır basan dikkatini toplamakta sıkıntı yaşayan bir öğrenciyle çalıştığını fakat müzik sayesinde öğrenciyi koordineli hareket edebilen bir noktaya getirdiğini, öğrencide gördüğü motivasyonun onu mutlu ettiğini belirtmiştir. Özel eğitimde müzik terapi tekniklerinin maksimum fayda sağladığını, kazandırılmak istenen davranışı en verimli şekilde elde edilebileceğini ve müzik aracılığı ile çocuğun ikili ilişkilerde dürtüsel davranışlardan uzaklaştıran terapötik bir yanı olduğundan bahsetmiştir. Muhittin Öğretmen alınan eğitim sayesinde müziğin özel eğitimdeki yerini daha iyi kavradığını, müziğin bir araç olarak kullanılması gerektiğini ve mesleki gelişimine çok değer kattığını belirtmiştir. İlk çalışmalarda yaşadığı gergin ortamın araştırmacıdan aldığı dönütlerle atlattığını, daha planlı bir sürece girdiğinin bu şekilde öğrenciden daha olumlu dönütler aldığını vurgulamıştır. Muhittin Öğretmen sürece tam anlamıyla dahil olmanın ne kadar önemli olduğunu, öğrencideki değişiklikleri görünce anladığını belirtmiştir. Öğretmen özel eğitimde var olan tekniklerin müzik terapi teknikleri ile birleşiminin önemini vurgularken, uygulama süreçlerinin geleneksel eğitim öğretim modellerinden farklı olarak öğrencinin anlık duygu durumundan kaynaklı değişime göre de şekillenebildiğini eklemiştir. Muhittin Öğretmen uyguladığı teknikler sayesinde öğrenciyle iletişim kurabildiğini, koordinasyonunda ve dikkat seviyesinde istendik bir gelişim olduğunu ve öğrenciyle farklı bir iletişim ortamı sunulduğunu belirtmiştir. Öğretmen son olarak mesleki anlamda kendi gelişimine yardımcı yeni yaklaşımları öğrenmekten son derece mutlu olduğunu belirtmiştir.

Öl'in Değerlendirmesine Göre

Öğretmenin öğrencisini müzikal anlamda değerlendirebildiği, hedeflerinde öğrencinin ilgi alanlarına yönelik uygulamalar geliştirdiği, müzik sayesinde bir güven ortamı geliştirdiği görülmüştür. Öğretmenin mesleki anlamda ilerlediği, özel eğitimde müzik terapinin etki alanlarını keşfettiği, öğrendiği tekniklerden yarar sağladığı ve bunu

aktarmak istediği, müzik temelli bir birikim geliştirdiği ve bu anlamda bireysel analizler yapabildiği tespit edilmiştir.

2'in Değerlendirmesine Göre

Öğretmenin mesleki anlamda gelişmekten yeni bir tekniği sınıfında uygulamadan kaynaklı motivasyonunun arttığı görülmüştür. ğrencide meydana gelen değerimleri gözlemleyebildiği, kendi gelişim sürecinin farkında olduğunu, müzik temelli uygulamaların ve bu süreçten kaynaklı terapötik etkinin farkına vardığı, özel eğitimde müzik terapinin işlevselliğini deneyimlediği düşünülmektedir. Öğretmenin planlı ve koordineli çalışmada kendini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Öğretmen Rportajlarından Elde Edilen Verilere Göre

Öğretmen verilerinden yola çıkarak hem 1.'in hem de 2'nin eğitime yönelik olumlu düşünceler geliştirdikleri, mesleki hayatlarında kendi gelişimlerine dair bir basamak daha ilerledikleri, meslek hayatlarında müzik terapiden yararlanmak istediklerine dair bulgulara ulaşılmıştır. Öğretmenlerin kendilerine dönük olarak bir başarma duygusu ve öğrenmeden kaynaklı haz duygusu ile süreçten keyif aldıkları söylenebilir. Öğretmenlerden elde edilen röportaj verilerine göre kendilerini geliştirirken aynı zamanda öğrencide bir gelişim alanına yönelik katkı sağlamanın kendilerinde pozitif etiler bıraktığına dair bulgulara ulaşılmıştır. Buna göre; her iki öğretmenin de özel eğitimde müzik terapinin kullanım alanlarını birinci elden keşfettikleri, özel eğitimde müzik temelli uygulamaların önemini kavradıkları, yeni uygulama modellerine açık oldukları, akademik müzik eğitimi almadan E boyutunda müzik temelli bir sürece dahil olabilecekleri ve müziğin terapötik etkisini deneyimleyebilecekleri düşünülmektedir.

4.4.5 Öğretmen değerlendirmeleri

Bu bölümde ğretmen değerlendirmeleri süreç odaklı durum betimlemesi yapılarak aktarılmıştır (Bkz: Ek.9).

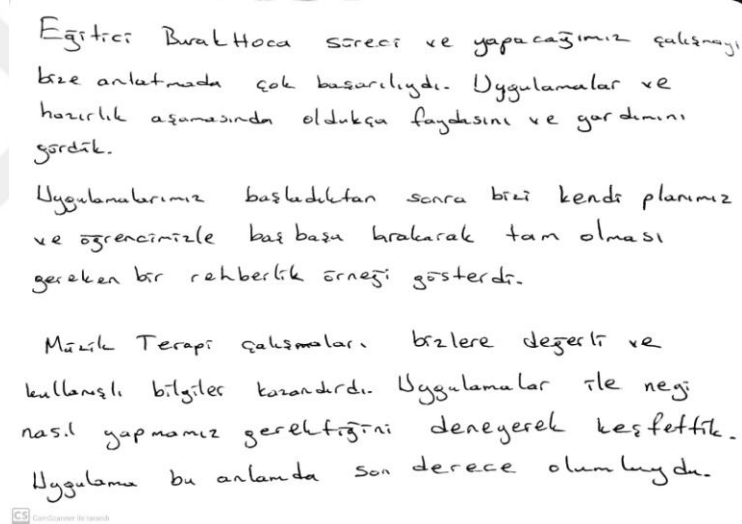
Öğretmenlerden Eylem Araştırması süresince kendi mesleki gelişimlerini baz alarak araştırmaya yönelik değerlendirmelerini yazılı bir şekilde ifade etmeleri istenmiştir.

Verilerin betimlenmesi şu şekildedir:

Ö1. Özel Eğitim Öğretmeni Onur'un Değerlendirmesine Göre

Öğretmenin, katıldığı ÖEPMTE ve öğrenciye yönelik uygulama sürecinde aktarılan bilgi paylaşımı ve destekten memnun olduğu, sürecin mesleki gelişimine sağladığı katkılardan ötürü farklı bakış açıları kazandığı ve ileriki dönemlerde öğrencilerine yönelik farklı uygulamalar geliştirmek istediği yönünde görüşler bildirmiştir. Uygulama sonucunda öğrencide kazanım elde ettiği hedeflerin alana yönelik bir kanıt olabileceğini belirten öğretmen sürecin bir parçası olmaktan mutluluk duyduğunu vurgulamıştır.

Resim 4. 39 Ö1'in eylem süreci değerlendirmesinden bir kesit

Eğitici Burak Hoca süreci ve yapacağımız çalışmayı bize anlatmada çok başarılıydı. Uygulamalar ve hazırlık aşamasında oldukça faydasını ve yardımını gördük.

Uygulamalarımız başladıktan sonra bizi kendi planımız ve öğrencimizle baş başa bırakarak tam olması gereken bir rehberlik örneği gösterdi.

Müzik Terapi çalışmaları, bizlere değerli ve kullanışlı bilgiler kazandırdı. Uygulamalar ile neyi nasıl yapmamız gerektiğini deneyerek keşfettik.

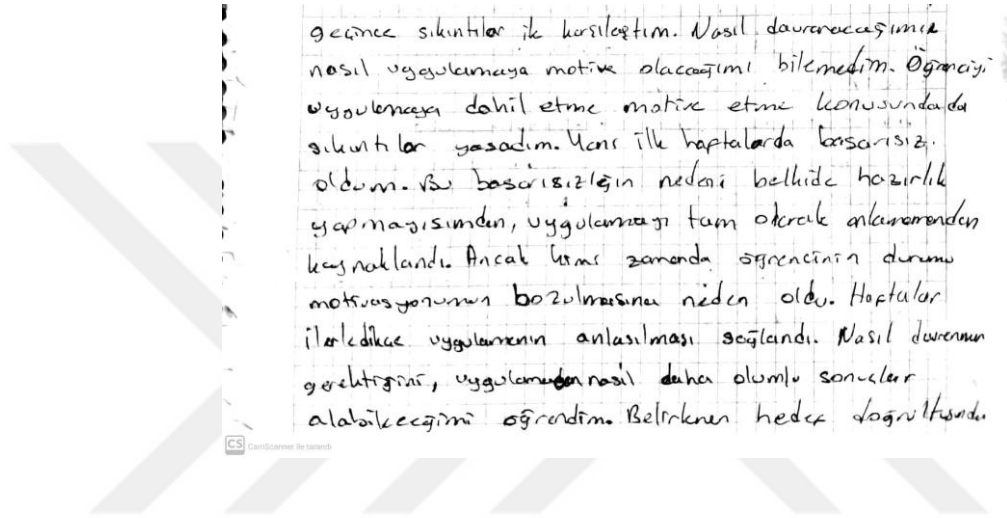
Uygulama bu anlamda son derece olumluydu.

Ö2. Özel Eğitim Öğretmeni Muhittin'in Değerlendirmesine Göre

Öğretmen, ÖEPMTE sürecinde teorik olarak edinilen bilgilerin anlaşıldığını fakat uygulama çalışmaları sırasında edinilen bilgilerin öğrenciye aktarılabilmesi noktasında eksikleri olduğunu belirtmiştir. Öğretmen daha uzun süreli uygulamalı eğitimlerin düzenlenmesiyle bilgilerinin pekişeceğini ifade etmiştir. Öğretmen eğitim sürecinde edindiği deneyimi öğrenciye aktarım noktasında bazı eksiklerinin olduğunu, bu eksikliklerin ön hazırlık sürecine yeteri kadar önem vermediğinden ya da öğrendiği uygulamaların yeterince kavrayamamış olmasından kaynaklandığını dile getirmiştir. Öğretmen, öğrencide gördüğü olumlu gelişimler neticesinde motivasyonunun ve

uygulamalara olan güveninin arttığını ve kendindeki geliştirilmesi gereken yönlerini daha iyi fark edip buna yönelik adımlar attığını belirtmiştir. Eğitim ve uygulama süreçlerinden edindiği deneyimlerin meslek hayatı boyunca kendisine, meslektaşlarına ve öğrencilerine katkı sağlayacağını vurgulayan öğretmenin; sonraki meslek yaşamında bu deneyimlerden faydalanacağı, öğreneceği yeni yaklaşım ve teknikleri özel eğitime dair kendi deneyimi ile sentezleyerek kendini geliştirmek istediğini vurgulamıştır.

Resim 4. 40 Ö2'nin eylem süreci değerlendirmesinden bir kesit

Değerlendirmelerden Elde Edilen Verilere Göre

Öğretmenler özel eğitimde müzik terapi eğitim sürecinin ve 12 haftalık Hedef/Plan/Kazanım sürecinin bir parçası olmaktan memnuniyet duydukları, mesleki hayatlarında kendilerini bu alanda daha fazla geliştirmek istediklerini görülmüştür. Öğretmenlerin değerlendirmelerinden yola çıkarak, müzik terapiyi irdeleyebilme ve yararlı bir amaç için kullanabilme durumlarında düzenli bir artış ve kademeli bir gelişim süreci tespit edilmiştir. Bu verilerin, özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi tekniklerinin bu alanda çalışan öğretmenlerin hem kendilerinde hem de çalıştıkları farklı öğrenen öğrenci gruplarında olumlu etkiler bırakacağı savını destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Eylem Araştırması sürecinde değerlendirmelerden elde edilen verilerin ve bulguların özel eğitim öğretmenlerinin pedagojik müzik terapi tekniklerini uygulama durumlarını ortaya koyduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLERE

5.1 Tartışma

Bu bölümünde araştırma soruları neticesinde elde edilen bulgular tartışılmış, yorumlanmış ve öneriler sunulmuştur.

Özel eğitim öğretmenlerinin pedagojik müzik terapiyi kullanma durumlarının betimlendiği çalışmada *yorumlayıcı paradigmayı benimseyen İş Birliği Temelli Eylem Araştırması deseni (İTEA)* kullanılmıştır. Araştırmanın sürecinde *teknik/bilimsel/iş birlikçi ve karşılıklı iş birliği/uygulama/tartışma odaklı eylem araştırması* tekniklerinden yararlanılmıştır (Bkz:3.1). Araştırmanın amacına yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. ÖEO'nin ÖEPMT'ye yönelik düşünceleri ve ÖEPMTS sonrası değerlendirmeleri nelerdir?
2. ÖEPMTE'ne katılım gösteren öğretmenlerin müzik temelli farkındalıkları ve müzik temelli eylemlerden yararlanma durumları nasıldır?
3. ÖEO'nin ÖEPMTE sonunda kazanımlarına ilişkin görüşleri nedir?
4. Çalıştığı öğrenciye yönelik PMT unsurlarını kullanan ÖEO'nin mesleki gelişimi ve geliştirdiği MTU'a yönelik; BEP hazırlama, kazanım belirleme, uygulama ve süreçleri ne boyuttadır?

Buna Göre:

Araştırmanın Birinci Amacına Yönelik Tartışma: ÖEO'nin ÖEPMT'ye yönelik düşünceleri ve ÖEPMTS sonrası değerlendirmeleri nelerdir?

Özel eğitim öğretmenlerine yönelik ÖEPMTS gerçekleştirilmiş ve öğretmenlerin düşünceleri ve yeterlilik boyutları tespit edilmiştir.

Araştırmanın I. evre motivasyonunda katılımcıların ÖEPMTS ile birlikte müzik terapiye bakış açıları, bilgi birikimi, öğretmen nezdinde özel eğitim öğrencisinde gerçekleşmesi muhtemel terapötik etkinin davranışsal, eğitsel ve gelişimsel etkilerin farkındalığına yönelik durum tespiti yapılmıştır. Böylelikle seminere katılan öğretmenlerin büyük bölümünde müzik terapinin özel eğitimde kullanımına dair olumlu farkındalık ve bilgi düzeyine ulaşıldığı görülmüştür. Nitekim Manjing Li (2016), tarafından gerçekleştirilen “*The Effectiveness of Music Therapy for Children with Autism Spectrum Disorder: A Meta-analysis*” meta analizi müzik terapinin OSB üzerindeki etkisini 11 farklı araştırmanın analiziyle gözler önüne sermektedir. Meta analizi sonuçlarına göre; müziğin terapötik etkisi bireylerin sosyal yetenekleri, nörolojik gelişimi, davranış gelişimi, bilişsel gelişimi, duyuşsal gelişimi ve sözlü ve sözsüz iletişim yetenekleri üzerinde etkisi tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin ÖE'de müziğin terapötik işlevselliğini direk ve dolaylı yoldan fark etmeleri, Manjing Li'nin sonuçlarıyla örtüşür nitelik taşıdığı düşünülmektedir.

Bulgularda öğretmenlerin alanlarını ilgilendiren diğer yenilikçi yaklaşım ve uyguma tekniklerine olumlu baktıkları fakat mesleki gelişim süreçlerinde motive edici destek çalışmalarından yeteri kadar yararlanamadıkları tespit edilmiştir. Konu ile ilgili olarak, Wong ve Chik (2016), müzik öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilere ilişkileri tecrübelerini ve sorunları üzerine yaptıkları araştırmada, müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin müzikal ihtiyaçlarına ve gelişim süreçlerine nasıl destekleyeceklerine ilişkin deneyim sahibi olmadıkları ve motivasyon düşüklüğü yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Turan (2006), ise öğretmenlerin (ÖEÖ) müzik dersine yönelik yeterliliklerinin düşük olduğu sonucuna ulaşan bulgular ortaya koymuştur. Araştırmanın bulguları bu savlarla örtüşür niteliktedir. Ancak sonuçlar hedeflenen çalışma grubunun uzmanlığı ve hedeflenen çalışma alanı bağlamında farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmanın birinci evre sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, özel eğitim öğretmenlerinin müzik temelli uygulamaların farklı özel eğitim süreçlerine entegre edilmesine ilişkin pozitif bir tutuma sahip oldukları, farkındalık düzeylerinin arttığı, müziğin terapötik etkisinin özel eğitim süreçlerine pozitif katkılarını fark ettikleri fakat sürece dair temel bir eğitim almak konusunda istekli olmadıkları tespit edilmiştir. Araştırma bulgularının, özel eğitim öğretmenlerinin pedagojik müzik terapi

unsurlarını özel eğitim süreçlerine dahil edebilmesi ve bu süreçte öğretmen rolünün anlamlandırılması adına ileri araştırmalara önemli bir katkı sağlayacağı I. evre yargısı olarak ifade edilebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın İkinci Amacına Yönelik Olarak Tartışma: ÖEPMTE'ne katılım gösteren öğretmenlerin müzik temelli farkındalıkları ve müzik temelli eylemlerden yararlanma durumları nasıldır?

Özel eğitim öğretmenlerinin müzik temelli yeterlilikleri, farkındalıkları ve sınıflarında müzik temelli uygulamalardan yararlanma durumları tespit edilmiştir.

Tablo 4.4 bulgularına göre öğretmenlerin sınıflarında ritim, hareket çalışmaları ve ritim enstrümanlarını nispeten kullanamadıkları tespit edilmiştir. Tablo 4.6 verilerinin ise öğretmenlerin müziğe olan doğal becerilerine rağmen tablo 4.7 müzik unsurlarını öğrencileri ile gerektiği kadar paylaşamadıkları ve destekleyici bir güce ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Verilerin ortaya koyduğu üzere öğretmenler özel eğitimde ihtiyaç duyulan temel müzik bilgisine yeteri kadar sahiptirler. Fakat bu bilgi sürecini tam anlamıyla nitelendiremedikleri ve öğrenciye aktarımı gerçekleştirmek için belirli zorluklar yaşamaktadırlar. Turan (2006), özel eğitim öğretmenlerinin müzikten yararlanma durumlarını incelediği araştırmasında; özel eğitim öğretmenlerinin küçük bir kısmının müzik enstrümanı çalma konusunda kendilerini yeterli hissettiğine, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun özel eğitimde müzik ve müzik eğitimi konusunda kendilerini yetersiz gördüğüne, derse yönelik materyallerin ve ortamlarının uygun olmadığını düşündüklerine ve özel eğitimde müzik ile ilgili yayınların bilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Mawby (2015), araştırmasında özel eğitim alan çocuklarda müzik terapinin etkisini öğretmen işlevselliği yönünden araştırmış, müfredat dışı çalışmalar için öğretmenlerin zorlandığı ve öğrencinin gelişim alanlarına yönelik kısa seanslardan oluşan uygulamalar için yetersiz olduklarını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Araştırma verileri de gösterdiği üzere, öğretmenlerin müzik eylemlerine yönelik olarak öğrenci tepkilerini gözlemlemek ve bu doğrultuda müzikal unsurları kullanmak konusunda mesleki tereddütleri olduğu, potansiyellerini ortaya çıkarabilmeleri için yardımcı güce ihtiyaç duydukları, öğretmenlerin özel eğitim boyutunda müzik unsurlarından yeteri kadar yararlanmadıkları ve alanla ilgili gelişmeleri takip etmedikleri görülmüştür. Bulguların, Turan ve Mawby araştırma yargılarıyla örtüşür

nitelikte olduğu fakat bu araştırmanın tespit etmek istediği süreç bağlamında farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmanın Üçüncü Amacına Yönelik Tartışma: ÖEO'nin ÖEPMTE sonunda kazanımlarına ilişkin görüşleri nedir?

Özel eğitim öğretmenlerine yönelik ÖEPMTE gerçekleştirilmiş ve öğretmenlerin düşünceleri ve yeterlilik boyutları tespit edilmiştir.

Yaparak yaşayarak eğitim süreçlerine dahil olmanın, mesleki anlamda olumlu etkileri olduğu öğretmen değerlendirmeleri ışığında tespit edilmiştir. Eğitim sürecinde öğretmenlerin aktif olarak role-play uygulamalarında yer almaları ve kendi geliştirdikleri MTU'a dair grup yansıtmaları gerçekleştirmeleri sağlanmıştır. Bu yolla öğretmen uygulama sürecinin ağırlıklı olduğu bir mesleki gelişim süreci hedeflenmiş ve kendilerini değerlendirebilmeleri içinde uygun alan ve ortam sağlanmıştır. West (2011)'in araştırmasında eğitimcilerin temelde iş birliğine açık olması gerektiği ve eğitim gereksinimlerini karşılamak için uygulama ağırlıklı mesleki gelişim eğitimlerinin gerekliliğini vurgulanmıştır. Araştırma bulgularında ayrıntısıyla ile görüleceği üzere öğretmenlerin, ÖEPMTE süresince sadece didaktik öğrenme yolu ile değil iş birliğine dayalı öğrenme yolu ile de mesleki gelişim süreçlerine destek olunmuştur. Araştırmanın bu yönü ile West'in yargısını destekleyen bulguları ortaya koyduğu düşünülmektedir. Fakat bu araştırma sürecinde öğretmen etkileşimini arttıracak iş birliğine dayalı grup değerlendirmelerinin de olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Araştırma bulgularının bu noktada West'in yargısından farklı verilere ulaştığını ve farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Özel eğitim öğretmenlerine yönelik gerçekleştirilen ÖEPMTE sonunda öğretmenlerin gelişimi ve değerlendirmeleri tespit edilmek istenmiştir. Burada özel eğitim sürecinde farklı yaklaşım ve tekniklerin kullanılmasıyla ilgili istek ve motivasyonun önemi ortaya çıkmaktadır. Bulgularda müfredat dışı çalışmalara yönelik olarak öğretmenlerin zorlandığı görülmektedir. Ayrıca zamanlama ve zamanı verimli kullanma konusunda öğretmen motivasyonun önemli oranda destek güce ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Nitekim Kabapınar ve Sargın (2018)'in yaptıkları araştırmada teorik ve pratik bilgilerinin yetersiz oluşundan dolayı öğretmenlerin

motivasyon düşüklüğüne ve yetersizlik hissine sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Rodriguez (2017), ise özel eğitim öğretmenlerinin müzik terapi ve entegrasyon üzerine yaptığı çalışmasında, öğretmenlerin belirli motivasyonlara sahip oldukları ancak öğrenci bazı bireyselleştirmiş uygulamalarda pek çok etmenden dolayı güçlük çektikleri (bu etmenlerden tek bir öğrenciye ayrılan sürecin uzunluğu) ve motivasyon kayıpları yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre ÖEPMTE alan öğretmenlerin ancak yarı oranında III. evrede yer almak istemesinin nedenleri, motivasyon ve süreçtir. Kabapınar, Sargın ve Rodriguez'in araştırma bu sonuçlarında belirttikleri motivasyon düşüklüğü ve sürecin uzunluğu bu araştırmanın bulguları ile örtüşür nitelikte tespitler olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Dördüncü Amacına Yönelik Tartışma: Çalıştığı öğrenciye yönelik PMT unsurlarını kullanan ÖEÖ'nin mesleki gelişimi ve geliştirdiği MTU'a yönelik; BEP hazırlama, kazanım belirleme, uygulama ve süreçleri ne boyuttadır?

Özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerine yönelik uygulama gerçekleştirdikleri 12 haftalık süreç boyunca pedagojik müzik terapi normlarına göre kazanım belirleme, müzik temelli BEP geliştirme ve uygulama durumları tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan biride planlama (BEP) ve yapılan planı uygulayabilme yeterliliğinin tespitidir. Üredi (2006)'nin öğretim stili ve öğretmenlik mesleğine yönelik algı üzerine yaptığı çalışmasında etkili bir eğitimin temel hedefi, öğretmenlerin öğretim stilleri ile öğrencilerin öğrenme stilleri arasındaki uyum olarak belirtmiştir. Öğretmenlerin süreç içerisinde öğrenci ile aralarında kurdukları bağ sonucu öğretmen-öğrenci bütünleşmesi sağlanmış ve öğretmen hedeflerini bu doğrultuda ilerletebildikleri ve öğrenci ihtiyaçlarına cevap verebildikleri gözlenmiştir. Bu alanda elde edilen bulgular şu yargıyla da örtüşür niteliktedir: “Öğretmen, bildiğini bütün öğrencilerin kolayca anlayabileceği biçimlere dönüştürebildiği ölçüde etkilidir. Bu bütünleşmenin amaçlı ve planlı olarak gerçekleşmesinde de ders planları çok önemlidir” (Barışeri, 2013 s. 256). Alanyazında tespit edilen araştırmaların, bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşür nitelikte oldukları düşünülmektedir (Kabapınar ve Sargın, 2018; Kınık, 2010; Yiğit, 2016).

Araştırmanın III. evresinde; öğretmenlerin öğrencilerini tanıma, duygu durum süreçlerini fark etme, onları gözlemlene becerisine sahip olma, onlar için hedef uygulamalar geliştirme ve aktarabilme süreçleri incelendiğinde öğretmenlerin olumlu anlamda bir gelişim sergiledikleri tespit edilmiştir. Mesleki durağanlığın içinde olduğu düşünülen öğretmenlerin araştırma sürecinde daha motive oldukları ve bu motivasyonun öğretmen gelişimine yönelik olumlu sonuçlar alınmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Öğretmenler günlük notlarında da belirttikleri üzere geliştirdikleri MTU ve öğrenci ile birebir ilişki halinde oldukları süreçte yüksek bir motivasyona sahip olmuşlar ve müziğin terapötik etkisini içsel olarak da hissetmişlerdir. Öğretmenler uyguladıkları yaklaşımlarla öğrencideki gelişimleri gördükçe kendi gelişimlerinin de farkına varmışlardır. Çünkü özel eğitimde genel geçer öğretim modellerinden bahsetmek her zaman mümkün değildir. Bu yüzden özel eğitim öğretmeni öğrenci için her zaman eğitim/öğretim ve gelişim dayalı yaklaşımlar geliştirmeye çalışmalıdır. Nitekim bu araştırmanın bulguları Lee (2004)'nin paradigması ile de örtüşür niteliktedir. Jeong Gi Lee, öğretim yaklaşımlarını incelediği çalışmasında öğretim stilleri ve öğrencinin bireysel özelliklerine yönelik öğretmenin bu süreçteki önemini vurgulamış ve mesleki gelişim sürecinde; eğitim de kişiselleştirme ve öğrenci merkezli öğretmen uygulamalara yer vermiştir. Özel eğitimde de kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinde hareket edilmekte ve bu süreçte öğretmenin gözlem ve analizleri büyük önem taşımaktadır. Felder (1988, s. 489-493)'in konu üzerine düşüncesi ise öğretmenlerin öğretme stilleri ile öğrencilerin öğrenme stilleri arasında uyumun sağlanıp başarının ve performansın artacağı yönündedir. Araştırma bulguları da alanyazında yer alan araştırmalarla örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir. Zira araştırma bulguları da göstermiştir ki mesleki motivasyona sahip, öğrencinin potansiyeline ve öğrenme alanına göre hareket eden, gözlemci ve analiz yapan, çağdaş yaklaşımlara açık öğretmenler; öğrencilerin gelişim alanlarına yönelik kazanımlar geliştirip bu kazanımlar üzerinden müzik temelli yaklaşımları uygulayabilmektedir.

Araştırmanın günlük notları ve yansıtma toplantısına dair verileri incelendiğinde, öğretmenlerin eylem araştırması sürecinde mesleki motivasyona sahip oldukları ve öz değerlendirme sürecine yönelik samimi cevaplar verdikleri düşünülmektedir. Bu yargının sürecin işleyişine ve bulguların elde edilmesine yönelik olumlu etkisinin olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan ve daha önce hiç eylem araştırmasına katılmamış, müzik temelli uygulamalarla ilgilenmemiş öğretmenlerin gelişim süreci

incelendiğinde; eylem araştırmasının öğretmenlerin gerek meslekî, gerek motivasyonel, gerekse kişisel alanlarına katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bu sonuçların alanyazında tespit edilen eylem araştırmalarına dair sonuçlarla örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir (Yiğit, 2016; Kabapınar ve Sargın, 2018).

Öğretmen günlüklerinin betimsel analizleri, öğretmen günlüklerinin transkriptleri ve yansıtma toplantısı verileri incelendiğinde, öğretmenlerin geliştirdikleri MTU'ın; öğrencilerin duygu durum, dürtüsel süreçleri ve iletişim becerileri üzerine olumlu değişiklikler meydana getirdiği tespit edilmiştir. Nacakcı ve Dalkıran (2016), araştırmalarında müziğin özel gereksinimli bireylerin üzerinde rahatlatıcı, rehabilite edici bir etkisi olduğunu belirtmiştir. James vd. (2015)'nin araştırmaları ise müzik terapinin sosyal etkileşimi teşvik etme, istenmeyen davranışları azaltma ve iletişimi becerilerinde artırmaya yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Tan ve Khetrapal (2016), çalışmasında ise müzik terapi süreçlerinin özel gereksinimli öğrenciler üzerinde terapötik bir ortam yarattığına ve OSB tanılı bireylerin anlamlı düzeylerde psikomotor gelişimler gösterdiğine dair bulgular sunmuşlardır. Alanyazında ulaşılan bu tespitlerin araştırmanın bulguları ile örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir. Zira eylem süreci boyunca ÖEO öğrencilerinin farklı gelişim alanlarına yönelik hedefler belirlemiş ve geliştirdikleri MTU sonucunda kazanımlar elde etmişlerdir. Ne var ki bu araştırma, araştırmacı-mentorluk ve katılımcı-uygulamacı ilişkisi çerçevesinde gelişmiş iş birliğine dayalı süreç odaklı bir araştırmadır. Araştırmanın bulguları öğretmen gözünden aktarımlara ve araştırmacının gözlemlerine dayanmaktadır. Araştırman bu yönü ile alanyazında yer alan araştırmalardan farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırma sırasında her iki öğretmenin de günlük notlarında betimlediği üzere, önceleri kaygılı olan öğrencinin öncelikle materyallere dokunarak ve müzik eşliğinde bunlarla oynayarak kendilerini daha güvende hissetmesi sağlanmıştır. Frick (1999), Degryse (2010), araştırmalarında özellikle dürtüsellliği ve agresivitesi yüksek olan çocukların MTU sayesinde kontrol mekanizmaları geliştirilebildiğinden bahseder. Grant ve Lecroy (1986), Juliette ve Warwick (1992), araştırmalarında özel eğitime gereksinim duyan birçok çocuğun sosyal uyum zorluğu, takıntılı davranışlar ve ileri derecede kaygı bozuklukları yaşadığını ve müziğin bu çocuklar üzerindeki iyileştirme etkisi sağladığını tespit etmiştir. Şayet çocuk kendini güvende hissediyorsa daha fazla dikkat süresi geliştirmekte verilen yönergeler daha katılımcı boyutta dönüt vermektedir.

Araştırmacının gözlem notları ve betimlemelerinden de tespit edildiği üzere öğrenciye yönelik MTU geliştirip sözsüz bir iletişim (müzik temelli bir bağ) kurabilen öğretmenler, elde ettiği güven çemberiyle de çocuktaki (nesnel, mekansal ve süreç odaklı) anksiyete ve saldırgan tavırlar üzerine terapötik bir etki sağlayabilmişlerdir. Bu düşünce ileri araştırmalara katkı sağlayacak III. evre yargısı olarak ifade edilebileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yansıtma toplantısı verilerinden tespit edildiği üzere; çalıştıkları öğrencilere yönelik müzik aletleri, ritim, dans, hareketlilik, beden perküsyonu ile yapılan uygulamalar sırasında aralarında sözel iletişime nazaran daha büyük bir etkileşim olduğu ve farklı gelişim alanlarına yönelik müzik temelli kazanımlar elde ettikleri görülmüştür. G. Orff (1980), çoğu özel gereksinimli bireyin yaşamlarını sosyal ortamdan uzak devam ettirdiğini fakat uygulayıcının müzik sayesinde bir bağ kurup riskleri azaltabileceği ve anlamlı etkileşimler kurulabileceğinden bahseder. Bu bulgudan yola çıkarak, özel eğitimde müziğin kullanımı üzerine yapılan çalışmaların büyük bir bölümünde; müzik aracılığı ile özel eğitim gerektiren bireylerin iletişime ve yönergelere daha hızlı cevap verdiği, dürtüsel ve öfkeli davranışlarında azalma görüldüğü, öğrencilerin sosyalleşmesine olumlu etki sağlandığı ve birçok gelişim alanında iyileşme meydana geldiği yönünde yargılar dizinine ulaşılmaktadır. Karabulut vd. (2017), araştırmalarında Türkiye'de 2005-2015 yılları arasında gerçekleştirilen özel eğitim ve müzik temalı araştırmaları incelemiş ve müziğin bilişsel, sosyal, psikomotor, dikkat, dil ve motor gelişimi üzerine olumlu sonuçları olduğunu tespit etmişlerdir. Ne var ki alan üzerine yapılan araştırmalarda özel eğitim öğretmenin rolü belirtilmemekte ve tek yönlü bir yargı üzerinden tespitler yapıldığı düşünülmektedir. Özel eğitim mezunu öğretmenlerin, ÖE'de eğitim öğretim sürecinin devamlılığı için en büyük etkiye sahip oldukları düşünülmektedir. Nitekim Sart vd. (2016), Türkiye'de engelli bireylerin eğitime olan erişimleri üzerine yaptıkları araştırma bulgularının da gösterdiği üzere, alanda yeteri kadar özel alanlara yönelik alan uzmanı istihdam edilememektedir. Bu araştırmanın bu bakımdan alanyazında tespit edilen diğer araştırma verilerinden farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Zira araştırmaya katılan her iki ÖEO'ni de ÖE'de MT uzmanı (-ki ülkemizde henüz böyle bir mesleki uzmanlık alanı yoktur) olmasalar dahi, geliştirdikleri müzik temelli uygulamalar sayesinde; öğrencileri ile özel bir bağ kurdukları, anlamlı etkileşimler gerçekleştirdikleri, farklı alanlara yönelik öğrencileri

destekledikleri ve kendi mesleki gelişim süreçlerinde müzik terapiyi bir araç olarak kullanabildikleri tespit edilmiştir.

Hahn (2010), Kaynaştırma sınıflarında görev yapan 363 müzik öğretmenin özel gereksinimli öğrencilere yönelik bireyselleştirilmiş etkinlikleri belirleme durumlarını araştırdığı çalışmasında, müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik BEP geliştirmede yetersiz oldukları, bu alanda yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin az olduğu ve öğretmenlerin hizmet için eğitimlere gereksinim duyğunu belirtmiştir. Araştırma sürecinde özel eğitim öğretmenlerinin kendi alanlarında BEP geliştirme sürecinde yeterli oldukları varsayılmış, fakat bu süreçte farklı amaçlara yönelik MTU geliştirme ve uygulama süreçlerine dair BEP geliştirmede yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde ise (Hahn, 2010; Turan, 2006), özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin müzik eğitimi verme konusunda yeterli oldukları fakat BEP geliştirme ve uygulayabilme alanlarında yetersiz oldukları görülmektedir. Buna göre araştırmanın III. evre bulguları üzerinden tespit edilen veriler göz önüne alındığında; öğretmenlerin çağın getirisi olarak öğrenci ile gerçekleştirecekleri eğitim süreçlerinin entegrasyonları sağlanmalı ve alan üzerinde farklı meslek gruplarının eş güdümlü mültü-disipliner çalışmaları hedeflenmelidir, yargısına ulaşılmıştır.

Araştırma Bütününe Yönelik Tartışma:

Eylem Araştırması yoluyla yeni yaklaşım ve tekniklerin öğretimi öğrenmeleri üzerinde olumlu katkı yaptığı, araştırmanın bulgularıyla birlikte tespit edilmiştir. Brown (2002)'un yaptığı araştırmada eylem araştırmasının eğitimcilerin öğretime yön verebilecek yeni öğretme ve öğrenme uygulamalarına bütüner bir şekilde ulaşabilecekleri yapılandırılmış bir bütün olarak görmüştür. Brown'un araştırma sonuçlarına göre Eylem Araştırması öğretmen verimliliğini arttırırken özgüveni de arttırmaktadır. Toplam 20 hafta süren araştırma sürecinin genelinde elde edilen bulgular göz önünde tutulduğunda tespit edilen önemli bir sonuç, öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin arttığı yönündedir. Uzuner (2005), öğretmenlerin aktif rol üstlendiği Eylem Araştırması ile daha yetkin hale geldiği, bilgi artışını sağladığı ve yansıtıcı düşünmeyi ve öğrenmeyi teşvik ettiğini belirtmektedir. Bu etmenler farkındalık artışında bir etken olarak düşünülebilir zira araştırma sonuçların da öğretmenin pedagojik olarak

kendilerini daha yetkin hissettikleri tespit edilmiş ve bulguların araştırmaya katılan öğretmenlerin gelişim süreçleri ve ifadeleriyle örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Çalışma gruplarının süreç içerisinde rakamsal değişimi süreç odaklı eylem araştırma modellerinin ve iş birliği temelli eylem araştırma deseninin kaçınılmaz bir gerçeğidir. Araştırma boyunca katılımcılık kavramı ve bîrsel gelişim isteği çalışmanın en değişken unsuru olmuştur. Elde edilen bu sonuç alanyazında da karşılık bulmaktadır. Morton (2005), bir yıl boyunca gönüllü iki öğretmene kılavuzluk yaptığı bir eylem araştırması yapmıştır. Sınıfta gözlemci olarak yer almış ve öğretmenlerin gereksinim duyduğu konularda yansıtılarda bulunmuştur. Gözlemlerini öğretmen görüşmeleri ile güçlendirmiş ve öğretmenlerin yetersiz oldukları konularda güven ve iletişim ortamını güçlendirerek onları cesaretlendirmiştir. Çalışma grubunda yer alan her iki öğretmende değişim tespit edilmiştir. Birinci öğretmenin uygulama konusunda direnç gösterdiği fakat ikinci öğretmenin sınıf kontrolü, öğretim yöntemlerini geliştirme ve öğrenci aile iletişiminde olumlu ve yapıcı olmaya yöneldiği sonucuna varmıştır. Buna göre, Morton'un süreci bu araştırmanın hem II. evresinde hem de III. evresinde doğal olarak uygulanmıştır. Araştırma Morton'un araştırmasında uyguladığı yöntem ve sonuç bakımından benzerlikler içermekle birlikte, öğretmenlerin bir eğitim sürecine tabi tutulması ve doğal sınıf ortam uygulamasının sürdürülmesi bakımından farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Alanyazında müzik terapi tüm yönleri ile tanımlanmış olmasına rağmen (Öztürk, 2019; Çoban, 2005; Öztürk, vd., 2017) Pedagojik (eğitsel) müzik terapi ve öğretmenin yeri ve önemi yeterli bir şekilde vurgulanmadığı görülmüştür (Tomlinson, vd., 2012; Jacopson ve Artman, 2013; Mawby, 2015). Bu durumdan dolayı eğitim/öğretim sürecinde gerçekleştirilen müzik terapi unsurları araştırma süresince tanımlanmış ve öğretmenin alandaki önemine yönelik bulgular tespit edilmiştir. Ockelfort (2000)'un çoklu öğrenme güçlüğü çeken çocuklar üzerine yaptığı araştırmasının sonuçları, müzik dersinin müzik yapmak ve eğitim üzerine odaklanırken, müzik terapide hedef müzik dışı olguların kazanılması ve müzikal uygulamaları yolu ile elde edilen kazanımlar olarak nitelemektedir. Ockelfort'un bu sonucu araştırmanın işleniş döngüsü ile örtüşür nitelikteyken, müzik temelli uygulamalar sırasında öğretmenin rolünün vurgulanmaması araştırma ile farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmacı günlük notları ve veri analizleri incelendiğinde şöyle bir betimlemeye rastlanmaktadır: "*Öğretmenin müziğin sesini açması ile öğrenci duyduğu müziğe hemen eşlik etmeye başlar, öğretmen öğrenciye müdahale etmeyerek ona bir alan bırakır ve serbestçe hareket etmesi sağlar. Bu sırada öğretmen sınıfta dolaşarak ritmik enstrümanlarla öğrenciye eşlik etmeye başladığı görülür.*" (Bkz: Dördüncü çalışmaya yönelik araştırmacı gözlem raporları) Öğretmenin bu tavrı ile öğrencinin kendini çalışmanın merkezinde hissetmesi ve bir güven ortamı oluşturulduğu görülmüştür. Rahat hareket eden öğrenciyi gözlemleyen öğretmen, geliştirdiği BEP çıktılarını şu an için bir yana bırakarak anlık alternatif bir kararla durumu olumlu bir sürece döndürmüştür. Öğretmenin bu durumdan motive olmuş bir şekilde öğrenci ile doğal bir müzik temelli iletişim sürecine girdikleri gözlenmiştir. Paul Nordoff ve Clive Robbins ortak yayınladıkları araştırmalarda ve Clive Robbins'in kendi makalelerinde; uygulayan ve uygulanan arasındaki müzikal iletişimden, doğaçlamaya dayalı doğal süreçten, müzikal bağdan ve bu bağ neticesi ile elde edilecek terapötik etkilerden genişçe bahsetmektedirler (Nordoff ve Robbins, 1977, 1983, 2004, 2007, Robbins, 1998, 2007). Öğretmenin bu şekilde öğrenciye yaklaşması ve alternatif bir uygulama sürecine girmesi ÖEPMTE sırasında öğrendiği temel Nordoff-Robbins müzik tekniği çıktıları ile de örtüşür niteliktedir. Zira öğrencideki bu hazırbulunuşluk düzeyi öğretmeni motive etmiş, çalışmanın seyrini kolaylaştırmış, çalışmayı rahatlıkla planladığından farklı bir şekilde sürdürebilmesini sağlamıştır. Bu tutum aynı zamanda Nordoff-Robbins müzik terapi tekniğinin de doğasını oluşturmaktadır. Pektaş vd. (2016), özel eğitimde müziğin kullanılması üzerine yaptıkları araştırmalarında Nordoff-Robbins müzik terapi tekniğine de yer vermişler ve müzikal süreçlerde meydana gelebilecek doğal etmenlerin bazılarını ortaya koymuşlardır. Bunlar; ritme eşlik etme süreci, müziğe odaklanma süreci, müzik dinlerken duygu durum değişikliğine girme süreci, müziğin ritmine uygun hareket etme süreci olarak tespit edilmiştir. Nitekim öğretmenin kendi çalışmasında doğal gelişen bu süreç için öğrenciyle aralarında müzik temelli bir güven ilişkisinin oluşmaya başladığı, müziğin terapötik etkisinden faydalanabildikleri düşünülmektedir. Bu tespit ve yargılardan yola çıkarak, araştırma boyunca öğretmenlerin gerçekleştirmek istedikleri müzik temelli uygulama çıktılarının temel düzeyde alanyazında yer alan pedagojik müzik terapi teknikleri ile örtüşür nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Araştırma boyunca öğretmenler sözsüz iletişimin önemini kavradıkları gibi seansların başlangıcını ve bitişini öğrenci gözünde keskinleştirecek şarkı sözlerine ihtiyaç duymuşlardır. Alanyazın taramasında davranış eğitimi ve değişimi konularında şarkı kullanımı yaygın bir araştırma türü olarak karşımıza çıkmaktadır (Sargın, 2016; Güney vd., 2014; Koca, 2010). Eskioğlu (2003), müziği kendi iç düzeninden kaynaklı olarak konsantrasyonu sağlamakta önemli bir araç olarak ifade etmiş, buna bağlı olarak bireyde konsantrasyon becerisi, dikkat süresine arttırma, özgüven, öz saygı artırımı gibi unsurlara etki ettiğini tespit etmiştir. Çoklu zeka kuramının bir alanı olan müziksel-ritmik zeka, güçlü bir uyarıcı olup şarkılar aracılığı ile davranış gelişimine etki ettiği belirtilmektedir (Gardner, 2010; Güney vd., 2014: 124). Araştırmada tespit edilen bulgulara göre, öğretmenlerin geliştirmeye çalıştığı basit şarkılar hem ritmik motor döngü içinde hem de öğrencilerin dikkat geliştirme ve sıralama bilincine katkı sağladıkları gibi konuşma becerisine kavrama ve oyun becerisine de katkı sağlamıştır.

Gardner (2010), müzik ve insan duyguları arasında sistematik bir bağ kurulduğu ve duygu ve düşünceler arasında gelişen bu bağın dolaylı olarak öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Nitekim araştırma sırasında öğrenci ile kurulan müzikal bağ ve güven ortamı öğretmenleri hedefledikleri terapötik sonuçlara ulaşmasından temel olmuştur. Bu sonuçların öğretmenlerin belirli aşamalardan geçerek elde ettiği söylenebilir. Yine araştırma süresince öğretmenlerin müzik ve müzik terapi dışı pek çok farklı alan üzerinde de kazanımlar elde ettiği görülmektedir. Öğretmenler mesleki ve kişisel gelişimlerinin arttığını, yeni bilgi ve becerileri kazandıklarını, motivasyonlarını arttırdığını, kişiye göre yöntem geliştirme ilkesine dair ve sorunlara çözüm yolları geliştirmede dair katkı sağladığını kendilerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Eyüpoğlu (2019), araştırmasında özel eğitim alanında çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik yeterli bilgiye sahip olmadıkları, öğretmenlerin; öğrenciyi tanıma, sınıf yönetimi, etkili iletişim ve öğrenciye müziksel davranış kazandırma, ders planlama, farklı yöntem ve teknikleri kullanma, materyal tasarımı açısından ne yapması gerektiğini bilemediği ve öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklere yönelik bilgi eksiliğinin kendilerini yetersiz hissettirdiğini tespit etmiştir. Bu araştırmada özel eğitim öğrencilerinin bireysel farklılıklarını önemseyerek buna göre müzik temelli uygulama planı düzenlenmelerinin olumlu sonuçlarına ulaşılmıştır. Eyüpoğlu'nun çalışma verileri öğretmenlerin cesaretlendirilmesi ve ihtiyaç duydukları bilgi için olanak sağlaması bakımından benzerlik gösterdiği düşünülmekle

birlikte araştırmanın hedeflediği mesleki grubu ve çalışma alanı olarak farklılık gösterdiği görülmektedir.

Öğretmenlerin ÖEPMTS (seminer) ve ÖEPMTE (eğitim) sürecinin akabinde 12 haftalık uygulama geliştirme (*-değerlendirmeye tabi tutma -hedef belirleme -plan yapma -uygulamaya geçme -kazanım elde etme -tekrar değerlendirme*) sürecinin bir parçası olmaktan memnuniyet duydukları, bu memnuniyet kaynağının ise mesleki hayatlarında bir alanda daha gelişim gösterdikleri yönünde olduğunu belirtmişlerdir. 12. hafta öğretmen günlükleri incelendiğinde öğretmenlerin kendilerini ÖE'de PMT alanında daha fazla geliştirmek istedikleri bulgusuna ulaşılmaktadır. Zira öğretmenlerin değerlendirmelerinden yola çıkarak, müzik terapiyi irdeleyebilme ve yararlı bir amaç için kullanabilme durumlarında düzenli bir artış ve kademeli bir gelişim süreci tespit edilmiştir. Bu veriler alanyazın incelemelerinde tespit edilen çalışmalarla örtüşür niteliktedir (Yiğit, 2016; Lee, 2004; Kabapınar ve Sargın, 2018; Ockelfort, 2000; Bozkuş, 2018; Kutlu, 2018). Bu bilgiler ışığında, özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi tekniklerinin bu alanda çalışan öğretmenlerin hem kendilerinde hem de çalıştıkları farklı öğrenen öğrenci gruplarında olumlu etkiler bırakacağı yargısını destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre genel bir değerlendirme yapıldığında, Eylem Araştırması yolu ile gerçekleştirilen uygulamaların öğretmenlerin mesleki gelişimine, özel eğitime bakış açılarına, bir amaç olarak müziği kullanabilme becerilerine katkı yaptığı söylenebilir. Öğretmenlerin problemi tanımlayıp karşılaştıkları sorunlara müzik temelli uygulama çözümleri üretebildikleri görülmüş, ikili uygulamalarda müzik temelli kurulan karşılıklı bağın terapötik bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Bunun yanında özel eğitimde var olan her bir öğrenciye göre yöntem geliştirme ilkesi özellikle zaman konusunda en büyük problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak her ne kadar araştırmanın ana eksenini teşkil etmese de müzikal dezavantajlı diye tabir edebileceğimiz müzikal hassasiyeti olan, müzikal anksiyetesi olan, müzikal uyaranlara negatif tepkisi olan, müzik unsurlarına stereotipisi olan ve işitsel işleme güçlüğüne sahip nörolojik bariyerleri olan öğrencilere yönelik müzik temelli uygulamalarda aktarım problemleri yaşanacağı ve göreceli olumsuzluklara neden olacağı ileri araştırmalar için bir tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tarz dezavantajlı öğrencilerin müzik ve müzik temelli unsurlarına maruz bırakılma durumu ve süreç içerisinde özel eğitim öğretmenin işlevselliğinin araştırılması gereken bir konu olduğu düşünülmektedir.

5.2 Sonuçlar

Bu bölümde, araştırmada izlenen yöntemle ortaya çıkan bulguların ve yorumların irdelenmesiyle ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Üç evreden oluşan ve amaca yönelik dört araştırma sorusunu barından bu eylem araştırması özel eēitim ēretmenlerinin müzik temelli uygulamalar geliştirme ve özel eēitimde müzik terapi unsurlarından yararlanma durumlarına dair alanyazın incelemesi, alan uzmanlarının görüşleri, alanda çalışan akademisyen görüşleri ve bu görüşlerle ortaya çıkan envanterlere dayanarak araştırmacı tarafından hazırlanan eylem planı, eylem planının uygulanması ve uygulanan plan çerçevesinde ēretmenlerin gerçekleştirdikleri yeni planlar ve uygulama sreceri üzerine temellendirilmişidir. Araştırma sonuçları bu doērultuda gerçekleştirilen 6 haftalık ēretmen eēitim süreci ve 12 haftalık ēretmenlerin uygulama sürecine yönelik verilerinin süreci içerisinde betimlenmesi neticesinde ortaya konmuştur. Araştırmanın süreci sonunda araştırmayı önemli kılacak şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- Araştırmanın başlangıcında ilgili literatür taraması ve uzman görüşlerine başvurulması, uygulama sürecine hazırlık aşamasında geniş çerçeveli bir bakış açısı kazanılmasında ve eylem planının geliştirilmesinde itici bir g olduēu grlmştir.
- Araştırma sırasında uzman görüşlerinden yararlanma ve elde edilen eēitim ve uygulama verilerinin araştırma sürecinde son derece yararlı olduēu sonucuna varılmıştır.

Eylem araştırmasının birinci amacına yönelik I. evre görsel kayıtları, betimsel soruların analizleri incelendiēinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- ÖEPMTS sonrası katılımcıların, EO tarafından gerçekleştirilen E sreclerinde müzik terapisinin entegresine ilişkin pozitif bir tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir.
- Pedagojik müzik terapi unsuru olan özel eēitimde müzik terapi çalışmalarının özel eēitime gereksinim duyan farklı ērenen bireylerin eēitiminde ēretmen inisiyatifinde kullanabilirliēinin mümkün olduēu görüşünün benimsendiēi tespit edilmiştir.

- Müzik terapinin özel eğitimin her seviyesinde kullanılabilir olduğu görüşünün benimsendiği tespit edilmiştir.
- Müzik temelli uygulamaların öğretmen tarafından birey üzerindeki gelişimsel alanlarına yönelik (şarkı ve ritmik uygulamalar) geliştirici/eğitici bir amaç doğrultusunda kullanmanın mümkün olduğu görüşünün benimsendiği tespit edilmiştir.
- Müzik temelli uygulamaların iletişim eğitiminde ve sosyalleşme çalışmalarında işlevsel bulunduğu görüşünün benimsendiği tespit edilmiştir.
- Müzik temelli uygulamaların olumlu istendik davranış geliştirilmeye yardımcı olacağı görüşünün benimsendiği tespit edilmiştir.
- Müzik terapinin özel eğitimi destekleyici terapi yöntemlerinden biri olarak kullanılabilirliği görüşünün benimsendiği tespit edilmiştir.
- Özel eğitim öğretmenlerin müzikal ilgiyi ve beğeniyi analize edebildikleri ve öğrencinin hazırbulunuşluk düzeylerine göre müziği bir uyarıcı ya da pekiştirici olarak kullanabildikleri tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin büyük bir bölümünün müzik içeren uygulamaların hangi kazanım alanlarına yönelik etkili olabileceğini ve birey için geliştirdikleri hedef/kazanımlarda müzik temelli uygulamalara yer vermedikleri tespit edilmiştir.
- Özel eğitimde müzik terapi semineri (ÖPMTS) sayesinde öğretmenlerin müziğin özel eğitimde gelişimsel ve değişimsel alanlarda terapötik etkisini deneyimledikleri ve bu alan üzerine bir bilgi birikimine sahip oldukları görüşüne ulaşılmıştır.

Sonuç olarak; özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin, Pedagojik Müzik Terapi (PMT) modelinin uzlavı olan özel eğitimde müzik terapi alanında bilgi ve birikime sahip olmalarının önemi ve bu alanda yapılacak hizmet için seminerlerin önemli olduğu görüşüne sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Eylem araştırmasının ikinci amacına yönelik II. evre öncesi öğretmen yeterlilik/tanımlama çizelgesi incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Süreç dahilinde öğretmenlerin temel müzik ve becerisi alanlarında kendilerini geliştirmeye yönelik pragmatik yaklaşıtları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin müzik temelli bir beğeniye sahip oldukları tespit edilmiştir.

- Öğretmenlerin müzikal uyaranlara standartlar dahilinde tepki verdikleri tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin müzik temelli işlevselliklerinin gelişmiş olduğu tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin temel ritmik enstrümanları çalabildikleri, ne var ki bu alana yönelik bir eğitim programına ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin özel eğitim alanında standart normlarda yeterli olacak müzik bilgi ve becerisine sahip oldukları fakat bu konuda kendi potansiyellerinin farkında olmadıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin müziğin duygu durum ilişkisinin farkında oldukları ve bu noktada öğrencinin ihtiyacına yönelik isabetli müzik tercihleri yapabildikleri tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; ÖEÖ'nin MTU'ı ÖE'e uyarlayabilme süreçlerinde iş birliği temelli etkileşimlere ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Eylem araştırmasının üçüncü amacına yönelik II. evre görsel kayıtları, öğretmen değerlendirmeleri ve bu süreçte kazandıkları yeterliliğe ilişkin görüşleri incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Süreç dahilinde öğretmenlerin temel müzikal becerisi alanlarında kendilerini geliştirdikleri tespit edilmiştir.
- Öğrenci davranışlarına kontrollü bir çerçevede yaklaşabilen ÖEÖ'nin ÖEPMTE sonrası müziğin etki alanlarına yönelik pragmatik bir tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir.
- ÖEPTME sonrası öğretmenlerin, farklı öğrenen öğrencilere yönelik geliştirilen müzik temelli uygulamaların motor senkronizasyon desteklediği görüşüne, iletişim ve sosyalleşme aygıtlarını desteklediği görüşüne, dürtüsel ve kaygı odaklı davranışlarını minimize ettiği görüşüne, dikkat geliştirici farkındalık alanlarını desteklediği görüşüne sahip oldukları tespit edilmiştir.
- Alınan görsel kayıtların öğretmen tarafından izlenmesinin öğrenme sürecine olumlu etki sağladığı tespit edilmiştir.
- Ortak sözel değerlendirme süreçlerinin öğretmenlerin motivasyonuna olumlu etki sağladığı tespit edilmiştir.

- Uygulama yanı ağırlıklı olan eğitim sürecinin öğretmen dikkatinde, mesleki gelişim sürecinde, yapıcı yorumlarla yeni elementler ortaya koyma becerisinde olumlu etki sağladığı tespit edilmiştir.
- Veri toplama aşamasında yazılı dönütlerin yoğunluğu öğretmenlerde motivasyona dair olumsuz etki sağladığı tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin iş birliği gerektiren eylem araştırma sürecine dair BEP hazırlamada yeterli motivasyona sahip olmadıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin mesleki anlamda gelişim gösterdikleri, güven ortamı ve müzikal bağ sonucu elde edilecek terapötik etki üzerine farkındalık geliştirdikleri tespit edilmiştir.
- Özel eğitim öğretmenlerine yönelik ritmik gelişim alanını destekleyici bir eğitim programı üzerine çalışılmasının gerekliliği tespit edilmiştir.
- ÖEPMTE boyunca öğretmenlerin müzik dersi ve müzik terapinin farkını irdeledikleri, müzik terapinin etki alanlarını irdeledikleri, eğitimde ve özel eğitimde müzik terapinin işleyişini irdeledikleri, eğitimde müzik terapinin uygulama alanlarını irdeledikleri, özel eğitim müzik terapi tekniklerini irdeledikleri, duyu bütünleme ve müzikal bağlantı noktalarını irdeledikleri, Orff müzik terapi uygulamalarını irdeledikleri, bireye göre müzikal bir hedef belirleme ilkesini irdeledikleri, belirlediği hedefleri kazanım bağlamında değerlendirme yapabilme ilkesini irdeledikleri, Nordoff-Robbins müzik terapi uygulamalarını irdeledikleri, terapötik ilişki ilkesini irdeledikleri, Kreatif müzik terapi uygulamalarını irdeledikleri, kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinin önemini irdeledikleri, müzikal bağ kurma ilkesini irdeledikleri, bireye göre hedef kazanım bağlamında çoklu değerlendirme yapabilme ilkesini irdeledikleri ve irdeleme süreçlerinden direk ve dolaylı olarak kazanımlar elde ettikleri tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin 12 hafta sürecek ve öğrenciye yönelik müzik temelli uygulama geliştirme sürecine yönelik eşit oranda olumlu ve olumsuz tepki geliştirdiği görülmüştür.

Sonuç olarak; özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitimde müzik terapi üzerine farkındalık düzeylerinde kabul edilebilir oranda artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Eylem araştırmasının dördüncü amacına yönelik III. evre görsel kayıtları, uygulama planları, yazdıkları günlük notları, yansıtma toplantısı verileri, video analizleri, araştırmacı günlük notları, değerlendirme ve röportajları verileri incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1) 12 haftalık öğretmenlerin öğrenciye yönelik MTU geliştirme süresi boyunca elde edilen öğretmen günlükleri, araştırmacı raporları ve araştırmacının süreç betimlemelerinden yola çıkarak;

- Öğretmenlerin uygulamaya yönelik hazırlıklarının uygulama içerisinde öğrencinin mevcut durumuna göre değişiklik gösterdiği gözlenmiştir. Bu durumun, birey analiz kabiliyeti ve bireyin hazırbulunuşluk durumuna göre yöntem geliştirme ilkesiyle örtüşür nitelikte olduğu tespit edilmiştir.
- İkili uygulamalarda görülen güven ortamının öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iletişimi olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir.
- Öğrencilerin öğretmenle yapılan uygulamalar sırasında yansıtma, taklit senkronize hareket etme, ortak tempo tutma aynı müzikte aynı veya farklı ritimler vurabilme beraber enstrüman çalma gibi müziksel, bilişsel ve motor becerilerinde artış tespit edilmiştir. Bu artışta süreci öğretmen tarafından mesleki alanda kendisini geliştirme isteğinin ve uygulamaların sistematik bir şekilde yapılmasının etkili olduğu gözlenmiştir.
- Farklı gelişen, iletişim sorunu yaşadığı için farklı ifade alanlarına ihtiyaç duyan bireylere karşı öğretmenlerin müzikal ifade ve iletişim unsurları geliştirdiği gözlenmiştir.
- Öğrencilerin kendilerine yeni bir (müzikal bağ) ifade şekli sunan öğretmenlere karşı olumlu tepki verdikleri gözlenmiştir.
- Öğretmenlerin bu durumu fırsata çevirerek öğrencide ve kendilerinde ulaşmak istedikleri hedefi 12 haftalık sabır isteyen bir süreç içerisinde gerçekleştirebildikleri gözlenmiştir.
- Süreç içerisinde öğretmenlerin eğitim hayatları boyunca ilk defa sözel uyaran veya yönerge kullanmadan, yalnızca MTU'lar aracılığı ile iletişim kurmaya çalıştıkları, bu bağlamda farklı gelişen bireylerin gelişim/değişim ihtiyacının ne olabileceği noktasında yeni bir anlayış geliştirdikleri gözlenmiştir.

- Araştırmanın III. evresine dahil olan her iki öğretmeninde özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden hareketle; müziğin ve müziğin terapötik etkisinin bireyin bilişsel, kinestetik, devinimsel, motor ve sosyal gelişiminde etkili bir uygulama aracı olarak kullanılabileceğini, araştırma sürecinde kendi yaşanmışlık tecrübelerinden yola çıkarak içselleştirdikleri tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin öğrenciye göre yöntem geliştirme, müzikal unsurlar kullanarak belirledikleri hedeflerden kazanım elde etme, bir güven ortamı içerisinde müzikal bağ kurabilme ve bu kurulan bağın neticesinde terapötik bir etkiye dayalı kazanımlar elde etme yetilerinde düzenli bir artış durumu tespit edilmiştir.

2) 12 haftalık öğretmen öğrenci uygulama süresi boyunca elde edilen yansıtma toplantısı verileri, araştırmacı rapor verileri ve araştırmacının süreç betimlemelerinden yola çıkarak;

- Öğretmenlerin öğrenciye göre yöntem geliştirme, müzikal unsurlar kullanarak belirledikleri hedeflerden kazanım elde etme, meslek hayatlarında müzik terapiden yararlanma isteği ve müzikal bağ kurabilme yetilerinde düzenli bir artış durumu gözlenmiştir.
- Öğretmenlerde terapötik etkiye dayalı "değerlendirme- plan- hedef- uygulama- kazanım- tekrar değerlendirme-" sarmalında gelişme görülmüştür.
- ÖEÖ tarafından ÖE öğrencilerine yönelik uyguladıkları MTU'nın öğrencide sakinleşme, dikkat geliştirme, motivasyon ve farklı alanlara yönelik gelişim süreçlerine etkisi olduğu görülmüştür.
- Araştırmanın eylem sürecinden sonra ÖEÖ'nin ÖE süreçlerinde farklı alanlara yönelik geliştirdikleri MTU sonucunda, öğrencide gözlemledikleri terapötik etki ile PMT unsurlarını kullanmaya yönelik teknik kapasitelerinin arttığı görülmüştür.
- Öğretmenlerin farklı amaçlar için belirlenen kazanımların müzik temelli uygulamalar yoluyla kazandırılmaya yönelik gelişim sergiledikleri görülmüştür.
- Öğretmenlerin müzik temelli bir terapötik etkiden söz edilebilmesi için sürece hâkim ve iletişim bağının güven çerçevesinde kurulabileceği ilkesini kavradıkları görülmüştür.
- Sürecin güven, merak, odaklanma üçlemesinden elde edileceği öğretmen tarafından fark edildiği görülmüştür.

- Öğretmenlerin müziği, ritmi, kendi bedenlerinde içsel bir iletişim gücü olarak kullanmaları gerektiğine dair farkındalıklarının geliştiği görülmüştür.

3) 12 haftalık öğretmenlerin öğrencisine yönelik uygulama geliştirme süreci boyunca elde edilen öğretmen uygulama plan (BEP) verileri ve araştırmacının süreç betimlemelerinden yola çıkarak;

- Öğretmenlerin öğrencide geliştirmek istedikleri alanlara yönelik müzik temelli bireyselleştirilmiş uygulama geliştirme alanlarında düzenli bir artış durumu tespit edilmiştir.
Öğretmenlerin müzikal unsurlar kullanarak belirledikleri hedeflerden kazanım elde etme durumlarında düzenli bir artış tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin bir güven ortamı içerisinde müzikal bağ kurabilme durumlarında düzenli bir artış tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin öğrenci ile kurulan müzikal bağın neticesinde terapötik bir etkiye dayalı kazanımlar elde etme yetilerinde düzenli bir artış durumu tespit edilmiştir.

4) 12 haftalık öğretmenlerin öğrenciye yönelik uygulama geliştirme sürecinde öğretmenlerle yapılan röportajları, öğretmen yazılı değerlendirme verileri ve araştırmacının süreç betimlemelerinden yola çıkarak;

- Öğretmenlerin araştırma sürecine yönelik olumlu düşünceler geliştirdikleri tespit edilmiştir.
- Mesleki gelişimlerine dair bir iyileşme durumu tespit edilmiştir.
- Meslek hayatlarında pedagojik müzik terapi unsurlarından yararlanma durumlarına karşı istekli oldukları tespit edilmiştir.
- Kendilerine dönük olarak bir başarıma duygusu ve öğrenmeden kaynaklı haz duygusu elde ettikleri tespit edilmiştir.
- Öğrencide bir gelişim alanına yönelik katkı sağlamanın kendilerinde olumlu etiler bıraktığı tespit edilmiştir.
- Eylem araştırma sürecinden yüksel oranda yararlandıkları tespit edilmiştir.

5) 20 Haftalık Çalışma Bütününden yola çıkarak;

- Araştırma sürecinin şekillenmesinde uzman/akademisyen görüş ve değerlendirmelerinin belirleyici bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.
- Uygulama ve eylem planının hazırlanması, uygulanması ve süreç içerisinde tekrar geliştirilmesinde uzman görüşlerinin belirleyici olduğu, araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği açısından daha sağlam temellere oturmasında etkili olduğu düşünülmektedir.
- Uygulama sırasında sesli / görüntülü kayıt yapılmasının, süreç boyunca araştırmacı tarafından betimleyici raporlar tutulmasının ve süreç dahilinde ve sonrasında incelenmesinin araştırma sürecinin takip etme ve geliştirme açısından yararlı olduğu görülmüştür.
- Araştırmanın tamamını teşkil eden $1+6+12+1(\text{hazırlık})=20$ haftalık eğitim / uygulama sürecinin araştırmanın bulgular bölümünde detayları ile yer alması ve sürecin planlandırılıp bir bir eğitim/uygulama programı haline getirilmesinde araştırma verilerinin tamamının incelenmesi ve kullanılmasının belirleyici olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak süreç ve sonuçlarının yorumlayıcı paradigmaya dayalı durum betimlemesi modeli ile aktarılan eylem araştırmasının;

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı,
- Çalışmada yer alan öğretmenlerin mesleki süreçlerinde motivasyonun en belirleyici unsurlardan biri olduğu,
- Çalışma süresince çalışma gruplarının değişkenlik göstermesinin araştırmada uygulanan model ve tekniklere uygunluk gösterdiği,
- Süreç odaklı gelişim takibinin doğru ve etkili bir paradigmada aktarıldığı,
- Öğretmenlerin ÖE'de müziğin gelişim alanlarına yönelik etkisini fark ettikleri,
- Öğretmenlerin müzik terapinin kullanım alanlarını, özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi standartlarından ayrıldığı noktaları fark ettikleri,
- Öğretmenlerin ÖE'e yönelik PMT tekniklerinin belirli oranda kullanım alanlarını deneyimlediklerini bildikleri,

- Aldıkları eğitimle müzik terapist olmadıklarının, fakat öğrendikleri tekniklerle mesleki gelişim alanlarına katkı saladıklarının bilincinde oldukları,
- Öğretmenlerin öğrencilerinin farklı gelişim alanlarına yönelik geliştirdikleri MTU ile ÖE'de MT'nin öğretmen yolu ile kullanımına katkı sağladıkları,
- Özel eğitimde müzik terapi normlarının öğretmen tarafında amaç odaklı kullanabilirliğinin mümkün olduğu,
- Öğretmenlerin öğrencilerin kazanım alanlarına yönelik müzik temelli BEP gerçekleştirebildikleri,
- Geliştirdikleri müzik temelli BEP'nı uygulayabildikleri,
- BEP sürecinde öğrenci ile aralarında sözsüz ve güvene dayalı bir iletişim ağı geliştirdikleri,
- Kurulan bu iletişim ağının müzik temelli bir bağ neticesinde olduğu,
- Müzikal bağ sonucu elde edilen kazanımların terapötik bir etkiyi ifade ettiği,
- Bu ifade sürecinin özel eğitim standartları göz önünde tutulduğunda pedagojik yanının ağır bastığı,
- Bu pedagojik sürecin müzik terapinin özel eğitime entegrasi sonucu ortaya çıkan pedagojik müzik terapi tekniklerinin bütünü olduğu,
- Öğretmenlerin pedagojik müzik terapi tekniklerine yönelik uygulama örnekleri geliştirebildikleri,
- Öğretmenlerin özel eğitimde bireye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkarak farklı amaçlar için pedagojik müzik terapi tekniklerini kullanabildikleri sonucuna varılmıştır.

5.3 Öneriler

- Uygulamada planlanan süre içerisinde özel eğitimde pedagojik müzik terapi tekniklerinin paylaşıldığı ÖEPMTE sürecinde, uygulama örneklerine ve soru cevapların yer aldığı değerlendirmeler (yansıtma) üzerinden gidilmiştir. Özellikle özel eğitimde müzik terapi ve terapötik süreç üzerine hazırlanmış bir kaynak ve modülün bulunmayışı, araştırmanın alan üzerine en temelden başlanmasını gerekli kılmıştır. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı adına uygulama örnekleri temel ve kavraması kolay alanlardan seçilmiştir. Fakat daha kapsamlı bir eğitim süreci ve ileri uygulama örneklerinin gerçekleştirilebilmesi için alan üzerine

hazırlanmış yazılı kaynaklara ihtiyaç duyulmuştur. Bu tespitlere dayanarak daha somut sonuçlar için alan üzerine uygun çalışma tekniklerinin ve bilginin işlendiği bir kaynak müfredatın hazırlanması ve bu kaynaklardan beslenen bir eğitim sürecinin gerçekleştirilmesi önerilebilir.

- ÖEÖ'nin her bir ÖE öğrencisi için müzik temelli değerlendirme yapıp, kazanım belirleyip uygulama yapması mümkün görünmemektedir. Araştırma sırasında, istendik davranış kazandırmak için müzikal yatkınlığı ve ilgisi olan ÖE öğrencilerine yönelik analiz ve değerlendirme testlerinin yeterli olmadığı; öğretmenlerin öğrencilerinde müzikal uyaranların sonuçlarını belirleyebilecekleri bir tespit aracına sahip olmadıkları için müziği ve müzik temelli uygulamaları ikinci planda tuttukları görülmüştür. Bunun için veri sağlayacak kaynaklara gereksinim duyulmaktadır. Bu tespitlere dayanarak alana veri sağlayacak ölçüm araçlarının geliştirilmesi önerilebilir.
- Bu araştırmada, özel eğitim öğretmenlerinin müzik ve müzik temelli uygulama alanlarına yönelik mezun oldukları bölümlerde eğitim almadıkları görülmüştür. Bireysel gelişim alanlarına yönelik müzik temelli uygulamaları ve teknikleri içeren özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesi çerçevesinde şekillenmiş eğitim müfredatı sayesinde; daha efektif uygulama ve yansıtma ortamının geliştirilebileceği, farklı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir. Bu araştırma sonucunda elde edilen planlar, değerlendirmeler ve uygulama örneklerinin gerek özel eğitim bölümleri gerek Ergoterapi bölümleri gerekse müzik fakültelerinin ilgili derslerine kaynak teşkil edeceği ve mutlak yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu tespitlere dayanarak ilgili dersin lisans eğitiminde yer alması ve araştırma verilerinin ilgili müfredatta öncül olması önerilebilir.
- ÖEPMTS'nde görüleceği üzere; öğretmenlerin müziği ezbere dayalı ve sürekli tekrarlarla yapılan bir olgu olarak düşündüğü görülmüştür. Ne var ki 2016 yılından günümüze müzik dersi ve içeriği değiştirilerek Müzik ve Oyun başlığından yeni bir ders modülü geliştirilmiş ve özel eğitim kurumlarında uygulanması sağlanmıştır. Fakat bu derse dair özel eğitim öğretmenlerinin mesleki anlamda kendilerini geliştirebilecekleri herhangi bir hizmet içi eğitime rastlanmamıştır. Buna ek olarak bu derse giren öğretmenlerin büyük bir oranda özel eğitimde müzik üzerine bir

eğitim almadığı da alanyazın araştırmaları ile sabittir. Bu tespitlere dayanarak ilgili alan mezunlarına hizmet için eğitim verilmesi önerilebilir.

- Bu araştırmada ÖEÖ'nin PMT tekniklerinin öğrenimi ve MTU üzerine mesleki gelişimleri eylem süreci yolu ile incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin teknik olarak; gözlemle/ planla/ uygula/ değerlendir evrelerinden oluşan kurgulanmış bir süreci etkin bir şekilde gerçekleştirdikleri fakat uygulama geliştirme süreçlerinde daha uzun bir süreye ihtiyaç duydukları görülmüştür. Bu da ÖEÖ'nin yeterli algıları, farkındalık düzeyleri ile ilgili olarak daha uzun bir süreye yayılmış eylem süreçlerine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Bu tespitlere dayanarak yapılacak eylem araştırmalarının daha uzun bir sürece yayılması önerilebilir.
- Araştırmanın III. evresinde (eylem süreci) ÖEÖ'nin müzik terapiyi uygulama durumlarının tespit sürecine katılım gösteren 2 öğretmen ile nihayatlendirilmesinin nedeni; araştırmanın genelden özele ilerleyen bir şekil de planlanmış olması ve öğretmenlerin 3 evreden oluşan sürece tam bir aidiyetlik ve gelişim duygusu içinde hareket etmelerinin beklenmesidir. Bu şekilde zorunlu katılımdan ziyade bilerek ve isteyerek ve deneyimleyerek katılımın, araştırmanın sonuçlarını daha efektif kılacağı düşünülmüştür. Her ne kadar bu süreç araştırmanın modelinin getirisi olarak kabul edilebilir olsa da verilere çok daha somut bir biçimde ulaşılması adına, araştırmanın sayıca daha yoğun bir çalışma grubu üzerinde yapılmasının daha verimli olacağı düşünülmektedir. Bu tespitlere dayanarak ileri araştırmaların alan üzerine daha yoğun bir çalışma grubu ile eylem süreçlerini gerçekleştirmeleri önerilebilir.
- Müzik özel gereksinimli öğrencilerin eğitim süreçlerinde olduğu kadar gelişim süreçlerinin de vazgeçilmez bir parçasıdır. Müziğin müzik dışı amaçlar için kullanımında en büyük pay özel eğitim alanında çalışan öğretmenlere düşmektedir. Çünkü ÖEÖ, ÖE şemasının merkezini oluşturmaktadırlar. Zaman ve ekonomi ekseninde bir öğretmen öğrenciye pek çok alanda fayda sağlayabilmektedir. Süreci öğrenci bazlı takip etmeleri diğer süreç paydaşlarına nazaran daha efektif olmaktadır. Araştırma sonuçlarının da gösterdiği üzere ÖEÖ ÖE'de farklı amaçlar için MTU'ın gerekliliğine inanmaktadırlar. Bu bağlamda özel eğitim maliyetlerinin

mümkün olduğunda düşürülmesi prensibi öğrencinin daha uzun vadede eğitim sürecine dahil olmasını sağlayacağı gibi alan üzerine çağdaş yaklaşımlara hakim öğretmenlerin mesleki motivasyonlarında artış meydana getireceği de düşünülmektedir. Öğrenci takibinin tek bir elden yapılması ve süreç paydaşları ile eş güdümlü çalışmanın mümkün olabilmesi için özel eğitim öğretmenin çok yönlü olması beklenmektedir. Bu tespitlere dayanarak ileri araştırmaların ÖEÖ'nin pedagojik müzik terapi tekniklerinden yararlanarak ÖE öğrencilerinde nasıl bir gelişim/değişim elde ettiklerine dair araştırmaların yapılması önerilebilir.

- Farklı engel guruplarına yönelik, gelişim ve davranış değişimi üzerine MTU programının geliştirilmesine dair araştırmaların yapılması;
- Farklı engel guruplarına yönelik, pedagojik terapi uygulama ve tekniklerinin terminolojik envanterinin çıkarılmasına dair araştırmaların yapılması;
- Farklı engel guruplarına yönelik, müzik temelli uygulama örneklerinin engellilik durumuna ve derecesine göre sınıflandırılmasına dair araştırmaların yapılması;
- Farklı engel guruplarına yönelik, saha çalışmaları ile müzik terapi süreçlerinin karşılaştırılmasına dair araştırmaların yapılması;
- Farklı engel guruplarına yönelik, ÖE öğrencilerinin ailelerin de ÖEMT ve eylem süreçlerine dahil edilmelerine dair araştırmaların yapılması;
- Lisans bölümlerinde verilen müzik ve oyun (müzik ve hareket) derslerinin örgün eğitim ve özel eğitim buyutunda farklarının ortaya konulup, bunların ÖE'de müzik terapide kullanımlarına dair araştırmaların yapılması;
- Pedagojik müzik terapi unsuru olan eğitimde müzik terapi ve özel eğitimde müzik terapi tekniklerinin müfredatın işleniş şemasına göre sınıflandırılarak eğitimde kullanımına dair araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- AAIDD, (1983). *American association on intellectual and developmental disabilities*, 1 Ekim 2020 tarihinde <https://www.aaidd.org/intellectual-disability/definition> sayfasından erişilmiştir.
- Abazaoğlu, İ. (2014). *Dünyada öğretmen yetiştirme programları ve öğretmenlere yönelik mesleki gelişim uygulamaları*. Electronic Turkish Studies, Cilt:9(5), 1-46.
- Accordino, R., Comer, R. ve Heller B.W. (2006). *A critical review of music therapy with autistic individuals*. Music and Research, Sayı:1, 101-115.
- Adıgüzel, Ö. (2014). *Eğitimde yaratıcı drama*. 5. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Aksoy, Naciye (2003). *Eylem araştırması: eğitimsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede kullanılacak bir yöntem*. Kuram ve Uygulama Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı:36, 474-489.
- Alaner, A. B. (2002). *Yaratıcı (creative) müzik terapisi yöntemleri ve Eskişehir Anadolu Üniversitesi'ndeki uygulama*. 21.yy. Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu, SCA Müzik Vakfı-Gazi Üniversitesi, Ankara, 235-245.
- Alvin, J. (1998). *Music for the handicapped children*. (2. Baskı). London: Oxford University Press.
- Amrhein, F. (2002). *Müzik ve dans eğitiminin sosyal yönleri*. Orff-Schulwerk Eğitim ve Danışmanlık Merkezi yayınları, OSI-İnfo Dergisi, Sayı:2, 5-7.
- Arslan, S. Güven, B. Öztürk, Y. Karataş, İ. ve Şahin F. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin matematik öğrenme ve öğretmeye yönelik inançlarının sınıf ortamına yansımaları*. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde Üniversitesi, Cilt:18(3).
- Arslan, S. ve Özpınar, İ. (2008). *Öğretmen nitelikleri: İlköğretim programlarının beklentileri ve eğitim fakültelerinin kazandırdıkları*. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED),Cilt:2(1), 38-63.
- Asfuroğlu, B. Ö. Fidan, T. S. (2016). *Özgül Öğrenme Güçlüğü*. Osmangazi Tıp Dergisi, Beyin farkındalığı özel Sayısı. Cilt:38(1), 49-54.
- Ataman, A. (2003). *Özel gereksinimli olan çocuklar ve özel eğitim, Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Edtör: Ayşegül Ataman, Gündüz eğitim yayıncılık.
- Atay, D. Y. (2003). *Öğretmen eğitiminin değişen yüzü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Atınöçek, H. (2004). *Tedavide müzik ve antik dönem'de uygulanması*. Müzik ve Bilim Dergisi, sayı:1, İstanbul.
- Atterbury, B. V. (1983). *A comparison of rhythm pattern perception and performance in normal and learning-disabled readers, age seven and eight*. Journal of Research in Music Education, 31, 259-270.
- Aydın, E. (2012). *Müzik terapi: İşleyişi ve yaklaşımları*. Sanat psikoterapi derneği. 10 Mayıs 2018 tarihinde <http://www.sanatsikoterapileriderneği.org> sayfasından erişilmiştir.
- Aydın, İ. (2005). *Öğretimde denetim*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Barışeri, N. (2013). *Müziksel yaratıcılık öğrenme alanında yapılan ders planlarının öğrenme-öğretme süreçlerinin incelenmesi*. İdil Dergisi, Cilt:2(6), 254-275.
- Barışeri, N. (2014). *Araştırma yaklaşım ve yöntemleri: Müzik eğitiminde uygulamalı araştırmalar*. Sanat Eğitimi Dergisi SED, Cilt:1(1), 10 Eylül 2020 tarihinde Doi: 10.7816/Sed-01-01-01 sayfasından erişilmiştir.
- Beverly, J. (1993). *Teacher as researcher*. Washington Dc: Eric Digest Education.
- Beyhan, A. (2006). *Eylem araştırması*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı, Ankara.
- Beyhan, A. (2013). *Eğitim örgütlerinde eylem araştırması*. Bilgisayar ve eğitim araştırmaları dergisi, Cilt:1(2), 65-89.
- Bilen, S. Özevir, B. ve Canakay, E. (2009). *Orff destekli etkinliklerle müzik eğitimi*. Ankara: Müzik Eğitim Yayınları.
- Borg, W. R. (1987). *Applying educational research: a practical guide for teachers*. New York: Longman, Inc-Pub.
- Bozkuş, K. (2018). *Öğretmenlerin mesleki gelişiminde dinamik yaklaşımın uygulanması: Bir eylem araştırması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Brown, B. L. (2002). *Improving teaching practices through action research*. Doktora Tezi, Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia.
- Bümen, N. T. Ateş, A. Çakar, E. Ural, G. ve Acar, V. (2012). *Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: sorunlar ve öneriler*. Milli Eğitim Dergisi, Cilt:42(194), 31-50.
- Büyüköztürk, Ş. (1995). *Türk eğitim sisteminde araştırma eğitimi*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt:27(1), 385-400.

- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E.B. Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 18. Basım, Pegem akademik yayınları, Ankara.
- Calhoun, E. F. (2002). *Action research for school improvement*. Educational Leadership Publishing. Volume:12(5), 18-24.
- Caro, B. (2000). *Action Researcher: Facilitator's Handbook*. NCSD, Publishing.
- Carson, Et AL. (1999). *Four commitment profiles and their relationships to empowerment, service recovery and work attitudes*. Public Personnel Management, issue:28, 1-14.
- Cebeci, S. K. ve Kanbaş, E. (2014). *Otizm nedir, ailelerin bilmesi gerekenler*. Otizm PDF Bilgilendirme Dosyası, Ankara: MEB Yayınları.
- Chen, Y. (2007). *A research procedure and study of elementary music curriculum for children with special needs in inclusive music programs*. Doktora Tezi, University of Idaho, Moscow City, ABD.
- Chernous, T. (2019, 14 Eylül). *"Orff Müzik Terapi Eğitimi"* (Müzik Terapist Tateina Chernous ile Yüz Yüze Görüşme). İzmir, Türkiye.
- Cohen, L. ve Manion L. (1989). *Research methods in education*. (3rd Ed), London: Routledge pub.
- Creswell, J. W. (2005). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. (4. Edition), London: Sage Publications.
- Çakır Doğan, C. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı model önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoban, A. (2005). *Müzik terapi*. (1. Baskı), İstanbul: Timaş Yayınları.
- Darıca, N., Abidoğlu. Ü., Gümüşcü. Ş. (2005). *Otizm ve otistik çocuklar*. (4. Baskı), İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- Darling-Hammond, L. and McLaughlin, M. W. (1995). *Policies that support professional development in an era of reform*. Phi Delta Kappan Pub, Vol:76(8), 597-604.
- Dedeoğlu, S. Durali, S. ve Kış, A. (2006). *Özel eğitim bölümü zihinsel engelliler öğretmenliği ana bilim dalı 3., 4. sınıf öğrenci ve mezunlarının kendi bölüm programları, öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri ile ilgili düşünce ve görüşleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, (1), 44-55.

- Degryse, M. (2010). *Creating a safe place in the midst of aggression: Music therapy in child psychiatry*. Approaches: Music Therapy & Special Music Education, Vol:2(2), 48-54.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitim sözlüğü*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretimde planlama ve değerlendirme öğretme sanatı*. (Geliştirilmiş 11. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Drossinou- Korea, M., ve Fragkouli, A. (2016). *Emotional readiness and music therapeutic activities*. journal of research in special educational needs, vol:16(1), 440-444.
- Duban, N. (2008). *İlköğretim fen ve teknoloji dersinin sorgulamaya dayalı öğrenme yaklaşımlarına göre işlenmesi: bir eylem araştırması*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Dunne, H. Coombes, E. Maclean, E. Mottram H. and Nugent, J. (2019). *Music therapy and autism across the lifespan: A spectrum of approaches*. USA: Jessica Kingsley Publishing.
- Eddy, C. and Brett, Y. (2016). *Music and action research*. UK: The Practice Journal.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara:Anı Yayıncılık.
- Elliot, J. (1991). *Action research for educational change*. UK-Buckingham: Open University Press.
- Eren, B. (2012). *Orff yaklaşımına göre hazırlanan müzik etkinlikleri içinde ipucunun giderek azaltılması yöntemi ile yapılan gömülü öğretimin otistik çocuklara kavram öğretmedeki etkililiği*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eren, B. (2014). Use of music in special education and application examples from Turkey. *Procedia-social and behavioral sciences*, Vol:116, 2593-2597.
- Eripek, S. (2005). *Zeka geriliği*. (1. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Ersoy, Ö. Avcı, N. (2001). *Özel gereksinimleri olan çocuklar ve eğitimleri*. Özel Eğitim. Yapa yayınları.
- Eskioğlu, I. (2003). *Müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri*. İnönü Ü. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu. İnönü Üniversitesi, Malatya, 116-123.

- Eyüpoğlu, G. (2019). *Özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin bu kurumlardaki müzik eğitimine ve öğrencilere yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Fazıloğlu, Y. Yurdakul, M. E. (2005). *Otizimde görsel iletişim tekniklerinin kullanımı*. (1. Basım), İstanbul: Morpa Kültür Yayıncılık.
- Felder, R. M. (1988). *How student learn: Adapting teaching styles to learning styles*. IEEE-ASEE Proceedings Frontiers In Education Conference. USA:Nort Carolina. 489-493. 1 Temmuz 2020 tarihinde DOI: 10.1109/FIE.1988.35029 sayfasından erişilmiştir.
- Ferguson, P. B. (2011). *Action research for professional development: Concise advice for new action researchers*. The University of Waikato, Hamilton. 01 Eylül 2020 tarihinde http://www.waikato.ac.nz/tdu/pdf/booklets/24_AR.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Ferrance, E. (2000). *Action research. Themes in education*. USA: Northeast and Islands Regional Educational Laboratory at Brown University, Themes Education Publishing.
- Fraenkel, J. R. Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. 6. Basım, New York: McGraw-Hill International Edition.
- Frick, J. W. (1999). *A qualitative study of music and communication in a musically rich early childhood special education classroom*. Unpublished Doctoral Dissertation, George Mason University, Virginia.
- Frühauf, T. (2019). *What is music pedagogy? Universality of education in sound and sound in education*, Library Resources . 30 Eylül 2020 tarihinde <https://www.ebsco.com/blog/article/what-is-music-pedagogy-universality-of-education-in-sound-and-sound-in-educ> sayfasından erişilmiştir.
- Gardner, H. (2010). *Zihin çerçeveleri-çoklu zeka kuramı*. (E. Kılıç, Çev.) İstanbul: Alfa Yayınları.
- GETAT. (2016). *13 temmuz 2016 Müzik terapi standartları*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Göçer, O. (2018). *Özel çocuklarda gelişim*. Afyonkarahisar MEB-ÖEUM "Fark'ına Var" dergisi. Sayı:1, 7-20.
- Grandin, T. (2010). *Resimlerle düşünmek otizmin içerden anlatımı*. (M. C. İftar, Çev.) İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Grant, R. E. and Lecroy, S. (1986). *Effects of sensory mode input on the performance of rhythmic perception tasks by mentally retarded subjects*. Journal of Music Therapy, issue:23, 1, 2-9.
- Güney, N. Aytan, T. ve Şengül, M. (2014). *Müziksel-ritmik zekaya yönelik etkilerin dilbilgisi öğretiminde akademik başarıya etkisi*. Dergi Nwsa Education Sciences, Akademik Dergiler, Cilt:9(2), 120-134.
- Güven, E. (2011). *Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda işbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi üzerindeki etkileri*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güven, Y. (2003). *Özel eğitime giriş, farklı gelişen çocuklar*. A. Kulaksızoğlu, (Ed.), İstanbul: Epilson Yayınları.
- Güven, Y. (2003). *Özel eğitime giriş, farklı gelişen çocuklar*. İstanbul: Epilson Yayınları.
- Harris, T. P. (1991). *The development teaching strategies for the multiple-handicapped music classroom*. Doctoral Dissertation, Kentucky: University of Louisville, School of Music, Louisville.
- Hahn, K. R. (2010). *Inclusion of students with disabilities: preparation and practices of music educators*. Doktora Tezi, The Pennsylvania State University, Pennsylvania, A.B.D.
- Heckelman, R. G. (1969). *A neurological-impress method of remedial-reading instruction*. California: Pupil Personnel Service: Academic Therapy, Vol:4(4), 277-282
- İnan, G. (2011). *Eylem araştırması: eğitimde değişimin yaratılmasında öğretmenin gücü*. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:9(2), 481-486.
- Jacopson, V. Artman, J. (2013). *Music therapy in a school seting*. USA: Williams Syndrome Association.
- James, R., Sigafoos, J., Green, V. A., Lancioni, G. E., O'Reilly, M. F., Lang, R., Marschik, P. B. (2015). *Music Therapy for Individuals with Autism Spectrum Disorder: A systematic review*. Review Journal of Autism and Developmental Disorders, vol:2(1), 39-54.
- Jensenius, R. A. (2012). *Disciplinarity: intra, cross, multi, inter, trans*. 10 Eylül 2020 <https://www.arj.no/2012/03/12/disciplinarity-2/> erişim gerçekleştirilmiştir.
- Johnson, A. (2002). *Eylem araştırması el kitabı*. Yıldız U. ve Meltem Ö. A. (Çev. Ed.), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Johnson, A. P. (2002). *A short guide to action research*. Boston: Allyn - Bacon.

- Jonson, K. F. (2002). *Being an effective mentor*. (Study Notes Data Anonymous), USA: California Corwin Press.
- Juliette A. Warwick A. (1992). *Music therapy for the autistic child*. UK: Oxford University Press.
- Jungmair, U. E. (2002). *Orff-schulwerk carl orff anlayışı çerçevesinde elementer müzik ve dans pedagojisi*. *Orff Info*, Sayı:1, 4-7.
- Jungmair, U. E. (2003). *Orff-schulwerk elementer müzik ve hareket eğitimi temel ilkeler*. Orff-Schulwerk Müzik ve Dans Pedagojisi Uluslararası Sempozyumu, İstanbul: Orff-Schulwerk Eğitim ve Danışmalık Merkezi Yayınları, 48-55.
- Kabapınar, Y. Sargın, T. (2018). *Hayat bilgisi dersinde müzik zekasını uygulamak: şarkılarla ders yapılır mı?* Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl:6, Sayı:67, 504-529.
- Kanner, L. (1943). *Autistic disturbances of affective contact*. Journal of Psychopathology, Psychotherapy, Mental Hygiene and Guidance of the child, (2), 217-250.
- Kara, S. (2019). *Özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerinde müzik eğitimi entegrasyonuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karabulut, H. A., Karabulut, A., ve Yıkılmış, A. (2017). *Özel eğitimde müziğe yönelik Türkiye''de 2005-2015 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi*. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol:16, İlpekyolu Özel Sayısı, 2323-2338.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (17. Basım), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kember, D. (2006). *Long-term outcomes of educational action research projects*. ResearchGate, Educational Action Research Journal, Vol:10(1), 83-104.
- Kemmis, S. (1988). *Action research*. in J. P. Keeves (Ed.). Educational Research, Methodology, and Measurement: An International Handbook, 177-190. Oxford: Pergamon, 10 Mart 2020 tarihinde <https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=OwWlv3MPnL8C&oi=fnd&pg=PA167&dq#v=sitesinden erişim gerçekleştirilmiştir>.
- Kemmis, S. McTaggart, R. (1988). *The action research Planner*. (3rd ed.) Australia: Geelong Deakin Univirsity.

- Kınalı, G. (2003). *Zihin engellilerde beden-resim-müzik eğitimi, farklı gelişen çocuklar*. A. Kulaksızoğlu (Ed.), İstanbul: Epilson Yayınları.
- Kınık, M. (2010). *Güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde bağlama dersi başlangıç düzeyine yönelik öğretim programı önerisi*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kış, A.T. (2007). *Eğitimci çalışma grup modelinin kaynaştırılmış sınıflarda çalışan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimine etkisi*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kim, J. S. (2008). *An examination of EFL professional development in Korea: Strategies for teacher learning*. Doktora Tezi, University of Wisconsin-Madison, ABD.
- Kim, E. J. (2009). *Inclusive music education in the Republic of Korea: Policies and adaptive instruction for general educators of primary school students with disabilities*. Doktora Tezi, The University of Iowa, Iowa City, ABD.
- Koca, E. (2010). *6 Yaş gurubunda geri planda dinletilen müziğin çoklu zeka alanlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Korucu, S. (2011). *The use of action research as a model in the professional development of an english teacher: A case study*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Köklü, N. (2001). Eğitim eylem araştırması. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi*, 34,(1-2), 35-43.
- Kutlu, M. (2018). *Ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kuzu, A. (2009). *Öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişimde eylem araştırması*, The Journal of International Social Research, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Vol. 1,(6), 425-433.
- Lazear, D. (2000). *The intelligent curriculum: Using multiple intelligences to develop your students' full potential*. USA: Zephyr Pres.
- Lee, J. G. (2004). *An investigation and analysis of the teaching styles of faculty members in midwestern christian colleges and universities*. Abstract of a Dissertation. USA: Kansas State University. 14 Eylül 2020 tarihinde <http://www.umi.com/dissertations/fullcit/9922694> online kütüphane üzerinde erişilmiştir.

- Leekam, R. S. Libby, J S. Wing, L. Gould, J. T aylor C. (2002). *The diagnostic interview for social and communication disorders: algorithms for ICD-10 childhood autism and wing and gould autistic spectrum disorder*. Pubmed: J Child Psychol Psychiatry. 43(3), 327-342. PMID: 11944875, DOI: 10.1111/1469-7610.00024
- Li, M. (2016). *The effectiveness of music therapy for children with autism spectrum disorder: A meta-analysis*. USA: Arizona State University.
- Lloyd, P. (2007). *Let's all listen: Songs for group work in settings that include students with learning difficulties and autism*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Madi, B. (1997). *Özel eğitim gruplamasına farklı bir yaklaşım için ön çalışma*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı:9, 285-291.
- Mawby, S. (2015). *Music education and music therapy in schools for children with special educational needs: similarities, crossovers and distinctions*. University of Leeds School of Music, UK: Researchgate Publishers.
- McTaggart, R. (1991). *Principles for participatory action research*. Adult Education Quaterly, Vol:41(3), 168-187.
- McFerran, K. S., Thompson, G., ve Bolger, L. (2016). *The impact of fostering relationships through music within a special school classroom for students with autism spectrum disorder: an action research study*. Educational Action Research, Vol:24(2), 241-259.
- MEB, (1990). *Özel eğitim ve rehberlik dairesi başkanlığı. Özel eğitim ile ilgili kanun ve yönetmelikler*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB, (2007). *Okul temelli mesleki gelişim kılavuzu*. 10 Ekim 2018 tarihinde http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/O.T.M.G_Kilavuzu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- MEB, (2008). *Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi özel öğrenme güçlüğü destek eğitim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, (2014). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri*. Ankara.
- MEB, (2013). *Özel eğitim uygulama merkezi (okulu) 1.ve 11. kademe eğitim programı (otistik çocuklar için)*. Ankara. 03 Ekim 2020 tarihinden <http://orgm.meb.gov.tr/www/ozelegitim-programlari/icerik/123> sayfasından erişilmiştir.
- MEB, (2020). *Özel Eğitim Hizmet Yönetmeliği*.

- MEB, (2020). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Eğitim Uygulama Okulu Müzik Dersi Öğretim Programı, 10 Eylül 2020 tarihli <http://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-ile-ilgiliyayimlar/icerik/123> inceleme.
- MEB, (2020). Millî Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Programları, 10 Eylül 2020 tarihinde incelenmiştir, http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/ozel_egt_program.html
- MEGEP, (2008). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, özel eğitimde müzik etkinlikleri*. 10 Mayıs 2018 tarihinde <http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/ozelegitimdemuziketkinlikleri.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Michele, G., Kretschmer, R.E. (1996). *Teachers as researchers: Supporting professional development*. The Volta Review, Vol:98(3), 81-103.
- Mills, G.E. (2007). *Action research*. Ohio: Merrill Prentice Press.
- Mills, G. E. (2003). *Action research. A guide for the teacher as researchers*. The Volta Review, 98(3), 81-103.
- Morton, M. K. (2005). *Practicing praxis: mentoring teachers in a low-income school through collaborative action research and transformative pedagogy*. Mentoring And Tutoring, 13(1), 53-73.
- Nacakcı, Z., ve Dalkıran, E. (2016). *Zihin engelli özel eğitim okullarında müzik dersi uygulamalarının incelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, vol:8(15), 344-356.
- NCAEP, (2020). *Evidence-based practices for children, youth, and young adults with Autism*. Researchers: Steinbrenner, J. R., Hume, K., Odom, S. L., Morin, K. L., Nowell, S. W., Tomaszewski, B., Szendrey, S., McIntyre, N. S., Yücesoy-Özkan, S., & Savage, M. N. The University of North Carolina at Chapel Hill, Frank Porter Graham Child Development Institute, Booklet; (PDF) P:1-143.
- NJCLD, (1997). *National Joint Council on Learning Disabilities*, 10 Ekim 2020 tarihinde <https://njcld.org/resources/> sitesinden erişilmiştir.
- Noens, I. Berckelaer, Verpoorten, R. and Van Duijn, G. (2006). *The comfor: An instrument for the indication of augmentative communication in people with autism and intellectual disability*. Journal of Intellectual Disability Research, 50(9), 621–632.
- Nordoff, P., Robbins, C. (1977). *Creative music therapy: Individualized treatment for the handicapped child*. John Day Co: First Printing Ed. Michigan Üniversitesi, ABD.

- Nordoff, P. and Robbins, C. (1983). *Music therapy in special education*. (2nd Edition), By Paperback, USA: Barcelona Publishers.
- Nordoff, P. and Robbins, C. (2004). *Therapy in music for handicapped children*. USA: Barcelona Publishers.
- Nordoff, P. and Robbins, C. (2007). *Creative music therapy: A guide to fostering clinical musicianship*. (2nd Edition), USA: Barcelona Publishers.
- O'brien, T. (1998). *The millennium curriculum: Confronting the issues and proposing solutins*. Support For Learnig, Vol:13(4), 147-152.
- O'Brien, R. (2001). *An overview of the methodological approach of action research*. R. Richardson (Editör). Theory and Practice of Action Research, 10 Mayıs 2020 tarihinde <http://www.web.net/~robrien/papers/arfinal.html> sayfasından erişilmiştir.
- Ockelford, A. (2000). *Music in the education of children with severe or profound and multiple learning difficulties: Issues in current U.K. provision, a new conceptual framework, and proposals for research*. Psychology of Music, Vol:28(2), 197-217.
- Okuturlar, M. H. (1975). *Özel Eğitim*. Okuturlar yayınları.
- Oldfield, A. Tomlinson, J. and Derrington, P. (2011). *Music therapy in schools: Working with children of all ages in mainstream and special education*. (1st Edition). Lodon: Jessica Kingley Publishers.
- Oldfield, A., Adams, M., & Bunce, L. (2003). *An investigation into short-term music therapy with mothers and young children*. British Journal of Music Therapy, 17(1), 26-45.
- Orff, G. (1980). *Orff music therapy active furthering of the development of the child*. Tel-Aviv: Mnb Music Publishing.
- Orff, G. (1990). *Key concepts in the music therapy: definition and examples*. London: Schott Music Ltd.
- Özbek, G. (2014). *Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme becerileri: bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Özbek, A. Leutz, G. (2003). *Psikodrama. Grup psikoterapisinde sahnesel etkileşim*. Ankara: Abdülkadir Özbek Psikodrama Enstitüsü Yayınları.
- Özbey, Ç. (2005). *Otizm ve otistik çocukların eğitimi*. (1. Baskı). İstanbul: İnkilap Yayınları.

- Özbey, Ç. (2009). *Özel çocuklar ve terapi yöntemleri*. (1. Baskı). İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Öztürk, L. (2019). *Müzik terapi terimler sözlüğü*. Ankara: Hipokrat Kitap Evi Yayınları.
- Öztürk, L., Erseven, H. ve Atik, F. (2017). *Makamdam şifaya*. (3. Basım), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özyürek, M. (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş, öğrenme güçlü gösteren çocuklar*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Pektaş, S., ve Yurga, C. (2016). *Özel eğitimde oyun ve müzik etkinlikleri*. Turkish Journal of Arts and Social Sciences, Vol:2(2), 33-38.
- Pektaş, S., Düzkantar, A., ve Yurga, C. (2016). *Özel eğitim alan çocukların eğitiminde müziğin kullanılmasına ilişkin ebeveyn görüşleri*. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, vol:6(14), 1-17.
- Perry, T. M. (1995). *Music lessons for children with special needs*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Plahl, C. (2007). *Microanalysis of preverbal communication in music therapy*. London: Jessica Kingsley Press.
- Procter, S. (2018, 15 Nisan). *"Nordoff-Robbins Müzik Terapi Eğitimi"* (Dr.Simon Procter ile Yüz Yüze Görüşme). Lviv, Ukrayna.
- Rawlinson, D. and Little, M. (2004). *Improving student learning through classroom action research*. Tallahassee: Florida Department of Education.
- Robbins, C. (1998). *Healing heritage. Paul Nordoff exploring the tonal language of music*. (1st Edition), Edited by Clive Robbins, Carol Robbins. Publisher: Barcelona Pub.
- Robbins, C. (2005). *A journey into creative music therapy*. (Volume: IV), Music Therapy Monograph Series Paperback, USA: Barcelona Publishers.
- Rodriguez, D. (2017). *Music integration therapy: an instructional tool for students with special needs*. Doktora Tezi, Capella University, Minnesota.
- Rowell, L. L. (2005). *Collaborative action research and school counselors*, Issue:1, 100-110, PSC. Publishers. 10 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://doi.org/10.1177/2156759X0500900111>
- Rynkiewicz, A. (2005). *Zastosowanie muzykoterapii u osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu*. (Otizm spektrum bozukluğunda müzik terapinin kullanımı), Centrum Diagnozy, Warszawa: Terapii i Edukacji, vol: 3(1), 11-26.

- Rynkiewicz, A. (2009, 5 Nisan). "CO-EU Staj Programı süresince Müzik Terapist Asistanlığı" (Dr. Agnieszka Rynkiewicz ile Yüz Yüze Görüşme). Bialystok, Polonya.
- Sadeghi, B. and Zanjani, M. S. (2014). *The role of experience to bring association between teachers' professional knowledge and teaching performance*. Journal of Foreign Languages, Vol:2(1), 177-200.
- Sargın, T. (2016). *Hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarına çoklu zeka kuramının müziksel zeka alanını eklemlmek: Bir eylem araştırması*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sart Z. H., Barış, S., Sarıışık, Y., Düşkün, Y. (2016). *Engeli olan çocukların Türkiye'de eğitime erişimi: durum analizi ve öneriler*. 20 Ekim 2020 tarihinde www.egitimreformugirisimi.org sitesinden alınmıştır. ISBN:978-605-9178-42-6
- Sarı, H. (2003). *Özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimleriyle ilgili çağdaş öneriler*. (2. Baskı), Ankara: Pegema Yayınları.
- Sarı, H. (2005). *Ağır ve çok engelli öğrencilerin kaynaştırılması için stratejiler*. Ataman, A. (Ed.), Kitap: Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 237-249.
- Savarimuthu, D. Bunnell, T. (2002). *The effects of music on clients with learning disabilities*. ScienceDirect, Complementary Therapies in Nursing And Midwifery. Vol:8(3): 160-165. 10 Eylül 2020 tarihinde Erişilmiştir. <https://doi.org/10.1054/ctnm.2001.0629>
- Shulman Lee, S. (1986). *Knowledge growth in teaching*. Educational Researcher, Vol:15(2), 4-14.
- Sığırtmacı, A. D. (2005). *Okul öncesi dönemde müzik eğitimi*. Ankara: Kare Yayınları.
- Sluijsmans, D. M. A. (2002). *Student involvement in assessment*. Doktora Tezi, Open Universiteitnederland, Heerlen, Hollanda.
- Somakçı, P. (2003). *Türklerde müzikle tedavi*. Erciyes Üniversitesi Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:1(15), 131-140
- Sözbilir, M. (2012). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. Ankara: Ebe yayınları.
- Stanley, L. (2020, 7 Ekim). *"Müzik Terapinin Pedagojik Yönün, Music Therapy's Pedagogical Aspects"* (Webinar), Yeni Zelanda.
- Sze, S. and Yu, S. (2004). *Effects of music therapy on children with disabilities*. Proceedings of the 8th International Conference on Music Perception & Cognition ICMPC8, USA: Evanston, 341-343.

- Taşlaya, S. M. (2012). *Nitelikli bir öğretmeninde bulunması gereken özelliklerin öğretmen adayları görüşlerine göre incelenmesi*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:33(2)7, 213-298.
- Tan, M., ve Khetrapal, N. (2016). *Music inspired framework for remediating emotional deficits in autism*. Procedia computer science, vol:88, 469-474.
- Thompson, K. R. (1999). *Challenges of inclusion for the general music teacher*. General Music Today, Vol:12(7), 7-9.
- Tomlison, J. Derrington, P. and Oldfield, A. (2012). *Music therapy in schools: working with children of all ages in mainstream and special education*. Philadelphia: Jessica Kigsley Publishers.
- Tufan, E. ve Güven, E. (2010). *Kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile müzik dersleri*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(2), 557-573.
- Turaçoğlu, İ. (2011). *Öğretmen adaylarının grup araştırması tekniğine yönelik öz değerlendirmeleri*. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (31), 39-47.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Türkkan, B. (2008). *İlk öğretim görsel sanatlar bağlamında görsel kültür çalışmaları*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Uçan, A. (1996). *Müzik öğretimine genel bir bakış*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve müzik insan ve sanat eğitimi*. A. Say (Ed.), Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uzuner, Y. (2005). *Özel eğitimde örneklerle eylem araştırması*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, Cilt:6(2), 1-12.
- Üredi, L. (2006). *İlköğretim II. ve II. kademe öğretmenlerinin öğretim stili tercihlerine göre öğretmenlik mesleğine ilişkili algılarının incelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Voight, M. (2013). *Orff music therapy: History, principles and further development*. Approaches: Music therapy and special music education. Special Issue: 5 (2), 97-105.

- Varış, F. (1986). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:53.
- WFMT, (1997). World federation of music therapy. Bulletin:1, 10 Mayıs 2018 tarihinde <http://www.wf mt.info> sayfasından erişilmiştir.
- Wei, R. C. Darling-Hammond, L. and Adamson, F. (2010). *Professional development in the United States: Trends and challenges*. Dallas, TX: National Staff Development Council, Pub.
- West, C. (2011). *Action research as a professional development activity*. Arts Education Policy Review, Vol:112(2), 89-94.
- WHO, (2020). *World Health Organisation*. 20 Ocak 2020 tarihinde <https://www.who.int/> sayfasından erişilmiştir.
- Wolfe, P.S., Hall, T. E. (2003). *Making Inclusion a Reality for Students witg Severe Disabilities*. Teaching Exceptional Children, 35(4), 55-60.
- Wong, M. W. Y. ve Chik, M. P. Y. (2016). *Teaching students with special educational needs in inclusive music classrooms: experiences of music teachers in Hong Kong primary schools*. National Music Education Research, Vol:18(2), 195-207.
- Yakut, İ. (2014). *Yorumlayıcı paradigma yaklaşımı kavramıyla sinema sanatı üretimine bakış*. Ulakbilge, Cil:2, sayı: 4, 15-29.
- Yanardağ, M. (2001). *Zihinsel özürlü ve sağlıklı kadınlarda fiziksel uygunluk düzeylerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yavuzer, H. (1999). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, C. (2016). *Öğretmenlerin mesleki gelişiminde eylem araştırmasının kırkpatrik program değerlendirme modeline göre incelenmesi*. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Youngshin, K. (2004). *The early beginnings of Nordoff-Robbins music therapy*. J Music Ther, Vol:41(4), 321-339.
- Zdzinski, S. F. (2001). *Instrumental music for special learners*. Music Educator Journal Vol:87(4) 27-9.

EKLER

EK-1.

**ARAŞTIRMANIN I. EVRESİ VE BİRİNCİ AMACA YÖNELİK VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Semineri ÖEPMTS

Araştırmanın birinci amacına yönelik üçlü likert tipinde hazırlanmış durum tespitine ve öğretmenlerin seminere dayalı düşüncelerinin tespitine dayalı yönergeler şu şekildedir:

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Müzik Terapiye İlişkin Düşünceleri

- 1 Müzik terapi, müzik dersinden farklı şekilde işlenir.
- 2 Müzik bireyin davranış eğitimine yönelik geliştirici/egitici çalışmalarda kullanılabilir.
- 3 Müzik bireyin algılama/farkındalık düzeyine yönelik geliştirici/egitici çalışmalarda kullanılabilir.
- 4 Müzik stereotipik hareket bozukluğunu, dürtüsel agresif davranışları söndürmede kullanılabilir.
- 5 Müzik sakinleştirme ve anksiyete düzeyini regüle etmekte kullanılabilir.
- 6 Müzik özel gereksinimli bireylerin müzikle iletişim ve sosyal etkileşim kurmasında terapötik bir etki sağlamaktadır.
- 7 Müzik öğrenci ve öğretmen arasında bir bağ kurarak güven ortamı sağlar.
- 8 Müziğin özel gereksinimli bireylerin dikkat ve motivasyon geliştirmesine etkisi vardır.
- 9 Müzik çalışmalarının özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin gelişim sürecine etkisi/katkısı vardır.
- 10 Müzik etkili bir olumlu pekiştiricidir.
- 11 Müzik içeren çalışmalar tüm farklı gelişen/öğrenen özel eğitim guruplarına uygulanabilir.

Öğretmenlerin Özel Eğitimde Müziğin Gelişimsel Alanlarına Yönelik Uygulama Yeterlilikleri

- 1 Çeşitli amaçlara yönelik dil gelişim eğitimi sırasında müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.
- 2 Çeşitli amaçlara yönelik hareket/motor beceri eğitimi sırasında müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.
- 3 Çeşitli amaçlara yönelik işitsel algı eğitimi sırasında müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.
- 4 Çeşitli amaçlara yönelik sosyal beceri kazandırma eğitimi sırasında müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.
- 5 Çeşitli amaçlara yönelik ifade/duygu geliştirme eğitimi sırasında müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.
- 6 Çeşitli amaçlara yönelik davranış pekiştirme/geliştirme eğitimin sırasında müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.
- 7 Çeşitli amaçlara yönelik dikkat geliştirme eğitimi sırasında müzik ve ritmik uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç doğrultusunda kullanabilirim.
- 8 Çeşitli amaçlara yönelik ders içi/dışı kullandığım müziği öğrencinin ilgi ve beğenisine göre seçebilirim.
- 9 Gerekğinde öğrenciyi sakinleştirmek için müzikten yararlanabilirim.
- 10 “Müzik-oyun-dans-hareket” uygulamalarını geliştirici/egitici bir amaç için kullanabilirim.

Öğretmenlerin Seminere Yönelik Düşünceleri

- 1 Özel eğitimde pedagojik müzik terapi semineri faydalı bir amaca hizmet etmiştir.
- 2 Özel eğitimde pedagojik müzik terapi seminerinde gösterilen uygulamaların özel eğitimde kullanımı faydalıdır.
- 3 Seminerle alan üzerindeki farkındalığım artmıştır.
- 4 Özel eğitimde kullanılan pedagojik müzik terapi uygulamaları hakkında bilgim artmıştır.
- 5 Araştırmacının ayrıntılarıyla açıkladığı doktora çalışmasının parçası olan II. ve III. evreye dahil olmak istiyorum.

EK-2.

**ARAŞTIRMANIN II. EVRESİ VE İKİNCİ AMACA İLİŞKİN VERİ TOPLAMA
ARAÇLARI**

Müzik Temelli Uygulamalar, Ritmik Çalgıları Tanıma, Müzik Algısı Üzerine
Öğretmen Yeterlilik Tanımlama Çizelgesi - Form 1.

Araştırmanın II. evresini teşkil eden müzik terapi eğitimine katılım gösteren öğretmenlere tanımlayıcı sorular yöneltilmiştir.

Yaşınız						
Cinsiyetiniz						
Mezun Olunan Bölüm						
Mezuniyet Yılı						
Alanda Çalışma Süreniz						
Çalışma Grubunuz	Hafif	Orta	İleri	Diğer:		
Çalıştığınız Öğrenci Sayısı						
Not: Sizin için en uygun yönergeye tik atınız. f: Frekans				Katılıyorum (f)	Kısmen (f)	Hiç (f)
Özel eğitimde müzik çalışmalarına yönelik eğitim aldım.						
Derslerimde öğrencilerime müzik dinletiyorum.						
Derslerimde ritim çalışmaları yapıyorum.						
Sesleri ve tınıları ayırt etme çalışmaları yapıyorum.						
Derslerimde hareket ve dans çalışmaları yapıyorum.						
<u>Özel eğitim programına göre:</u> Sınıfta müzik dersi işliyorum.						
Derslerimde özel eğitim için hazırlanmış müzik programını kullanıyorum.						
Eğitici, öğretici şarkı repertuarı oluşturdum.						
Derslerimde ritmik çalgılar kullanıyorum. (Davul, marakas, ritim çubuğu)						
Derslerimde farklı müzik türleri kullanıyorum. (Pop, klasik, halk/sanat)						
<u>Şu beş ritmik çalgıyı tanıyorum:</u> Davul						
Marakas						
Ritim çubukları						
Tef						
Çıngıraklı zil						
Duyduğum sesleri ayırt edebilirim.						
Dinlediğim bir müzikte enstrümanları seslerinden ayırt edebilirim.						
Duyduğum bir ritmi tekrar edebilirim.						
Müzik türlerini (klasik, pop, halk, enstrümantal v.b) ayırt edebilirim.						
Müziği bir amaç doğrultusunda dinlerim (rahatlamak, eğlenmek, vb.)						
Müzik dinlerken farklı düşüncelere odaklanabilirim.						
Müzik dinlerken dikkatimi odaklayabilirim. (örn: Kitap okumak)						

Müzik dinlerken konuşma eylemini yapabilirim.			
Dinlediğim bir şarkıya mırıldanarak/sözüyle eşlik edebilirim.			
Söylediğim şarkıya devinimsel (dans- hareketle) eşlik edebilirim.			
Söyledim/dinlediğim bir şarkıya ellerimle ritmik eşlik edebilirim.			
Hem söylerken hem de dinlerken ritmik bir çalgı çalabilirim.			
Herhangi bir mekanda (Kafeterya, otobüs v.b.) yayını yapılan müziğin gürlüğü veya türü ikili iletişim veya diğer eylemler sırasında odağımı engellemez.			
Dinlediğim şarkının bittiğini ve başka bir şarkını başladığını fark ederim.			
Duyduğum bir müziği ikinci sefer dinlediğimde hemen tanırım.			

Öğretmen Tanımlama Çizelgesi - Form 2.

Araştırmanın II. evresini teşkil eden müzik terapi eğitimine katılım gösteren öğretmenlere tanımlayıcı sorular yöneltilmiştir.

	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
Kendinizi müziksel anlamda tanımlayınız.				
Müziksel ilgi alanlarınız nelerdir?				
Ne tür müzikler dinlersiniz?				
Derslerinizde ne tür müzikler kullanırsınız?				
Kendinizi geliştirmek istediğiniz müziksel alan nedir?				
Sizin için eğitimde en önemli nokta nedir?				
Kendinizi geliştirmek istediğiniz eğitim alanı nedir?				
Öğrencinizin hangi alanlarda kendisini geliştirmeye ihtiyacı var?				
Şunlar olsaydı, öğrencilerim daha fazla geliştirdi, dediğiniz hususlar nelerdir?				

Buna göre öğretmen dönütleri şu şekildedir.

“Aşağıdaki yönergeye öğretmenlerin paylaşımında bulunmadan önce şu yazılı anektodu okuması istenmiştir: (Bu anektodun bu alanda yer almasının bir diğer nedeni ise *Music Therapy in Special education/ Özel Eğitimde Müzik Terapi* etik kaidelerinin tekrardan hatırlatılmaya ihtiyaç duyulmasıdır.)”

Özel eğitimde kullanılan müzikal uygulamaları iyileştirmek yerine eğitmek, geliştirmek ve değiştirmek için kullanılmaktadır. Özel eğitimde müziğin terapötik etkisi ele alındığında en temel ve genel olarak şu alanlarla ilişkisi bilimsel olarak kanıtlanmıştır:

Devinimsel/hareketsel gelişim,	Dil gelişimi,
Duyusal gelişim,	İletişim alanlarında gelişim,
Duyuşsal gelişim,	Sosyal alanlarda gelişim,
Duygusal gelişim,	Davranış gelişim,
Motorik gelişim,	İfade gelişimi,
Davranış gelişimi,	
Algı gelişimi: bedensel, nesnel, kinestetik algıyı fark etmek/geliştirmek,	
Stres, kaygı düzeyi, stereotipik davranışlar ve dürtüsel davranışlarda azalma,	
Farkındalık gelişimi: Çevresel, nesnel, mekansal...	

En nihayetinde her bir alana hakim olmak bir öğretmenin görevinden çok uzaktır. Fakat bu alanların/bilim dallarının varlığı ve üzerine temel bilgilere sahip olunmasının çalışılan öğrencinin eğitim, gelişim ve değişim sürecinde son derece yardımcı olacağı bir gerçektir. Bunun yanında farklı gelişim gösteren ve öğrenen bireylerin nörolojik ve psikolojik rehberlik gerektiren alanların katıyen okul ortamında ele alınamayacağı, uzmanlık gerektiren alanların ve etik boyu unutulmamalıdır. Öğretmenin asli görevi öğrencisine pedagojik olarak dokunabileceği metot ve tekniklere ulaşip mesleki alanda kendisini geliştirmesi ve okul ortamında öğrencisine örgün eğitim modelinin dışına çıkan gelişimsel ve değişimsel alanlara yönelik pedagojik olarak yardımcı olmasıdır. Bu araştırma bu etik kaideler doğrultusunda şekillenmiştir.

Değerli öğretmenim; MEB özel eğitim müfredatı kazanımlarını, uygulamalarını, öğrencinize yönelik elinizde olan verileri, bireysel tespitlerinizin, katıldığınız *Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Seminerini* göz önünde tutarak, sınıfınızdaki öğrencilerin daha çok hangi alanda gelişime ihtiyaç duyduğunu ve bu yolla eğer müzik temelli uygulamalar kullanmanız gerekseydi nasıl uygulamalar kullanırdınız belirtirmisiniz?

Aşağıdaki verilerin öğretmenlerin öğrencilerine dair ilk yazılı düşünce aktarımı olması bakımından kıymetli olduğu düşünülmektedir. Çalışmanın bütün süreç ve sonuç verileri incelendiğinde çalışmanın bütününde yer alan Ö1. ve Ö2.'nin mesleki gelişimleri ve alan üzerine farkındalıklarının nasıl değiştiği, hangi yönde bir artış meydana geldiği ve öğrenci ile aralarında kurulan müzikal bağın terapötik sonuçları daha net tespit edilebilir.

Ö1: *Bilişsel ve gelişimsel alanlarda çalışmayı tercih ederim. Çalıştığım öğrenci ile ortama uygun müzik çalışması yapacağım. Öğrencinin ilgisi sürekli olarak pencere dışında yani bahçede olduğu için, dikkatini başka yöne yönlendirip sınıf ortamına adaptasyonunu arttırmayı hedefliyorum. Bilişsel anlamda da nesneler arasında ilişkilendirme üzerine “uzun-kısa”, “boş-dolu” çalışmayı amaçlıyorum.*

Ö2: *Özel eğitimde müzik terapi üzerine çalışacağım öğrenciyi düşünürsem gelişimsel ve bilişsel olarak çalışmak isterim. Özellikle gelişim gerektiren davranış boyutu üzerine çalışmak istiyorum. Müziğin davranış başlığı altını doldurabileceğine ve doğrultuda belli amaçlara ulaşabileceğimi düşünüyorum. Aynı zamanda öğrencinin dikkat geliştirmeye ve iletişim yönünden sosyalleşmeye ihtiyacı var.*

Ö3: *Kendine yönelik farkındalık, iletişime geçmek, sosyalleşebilmek, motor ve psikomotor gelişim.*

Ö4: *Öğrencilerimin öncelikle sosyal yönlerinin gelişmesini istiyorum. İletişim ve farkındalık alanlarında birçok yönden eksiklikleri olduğunu görüyorum. Ancak öğrencinin bu yönleri biraz olsun olumlu dönüştürmesiyle akademik olarak bir çalışma yapılabilmesine inanıyorum. Bence akademik çalışmalarda da ritim yapılabilir. Bunun yanında akademik çalışmaların sıkıcı olmaması için oyun ve okul şarkıları da eklenebilir.*

EK-3.

**ARAŞTIRMANIN II. EVRESİ VE ÜÇÜNCÜ AMACA İLİŞKİN VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

6 Haftalık Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Eğitim Programı ÖEPMTE

BİRİNCİ HAFTA

Tablo Ek. 3.1 1. hafta eğitim planı ve işleyiş süreci

<i>Tarih</i>	09.02.2018
<i>Hafta</i>	1.
<i>Ders Süresi</i>	60' + 60' + 60'
<i>1. Müzik Terapiye Giriş</i>	
• Müzik terapinin tanımlaması. • Dünya müzik terapi. • Selçuklu'da müzik terapi. • Osmanlı'da müzik terapi. • Cumhuriyet döneminde müzik terapi. • Çağdaş dönem müzik terapi. • Reseptif müzik terapi ve Aktif müzik terapi tanımı. • Müzik terapinin kullanım alanları. • Müziğin tıbbi tanımı. • Rekreasyonel müzik terapi tanımı. • Meditatif ve otantik müzik terapi tanımı. • Bilişsel davranışçı müzik terapi tanımı. • Pedagojik müzik terapi ve eğitimde müzik terapi tanımı. Süreç: Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, müzik terapinin etki alanları belirtilir. Pedagojik müzik terapinin tanımı yapılır.	
<i>2. Eğitimde Müzik Terapiye giriş</i>	
• Neden eğitimde müzik terapi? • Eğitimde müzik terapi etki alanları. • Eğitimde müzik terapi uygulama alanları. • Müzik temelli uygulamalar ve müzik terapi. • Müzik dersi ve müzik terapinin farkı. Süreç: Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, Eğitimde müzik terapinin etki alanları belirtilir.	
<i>3. Eğitimde Müzik Terapi Teknikleri</i>	
• Orff müzik terapi tanımı. • Kreatif müzik terapi tanımı. • Nordoff-Robbins Müzik terapi tanımı. • Sanat Terapi ve Dışa vurum tanımı. • Davranışçı bilissel yaklaşımlar tanımı. • Waldorf müzik terapi tanımı. Süreç: Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, farklı müzik terapi teknikleri tanıtılır ve görsel paylaşımlar yapılır.	
<i>Amaç ve Kazanımlar</i>	<i>Etkinlikler</i>
K1: Eğitimde ve özel eğitimde müzik terapinin işleyişi irdeler.	<i>Soru cevap</i>
K2: Müzik terapinin etki alanlarını irdeler.	<i>Soru cevap</i>
K3: Müzik dersi ve müzik terapinin farkını irdeler.	<i>Soru cevap</i>

İlk 60' "Müzik terapi nedir? Müzik terapi kimlere uygulanır? Müzik çalışmaları ve müzik terapinin farkları nelerdir?" konuları ele alınmış, ikinci 60' içerisinde "Pedagojik müzik terapi nedir? Özel eğitimde müzik nasıl algılanmalıdır?" konuları ele alınmış, son 60' içerisinde ise "Özel eğitimde müzik terapinin etki alanları nelerdir? Özel eğitimde kullanılan müzik terapi teknikleri nelerdir?" konuları öğretmenlerle paylaşılmıştır. Kazanımlar şu şekildedir:

K1	K2	K3
Eğitimde ve özel eğitimde müzik terapinin işleyişini irdeler.	Müzik terapinin etki alanlarını irdeler.	Müzik dersi ve müzik terapinin farkını irdeler.
<i>Bu kazanımda öğretmenlerin okul ortamında ve özel eğitim sınıfında öğrenci için müzikal hedefler belirleyip bu hedefleri kazanım boyutunda irdelemesi hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin müzik terapinin hangi sahalarda kullanabilir olduğunu ve hangi tekniklerin okul ve sınıf ortamında kullanabileceğini irdelemesi hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin sürekli tekrarlarla gerçekleşen enstrüman çalışmasının, şarkı çalışmasının ya da okul müzik dersinin müzik terapiden farkını irdelemesi, uygulayıcı ve uygulanan kişi arasında müzikal bağ kurarak terapötik bir ilişki içerisinde müzikal hedeflerle gelişimsel kazanımlar elde edilen pedagojik müzik terapi arasındaki farkı irdelemesi hedeflenmiştir.</i>

İKİNCİ HAFTA

Tablo Ek. 3.2 2. hafta eğitim planı ve işleyiş süreci

<i>Tarih</i>	<i>16.02.2018</i>
<i>Hafta</i>	<i>2.</i>
<i>Ders Süresi</i>	<i>60' + 60' + 60'</i>
1. Pedagojik Müzik Terapi	
• Pedagojik müzik terapi nedir? • Pedagojik müzik terapi yan dalları nelerdir? • Pedagojik müzik terapi uygulama alanları nelerdir? • Çocuk pedagojisinde müziğin önemi nedir? • Özel eğitimde pedagojinin tanımlanması. • Müzik temelli uygulamaların pedagojik olarak kazanımları.	
Süreç: Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, görsel paylaşımlar yapılır.	
2. Müzikal Bağ	
• Müzikal bağ ne demektir? • Müzikal bağ kimlerle kurulur? • Müzik bağ kurmak için gerekli elementler nelerdir? • Danışan - terapist ve öğrenci - öğretmen arasında kurulan müzikal bağın farkı? • Müzik bağ ve terapötik etki tanımı. • Güven çemberi tanımı. • Özel eğitimde kurulan müzikal bağ ve terapötik etkileri. • Özel eğitim ve interdisipliner çalışmaların müzikal etkileri.	
Süreç: Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, farklı müzik terapi teknikleri tanıtılır. Soru cevaplarla müzikal bağ irdelenir.	
3. Bireye Göre Kazanım Geliştirmek	
• BEP nedir? • BEP ve müzik temelli uygulamaların geliştirilmesi. • Bireye göre tanımlama nasıl yapılır? • Özel eğitimde bireye göre hedef belirlemek. • Özel eğitimde bireye göre yöntem belirlemek. • Özel eğitimde bireye göre kazanım elde etmek. • Özel eğitimde müziğin terapötik etkisine dair uygulama örnekleri.	
Süreç: Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, soru cevapla süreç irdelenir ve uygulama örnekleri öğretmenle paylaşılır.	
<i>Amaç ve Kazanımlar</i>	<i>Etkinlikler</i>
K1: Eğitimde müzik terapinin uygulama alanlarını deneyimler.	<i>Tanımlamalar, görsel materyallerler yapılır.</i>
K2: Özel eğitim müzik terapi tekniklerini irdeler.	<i>Soru ve cevap</i>
K3: Bireye göre kazanım geliştirmenin önemini irdeler.	<i>Soru ve cevap, uygulama örnekleri.</i>

İlk 60' "Müzikle ve terapötik ilişki ne demektir? Bireye göre kazanım belirlerken müzik nasıl yardım eder?" konuları ele alınmış, ikinci 60' içerisinde "Özel eğitim

öğretmeni müzikle nasıl bağ kurar? Neden okulda (eğitimde, pedagojik) müzik terapi?” konuları ele alınmış, son 60’ içerisinde ise “Özel eğitimde müzik neden iyileştirmez? Kişiye göre yöntem geliştirmek ve müzikal etki nedir?” konuları öğretmenlerle paylaşılmıştır. Kazanımlar şu şekildedir:

K1	K2	K3
Eğitimde müzik terapinin uygulama alanlarını deneyimler.	Özel eğitimde müzik terapi tekniklerini irdeler.	Bireye göre kazanım geliştirmenin önemini irdeler.
<i>Bu kazanımda öğretmenlerin pedagojik müzik terapi unsurlarını bireysel gelişim ve değişim alanları üzerinden irdelemesi hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin özel eğitimde kullanılan teknikleri irdelemeleri hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin özel eğitimde bireye göre hedef belirleme ve bu hedeflere göre kazanım elde etme ilkesini irdelemesi hedeflenmiştir.</i>

ÜÇÜNCÜ HAFTA

Tablo Ek. 3.3 3. hafta eğitim planı ve işleyiş süreci

<i>Tarih</i>	23.02.2018
<i>Hafta</i>	3.
<i>Ders Süresi</i>	60' + 60' + 60'
<i>1. Duyu Bütünleme ve Müzik Terapi Uygulamaları</i>	
• Duyu bütünleme tanımı. • Merkezi sinir sistemi tanımı. • Müziğin duyu bütünlemede önemi. • Vestibuler Duyu (denge) tanımı. • Proprioseptif Duyu (vücut farkındalığı) tanımı. • Taktıl Duyu (dokunma) tanımı. • Özel eğitimde duyuusal bütünleme çalışmaları ve müziğin terapötik etkisi. Süreç: Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, soru cevapla süreç irdelenir ve videolarla uygulama örnekleri öğretmenle paylaşılır.	
<i>2. Sistem Teknik ve Terimlerin Tanımı.</i>	
• Bilişsel davranışçı terapi tanımı. • Sensorimotor sistem tanımı. • Limbik sistem tanımı. • Kaygı bozukluğu tanımı. • Hiper-hipo/aktivite tanımı. • Ergoterapi tanımı. • Özel eğitimde kullanılan Nero-terapi tekniklerin tanımı. • Öğrenme güçlüğü tanımı ve müzik. • Howard Gardner Çoklu zeka kuramı ve özel eğitimde nasıl algılanır? Süreç: Yukarıdaki tanımlar öğretmenlerle paylaşılır. Müzik temelli uygulamaların tanımlara göre öğrenci üzerinde gerçekleştirebileceği kazanımlar, gelişim ve değişimler irdelenir.	
<i>3. Temel Ritmik Uygulama Örnekleri ve Değerlendirme</i>	
Süreç: Temel uygulama örnekleri ile öğretmenlerin bugüne kadar elde ettikleri kazanımlar arası bir bağ kurmaları sağlanır. Öğretmenlerin öğrencilerini analiz edebilme oranları değerlendirilir ve bu doğrultuda yapılan uygulama örneklerini öğrencilerine yönelik değerlendirmeleri sağlanır.	
<i>Amaç ve Kazanımlar</i>	<i>Etkinlikler</i>
K1: Duyu bütünleme ve müzikal bağlantı noktalarını sosyalleşme ve iletişim yönünden irdeler.	Soru cevap
K2: Bireyin hareketssel, müzikal, ritmik tepkisel analizini yapabilir.	Soru cevap, uygulama örnekleri.
K3: Özel eğitim müzik terapi tekniklerini deneyimler.	Uygulama örnekleri ve değerlendirme.

“Grupla Sosyalleşme, İletişim Kurmaya Yönelik Temel Düzey Müzik Terapi Uygulamaları ve Müzik Temelli Uygulamalar” konu başlığı üzerinde hareket edilmiştir. Süreç içerisinde öğretmenlere daha çok birebir uygulama örnekleri uygulanarak deneyim süreci pekiştirilmeye çalışmıştır. İlk 60’ temel uygulama örnekleri

öğretmenlerle paylaşılmış, ikinci 60’ içerisinde “*Duyu bütünleme ve Müzik Terapi*” konuları ele alınmış, son 60’ içerisinde ise öğretmenlerin gün içerisinde elde ettikleri deneyim ve bilgiler ışığında görsel ve yazılı materyallerde kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Kazanımlar şu şekildedir:

K1	K2	K3
Duyu bütünleme ve müzikal bağlantı noktalarını sosyalleşme ve iletişim yönünden irdeler.	Bireyin hareketssel, müzikal, ritmik tepkisel analizini yapabilir.	Özel eğitim müzik terapi tekniklerini deneyimler.
<i>Bu kazanımda öğretmenlerin bireyin iletişim ağlarının gelişimi ve sosyal etkileşime girebilmesi yönünden müzikal uygulamaların önemini irdelemesi hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin çalışacakları öğrencinin MEB özel eğitim programı sosyal, duygusal, duyuşsal, bilişsel, motor ve dil gelişimi göstergelerine göre farklı alanlar üzerinden betimleyebilme ilkesini irdeleyerek müzikal uygulamalar geliştirebilmesi hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin irdeledikleri özel eğitim müzik terapi tekniklerini nasıl ve ne amaç doğrultusunda kullanacaklarını belirleyebilmeleri hedeflenmiştir.</i>

DÖRDÜNCÜ HAFTA

Tablo Ek. 3.4 4. hafta eğitim planı ve işleyiş süreci

<i>Tarih</i>	02.03.2018
<i>Hafta</i>	4.
<i>Ders Süresi</i>	60' + 60' + 60'
1. Orff Müzik Terapi	
• Orff Müzik terapi nedir? • Orff Müzik terapi kullanım alanları. • Özel eğitim müzik terapi tekniği olarak Orff müzik terapi. <i>Süreç:</i> Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, soru cevapla süreç irdelenir ve videolarla uygulama örnekleri öğretmenle paylaşılır.	
2. Orff Müzik Terapi Uygulama Örnekleri.	
<i>Süreç:</i> Orff Müzik terapi örnekleri öğretmenle paylaşılır. Müzik temelli uygulamaların tanımlara göre öğrenci üzerinde gerçekleştirebileceği kazanımlar, gelişim ve değişimler irdelenir.	
3. Değerlendirme	
<i>Süreç:</i> Süreç hangi alanlarda daha etkili olabilir? Süreç nasıl devam ettirilebilir? Nasıl hedefler öğrenci gelişim/değişim süreci için geliştirilebilir? Orff müzik terapide gözlem/uygulama/değerlendirme sürecini öğretmen nasıl gerçekleştirebilir? Bu doğrultuda öğretmenlerin konuya dair değerlendirme yapmaları sağlanır.	
<i>Amaç ve Kazanımlar</i>	<i>Etkinlikler</i>
K1: Belirlediği hedefleri kazanım bağlamında değerlendirip müzik uygulamalarıyla birleştirebilir.	<i>Soru cevap</i>
K2: Bireye göre müzikal bir hedef belirler.	<i>Soru cevap, uygulama örnekleri.</i>
K3: Orff müzik terapi uygulamalarının kullanım alanlarını irdeler.	<i>Uygulama örnekleri ve değerlendirme.</i>

“Orff Müzik Terapi Uygulamaları” konu başlığı üzerinde hareket edilmiştir. Süreç içerisinde öğretmenlere daha çok birebir uygulama örnekleri uygulanarak deneyim süreci pekiştirilmeye çalışılmıştır. İlk 60’ bilişsel hedeflere yönelik Kreatif müzik terapi uygulamaları üzerine temel uygulama örnekleri öğretmenlerle paylaşılmış, ikinci 60’ içerisinde “Orff Müzik Terapi” konuları ele alınmış, son 60’ içerisinde ise öğretmenlerin gün içerisinde elde ettikleri deneyim ve bilgiler ışığında görsel ve yazılı materyaller de kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Kazanımlar şu şekildedir:

K1	K2	K3
Belirlediği hedefleri kazanım bağlamında değerlendirip müzik uygulamalarıyla birleştirebilir.	Bireye göre müzikal bir hedef belirler.	Orff müzik terapi uygulamalarını kullanım alanlarını irdeler.
<i>Bu kazanımda öğretmenlerin kişiye göre müzik temelli uygulamalar geliştirip terapötik bir sonuca ulaşabilmeleri hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin kişiye göre yöntem geliştirme ilkesinden yola çıkarak hedef belirleyebilmeleri hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin özel eğitimde yaygın olarak kullanılan müzik terapi tekniklerini irdelemesi hedeflenmiştir.</i>

BEŞİNCİ HAFTA

Tablo Ek. 3.5 5. hafta eğitim planı ve işleyiş süreci

<i>Tarih</i>	09.03.2018
<i>Hafta</i>	5.
<i>Ders Süresi</i>	60' + 60' + 60'
1. Nordoff-Robbins Müzik Terapi Uygulamaları	
• Nordoff-Robbins Müzik terapi tekniği nedir? • Nordoff-Robbins Tekniğinin Müzik terapi kullanım alanları. • Doğaçlamanın müzik terapide önemi. • Doğaçlamanın özel eğitimde önemi. • Ritmik ve hareket doğaçlamalarının özel eğitimde kullanımı. • Sezgisel/dışa vurum çalışmalarının pedagojide yeri. • Özel eğitim müzik terapi tekniği olarak Nordoff-Robbins müzik terapi. <i>Süreç:</i> Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, soru cevapla süreç irdelenir ve videolarla uygulama örnekleri öğretmenle paylaşılır.	
2. Simülasyon, Dramatizasyon ve Demonstrasyon	
Süreç: Öğretmenlerin bugüne kadar elde ettikleri kazanımlar arası bir bağ kurmaları sağlanır. Bu kazanımlar doğrultusunda bir simülasyon ortamı geliştirmeleri istenir. Bu simülasyona göre belirledikleri engel grubundan bir öğrenci için kazanımlar geliştirmeleri, bu kazanımları gözlem/hedef/uygulama/değerlendirme sürecine tabi tutmaları istenir. Bu süreci bir Dramatizasyon ile demostre etmeleri sağlanır.	
3. Değerlendirme	
Süreç: Öğretmenlerin simülasyon, dramatizasyon ve demonstrasyon sürecini değerlendirmeleri sağlanır. Öğrenme türlerinden bilişsel öğrenme türünün daha çok deneme - yanılma - öğrenme alt başlığı ile öğrencilerini analiz edebilme, belirledikleri hedefe müzikal kazanım geliştirebilme oranları değerlendirilir ve bu doğrultuda yapılan uygulama örneklerinin öğrencilerine yönelik değerlendirmeleri sağlanır. Elde edilen veriler ışığında öğrenci ile müzikal bağ kurmak ve terapötik sürecin işleniş üzerine değerlendirme yapılır.	
<i>Amaç ve Kazanımlar</i>	<i>Etkinlikler</i>
K1: Nordoff ve Robbins müzik terapi uygulamalarını deneyimler.	<i>Soru cevap</i>
K2: Belirlediği hedefin kazanımını müzikal olarak irdelendirir.	<i>Soru cevap, uygulama örnekleri.</i>
K3: Terapötik ilişkinin farkına varır.	<i>Uygulama örnekleri ve değerlendirme.</i>
K4: Bireye göre hedef kazanım bağlamında değerlendirme yapabilir.	<i>Soru cevap, uygulama örnekleri ve değerlendirme.</i>

“Nordoff -Robbins (NRMTM)Müzik Terapi Uygulamaları” konu başlığı üzerinde hareket edilmiştir. Süreç içerisinde öğretmenlere daha çok birebir uygulama örnekleri uygulanarak deneyim süreci pekiştirilmeye çalışılmıştır. İlk 60’ Nordoff-Robbins müzik terapi uygulamaları üzerine temel uygulama örnekleri öğretmenlerle paylaşılmış, ikinci 60’ içerisinde müzik terapi eğitimlerinde sıklıkla kullanılan simülasyon/dramatizasyon

adı verilen örnek vakaları dramatize/kurgu yolu ile canlandırma/inceleme konuları ele alınmış, son 60' içerisinde ise öğretmenlerin gün içerisinde elde ettikleri deneyim ve bilgiler ışığında görsel ve yazılı materyallerde kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Kazanımlar şu şekildedir:

K1	K2	K3	K4
Belirlediği Hedefin Kazanımını Müzikal Olarak İrdeler.	Bireye Göre Hedef Kazanım Bağlamında Değerlendirme Yapabilir.	Terapötik İlişkinin Farkına Varır.	Nordoff ve Robbins Müzik Terapi Uygulamalarını Deneyimler.
<i>Bu kazanımda öğretmenlerin amaç doğrultusunda bilinçli olarak müzikal unsurları kullanmaları hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin elde ettikleri sonuçları değerlendirip gerektiğinde yeni planlar geliştirebilmeleri hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin bireyle kurulan müzikal bağın önemi ve elde edilen sonucun terapötik etkisini irdeleyebilmeleri hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin özel eğitimde yaygın olarak kullanılan müzik terapi tekniklerini irdelemesi hedeflenmiştir.</i>

ALTINCI HAFTA

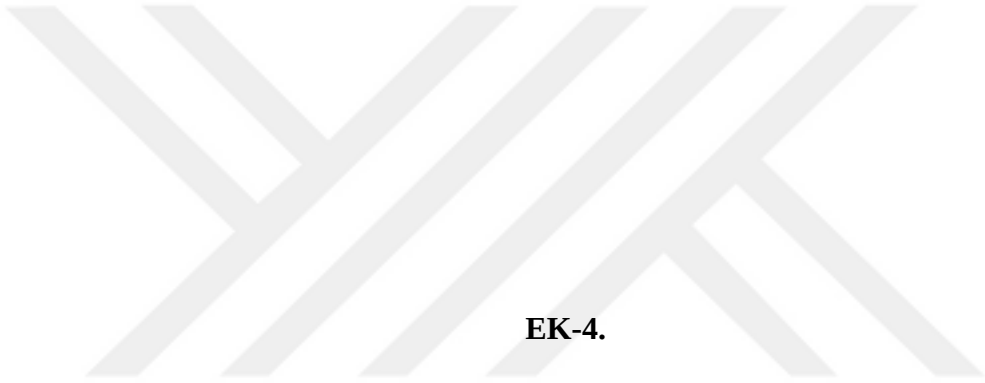
Tablo Ek. 3.6 6. hafta eğitim planı ve işleyiş süreci

<i>Tarih</i>	16.03.2018
<i>Hafta</i>	6.
<i>Ders Süresi</i>	60' + 60' + 60'
1. Kreatif Müzik Terapi Uygulamaları	
• Kreatif Müzik terapi tekniği nedir? • Kreatif Tekniğinin Müzik terapide kullanım alanları. • Sanat/Bilişsel/Rekreasyonel/Ergo/Rehabilitatif terapi modellerinde materyal kullanımının önemi. • Özel eğitim ve motor rehabilitasyon. • Özel eğitim ve duyuşsal rehabilitasyon. • Özel eğitim ve sosyalleşme üzerine müziğin etkisi. • Temel ritmik çalgıların kullanımı. • Materyal kullanımının pedagojik müzik terapide önemi. • Doğaçlamaya dayalı sezgisel/dışa vurum çalışmalarının pedagojide yeri. • Özel eğitim müzik terapi tekniği olarak Kreatif müzik terapi modeli. <i>Süreç:</i> Yukarıdaki başlıklar tanımlanır, soru cevapla süreç irdelenir ve videolarla uygulama örnekleri öğretmenle paylaşılır.	
2. Simülasyon, Dramatizasyon ve Demonstrasyon	
Süreç: Öğretmenlerin bugüne kadar elde ettikleri kazanımlar arası bir bağ kurmaları sağlanır. Bu kazanımlar doğrultusunda bir simülasyon ortamı geliştirmeleri istenir. Bu simülasyona göre belirledikleri engel grubundan bir öğrenci için kazanımlar geliştirmeleri ve bu kazanımları gözlem/hedef/uygulama/değerlendirme sürecine tabi tutmaları istenir. Bu süreci bir Dramatizasyon ile demostre etmeleri sağlanır.	
3. Değerlendirme	
Süreç: Öğretmenlerin simülasyon, dramatizasyon ve demonstrasyon sürecini değerlendirmeleri sağlanır. Öğrenme türlerinden bilişsel öğrenme türünün daha çok deneme - yanılma - öğrenme alt başlığı ile öğrencilerini analiz edebilme oranları değerlendirilir ve bu doğrultuda yapılan uygulama örneklerini öğrencilerine yönelik değerlendirmeleri sağlanır.	
<i>Amaç ve Kazanımlar</i>	<i>Etkinlikler</i>
K1: Kreatif müzik terapi uygulamalarını deneyimler.	<i>Soru cevap</i>
K2: Kişiyeye göre yöntem geliştirme ilkesinin önemine varır.	<i>Soru cevap, uygulama örnekleri.</i>
K3: Müzikal bağ kurmanın farkındalığına varır.	<i>Uygulama örnekleri ve değerlendirme.</i>
K4: Bireye göre hedef kazanım bağlamında çoklu değerlendirme yapabilir.	<i>Soru cevap, uygulama örnekleri ve değerlendirme.</i>

“Kreatif Müzik Terapi Uygulamaları” konu başlığı üzerinde hareket edilmiştir. Süreç içerisinde öğretmenlere daha çok birebir uygulama örnekleri uygulanarak deyim süreci pekiştirilmeye çalışılmıştır. İlk 60’ içerisinde sanat terapi, ergo terapi ve interdisipliner terapi alanlarının kullanımı mümkün kılan ve geniş bir yelpazede uygulama alanı sergileyen Kreatif müzik terapi uygulamaları üzerine temel uygulama

örnekleri öğretmenlerle paylaşılmış, ikinci 60' içerisinde müzik terapi eğitimlerinde sıklıkla kullanılan simülasyon/dramatizasyon adı verilen örnek vakaları dramatize/kurgu yolu ile canlandırma/inceleme konuları Kreatif müzik terapi bağlamında ele alınmış, son 60' içerisinde ise öğretmenlerin gün içerisinde elde ettikleri deneyim ve bilgiler ışığında görsel ve yazılı materyallerde kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Kazanımlar şu şekildedir:

K1	K2	K3	K4
Bireye Göre Hedef Kazanım Bağlamında Çoklu Değerlendirme Yapabilir.	Kişiyeye Göre Yöntem Geliştirme İlkesinin Önemine Varır.	Müzikal Bağ Kurmanın Farkına Varır.	Kreatif Müzik Terapi Uygulamalarını Deneyimler.
<i>Bu kazanımda öğretmenlerin hedefledikleri gelişim alanı üzerinden elde ettikleri kazanımın hangi ikincil alanlara etki ettiğini ve bu alanlar üzerinden gelişiminin nasıl yönlendireceğini bilme durumları hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin kişiyeye göre yöntem geliştirme ilkesini MEB BEP (Bireyselleştirilmiş eğitim programı) ilkesinden yola çıkarak müzik temelli kazanımları değerlendirme durumları hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin bireyle gerçekleştirecek güven çemberinin, sonu meydana gelecek ve eğitimde müzik terapinin en birincil unsuru olan iki kişi arasında kurulan müzikal bağın önemini kavraması hedeflenmiştir.</i>	<i>Bu kazanımda öğretmenlerin özel eğitimde yaygın olarak kullanılan müzik terapi tekniklerini diğer alanlarla birleştirerek neden sonuç ilişkisini irdelemesi hedeflenmiştir.</i>

EK-4.

**ARAŞTIRMANIN II. EVRESİ VE ÜÇÜNCÜ AMACA İLİŞKİN VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

Özel Eğitimde Pedagojik Müzik Terapi Eğitimi

ÖEPMTE Sonrası Eğitim / Eğitim Kazanımları Değerlendirme Formu

- Katıldığınız Eğitimi özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme ilkesine uygunluğu yönünden değerlendiriniz.

- Eğitimi özel eğitimde müzik uygulamalarının birey davranışına etkisi yönünden değerlendiriniz.

- Eğitimi özel eğitimde müzik uygulamalarının gelişim alanlarına etkisi yönünden değerlendiriniz.

- Eğitimi özel eğitimde müzik uygulamalarının iletişime etkisi boyutunda değerlendiriniz.

- Eğitimi özel eğitimde kullanılabilirliği yönünden değerlendiriniz.

- Eğitimi derslerinize yardımcı bir yöntem yönünden değerlendiriniz.

Eğitimde sunulan örnekler göz önünde tutularak, müziğin terapötik etkisi özellikle hangi zeka gerilik düzeyi tanısı almış bireylerin eğitiminde kullanılabilir, değerlendiriniz.

- Size sunulan ve özel eğitimde engellilik düzeylerine göre hazırlanmış özel eğitimde pedagojik müzik terapi uygulamaları adlı kazanım ve derecelendirme yönergelerinin işlevselliğini değerlendiriniz.

- Eğitimi aşağıda sıralanan alanlara yönelik değerlendiriniz:

— Bilişsel:

— Akademik:

— Psiko-motor:

— Hareket becerisi:

— Duyusal:

— Dikkat:

— Algı:

— Soyut Düşünme:

— Kinestetik öğrenme:

— Konuşma becerisi:

- Eğitimde uygulanan pedagojik müzik terapi örnekleri şu yönü/yönleriyle faaliyeti özel eğitimde kullanır kılmaktadır?

— Müzik yönü:

— Ritim uygulaması yönü:

— Şarkı yönü:

— Hareket yönü:

— Oyun yönü:

— Diğer:

- Eğitimde kullanılan çalgıları değerlendiriniz.

- Eğitimde kullanılan materyalleri değerlendiriniz.

- Eğitim öncesi ve sonrasında sizlere sunulan yazılı ve görsel materyallerin işlevselliğini değerlendiriniz.

- Eklemek İstedikleriniz:

Araştırmanın II. evresini oluşturan altı haftalık pedagojik müzik terapi eğitimine katılım gösteren 4 öğretmene eğitim sonrası aşağıdaki açık uçlu sorular yöneltilmiş ve “öğretmen gözünden; özel eğitimde müzik uygulamalarının terapötik etkilerinin saptanması” ve “öğretmenlerin özel eğitimde müzik terapi üzerine kazandıkları yeterliliklerin tespiti” tüm boyutlarıyla değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmanın II. evresinden sonra öğretmenlere uygulanan bu form aynı zamanda uygulanan eğitim programının öğretmen gözünde değerlendirmesini de kapsamaktadır. Altı

haftalık eğitim süreci sonunda on iki hafta sürecek III. evreye dahil olmak isteyen iki gönüllü öğretmenden dönüt alınmasının yanında, araştırmanın mantıklı bir çerçevede hareket etmesi adına bütün öğretmenlerden alınan veriler eylem araştırması normlarına göre işlenmiş ve burada paylaşılmıştır.

Eğitim / Eğitim Kazanımları Değerlendirme Formu: Formun yarı yapılandırılmış kısmında öğretmenlere aşağıdaki yönergeler verilmiştir. Buna göre öğretmen dönütleri şu şekildedir.

Katıldığınız eğitim programını “özel eğitimde kişiye göre yöntem geliştirme” ilkesi bakımından değerlendiriniz.

Ö1: Son derece dikkat çekici ve eğlenceli olması sebebiyle, direkt olarak bireye uygulanıp kazanım elde edilebilecek bir terapi yöntemi. Ancak uzun bir hazırlık dönemi gerektirmesi ve zaman alıcı olması nedeniyle sürekli olarak kullanılabilirliği aklımda soru işaretleri yaratıyor.

Ö2: Bu eğitimde, terapi sayesinde öğrencilerimize yönelik birçok davranış geliştirme metodunun başarıyla uygulanabileceği düşünüyorum. Müzik terapinin hangi yöntemleri kullanarak yapılabileceğinin örneklerle detaylı anlatılması eğitimin en başarılı yönüydü.

Ö3: Verilen eğitim ile öğrendiğimiz terapi uygulaması, şu an kullanmakta olduğumuz yöntemlerin dışında alternatif bir yöntem olarak son derece değerlidir. Ancak kullanılan her yöntemin her öğrenci için uygulanabilirliği tartışılır.

Ö4: Fazla vakit alıyor.

Katıldığınız eğitim programını, “özel eğitimde müzik uygulamalarının davranışa etkisi” bakımından değerlendiriniz.

Ö1: Çocukların şarkı ve oyunları sevmeleri ve bunlar aracılığıyla öğrenme yeteneklerinin artması ispatlanmış bir gerçek. Müzik terapi yönteminin de öğrencinin davranış değiştirmeye uygunluğu tartışılmaz. Bununla birlikte müziğin tüm insanlar tarafından kabul gören bir sanat olması öğrenciler açısından müzik dersinin diğer derslerin önüne geçmesi gibi bir sorun da ortaya çıkabilir. Küçük bir olasılık olsa da bu durum öğretmeni zorlayabilir.

Ö2: Müziğin hem rahatlatıcı hem de motive edici bir yönü olduğu için olumlu davranış geliştirip olumsuz davranışı ortadan kaldırabilir. Ancak müzik uygulamalarının bazı öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yaratıp o davranışı daha da arttırabilir.

Ö3: Müzikli terapi uygulaması bazı çocukları sakinleştirip dikkatini toplamayı ve odaklamalarını kolaylaştırıyor. Fakat Müziğe, sese, harekete, fazla duyarlı çocuklarda ağlama, ortamda durmak istememe ve krize girmesine neden olabilir.

Ö4: Müzik uygulamaları ile bir kazanım üzerinden çalışırken eş zamanlı olarak davranışsal alanda birçok etkisi olduğunu gördüm. Yine de öğrenci ile tek bir uygulamaya odaklanmak oldukça zor.

Katıldığınız eğitim programını, “özel eğitimde müzik uygulamalarının, gelişim alanlarına etkisi” bakımından değerlendiriniz.

Ö1: Verilen bu eğitimin iletişim becerileri ve sosyal anlamda çocuğa katkısı yadsınamaz. Ayrıca kas koordinasyonlarına da etkisinin büyük olduğu düşünüyorum. Olumsuz etkisi ise işitsel, görsel, hareket ve taklit becerilerinin bir arada olması nedeniyle bazı öğrencileri zorlayabilir.

Ö2: Bu eğitimde gelişim alanı içinde yer alan öğrencilerin davranışlarını değiştirme, bir başka deyişle yeni davranışlar öğrenme/edinme ve bunları yaşamlarına adapte etme anlamında faydalı olduğunu gördüm. Aynı şekilde hareket, algı ve akademik olarak öğrencilere olumlu şeyler katacaktır.

Ö3: Verilen eğitim, genel olarak tüm gelişim alanlarına hitap eden bir uygulamadır. Sadece, fiziksel gelişim alanında katkılarının diğer alanlara göre daha az olduğunu düşünüyorum.

Ö4: Veri elde edilememiştir.

Katıldığınız eğitim programını, “özel eğitimde müzik uygulamalarının iletişime etkisi” boyutunda değerlendiriniz.

Ö1: Verilen eğitimde, kısa cümlelerin kullanılması ve şarkılı oyunların yer alması, uygulanacak öğrencilerin konuşma becerilerinin artmasına katkı sağlayabilir. Ancak şarkı, tekerleme, sayıma gibi tekrarları yapan bazı çocuklar bu konuşmayı, normal diyalogu aktarmayabilir.

Ö2: Müzik uygulaması sayesinde öğrencinin öğretmeni ile iletişime geçmesinin sonrasında diğer insanlarla da iletişime geçmesini sağlayabilir. Bu da sosyalleşmesine olumlu etki eder.

Ö3: Otizmlı çocuklarda konuşma çok az ya da hiç olmadığı için müzikle dikkatini çekip, anlatmak istenilen bu yolla anlatılabilir. Fakat sese karşı duyarlı çocuklarda tam tersi etrafla olan iletişimi kesebilir.

Ö4: Müzikle sakinleşen öğrenciler için iletişime olumlu etki ettiği söylenebilir. Fakat her öğrenci müzikten olumlu şekilde etkilenmeyebilir.

Katıldığınız eğitim programını, “özel eğitimde kullanılabilirliği” açısından değerlendiriniz.

Ö1: Dikkat çekici, güdülenmeye yardımcı olması istendik ve olumlu yönü. Her kazanım için kullanılabilir mi emin değilim. Arşiv oluşturmakta oldukça zor gibi.

Ö2: Bu eğitim oldukça sade ve anlaşılır olduğundan, kolayca uygulanabilmektedir. Bu yüzden eğitim alanında uygulanması, amaca yönelik yeni yöntemlerin de geliştirilmesi ile son derece olumlu olacaktır. Yine de bazı öğrencilerde kullanımının zor olduğunu belirtmek zor olmaz.

Ö3: Bütün alanlarda kazanıma yönelik olarak uygulanabilir. Fakat dikkat dağıtıcı yanı var. Kazanım yerine öğrenci müziğe odaklanabilir.

Ö4: Birebir uygulanması gereken bir yöntem. Kalabalık sınıfların dinamikleri için zor.

Katıldığınız eğitim programını, “derslerinize yardımcı bir teknik” olarak değerlendiriniz.

Ö1: Öğretilen uygulama, eğlenceli ve dikkat çekici olması nedeniyle öğrencinin/öğrencilerin ilgisinin dağıldığı bir anda tekrar odaklayabilmek anlamında kullanılabilir. Müzik ve oyunun birleşimi olduğunu düşünürsek çocuk açısından her zaman talep edilebilir. Bunun yanında üretmek, farklılık anlamında uygulayıcı zorlanabilir. Her kazanım ve her gelişim alanında faydalanmak güç görünüyor.

Ö2: Derslerde kazandırmak istediğimiz bazı davranışları bu uygulama ile kazandırabiliriz. Bu açıdan bizim için yeni bir yöntem teşkil etmiştir.

Ö3: Öğrencinin ilgi alanı doğrultusunda müzik dinleme, şarkı söyleme v.b. etkinlikler öğrenme becerisini arttırabilir. İlgisi olmayan öğrenciler için kullanımı zor.

Ö4: Dil ve iletişim becerisi için yöntem olarak kullanılabilir. Kalabalık bir sınıfta toplu halde yapmak zor, birebir çalışılması gerekir.

Katıldığınız eğitim programı boyunca sunulan örnekleri göz önünde tuttuğunuzda, müziğin terapötik etkisi, özellikle hangi zekâ gerilik düzeyi tanısı almış bireylerin eğitiminde kullanılabilir?

Ö1: Müzik terapinin asıl amacı rehabilitasyon, özel eğitim ve geliştirme olduğuna göre her düzeyde zihin engeli olan bireylerde kullanılabilir. Ancak bunun yanı sıra işitme, görme, fiziksel engeli de varsa uygulama zorlaşabilir.

Ö2: Uygulama çok ağır olmayan, hafif düzeyde zihinsel geriliği olan öğrencilere uygulanabilir. Diğer ağır düzeydeki öğrencilere ise kazanımlarının daha düşük oranda gerçekleşir. Bütün zeka gerilik düzeyinde ki öğrencilere uygulanamaz.

Ö3: Aldığımız eğitimde öğretilen metotlar, hafif ve orta düzey zihinsel engelli çocuklarda, atipik otizm ve asperger sendromu yaşayan çocuklarda kullanılabilir. Ancak ağır düzey zihinsel engelli çocuklarda ve orta-ağır düzey otizmlı çocuklarda kullanılmasını zor buluyorum.

Ö4: Hafif ve orta düzey zihinsel engel için kullanılabilir. Ağır düzey için kullanmak oldukça zor.

Katıldığınız eğitim programında size sunulan “zeka gerilik düzeylerine göre hazırlanmış özel eğitimde pedagojik müzik terapi uygulamalarının” kazanım ve derecelendirme yönergelerinin işlevselliğini değerlendiriniz.

Ö1: Bilişsel, duyuşsal, sosyal, devinimsel gibi birçok ihtiyacımız ve doyurulması gereken başarı, mutluluk gibi duygularımızın olması nedeniyle derecelendirmenin işlevsel olduğu düşünüyorum. Bununla birlikte tüm alanların alt basamaklarına kadar istenen gelişim her zaman elde edilemeyebilir.

Ö2: Bize sunulan eğitimde derecelendirilmiş yönergelerin işlevselliği açısından bakıldığında bizlere ne yapacağımız konusunda bilgiler sunulmuştur. Bu sayede bu uygulamayı daha iyi kavrayabildik.

Ö3: Veri elde edilememiştir.

Ö4: Eğitim kazanımlar müzik aracılığı ile olumsuz davranışları kontrol altına almak, bu davranışları analiz edebilmek ve davranışları müzik yolu ile iyileştirebilmek üzerine kurgulanmış. Çeşitli müzik aletleri ile gerçekleştirilen doğaçlamalar, şarkı söyleme vb. müzikal yöntemler; engelli öğrenciler üzerinde olumlu kazanımlar sağlar. Ancak metodu uygulayan kişinin uygulama öncesi ve sonrasında tecrübelerini iyi analiz edebilen kişiler olması gerçeği var bence. Aşırı müzikal kazanımlar ve aşırı bir hazırlık gerekli bunun yanında eğitimin her engelli öğrenci için uygulanabilirliği mümkün gibi durmuyor.

Katıldığınız eğitim programını genel bir bakış açısıyla değerlendiriniz.

Ö1: Eğlenceli ve dikkat çekici bu eğitim uygulaması, büyük oranda çocukların hayatlarında ilk defa görecekları işitsel, görsel, dokunsal materyalleri de içeriyor ve bu bağlamda çocukları daha en başından yakalıyor. Ancak ne yazık ki grup çalışmasına uygun değil, bireysel çalışmalara daha yatkın. Tabi ben özel eğitim boyutundan bahsediyorum araştırmacının bahsettiği “örgün eğitim yapan okullar da grup müzik terapisini” zaten uygulama durumumuz yok. Bu yüzden özel eğitim kurumunda ya bir müzik terapist olmalı ya da çok sabırlı, analitik gözlemi çok güçlü bir öğretmen olmalı ki uygulamalar grupla yapılabilir.

Ö2: Eğitimin olumlu yönleri daha çoktur çünkü uygulama hem yeni bir bakış açısına sahip. Öğretmen yeni bir yöntem sağlamakta, hem de ulaşılmak istenilen amaca dönük yardımcı olmaktadır.

Ö3: Son derece eğlenceli ve kolay bir uygulama olan bu metotlar sayesinde öğrenciyi pekiştirme ve duyuşsal uyarım konularında yeni fikirleri öğrenip kendi eğitimlerimize adapte etme anlamında olumlu kazanımlar sağladık. Ancak eğitim, şu anki öğrencilerimin engel düzeyine tam olarak hitap etmiyordu. Eğitim daha ziyade temel öğrenebilen ve eğitilebilen zihinsel engelli bireylere yönelik. Ben şu an ağır düzeydeki çocuklarla çalışıyorum.

Ö4: Kazanımların uygulanmasında oldukça yardımcı. Öğrenci üzerinde beklentilerimi nasıl ayarlamalıyım bilemiyorum. Her çocuk aynı değil çünkü.

Katıldığınız eğitim programını aşağıda sıralanan kazanım alanları doğrultusunda değerlendiriniz.

Bilişsel Kazanımlar:

Ö1: Kodlama ve akılda kalıcılık bakımında son derece faydalı olur. (Örneğin 1’den 10’a kadar şarkı yardımıyla saymak.)

Ö2: Bu anlamda uygulama, öğrencinin hem davranışına hem becerisine hem de sosyalleşmesine olumlu yönde etki edecektir.

Ö3: Öğrenci dinlediği bir şarkıda birden çok kavram öğrenebilir.

Ö4: Veri elde edilememiştir.

Akademik Kazanımlar:

Ö1: Özellikle 1-4 sınıflar arası 1. kademe öğrencilere matematik, okuma yazma vb. derslerde, her kazanım için uygulanması da faydalı olur.

Ö2: Gelişimsel alanda olan ilerleme, bu uygulama ile akademik alanda da kaydedilebilir.

Ö3: Ezberlemekte zorlandığı bir konuyu zihninde kalacak bir şarkıyla öğrenmesi kolaylaşmaktadır.

Ö4: Dersin daha eğlenceli hale gelmesini sağlar.

Psiko-motor Gelişim Kazanımları:

Ö1:Ritim, dans, hareket, eşlik etme, taklit etme vb. psiko-motor becerilere kesinlikle katkı sağlar.

Ö2: Müziğin hem duyu bütünlemesine hem de müziğe bedenin hareket tepkisi ile, psiko motor gelişimi sağlanabilir.

Ö3: Öğrenci müzik aleti çalarken, küçük ve büyük kas gelişimi sağlanır.

Ö4: Veri elde edilememiştir.

Hareket Becerisi Kazanımları:

Ö1: Fiziksel bir engeli olmayan, buna karşılık zihinsel engeli olan bireylerin hareket potansiyellerini ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Müzik eşliğinde yapılan hareketler, kas gelişimine, ince motor gelişimine etki eder ve hareket becerisi kazandırır.

Ö2: Müzik eşliğinde yapılan hareketler, kas gelişimine ince motor gelişim etki eder ve hareket becerisi kazandırır.

Ö3: Öğrenciye müziğe uygun dans etme, hareket etme becerisi kazandırır.

Ö4: Hareket becerisine üst düzey katkı sağlar.

Duyusal Gelişim Kazanımları:

Ö1:Uygulayıcı / Öğretmen / Ebeveyn ile olumlu ve güçlü bir bağ kurmak için yararlanılabilir.

Ö2: Müziğin rahatlatıcı ve motive edici özelliği duyu bütünleme ve duyusal davranış ile ilişki kurması sağlanabilir.

Ö3: Öğrencinin dinleme becerisini geliştirir.

Ö4: Veri elde edilememiştir.

Dikkat geliştirme Kazanımları:

Ö1:Dikkat çekici, eğlenceli yanı en büyük avantajıdır.

Ö2: Müzik ile birlikte mekân ortadan kalkarak öğrenci yaptığı şeye odaklanır. Tam tersi olarak dikkati de dağılabilir.

Ö3: Öğrencinin müzik aletini çalan birisini izlemesi, dikkat süresini uzatır.

Ö4: Dikkatini toplamasına olumsuz etki gösterebilir.

Genel Algı Geliştirme Kazanımları:

Ö1: Bireyin / öğrencinin dikkatini çekeceği için algılama ve uygulamaya olumlu etkisi olacaktır.

Ö2: Gelişimsel anlamda müzik algı konusunda da olumlu etkiler ortaya koyar.

Ö3: Etrafında gerçekleşen olayları algılayıp, yorumlayabilme becerisini artırır.

Ö4: Veri elde edilememiştir.

Soyut Algı/Düşünme Becerisi Kazanımları:

Ö1: Sevgi, heyecan, korku vb. kavramları güçlendirmek / zayıflatmak için kullanılabilir.

Ö2: Öğrencilerin müzik uygulaması ile soyut düşünme becerileri artacaktır.

Ö3: Müzik ritmiyle ya da şarkı sözleriyle öğrencinin hayal gücünü geliştirmesine yardımcı olur.

Ö4: Otizmli öğrencide soyut düşünmek pek mümkün değil.

Kinestetik Öğrenme Kazanımları:

Ö1:Müzik eşliğinde bir ront, gösteri yapma, rol alma, dolayısıyla toplum içinde bir yer edinmeye yardımcı olur.

Ö2: Müzik eşliğinde yapılan danslar, hareketler unutulmaz. Bu da kinestetik öğrenmeye olumlu etki yapacaktır.

Ö3: Ritme uygun hareket ederek öğrenmesini kolaylaştırır.

Ö4: Veri elde edilememiştir.

Konuşma Becerisi Kazanımları:

Ö1: *Tekerleme, sayışma, şarkı sözü çocukların en kolay öğrendiği unsurlardır. Bu nedenle konuşma anlamında olumlu katkısı olacaktır.*

Ö2: *Müzik uygulaması ile konuşma becerisi de kazandırılabilir ve geliştirilebilir.*

Ö3: *Şarkılarla öğrencinin kelime haznesini geliştirir.*

Ö4: *Yanında başka konuşma terapileri de alınarak fayda sağlayabilir.*

Katıldığınız eğitim programını uygulanan pedagojik müzik terapi yönteminin hangi yönleri, bu faaliyeti özel eğitimde kullanılabilir kılmaktadır?

Müzik Yönü:

Ö1: *Müzik sesinden rahatsız olmuyorsa uygulanabilir.*

Ö2: *Rahatlatıcı, motive edici ve dikkat açısından uygulanabilir bir yöntemdir.*

Ö3: *Veri elde edilememiştir.*

Ö4: *Veri elde edilememiştir.*

Ritim Uygulaması Yönü:

Ö1: *Küçük kasları yeterince gelişmemiş ise kullanılabilir.*

Ö2: *Ritim hareketleri öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarına yardımcı olabilmesi anlamında eğitimi değerli kılmaktadır.*

Ö3: *Veri elde edilememiştir.*

Ö4: *Veri elde edilememiştir.*

Şarkı Yönü:

Ö1: *Dil gelişimi bakımından önemli ve kullanışlı.*

Ö2: *Veri elde edilememiştir.*

Ö3: *Veri elde edilememiştir.*

Ö4: *Veri elde edilememiştir.*

Hareket Yönü:

Ö1: *Müzik eşliğinde hareket etme, taklit etme, spor yapma gibi etkinliklerle birleştirilebilir.*

Ö2: *Müzik terapisi ile hareket becerisi kazandırılabilir.*

Ö3: *Veri elde edilememiştir.*

Ö4: *Veri elde edilememiştir.*

Oyun Yönü:

Ö1: *Oyun; öğrenmeye, sosyalleşmeye, iletişime, dil gelişimine giden en kısa yoldur. Oyun yönü, oldukça güçlü ve olumlu bir yöndür.*

Ö2: *Müzik terapi yönteminin öğretilecek olan davranışı oyunlaştırarak amaca ulaşılması, eğitimin önemli ve kullanılabilen olan yönüdür.*

Ö3: *Veri elde edilememiştir.*

Ö4: *Veri elde edilememiştir.*

Diğer:

Ö1: *Farklı materyallerin kullanılması, orijinal / özgün fikirlere açık olması, geliştirilebilir olması.*

Ö2: *Veri elde edilememiştir.*

Ö3: *Motor yönü özel eğitimde kullanılabilir klmaktadır.*

Ö4: *Veri elde edilememiştir.*

Eğitim sırasında kullanılan enstrümanları değerlendiriniz.

Ö1: *Birkaç farklı enstrüman kullanan bir uygulayıcı ile çok verimli hale gelebilir ama hayatında flütten başka bir şey çalamayan ben gibi birisi için zor bir uygulama. Dolayısıyla uygulayıcı bunun eksikliğini hissedecektir.*

Ö2: Bu uygulamada kullanılan davul, tef, çingirak v.b. çalgıların hepsi sizinde dediğiniz gibi başlangıç için ve müzik bilgisi olmayan bir öğretmenin öğrencisine faydalı olabilmesi için uygundu ve amaca dönük çalışmalar yapılması için yeterli. Ancak uygulamadaki bazı çalgılar öğrencileri olumsuz tepkiye itebilir. Örneğin davul nasıl kullanacağını bilmeliyiz yoksa öğrenci ani bir sestən irkilebilir ve tamamen içine kapanabilir.

Ö3: Kullanılan tef, davul, gitar, ritim çubukları gibi farklı enstrümanlar çocuğun ilgisini çekip kullanabileceği en doğru temel enstrümanlar.

Ö4: Müzik birikimi olmayan bir öğretmen için bu çalgıların seçimi çok uygundu. Başlangıç temel hedefler, temel uygulamalar için temel çalgılar sizinde söylediğiniz gibi. Ama benim şu an çalıştığım öğrencilere bu çalgılarla ritim tutmasını göstermeden önce bunun çalgı olduğunu, ağzına götürmemesi, atmamasını öğreteceğim çok yoğun bir süreçten geçmesi gerekiyor.

Eğitimde kullanılan materyalleri değerlendiriniz.

Ö1: Basit, evde hazırlanabilen, ekonomik materyaller olmaları ve renkli dikkat çekici objelerden oluşması olumlu yönleridir. Ancak bazen kullanılan materyalin ya da enstrümanın hedefi / davranışı ya da amaçlanan şeyi gölgede bırakma riski de var. Bu da kazanımının önüne geçebilir.

Ö2: Uygulama sırasında kullanılan materyaller özel eğitim gerektiren çocuk için son derece uygun ve oldukça kullanımı basit, merak uyandıran materyallerdi. Bu bağlamda çocukta yeni bir davranış geliştirmek ve kazanım elde etmek anlamında oyunlaştırıp çocuğa uygulamak davranış gelişimine katkı sağlayacaktır.

Ö3: Kullanılan materyaller, eğitimin amacına uygun son derece kolay kullanılabilen, basit öğrencinin dikkatini çekmeye yönelik materyallerden oluşmuş.

Ö4: Eğitim bilgilendiriciydi. Teorik bilgiler de yeterliydi. Uygulamalar da tane tane ve açıklayıcıydı ama öğrenci üzerinde uygulama bakımından çok aydınlatıcı değildi.

Eğitim öncesi ve sonrasında sizlere sunulan, yazılı ve görsel materyalleri işlevsellikleri açısından değerlendirirsiniz.

Ö1: Sunulan bilgi ve uygulamalar son derece yeterli. Ancak uygulama sırasında haftada bir gün 1,5-2 saat aralıksız çalışmak yerine parça parça yarım saatten 3-4 gün uygulama yapmak, eğitimi özümsemek anlamında daha iyi olabilirdi.

Ö2: Sunulan yazılı metinler ve görsel materyaller, müzikle terapi uygulamasının içeriği, uygulanışı, sonuçları, dikkat edilmesi gereken hususlar anlamında son derece yeterliydi. Detaylı, örneklendirilmiş, sonuçlarıyla açıklanmış bir bilgilendirme süreci yaşadık. Bu bağlamda, yeterli bilgi donanımı ile başladığımız eğitim sürecinin son derece başarılı geçtiğini söyleyebilirim. Almış olduğumuz uygulama ile artık özel eğitimde pedagojik müzik tekniklerinden nasıl faydalanacağımı ve eğitimde nasıl uygulayabileceğimi öğrendiğimi düşünüyorum ve bunları da kendi mesleki hayatıma adapte edeceğim.

Ö3: Bilgi ve görsel işlevseldi. Ancak eğitimin uygulama süresi daha uzun süreye yayılıp, daha kısa bölümlerden oluşabilirdi.

Ö4: Bilgilendirici. Uygulama ve teorik bilgiler yeterli. Fakat öğrenci ile nasıl uygulayacağımdan emin değilim.

Katıldığınız 6 haftalık özel eğitimde pedagojik müzik eğitim teknikleri ve müzik terapi eğitimi sonunda araştırmanın III. evresini oluşturan ve 12 hafta sürmesi planlanan öğretmenlerin öğrencilere yönelik geliştirecekleri uygulamaları içeren sürece katılma durumunuz nedir?

Ö1: Katılmak isterim.

Ö2: Evet, katılacağım.

Ö3: Hayır benim için 12 hafta çok yorucu olacaktır.

Ö4: Hayır teşekkürler. Çok yeni ve ilginç bir konu olmasına rağmen yeterince yorucu bir program aldık. Kazamınlar çok güzel ama çok hazırlık gerektiriyor ve çok yorucu olacak. Benim bu sene ki öğrencilerim ileri derecede zeka geriliğine sahipler.

Katıldığınız eğitim programında uygulanan pedagojik müzik terapi tekniklerinin hangi yönleri müzik terapiyi özel eğitimde kullanılabilir kılmaktadır?

Kazanım	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
Müzik Yönü	Müzik sesinden rahatsız olmuyorsa uygulanabilir.	Rahatlatıcı, motive edici ve dikkat açısından uygulanabilir bir yöntem.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.
Ritim Uygulaması Yönü	İnce kasları yeterince gelişmemiş ise kullanılmayabilir.	Ritim hareketleri öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarına yardımcı olabilmesi adına yeni fikirler sunuyor.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.
Şarkı Yönü	Dil gelişimi bakımından önemli ve kullanışlı.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.
Hareket Yönü	Müzik eşliğinde hareket etme, taklit etme, spor yapma gibi etkinliklerle birleştirilebilir.	Müzik terapisi ile hareket becerisi kazandırılabilir.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.
Oyun Yönü	Oyun; öğrenmeye, sosyalleşmeye, iletişime, dil gelişimine giden en kısa yoldur. Eğitimin oyun yönü, oldukça güçlü.	Müzik terapi yönteminin öğretilecek olan davranışı oyunlaştırarak amaca ulaşılması eğitimi değerli kılıyor.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.
Diğer	Farklı materyallerin kullanılması, orijinal / özgün fikirlere açık olması, geliştirilebilir olması.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.	Veri elde edilememiştir.

Katıldığınız eğitim programını aşağıda sıralanan kazanım alanları doğrultusunda değerlendiriniz.

Kazanım	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
Bilişsel Kazanımlar	<i>Kodlama ve akılda kalıcılık bakımında son derece faydalı olur. (Örneğin 1'den 10'a kadar şarkı yardımıyla saymak.)</i>	<i>Bu anlamda uygulama, öğrencinin hem davranışına hem becerisine hem de sosyalleşmesine olumlu yönde etki edebilir.</i>	<i>Öğrenci dinlediği her şarkıda birden çok kavram öğrenebilir.</i>	Veri elde edilmemiştir.
Akademik Kazanımlar	<i>Özellikle 1-4 sınıflar arası 1. kademe öğrencilere matematik, okuma yazma vb. derslerde, olmasa da faydalı olacaktır.</i>	<i>Gelişimsel alanda olan ilerleme, bu uygulama ile akademik alanda da kaydedilebilir.</i>	<i>Ezberlemekte zorlandığı bir konuyu zihninde kalacak bir şarkıyla öğrenmesi kolaylaştırabilir.</i>	<i>Daha eğlenceli hale gelmesini sağlar.</i>
Psiko-motor Gelişim Kazanımları	<i>Ritim, dans, hareket, eşlik etme, taklit etme vb. psiko-motor becerilere kesinlikle katkı sağlar.</i>	<i>Müziğin hem duyu bütünlemesine hem de müziğe beden hareket tepkisi ile psiko motor gelişimi sağlanabilir.</i>	<i>Öğrenci müzik aleti çalarken, küçük ve büyük kas gelişimi sağlanır.</i>	Veri elde edilmemiştir.
Hareket Becerisi Kazanımları	<i>Fiziksel bir engeli olmayan, buna karşılık zihinsel engeli olan bireylerin hareket potansiyellerini ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Müzik eşliğinde yapılan hareketler, kas gelişimine, ince motor gelişimine etki eder ve hareket becerisi kazandırır.</i>	<i>Müziğin hem duyu bütünlemesine hem de müziğe beden hareket tepkisi ile psiko motor gelişimi sağlanabilir. Bu anlamda uygulama, öğrencinin hem davranışına hem becerisine hem de sosyalleşmesine olumlu yönde etki edecektir.</i>	<i>Öğrenciye müziğe uygun dans etme, hareket etme becerisi kazandırır. Bunu da günlük hareketlerine adapte edebilir.</i>	<i>Hareket becerisine üst düzey katkı sağlayabilir.</i>
Duyusal Gelişim Kazanımları	<i>Uygulayıcı / Öğretmen / Ebeveyn ile olumlu ve güçlü bir bağ kurmak için yararlanılabilir.</i>	Veri Elde Edilememiştir.	<i>Öğrencinin dinleme becerisini geliştirir.</i>	Veri elde edilmemiştir.
Dikkat geliştirme Kazanımları	<i>Dikkat çekici, eğlenceli yanı en büyük avantajıdır.</i>	<i>Müzik ile birlikte mekân ortadan kalkarak öğrenci yaptığı şeye odaklanır. Tam tersi olarak dikkati de dağılabilir.</i>	<i>Öğrencinin müzik aletini çalan birisini izlemesi, dikkat süresini uzatır.</i>	<i>Dikkatini toplamasına olumsuz etki gösterebilir.</i>
Genel Algı Geliştirme Kazanımları	<i>Bireyin/ öğrencinin dikkatini çekeceği için algılama ve uygulamaya olumlu etkisi olacaktır.</i>	<i>Gelişimsel anlamda müzik algı konusunda da olumlu etkiler ortaya koyar.</i>	<i>Etrafında gerçekleşen olayları algılayıp, yorumlayabilme becerisini artırır.</i>	Veri elde edilmemiştir.
Soyut Algı/Düşünme Becerisi Kazanımları	<i>Sevgi, heyecan, korku vb. kavramları güçlendirmek / zayıflatmak için kullanılabilir.</i>	<i>Öğrencilerin müzik uygulaması ile soyut düşünme becerileri artacaktır.</i>	<i>Müzik ritmiyle ya da şarkı sözleriyle öğrencinin hayal gücünü geliştirmesine yardımcı olur.</i>	<i>Otizmlili öğrencilerde soyut düşünme pek mümkün değil.</i>
Kinestetik Öğrenme Kazanımları	<i>Müzik eşliğinde bir ront, gösteri yapma, rol alma, dolayısıyla toplum içinde bir yer edinmeye yardımcı olur.</i>	<i>Müzik eşliğinde yapılan danslar, hareketler unutulmaz. Bu da kinestetik öğrenmeye olumlu etki yapacaktır.</i>	<i>Ritme uygun hareket ederek öğrenmesini kolaylaştırır.</i>	Veri elde edilememiştir.
Konuşma Becerisi Kazanımları	<i>Tekerleme, sayışma, şarkı sözü çocukların en kolay öğrendiği unsurlardır. Bu nedenle konuşma anlamında olumlu katkısı olacaktır.</i>	<i>Müzik uygulaması ile konuşma becerisi de kazandırılabilir ve geliştirilebilir.</i>	<i>Şarkılarla öğrencinin kelime haznesini geliştirir.</i>	<i>Yanında başka konuşma terapileri de alınarak fayda sağlanabilir.</i>

EK-5.

**ARAŞTIRMANIN III. EVRESİ VE DÖRDÜNCÜ AMACA İLİŞKİN VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

Öğretmen Günlükleri

Katılımcı öğretmenlerin doldurdukları günlükler aşağıda verilmiştir.

1. HAFTA

Birinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene 12 haftalık çalışma öncesi genel hazırlık durumu sorulmuş: Ö1.İlk çalışma olduğu için yeterli hazırlığım yoktu. Ö2.Bir hazırlık yapamadım. Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 12 hafta sonunda çalışmadan beklediği hedefi sorulmuş: Ö1.Çalışmalar devam ettiği ölçüde ve öğrencinin durumuna bakarak hedef ve kazanım belirleyeceğim ve buna göre davranış değişikliklerine yönelik hedef belirleyeceğim. Ö2.Çalışma süresince hedef belirlemeyi düşünüyorum. Cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: Ö1.Öğretmenliğimin ilk günü bile daha kolay geçmişti. Ö2.Çok heyecanlıyım ama iyi hissettiğim bir gün, çalışmaya da yansımaya da düşünüyorum. Cevabı alınmıştır.

Öğretmen ilk çalışma için hedefi sorulmuş: Ö1.Çalışacağım öğrenciyi çalışma ortamına ısındırmak. Müzik eşliğinde birkaç yönergeyi almasını ve yapmasını sağlamak. Ö2.Öncelikle öğrenciyi ortama hazırlamak. İlk çalışma olduğu için öğrencinin dikkatine odaklanacağım. Trafik kurallarına uygun hareket eder kazanımı ile başlayacağım. Cevabı alınmıştır.

Öğretmene ilk çalışma için hazırlıkları sorulmuş: Ö1.Vivaldi Dört Mevsim eserini müzik olarak seçtim. Materyal hazırlığım ve hareket hazırlığım yok, uygulama sınıfında ki materyalleri kullanacağım. Ö2.İlk deneyimim biraz heyecanlıyım fakat az da olsa bir hazırlık yaptım. Cevabı alınmıştır.

Birinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene 1. Çalışmada verimlilik düzeyi sorulmuş: Ö1.Hemen hemen her şey eksikti. Ö2.İlk uygulamada öğrenciyi müzikle bir şeyler yaptırmaya çalıştım, iletişim konusunda öğrencinin ortama uyumunu sağladığını düşünüyorum. Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: Ö1.Düşünce, orijinal fikir anlamında kafa yormam gerektiğini fark ettim. İyi bir planım olmalı. Ö2.Öğrenciyi müzik ile rahatlatmayı, motive etmeyi. Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: Ö1.Hazırlık, motivasyon ve rahat olmanın önemi. Ö2.Davranışların kademeli bir şekilde tekrar edilerek değiştirileceğini öğrendim. Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: Ö1.Öğrencinin ortama ısınmasını hedefledim fakat hâkimiyet ve öğrenciden kabullenme göremedim. Ö2.Belirlediğim kazanımı gerçekleştirmeyi ama çok başarılı olduğumu düşünmüyorum. Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: Ö1."Öğrencime yönerge vermekte zorlandım. Onun da aklı uygulamada değil *bahçeye çıkmaktaydı." Cevabı alınmıştır.*I. Öğrencinin "bahçeyi aç" olarak kodladığı tümce gerginlik ve sıkılma durumlarında çokça tekrarladığı sonrasında saldırgan tavırlar sergilediği bir problem davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Ö2."İlk çalışma olduğu için duraksadığım ne yapacağımı bilmediğim anlar oldu. Öğrencide de dikkat dağınıkları ve kontrol kayıpları yaşandı." Cevabı alınmıştır.*II. Öğrencinin otokontrol kayıpları yaşadığı, odaklanma ve takip edilmesi gereken yönergeler üzerinde dönüt vermedi ve ani öfke patlamaları yaşamaya bir problem davranış olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmene 2. Çalışma için neyi daha iyi geliştirmek istediği sorulmuş: Ö1."İyi bir hareket planı." Ö2."Çalışmada yaptığımı düşündüğüm hataları düşünüp yeni bir plan geliştireceğim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: Ö1."Müziği ilk duyduğunda sınıftan çıkmak istedi, olmadığı halde tuvalete gitti, uygulama sırasında sıklıkla "bahçeyi aç" dedi, fakat odağını değiştirdiği zaman dikkatini müziğe topladı ve "bahçe" isteğine ara verdi." Ö2."Öğrenci genelde agresif ve dikkati 1-2 dakika geçmeyen bir öğrencidir. Ama müzikle yapılan çalışma sırasında çok sorun çıkarmadan çalışmaya uygun hareket etti." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: Ö1. "Eksik plan, eksik kurgu, öğrencinin motivasyonunu sağlayamamak ve gerginlik." Ö2. "Öğrenci ile uygulamayı ile defa yaptığım için sorunlar yaşadım ve öğrenci uygulamaya tam odaklanmadı." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Ö1. "Uygulama sırasında gerildim ve panik oldum, kendimi suçladım haliyle bir şey yapamadım. İkinci çalışma için eksiklerimi biliyorum." Ö2. "Eğitim haftalarında gördüklerimi hatırlamaya çalıştım. Öğrencinin dikkatini toparlaması için de iletişim kurmayı denedim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş: Ö1. "Maalesef yok." Ö2. "Öğrencinin davranış olarak uyumlu olması." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: Ö1. "Öğrencinin ortamdan çıkma isteği ve benim fikir üretememem." Ö2. "Yapamayacağım duygusuydu." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: Ö1. "Kurdeleler, ortama ısınmak için." Ö2. "Trafik kurallarına uygun hareket eder, Kazanımına yönelik. Davul, çingirak, ışıklı kar küresi, kırmızı, yeşil toplar ve üzerinde kırmızı yeşil renklerin olduğu trafik kartonları kullanıldı. Bunun içerisinde kırmızıda dur, yeşilde geç yönergeleri verildi." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma için kullandığı şarkı, Oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş: Ö1. Veri elde edilememiştir. Ö2. "Şarkı seçimi: Trafik kurallarını kavramaya yönelik kendi bestelediğim kırmızıda geç, yeşilde dur şarkısı. Tını ve ses seçimi: Yeşil için davul seçildi. Kırmızı için sessizlik. Davulu duyunca yeşille özdeşleştirip yürütmesi ve yeşil ışığı seçmesi, Sessizlik olunca durması ve kırmızı kartonu seçmesi hedeflendi. Ritim seçimi: Belirli bir ritim kalıbı seçilmedi. Oyun seçimi: Asıl kazanım öncesi renkleri tanıması için renkli toplarla renkleri ayırt etme oyunu oynandı ve bu sırada davul ve tef ile tınlar hafızaya işlenmeye çalışıldı. Enstrüman seçimi: Davul ve çingirak seçildi. Durma ve yürüme kazanımları uygulandı." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma için kullandığı müzik ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: Ö1. "Vivaldi Dört Mevsim eseri, ortama ısınma." Ö2. "Rahatlamaya ve motivasyona yönelik sevdiğim bir enstrümantal müzik seçtim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 1. Çalışma sırasında yaşadığı etkilendiği bir durum sorulmuş: Ö1. "Öğrencinin kısa bir süre bile olsa beni taklit etmesini sağlamak." Cevabı alınmıştır. Ö2. "Öğrenci normalde çok agresif ve dikkat dağınıklığı vardır fakat sıkıntı çıkarmadan yapılan uygulamaya uymaya çalıştı. Bu durumun öğrencinin müziğe olan ilgisinden kaynaklandığını düşünüyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. Çalışma için hedefleri sorulmuş: Ö1. "Mekânı özümsetmek için daha etkili bir giriş yapmak. Yaklaşık beş dakikalık bir performansı peş peşe iki kere ortaya koymak." Ö2. "Bu çalışmada çok başarılı olduğu düşünmüyorum, ama ilk adım olarak eksik noktalarımı gördüm buna göre 2. Çalışmada hareket edip daha başarılı olmayı hedefliyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. Çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: Ö1. "Materyal ve yönergeleri vereceğim bir şarkı hazırlamalıyım." Ö2. "Öğrenciyi daha iyi gözlemlemeliyim, konuya kendimi daha iyi hazırlamak için kaynakları incelemeliyim, sürekli tekrarların gerekli olduğu gördüm." Cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen: Ö1. "Karşılama şarkısı ve uğurlama şarkısı hazırlamalıyım. Müzikle birlikte dokunsal çalışma yapmalıyım. Müzikle birlikte aynalama ve yansıtma çalışmalarına ağırlık vermeliyim. Dikkatini toparlayacağım ritim çalışmaları yaptırmalıyım ve bitişini belirtecek etkili bir sonlandırış ritüeli gerçekleştirmeliyim." İfadelerine yer vermiştir. Ö2. "den kendime notlar bölümünde veri elde edilememiştir.

Eklemek istediğiniz bölümünde öğretmen: Ö1. "Bazı çocuklar bazı kelimeleri söylemekte zorlanır. Ritmik sayışma, şarkı, tekerlemeler ile çalıştığım öğrencinin söyleyemediği "merhaba" vb. kelimeleri zamanla söyleyeceğini düşünüyorum. Şarkıdan başlayıp gerçek konuşmalara aktarım yapmasını bekliyorum." Ö2. "Sınıf çalışmalarında dikkati düşük olan öğrencinin bu çalışmalarda daha dikkatli olduğu ve müzikten keyif aldığını gözlemledim. Öğrencinin ilgisini daha iyi gözlemleyip ona göre yöntem geliştirme kavramını şimdi daha iyi anladım." İfadelerine yer vermiştir.

2. HAFTA

İkinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: Ö1. "Tam anlamı ile ulaştığım söylenemez. Ortama ısınma, sakinleşme aşamasını biraz daha uzun tutabilirdim. Bir plan oluşturmuş olmama rağmen istediğimi gerçekleştiremedim." Ö2. "Bir önceki çalışma tam olarak hedefine ulaşmadı." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: Ö1. "Evet yine aynı hedef üzerinden çalışmamı tekrarlayacağım. Yapmadığım ya da hızlı geçtiğim müzik ve ritim uygulamaları var bunlara özen göstererek yapacağım." Ö2. "Aynı hedef üzerinden ilerlemeye çalışacağım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: Ö1. "Gayet iyi ve hazırım. Öğrenci de iş birliği içinde olup iletişim aygıtları açık olursa etkili bir uygulama olacak." Ö2. "Çok fazla hazırlık yapmadığım için kendimi hazır hissetmiyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: Ö1. "İki farklı enstrümantal müzik seçtim bunları daha önce öğrenciye dinletmişim ve zevkle dinlediğini gördüm. Bir iki cümlelik başlangıç ve bitiş (merhaba, hoşçakal) şarkısı besteledim öğrencinin uygulamaya özümsemesi ve daha iyi hissetmesi için bu şarkıyı söyleyeceğim. Özel eğitim kazanımları çerçevesinde müziksel uygulamaların (ses, müzik, şarkı, ritim, tını) yer aldığı bir plan oluşturdum. Kısa ve uzun kavramlarını müzikle birlikte öğretmek istiyorum." Ö2. "Öğrencinin dikkat kaybı yüzünden tam gerçekleştiremediğim çalışmayı tekrar yapıp daha olumlu sonuç almak istiyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: Ö1. "İki müzik belirledim. Uzun kısa materyaller buldum kalem, pantolon, kağıtlar, kendim 2-3 tekrar yaptım. Yazdığım şarkı aşağıda; Merhaba Aziz, hoş-gel-din. Merhaba Aziz, nasılsın? Gel beraber eğlenelim, Gel beraber öğrenelim, Gel beraber oynayalım. Aferin Aziz, Aferin sana, Çok güzel öğrendin, Aferin sana, Hoşçakal Aziz, Hoşçakal sana." Ö2. "İlk çalışma hedefim ile aynı üzerine fazla bir şey eklemedim." Cevabı alınmıştır.

İkinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene 2. çalışmada verimlilik düzeyi sorulmuş: Ö1. "Hazırlık bölümüm iyiydi. Ritmik çalışmalar ve yansılama çalışmaları yapmayı unuttuysaydım uygulamayı daha iyi yaptım derdim." Ö2. "Bugünkü çalışmada iyi yaptığım tek şey çalışmanın başındaki motivasyon artırıcı müzikli rahatlatma çalışmasıydı, onun da akış sırasında işe yaramadığını fark ettim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: Ö1. "Kesintisiz bir şekilde kafamda var olan planı uygulama konusunda bir önceki çalışmadan daha başarılı oldum. Bu da ön hazırlık yapmanın öneminden ve öğrenci ile iletişim kurma çabamın sonucu olduğunu düşünüyorum." Ö2. "Geliştirmekten çok eksiklerimi gördüm. Hazırlık şart. Öğrenciyi çok iyi analiz etmek gerekiyor. Bu bağlamda geliştiğimi söyleyebilirim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: Ö1. "Daha az materyal kullanmalıyım. Çalıştığım öğrencim çok materyal olunca panikliyor ve karmaşa içerisine düşüyor. Öğrenciyi beklemeli, ona yapması için fırsat vermeliyim. Aceleci davranmak öğrencide kavrama ve algı sorunları yaşıyor ve öğrenci agresifleşiyor." Ö2. "Öğrenciye dönük kazanımları iyi belirlemek." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: Ö1. "Ritim çalışması yapmak istedim, fakat unuttum. Uygulama planını yazmak çok önemli. Ayrıca ritim çalışmalarının dikkat toparlama için önemli olduğunu düşünüyorum." Ö2. "Açıkçası bir kazanım belirlemedim, araştırmacıdan yardım alacağımı düşündüm fakat o da net olmadı. Geçen hafta yaptığımı tekrarlamaktı fakat hazırlıksız olunca bunun da çıkmaza girdiğini gördüm." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: Ö1. "Öğrencinin bana katılmaması, yönergelerimi kavrayamaması, iletişime tam açık olmaması ve panik durumu beni zorladı." Cevabı alınmıştır. * YGB ve OSB tanısı almış bireylerde büyük oranda görülen ve hayat boyu devam eden anksiyete durumu müzik aracılığı ile kontrol altına alınabildiği araştırmalar neticesinde tespit edilmiştir(Li, 2016). I. Öğrencinin anksiyete durumunun yüksek olması agresif tavırlar sergilediği bir problem davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Ö2. "Öğrencinin dikkatini toparlamak, onu motive etmek ve yönergeleri almasını sağlamak. Öğrenci yapmadığı için kendimde yönerge verirken eksikleri sorguladım belki de öğrenci beni tam anlamıyor ya da duymuyor." Cevabı alınmıştır. *II. Öğrencinin dikkat seviyesinin çok düşük oluşu, enerjisini harekete, odağını ise farklı noktaları kaydırması problem davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenin bu noktada durumu iyileştirmek istememesi,

motivasyon kaybı yaşaması ve karmaşık yönergeler vermesi öğrenciye karşı yüksek oranda iletişim beklentisi içerisinde olması ve dönüt alamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmene 3. Sonraki çalışma için neyi daha iyi geliştirmek istediği sorulmuş: Ö1. "Daha az karmaşık ve basit bir plan yapıp, öğrencime daha çok deneme fırsatı vermeliyim." Ö2. "Şu an ki trafik kazanımı değiştirmek istiyorum. Araştırmacının da söylediği gibi bu çalışma müzik yoluyla var olan kazanımları öğretmek üzerine." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: Ö1. "Panik halindeydi ve agresifti. İlgisi bana değil bahçeye çıkmaya yönelikti. Çok istekli değildi ve yeterince dikkati çekemedim." Ö2. "Öğrenci hareketli ve dikkati dağınık. Araştırmacının dediği gibi ritim çalışmalarını tane tane gerçekleştirsem belki dikkatini toparlayabilirim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: Ö1. "Öğrenci her zaman olduğu gibi bahçeye odaklanmıştı, bunu nasıl unutturabilirim bilmiyorum. Seçtiğim müzik 2'30 sn. sürüyor, çok aceleci davranıyorum. O müziği iki defa dinletip rahatlama ve odak çalışmasının süresini artırabilirdim. Benim yaşadığım aceleci tavır ve panik öğrenciye de yansdı." Ö2. "Öncelikle hazırlıksız oluşum. Mekanın değişmesi. Öğrencinin dikkatini toparlayamaması ve bana odaklanamaması bunlar benim hep motivasyonumu düşüren şeyler oldu." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Ö1. "Uygulamaya geçtikten sonra elimle öğrencime komutları yapsın diye yardımcı oldum ve katılması için teşvik ettim. İşe yaramadı. Şimdi düşünüyorum da dikkat toparlamak için ritmik tekrarlı yansıma çalışması yapsaydım tekrar öğrencinin odağını yakalayıp uygulamaya çekebilirdim." Ö2. "Araştırmacı ile bu konu üzerine konuştum. Tekrar dikkat ve rahatlama çalışması yaptım. Ritmik çalışmalar yapmaya çalıştım fakat pek başarılı olamadım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş: Ö1. "Hazırlıklı olmam ve iyi bir planın olduğunu düşünmem kendime güvenimi getirdi ve beni motive etti." Cevabı alınmış. Ö2'den bir veri elde edilememiştir.

Öğretmene 2. çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: Ö1. "Öğrencinin bahçe takıntısı ve uygulama sınıfına gelince bu takıntının artması. Öğle yemeğinden sonra uygulamanın yapılması, saatin okulun kapanış saatine yakın olması öğrencinin rutinini bozdu ve dikkat seviyesini daha da azalttı. Bu da benim, kendi planımı uygulamam yerine, sürekli öğrencinin dikkatini bana yönlendirmeye çalışmama neden oldu. Haliyle motivem düştü." Ö2. "Yukarıda bahsettiğim gibi pek çok etken motivasyonumu düşürdü. Ayrıca okulda bize öğrenciyle birebir çalışma konusunda pek bir şey öğretmediklerini gördüm. Bugün hazırlıksızdım fakat araştırmacı ile konuştuktan sonra faaliyetlere ve öğrenciye karşı aşırı beklenti içerisinde olduğumu gördüm. Bu yüzden motivasyonum bozuldu." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. Çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: Ö1. "Uzun ip, kısa ip, uzun ve kısa pantolon, uzun ve kısa çorap, uzun ve kısa kalem- çubuk. Özel eğitim matematik dersi uzun kısa kavramlarını algılamaya yönelik bir kazanım belirledim." Ö2. "ışıklı kartopları. Kırmızıda dur Yeşilde geç, durmak ve geçmek kazanımları." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma için kullandığı şarkı, Oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş: Ö1. "Şarkı seçimi: Kendim merhaba ve hoşçakal şarkısını bitiriş ve başlangıç hissini yerleştirmek için yazdım. Her çalışmada bunu rutin hale getirmek istiyorum. Müzik Seçimi: Daha önce öğrenciye dinlettiğim ve sevdiği iki enstrümantal müzik seçim birincisini ortama uyum, ısınma, rahatlama ve dikkat toplama çalışması için kullandım. İkincisini ritim ve aynalama çalışması için yapacaktım fakat yapamadım. Tını ve ses seçimi: kendi sesimizi kullandık. Nesneleri kavraması için yönergeler verdim. Ritim seçimi: Uzun ve kısa vuruşlar ile uzun ve kısa kavramlarını eşleştirmeyi ve kodlamayı hedefledim. Fakat şartlandırmayı gerçekleştiremedim. Oyun seçimi: Yapılmadı. Enstrüman seçimi: Çingirak ve zil." Ö2. Ritim seçimi: Öğrenci yürürken belirli aralıklarla çalgı çalındı bu geçmesi gerektiğini ona pekiştirici aracılığı ile öğretmekti. Enstrüman seçimi: Def, çingirak. Pekiştirici olarak kullanıldı." Alanlarında cevap alınmıştır.

Öğretmene 2. çalışma için kullandığı enstrümanları ve ritimleri hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: "Bu enstrümanları basit kullanımından dolayı seçtim, uzun uzun sallamasını bekledim, uzun nesneler arasında bir kodlama ve şartlanma gerçekleşmesini bekledim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 2. Çalışmaya yönelik eklemek istedikleri sorulmuş: Ö1. "Müzik uygulamaları sırasında hazırlık çok önemli bir konu. Öğrenciyi tanımak hangi hedefleri gerçekleştirmek istediğini iyi bilmek gerek. Yaparım demekle bu çalışmaların sonuç vermediğini gördüm." Cevabı alınmıştır. Ö2'den veri elde edilememiştir.

Öğretmene 2. çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: Ö1. ve Ö2'den veri elde edilememiştir.

Öğretmene 3. çalışma için hedefleri sorulmuş: Ö1. "Daha az materyal kullanarak daha basit bir şekilde öğrencimi uygulamaya dâhil etmek. Onu daha iyi motive etmenin yöntemini bulup kendimi geliştirmek. Öğrenci ile aramda bir iletişim ağı kurmak." Ö2. "Yeni bir kazanım belirleyeceğim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: Ö1. "Materyal sayısı azaltulmalı, ısınma ve motivasyon için müzik süresi ve rahatlama hareketleri tekrarı arttırılmalı, öğrenciye uygulaması için fırsat verilmeli, yönergeler daha tane tane olmalı ve sabırla beklenmeli." Ö2. "Öncelikle program belirlenmeli ve adım adım o program takip edilmeli. Ayrıca müzik daha çok kullanılmalı ve alternatif hareket, ritim çalışmaları yapılmalı, öğrencinin tavır ve durumlarının stabil olmadığı göz önünde tutularak onun gelişim alanlarına yardımcı hazırlıklar yapılmalı." Cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen: Ö1. "Planımı sadeleştirmeliyim, ritim çalışmaları aradaki iletişimi artırıyor bu yüzden buna ağırlık vermeliyim. Seçtiğim müzikleri unutmamalıyım ve alternatif durumlara hazırlıklı olmalıyım." Ö2. "Çalıştığım öğrencinin ritme ve müziğe bir yatkınlığı olduğunu fark ettim, bunu göz önünde bulundurarak müziğin terapötik etkisini ve müzik terapinin etkili kullanımı üzerine kafa yormalyım." Cevabı alınmıştır.

3. HAFTA

Üçüncü Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: Ö1. "Çalışmanın geliştirilmesi gereken noktalar var bu yüzden tam olarak ulaştı diyemem." Ö2. "Hayır önceki çalışma tam olarak hedefe ulaşmadı." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: Ö1. "Öğretimsel öğeleri tamamen çalışma planından çıkardım. Buna göre öğrencinin kaygı düzeyini düşürme ve rahatlama üzerine çalışmalar yapmaya karar verdim." Ö2. "Evet tamamen hedefimi değiştirdim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmenenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: Ö1. "Enerjim yüksek iyi hissediyorum." Ö2. "Çalışmaya hazır motivasyonu yerinde hissediyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: Ö1. "Müzik eşliğinde tüllerle dokunsal çalışmalar; tüllerle oynama, üzerini örtme gibi güven ortamını geliştirecek ve öğrenciye keyifli bir zaman sunacak çalışmalar hedefliyorum." Ö2. "Bugünkü çalışma hedefim; öğrencinin dikkatini toplama, odak noktasını ve motivasyonunu arttırmaya ve birlikte koordineli çalışmaya başlayabilmek için beni daha iyi anlaması ve beni dinlemesine yönelik çalışmalar yapacağım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: Ö1. "Müziğim hazır, materyallerde hazır, bir program yaptım onun dâhilinde devam edeceğim." Ö2. "Güven ortamını doğurmak için birkaç deneme yaptım." Cevabı alınmıştır.

Üçüncü Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene 3. Çalışmada kendisini pozitif olarak yansıtmaması istenmiş: Ö1. "Daha sakin ve akışına bırakarak uygulama sürecini yönettim." Ö2. "Öğrencinin dikkatini uygulama sırasında nispeten diri tuttum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: Ö1. "Çalıştığım öğrenci ile aramdaki bağı geliştirdim." Ö2. "Öğrenci ile aramızda bir koordinasyon sağlayabildik." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: Ö1. "Çok karmaşık olmamalıyım, öğrencinin sınırlarını görmeli ve basit uygulamalar ile daha iyi verim alındığını keşfettim." Ö2. "Aslında yönergeler net olursa öğrencinin bana uyum sağlayabildiği bu şekilde çalışarak müzik eşliğinde hem ritmik, hem de hareket becerilerini öğrenciye kazandırabileceğimi." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: Ö1. Veri elde edilememiştir. Ö2. "Ritmik olarak bana uyum sağlayamıyor sanırım çok karmaşık yapıyorum, bana uyum sağlayamadığı zaman dikkati çok çabuk dağılıyor o bana odaklanmayınca konsantrem kayboluyor; böyle olunca hedef konusunda emin olamıyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 4. Çalışma için neyi daha iyi geliştirmek istediği sorulmuş: Ö1. "Ritim öğelerini çalıştırabilirim ve benim seçtiğim değil öğrencinin sevdiği bir müzik seçebilirim." Cevabı alınmıştır. Ö2. "Aslında bu çalışmayı bir plana oturtmak istiyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: Ö1. "Çalışmaya katıldı. İyi bir uyum içerisindeydik." Ö2. "Aramızda bir uyum vardı. Motive olmuş ve geçmiş haftalara göre biraz daha dikkatini toparlayabilmişti." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: Ö1. "Çalışma esnasında herhangi bir problemle karşılaşmadım" Ö2. "Öğrencinin dikkat süresi saniyelerle ölçülüyor. Dikkati dağıldığı zaman bulunduğu mekânı izlemeye ve gezinmeye çalışıyor." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Ö1. "Çalışma esnasında herhangi bir problemle karşılaşmadım" Ö2. "Ellerinden tutarak bana odaklanmasını sağladım. Onunla iletişime geçerek motive etmeye ve uygulamaya tekrardan dâhil olmasına teşvik ettim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş: Ö1. "Sizin (Araştırmacıdan bahsediliyor) uyguladığınız çalışma videolarını seyredince ve diğer video örneklerini seyredince konuya nasıl hakim olmam gerektiğini gördüm. Bu da kendime olan güvenimi yeniden kazanmamı sağladı; motive etti." Ö2. "Diğer çalışmalardan farklı olarak öğrencinin uyumlu davranış sergilemesi" Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: Ö1. "Motivasyonu bozan herhangi bir şey olmadı" Ö2. "Bu çalışmada motivasyonum çok bozulmadı" Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: Ö1."Çalışma esnasında yeşil ve kırmızı kumaşlar, birlikte hareket etme, dikkat süresini uzatarak taklit edebilme kazanımlarına yönelik kullanıldı" Ö2."Çalışmada ritim çubukları ve davul dışında materyal kullanılmadı" Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş: Ö1."Leo Rajas – Der einsamehirte şarkısı, kumaşlar eşliğinde kullanılarak beraber senkronize hareket edebilmeye yönelik çalışma yaptım" Ö2."Ritim çubukları, davul, tül gibi enstrümanlarla; duyduğu sesleri tekrar etme, ritim uydurma kazanımları üzerine çalışıldı" Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma için kullandığı müzik ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: Ö1."Sadece tek enstrüman ön plandaydı. Sakin ve dinlendirici olmasına dikkat ettim" Ö2."Tretourfrahorduland (Danimarka Halk şarkısı), öğrenciyle iletişime geçmek, koordineli hareket edebilmek ve dikkat toplamaya yönelik kazanımlar için çalışıldı" Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 3. Çalışma sırasında yaşadığı etkilendiği bir durum sorulmuş: Ö1."Öğrencinin benimle işbirliği yapması ve hemen oyuna dahil olması" Ö2."Öğrencinin çalışmalara dahil olup sadece kısa süreliğine dikkat dağınıklığı yaşamıyordu. Normalde daha çabuk dikkati dağılıyordu" Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 4. Çalışma için hedefleri sorulmuş: Ö1."Bir sonraki çalışmada davul, tef vb vurmali çalgılar kullanmayı düşünüyorum" Ö2."Bir önceki belirlediğim hedefte ilerlemek ve bu hedefi gerçekleştirmek istiyorum " Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 4. Çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: Ö1."Bir tane daha enstrümantal müzik bulmam gerekiyor" Ö2."Bu çalışmada yapamadığım uygulayamadığım uyumlu olma konusunu bireysel olarak çalışmak" Cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen: Ö1."Öğrencim Aziz yüksek sesli müzikten ve hoparlörden tedirgin oluyor" Ö2."Her geçen gün çalışmanın öğrenciye faydalı olacağına daha çok inanıyorum" cevabı alınmıştır

Ekleme istediklerim bölümünde öğretmen: Ö1."Yok" Ö2."Çalıştığımız öğrencide belki de en önemli sorun dikkat toplama konusudur. Çünkü öğrenci dikkat toplayamadığı için sınıf içerisinde yapılan çalışmalara katılma oranı düşük oluyor. Eğer bu çalışmalardan başarı elde edilirse, çalıştığım öğrencinin daha birçok davranışının da olumlu yönde değişeceğine inanıyorum" İfadelerine yer vermiştir.

4. HAFTA

Dördüncü Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: Ö1. "Evet hedefim sadece öğrencimin müzik yardımıyla benimle birlikte hareket etmesiydi." Ö2. "Belirlenen hedefe ulaşmaya başlandı." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: Ö1. "Farklı materyaller de deneyerek aynı hedefte ilerleyeceğim." Ö2. "Yeni belirlediğim hedef doğrultusunda ilerleyeceğim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: Ö1. "İyi hissediyorum." Ö2. "Duygusal ve sosyal alanda iyi hissediyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmen çalışma için hedefi sorulmuş: Ö1. "Renkli kumaşlar ve küreleri kullanarak yaptığım hareketlere öğrencimin katılmasını hedefliyorum." Ö2. "Öğrenciyle ritmik çalışmalar yapmak, dikkat toplamasına ve benimle hareket edebilmesine yardımcı olmak, motivasyonunu arttırmak." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: Ö1. "Evet 5-6 tane müzik buldum. Öğrencimin tepkisine göre müzik seçeceğim." Ö2. "Sınıfta bazı etkinliklerde ritmik denemeler de yaptım." Cevabı alınmıştır.

Dördüncü Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları.

Öğretmene çalışmada verimlilik düzeyi sorulmuş: Ö1. "Kullandığım şarkı ve belirlediğimiz ritimle oldukça verimli bir çalışma oldu." Ö2. "Öğrencinin dikkatini toplamayı ve uygulamayı tam yaptığımı düşünüyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada kendini geliştirdiği konu sorulmuş: Ö1. "Basit bir şekilde plan hazırlayıp öğrencimin bana katılmasını bekliyorum. Öğrencim hazır olduğunda bana katılıyor ve süreç şekillenmeye başlıyor." Ö2. "Öğrenci ile daha uyumlu olmaya başladım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: Ö1. "Öğrencinin hazır olmasını beklemenin, basit yönergeler vermenin önemli bir ayrıntı olduğunu öğrendim." Ö2. "Zaman geçtikçe öğrencinin de benim de uygulamalara ısındığını fark ettim. Öğrenciyle yeni bir iletişim yolu olduğunu keşfediyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip de ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: Ö1. "Ulaşamadığım hedef olmadı." Ö2. "Öğrenciden uyum sağlamasını hedeflemiştim ancak bu hedefime ulaşamadım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: Ö1. "Zorlanmadım, rahat bir çalışmaydı." Ö2. "Bu çalışmayı zorlanmadan tamamladığımı düşünüyorum." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: Ö1. "Çalışmaya sadık kalacağım, öğrencinin potansiyeline göre davranacağım." Ö2. "Ritim çalışmalarını daha faal kullanabilirim." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: Ö1. "Müzik odasına girdiğinde oradan rahatsız olduğunu gözlemledim, bir süre sonra odaya alışı ve rahatladı. Sıkılgan tavırlar sergilese de genel olarak rahat görünüyordu." Ö2. "Genel olarak uyumluydu, sakin davrandı, rahat bir tavır sergiledi." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: Ö1. "Bazen spor salonunda bazen müzik odasında çalışıyoruz. Bu durum çocukta rahatsızlık yaratıyor dışarı çıkmak istiyor, motivasyonu da düşüyor." Ö2. "Herhangi bir problemle karşılaşmadım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Ö1. "Yönergeler ve hareketlerimle beni taklit etmesini sağladım odak noktasını değiştirdim." Ö2. "Problem yaşamadım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: Ö1. "Öğrencinin ritimle bana katılması." Ö2. "Öğrencinin olumlu davranışları beni motive ediyor." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: Ö1. "Ara sıra sınıftan çıkmak istemesi." Ö2. "Bu çalışmada motivasyonum hiç düşmedi." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: Ö1. "Kumaşlar, ışıklı toplar tef, davul; dikkat toplama, ritim tutma, müziğe eşlik etme kazanımlarına yönelik kullanıldı." Ö2. "Işıklı toplar kullandım, ısınma çalışması olarak iletişim kurmaya yönelik kısa bir çalışmadır." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, Oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş: Ö1."Müzik seçimi: Cahit Berkay – Arda Kalan, Ritim seçimi: Şarkının ritmine eşlik, Oyun seçimi: Kumaşlarla dokunma oyunu* *Kumaş önce havada serbestçe salınır, ardından öğrenciye temas ettirilir ve onun da kumaşa dokunması sağlanır. Beraberce kumaş açılıp kapatılarak Kreatif bir etkinlik oluşturulur. Bir ısınma çalışması olarak hedeflenmiştir. Enstrüman seçimi: Davul, tef, yumuşak tınlı müzik kullanımı rahatlatmaya yönelik, ritim aletleri ritim tutma ve müziğe eşlik etmeye yönelik, kumaşlar ise ortama ısınmaya yönelik hedefler üzerine kullanıldı." Ö2."Müzik seçimi: Danimarka Halk Şarkısı, Ritim seçimi: Müziğe eşlik ve birbirinden farklı ritim tekrarları, Enstrüman seçimi: Davul, çingirak, ritim çubukları. Materyal ve enstrümanlar gördüğünü taklit edebilme, duyduğunu çalabilme, senkronize hareket edebilme, ilişki kurma kazanımlarına yönelik kullanılmıştır." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında yaşadığı etkilendiği bir durum sorulmuş: Ö1."Öğrencimin müziğin sonuna kadar benimle ritim tutması" Ö2."Ritimleri hemen taklit edebilmesi" Cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: Ö1."Aynı hedef doğrultusunda ilerleyeceğim." Ö2."Aynı hedef doğrultusunda devam edeceğim, iletişim kurmaya çalışacağım." Cevabı alınmıştır.

Öğretmene 5. çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: Ö1."Müzik ve materyallerim şimdiden hazır, öğrencimin motivasyonunun yerinde olması yeterli benim için." Ö2."Bugün yaptığım çalışmayı tekrarlayacağım ve ilişki kurmaya odaklanacağım." Cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen: Ö1."Renkli kumaş ve ışıklı küreler ile 3-5 dakikalık bir bölüm ekleyeceğim." İfadelerine yer vermiştir. Ö2.Öğretmenenden veri alınamamıştır.

Bilgi: Öğretmen Günlükleri 5. haftadan itibaren karşılaştırmalı yazım stiliyle sunulmuştur.

5. HAFTA

Beşinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Belirlediğim hedefe ulaştım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Aynı hedefte ilerleyeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“Bir önceki çalışmaya göre enerjimin daha düşük olduğunu hissediyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Öğrencim ile rahatlama; müziksel ritim ve hareketlerini birlikte yapma.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Bilgisayarım, müziklerim ve materyallerim hazır.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“İlerleme kaydedildi, hedefe ulaşıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Aynı hedefte ilerleyeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“İyi hissediyorum yeni çalışma için hazırım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmen çalışma için hedefi sorulmuş: **“Öğrencinin dikkat süresini uzatmak ve birlikte çalışmayı geliştirebilmek.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Yapacağım ritmik çalışmayı tasarladım, hazırlığımı yaptım.”** cevabı alınmıştır.

Beşinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bu çalışmada neyi en iyi şekilde yaptığı sorulmuş: **“Renkli ışıklı toplardan korkan, çekinen öğrencim için yaratıcı çözümler bularak bunlara alışmasını ve dokunmalarını sağladım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Birkaç materyali bir arada kullandım, yaratıcı davranabileceğimi keşfettim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Küçük korkuların ve kaygı temelli davranışların müzik yoluyla odağını değiştirerek öğrencideki duygu durumunda değişiklik yaratabileceğini öğrendim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: **“Öğrencim benimle eş zamanlı ritim tutmadı birbirimizden farklı hareket ettik.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene bu çalışmada neyi en iyi şekilde yaptığı sorulmuş: **“Ritim çalma ve tekrarını iyi yaptığım için öğrencinin dikkatini çektim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Duyduğum müziğe ritimle eşlik etme konusunda kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Öğrenciyle beraber o anda bir şeyler üretebileceğimi öğrendim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: **“Yok.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Tef ve davul kullanırken öğrencimle birlikte hareket etmekte zorlandım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: **“Başka bir ritim aleti kullanmayı deneyebilirim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Agresif davranışlar gösterdi, öğrencim bu çalışmada oldukça stres halinde sürekli bahçeye çıkmak istedi. Tedirgin davranışları uyumsuz hareketlere ve aritmik çalımlara sebep oldu”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene 5. çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Otizmli öğrencim kendini iletişime kapattı, yönergeleri yerine getirmekte zorlandı. Yapmak istediğim çalışmayı birçok kez reddetti.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“3-5 dakikalık bir mola verdim biraz sakinleşmesini bekledim ardından devam ettim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: **“Öğrencinin bir süre sonra bana katılması ve olumsuz davranışlarında azalma göstermesi motivasyonumu artırdı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene 5. çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Öğrencinin agresif ve stresli tavırlar sergilemesi sürekli “bahçeyi aç.” ifadesini kullanması odağını bana uzun süre verememesi”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene 5. Çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş **“Işıklı küre, kumaşlar yapacağımız uygulama için ısınma ve dikkat toplamaya yönelik yapılmıştır.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene 5. çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **Kullanılan müziğe eşlik tempo doğaçlama**

Oyun seçimi: **Kumaş ve ışıklı toparla Kreatif oyun**

Müzik seçimi: **Cahit Berkay- Arda kalan**

Enstrüman seçimi: **Ritim çubukları, tef, davul**

“Ritmi tekrar etme dikkat toplama senkronize hareket etme iletişim kurma odağını değiştirme kazanımlarına yönelik kullanılmıştır.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı enstrümanların ve ritimlerin hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Enstrümanları öğrencimin rahatlıkla kullanabileceği ve alıştığı enstrümanlar arasından**

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Çalışma rahat geçti zorlanmadım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene sonraki çalışma için neyi geliştirmek istediği sorulmuş: **“Ritimler konusunda kendimi geliştirip daha zengin ritimler kullanabilirim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Öğrenci sınıfa girdiğinde dikkati dağınık ve enerjisi yüksekti. Uygulama başladığında bir süre mevcut durumu devam etti, müzikli hareket çalışmasıyla dikkati toplandı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Ritimleri tekrar etme konusunda süreklilik sağlayamamak”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Elini tutarak tekrar etmesi için onu teşvik etmeye çalıştım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, **“Öğrencinin katılımın yoğunlaşması”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Motivasyonumu bozan bir şey yaşamadım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene 5. Çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Çalışmada enstrüman, bilgisayar ve ses sistemi dışında materyal kullanılmadı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene 5. çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **Müziğe tempo tutma ve yaratıcı doğaçlama ritim tekrarı**

Oyun seçimi: **- Kreatif müzikli hareket oyunu**

Enstrüman seçimi: **Davul.**

Müziğin ritmine ayak uydurma, tempo tutabilme duyduğu ritimleri tekrar edebilme senkronize hareket edebilme kazanımlarına yönelik kullanıldı” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı enstrümanların ve ritimlerin hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **Büyük davul kullandım. Tek enstrüman üstünde ritim**

seçiyorum. Bu enstrümanların belirlediğim, birlikte hareket edebilme ortak tempoyu vurabilme taklit ve dikkat toplama kazanımlarına yönelik olmasına dikkat ediyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: *“Öğrencimin çalışma sırasında birkaç kere bana gülümsemesi beni etkiledi”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: *“Birlikte müziğe eşlik etme davranışını geliştirme.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: *“Bu çalışma için yaptığım hazırlığın aynısını yapacağım, uygulama içeriğini geliştirmeye çalışacağım.”* cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde veri elde edilememiştir.

tekrarı senkronizasyon ve iletişim kazanımlarına yönelik çalışıldı” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: *“İlk defa öğrenci müziğe ve ritme tam senkronizasyon sağladı”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: *“Aynı hedef üzerinde devam edip uygulama içeriğini geliştireceğim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: *“Ritim tekrarı sayısını artırmak için kendimi farklı ritimler konusunda geliştirmeliyim.”* cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmenden: *“Ön hazırlık sürecini daha sıkı tutmalıyım.”* cevabı alınmıştır.

6. HAFTA

Altıncı Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Belirlediğim iki hedef vardı, takıntısından vazgeçme ve ritme eşlik etme. Eşlik edebilme kazanım hedefine ulaşıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği hedef üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir hedef üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Aynı hedefler doğrultusunda ilerleyeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“İyi hissediyorum. İnternet ortamında bu konuyla ilgili bazı videolar izleyerek kendime başka neler katabileceğim konusunda araştırmalar yaptım bu beni motive etti.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Öğrencimi rahatlatmak, kendini rahat ve güvende hissetmesini sağlayarak öğrenciyle aramdaki bağlarımı güçlendirmek.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Önceki çalışmada kullandığım materyal ve enstrümanları kullanacağım. Bu materyal ve enstrümanlarım hazır.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Evet ulaşıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir hedef üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Aynı hedef doğrultusunda ilerleyeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“Yeni çalışma için hazır hissediyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Öğrencinin dikkatini daha uzun süre bende; ritimde tutmayı hedefliyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Materyal ve planım hazır. Uygulamaya da kendimi hâkim hissediyorum.”** cevabı alınmıştır.

Altıncı Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“İlk 9-10 dakikayı kesintisiz olarak kullanabildim, verimliydi.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Daha rahat davranıyorum, süreci yönetmekten çok uygulamaları öğrencinin isteği ve hazır bulunuşluğu doğrultusunda kullanabiliyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“O günkü kaygı ve takıntılı davranış birden fazla ise öğrenciyi farklı bir odağa çekmenin daha zor olduğunu öğrendim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: **“Kaygı durumunda değişiklik yaratma/azaltma gibi bir hedefim vardı ama buna ulaşamadım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Öğrencinin uygulamaya aktif katılmasına rağmen mevcut kaygı bozukluğunda**

İkinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **Uygulamaya hâkimiyetim tamdı çalışma oldukça verimli geçti.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Ritim tutma ve ritim kalıbı oluşturma konusunda kendimi geliştirdim, öğrenciye de uygulayabildim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Yönergeleri yavaş ve anlaşılır verdiğimde öğrenciden daha olumlu dönüt alabildiğimi fark ettim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: **“Ritim tutma konusunda beklediğimi alsam da dikkat süresini uzatma konusunda hedefime ulaşamadığımı düşünüyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Zorlandığım bir şey olmadı.”** cevabı alınmıştır.

bir değişiklik olmadı. Bu durum benim uygulamaları yaparken zorlanmama sebep oldu.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: *“Yeni bir müzik bulup tüm çalışmayı tek bir müzikle yaparak farklı bir sonuç elde edeceğimi düşünüyorum (farklı müzikler karmaşık olabiliyor).”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: *“Burun akıntısı vardı, beden de hasta idi, dikkati dağınık; uygulama için zorlu bir süreç içindeydi.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: *“Plan doğrultusunda aşamalar arası geçişi hissettirmem gerekiyordu ancak tek bir çalışma gibi hissedildi.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: *“Bir sonraki planlamamda giriş-gelişme-sonuç şeklinde planlamayı düşünüyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: *“Zamanı iyi kullanmış olmak beni iyi hissettirdi.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: *“Öğrencimin sakız kutusuna kafayı takmış olması motivasyonumu bozdu.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: *“Kumaşlar, ışıklı küreler, kurdaleler; taklit, yansıtma iletişim kurma ortama ısınma uygulamalara hazırlanmaya yönelik kullanılmıştır.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: *Müziğe eşlik, kısa doğaçlama ritim tekrarı*

Oyun seçimi: *Kreatif ısınma oyunları*

Enstrüman seçimi: *Tef, davul, ritim çubukları*

“Ortama ısınma, mekâna aidiyet, sakinleşme, taklit, eşlik etme, odaklanma birlikte senkronize hareket edebilme kazanımlarına yönelik kullanılmıştır.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: *“Öğrencinin kaygı ve stres duygu durumuna rağmen bana uyum sağlamak istemesi.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: *“Müzikleri değiştireceğim. Planlamayı da 1 müzik, 1 ritim, 1 oyun şeklinde tasarlamayı düşünüyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirmek istediği sorulmuş: *“Öğrencinin bir müziğe eşlik etmesini sağlaması için ön çalışma yapacağım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: *“Genel olarak sakin bir durumdaydı, agresif davranışları azdı, dikkat dağınıklığı her zaman olduğu gibi fazlaydı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, *“Uygulamanın ön hazırlığını tam yapmış olmam.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: *“Öğrencinin uygulamadan sıkılması ve dikkatinin dağılması.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: *“Işıklı top, kumaşlar; uygulamaya hazırlama odaklanmayı arttırmaya yönelik ısınma oyunları için kullanılmıştır.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuştur.

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: *Müziğe uygun ritim kalıbı*

Oyun seçimi: *Kreatif ısınma oyunu (topları bedenimizde gezdirmeye gibi)*

Enstrüman seçimi: *Ritim çubukları, davullar.”* *Ritim tutma, taklit edebilme, dikkat süresini uzatma, ilişki kurma kazanımlarına yönelik kullanılmıştır.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: *“Öğrencinin ilerleme kat ediyor olmasını farketmiş olmam.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefleri sorulmuş: *“Bir önceki hedefim (dikkat süresini arttırma, taklit edebilme birlikte hareket edebilme) doğrultusunda devam edeceğim, uygulama içeriklerini geliştirmeye devam edeceğim.”*

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: **“Planlarımı yazılı yapıp çalışma öncesi göz gezdirmeliyim.”** cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen: **“7. Çalışma harika olacak.”** ifadelerine yer vermiştir.

cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: **“Yine sakın ve kısa ritimli bir müzik bulup ritmik ön hazırlık yapacağım.”** cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde veri elde edilememiştir.

7. HAFTA

Yedinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Evet, hedeflerimizden biri olan ritmik senkronizasyon hedefimize ulaştık.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Hedefi değiştirmeyeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“Yeni çalışmaya hazır hissediyorum, motivasyonum da yerinde.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Müziği koordineli hareket edebilmek için kullanacağım, dikkat süresini uzatmaya çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Müzik seçimini yaptım, ön hazırlık sürecinde kendi tekrarlarımı yaptım.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene 6. çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Hedeflere ulaşma konusunda ilerleme kat ediyorum, birçoğuna ulaştığımı düşünüyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“aynı hedef üzerinden devam edeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“İyi hissediyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“müzik kullanmayacağım, ritim, oyun, dokunsal iletişim üzerine bir uygulama yapacağız.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Planı ve ön çalışmayı yaptım materyalleri hazırladım.”** cevabı alınmıştır.

Yedinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Uygulamayı iyi yönettim bu da verimliliği olumlu yönde etkiledi.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Özgünlük, orijinallik, yaratıcılık konusunda kendimi geliştirdim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Farkında olmadan her uygulamada daha çok deneyim sahibi oluyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: **“Sanırım bu çalışma şimdiye kadarki en iyi çalışmaydı. Tasarladığım her şeyi eksiksiz uygulayabildim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Zorlanmadım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: **“Bir sonraki çalışmada benzer bir uygulama yapıp nasıl sonuç alacağımı gözlemlemek istiyorum.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Belirlediğim sıraya uydum, uygulamayı geliştirdim; verimlilik derecesi yüksekti.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Öğrenciyle daha iyi iletişim kurdum. Ödül ve uyarımları vererek çalışmaya katılımını artırdım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Öğrenciye sözel iletişim (Sözlü yönerge) ile daha etkili sonuç aldığımı öğrendim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: **“Öğrencinin ritim temposuna düzenli bir şekilde uymasını hedeflemiştim ancak buna zaman zaman ulaşamadığımı hissettim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Uygulamalarda artık daha rahatım pek zorlanmıyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi daha iyi geliştirmek istediği sorulmuş: **“Sözel olarak az iletişim kurduğumu fark ettim. Sözel iletişimi geliştirebilecek yönergeler çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Konsantrasyonu iyiydi. Uygulamalara açık ve katılımcıydı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Bir problemle karşılaşmadım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Bir problemle karşılaşmadım”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: **“Çalışmaya başlamadan önce de kendimi iyi hissediyordum. Öğrencimin motivasyonu da yüksekti.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Yok.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Işıklı küreler; yansıtma ve uygulamalara ısınmaya yönelik kullanılmıştır.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **4 zamanlı kısa ritim kalıbı**

Oyun seçimi: **Işıklı küreyi el değiştirerek ritmi yakalama oyunu (Sıranın kendine geldiğini kavraması için ısınma oyunu)**

Enstrüman seçimi: **Ritim çubukları, davullar, beden perküsyonu**

Motor becerilerin gelişimi, taklit edebilme becerisi, dikkat süresinde artış kazanımlarına yönelik kullanılmıştır” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Beraber eğlenilmiş olmak beni mutlu etti.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: **“Tekrar süresini ve uygulama süresini artırmak.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: **“Aynı çalışmayı yapacağım, ön hazırlıkta etkinliği kendi kendime çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde veri elde edilememiştir

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Genel olarak uyumluydu uygulamalara katıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Öğrencinin ara ara uygulamadan uzaklaşması.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Dikkatini yeniden çalışmaya çekmek için tekrar sayısını azaltıp yeni bir uygulamaya geçtim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, **“Şu ana kadarki deneyimlerime güveniyor oluşum ve konuya hâkim oluşum beni motive ediyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Çalışmalarda her şeye hazırlıklı olmayı öğrendim, artık motivasyonum bozulmuyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Kumaşlar ve renkli toplar; ortama ve uygulamalara ısınmak için uyaran yöntemlerine destek materyal olarak kullanıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuştur.

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **4 zamanlı müziğe göre ritim kalıbı**

Oyun seçimi: -

Müzik seçimi: -

Enstrüman seçimi: **Ritim çubukları, bendir, davul**

Birlikte çalma, dikkat süresini uzatma, taklit, yansıtma kazanımlarına yönelik kullanılmıştır” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Öğrencinin tekrar sayısını artırması ve farklı ritim kalıplarını vurabilmesinden etkilendim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefleri sorulmuş: **“Aynı hedef doğrultusunda uygulama geliştirerek ilerleyeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: **“Öğrenciye belli bir sınır içerisinde tekrarlar yaptırmalıyım. Önce bu tekrarları kendim çalışmalıyım.”** cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmenden: **“Zamanla daha iyiye gittiğimi deneyim kazandığımı düşünüyorum. Hedefe ulaşacağım”** cevabı alınmıştır.

8. HAFTA

Sekizinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: *“Evet, planladığım her adımı gerçekleştirdiğim için hedefe ulaşıldı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: *“Aynı hedefte ilerleyeceğim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: *“Enerjimin yerinde olduğunu hissediyorum, gayet iyiyim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: *“Farklı ritim öğelerini birden fazla tekrar sağlayacağız. Ayrıca uygulamalar arası geçişler de belirgin bitiş ve başlangıçlar sağlamayı planlıyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: *“Bir önceki çalışmanın benzerini yapacağım, ritmik çalışma tekrarlarımı yaptım, materyallerim hazır.”* cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: *“Ritim ve hareket tekrarı ile ilgili hedeflere ulaşıldı. Dikkat süresi konusundaki hedeflere ulaşamadı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: *“Aynı hedefte ilerleyeceğim, ulaşamadığım hedeflere de ulaşacağım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: *“Çalışmaya hazır hissediyorum, hem duygusal hem sosyal açıdan iyiyim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: *“Ritim tekrar sayısını arttırmak, dikkat süresini müziğe eşlik ettirerek arttırmak.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: *“Ritmik tekrarları yaptım, kullanacağım materyalleri hazırladım.”* cevabı alınmıştır.

Sekizinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: *“Baştan sona güzel bir çalışma olduğu için verimli geçtiğini düşündüm.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: *“Süreç tıkanır diye bir tedirginlik hissetmiyorum. Artık daha sakin ve kendimden eminim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: *“Çalışmaları yaparken olaya daha çözümleyici nasıl yaklaşabileceğimi öğrendim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: *“Olmadı, her adımı yapmayı başardık.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: *“Zorlandığım bir durum olmadı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: *“Ritim aletlerini*

İkinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: *“Öğrenciye sözel uyarıların daha fazla verdiğimi, bunun da verimliliği artırdığını düşünüyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: *“Öğrencinin dikkati dağıldığında hangi yollara başvurabileceğimi konusunda kendimi geliştirdim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: *“Ritmik tekrarlar yaparken aralarda öğrencinin dikkatinin dağılmaması adına bu ritimlerde değişikliğe gidilmesi gerektiğini öğrendim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: *“Bu çalışma için hedeflediğim şeylerin tamamına ulaştım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: *“Zorlandığım bir şey olmadan çalışmayı tamamladım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirmek istediği sorulmuş: *“Enstrümanlarla*

değiştirebiliriz ve daha öncesinde yeni ritim aletleriyle tanışmış, pratik yapmış ve bir sonraki görüşmeyi planlamış, yeni bir hedef belirlemiş olmayı hedefliyorum. Bu konuda kendimi geliştirebilirim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: *“Öğrencinin herhangi bir olumsuz durumu yoktu. Çalışmaya uyum ve katkı sağladı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: *“Bir problem oluşmadı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: *“Bir problem oluşmadı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: *“Öğrencim ve ben en başta çalışmaya geldiğimizde motive olmuş ve çalışma için hazırдық.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: *“Böyle bir durum olmadı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: *“Tül, ışıklı küre, çalgılar; taklit, ritim tutma, yansıtma ve birliktelik için kullanılmıştır.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: *4 zamanlı kısa ritim kalıbı*

Oyun seçimi: *Işıklı küreyi el değiştirerek ritmi yakalama oyunu (Sıranın kendine geldiğini kavraması için ısınma oyunu)*

Enstrüman seçimi: *Ritim çubukları, davullar, beden perküsyonu*

Motor becerilerin gelişimi, taklit edebilme becerisi, dikkat süresinde artış kazanımlarına yönelik kullanılmıştır” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: *“Daha az sorun yaşanabilmesi şaşırtırken birlikte ritim tutabilmemiz beni heyecanlandırıyor.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: *“Enstrümanı değişikliği hedefliyorum ve o enstrümanı plana eklemeyi istiyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: *“Çalışma planı hazırlamam yeterli olacaktır.”* cevabı alınmıştır.

çalınan ritimlere beden perküsyonunu da ekleyerek detaylı bir çalışma planlayabilirim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: *“Öğrenci uyumlu, yönergeleri dinleyen, rahat bir durumdaydı.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: *“Deneyim kazandıkça çalışma esnasında çıkan sorunları artık problem olarak görmemeye başladım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: *“O anda bir çözüm bulabiliyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, *“Çalışmalardan sonuç almaya başlamam beni daha da motive ediyor.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: *“Çalışma için enstrüman dışında materyal kullanmadım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, Oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: *4 zamanlı birbirinden farklı ritim kalıpları*

Oyun seçimi: *El ele tutuşup senkronize sağa ve sola dönüşler*

Enstrüman seçimi: *Davullar, ritim çubukları*

Müzik seçimi: *Aromatik Balkan Ekspres*

Ritim tutma, müziğe eşlik edebilme, birlikte hareket edebilme, iletişim kurma, dikkat toplama, dikkat süresini uzatma kazanımlarına yönelik kullanılmıştır.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: *“Ritim sayısını artırmama rağmen hiç duraksamadan benimle çalışmayı sürdürmesi”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefleri sorulmuş: *“Aynı hedefte ilerleyip öğrenciyi daha ileri seviyeye taşıyacağım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: *“Farklı ritim tekrarları hazırlanmalı.”* cevabı

Kendime notlar bölümünde öğretmen: **“Ekleyecek bir notum yok.”** ifadelerine yer vermiştir.

alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmenden: **“Çalışma ilerledikçe kendimi geliştirdiğimi, deneyim kazandığımı düşünüyorum.”** cevabı alınmıştır.

9. HAFTA

Dokuzuncu Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Evet, ulaşıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Öğrencimin ortama ve uygulamaya ısınması için Vivaldi 4 Mevsim müziği ile basit bir giriş etkinliği uygulayacağım, önceki hedefime devam edeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“Motivasyonum yerinde, kendimi müziksel aktivitelere hazır hissediyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Ortama ısınma, taklit edebilme, ritim tutma, dokunsal uyarılarla dikkati toplama.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Materyal ve müziğim hazır.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene 3. çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Çalışma öncesi belirlediğim ritim kalıplarını vurabildi ve dikkatini toplayabildi.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Aynı hedefte devam edeceğim ancak ısınma çalışmalarına önem vereceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“İyi hissediyorum, çalışmaya hazırım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Öğrenciyi rahatlatıp anksiyete seviyesini düşürmeye çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Önceki çalışma için hazırlamış olduğum materyal ve ritim kalıplarını kullanacağım.”** cevabı alınmıştır.

Dokuzuncu Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Planlarımı tam olarak uyguladım, verimli bir çalışma oldu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Her ne kadar önceden plan yapmış olsam da karşılaştığım beklenmedik durumlara karşı doğaçlama yapabilme konusunda kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Amatörce bile olsa bir çocuğa yeni bir uygulama yapmak olumlu dönütlere sebep olabiliyor. Öğretmen - öğrenci bağları güçleniyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: **“Bugünkü hedefim sözel ve dokunsal uyarıları doğru vererek dikkati toplamayı bunu sağladım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Zorlanmadım.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Yönerge vermeyi çok daha iyi uygulayabildiğim için oldukça verimli bir çalışma oldu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Öğrencimi çalışmaya nasıl daha istekli hale getirebilir, motive edebilirim konusunda kendimi geliştirdim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Çalışmada hangi davranışlarımın, sözlerimin öğrenciyi istekli hale getirdiğini gözlemleyebilmeyi öğrendim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: **“Öğrenciyi motive edebildikten sonra ritim çalışması yapmak istedim, öğrencimin durumu buna engel oldu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Öğrencimin dikkatini toplamakta zorlandım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: **“7. 8. 9. uygulamalara göz gezdirip burada eksik bulduğum noktaları uygulama içeriği bakımından güçlendireceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Çalışmaya katkıda bulundu, yönergelerime cevap verdi”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: **“Son çalışmaya yaklaşırken hedeflere ulaşıyor olması beni motive ediyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Ara sıra öğrenciyle göz temasını kaybediyorum; ona dokunarak tekrar uygulamaya çekmeye çalışıyorum. Bu negatif yönde beni etkiliyor”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene Çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Şeffaf tül, 3 renkli top, yeşil kumaş; ortama ve uygulamaya ısınmaya yönelik kullanılmıştır.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **4 zamanlı ritim kalıpları**

Oyun seçimi: **Denge oyunu**

Enstrüman seçimi: **Davul ve ritim çubukları**

Müzik seçimi: **Vivaldi Dört Mevsim**

Uygulama için hazırlık (ısınma) oyunu sıra takibi, dikkat ve iletişim kazanımlarına yönelik kullanıldı” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Yönergelerimi hızlı algılamasından etkilendim.”** cevabı alınmıştır

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: **“Beden perküsyonu ve çalgılar ile ritim tutma uygulamasıyla devam edeceğim. Hedefim öğrencimle bir takım olabilmek.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi daha iyi geliştirmek istediği sorulmuş: **“Çalışma öncesinde tüm çalışmaya dikkat verebileceği, motivasyonunu uzun tutacağı çalışmalara ağırlık verme üzerinde çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Öğrencim bugün agresif bir tavır sergiledi. Aynı zamanda dikkatini toplayamadı bu nedenle de yönergelere cevap veremedi.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Öğrencimin durumu çalışmayı engelleyen önemli bir problem oldu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Öğrencimin rahatlaması için müziği kullandım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, **“Kendimi konuya hâkim hissetmem beni motive etti.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Öğrencimi uzun süre toparlayabilmek için çaba sarf etmek motivasyonumu düşürdü.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Tül, ışıklı toplar; motive edebilmek, sakinleşebilme becerisi kazandırmak.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: **Yalnızlık - Fon Müziği; motivasyonu sağlamak**

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: -

Oyun seçimi: -

Enstrüman seçimi: -

Müzik seçimi **Hafif tınıda bir fon müziği**

Rahatlatma amacı ile kullanılmıştır.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Öğrencimin rahatlaması için müziği kullanmıştım; bu süreçte beklemediğim şekilde ilişki kurabilmemiz beni şaşırttı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefleri sorulmuş: **“Öğrencimin ritim çalışmasını daha iyi hale getirebilmesi ve böylelikle dikkatini arttırmasını hedefliyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: ***“Materyal hazırlamama gerek yok, ritim kalıbı hazırlayacağım.”*** cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen: ***“Müzik terapi çalışmalarıyla bir öğrenciye davranış anlamında, motor becerileri anlamında bir şeyler uygulatabildiğimi gördüm. Ayrıca öğrenci öğretmen arasında daha güçlü bir bağ oluşuyor, bu sebeple de verilen yönergeleri daha çabuk yerine getirebiliyor. Bu çalışmalardan sonra öğrencimle çalışma dışı normal derslerde daha rahat iletişim kurabildiğimi gördüm. Kendi gelişim sürecimi gözlemlediğimde ise yaratıcılığımın arttığını fark ettim.”*** ifadelerine yer vermiştir.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: ***“Yaptığım ritmi öğrencimin tekrar edebilmesini nasıl daha iyi hale getirebilirim, bunun üzerinde çalışacağım.”*** cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmenden: ***“Öğrencimin o an durumu ne olursa olsun müzikle birlikte birçok farklı alanda kazanım sağlayabileceğini fark ettim. Bu farkındalık bana öğrencimin olumsuz durumunda özellikle müziğin terapi etkisi göstereceğini deneyimle göstermiş oldu.”*** cevabı alınmıştır.

10. HAFTA

Onuncu Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Evet, uygulamak istediğim adımları gerçekleştirdim, çok fazla kesintiye uğramadı, bu benim için önemliydi.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Bu çalışma bir önceki çalışmanın devam niteliğinde olacak. Beden perküsyonu - taklit - ritim tutma aktiviteleri için plan yaptım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“İyi hissediyorum. 6. çalışmadan sonra uygulamalarla ilgili kaygı yaşamamaya başladım. Bu da süreci yönetebilmemi sağladı”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Yapacağım uygulamada öğrencim üçer kere beni taklit edebilsin istiyorum. Ayrıca dikkat dağılması sebebiyle bölünme yaşamadan çalışmayı tamamlama hedefim var.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Bir önceki çalışmadaki materyalleri kullanacağım. Hazırladım. Bu çalışma için planı da daha önce yapmıştım.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Belirlediğim hedefin belli bir kısmına ulaştım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Bir önceki çalışma hedefinden farklı olacak. Dikkatini ritme çekerek merak uyandırmaya çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“İyi, hazır hissediyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Ritmik hareketleri birlikte yapabilme ve dikkat süresini uzatma hedefine yönelik çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Ön çalışmayı kendim için yaptım. Müziksel ritim tekrarları yaparak ritim kalıplarını zenginleştirdim.”** cevabı alınmıştır.

Onuncu Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Uygulamaya yenilikler ekledim verimli bir çalışmaydı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Hazırladığım plana sadık kalırken doğaçlama bir şeylerde ekleyebildim. Bu konuda kendimi geliştirdiğime inanıyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: **“Yok.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler

İkinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Öğrencimle koordinasyon kurabildim, verimli bir çalışmaydı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Öğrenciyi doğru yönlendirmek için sözel yönergelerden faydalanabildim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Giderek daha iyi çalışmalar yapmaya başladığımı fark ettim. Deneyim arttıkça uygulamalar daha işe yarar oluyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: **“Çalışmayı bir sıralama içerisinde yapmayı planlamıştım ancak dikkatim dağıldı sırayı unuttum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler

sorulmuştur: **“Çalışma planladığım gibi gerçekleşti, bir zorluk çıkmadı.”** cevabı alınmıştır.
Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: **“Çalışmayı daha akıcı yapacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Çalışmanın sonlarına doğru çok keyifli görünüyordun”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Çalışma kesintiye uğramadı herhangi bir problemle karşılaşmadım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Veri elde edilememiştir

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: **“Çalışmadan sonra uygulamaları daha bütünsel yapabiliyorum. Bu beni motive ediyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Çalışma alanımın sürekli değişiyor olması beni olumsuz etkiliyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Şeffaf tüp ve renkli toplar ısınmaya yönelik kullanıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: **Beden perküsyonu**

Ritim seçimi: -

Oyun seçimi: -

Enstrüman seçimi: **Davul ritim çubuğu**

Müzik seçimi: **Vivaldi 4 Mevsim**

Birlikte ritim tutma, senkronize hareket etme, motor becerilerini geliştirme kazanımına yönelik kullandım.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Öğrencimin çalışmanın sonuna doğru kahkaha atarak gülmesi beni de çok eğlendirdi. Onun keyif alıyor olması beni motive ediyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri sorulmuş: **“Bu yüksek motivasyonla aynı hedefleri doğrultusunda planla yapmak. Doğaçlamayı güçlendirmek.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: **“Yazılı plan yapmam gerekiyor. Şimdiye kadar 3 plan yazdım ama aslında her çalışmanın bir yazılı planı olması**

sorulmuştur: **“Öğrencinin dikkatini toplamada hala zorlanıyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirmek istediği sorulmuş: **“Zorlandığım konuları zorlanmadan nasıl yapabilirim bunun üzerine çalışma yapmayı planlayacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Genel olarak uyumluydu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Dikkat dağınıklığı oldu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Uygulamada değişiklik yaparak farklı bir uygulamayla dikkatini çekmeye çalıştım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, **“Uygulamaları artık kavramış olmam ve sorunlara çalışma esnasında çözüm üretebiliyor olmam.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Öğrencinin bazı yönergelerime uymaması.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Kumaşlar, ışıklı toplar, ısınma çalışmasına yönelik kullanıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: **Bedenin çeşitli bölgelerine vurarak farklı tını ve sesler elde ettik**

Ritim seçimi: **4 zamanlı ritim kalıpları**

Oyun seçimi: -

Müzik seçimi: **Gromatik**

Enstrüman seçimi: **Ritim çubukları ve davullar Hareket becerisini geliştirmek, taklit edebilme, iletişim kurma, dikkat toplama kazanımlarına yönelik kullanılmıştır.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Öğrencinin karmaşık ritimleri taklit edebilmesi”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefleri sorulmuş: **“Çalışmayı uygulamaları belirli bir sıraya koyarak yapmayı hedefliyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: **“Yazılı plan yapacağım.”** cevabı alınmıştır.

gerekiyor.” cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen “**Yazılı plan yapmalıyım.**” ifadelerine yer vermiştir.

Kendime notlar bölümünde veri elde edilememiştir

11. HAFTA

Onbirinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: *“Evet, süreci yönetme, ritim tutabilme, ve uygulamayı kesintisiz sürdürebilme hedeflerine ulaşıldı. Öğrencimin de uygulamaya katkı sağlaması, eğlenmesi onun da hedefe ulaştığı anlamına gelebilir.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: *“Aynı hedefte ilerleyeceğim bu çalışma gayet iyi gidiyor, değiştirmeyeceğim. Belki materyal ve enstrüman değişikliği yapabilirim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: *“10. Çalışmadan oldukça mutlu ayrıldım. Öğrencim de çok eğlendi, neşeli bir şekilde uygulamayı bitirdik. Bugün de bu nedenle kendimi hazır ve iyi hissediyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: *“Ortama ve materyallere ısınma, beden perküsyonu ve çalgılarla ortak ritim tutma, ilişki kurma.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: *“Detaylı bir yazılı plan yaptım. Kullanacağım materyal ve çalgıları hazırladım, uygulama yapacağımız sınıfı bu plana göre düzenledim.”* cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: *“Belirlediğim hedeflere ulaşma konusunda oldukça ilerleme kaydettim. Birçoğuna ulaştım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: *“Aynı hedef üzerinden hareket edeceğim. Kendi uygulamalarımı daha ileriye taşıyacağım.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: *“Çalışmalarda artık zorlanmıyorum. Bu nedenle hazır hissediyorum, motivasyonum yerinde.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: *“Öğrencimin ritmik hareketlerle müziğe ayak uydurmasını sağlamak ve benimle birlikte hareket etmesini sağlamak.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: *“Daha önce belirlediğim müziğe uygun ritmik hareketleri kendi kendime çalıştım.”* cevabı alınmıştır.

Onbirinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: *“Baştan sona hiç bölmeden, kesmeden bir kompozisyon oluşturdum, oldukça verimliydi.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: *“Yeni bir materyal ekledim (çelik üçgen zil). Geçişler konusunda kopukluk yaşanmadı ve öğrenci ile iletişim noktasında da gelişim gösterdiğimi düşünüyorum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: *“Tekrarlar, materyaller, oyunlarla öğrenci ile etkili iletişim kurabildiğimi öğrendim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: *“Belirlediğim hedeflerin hepsine beklediğimden daha iyi bir şekilde ulaştığımı düşünüyorum.”* cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: *“Çalışmaya başlamadan önce öğrencinin hazır olması için ısınma oyunlarını uzun tuttum.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: *“Öğrenciyle beraber ritmik hareketler yaparken çalışmayı daha ileri bir düzeye taşımayı öğrendim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: *“Çalışma sonlara doğru yaklaşırken kendimdeki değişimleri fark ettim ve konuya hakim olmanın ne kadar önemli olduğunu öğrendim.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: *“Çalışmada hem bedenle hem davulla sıralı olarak ritim kalıbı oluşturabilmesini de hedeflemiştik ancak bunu sağlayamadık.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Bugün beni zorlayan hiçbir olumsuz durum yoktu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi geliştirebileceği sorulmuş: **“Bugünkü uygulamadan elde edilen başarının diğer uygulamalarda da elde edilmesini istiyorum, mevcut durumu korumayı hedefliyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Öğrencimin motivasyonu yerinde; çalışma için hazır. Karşılıklı oturduğumuz andan itibaren tüm uygulamalara aktif bir şekilde katılım sağladı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Bir problemle karşılaşmadım, harika bir çalışma oldu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Yok.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: **“Son 2-3 uygulamanın güzel geçmesi ve öğrencimin uygulamalardan keyif alması beni motive ediyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Benim ve öğrencimin motivasyonunu bozan hiçbir şey yaşanmadı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Renkli toplar, ışıklı küreler, kumaş yapraklar; ortama ısınma, kaygı seviyesini düşürme, uygulamaya hazırlanma, sırayla hareket edebilmeye yönelik kullanıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **4 zamanlı farklı ritim kalıpları**

Oyun seçimi: -

Enstrüman seçimi: **Ritim çubukları, çelik üçgen, davullar, beden perküsyonu;**

Birlikte ritim tutma, yansıtma ve taklit edebilme, bağımsız ritim oluşturabilme, eğlenme ve iletişim kurma kazanımlarına yönelik kullanılmıştır.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Uygulamanın baştan sona eğlenceli geçmesi ve hedeflenen kazanımlara ulaşılması beni pozitif yönde çok etkiledi”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için hedefleri

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Fazla zorlandığım bir şey olmadı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için neyi daha iyi geliştirmek istediği sorulmuş: **“Hedefleyip yapamadığım uygulamalarda gözden kaçırdığım şeyler üzerinde çalışacağım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Öğrenci genel olarak agresifti, çalışmaya başladıktan bir süre sonra uyumlu davranışlar sergiledi.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Öğrencinin çalışmanın sonlarında dikkatini toplamakta zorlanıyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Öğrencimin motive olması için uğraştım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, **“Konuya hâkim olarak neyi, nasıl ve ne zaman yapmam gerektiğini biliyor olmak beni motive ediyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Öğrencimin sonlara doğru agresif tavırlar sergilemesi motivasyonumu bozuyor.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Davul, tül; ısınma, uygulamaya hazırlanma, agresif davranışında değişiklik sağlama ve iletişim kurmaya yönelik kullanılmıştır.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi:

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **4 zamanlı ritim kalıpları**

Oyun seçimi: -

Müzik seçimi: **Gromatik**

Enstrüman seçimi: **Ritim çubukları, beden perküsyonu ve davullar.**

Ritim tutmak dikkat süresini uzatmak, koordineli çalabilmek ve hareket edebilmek, duyduğu şeyi tekrar edebilme kazanımlarına yönelik kullanıldı” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında etkilendiği bir durum sorulmuş: **“Çalışmayı ileriye taşıyabildiğimi gördüm”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefleri sorulmuş:

sorulmuş: *“Son çalışmamızın da bu çalışmaya benzer geçmesini hedefliyorum. Kullanacağım plan, enstrüman ve materyaller aynı olacak.”* cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: *“Son çalışma için bir gün önceden yazılı bir plan hazırlayacağım. Uygulama esnasından öğrencim ve benden doğaçlama bir ses veya ritim çıkarsa bunu da kullanacağım.”* cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmen: *“11. Çalışmanın sonunda öğrencim bağımsız ritimler oluşturabildi. Ritim çubuklarıyla davula vurarak kendi ritmini buldu. Bu durum onu çok eğlenceli geldi ve bende onun ritimlerini yansıttım. Aramızda farklı bir etkileşim oldu. O uygulayıcı ben ise öğrenci oldum ve o an bir oyun sürecine girdik. Artık terapötik süreç demekle ne demek istediğinizi daha iyi anlıyorum.”* ifadelerine yer vermiştir.

“Aynı hedef üzerinde ilerleyeceğim ancak uygulamaları daha ileri bir seviyeye taşıyıp sonlandıracam.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapılmalı sorusu sorulmuş: *“Çalışmanın son kısmı için bir plan yapmam gerekiyor.”* cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde veri elde elememiştir.

12. HAFTA

Onikinci Çalışma Öncesi Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“11. Çalışma hem öğrenci açısından hem de kendi açımdan en verimli çalışma oldu. Ben uygulayıcı olarak öğrencim de katılımcı olarak bir ekip olduk.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Aynı hedefte devam edeceğim. Öğrencimin bağımsız, özgün ritim kalıpları oluşturmasını hedefliyorum. Benim kendim için hedefimse süreci başarılı yönetmek olacak”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“Çalışmanın sonuna geldiğimiz için heyecanlıyım, motivasyonum yerinde. Bu çalışmanın da en az bir önceki çalışma kadar iyi olmasını istiyorum.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Benim süreci iyi yönetebilmem, öğrencimin bağımsız ritimler oluşturabilmesi ve bir ekip gibi hareket edebilmek.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“Bir önceki çalışmada kullandığım materyal ve enstrümanları kullanacağım. Yazılı planımı hazırladım. Uygulama esnasında gelişen olumlu/olumsuz durumlara karşı da hazırlıklıyım. Ritimimizi ve motivasyonumuzu bozmayacağız.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene bir önceki çalışmada istediği hedefe ulaşma durumu sorulmuş: **“Evet, yaptığım çalışma istediğim hedefe ulaştı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bir önceki çalışmada belirlediği gelişim hedefi üzerinden mi yoksa yeni belirlediği bir gelişim hedefi üzerinden mi ilerleyeceği sorulmuş: **“Bir önceki hedefim doğrultusunda ilerleyeceğim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmenden çalışma öncesi duygusal ve sosyal anlamda kendisini tanımlaması istenmiş: **“Çalışmaya hazırım, duygusal olarak da; motivasyonum yerinde.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hedefi sorulmuş: **“Öğrencinin dikkat süresini uzatmak öncelikli hedefim olacak.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için hazırlıkları sorulmuş: **“ön hazırlık sürecinde kendi kendime ritim tekrarları yaptım. Bunun hedefe ulaşmayı kolaylaştıracağını düşünüyorum.”** cevabı alınmıştır.

Onikinci Çalışma Sonrası Öğretmen Günlük Notları:

Birinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Beden perküsyonu ve devamında ritim kısmında iletişim ve uygulamayı iyi yaptık, verimli bir çalışmaydı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Öğrencimi daha özgür bırakma ve ona fırsat tanıma konusunda kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Son 2-3 uygulamada özellikle bu konuda başarılıydım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Kullanmayacağımız materyal ve enstrümanları ortada dağınık bir şekilde bırakmamamız gerekiyor. Ritim çubuklarından birini masada unuttum, ışıklı küreleri de almamıştım, öğrencimin gözüne takıldı dikkati dağıldı. Onları davulun üstüne koyduktan sonra çalışmaya katıldı.”** cevabı alınmıştır.

İkinci Öğretmen

Öğretmene çalışmanın verimlilik düzeyi sorulmuş: **“Sıkıştığım durumlarda yeni bir alternatif bulabildim, verimli bir çalışmaydı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma boyunca hangi konuda kendini geliştirdiği sorulmuş: **“Öğrencinin ihtiyacına göre birlikte çalışabilme konusunda kendimi geliştirdim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında öğrendiği şeyler sorulmuş: **“Bu son uygulamaydı, bu uygulamayı gözlemlediğimde zaman içerisinde çalışmaların ne kadar etkili olduğunu öğrendim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene bu çalışmada belirleyip ancak ulaşamadığı bir hedefin olup olmadığı sorulmuş: **“Bir önceki kadar akıcı bir çalışma olmasını hedeflemiştim ancak bu hedefe ulaşamadım. Bir iki kere kopmalar oldu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Uygulamanın başında öğrencim ile iletişim kurmakta zorlandım. Bazı malzemelere gözü takıldığı için ben öğrencimle olan göz temasını sık sık kaybettim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Öğrencim çalışmaya hazır, motivasyonu yerinde ve genel olarak rahattı. Uygulamalara da katılım sağladı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Çalışmanın başında öğrenci ile iletişim kaybettim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: **“Öğrencimin yapmak istediği şeye izin verdim. Gözünün takıldığı materyalleri de yakınımıza getirdim, davulun üstüne bıraktım. Uygulamaya yeniden katıldığını gördüm.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında kendisini motive eden durumlar sorulmuş: **“Benim ve öğrencimin rahat hareket edebiliyor olması. Bir önceki çalışmanın çok iyi geçmiş olması ve son çalışmaya verimli bir şekilde ulaşmış olmamız da beni motive eden şeyler arasındaydı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Bir iki kez kopmaların olması ve dikkat dağılması dışında motivasyonumu bozan bir şey olmadı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Kumaş yapraklar, renkli toplar, kumaşlar ısınma çalışmasına ve sıra bilinci geliştirmesine yönelik kullanıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **4 zamanlı birbirinden farklı ritim kalıpları**

Oyun seçimi: **Kreatif ısınma oyunları, dokunsal uyaran temelli oyunlar (Uygulamaya farklılık katmak için yaratıcı yenilikler ekledim. Örn: davul üzerinde top sektirme).**

Enstrüman seçimi: **Ritim çubukları büyük davul, küçük davul, çelik üçgen, beden perküsyonu Motor becerileri geliştirme, birlikte ritim tutabilme, senkronize hareket edebilme, verimli**

Öğretmene çalışma sırasında hedeflediği fakat gerçekleştiremedikleri sorulmuş: **“Tüm hedeflerimi gerçekleştirdim.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmada zorlandığı şeyler sorulmuştur: **“Herhangi bir zorluk yaşamadım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için öğrencinin durum özeti sorulmuş: **“Agresif değildi, genel olarak uyumlu ve katılımcıydı. Yönergelere uydu.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında karşılaştığı problemler sorulmuş: **“Karşılaştığım problem olmadı”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene problem durumunu çözmek için neler yaptığı sorulmuştur: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene çalışma sırasında onu motive eden durumlar sorulmuş, **“Uygulamalara hâkim olmamdı”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında motivasyonu bozan durumlar sorulmuş: **“Motivasyonum bozulmadan çalışmayı tamamladım.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı materyaller ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı sorulmuş: **“Kumaşlar ve renkli toplar. Isınma çalışması ve yönerge alabilmeye yönelik kullanıldı.”** cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma için kullandığı şarkı, oyun seçimi, enstrüman seçimi, ritim seçimi (bedene, enstrümana ya da nesneye vurarak) ve hangi kazanıma yönelik kullanıldığı farklı başlıklar altında sorulmuş:

“Şarkı seçimi: -

Tını ve ses seçimi: -

Ritim seçimi: **4 zamanlı farklı ritim kalıpları**

Oyun seçimi: **Kreatif ısınma oyunları, dokunsal uyaran temalı oyunları.**

Müzik seçimi: **Gromatik**

Enstrüman seçimi: **Davul, ritim çubukları, tef.**

Ritim tutabilme, müziği dinleme ve eşlik edebilme, dinleme becerisi geliştirme, koordineli çalışabilme, dikkat toplayabilme kazanımlarına yönelik kullanıldı.” cevabı alınmıştır.

vakit geçirme, taklit edebilme, yansıtma, bağımsız kendi ritmini oluşturma, farklı seslere olumlu tepki geliştirme kazanımlarına yönelik kullanıldı” cevabı alınmıştır.

Öğretmene alışma sırasında etkilendiğı bir durum sorulmuş: “*Öğrencimin kendi kendine ritim oluşturma çabası*” cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde veri elde edilememiştir.

Öğretmene alışma sırasında etkilendiğı bir durum sorulmuş: “*Öğrencimin alışma sonunda dikkat süresinin daha uzun olmuş olması*” cevabı alınmıştır.

Kendime notlar bölümünde öğretmenenden: “*alışmanın verimli olduğunu ve başarıyla sonuçlandığını düşünüyorum.*” cevabı alınmıştır.

EK-6.

**ARAŞTIRMANIN III. EVRESİ VE DÖRDÜNCÜ AMACA İLİŞKİN VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

Yansıtma Toplantıları

Ö1: Onur ATAMAN

Ö2: Muhittin EVREN

Birinci Yansıtma Toplantısı:

Öğretmene uygulamalarda öğrencide hangi davranışta/davranışlarda bir değişiklik yaratmak istediği sorulmuş:

Ö1: "Bahçeye çıkmak istediğinde terlemeye, huzursuz olmaya başlıyor. İleri aşamada da bağırma ve elini sıraya vurma gibi davranışa dönüşüyor. Müzikle öğrencideki bu davranışın azalmasını sağlamak istiyorum."

Ö2: "Öğrencinin trafik kurallarına uygun hareket etmesini sağlamak." cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendinde geliştirmek istediği bir yönünün olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: "Yaptığım uygulamalarda ritimsel öğelerin eksikliğini hissettim. Daha sonraki uygulamalarda ritim ve oyunu daha fazla kullanmayı hedefliyorum."

Ö2: "Müziksel yönümü geliştirmek istiyorum. Şarkılara ritmik olarak hareket etmekte zorlandım, bu yönümü geliştirmem gerekiyor." cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmayla ilgili karşılaştığı sorunlar sorulmuş:

Ö1: "Öğrencinin dikkatini kendime odaklayamıyorum. Bu nedenle öğrenciden beklediğim katkıyı alamıyorum."

Ö2: "Milli Eğitim Bakanlığı'nın özel eğitim bölümleri için belirlediği müfredat kazanımları üzerinden hareket ettim. Müziğin terapötik etkisi biraz geri planda kalmış oldu. İki farklı uygulama, iki farklı hedef olmuş olması beni uygulamaya ve derse yönelik hâkimiyet konusunda sorunlarla karşılaştırdı." cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için hangi yollara başvurduğu sorulmuş:

Ö1: "Isınma bölümünü biraz daha uzun yapabilirim. Ritim, dans ve oyunları daha dikkat çekici hale getirecek bir plan hazırlamam gerektiğini düşünüyorum. Birlikte senkronize ritimler tutmak etkili olacaktır."

Ö2: "Yaptığım uygulamaları önceki uygulamayla karşılaştırıp aralarındaki farkı gözlemlemeye çalışıyorum. Bir sonraki uygulama planını bu gözlem üzerinden tasarlayarak çözüm bulmaya çalışıyorum." cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için uyguladığı yöntemlerin etkili olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: "Henüz etkili olduğunu söyleyemem. Müziği özel eğitim müfredatındaki dersler ile ilişkilendirmem gerektiğini biliyorum ancak uygulamada bundan sıyrılamıyorum. Çalışmalarda müziği ön planda tutup dikkat ve ilişkiyi güçlendirme kazanımlarına daha çok yoğunlaşmam doğru olacak."

*Öğretmen yaptığı çalışmada özel eğitim müfredatı yönetmeliğindeki matematik dersini müziksel aktiviteyle beraber işlemek istemiş ancak müfredatı ön planda tuttuğu için müzikle terapötik bir sürece girememiştir. Araştırmacı bu hususta öğretmeni temel hedefler noktasında tekrar bilgilendirmiştir.

Ö2: "Uygulanan yöntemlerin çok başarılı olduğu söylenemez. Çünkü öğrencinin dikkatini toplamakta hala zorlanıyorum" cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini güçlü hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: "İyi bir plan hazırladığımı düşünüyorum. Öğrencimi 1 yıldır tanıyor olmam da davranışlarını önceden kestirebilmem açısından beni güçlü kılıyor."

Ö2: "Öğrencinin müziksel aktivitelerini ritmik olarak yapabilmesi, benim içimdeki "yapabilirim" duygusunu da uyandırdı." cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini zayıf hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: "Benim için çok yeni bir alan olması ve yeterince kendimi uygulamalara hâkim hissetmemem. Ayrıca herhangi bir enstrüman çalamıyor olmam da zayıf hissettiğim noktalardan biri"

Ö2: "Uygulamalara yabancı olmak ve hedefler doğrultusunda ilerleyememek." cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendisini motive eden şeyler sorulmuş:

Ö1: "Uygulamaya başlamadan önce iyi bir plan yapmış olmak, materyalleri belirlemek ve hazırlıklı olmak beni motive ediyor."

Ö2: "İlk uygulamadan itibaren öğrenciyle müzik yoluyla bir iletişim kurmuş olmak ve bu yolla ona daha çok şey öğretebileceğim düşüncesi beni motive ediyor." cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda motivasyonunu düşüren şeyler sorulmuş:

Ö1: "Öğrencimin zaman zaman bana katılmaması; benim onun yapacağı ritim ve hareketlere müdahale ediyor olmam benim motivasyonumu düşürüyor."

Ö2: "Benim hazırlık yapmamış olmam ve bunun kaygısını yaşamam; öğrencinin uygulamalara karşı isteksiz oluşu, dikkatinin çabuk dağılması motivasyonumu düşüren şeyler arasında." cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamaların istenen düzeyde ilerleyip ilerlemediği sorulmuş:

Ö1: "Hayır, henüz değil. Özellikle son uygulamada bazı şeyleri fazladan yapmaya çalıştığımı gördüm. Bu fazlalıkları uygulamadan çıkararak daha az yönerge ve tekrar yoluyla uygulama yapacağım."

Ö2: "Maalesef tahmin ettiğim düzeyde ilerleme olmadı. Bunda mevcut kazanımlarla belirlediğimiz hedefler doğrultusundaki kazanımları bir arada uygulamaya çalışmamın ve müziğin kullanım amacını, terapötik etkisini ve hedeflerini tam olarak kavrayamamış olmamın etkisi var." cevabı alınmıştır.

Öğretmene sorunları çözmek için başka hangi yollara başvurulabileceği sorulmuş:

Ö1: "Sabırlı davranmam gerektiğini düşünüyorum. Uygulamada sadeleştirme yapacağım. Ritim öğelerini, müziksel kısımları daha belirgin uygulamak için önce kendim çalışacağım."

Ö2: "Müzik terapi hakkında araştırma ve okumalar yapmak, farklı kaynaklara başvurmak, daha önce benzer çalışmaları gözden geçirmek gibi yöntemler izleyebilirim. Bu uygulamaya yatkın çalışmalar üretmek sorunlara daha hızlı çözüm bulabileceğimi düşünüyorum." cevabı alınmıştır.

Öğretmene ulaşmak istediğiniz hedef doğrultusunda hazırlık aşamasında çıkmaza girip girmediği sorulmuş:

Ö1: "Hayır, şu ana kadar kendimi çıkmaza girmiş gibi hissetmedim."

Ö2: "Yapılan uygulama ile belirlenen hedef birbiriyle örtüşmedi, ikisi birbirinden bağımsız oldu bu da beni çıkmaza sürükledi." cevabı alınmıştır.

Öğretmene yaptığı uygulamalar ile belirlenen hedefe ulaşip ulaşamayacağı sorulmuş:

Ö1: "Evet inanıyorum. Öncelikli hedefim çalıştığım öğrenci ile müzik yoluyla bir iletişim kurmak. Stres, anksiyete anlarında müziğin sağladığı bu terapötik etkiyi kullanarak onu sakinleştirmek. Bu hedefe de ulaşacağıma inanıyorum."

Ö2: "Seçilen uygulamalar, hedef ve öğrencinin mevcut durumu göz önüne alındığında çözüme ulaşamayacağımı düşünüyorum." cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmayı tekrar yapacak olsa neyi daha iyi yapabileceği sorulmuş:

Ö1: "Ders ile ilişkilendirdiğim bölümleri çıkarırdım. Müzik Terapi uygulamalarının hedeflerinin ayrı olduğunu bilerek hareket ederdim. Müziği derslere yardımcı uygulama olarak kullanmakla müziği terapötik bir amaç için kullanmak birbirinden farklı şeyler bunu fark ettim."

Ö2: "Hazırlık sürecimi daha belirgin ve hedefe uygun olarak yapardım. Uygulamaları da öğrencinin potansiyeline göre şekillendirirdim." cevabı alınmıştır.

Öğretmene kendisi için bir sonraki adımın ne olması gerektiği sorulmuş:

Ö1: "Çalışmaları daha iyi organize etmek ve hazırlıklı olmak."

Ö2: "Şu ana kadar yaptığım uygulamaların olumlu ve olumsuz yönlerini gözden geçireceğim. Hangi hareket, oyun, ritim uygulamalarının daha etkili olduğu konusunda bir çıkarsamaya varıp hedefi de ona göre belirleyeceğim." cevabı alınmıştır.

Öğretmene hedefini değiştirmek isteyip istemediği sorulmuş:

Ö1: "Hedefi öğrencinin stresini müzik yoluyla azaltmak olarak belirledim, bunu değiştirmek istemiyorum."

Ö2: "Evet hedefimi değiştirmek istiyorum. Uygulamaların başarısız olduğunu ve şu anki hedefimin müzik terapi ile ilgili olmadığını görmekteyim." cevabı alınmıştır.

Öğretmene yeni hedefinin ne olacağı sorulmuş:

Ö1: "Yeni hedef belirlemeyeceğim."

Ö2: "Öğrencimin müziğe ilgisi olduğunu bu konuda yetenekli olduğunu fark ettim. Yeni hedefimi müzik yoluyla dikkatinin toplanması yönünde değiştireceğim." cevabı alınmıştır.

Öğretmene sonraki uygulamalar için hangi yöntemleri uygulayacağı sorulmuş:

Ö1: "Sevdiği müzikleri tespit edeceğim. Bu müziklere daha sonra hareket ekleyeceğim. Benim için bir keşfetme süreci olacak diyebilirim."

Ö2: "Önce kazanımı belirleyip bu doğrultuda da yöntem geliştireceğim. Öğrencinin uygulamalara katılabileceği etkinlikler planlayıp daha iletişim ve öğrenci merkezli çalışmalar planlayacağım." cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalar için belirleyeceği yeni stratejilerin kendisini hangi hedefe veya sonuca taşıyacağı sorulmuş:

Ö1: "Aramızdaki bağın kuvvetleneceği ve müzik duyduğunda kulaklarını kapatma davranışının değişeceği sonucuna ulaştıracağını düşünüyorum."

Ö2: "Müziğe eşlik edebilme, yansıtma yapabilme ve senkronize hareket edebilme hedefine yönelik plan hazırlayacağım." cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında en çok etkilendiği olay/durum sorulmuş:

Ö1: "Öğrencinin müzik sesini ilk duyduğunda olumsuz tepkiler vermesi, kulaklarını kapatıp, bulunduğu ortamdaki çıkmak istemesi."

Ö2: "Öğrencinin dikkatini kısa sürelide olsa ritme ve çalan müziğe vermesi beni heyecanlandırdı." cevabı alınmıştır

Eklemek istedikleri bölümünde öğretmen:

Ö1: "Eklemek istediğim bir şey yok"

Ö2: "Öğrencinin müziğe olan ilgisini daha önce fark etmiştim. Ancak, müzik terapi uygulamalarının öğrencide hangi davranış değişikliği yapabileceğini şimdi daha iyi anlıyorum." ifadelerine yer vermiştir.

İkinci Yansıtma Toplantısı:

Öğretmene uygulamalarda öğrencide hangi davranışta/davranışlarda bir değişiklik yaratmak istediği sorulmuş:

Ö1: “Kaygısını azaltmak; dikkatini müziğe çekerek kaygı durumunda değişiklik yaratmak.”

Ö2: “Müzik eşliğinde ritmik tekrarlar yapabilmesi; bu sayede dikkat süresini uzatmak.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendinde geliştirmek istediği bir yönünün olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: “Sınıf ortamında ansızın ortaya çıkan olumsuz durumlara müziksel aktivitelerle çözüm bulabilmek.”

Ö2: “Bu çalışmalarla deneyim kazanmak müziksel aktiviteleri genişletmek ve her öğrencide uygulayabilmek.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmayla ilgili karşılaştığı sorunlar sorulmuş:

Ö1: “Öğrenci bazen çalışma ortamını istemiyor, sürekli dışarı çıkmak istiyor. Bazı uygulamalarda birlikte motive olmakta zorlanıyoruz.”

Ö2: “Öğrencinin çalışma ortamına uyum sağlaması konusunda sorunlar yaşıyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için hangi yollara başvurduğu sorulmuş:

Ö1: “5-6 dakikalık bir ara veriyoruz. Isınma, ortama alışma süresini biraz daha uzun tutuyorum.”

Ö2: “İletişim kurmaya çalıştım, öğrenciyle birlikte dans ettim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için uyguladığı yöntemlerin etkili olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: “Öğrenci çok agresif değilse yönergeleri alabiliyor. Belli bir süre sonra da yönerge alabildiği için hedefe ulaşılmış oluyor.”

Ö2: “Motivasyon konusunda etkili olabildiğini düşünüyorum. Uyum sağlamaya başladı.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini güçlü hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: “Planlamayı iyi yaptığımı düşünüyorum. Öğrenciyle iyi bir iletişimim var.”

Ö2: “Öğrenciyle olan iletişimimin iyi olduğunu düşünüyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini zayıf hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: “Öğrencinin aşırı tepkilerine karşı hâkimiyet kurmakta zorlanıyorum. Müziksel aktivitelerde öğrencimle beraber ritim tutmakta zorlanıyorum.”

Ö2: “Öğrenciye yönerge verme konusunda sorunlar yaşıyorum. Sözlü uyarılar konusunda çalıştım.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendisini motive eden şeyler sorulmuş:

Ö1: “Müzikle uyumlu hareketlere katılmaya başlaması, çalgıları keşfetmesi ve onları kullanmaya çalışması beni motive ediyor.”

Ö2: “Öğrenciden her çalışmada daha fazla olumlu değişiklik fark ediyorum bu beni motive ediyor.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda motivasyonunu düşüren şeyler sorulmuş:

Ö1: “Öğrencinin müziğe kulak vermemesi. Yönerge alamaması, sıralamayı takip edememesi.”

Ö2: “İstediğim seviyede dikkat toplayamıyorum, bu durum motivasyonumu bozuyor.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamaların istenen düzeyde ilerleyip ilerlemediği sorulmuş:

Ö1: “Belirli bir aşama kaydettik, yavaş yavaş geliştiriyoruz.”

Ö2: “Uygulamaların, ilk çalışmaları göz önünde bulundurduğumda, şu an daha fazla olumlu dönüt sağladığını söyleyebilirim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene sorunları çözmek için başka hangi yollara başvurulabileceği sorulmuş:

Ö1: “Yeni müzikler deneyebiliriz. Yeni materyallerle çalışabiliriz. Serbest bırakarak yapmaktan hoşlandığı şeyleri tespit edip bu doğrultuda bir uygulama planı hazırlayabiliriz.”

Ö2: “Oyun yöntemiyle iletişim kurmaya çalışıyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene ulaşmak istediği hedef doğrultusunda hazırlık aşamasında çıkmaza girip girmediği sorulmuş:

Ö1: “Anlık duraksamalar yaşıyorum ancak çıkmaza girdiğimi düşünmüyorum.”

Ö2: “Bazı sorunlar yaşıyorum ancak çok fazla çıkmaza girmedim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene yaptığı uygulamalar ile belirlenen hedefe ulaşip ulaşamayacağı sorulmuş:

Ö1: “Ulaşacağına inanıyorum.”

Ö2: “Öğrencinin müzik yeteneği olduğunu keşfettik. Ritim tutabiliyor, müziğe eşlik edebiliyor. Bu sayede dikkat toplama konusunda hedefe ulaşabileceğimizi düşünüyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmayı tekrar yapacak olsa neyi daha iyi yapabileceği sorulmuş:

Ö1: “İlk 1-2 uygulamada öğretmeye dayalı bir çalışma yapmıştım. Şu anki süreçte öğrenci merkezli ve verimli vakit geçirmeye dayalı bir sistemle ilerliyoruz. Bu şekilde devam edeceğim.”

Ö2: “Çalışmayı tekrar yapsaydım belirleyeceğim kazanımı farklı yöntemlerle, yeteneğini destekleyici bir şekilde planlardım. Geç kalmış sayılmayız.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene kendisi için bir sonraki adımın ne olması gerektiği sorulmuş:

Ö1: “Müzik-ritim-oyun-dans-hareket hepsinin kullanılabileceği bir kombinasyonda plan hazırlamak.”

Ö2: “Öğrenci ile beraber belirlenen ortak ritmi en uzun sürede tekrar yaparak dikkat süresini uzatmaya çalışacağım. Ön hazırlık ve planlamayı da buna göre yapıyorum” cevabı alınmıştır.

Öğretmene hedefini değiştirmek isteyip istemediği sorulmuş:

Ö1: “Hayır hedefimi değiştirmeyeceğim”

Ö2: “Belirlediğim hedefte ilerleyeceğim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene sonraki uygulamalar için hangi yöntemleri uygulayacağı sorulmuş:

Ö1: “Model olarak gösterme, taklit etme, beden perküsyonu ile hareket ve aynalama tekniklerini kullanacağım.”

Ö2: “Ritim kalıbı tekrarı, beden perküsyonu, dans hareket yöntemleriyle uygulama içeriğini zenginleştireceğim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalar için belirleyeceği yeni stratejilerin kendisini hangi hedefe veya sonuca taşıyacağı sorulmuş:

Ö1: “Hazırladığımız planı tam olarak uygulayabilmemizi sağlayacak. Müziğe uygun ritim tutacağız, hareket katacağız.”

Ö2: “Öğrencide motivasyonu yükselterek dikkat toplama ve koordineli hareket edebilme becerisi kazandırma hedefine ulaştıracağımı düşünüyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında en çok etkilendiği olay/durum sorulmuş:

Ö1: “Öğrencimin bazı uygulamalardan zevk aldığını görüyorum, bu beni olumlu yönde etkiliyor.”

Ö2: “Öğrencinin müziğin ritmini ağızyla tekrar etmesi ve aynı sesleri çıkarmış olması beni etkiledi. İlk çalışmalarda bireysel, dağınık ve tutarsız ritimler vururken şu anda bir ritim kalıbı vurabiliyor ve ortak tempo tutabiliyor.” cevabı alınmıştır.

Üçüncü Yansıtma Toplantısı:

Öğretmene uygulamalarda öğrencide hangi davranışta/davranışlarda bir değişiklik yaratmak istediği sorulmuş:

Ö1: “Öğrencinin uygulamalara aktif olarak katılmasını, sosyal olabilmesini istiyorum.”

Ö2: “Ritim tutarak koordineli çalışmak ve dikkat toplamak.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendinde geliştirmek istediği bir yönünün olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: “Çalışmaları ve zamanı iyi yönetmek, akıcı olarak uygulayabilme yönümü geliştirmek istiyorum.”

Ö2: “Burada kazandığım deneyimleri başka öğrencilerde kullanmak istiyorum. Müziksel aktiviteler konusunda kendimi geliştirmek istiyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmayla ilgili karşılaştığı sorunlar sorulmuş:

Ö1: “Müzik terapi uygulamaları için eğitim aldığımızda çok basit olduğunu düşünmüştüm. Uygularken süreci yönetemediğimi, fazla gergin olduğumu gördüm. Bunlar benim kendimde karşılaştığım sorunlar.”

Ö2: “Başlarda yaşadığım dikkat eksikliği ve motivasyon bozukluklarını şu an daha az da olsa yaşıyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için hangi yollara başvurduğu sorulmuş:

Ö1: “Öncelikle sakin kalmayı öğrendim. Yani önce kendi heyecanımı ve gerginliğimi kontrol etmeyi öğrendim. Uygulamaları bütün bir kompozisyon haline getirmeye çalıştım. Kopukluklar olmaması kesintiler yaşanmaması için motivasyonumu yüksek tuttum.”

Ö2: “Hangi uygulamanın öğrencide olumlu hangi uygulamanın olumsuz davranışa sebep olabileceği konusunda deneyim kazandım. Soruna o anda çözüm bulabiliyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için uyguladığı yöntemlerin etkili olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: “Rahat davranmak, uygulama adımlarına ve materyallere hâkim olmak oldukça etkili sonuç verdi. Artık daha iyi bir performans ortaya çıkıyor.”

Ö2: “Evet bu yöntemler etkili oldu. Şu an ikimizin de motivasyonu daha iyi, ritim tutma ve odaklanma konusunda da gelişme gösterdi.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini güçlü hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: “Yaptığım çalışmaları severek ve büyük bir ciddiyetle yapmak; deneyim kazanmış olmak, hazırlık planı yapmak.”

Ö2: “Uygulama öncesi hazırlık aşamasında kendimi daha hazır hissediyorum. Planlamaları daha rahat yapabiliyorum. Her an bir çalışma yapabiliyim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini zayıf hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: “Ritim ve çalgılar konusunda iyi olmadığımı hep dile getirmişimdir. Özellikle ilk çalışmalarda bunun zorluğunu yaşadım ancak 7.8.9. çalışmalarda bu yönümün biraz daha güçlendiğini gördüm.”

Ö2: “Çalışma esnasında bazı olumsuzluklarda motivasyonum bozuluyor, bu konuda kendimi zayıf hissediyorum. Ancak eskiye göre daha toleranslıyım.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendisini motive eden şeyler sorulmuş:

Ö1: “Yaptığımız müzik terapi uygulamalarının benim içinde çok keyifli geçmeye başlaması.”

Ö2: “Artık çalışmalara hazır oluşum. Çalışmaların sonuç vermeye başlaması. Öğrencinin uyumlu olmaya başlaması.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda motivasyonunu düşüren şeyler sorulmuş:

Ö1: “Uygulamaların kesintiye uğraması, öğrencinin odağının başka şeylere kayması; bazı uygulamalarda planımın bir bölümünü unutmuş olmam; çalıştığımız sınıfın sürekli değişmesi.”

Ö2: “Çalışmanın duraksaması ve bölünmesi.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamaların istenen düzeyde ilerleyip ilerlemediği sorulmuş:

Ö1: “Evet istenen doğrultuda ilerliyor. 1. uygulamaya baktığımda şu an ne kadar yol kat ettiğimi görebiliyorum. Çalışmalar güzel bir finale doğru ilerliyor.”

Ö2: “Daha öncede belirttiğim gibi çalışma olumlu sonuçlar vermeye başladı, hedefe bir düzen içerisinde yaklaşıyorum, istenen düzeyde ilerliyor.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene sorunları çözmek için başka hangi yollara başvurulabileceği sorulmuş:

Ö1: “Çıkabilecek her türlü sorun, problemle başa çıkabileceğimi gördüm. Çıkan problemler için bir sonraki planlamayı bu olası problemi de dâhil ederek planlıyorum.”

Ö2: “Yeterli sayıda yapılacak tekrarlar sorunları çözebiliyor çünkü özel eğitim öğrencileri birçok şeyi çabuk unutuyor.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene ulaşmak istediği hedef doğrultusunda hazırlık aşamasında çıkmaza girip girmediği sorulmuş:

Ö1: “Hayır artık hiçbir durumda çıkmazda hissetmiyorum, daha profesyonel olduğumu hissediyorum.”

Ö2: “Çalışma içerisinde bazen hedef çıkmaza giriyor ancak pes etmeden, motivasyonu bozmadan devam edildiğinde hedefe ulaşılabilir.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene yaptığı uygulamalar ile belirlenen hedefe ulaşip ulaşamayacağı sorulmuş:

Ö1: “Öğrencimin kaygıları, korkuları hatta bazı takıntıları bile azaldı. Kendini uygulamaya odaklayabiliyor, yaptığı çalışmalardan zevk alıyor. Hedefe ulaşıyoruz.”

Ö2: “Ulaştığına inanıyorum. Belirlediğim hedef çıkmaza girdiğinde bile motivasyonu yüksek tutup ilerleyebilmek olumlu sonuç veriyor.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışmayı tekrar yapacak olsa neyi daha iyi yapabileceği sorulmuş:

Ö1: “Basit düşünür, sakın bir şekilde uygulardım. İlk çalışmalarda çok karmaşık planlar yaptığımı fark ediyorum. Tedirgin ve heyecanlı davranıyordum.”

Ö2: “Kendimi bu alanda daha çok geliştirmeliydim. Daha hazır bir şekilde başlamak motivasyonu da yükseltiyor. Bunu bilerek hazırlığımı ona göre yapardım” cevabı alınmıştır.

Öğretmene kendisi için bir sonraki adımın ne olması gerektiği sorulmuş:

Ö1: “Öğrencimle uyum içerisinde karşılıklı ritimler oluşturmak, çalışmalarını eğlenerek, keyif alarak sürdürmek istiyorum. Son çalışmalarım bu şekilde oldu devamında da bu şekilde uygulamak istiyorum.”

Ö2: “Çalışmayı daha ileriye taşıyabiliriz.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene hedefini değiştirmek isteyip istemediği sorulmuş:

Ö1: “Hayır, dereyi geçmek üzereyken atı değiştirmeye gerek yok, kıyıya varmak üzereyim.”

Ö2: “Aynı hedef üzerinde ilerleyeceğim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene sonraki uygulamalar için hangi yöntemleri uygulayacağı sorulmuş:

Ö1: “Öğrencimle kendi ritimlerimizi oluşturarak 9-10 dakikalık bir mini gösteri planlayabilirim.” cevabı alınmıştır.

Ö2: Veri elde edilememiştir.

Öğretmene uygulamalar için belirleyeceği yeni stratejilerin kendisini hangi hedefe veya sonuca taşıyacağı sorulmuş:

Ö1: “Ben süreci yönetme konusunda kendimi geliştirmiş olacağım. Müziğin terapötik etkisi konusunda da deneyim kazanmış olacağım. Öğrencim de sürecin bir parçası, gelişim göstermekte.”

Ö2: “Ritim sayesinde dikkat toplayabilmesi.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene çalışma sırasında en çok etkilendiği olay/durum sorulmuş:

Ö1: “Öğrencimin uygulamalarda edindiği kazanımları normal hayatına da taşıyabilmiş olması ve çalışma harici öğrencimle görüştüğümde aramızdaki bağın ne kadar kuvvetlenmiş olduğunu görmüş olmam.”

Ö2: “Öğrencinin uyumlu olmaya başlaması ve çalışmaların sonuç vermeye başladığını görmem.” cevabı alınmıştır.

Ekleme istedikleri bölümünde öğretmen:

Ö1: “Müzik terapi uygulamalarında öğrenmiş olduğum hemen hemen her şeyi denedim. Müzik dinlettim, ritim tutturdum, dans, hareket çalışmaları yaptım. Hangi uygulamanın; hangi yöntemin çocuk için daha uygun olduğunu keşfetmenin, çalışmanın verimliliği için çok önemli olduğunu düşünüyorum.”

Ö2: “Çalışmalar oldukça olumlu dönütler vermeye başladı. Uygulamaların bütün öğrencilerde etkili olabileceğini düşünüyorum.” ifadelerine yer vermiştir.

Dördüncü Yansıtma Toplantısı:

12 Haftalık çalışma sonrası yapılan final yansıtma toplantısı verileri şu şekildedir.

Öğretmene uygulamalar sonucu öğrencide geliştirdiği yönleri sorulmuş:

Ö1: “Öğrencim müzik terapi uygulamaları sonucunda müzik odası ve enstrümanları daha çok kullanma fırsatı buldu. Korktuğu, gerginlik hissettiği materyallere alıştı. Daha iyi yönerge almaya ve istenileni yapmaya başladı. Taklit, senkronizasyon ve motor becerilerine katkı sağladı. Özellikle son iki uygulamada kendi ritimlerini oluşturmaya başladı.”

Ö2: “Uygulama sonunda öğrencimin dikkat dağınıklığının büyük ölçüde azaldığını ifade edebilirim. Çalışma sırasında bunu keşfettik. Sınıf içerisinde de bu durum etkisini göstermeye başladı. Agresif olduğu zamanlar da azaldı. Bu da başka bir etkisiydi. Öğrenci de belki de en zorlandığımız davranışı olan dikkat eksikliği bu uygulamalar ile büyük ölçüde düzeldi. Ritim tutmaya başladı; iletişim kurmaya başladı, beraber çalışmayı öğrendi.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendinde geliştirdiği bir yönünün olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: “Müzik derslerini farklı bir şekilde işleyebileceğimizi anladım. Öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimin çok farklı bir noktaya taşınabileceğini yaşayarak gördüm. Bir süreci daha iyi yönetme anlamında geliştim. Bir iki materyal ve enstrümanla ne kadar farklı etkinlikler yapılabileceğini ve yaratıcı düşünebilmeyi öğrendim.”

Ö2: “Öğrenci ile daha iyi iletişim kurabileceğimi öğrendim. Yönerge verme konusunda kendimi geliştirdim. Ayrıca yeni bir yöntem öğrenmiş oldum. Motivasyon nasıl sağlanır, dikkat toplama daha etkili bir şekilde nasıl sağlanır öğrendim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene haftalık uygulamalar sırasında karşılaştığı sorunlar sorulmuş:

Ö1: “Başlangıçta müzik terapiyi ve uygulamalarını iyi kavrayamamış olmam, öğrencimin uygulamalara katılımının isteksizce olması, öğrencimin kaygı ve anksiyete düzeyinin yüksek olması ve bunu kontrol altına almada yaşadığım zorluklar; ilk 4-5 uygulamada ne yapmam gerektiğini tam olarak bilmiyor oluşum, ilk 4-5 uygulamada süreci yönetememiş olmam, öğrencim ve benim aramda uygulama esnasında kopuklukların yaşanması, öğrencimin sevmediği materyallere karşı verdiği tepkileri nasıl yöneteceğimi bilememem karşılaştığım başlıca sorunlardı”

Ö2: “Uygulamada karşılaşılan sorunlar genellikle öğrencinin o haftaki duygu durumu ile ilgiliydi. Agresif olduğu günlerde çalışma daha zor geçirdi. Motive etmek ve dikkatini toplamak çok zor oluyordu. Benim hazırlıksız olduğum zamanlarda da çalışma zor geçiyordu, benim motivasyonum düşüyordu.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için hangi yollara başvurduğu sorulmuş:

Ö1: “Öğrencim ile iletişimimi güçlendirmeye çalıştım. Rehberimiz Burak hoca (araştırmacı) ile fikir alışverişleri yaptım. İnternet ortamındaki müzik terapi uygulamalarını araştırdım ve videolar izledim. Karmaşık planlar yerine basit planlar hazırladım. Öğrencimin uygulama öncesi kendini iyi hissetmesi ve uygulamalara hazır olabilmesi için ısınma çalışmalarını uzun tuttum; onun mutlu olması sürece olumlu katkı sağladı. Uygulamalar ilerledikçe çalışmalar daha zevkli geçmeye başladı, motivasyonumuz yükseldi. Son üç uygulamamız oldukça iyiydi bu bizi mutlu etti.”

Ö2: “Öncelikle hazırlık yaparak kendimle ilgili sorunları çözmeye çalıştım. Öğrencinin de zamanla uygulamaya dâhil olmaya başlaması ikimizin de motivasyonunu yükseltti, kimi zaman ödül pekiştirecini kullandım. Eğer uygulamalara dâhil olursa oyun oynayacağımızı söyledim. Bazen de uygulama öncesi beraber oyunlar oynayarak öğrenciyi yönerge alamaya hazır hale getirdim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene karşılaştığı sorunları çözmek için uyguladığı yöntemlerin etkili olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: “İlk 8-9 uygulamaya kadar daima yeni bir sorunla karşılaştım. Bir önceki maddede de belirttiğim gibi her uygulamada biraz daha deneyim kazandım, geliştim. Karşılaştığım her sorunun çözümü için zaman harcadım ve sonunda başarılı olduk. Kopmaların yaşanmadığı etkili uygulamalar yapmayı başardık.”

Ö2: “Kimi zaman etkili oldu, öğrenci çalışmalara katıldı. Ancak bazen de sadece ısındırmaya çok zaman harcadık uygulama ısındırma ile son buldu.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini güçlü hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: “Müzik terapi uygulamaları benim için yeni bir çalışma alanıydı. Yeni şeyler öğrenmek ve uygulamak bana ilginç ve eğlenceli geldi. Hemen hemen tüm oturumlar için planımı hazırlayıp geldim. Yaratıcılık konusunda geliştim ve yeni fikirler üretmeye başladım.”

Ö2: “Uygulamaları başlarda anlamamıştım. Sonradan anlayınca ve öğrencideki değişiklikleri fark edince bunlar ne yapacağım konusunda bana yol gösterdi. Öğrencinin müziğe olan ilgisi dikkat dağınıklığı konusunda etkiliydi bunu kullanabilmek beni güçlü hissettirdi.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendini zayıf hissettiği yönleri sorulmuş:

Ö1: “İlk, iki ve üçüncü uygulamanın pekte iyi olmadığını düşünüyorum. Bir enstrüman çalmayı bilmemem de zayıf yönlerimden biri. Müzik kullandığım uygulamalarda iyi müzikler seçemedim, müzik arşivim zayıf. Öğrencim uygulamalara katılmadığında panikledim, sakinliğimi koruyamadım, uygulamalarda kopukluklar bölünmeler oldu, yönetemedim.”

Ö2: “Uygulamalara geçerken ve uygulama içerisinde yönerge verme, sözlü iletişim kurma konusunda kendimi zayıf hissediyordum ama zamanla bu yönümü de geliştirdiğimi düşünüyorum.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda kendisinin motive eden şeyler sorulmuş:

Ö1: “Öğrencimle bir yıldır aynı sınıfta olmam; onu tanıyor olmam beni çalışmalara başlarken motive etmişti. Sonrasında birkaç uygulama güzel olunca motivasyonum daha da yükseldi. Öğrencimin sürece katılması ve bu çalışmalardan olumlu yönde etkilenmesi, yeni bir alanda yeni uygulamalar öğrenmem ve bu uygulamaların başarı sağladığını görmem beni motive eden şeyler arasındaydı. Araştırmacının da (Burak Bey’in) motivasyon konusunda çok desteği oldu.”

Ö2: “Öğrencinin müziğe olan ilgisi beni de motive etti. Bu uygulamalarla ona fayda sağlayabilmekte etkiliydi.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamalarda motivasyonunu düşüren şeyler sorulmuş:

Ö1: “Öğrencimin yaşadığı gerginlik, anksiyete ve kaygılar, uygulamada bölünmeler olması, bütünlük yakalamakta güçlük çekmiş olmam, farklı farklı sınıflarda çalışmak zorunda kalmam, hazırladığım planı uygularken hayal ettiğim şekilde gerçekleşmemiş olması ve zaman zaman süreci yönetemediğimi düşünmem motivasyonumu bozan şeylerdi.”

Ö2: “Sürekli hazır olmadığımı düşünüyordum ve bu benim motivasyonumu düşürüyordu, sonlara doğru biraz daha rahat hissetmeye başladım.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene uygulamaların istenen düzeyde ilerleyip ilerlemediği sorulmuş:

Ö1: “İlk haftalar çok zorlandım. Bir şeyler yapıyorduk ama ne ben ne öğrencim yaptığımız şeyi tam olarak anlayabiliştik. Daha sonra basit hedefler basit uygulamalar hazırlayarak her bir çalışmanın bir öncekinden daha iyi olmasını sağladık. Son üç haftada hedeflediğimiz kazanımlara ulaştık, bu yüzden uygulamaların istenen düzeyde ilerlediğini söyleyebilirim.”

Ö2: “Başlarda istediğim gibi değildi. Aslında ne yapacağımı da tam olarak bilemiyordum. Ancak çalışmalar devam ettikçe ön hazırlık yapıp, kazanım belirleyip, hedefe yönelik çalışınca her hafta üzerine eklenerek gelişim devam etti. Son çalışmalara gelindiğinde belirlediğim hedefler ve kazanımlara büyük ölçüde ulaşıldığını gördüm.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene sorunları çözmek için başka hangi yollara başvurulabileceği sorulmuş:

Ö1: “Eksiklerimizi tartıştık, gördük, çözüm ürettik; internetten örnek videolar izledik. Katkı alabilmek için öğrencimizle aramızdaki iletişimi geliştirdik. Onun hazır olmasını bekledik. Güzel planlanmış uygulamaların sorunları çözebildiğini öğrendik.” cevabı alınmıştır.

Ö2: Öğretmenden veri elde edilememiştir.

Öğretmene ulaşmak istediğiniz hedef doğrultusunda hazırlık aşamasında çıkmaza girip girmediği sorulmuş:

Ö1: “Çok fazla çıkmaza girdiğimiz durum olmadı. Her hafta biraz daha fazla gelişim gösterdik. Sorunları çözmek konusunda başarılı olabildiğimiz için uygulamalarımız hep daha iyiye gitti. Aksaklıklar oldu evet! Ama bir çıkmaza girmedik.”

Ö2: “Bazı haftalarda hedefler çıkmaza girdiği oldu. Öğrencinin motivasyonunun bozulması, benim motivasyonumun bozulması bu çıkmazlara sebep oldu.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene yaptığı uygulamalar ile belirlenen hedefe ulaşip ulaşamadığı sorulmuş:

Ö1: “Evet hedefe ulaştı. Bazen öğretmenden bazen sınıf ortamından kaynaklı aksaklıklar oldu. Bu gibi durumlarda sorunları çözmeye odaklandık. Hedeflerimizi ve uygulamalarımızı gözden geçirdik, eksikleri tamamladık. Hedefleri değiştirmek yerini ufak dokunuşlar yaptık. Sonunda amacımıza ulaştık. Son iki üç uygulamanın tam istediğimiz gibi olmuş olması bunun bir kanıtı sayılabilir.”

Ö2: “Bu sorunları çözme konusunda ilk çalışmalarda başarısız oldum. Hatta bazen bu çalışmanın seyrine de yansdı ve erken bitirmek zorunda kaldım. Ancak öğrenciyi ve kendimi doğru şekilde yönlendirip kazanımları ve hedefleri tekrar gözden geçirince bu çıkmazdan uzaklaşmayı başardık.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene 12 haftalık çalışmaları tekrar yapacak olsa neyi daha iyi yapabileceği sorulmuş:

Ö1: “Öncelikle çok basit düşünürdüm. Basit parçaları birleştirerek bir kompozisyon hazırlardım. Öğrencimi bir süre materyallerle baş başa bırakır, onlara nasıl tepkiler verdiğini neyden hoşlanıp neyden hoşlanmadığını tespit etmeye çalışırdım. Hedef olarak önce öğrencim ile birlikte hareket edebilmeyi seçerdim. İlk adımlardan biri taklit ve tekrar olurdu. Birinci haftadan itibaren her hafta yeni bir materyal ekleyerek merak uyandırır ve süreyi uzatırdım.”

Ö2: “Çalışmayı tekrar yapsaydım önce öğrencinin güçlü yönlerini, zayıf yönlerini keşfetmeye çalışır; problem davranışlarını gözlemlerdim. Bunlar bana uygulamaları planlarken nelerle karşılaşabileceğim konusunda veri sağlardı ve çalışmayı buna göre yapardım. Böylece hedef için yolu belirlemiş olurdu. Hedef belirlemek yolun yarısıdır.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene kendi kazanımlarını göz önünde bulundurarak geleceğe dair (iş, eğitim, sosyal hayat, aile gibi) bir sonraki adımının ne olabileceği sorulmuş:

Ö1: “Müzik terapi uygulamalarını profesyonel anlamda uygulayabileceğimi sanmıyorum. Fakat girdiğim sınıflarda; görev yaptığım her okulda burada kazandığım deneyimleri mutlaka uygulayacağım. Öğrencilerin farklılıkları görmesi açısından, eğlenerek öğrenebilmesi açısından çok faydalı olacağını düşünüyorum.”

Ö2: “Belirlediğim kazanımlar: ritim tutabilme, birlikte hareket edebilme, dikkat toplama ve iletişim kurmaya yönelikti. Öncelikle bu kazanımları öğrendiğim ve deneyimlediğim bu uygulamalar sayesinde başka öğrencilerle de aktarabilirim. Bu uygulamaları sosyal hayatta aile bireylerine ve bu alanda çalışan arkadaş çevreme öğretebilir ve daha çok kişiye ulaşmasını sağlayabilirim.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene 12 hafta süresince hedefini değiştirmek isteyip istemediği sorulmuş:

Ö1: “İlk 4-5 haftada nasıl yol alacağımızı belirlerken hedeflerimize küçük dokunuşlar yaptık. Sonrasında belirlediğimiz hedef üzerine çalışmaları inşa ettik. Bu hedef için öğretmen öğrenci arasındaki ilişkiye, taklit edebilme ve uyumlu olmaya, hareket becerilerine odaklandık.”

Ö2: “İlk iki haftada başka bir hedefim vardı, sonrasında yeni bir hedef belirleyip bu hedef üzerinden çalışmaları kurguladım. Kazanımları geliştirmek için uygulama içeriklerini zenginleştirdim. Asıl hedefe ulaşabilmek için birçok kazanım araç olarak kullanıldı ve bu şekilde sonuca ulaşıldı.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene kendisi için yeni hedefinin ne olacağı sorulmuş:

Ö1: “Kendi açımdan yeni bir hedef koymam şu an zor. Müzik terapi uygulamaları süresince öğrendiğim işitsel, dokunsal, ritimsel, iletişim ve aynalama yöntemleri kullanmaya devam edeceğim. Bunun dışında müzik terapi alanında çalışan başka kişiler ile karşılaşırırsam onlarla birlikte çalışmak isterim, onların bilgi ve tecrübelerinden de faydalanmak isterim.”

Ö2: “Bu konuda kendimi daha da geliştirmek benim için yeni hedeftir.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene eğitim hayatına ya da öğrencilerine yönelik bir sonraki adımının ne olacağı sorulmuş:

Ö1: “Özel eğitim sınıf öğretmenliğinde kendimi geliştirmek için çalışıyorum. Öğrencilerimi gözlemliyorum, özel eğitim ile ilgili yazılmış kitaplar okuyorum. Okuduklarım ile sınıftaki yaşantılarım arasında bağlantı kurmaya, daha verimli çalışmalar yapmaya çalışıyorum. Bu şekilde hem kendimi geliştirip hem de öğrencilerime daha faydalı olmaya çalışacağım.”

Ö2: “Bu uygulamayı eğitim - öğretim meslek hayatımda yeni bir yöntem olarak kullanacağım. Öğrencilerim ise bu yöntem sayesinde daha hızlı öğrenecekler ve daha iyi iletişim kurabileceklerdir.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene 12 haftalık çalışmada hangi özel eğitim yöntemlerini kullandığı sorulmuş:

Ö1: “Genellikle otizmlili bireyle çalışırken “yanılsız öğretim modeli”ni kullanıyorum. 12 haftalık çalışma boyunca öğrencime model olmaya çalıştım, beni taklit etmesini istedim. Bunu yaparken de “sözel ipucu” “kısmi fiziksel yardım” yöntemlerini kullandım.” cevabı alınmıştır.

Ö2: Öğretmeninden veri elde edilememiştir.

Öğretmene ilk çalışmadan son çalışmaya kadar uyguladığı stratejilerin hangi hedeflere götürdüğü sorulmuş:

Ö1: “Uyguladığımız stratejiler, yöntem ve teknikler çalışmaların istenen noktaya varmasını sağladı. İlk çalışmalarda ortaya çıkan eksik ve aksak noktaları onararak hedefimize ulaşmayı başardık. Hedefimiz, öğrencimizin kaygı düzeyini azaltmak, farklı materyallerle çalışmasını sağlamak; ritim tutabilme ve birlikte hareket edebilmeyi sağlamaktı. Bu hedefe ulaştık”

Ö2: “İlk çalışmada belirlenen hedef, sonradan fark edilen öğrencinin durumu neticesinde değiştirilmiştir. Öğrencide müzik yeteneğinin keşfedilmesi ile farklı bir strateji izlenerek kazanımlar buna göre belirlenmiş çalışmalar bu çerçevede kurgulanmıştır. Dikkat süresini uzatmak için yeni ritim

kalıpları ve uzun ritimli çalışmalar planlanmıştır” cevabı alınmıştır.

Öğretmene 12 hafta boyunca çarpıcı olduğunu düşündüğü olay ve sonuçlarının ne olduğu sorulmuş:

Ö1: “Özellikle son üç çalışmada öğrencimin başarıyla beni taklit edebilmesi; başta korktuğu ıstıklı toplara karşı kaygısının hiç kalmaması hatta onlarla oynayabilmesi; son çalışmada ritmi öğrencimin başlatması ve benim onu taklit etmem sonucunda rol değişikliği sağlanması.”

Ö2: “Bu süre boyunca çarpıcı olduğunu düşündüğüm olay öğrencimin dikkat dağınıklığının uygulamalar sayesinde azalarak bu değişikliği sınıf ortamına da getirebilmesi olmuştur.” cevabı alınmıştır.

Öğretmene 12 hafta boyunca yaşadıkları göz önünde bulundurularak eklemek istedikleri bir şeyin olup olmadığı sorulmuş:

Ö1: “Uygulama sonrası günlük raporlarda ve yansıtma toplantılarında her soruya ayrıntılı ve içten cevaplar verdiğimi düşünüyorum. Bu nedenle fazla eklemek istediğim bir şey kalmadı. Güzel bir okulda, güzel çalışma arkadaşlarıyla çalışıyorum. Müzik terapi uygulamalarını da deneyimlemem mesleki gelişimime işe yarar değerli bir parça eklememe sebep oldu. Çalışmada bize rehberlik eden araştırmacı Burak Sağırkaya’ya teşekkür ederim.”

Ö2: “Müzik terapi uygulamaları ile tanıştıktan sonra bu uygulamaların geliştirilerek özel eğitimde yeni bir yöntem olabileceğini gördüm. Öğrencilerdeki, davranış bozukluğu üzerindeki olumlu etkileri çalışmanın sonucunda görülüyor. Özel eğitimde birçok yöntem ve teknik var fakat müzik terapi bunlardan daha farklı bir konumda. Müzik terapi yöntemlerinin de bu yöntemler arasında yer alması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü uygulamalar her özel eğitim öğretmenin uygulayabileceği düzeyde. Yani özel eğitimde çalışan öğretmenlerin uygulayabileceği ve verim alabileceği ve keyif alıp kendilerini geliştirebilecekleri bir uygulama.” cevabı alınmıştır.

EK-7.

**ARAŞTIRMANIN III. EVRESİ VE DÖRDÜNCÜ AMACA İLİŞKİN VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

Öğretmen Uygulama Akış Planları (BEP)

Öğretmen uygulama planları öğretmenlerin yazdığı şekilde kâğıda aktarılmıştır. Bu yüzden planlar birbirinde farklı şekilde düzenlenmiştir.

3. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö1.

Kazanım: Zıtlık kavramlarını öğrenir, sıralama bilinci geliştirir. Matematik kavramlarını müzikle işlemek, varlıklar arasında uzun olan varlığı ve kısa olan varlığı ayırt eder.

Kazanıma Yönelik Materyaller: 1 Adet uzun pantolon. 1Adet kısa pantolon.1 Adet uzun ip.1 Adet kısa ip. Çeşitli belirlenmiş materyaller.

Uygulama Adımları:

Başlangıç Şarkısı: Merhaba Aziz, hoşgeldin. Merhaba Aziz, nasılsın? Gel beraber eğlenelim, gel beraber öğrenelim, gel beraber oynayalım.

Ortama uyum- ısınma- motivasyon çalışması: Sözsüz şarkı 2 defa dinlenecek. Birincisinde yatarak ve öğrenci ile dokunsal çalışma yapılacak. İkincisinde ayağa kalkılacak ve öğrenci ile el ele sınıf içerisinde gezilerek ortam özümseenecek.

Akış: Öğrencinin bir süre bu materyallere bakması, onlarla oynaması ve incelemesine fırsat verilir.

Ritmik bir şekilde; pantolon uzun, pantolon kısa. İp uzun, ip kısa. (Nesneler elimize alınır iki tekrar yapılır.)

2. Enstrümantal şarkıya geçilir ve basit ritimler yapılır. El çırpma, dizlere vurmak, müziğe ve şarkılara eşlik etmek. El ele tutuşarak temel hareket ve dans figürleri yapılır. Bir iki tekrarla bu bölüm bitirilir.

Eğer öğrenci olumlu tepki vermiş ve yönergeleri yapıyorsa, kapanış şarkısına geçilir.

Kapanış şarkısı: Aferin Aziz, Aferin sana, Çok güzel öğrendin, Aferin sana, Hoşçakal Aziz, Hoşçakal sana.

3. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö2.

Kazanım: Trafik Kurallarına Uygun Hareket Eder.

Kazanıma Yönelik Materyaller: Ritim çubukları, Kırmızı yeşil karton,

Uygulama Adımları:

1. Kırmızıda dur yönergesi için def. (kesik, durağan ses) Yeşilde geç yönergesi için çingirak. (akıcı ses)

2. Bu kazanım içerisinde yer alan "-Kırmızıda dur, -Yeşilde geç" yönergelerinin öğrenciye kazandırılması hedeflendi.

3. Uygulama öncesi öğrencinin mekâna ve öğretmene adapte olası için hareket ve dokunsal öğeler içeren hazırlık çalışması yapılacak. Hazırlık ısınma çalışmasından sonra kazanıma dönük çalışma yapılacak.

4. Yapılan uygulama sonunda öğrenci olumlu davranış gösterirse "Aferin" pekiştirici olarak verilecek.

5. Uygulama istenilen hedefe ulaşırsa öğrenci ile müzik eşliğinde eğlenceli ritim ve dans çalışması yapılabilir.

6. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö1.

Kazanım: Ortak ritim tutabilme, senkronize hareket edebilme, iletişim kurma, sıra farkındalığı, taklit edebilme, yansıtm.

Kazanıma Yönelik Materyaller: Davul, ışıklı küre, renkli plastik top, renkli kumaş yaprakları, ritim çubukları, çelik üçgen.

Uygulama Adımları:

1. Başlangıçta ısınma için basit bir ritim çalışması yapılacak.

2. Işıklı küreler ile davul üzerinde sektirme ya da yuvarlama şeklinde bir oyunla sürece devam edilecek.
3. Renkli plastik toplarla değişerek ritim ve alma verme hareketi tekrar edilerek oynanacak.
4. Renkli kumaş yapraklarıyla çalışma. Yaprığı tutan kişi beklerken diğer kişinin davula vurması beklenir.
5. Beden perküsyonu için önce dizler ve kollar bağlanır ve alkış yapılır. Sonrasında ayakları yere vururken elleriyle bir hareket yapması beklenir. (3 veya 4 tekrar)
6. Büyük davul ve küçük davul ile birlikte ritim tutma. Burada öğrencinin katılımı, eğlenmesi, taklit etmesi beklenir. Yapabilirse öğrencinin kendisinin ritim oluşturmaya beklenecektir.
7. Yapılan uygulama sonunda öğrenci olumlu davranış gösterirse “Aferin” pekiştireç olarak verilecek.
8. Uygulama istenilen hedefe ulaşırsa öğrenci ile müzik eşliğinde eğlenceli ritim ve dans çalışması yapılabilir.
9. Bu uygulamada daha önce hiç kullanmadığımız çelik üçgeni kullanacağız. Eğer öğrencinin hoşuna giden bir materyal olursa 3-4 tekrar içeren bir ritim çalışması yapacağız. Çelik üçgenin öğrenciyi rahatsız edeceğini düşünürsem ilerde ki çalışmalarda kullanacağız.

6. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö2.

Kazanım: İletişim kurma, birlikte hareket etme, ritim tutma ve ortak tempoda buluşma, koordineli hareket edebilme, uyum sağlama, dikkat süresini uzatma

Kazanıma Yönelik Materyaller: Davullar, ışıklı küreler, renkli plastik top, renkli kumaş, ritim çubukları.

Uygulama Adımları:

1. Başlangıçta ısınma için basit bir ritim çalışması yapılacaktır.
2. Öğrencinin uygulamaya dahil olabilmesi için çalışmada yapılacak olanlar öğrenciye söylenerek teşvik edilecek.
3. Çalışmaya müzik eşliğinde bedenden ses ve tını çıkarılarak başlanacak. Bu uygulamaya birkaç tekrar ile devam edilecek.
4. Bir sonraki uygulama ritim çubuklarıyla devam edecek. Ritim kalıbı olarak “tak tak tak-tak-tak” vurulacak. Birkaç tekrar yaptıktan sonra el ele tutuşulup dönüş yapılarak hareket de ritme katılacak, sıkılması önleneyecek.
5. Çalışmaya davullar ile devam edilecek. Davullara ritim çubukları veya elle vurularak aynı ritmin tekrarlanması istenecek. Birkaç tekrardan sonra beden perküsyonu ardından davul şeklinde farklı kombinasyonlar da denenerek çalışma “aferin” pekiştireci ile sonlandırılacak.

9. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö1.

Kazanım: Ortak ritim tutabilme, senkronize hareket edebilme, iletişim kurma, sıra farkındalığı, taklit edebilme, yansıtma.

Kazanıma Yönelik Materyaller: Davul, ışıklı küre, renkli plastik top, renkli kumaş yaprakları, ritim çubukları, çelik üçgen.

Uygulama Adımları:

1. Materyallere karşı duyarlılığını ölçmek amacıyla materyal alışverişi yapılacaktır.
2. Sözlü uyarılar kullanılarak yönerge alabilmeye hazırlanacak.
3. Sıra kavramı kavratılmak üzere çeşitli materyallerle alma-verme yapılacaktır.
4. Ritim çubuklarıyla basit ritim kalıbı vurularak sıranın kendisine geldiği sözlü olarak ifade edilecek ve taklit etmesi bekleneyecek.
5. Birkaç tekrar yapıldıktan sonra benzer ritim kalıpları davul ve çelik üçgenle de yapılacaktır.
6. Ortak bir ritim bulunana kadar farklı ritimler vurulacaktır.
7. Ortak tempo yakalanıp aynalama/yansıtma çalışması yapılacaktır.

9. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö2.

Kazanım: İletişim kurma, birlikte hareket etme, ritim tutma ve ortak tempoda buluşma, koordineli hareket edebilme, uyum sağlama, dikkat süresini uzatma.

Kazanıma Yönelik Materyaller: Davullar, ışıklı küreler, renkli plastik top, renkli kumaş, ritim çubukları.

Uygulama Adımları:

1. Çalışma için seçilmiş olan Gromatik isimli şarkı başlatılacak.
2. Yapılacak olan çalışma için öğrenciye ön bilgi verilecek.
3. Renkli toplar ve kumaşlarla bedene temas ettirmek suretiyle dokunsal uyaran yöntemi kullanılarak öğrenci çalışmaya hazırlanacaktır.
4. Müzik eşliğinde beden perküsyonu yöntemiyle önce dizlere sonra el çırpması sonra da karşılıklı el çırpma şeklinde bir ısınma çalışması yapılacaktır.
5. Bu çalışma öğrenci taklit etmeye ve ortak ritim vurulana kadar devam edecek dikkat dağılırsa farklı uygulamaya geçilecek.
6. Daha sonra ritim çubukları ve davullarla 4 zamanlı basit ritim kalıpları vurulacak ve taklit etmesi beklenicek.
7. Çalışmanın sonunda aynı anda aynı ritim vurulmaya çalıştırılarak öğrencinin devam edebildiği kadar bu ritim uzatılacak ve “aferin” pekiştirici ile ödüllendirilecek.

12. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö1.

Kazanım: Ortak ritim tutabilme, motor becerileri geliştirme, birlikte hareket edebilme, iletişim kurma, sıra farkındalığı, taklit edebilme, yansıma.

Kazanıma Yönelik Materyaller: Renkli kumaş yapraklar, renkli örgü toplar, ışıklı küreler, çelik üçgen, büyük davul, küçük davul, ritim çubukları.

Uygulama Adımları:

1. Bir önceki çalışmada olduğu gibi çelik üçgen ve davulla ısınma ritim çalışması yapılacaktır.
2. Sonra dokunsal uyaran kullanılarak, renkli kumaş yapraklarını kolumuzun üstüne koyarak bir ısınma çalışması yapılacaktır.
3. Renkli plastik toplarla alma - verme aktivitesi ile sıra kavramı çalışılacaktır.
4. Sıralama çalışmaları yapılacaktır ve öğrencinin öğretmeni taklit etmesi sağlanacaktır.
5. İki üç vuruşluk ritimlerle bu sıra kavramı pekiştirilecek.
6. Işıklı küreler davulun üstünde sektirilerek dikkat toplanacak ve öğrenciden taklit etmesi istenecek.
7. Beden perküsyonu ve ritim aletleriyle çeşitli ritimler vurularak senkronize çalışmalar yapılacaktır özgün ritimlerde tempo tutularak koordineli bir çalışma yapılacaktır.
8. Öğrencinin kendi ritmini yapması teşvik edilecek.
9. Çok fazla komut ve yönergeye başvurmada öğrencinin doğal katılımı sağlanacaktır.
10. Yumuşak kesitlerle bir bütün oluşturulacaktır.
11. Beden perküsyonu dizler, eller, alkış ve çapraz hareketlerden oluşan bir kombinasyon yapılacaktır ve bu çalışma peş peşe tekrar edilecek.

12. Hafta Uygulama Akış Planı: Ö2.

Kazanım: İletişim kurma, birlikte hareket etme, ritim tutma ve ortak tempoda buluşma, koordineli hareket edebilme, uyum sağlama, dikkat süresini uzatma.

Kazanıma Yönelik Materyaller: Beden perküsyonu, davullar, ışıklı küreler, renkli plastik top, renkli kumaş, ritim çubukları.

Uygulama Adımları:

1. Öğrenciye sözlü olarak yapılacak olan çalışma ile ilgili bilgi verilecek, çalışmanın başladığı belirtilecek.
 2. Ortama ve uygulamalara ısındırmak için dokunsal ve sözel uyaranlar kullanılacak.
 3. Öğrenciye uygulamaya katılım sağlayabileceği şekilde yansıtma yöntemleri kullanılacak.
 4. Uygulamaya beden perküsyon yöntemiyle başlanacak ve belli ritim kalıpları vurulacak, tekrarı istenecek.
 5. Hem beden hem yansıtma olabilmesi için karşılıklı el çırpmaları ve el ele tutuşularak hareketlerle devinim sağlanacak.
 6. Ritim çubukları ile basit ritim kalıpları vurulacak ve tekrarı beklenenecek. (Farklı kalıplar denenecek.)
 7. Benzer ritimler davulda vurulacak ve tekrarı beklenenecek.
 8. Ortak tempo bulunduktan sonra olabildiğince uzun süre aynı ritim veya farklı bir ritim vurulmaya çalışılacak.
 9. Çalışma “*aferin*” pekiştireci ile sonlandırılacak, çalışmanın bittiği öğrenciye belirtilecek.
-

EK-8.

**ARAŞTIRMANIN III. EVRESİ VE DÖRDÜNCÜ AMACA İLİŞKİN VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

Öğretmen Röportajları

Bu bölüm yer alan veriler, öğretmenlerle yapılan röportajlar sırasından elde edilen görsel kayıtların yazılı aktarımıdır.

Araştırmanın 12 haftalık uygulama evresine katılan öğretmenler ile 7. ve 11. haftalarda yarı yapılandırılmış görsel röportajlar gerçekleştirilmiştir. Röportaj verileri araştırmacı tarafından birebir kâğıda aktarılmıştır. Öğretmenlerin hem kendi gelişim süreçlerini tespiti, hem de araştırmanın işlevselliğinin tespiti adına röportaj verileri birebir sunulmuştur.

Röportaj verileri şu şekildedir.

Öğretmen Röportajı I:

Ö1: Onur Öğretmen ile 7. hafta sonunda yapılan röportajda şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri ile kendi gelişimsel sürecinin ve genel anlamda müziğin terapötik etkisinin kendisine ve öğrencisine olan katkılarını değerlendirmesi istenmiştir.

Röportajın ayrıntıları şu şekildedir:

-Merhaba Onur Hocam. Hoş geldiniz.

-Hoş buldum.

-Bu çalışma için nasıl bir hazırlık yaptınız kısaca bahseder misiniz?

-Daha önceki çalışmalarımızın ışında bir plan hazırladım. Bu çalışmada öğrenciyle daha fazla etkileşim içerisinde olabileceğim bir plan hazırlamak istedim. Ayrıca amacım; beni taklit etmesi ve duyduğu ritmi tekrar etmesini sağlamaktır, bunun birazına ulaşabildiğimizi düşünüyorum.

-Peki, bugüne kadar yaptığınız çalışmaların sonucunda şu an geldiğiniz noktayı; kendi gelişim sürecinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Müzik terapi ismini ilk duyduğumda ben müziği kullanarak bir şeyler öğretmek olarak algılamıştım. Ama birkaç çalışma sonunda anladım ki müzik burada bir amaç değil araç. Kavram öğretmiyoruz. Bir öğreti olarak kullanmıyoruz. Öğrencide bir şeyler değiştirmek ve geliştirmek istediğimizde önce müzikle onu hazırlıyoruz, onunla iletişim kuruyoruz aslında. Verimli zaman geçirmelerine de katkı sağlamış oluyoruz. Ayrıca öğrencilerim keşfedilmeye açık bireyler, gizli yeteneklerinin de bu yolla ortaya çıkabileceğini düşünüyorum. Bazı öğrencilerin çok iyi müzik kulağı var. Bu yöntemle onları da keşfedebiliriz diye düşünüyorum.

-Bu yaptığınız çalışma şu ana kadar müzikal anlamda size ve öğrenciniz Aziz'e ne kazandırdı? Özetleyebilir misiniz?

-Aziz için veya diğer otizmlili öğrenciler için konuşacak olursak; bu bireyler bir yerde, bir etkinlikte uzun süre beklemeyi sevmezler, sabırsızlanabilirler. Ama çalışmalarımızın şu anki aşamasında görüyorum ki, ritimleri tekrar edemese bile, gösterilen yerde oturma, etkinliğe katılma, yönergelere uyma, gördüğü bir hareketi yansıtmaya, taklit etme gibi aktif eylemlerde bulunabiliyor. Ben de kendi öğrenme sürecime baktığımda, süreci daha iyi yönetebildiğimi düşünüyorum ve öğrencimin bana daha çok karşılık verebildiğini gözlemliyorum.

-Hocam, Azizle (öğrenci ile) kaç yıldır berabersiniz?

-2016 yılının Ekim ayından beri beraberiz yani bir yıldır. Müzik aracılığıyla bu çalışmalarda aramızda daha güçlü bir bağ oluştu diyebilirim.

-Peki bu çalışmaların sizin mesleki deneyimlerinize bir katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

-Bu çalışmalar sayesinde hem planlı bir çalışma yapmayı hem de çalışma esnasında yaratıcı fikirlerle yeni uygulamalar üretebilmeyi öğrendiğimi düşünüyorum. Bu da benim mesleki gelişim için önemli bir etmen. Başından beri hep benim müziğe bir yeteneğim olmadığını düşünmüştümdür ama gördüm ki bu uygulamaların müzik yeteneğiyle çok da ilgisi yok, çok müzik yeteneği gerektirmeyen uygulamalar. Birkaç ritim kalıbı, birkaç şarkı sözü mırıldanmak bile öğrenciyi olumlu anlamda etkileyebiliyor, ben de bunları kullanmaya başladım.

-Sizce bu çalışmalar öğrenciye ne tür kazanımlar sağlayabilir?

-Mesela motor becerilerine bir katkısı olacağını düşünüyorum çünkü otizmlili bireyler diğer bireylere göre daha geç gelişim gösterdiği için birçok hareketi yapmakta zorlanacaktır. Bu çalışmalarla, basit ritimler, basit taklitsel hareketler, birkaç ritim enstrümanını kullanmak onun kas gelişimine ve bu tür becerilerin gelişmesine yardımcı olacaktır. Bilişsel anlamda da gördüğü bir hareketi özümseyip onu taklit edebilmesinin, farklı gelişen çocuklar için büyük bir kazanım olduğunu düşünüyorum.

-Gözlemlediğim kadarıyla Aziz'in ışıklı toplara karşı olumsuz bir tepkisi var. Bu başlarda daha fazlaydı ancak şu an biraz daha azaldığını görüyorum. Bunda müziğin bir etkisi oldu mu sizce?

-Evet, tabii, ben ışıklı topları ilk kez Aziz'e gösterdiğimde onları sınıftan çıkarmaya çalıştı ve onları fırlattı. Sonrasında müzikle birlikte toplara yavaşça birlikte dokunarak, senkronize hareket ederek, bu renkli topları müziğin içine dâhil ederek, ona karşı kaygısını oldukça azalttığımı düşünüyorum. Kaygı bozukluğuyla ilgili bir yol kat ettik diyebiliriz.

-Size teşekkür ediyor ve yeni çalışmalarınız için başarılar diliyorum.

-Ben teşekkür ederim size de iyi çalışmalar.

Öğretmen Röportajı II:

Ö2: Muhittin Öğretmen ile 7. hafta sonunda yapılan röportajda şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri ile kendi gelişimsel sürecinin ve genel anlamda müziğin terapötik etkisinin kendisine ve öğrencisine olan katkılarını değerlendirmesi istenmiş, öğretmen ara röportaj için kendisini hazır olmadığını bildirerek 7. Hafta röportajını vermemiştir. Buna bağlı olarak ikinci öğretmenden 7. Hafta sonu yapılan röportaj verisi elde edilememiştir.

Öğretmen Röportajı III.

Ö1: Onur Öğretmen ile 11. hafta sonrası yapılan röportajda şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri ile kendi gelişimsel sürecinin ve genel anlamda müziğin terapötik etkisinin kendisine ve öğrencisine olan katkılarını değerlendirmesi istenmiştir.

Röportajın ayrıntıları şu şekildedir:

-Merhaba Onur Hocam. Hoş geldiniz.

-Hoş buldum.

-Son çalışmadan önceki çalışma olan 11. Çalışmayı tamamladınız. İlk çalışmadan itibaren gözlemlediğimde şu an çok farklı bir konumda olduğumuzu düşünüyorum. Siz bu çalışmaya kadarki süreci nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Öncelikle bu çalışmayı, daha önceki çalışmalarımızın bir bütünüymiş gibi değerlendiriyorum. Çünkü ısınma çalışmasından, ritim tekrarına, senkronizasyondan dikkat toplamaya kadar tüm hedeflerin neredeyse ulaşıldığı bir çalışma oldu.

Örneğin: ilk çalışmada öğrenci renkli toplar gördüğünde agresif davranışlar sergileyip bağırırken şimdi bu topları eline alıp ışıklarını kendisi açıyor ve oyuna kendisi dahil ediyor. Belki ilk kez gördüğü bir materyal olduğundan belki onun ışığından, sebebini bilmediğimiz bir kaygıyı müziğin terapötik etkisiyle sonlandırmış olduk. Bu durum tabii çalışmanın seyrine de yansıyor, kaygı düzeyinin genel anlamda azaldığının en belirgin göstergesi olduğunu düşünüyorum.

-Peki hocam çalışmayı yaparken nelere dikkat ettiniz özellikle son çalışmalarda?

-Ben çocukla çalışma esnasında sürekli iletişim halinde olmanın önemli olduğunu anladım. Öğrencinin de artık uygulayıcıyla göz kontağı kurabildiğini açık bir şekilde görebiliyoruz.

-Öğrencinin o an orada olabilmesinin, dikkatini bulunduğu ana verebilmesini yönergelerinize uyabilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Müziğin özel eğitimde terapötik bir etki sağladığı yönünde bir fikre varabilir miyiz?

-Materyallerimizi ona göre belirledik. Bunları bir sıraya sokmamızın ve belli bir sırada bu materyalleri kullanmamızın asıl sebebi öğrenciyi yönerge almaya alıştırmak ve dikkatini bulunduğu ana toplamaktır, bunu da büyük ölçüde sağlayabildiğimizi düşünüyorum. Kullandığımız materyallere, enstrümanlara, müziklere karşı bir sempati duyduğu için artık yönergelere daha kolay uymaya ve ortama da çabuk adapte olmaya başladığını, sıralama bilincinin müzikle geliştiğini gördük. Burada müzikle yeni bir iletişim kanalı oluşturduk. Çocuk daha fazla odaklanma, uzun süre oturma, taklit etme alanlarında gelişti.

-Bu yaptığınız çalışmada özel eğitimde var olan yöntemleri müzik yoluyla kullandığınızı fark ettim. Bunu bilinçli mi yaptınız merak ediyorum?

-Biz zaten özel eğitimde olan öğrencilere herhangi bir kavram öğretirken ve davranış kazandırırken önce kendimizi model aldırıyoruz. Bunun içinde iletişimimizin güçlü olması gerekiyor. Müzik burada önce o iletişimi güçlendirdi. Sonrasında öğreteceğimiz bu kavramları taklit yoluyla; tekrar yoluyla ona kazandırıp bağımsız olarak da yapabilmesini sağlıyoruz. Bizim çalışmamızda da verilen ritmi artık öğrencinin kendisi yapmaya başladı, ben onun vurduğu ritimlere uymaya başladım. Bu benim için çok güzel bir histi.

-Buna bir “tümevarım” yaptık diyebilir miyiz?

-Evet, aslında onu yapmış olduk.

-İlk (1.-2.) çalışmalarda oyunlar oynadınız ve hep yansıtma çalışmaları yaptınız. Ama gördüğüm kadarıyla son çalışmalarda bu yansıtma bir sıralamaya dönüştü ve öğrenci sırasını bekleyerek uygulamalara dâhil oldu. Siz de onun dâhil olmasını beklediniz. Öğrencinin sizin yapmanızı beklemesi ve ardından kendisinin tekrarlaması benim açımdan çok etkileyici oldu. Ayrıca bugün ilk defa çelik üçgen kullandınız. Ben önce çelik üçgenin tiz sesinden rahatsız olabileceğini düşünmüştüm ancak çok ilgisini çektiğini gördüm, hatta eline küreleri de alarak bir taraftan da çelik üçgenle ilgilendi. Siz bu yaptığınız çalışmayı özetleyebilir misiniz?

-Her çalışmamızda farklı bir materyale yer vermeye çalıştım. Bugünkü çalışmamda da çelik üçgene yer vermek istedim. Fark ettiyseniz benim ritmimin aynısını o da çelik üçgen benim elimdeyken vurmaya çalıştı. Bazı enstrümanlara böyle tepki vermeyebiliyor ama bu enstrümanın sesini sevdiğini düşünüyorum.

-Bu enstrümanın çok tiz bir sesi var, özellikle otizmi olan çocuklar bu sesi duyduklarında rahatsız olabilecekleri bir ses frekansına sahip. Bu enstrümanı ilk çalışmalarda kullanacak olsaydınız sizce öğrenci ışıklı toplarda olduğu gibi çelik üçgene karşıda bir problem davranış gösterebilir miydi?

-Muhtemelen sorun yaşadık. Çünkü başlarda yaşadığımız birçok olumsuz davranışı artık yaşamıyoruz, bir güven duygusu oluştu. Aramızda farklı bir iletişim var. 11. Çalışmaya geldiğimizde öğrencinin çeşitli müzik aletlerini kullanmaktan keyif aldığını gördük. Çalışmaların verimli olduğunu bu çeşitliliğe gösterdiği olumlu yaklaşıma dayanarak da söyleyebiliriz. Aramızda güven duygusunun geliştiğini gördük.

-Aslında siz şu an özel eğitimde müzik terapinin birey üzerindeki etkisini anlatmış oldunuz. Konuşmanın başında söylediğim gibi bir iyileşmeden ziyade bireyin verimli vakit geçirip gelişimine katkı sağlamak adına bu süreci hedefine uygun şekilde tamamladınız. Peki... Şu ana kadar kendi gelişiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Nereden nereye geldiniz? Nasıl bir süreç oldu sizin için?

-Ben bunu günlüklerle de anlatmaya çalıştım ancak şu anda ifade etmek istiyorum: İlk çalışmalarımı düşündüğümde ne kadar acemice davrandığımı fark ediyorum. Her hafta yaptığımız toplantılarda “Daha farklı neler yapabiliriz?” , “Neyi daha iyi yapabiliriz?” diye konuştuğumuzda her seferinde yeni bir bilgi, yeni bir deneyim kazanmış olduk. Yeniliklerin eklenmesiyle de çalışmanın verimliliği artmaya başladı. Şu an belki hala çok iyi düzeyde değilim ama ilk çalışmalara göre inanılmaz yol kat ettiğimizi düşünüyorum. Bizler toplum olarak da geleneksel eğitim yöntemlerini benimsemiş durumdayız; her ne kadar son zamanlarda farklı çalışmalar yapılırsa da üzerimizden bu gelenekselliği atmamız zor olabiliyor, sınıf ortamına girdiğinizde kendinizi o kalıbın içinde buluyorsunuz. Bu çalışmalar sayesinde gördüm ki farklı şeyler yapılabilir. Örneğin; basit bir top, küçük bir enstrüman ya da bir kumaş parçası, bir şarkı, bir müzik... Bunların hem eğitim öğretim ortamına hem de öğretmen öğrenci arasındaki iletişime farklı bir boyut kattığını gördüm. En büyük kazanımım da bu çalışmada öğrendiklerimi mesleki yaşamıma dâhil edip diğer çocuklar içinde kullanabilecek olmam.

-Bildiyim kadarıyla siz formal veya informal olarak bir müzik eğitimi almadınız. Özel eğitimde müziğin terapötik etkisini deneyimlerken, bu etkiyi tedavi amaçlı kullanmış olmadığınız -ki zaten buna yasal olarak ve etik olarak yetkimiz yok- ; verimli vakit geçirmeye ve özel eğitim müfredatına dâhil etmeye yönelik kullanmış olduğunuz halde yine de zorlandınız mı? Sizce özel eğitim öğretmenleri -bazı eğitimlerden geçtikten sonra- bu çalışmayı özel eğitim ihtiyacı olan bireylere uygulayabilirler mi?

-Çok rahat uygulayabilirler. Temel amaçlar arasında kaliteli zaman geçirme, ifade gücü geliştirme, iletişim gibi kazanımlara hitap ettiği için müzik burada amaç değil bir araç olmuş oluyor. Bu aracın nasıl kullanılacağı yönünde olan bir eğitimle özel eğitimde yeni bir uygulama yöntemi geliştirilmiş olacaktır diye düşünüyorum.

-Ben de aynı fikirdeyim hocam. Size teşekkür ediyor ve yeni çalışmalarınız için başarılar diliyorum.

-Ben teşekkür ederim, size de iyi çalışmalar.

Öğretmen Röportajı IV:

Ö2: Muhiddin Öğretmen ile 11. Hafta sonrası yapılan röportajda şu ana kadarki uygulamalardan elde ettiği gözlemleri ile kendi gelişimsel sürecinin ve genel anlamda müziğin terapötik etkisinin kendisine ve öğrencisine olan katkılarını değerlendirmesi istenmiştir.

Röportajın ayrıntıları şu şekildedir:

-Merhaba Muhiddin Hocam. Hoş geldiniz.

-Hoş buldum.

-Son çalışmadan önceki çalışma olan 11. Çalışmayı tamamladınız. Öncelikle bu çalışmadaki hedeflerinizi ve hangi kazanımlara yönelik uygulamalar yaptığınızı kısaca özetleyebilir misiniz?

-Çalışma öncesinde biraz hazırlık yaptım, ritimleri kendimce tekrar ettim. Çalışmadaki hedefim de dikkat toplamak ve dikkat süresini uzatmaktır; alkış tutma ve beden perküsyon yöntemleriyle ritim tutabilme ve taklit edebilme kazanımlarına yönelik çalıştık, ama asıl amacım öğrencinin dikkatini toplamaktır.

-Gözlemlediğim kadarıyla dikkatini toplamakta oldukça sıkıntı yaşayan bir öğrenciyle çalıştınız ve siz bu öğrenciyi bir noktadan başka bir noktaya getirdiniz. Zaman zaman da çalışmalarda zorlandığınızı hissettim, bu süreci nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Öğrencim hiperaktivite ve orta derecede zihinsel engeli olan agresif davranışlar sergileyebilen ve sinir krizleri görülen bir öğrenci. Çalışmanın ilk evrelerinde hiçbir şey yapmıyor, yönerge almıyordu; motivasyonu da çok düşüktü. Onbirinci çalışmaya geldiğimizde öğrenci uyum sağlamaya başladı. Müzik sayesinde öğrenci koordineli hareket edebilmeyi öğrendi, uyumu öğrendi, dikkati o ana verebilmeyi öğrendi. İlk çalışmalarda dikkat süresi beş dakikalarda iken son çalışmalarda bu süre çalışmanın sonuna kadar devam edebildi; zaman zaman kopmalar olsa da bu öğrenci için on dakika, onbeş dakika uzun bir süre. Öğrenci müziği de seven ilgisi olan bir öğrenci olduğu içinde motivasyon olarak da yol kat edebildiğimizi düşünüyorum.

-Bizim çalışmalarımız, özel eğitimde, müziğin terapötik etkisini iyileşmeye yönelik değil, o anı verimli bir şekilde değerlendirmeyi, kaliteli vakit geçirebilmeyi ve özel eğitim yöntemlerine müzik terapi yöntemlerini de dahil ederek öğrenciye maksimum faydayı sağlayabilmeyi hedefliyordu. Sizce bu çalışmalar bu hedefe yönelik olabildi mi?

-Buna yeni bir yöntem diyebiliriz. Sınıf içerisinde de bu yöntemi kullanarak öğrenciye kazandırılmak istenen davranışı en verimli şekilde kazandırabilmeyi sağlayabileceğimizi ve birçok şeyi bu yöntemle öğretebileceğimizi düşünüyorum. Bu bir yaklaşım türü.

-Başlangıç çalışmasından bugüne kadar siz kendi gelişim sürecinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Şöyle ki; müzik terapi konusunda kulaktan dolma bilgilerim vardı. Sizin sayenizde aldığımız bazı eğitimlerle müziğin özel eğitim öğrencilerine olabilecek faydalarını düşündüğümde çok heyecanlanmışım. Müziğin bir amaç değil hedefimiz ne olursa olsun bir araç olarak kullanılabileceğini öğrenmek, mesleki gelişime çok değer kattı. İlk çalışmalarda ne yapacağımı, nasıl çalışmalar yapacağımı bilemiyordum. Siz örnekler gösterip videolar izletmiştiniz ancak; deneyimlemenin daha farklı bir şey olduğunu gördüm. Fark ettim ki benim kendimi de geliştirmem gerekiyor; daha fazla plan yapmam gerekiyor; yenilikler eklemem gerekiyor. Bunları yapınca öğrenciden olumlu dönütler almaya başladım,

bunlar da beni motive etti. Bu çalışmaların ne kadar önemli olduğunu öğrencideki değişiklikleri görünce anlamaya başladım.

-Söylediklerinize katılıyor ve şunları eklemek istiyorum hocam: Özel eğitimde müzikle terapinin, terapötik etkisinin yazılı bir müfredatı yok. Biraz o anda olan; bireyin o anki durumuna göre uygulanabilecek deneyime dayalı olarak ilerleyebilen çalışmalar. Siz plan/program yapıyorsunuz, öğrencinin o anda duygu durumu bu programa uymaya elverişli değilse farklı bir yöntem uygulamak zorunda kalabiliyorsunuz.

-Evet, şunu da anladım ki müzik terapi yöntemlerinde aynı hedef içerisinde çok farklı yöntemleri barındıran o hedefe giden birçok yapabileceğiniz uygulama var. Geniş yelpazeli bir teknik olduğunu düşünüyorum. Özel eğitimde var olan metotlara müzik terapi yöntemlerini veya müziksel aktiviteleri de ekleyebileceğimi fark ettim. Ayrıca anlık olarak durumun akışına göre değiştirebiliyoruz.

-Müzik terapinin birçok yöntemi, birçok tekniği var. Bunlar çoğunlukla iyileştirmeye yönelik olduğu için klinik ortamında veya doktor gözetiminde yapılabilen uygulamalar. Ama biz burada Avrupa’da ve birçok ülkede Türkçe karşılığı “Okulda Müzik Terapi” olarak adlandırılan öğretmenlerin öğrencilerine rekreasyonel olarak uygulayabildikleri bir yöntem uyguladık. Bu yöntem siz ve öğrenciniz arasındaki iletişimi olumlu ya da olumsuz yönde nasıl etkiledi?

- Müzik terapinin burada çok etkisi oldu. Aslında bizim ulaşmak istediğimiz hedefler için bu uygulamalar çok yardımcı oldu. Ben bu yöntem sayesinde öğrenciyle iletişim kurabildim. Bazı konularda aceleci davranırdım ve onun isteklerini tam olarak anlayamazdım. Sözlü iletişim kurmakta zorlanırdım. Şimdi -özellikle son çalışmalarda- öğrenciyle farklı bir iletişimimizin oluştuğunu düşünüyorum. Bunu sadece çalıştığım öğrencide değil tüm öğrencilerimde uygulayabilecek olmam en büyük kazanımlarımdan biridir. Öğrencinin dikkati ve davranışlarında çok gelişme oldu.

-Gözlemlediğim kadarıyla öğrenci buraya da artık mutlu bir şekilde geliyor, sizce de öyle mi?

-Evet. Öğrencim artık burada ne yapılacağını bana kendisi söylüyor; şarkıyı mırıldanıyor. Bu benim de motivasyonumu yükseltiyor.

-Katkılarınız için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim Muhiddin hocam.

-Ben teşekkür ederim, size de iyi çalışmalar.

EK-9.

**ARAŞTIRMANIN III. EVRESİ VE DÖRDÜNCÜ AMACA İLİŞKİN VERİ
TOPLAMA ARAÇLARI**

Öğretmen Değerlendirmeleri

Öğretmenlerden kendi eğitim süreçlerini, gerekse öğrenci ile gerçekleştirdikleri 12 haftalık uygulama çalışmasını düşünerek süreci ve araştırmacıyı yazılı olarak değerlendirmeleri istenmiştir.

Değerlendirmeler şu şekildedir:

Ö1: Onur Öğretmen

Özel Eğitim Öğretmeni

-Eğitici ve araştırmacı Burak Hoca süreci ve yapacağımız çalışmayı bize anlatma da çok başarılıydı. Uygulamalar ve hazırlık aşamasında oldukça faydasını ve yardımını gördük. Uygulamalarımız başladıktan sonra bizi kendi planımız ve öğrencimizle baş başa bırakarak tam olması gereken bir rehberlik örneği gösterdi. Müzik terapi çalışmaları bizlere değerli ve kullanışlı bilgiler kazandırdı. Uygulamalar ile neyi, nasıl yapmamız gerektiğini deneyerek keşfettik. Uygulama bu anlamda son derece verimliydi. Uygulamanın zorluklarından ilk akla gelen zaman sorunu. Çalışma için dersimizin bir kısmını ayırırken; hazırlık aşamaları zamanımızı verimli kullanmamıza engel oldu. Okul sonrası daha geniş bir zaman diliminde belki daha fazla verim alınabilirdi. Hocamız Burak Sağırkaya ile böyle bir çalışma yapmış olmak; öğrencilerimiz ile bu çalışmanın bir parçası olmak bizi mutlu etti.

Ö2: Muhittin Öğretmen

Özel Eğitim Öğretmeni

-Müzik terapi uygulaması daha önce duyduğum bir uygulamaydı. Ancak teorik ve pratik olarak herhangi bir bilgi sahibi değildim. Uygulamaya başlarken aslında merak ettiğim bir durumdu. Çalışma öncesinde müzik terapi uygulaması bize tanıtılıp çeşitli uygulamalarla da pratik yaptırıldı. Ancak uygulamanın daha iyi anlaşılması için sürenin yeterli olmadığını düşünüyorum. Çalışma biraz daha pratik uygulama ile daha iyi anlaşılabilirdi. Nitekim çalışmaya başladığımız zaman uygulamanın teoride anlaşılmış olduğunu, pratikte zorluklarla karşılaşıldığını gördük. Nasıl davranacağımı, nasıl uygulamaya motive olacağımı bilemedim. Öğrenci uygulamaya dâhil etme; motive etme konusunda da sıkıntılar yaşadım. Yani ilk haftalarda başarısız oldum. Bu başarısızlığın nedeni belki de ön hazırlık yapmayışımdan; uygulama kurgusunu tam olarak anlamamamdan kaynaklanmıştır. Kimi zaman öğrencinin durumu motivasyonumun bozulmasına neden oldu. Haftalar ilerledikçe uygulamanın anlaşılması sağlandı. Nasıl davranmam gerektiğini, uygulamadan nasıl daha olumlu sonuçlar alabileceğimi öğrendim. Belirlenen hedef doğrultusunda ilerlemeler kat etmeye başladık. Uygulama içerisinde belirlenen hedef dışında da öğrenciye birçok kazanım sağlamış olduk. Bu, çalışmaların en önemli taraflarından biriydi. Öğrencinin davranışları da uygulama içerisinde olumlu yönde ilerledi. Bu olumlu sonuçlar görülünce uygulamaya duyulan güvenim daha da arttı. Çalışma sürecinde zamanla kendimi geliştirdim. Örneğin öğrenciye yönerge verme konusunda sorunlar yaşarken bir süre sonra bu konuda olumlu gelişmeler sağladım. Öğrenciyle iletişime geçmeyi, birlikte koordineli olarak çalışmayı geliştirdim.

Bunlar dışında, uygulama bana özel eğitimde yeni bir yöntem kullanılabileceğinin fikrini verdi. Bu uygulama özel eğitimdeki öğrencilerde birçok şeyi keşfetmemizi sağlayarak davranış bozukluklarının düzeltilmesinde önemli bir yardımcı etken olacak. Çalışmalar başladıktan sonra belirlenen hedef ile 12 hafta boyunca uygulamalara devam edildi. Bu süreçte çalışmaların, hedefe önemli ölçüde ulaştığını düşünüyorum. Hedefe ulaşmak uygulamaya olan güvenimi de artırdı. Uygulama içerisinde kullanılacak olan materyallerin çok basit ve sade olması da her yerde ve her zaman uygulanabileceğini göstermektedir. Bu nedenle özel eğitimde bu uygulamanın kullanılması gerektiğini düşünüyorum.

EK-10.

GÖRSELLER

Araştırmanın I. Evresi: Özel Eğitimde Uygulamalı Müzik Terapi Semineri

Resim- : Seminerden Görsel

Resim- : Seminerden Görsel

Resim- : Seminerden Görsel

Resim- : Seminerden Görsel

Araştırmanın II. Evresi: Özel Eğitimde Müzik Terapi Eğitim Programı

Resim-: Eğitim Didaktik Sunum

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim:- Öğretmen Eğitim

Resim:- Öğretmen Eğitim

Resim:- Öğretmen Eğitim

Resim:- Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Resim-: Öğretmen Eğitim

Araştırmanın III. Evresi: Öğretmenlerin Öğrenci Uygulaması

Resim-: Öğretmen Uygulaması Birinci Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması İkinci Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Üçüncü Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Dördüncü Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Beşinci Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Altıncı Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Yedinci Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Sekizinci Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Dokuzuncu Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Onbirinci Hafta

Resim-: Öğretmen Uygulaması Onikinci Hafta

EK-11.

GÜNLÜK SORULARI

Öğretmen Günlük Notları - Form 1

Tarih:

Öğretmen:

- Kendinizi müziksel anlamda tanımlayınız. (ilgi, beğeni, daha önceki müzik çalışmaları v.b.)
- Müzik ilgi alanlarınızı yazar mısınız? (Şarkı söylemek, dinlemek, beğeni, çalmak, v.b.)
- Kendinizi Geliştirmek istediğiniz müzik alanları nedir? (ses, ritim, çalgı çalmak v.b.)
- Kendinizi geliştirmek istediğiniz eğitim alanı nedir?
- Benim için eğitimde en önemli şey
öğrencinin.....dır/dir.
- Çalıştığım öğrencilerin.....alanlarında geliştirmeye ihtiyaçları var.
-yapabilseydim öğrencilerimin daha fazla gelişeceğine inanıyorum.
- Bu bağlamda özel eğitim müfredatı kazanımlar boyutunu düşünerek öğrencinizle hangi alanda geliştirmek ya da değiştirmek üzerine çalışmak istersiniz?

Öğretmen Uygulamasından Önce Kişisel Değerlendirme/Gözlem Notları:

Tarih:

Öğretmen:

- Bir önceki çalışma istediğim hedefe ulaştı mı?
- Bugün bir önceki çalışma hedefimden mi ilerleyeceğim yoksa yeni bir çalışma hedefim mi olacak?
- Bugün kendimi nasıl hissediyorum? (Duygusal, sosyal)
- Bugünkü çalışma hedefim nedir?
- Bugün için bir hazırlık yaptım mı?

Öğretmen Günlük Notları - Form 2

Tarih:

Öğretmen:

Bugün neyi en iyi şekilde yaptım?

.....

Bugün hangi konuda kendimi geliştirdim?

.....

Bugün öğrendiğim şeyler nedir?

.....

Bugün hedeflediğim ama yapmadığım şey nedir?

.....

Bu çalışmada zorlandığım şeyler nelerdi?

.....

Bir sonraki çalışma için neyi geliştirebilirim?

.....

Bugün öğrencilerimin durumları neydi?

.....

Bugün karşılaştığım problemler neydi?

.....

Bu problemleri çözmek için neler yaptım?

.....

Bugün beni motive eden şeyler nelerdi?

.....

Bugün motivasyonumu bozan şeyler nelerdi?

.....

Notlarım:

Materyal seçimi.....

Seçilen materyal hangi kazanımlara yönelik.....

Şarkı seçimi.....

Seçilen şarkı hangi kazanımlara yönelik.....

Müzik seçimi.....

Seçilen müzik hangi kazanımlara yönelik.....

Tını ve ses seçimi.....

Seçilen tını ve ses hangi kazanımlara yönelik.....

Ritim seçimi (bedene vurarak ya da çalgı ve nesne ile).....

Seçilen ritim ögesi hangi kazanımlara yönelik.....

Oyun seçimi.....

Seçilen oyun hangi kazanımlara yönelik.....

Enstrüman seçimi.....

Seçilen enstrüman hangi kazanımlara yönelik.....

Bugün yaşadığım en çarpıcı olay nedir?

Bir sonraki çalışma için hedefim nedir?

.....

Bir sonraki çalışma için nasıl bir hazırlık yapmalıyım?.....

Kendime notlar:

.....

Eklemek istediklerim:

.....

EK-12.

YANSITMA TOPLANTISI SORULARI

Yansıtma Toplantısı - Form 1

Tarih:

Öğretmen:

Uygulamada öğrencinizde geliştirmek istediğiniz hedef nedir?

Uygulamada kendinizde geliştirmek istediğiniz hedef nedir?

Uygulamada karşılaştığınız sorunlar neydi?

Sorunları çözmek için hangi yollara başvurdunuz?

Sorunları çözmek için uyguladığınız yöntemler etkili oldu mu?

Uygulamada kendinizi güçlü hissettiğiniz yanlarınız nelerdi?

Uygulamada kendinizi zayıf hissettiğiniz yönleriniz nelerdi?

Uygulama sırasında sizi motive eden şeyler nelerdir?

Uygulama sırasında motivasyonunuzu düşüren şeyler nelerdir?

Uygulama istediğiniz düzende ilerliyor mu?

Sorunları çözmek için başka hangi yollara başvurabiliriz?

Çözmek ya da geliştirmek istediğiniz hedef çıkmaza giriyor mu?

Çözümlemek istediğiniz ya da geliştirmek istediğiniz hedef için çözüme ulaşacağınıza inanıyor musunuz?

Çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

Sizin için bir sonraki adım ne olmalıdır?

Hedefinizi değiştirmek ister misiniz?

Yeni hedefiniz nedir?

Bir sonraki adımınız ne olacak?

Hangi yöntemleri uygulamayı düşünüyorsunuz?

Uygulayacağınız yeni strateji çalışmayı hangi hedefe ya da sonuca taşıyacak?

Çalışma sırasında sizi etkileyen ya da çarpıcı olduğunu düşündüğünüz olayları paylaşır mısınız?

Ekleme İstedikleriniz:

Karar:

Sonuç:

Yansıtma Toplantısı - Form 2

12 Haftalık Çalışma ve Uygulama Sonrası Yapılan Son Yansıtma Toplantısı Soruları

Tarih:

Öğretmen:

12 haftalık uygulama sonucu öğrencinizde geliştirdiğiniz yönler nelerdir? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 haftalık uygulama sonucu kendinizde geliştirdiğiniz yönler nelerdir? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 haftalık uygulama sırasında karşılaştığınız sorunlar neydi? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Sorunları çözmek için hangi yollara başvurdunuz? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Sorunları çözmek için uyguladığınız yöntemler etkili oldu mu? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 haftalık uygulama sırasında kendinizi güçlü hissettiğiniz yanlarınız nelerdi? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Uygulamada kendinizi zayıf hissettiğiniz yönleriniz nelerdi? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Bütün süreç boyunca sizi motive eden şeyler nelerdir? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Süreç boyunca motivasyonunuzu düşüren şeyler nelerdir? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 haftalık uygulama istediğiniz düzende ilerledi mi? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Sorunları çözmek için hangi yollara başvurabiliriz? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 haftalık uygulama sırasında çözmek ya da geliştirmek istediğiniz hedefler çıkmaza girdi mi? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Çözümlmek istediğiniz ya da geliştirmek istediğiniz hedefler için çözüme ulaştığınıza inanıyor musunuz? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 haftalık süreci tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım: (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Kazanımlarınız göz önünde bulundurulduğunda sizin için geleceğe dönük bir sonraki adım ne olmalıdır? (iş, aile, eğitim, sosyal hayat gibi) (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 hafta boyunca yaptığınız uygulamalar için kaç kere hedef belirlediniz ve hedefinizi değiştirdiniz? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Kendiniz için yeni hedefiniz nedir? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

Eğitim hayatınızda ya da öğrencinize yönelik bir sonraki adımınız ne olacak? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

12 haftalık çalışma ve uygulama sırasında hangi özel eğitim yöntemlerini uygulamayı kullandınız?
(Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

.....

İlk çalışmadan son çalışmaya kadar uyguladığınız yeni stratejiler çalışmayı hangi hedefe ya da sonuçlara taşıdı? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

.....

12 hafta boyunca sizi etkileyen ya da çarpıcı olduğunu düşündüğünüz olayları ve sonuçları paylaşır mısınız? (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

.....

12 hafta boyunca yaşadıklarınızı göz önünde tutarak, eklemek istedikleriniz: (Ayrıntılı bir şekilde açıklayınız)

.....

Karar:

Sonuç:

ARAŞTIRMAYI YAPAN

ARAŞTIRMAYA KATILAN

EK-13.

ONAY YAZILARI

ÖĞRETMEN İZİN YAZISI

İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilik makamından alınmış izin doğrultusunda ve ilgili yasalar çerçevesinde Burak Sağırkaya tarafından gerçekleştirilen “Özel Eğitim Öğretmenlerinin Pedagojik Müzik Terapi Tekniklerini Uygulama Durumları” adlı bilimsel çalışma kapsamında görüntünün, sesimin kaydının alınmasına, yine bilimsel veriler ve etik kaideler ışığında yayınlaması konusunda bilgim olduğunu, izin verdiğimi bildiririm.

ADI SOYADI:	
TARİH:	
İMZA:	

EBEVEYN İZİN YAZISI

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu genelge doğrultusunda ilgili yasalar çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 20'nci maddesi, Çocuk Haklarına Dair sözleşmenin 19'uncu maddesi, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun Genel Anaçlar Başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrası ve 5237 sayılı Türk ceza Kanununun 135'inci maddesine göre, Burak Sağırkaya tarafından gerçekleştirilen “Özel Eğitim Öğretmenlerinin Pedagojik Müzik Terapi Tekniklerini Uygulama Durumları” adlı bilimsel çalışma kapsamında velisi bulunduğum,.....'ın görüntüsünün, sesinin veya videosunun yine bilimsel veriler ve etik kaideler ışığında yayınlaması konusunda bilgim olduğunu, izin verdiğimi bildiririm.

ADI SOYADI:	
TARİH:	
İMZA:	

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI GÜVENİRLİK GEÇERLİLİK İÇİN UZMAN VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİ

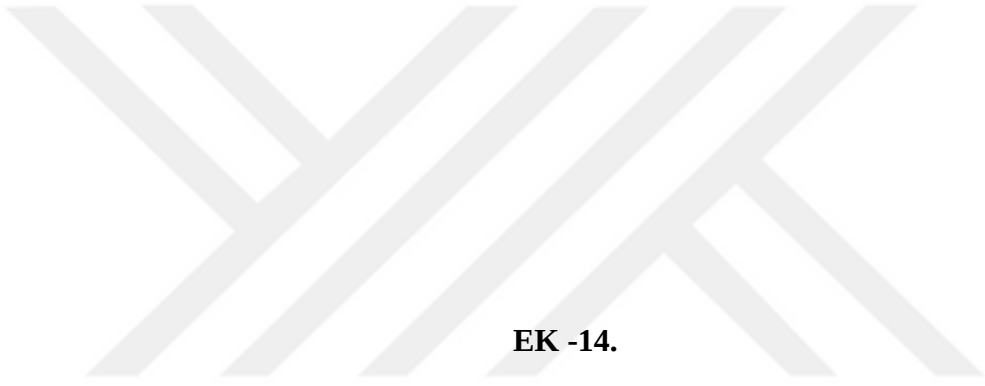
Sayın hocam yapacağım eylem araştırması için veri toplama araçlarını ekte bulabilirsiniz.

Tez problem durumu: “Özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitimde müzik terapi ve müzik uygulamalarından yararlanma durumları”. *Araştırmanın amacı* ve araştırma amacını teşkil eden *araştırma soruları* yine ekte ayrı bir dosyadadır.

Değerli vaktinizden ayırarak yapacağım çalışma için hazırlamış olduğum soruları incelemenizi ve kıymetli görüşlerinizi benimle paylaşmanızı rica etmekteyim. Sorular, konu ve alanla ilgisi olduğu düşünülen, yerli ve yabancı akademik kaynaklardan derlenerek toplanmıştır. Elbette elinizde ki dosya bir soru havuzudur. Süreç içerisinde oluşturulacak veri toplama araçları/tutum ölçeği için sorular minimum sayıya indirilecektir. Çalışmanın sağlıklı bir geçerlilik/güvenirliliğe sahip olabilmesi için uzman ve akademisyen görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebepten ötürü sizin kıymetli görüşlerinize yönleme uygun soruların tespiti, araştırma için çok büyük bir önem arz etmektedir.

Saygı ve hürmetlerimle,

Burak SAĞIRKAYA
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Doktora Öğrencisi

EK -14.

RESMİ İZİNLER

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 86649407 -605.01-E.4896249
Konu : Araştırma İzni
(Burak SAĞIRKAYA)

10/04/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi
Anabilim Dalı öğrencisi Burak SAĞIRKAYA'nın 03.04.2017 tarihli dilekçesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi
Anabilim Dalı, Müzik Bilim Dalı öğrencisi Burak SAĞIRKAYA'nın "Özel Eğitim
Öğretmenlerinin Pedagojik Müzik Terapi Tekniklerini Uygulama Durumları" konulu
doktora tez çalışmasında kullanılmak üzere müdürlüğümüze bağlı Özerler Özel Eğitim
Mesleki Eğitim Merkezinde okul müdürünün uygun gördüğü saatlerde dersleri
aksatmadan ve yapılacak çalışmalar esnasında öğrencilerin yanında bir öğretmen
bulunması, uygulama ve araştırma yapması, tamamlandıktan sonra sonuçlarının birer
örneğinin İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne teslim edilmesi şartıyla, Müdürlüğümüz AR-GE
Birimi teklifi doğrultusunda, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görülmesi halinde gereğini olurlarınıza arz ederim.

Metin YALÇIN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
10/04/2017

Erhan GÜNAY
Vali a.
Vali Yardımcısı

Karaman İş Merkezi K:5 Ar-Ge Birimi
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: avbir03@meb.gov.tr / afyonstrateji@gmail.com

Ayrıntılı bilgi için: Osman BAYRAMOĞLU/ Memur
Tel: (0 272) 2137603/208
Faks: (0 272) 2137605

Bu evrakın 5070 Sayılı Kanun Gereği
E-İMZA ile imzalandığı tasdik olunur.
11.11.2017

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3ef0-fc2f-3208-8a59-9939 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 86649407 -605.01-E.4929527
Konu : Araştırma İzni
(Burak SAĞIRKAYA)

11.04.2017

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Valilik Makamı'nın 10/04/2017 tarih ve 605.01-E/4896249 sayılı Olurları.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Bilim Dalı öğrencisi Burak SAĞIRKAYA'nın "Özel Eğitim Öğretmenlerinin Pedagojik Müzik Terapi Tekniklerini Uygulama Durumları" adlı tez çalışmasında kullanılmak üzere İlgi Olur'da belirtilen okulda anket çalışması yapabilmesine dair ilgili izin talebiniz;

Müdürlüğümüz AR-GE Birimi tarafından "Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü" 07/03/2012 tarihli genelgesi ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı Bakanlık onayı ile yayınlanan Genelge doğrultusunda incelemiş olup "Valilik Oluru" ve "Onaylanmış Veri Toplama Aracı" ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Metin YALÇIN
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

- Valilik Onayı (1 sayfa)
- Onaylanmış Veri Toplama Aracı (3 sayfa)

Not: Anket çalışmalarında Müdürlüğümüz tarafından onaylanmış (mühürlü) veri toplama araçlarının çoğaltılarak kullanılması zorunludur.)

Bu evrakın 5070 Sayılı Kanun Gereği ile
E-İMZA ile imzalandığı tasdik olunur.
11.04.2017

Karaman İş Merkezi K:5 Ar-Ge Birimi
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: avbir03@meb.gov.tr / afyonstrateji@gmail.com

Ayrıntılı bilgi için: Osman Bayramoğlu/ AR-GE Görevlisi
Tel: (0 272) 2137603/208
Faks: (0 272) 2137605

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5108-d252-3b03-a283-78ed kodu ile teyit edilebilir.